

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
ULUSLAR ARASI EKONOMİK VE POLİTİK İŞLETMECİLİK

**TÜRKİYENİN TAM ÜYELİK SÜRECİNE AB HİBE
PROJELERİNİN KATKILARI VE BİR ARAŞTIRMA**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: **Sibel GEDİK**

İstanbul, 2010

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
ULUSLAR ARASI EKONOMİK VE POLİTİK İŞLETMECİLİK

**TÜRKİYENİN TAM ÜYELİK SÜRECİNE AB HİBE
PROJELERİNİN KATKILARI VE BİR ARAŞTIRMA**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan:

Sibel GEDİK

Öğrenci No:

050743029

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Sefer Gümüş

İstanbul, 2010

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Türkiye’nin tam üyelik sürecine AB hibe projelerinin katkıları ve bir araştırma” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıklarını her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım/...../.....

Aday: Sibel Gedik

TEŞEKKÜR

Araştırma süresince rehberlik, anlayış ve iten desteğinden dolayı çok değerli tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Sefer Gümüş'e, sabrı ve desteği için sevgili aileme ve arkadaşlarıma, araştırma sırasında yardımlarını esirgemeyen, Marmara Üniversitesi Avrupa Birliği Araştırma Enstitüsü'ne içten teőekkürlerimi saygıyla arz ederim.

TÜRKİYENİN TAM ÜYELİK SÜRECİNE AB HİBE PROJELERİNİN KATKILARI VE BİR ARAŞTIRMA

Tezi Hazırlayan: Sibel Gedik

Özet

Bu Tez çalışmasında Avrupa Birliği hibe projelerinin tam üyelik sürecine katkıları incelenmeye çalışılmıştır. Hibe projeleri tam üyelik sürecinde doğrudan etkiye sahip bir faktördür. Avrupa Birliği, demokrasi, insan hakları ve pazar ekonomisi konusunda aynı temel değerleri paylaşan 27 üyeden oluşan bir oluşumdur. AB bu ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişmelerine çeşitli mali araçlarla finansal olarak katkı sağlar. Birlik içerisinde yer almak isteyen ülkeler, aday ülke olarak kabul edildiklerinde katılım öncesi finansman adı verilen artırılmış mali destek almaktadırlar. AB katılım öncesi finansmanının amacı aday ülkelere AB üyeliğine hazırlanmaları için yardımcı olmaktır. Bu sebeple hibe projeleri Avrupa Birliğine uyumun gerçekleşmesi için hızlandırıcı bir görev üstlenmektedir. Dolayısıyla hibeler hem aday ülke hem de Birlik açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Türkiye'nin adaylık sürecinde hibe projelerinin yeri ayrıntılı olarak incelenmiş ve Avrupa Birliği'ne uyumun gerçekleştirilme çalışmalarında hibe projelerinin birinci derece öneme sahip olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte tez içerisinde Avrupa Birliği'nin kuruluş hikayesi ve yapısal organları ile AB-Türkiye ilişkileri anlatılmış ve uyum sürecinde meydana gelen değişikliklere ilişkin detaylı bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Hibe, Proje Hazırlama, Mali Yardım, Uyum Yasaları.

TURKEY'S PRECISE AFFILIATION TO THE EUROPEAN UNIONS' GRANT PROJECTS CONTRIBUTIONS AND A RESEARCH

Presented by: Sibel Gedik

Abstract

In this thesis, The precise affiliation to the European Unions's Grant Projects was researched. Grant Projects have direct influence to precise affiliation. The European Union, is a formation of 27 countries which are sharing the same values such as democracy, human rights and market economy. The EU, contribute these countries economic and social developments by financial instruments. The countries which want to take part in this union, receive increased financial support named "funding before participation" if they are accepted. The purpose of this funding before participation is, helping the nominee countries to prepare themselves to EU affiliation. Therefore, grant projects accelerate the compatibility to the European Union. Consequently, grants are very important for nominee country and for the Union as well. During Turkey's nominee period grant projects place are researched detailed and understood that, the Grant Projects are the most important factor of compatibility to the European Union. Nevertheless, in the research the European Unions's foundation history and structure and the changes that occurred during the relationship of EU-Turkey explained and detailed information was given.

Key words: European Union, Grant, Project Preparation, Financial Support, Compatibility Laws.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
YEMİN METNİ	.iii
JÜRİ SAYFASI	.iv
TEŞEKKÜR	.v
ÖZET	.vi
ABSTRACT	.vii
TABLolar LİSTESİ	.xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	.xiv
KISALTMALAR	.xx
1. GİRİŞ	1
2. AB’NİN GELİŞİMİ VE İŞLEYİŞİ	4
2.1. Avrupa Birliği Kavramı.....	4
2.2. Avrupa Birliği Düşüncesinin Doğuşu ve Tarihçesi.....	6
2.3. Avrupa Birliği’nin Yapısı.....	16
2.3.1. Avrupa Komisyonu.....	16
2.3.2. Avrupa Parlamentosu.....	17
2.3.3. Avrupa Birliği Konseyi (Bakanlar Konseyi).....	19
2.3.4. Avrupa Konseyi.....	22
2.3.5. Avrupa Adalet Divanı.....	23
2.3.6. Avrupa Birliği Sayıştayı.....	26
2.3.7. Tali Kurumlar.....	27
2.3.7.1. Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi.....	27
2.3.7.2. Bölgeler Komitesi.....	28
2.3.7.3. Avrupa Yatırım Bankası.....	30

2.3.7.4. Avrupa Merkez Bankası.....	31
2.3.7.5. Avrupa Ombudsmanı.....	31
2.3.7.6. Ajanslar.....	33
3. AB -TÜRKİYE İLİŞKİLERİ	36
3.1. AB-Türkiye İlişkilerinin Tarihçesi	37
3.1.1. Hazırlık Dönemi	41
3.1.2. Geçiş Dönemi	41
3.1.3. Son Dönem.....	42
3.2. Türkiye'nin Dış Ticaret Yapısı Ve Avrupa Birliği'nin Türkiye'nin Dış Ticaretine Katkıları	45
3.2.1. Türk Dış Ticaretin Tarihsel Gelişimi.....	45
3.2.1.1. 1923-1930 Dönemi	45
3.2.1.2. 1930-1950 Dönemi	46
3.2.1.3. 1950-1960 Dönemi	47
3.2.1.4. 1960-1970 Dönemi	48
3.2.1.5. 1970-1980 Dönemi	49
3.2.1.6. 1980-1990 Dönemi	50
3.2.1.7. 1990-2000 Dönemi	52
3.2.1.8. 2001-2009 Dönemi	54
3.3. Türkiye-AB Dış Ticaretinin Yapısı ve Gelişimi.....	58
3.3.1. Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne Girişi ve Türk Dış Ticaretine Etkileri.....	65
3.3.1.1. Gümrük Birliği Kavramı ve İşleyişi.....	65
3.3.1.2. Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne Girişi.....	69
3.3.1.3. Gümrük Birliği'nin Türkiye'nin İthalat ve İhracatına Etkisi.	74

4. AB'İN MALİ YARDIMLARI VE TÜRKİYE'YE YANSIMALARI.....	81
4.1. Mali Yardımların Verilme Sebepleri.....	82
4.2. Mali Yardımların Öncelikleri.....	83
4.3. Mali Yardımların Uygulanması.....	86
4.4. AB Mali Yardımları İçin Başvuru.....	88
4.5. Türkiye Avrupa Birliği Mali İlişkilerinin Gelişimi.....	89
4.5.1. Mevcut Projelere İlişkin Bilgiler	93
4.5.2. Mali Yardım Programları.....	99
4.5.2.1. Gümrük Birliği Öncesi Dönem (1964-1995).....	101
4.5.2.2. Gümrük Birliği Dönemi (1996-1999).....	103
4.5.2.3. Adaylık Dönemi.....	105
5. HİBE PROJELERİ VE PROJE HAZIRLIK SÜRECİNDEKİ	
DEĞİŞKENLER.....	118
5.1. Hibe Projeleri.....	118
5.2. Proje Döngüsü Yönetimi.....	122
5.3. Proje Hazırlama Sürecindeki Değişkenler.....	127
5.3.1. Proje Fikrinin Oluşturulması.....	128
5.3.2. İlgili Program'a İlişkin Amaçların, Hedeflerin ve Önceliklerin	
Anlaşılması.....	129
5.3.3. Amaçlar, Hedefler ve Hedef Gruplar.....	132
5.3.4. Projeye İlişkin Dokümanların Anlaşılması ve Uygun Şekilde	
Doldurulması.....	133
5.3.5. Ortaklığın Oluşturulması ve İşbölümü.....	138

5.3.6. Çalışma Programının Oluşturulması.....	145
5.3.7. Bütçeleme (Fayda Maliyet Oranı).....	149
5.3.8. Avrupa Katma Değeri.....	160
5.3.9. Yaygınlaştırma, İşletme ve Etki.....	161
5.4. Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı.....	166
5.4.1. Mevcut Durum Analizi.....	169
5.4.2. Paydaş Analizi.....	170
5.4.3. Sorun Analizi.....	174
5.4.4. Hedef Analizi.....	175
5.4.5. Strateji Analizi.....	176
5.5. İzleme.....	178
5.6. Değerlendirme.....	178
5.7. Denetim.....	179
5.8. Proje Başvurusu.....	179
6. AB'YE UYUM SÜRECİ, TÜRKİYE'NİN YAPTIĞI ÇALIŞMALAR VE UYUM YASALARI.....	186
6.1. Avrupa Birliği Uyum Süreci	192
6.1.1. Siyasi Kriterler.....	195
6.1.2. Ekonomik Kriterler.....	197
6.2. Uyum Yasaları.....	201
6.2.1. Birinci Uyum Yasaları Paketi.....	201
6.2.2. İkinci Uyum Yasaları Paketi.....	202
6.2.3. Üçüncü Uyum Yasaları Paketi.....	204
6.2.4. Dördüncü Uyum Yasaları Paketi.....	205

6.2.5. Beşinci Uyum Yasaları Paketi.....	206
6.2.6. Altıncı Uyum Yasaları Paketi.....	207
6.2.7. Yedinci Uyum Yasaları.....	208
6.3. Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı (2007-2013)	209
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	212
KAYNAKLAR.....	216
EKLER	
EK-1: Avrupa Birliği Genişleme Süreci (AB'ye üye Ülkeler).....	223
EK-2: 1923-2008 Dönemi Türkiye'nin Dış Ticaret Rakamları	228
EK-3: Proje Başvuru Rehberi.....	231
EK-4: Proje Başvuru Formu (İngilizce).....	259
EK-5: Hibe Başvuru Formu.....	295
EK-6: Proje Ön Teklif Formatı.....	350
EK-7: Faaliyet Planı (İngilizce).....	358
EK-8: Mantıksal Çerçeve.....	360
EK-9: Bütçe Örneği.....	363
EK-10: Bütçe Örneği (İngilizce).....	366
EK-11: Avrupa Birliğine Üye Olma Süreci İçinde TBMM Tarafından Çıkarılan Uyum Yasaları.....	369

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo.1. Oyların Üye Ülkelere Dağılımı	20
Tablo.2. Bölgeler Komitesi Üyelerinin AB Üye Ülkelere Göre Dağılımı	30
Tablo.3. Toplam Dış Ticaretin Yapısı ve Gelişimi	58
Tablo.4. Türkiye'nin Dış Ticaretinin Mal Gruplarına Göre Dağılımı	60
Tablo.5. Türkiye'nin Dış Ticareti ve AB'nin Payı	62
Tablo.6. 2008-2009 Dış Ticaret Verileri	64
Tablo.7. GB Öncesi Yıllar için AB Ülkeleri ile Dış Ticaretimiz	77
Tablo.8. GB Sorası Yıllar için AB Ülkeleri ile Dış Ticaretimiz	78
Tablo.9. İhracatın Ülkelere Göre Dağılımı	79
Tablo.10. İthalatın Ülkelere Göre Dağılımı	79
Tablo.11. Gümrük Birliği Öncesi Türkiye'ye Yönelik Mali Yardım	102
Tablo.12. Gümrük Birliği Sonrası Türkiye'ye Yönelik Mali Yardımları	104
Tablo.13. Türkiye'ye Yönelik Katılım Öncesi Mali Yardım	106
Tablo.14. 2000-2006 Dönemi Proje Bazında Yapılan Yardımlar	107
Tablo.15. Aday ve Potansiyel Aday Ülkeler	109
Tablo.16. IPA 2007-2010 Ülke Tahsilatları	109
Tablo.17. IPA 2007-2010 Türkiye Bileşen Tahsilatları	110
Tablo.18. Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) Bileşenleri (2007-2013)	110
Tablo.19. Bileşenler Bazında Bütçe Dağılımı	112

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil.1. Üye, Aday ve Potansiyel Ülkeleri Gösteren AB Haritası	15
Şekil.2. Yıllara Göre Dış ticaret	60
Şekil.3. 2008-2009 Türkiye'nin Dış Ticareti	63
Şekil 4. Türkiye'nin Toplam Ticareti İçinde AB'nin payı (%)	65
Şekil 5. AB Ülkelerinin Türkiye'nin Dış Ticaretindeki Payları (2007, %)	75
Şekil.6. AB Mali Yardımlarının Kullanım Alanları	94
Şekil.7. AB Mali Yardımlarının Sektörel Dağılımı	95
Şekil.8. AB'nin Türkiye'ye Yönelik Mali Yardımları	99
Şekil.9. Anahtar Sektörlerde AB Destekleri, Reformlar ve Gelişimler	100
Şekil.10. Mali Yardım Dönemleri	101
Şekil.11. Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı	113
Şekil.12. IPA Kurumsal Yapılanması	115
Şekil.13. AB Katılım Öncesi Mali Yardımları Programları	117
Şekil.14. Mantıksal Çerçeve Yaklaşımında Proje Döngüsü	123
Şekil.15. Planlama Süreci Döngüsü	148
Şekil.16. Örnek Paydaş Analizi	173
Şekil.17. Örnek Sorun Ağacı	174
Şekil.18. Örnek Hedef Ağacı	176
Şekil.19. Strateji Analizi	177

KISALTMALAR

AAET	: Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABGS	: Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
a.g.k.	: Adı Geçen Kitap
AKÇT	: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
AMB	: Avrupa Merkez Bankası
AP	: Avrupa Parlamentosu
APE	: Avrupa Para Enstitüsü
APS	: Avrupa Para Sistemi
AT	: Avrupa Topluluğu
AYB	: Avrupa Yatırım Bankası
BM	: Birleşmiş Milletler
BÖK	: Bölgeler Komitesi'nin
CARDS	: Avrupa Birliği tarafından Balkan ülkelerine yönelik finanse edilen program
CDT	: Avrupa Birliği Organları Tercüme Merkezi
CEDEFOP	: Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi
CEPOL	: Avrupa Polis Koleji
CFCA	: Topluluk Balıkçılık Kontrol Ajansı
CONST	: Anayasal İşler ve Yönetişim Komisyonu
COTER	: Bölgesel Uyum Politikası Komisyonu
CPVO	: Topluluk Bitki Çeşitleri Ofisi
Çev.	: Çeviren

DIS	: Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi
DP	: Demokrat Parti
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
DTSS	: Dış Ticaret Sermaye Şirketi
EACEA	: Eğitim, Görsel İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı
EACI	: Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Yürütme Ajansı
EAHC	: Sağlık ve Tüketiciler Yürütme Ajansı
EASA	: Avrupa Hava Güvenliği Ajansı
EB	: Ekonomik Birlik
ECDC	: Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi
ECHA	: Avrupa Kimyasallar Ajansı
ECOFIN	: Ekonomik ve Mali İşler Konseyi
ECOS	: Ekonomik ve Sosyal Politika Komisyonu
EDA	: Avrupa Savunma Ajansı
EDUC	: Kültür ve Eğitim Komisyonu
EEA	: Avrupa Çevre Ajansı
EFSA	: Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi
EFTA	: Avrupa Serbest Ticaret Ortaklığı
EMCDDA	: Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi
EMA	: Avrupa İlaç Ajansı
EMSA	: Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı
ENISA	: Avrupa Ağ ve Bilgi Güvenliği Ajansı
EPP	: Avrupa Halk Partisi
ERA	: Avrupa Demiryolu Ajansı
ERC	: Avrupa Araştırma Konseyi Yürütme Ajansı

ESK	: Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi
ETF	: Avrupa Eğitim Vakfı
EU-OSHA	: Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı
EURATOM	: Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
EUROFOUND	: Avrupa Yaşam ve alışma Koşullarını İyileştirme Vakfı
EUROJUST	: Avrupa Birliği'nin Adli İşbirliği Birimi
EUROPOL	: Avrupa Polis Ofisi
EUSC	: Avrupa Birliği Uydu Merkezi
FRA	: Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı
FRONTEX	: Avrupa Dış Sınırlarda Operasyonel İşbirliği Yönetim Ajansı
GB	: Gümrük Birliği
GM	: Gümrük Mevzuatı
GSA	: Avrupa GNSS Denetleme Otoritesi
IMF	: Uluslararası Para Fonu
IPA	: Katılım ncesi Mali Yardım Aracı
ISS	: Avrupa Birliği Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü
JHA	: Adalet ve İçişleri Konseyi
MEDA	: Avrupa Birliği Tarafından Akdeniz lkeleriyle İşbirliği erevesinde Finanse Edilen Program
MFİB	: Merkezi Finans ve İhale Birimi
MIPD	: Çok Göstergeli Programlama Belgesi
NP	: Ulusal Program
NPAA	: Müktesebatın Kabulüne İlişkin Ulusal Program
ODGP	: Ortak Dış ve Güvenlik Politikası
OEEC	: Avrupa Ekonomik İşbirliği rgt
OGT	: Ortak Gümrük Tarifesi

OHIM	: İç Pazarı Uyumlaştırma Ofisi (Marka ve Tasarımlar)
OLAF	: Sayıştay Avrupa Sahtekârlıkla Mücadele Bürosu
OP	: Ortak Pazar
PB	: Parasal Birlik
PES	: Avrupa Sosyalist Parti
REA	: Araştırma Yürütme Ajansı
RELEX	: Dış İlişkiler Komisyonu
s.	: Sayfa
s.s.	: Sayfalar
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STA	: Serbest Ticaret Alanı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TEN-T EA	: Trans-Avrupa Ulaştırma Ağı Yönetim Ajansı

1. GİRİŞ

Bugünkü haliyle Avrupa Birliği, her biri birbirinden çok farklı ulus-devletlerden oluşan, kendine mahsus tarihi geçmişe, kültürel özelliklere, milli davalara ve eşit haklara sahip bir uluslararası kuruluştur. Bu kuruluşu öteki geleneksel çok taraflı işbirliği kuruluşlarından ayıran özellik, gösterdikleri farklılıklara rağmen birlikte hareket etmek amacıyla ortak bir kurumsal yapılanmayı gerçekleştirmedeki iradeleridir. Bu anlamda, eşi benzeri görülmemiş dünya tarihinin en büyük uluslar üstü projesidir.

II. Dünya Savaşı'nın küllerinden doğan Avrupa Birliği, kendisini var eden ekonomik, politik, tarihsel ve kültürel değerlerin korunması, geliştirilmesi, güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması için farklı yapılar altında, çok çeşitli aktiviteler yürütmektedir. Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi üçlüsü, diğer kurumlarla işbirliği içerisinde Birliğin amacı doğrultusunda çalışmalar yapmaktadır. Topluluk alanı içerisinde ve dışında, çeşitli konularda işbirlikleri ve ortak politikalar yoluyla dünyadaki konumunu güçlendirmeye çalışmaktadır. Bunu gerçekleştirmek amacıyla bu çalışmanın da konusu olan bir takım mali yardımlarla birliğe uyumun sağlanmasını temel hedef olarak belirlemiştir.

Avrupa Birliği, bir dizi ortak değerlerin etrafında birleşmiş Üye Devletlerin oluşturduğu ortak bir alandır. Avrupa değerleri olarak tanımlanan bu değerlerin önemi, temel insan hakları ve özgürlüklerin yanı sıra, bu hak ve özgürlüklerin ifade edilebildiği sosyal, kültürel ve ekonomik bir çevrenin var oluşunda yatar. Bu değerlerin tam kalbinde ise, hem haklara hem de sorumluluklara sahip olan bir oluşum yer almaktadır. Bir örgüt oluşturma düşüncesinden ziyade bir bütünleşmeyi, ulusların ve halkların birliğini sağlama yolundaki faaliyetleri ifade eden Avrupa Birliği, üye ülkelerin birbirleriyle uyum içerisinde olmasını amaçlamakta ve çalışmalarını bu yönde sürdürmektedir. Bu doğrultuda üye ülkeler arasındaki ekonomik politik ve kültürel farkların azaltılması ve halkların refah seviyelerinin yükseltilmesi gerekmektedir.

Avrupa Birliği'nin ortak değerleri kabul etmiş ve birbiri ile uyumlu olan Üye Devletler topluluğu olduğu düşünülürse, açıktır ki, yeni ülkeler Birliğe katılmak istediklerinde, AB üyeleri, aday ülkenin bu değerlerin ne kadarını benimsediğini

dikkate alacaklardır. Aday ülkedeki bireyler, hak ve özgürlüklerinin ne kadarını kullanabiliyor? Devlet, yurttaşlarına bu hakları özgürce kullanabilecekleri gerekli sosyo-ekonomik ve kültürel ortamı sunabiliyor mu? Bireyler, hiçbir sorunla karşılaşmadan örgütlenebiliyor mu? STK lar ve kamu kurumları arasında işleyen bir diyalog var mı? Bu ve benzeri bir çok soruya verilen yanıtlar, Avrupa değerleri ile demokrasiye bağlılık ilkesi kapsamında adaylıktan üyeliğe geçişin anahtarını oluşturmaktadır. Birliğe üye olmak isteyen tüm aday ülkelerin bu anlayışı ve bu anlayışın etrafında yer alan ilkeleri kabul etmesini ve kucaklamasını beklemektedir. Temelde aday bir ülkenin bu değerleri kabul ettiğini gösteren kanıt, demokratik sürece katılım açısından sergiledikleri istektir. AB'ye aday ülkeler gerekli kriterleri başarıyla tamamladıkları zaman tam anlamıyla Birliğe üye olacaklardır. Birliğe uyumun tamamlanmasıyla tam üyelik yönünde önemli bir adım atılacaktır.

AB uyumun tamamlanması amacıyla projelere hibe desteği sağlamaktadır. Aday ülkelere yönelik uygulanan hibe programlarının, özellikle aday ülkenin katılımıyla ilgili geliştirilmiş olan reform stratejisini destekler nitelikte olmasına özen gösterilir. Bu nedenle de hibelerin kapsamı -amaçlar, coğrafi alan, hedef kitle, sektör, sosyal alan, destek miktarı- aday ülkeyle daha önceden yapılmış olan katılım ortaklığı görüşmelerinde belirlenmiş olan ve Katılım Ortaklığı Belgelerine de yansıtılan önceliklere göre belirlenir.

Bu programların hepsinin farklı amaçları, öncelikleri ve hedef grupları bulunmaktadır. Ancak genelde hepsi üye ülkeler arasındaki işbirliğini geliştirerek, Avrupalılık bilincinin, yenilikçilik ve girişimcilik anlayışının yerleşmesini desteklemek, politikaları ve mevzuatının uygulanması ile sorunlara ortak çözümler yaratılmasına katkı sağlamak amacındadır. Bu programlarda verilen hibelerden, üniversitelerden sivil toplum kuruluşlarına, mesleki eğitim sağlayıcılardan işverenlere, münferit gençlerden öğretim görevlilerine kadar her türlü kurum ve kişiye yönelik proje yapma ve yürütme seçenekleri bulunmaktadır. Büyük oranda AB üyesi, AB Ekonomik Alanı Üyesi ve aday olan ülkelerdeki kurum ve kişilere yönelik olan bu projelere belirli oranlarda hibe sağlanarak destek verilmektedir.

Bir proje hazırlayıcısının projesinin hibe almasını sağlaması için iyi bir teklif hazırlaması gerekmektedir. Bir teklifin hazırlanmasında çeşitli değişkenlerin dikkate alınması hayati önem taşımaktadır. Bu değişkenler zaman zaman farklılık gösterse

de genel olarak; “proje fikri”, “amaçlar, hedefler ve hedef gruplar”, “ilgili Programın öncelikleri ve hedefleriyle uyumu”, “ortaklığın kalitesi”, “fayda maliyet oranı”, “yaygınlaştırma, işletme ve etki”, “çalışma programı” ve “Avrupa katma değeri” şeklinde sınıflandırılabilir. İyi bir teklifin tüm bu unsurları istenen ölçüde içermesi gerekmektedir. Bu çalışmada tüm bu değişkenler tek tek ele alınarak, nasıl olması gerektiği hususunda bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise AB tam üyelik yönünde gerçekleştirilen uyum yasaları incelenmiştir. Adaylık statüsünün kazanıldığı 1999 yılından bu yana ve özellikle de 2005 yılında müzakerelerin başlaması ile birlikte Türkiye Birlik ile uyumu gerçekleştirmek için yoğun bir reform sürecine girmiştir. Yapılan bu çalışmalara tek tek değinilerek bu tez çalışmasının içeriği desteklenmektedir.

2. AB’NİN GELİŞİMİ VE İŞLEYİŞİ

2.1. Avrupa Birliği Kavramı

Birlik kavramının literatürde oldukça geniş bir kullanım alanı bulunmaktadır. Avrupa’da muhtelif ülkeleri ya da sektörleri bir araya getirmek amacıyla yapılan çabalardan yola çıkarak ortaya çıkan birlik kavramına bakıldığında karşımıza daha belirgin bir tanım çıkmaktadır. Bazı spesifik amaçlar için ulusları, devletleri, siyasal partileri v.s. grup halinde bir araya getiren ya da bağlayan¹ kuruluş anlamına gelen bir birlik tanımı kullanılabilir. Daha açık bir ifadeyle her biri farklı şekillerde de olsa, farklı ülkelerin ya da sektörlerin bir araya gelerek işbirliğini ya da bütünleşmeyi giderek geliştirmeleri veya gerçekleştirmeleri anlamına gelmektedir. Bu şekilde ülkeler, bir yandan ekonomik ve siyasal anlamda konumlarını daha da güçlendirmeyi amaçlarken diğer yandan da aralarındaki çatışmayı en aza indirmeyi amaçlamaktadır.

Buradan da anlaşılacağı üzere, bu kavram bir örgüt oluşturma düşüncesinden ziyade bir bütünleşmeyi, ulusların ve halkların birliğini sağlama yolundaki faaliyetleri ifade etmektedir. Daha yüksek yaşam standartları ve tam istihdamın sağlanmasını temin etmek üzere “Ekonomik Entegrasyon”un gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Avrupa Birliği, Ortak Pazar, Avrupa Ekonomik Topluluğu veya Avrupa Topluluğu kavramları ile de bilinen Avrupa ülkelerinin birliğini ifade eden bir oluşumdur. En yalın tanımlamasıyla AB, ekonomik ve siyasal hedefleri olan bir bölgesel bütünleşme projesidir. Ekonomik entegrasyon biçimlerini Serbest Ticaret Alanı, Gümrük Birliği, Ortak Pazar, Parasal Birlik ve Ekonomik Birlik olarak beş kategoride toplamak mümkündür. Bunlardan ilki olan STA’da üye ülkeler arasında mal ve hizmet dolaşımının önündeki gümrük engelleri kaldırılmıştır; GB’de STA’ya ilaveten üçüncü ülkelere karşı ortak gümrük tarifeleri uygulanır; OP’de mal ve hizmetlerin yanısıra işgücünün dolaşımı da serbest hale getirilir; PB’de OP’ye ilaveten ortak bir para birimi kullanılır; en sonuncusunda ise tüm ekonomik

¹ Webster’s New World Dictionary.

politikalar ortaklaştırılır. Bu çerçevede AB ilk üç aşamayı geride bırakmış, dördüncüsüne başlangıç yapmış, ve ilerde beşinci aşamayı hedefleyen, ekonomik hedeflere siyasal hedefleri de ekleyerek dünyadaki bölgesel bütünleşme çabalarının en başarılı örneği olma yolunda ilerleyen bir projedir.

Avrupa Birliği 1995'te ilk öncülerinin anısına dikilmiş bir anıt gibidir; ekonomi, sanayi, siyaset, yurttaş hakları ve dış politika alanlarını kapsayan çok-sektörlü bütünleşmenin en ileri biçimidir. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Paris Antlaşması (1951), Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nu kuran Roma Antlaşmaları (1957), Avrupa Tek Senedi (1986) ve Maastricht Avrupa Birliği Antlaşması (1992), Üye devletleri egemen Devletler arasında ki geleneksel anlaşmalardan daha sıkı bir biçimde birbirine bağlayan AB'nin hukuki temellerini meydana getirir. Avrupa Birliği, doğrudan uygulanma imkanı olan bir mevzuat oluşturabilmekte ve yurttaşları lehine özel haklar ihdas edebilmektedir.²

Bu sebeptendir ki, genişleyen, büyüyen ve uluslararası platformda en büyük güçlerden biri konumunda ki topluluk, benliğinde sakladığı değişik sosyo-ekonomik ve kültürel yapıdaki insan gruplarıyla ahenkli bir oluşumu ortaya koymaktadır. Topluluğun yayıldığı coğrafi alanın en büyük özelliği benliğindeki ulusların ve bölgelerin kalkınmışlık farklılığıdır: bu bağlamda Topluluk, ekonomik mozaiktir.³ Avrupa Birliği kavramı başlangıçta ekonomik kimliği ile karşımıza çıkmış ve bu süreçte ekonomi alanında işlev kazanmıştır. Söz konusu coğrafi alanın üzerine yayılan Kuzeyden Güneye, Batıdan Doğuya bu kalkınmışlık farklılığına rağmen beraberce yaşayan ve gelişen insan topluluklarının tarih içinden gelen kültürel birikimleri ve onun izleri devam etmektedir... Zira Avrupa Topluluğu'nun en büyük gücü kültürel çeşitliliğinden gelmektedir: bu bağlamda da Topluluk, kültürel mozaiktir.⁴

Kurucu antlaşmalardan biri olan Roma Antlaşması'nın giriş bölümünde Avrupa Topluluğunu kuruluş nedeni oldukça açık bir ifadeyle belirtilmiştir. "Avrupa

²Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=105&l=1>

³Arif Esin (haz.), Avrupa topluluğu mozaiki AT'nin sosyo ekonomik ve kültürel yapısı, İstanbul: İKV Yayınları, 1989, s.2.

⁴Esin,a.g.k., s.2.

hakları arasında giderek daha sıkı şekilde kurulacak birliğin temellerini atmaya..”⁵ şeklinde kullanılan bu ifade Roma antlaşmasının ilk cümlesidir ve Avrupa halkları arasında bir birlikten söz etmekte ve esas amaç vurgulanmaktadır. Böylece Birlik kavramı Avrupa Birliği’nin kuruluş amacıyla bütünleşerek işlevsellik kazanmıştır.

2.2. Avrupa Birliği Düşüncesinin Doğuşu ve Tarihçesi

Günümüzde Avrupa Birliği olarak adlandırılan, birçok evrelerden geçip bugünkü halini alan oluşumun geçmişine bakıldığında çok eskilere dayandığı görülür. “Avrupa bütünleşmesi” düşüncesinin kökeni 13. ve 14. yüzyıllara kadar inmektedir. Bu yıllarda bazı bilim ve siyaset adamları, yazarlar, düşünürler, uzun yıllar birbirleriyle savaşan krallıkları, siyasi planda bir araya getirerek Kıta’da kalıcı bir barışı sağlama düşüncesini benimsedi ve tarih boyunca Avrupa Birliği amacına yönelik çalışmalar yürüttüler. ...Pierre Dubois, Dante, Emeric Cruce, Abee de Saint, Jean Javques Rousseau ve Immanuel Kant bu çerçeve içinde, tarih boyunca Avrupa Birliği amacına yönelik çalışmalar yürüten düşünür ve yazarların başında gelirler.⁶ Ayrıca, La Rochefoucauld, Saint-Simoni, William Penn, Due de Sully, Augustin Thierry, Emile de Girardin, Victor Hugo, Avrupa Birliğinin kurulmasına inanan kişilerdir. Özellikle Victor Hugo’nun bu düşünce üzerindeki rolü yadsınamaz. Bununla birlikte tanınmış Fransız yazar Avrupa Birliği konusunda aynen şöyle demiştir: “ABD nasıl yeni bir dünyayı taçlandırdıysa, bir gün gelecek Avrupa Birleşik Devletleri de eski dünyayı süsleyecektir. İster benimsensin, ister reddedilsin, Birlik fikri, hiç durmadan yakılıp yıkılan, kasılıp kavrulan bir kıtanın bin yıllık hülyası olarak her zaman varlığını sürdürdü.”⁷

Diğer yandan, Napoleon’un Avrupa’yı kan dökerek birleştirme çabalarını izleyen yıllarda Avrupalılar barış içinde bir birlik yaratmanın çabasına girdi. Ünlü besteci Beethoven’nın bu çerçevede bestelediği ve Avrupa temasını işlediği ünlü 9 ncu Senfonisi’nin koro bölümünde yer alan “The Glorious Moment” adlı kantatı,

⁵ Haluk Günöğür (çev.), Roma Antlaşması, Ankara, 1988, s.3.

⁶ Avrupa birliği Bütünleşmesinin Tarihsel Gelişimi (Dünü, Bugünü, Yarını), haz. Mehmet Özdemir, Songül Altınışık, Avrupa Birliği El Kitabı, Avrupa Birliği ve Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Semineri, (20-31 mart 1995), Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Ankara, 1995, s.13.

⁷ Karluk, S.R., Avrupa Birliği ve Türkiye, İstanbul, 2007, sh.37.

1815 Viyana Kongresi'nin açılışında çaldı. Duygu yüklü bir coşku ve sevinç şarkısı olan bu kantant, Avrupa Birliğinin barış içinde gerçekleşmesini amaçladı. De Gaulle'ün Atlantik'ten Urallar'a uzanan Avrupa düşüncesi, federal bir Avrupa değil, "Vatanlar Avrupası"(L'Europe des patries) idi.⁸

Buradan da anlaşılacağı gibi "Avrupa Birleşik Devletleri" kurulmasına ilişkin bir takım planlar oldu, bir çok düşünür ve devlet adamı ve hatta din adamı tarafından bir entegrasyon ya da birlik fikri savunuldu. Özellikle, "Avrupalı siyasetçiler uluslar arası çatışmaları sona erdirmek, toplumsal uyumu güçlendirmek ve ekonomik refahı desteklemek çabasına girmişlerdir. Geçmişte ülkelerinin mahvına yol açan karşılıklı nefret ve düşmanlıklardan uzak, daha iyi bir dünya için çalışmışlardır."⁹ Bu şekilde düşünsel planda ortaya çıkan Avrupa Birliği'nin işlevsellik kazanması yolunda ilk girişimler İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda gerçekleşti. Diğer bir ifadeyle felsefi temelleri itibariyle "Avrupa'nın Birliği" fikri iki asır kadar geriye götürülebilirse de pratikte Avrupa Birliği projesinin ilk adımları İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen yıllarda atıldı.

Avrupa'da bir birlik kurma fikri Victor Hugo'ya kadar uzanır fakat bu fikrin eyleme dönüştürülmesi ilk olarak Napolyon sayesinde. Hugo'nun "Avrupa Birleşik Devletleri" ideali¹⁰ 20. yüzyılın ortalarında kıtayı harabeye çeviren korkunç savaşlarla sekteye uğradı. Siyasi, askeri, ekonomik, sosyal ve kültürel birliğin sağlanması fikri, Hitler'in tepeden inmece birlik sağlama metodu ile sonuca ulaşmadığı gibi Avrupa büyük yaralar aldı. Ancak Avrupa'yı baştan başa yıkan, iki büyük sömürge imparatorluğu İngiltere ve Fransa'nın çökmesine yol açan İkinci Dünya Savaşı'nın yıkıntılarından bir umut doğdu.¹¹ Avrupalılar yeniden, uluslar arası nefrete ve rekabete son verme ve barışçıl yollarda birleşme çabalarına girdiler. Savaş sonrasında Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği iki süper güç olarak ortaya çıkarak kıtada ekonomik, siyasi ve askeri bölünmelere yol açması fikrinin güçlenmesine neden oldu.¹²

⁸ Karluk, S.R., Avrupa Birliği ve Türkiye, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yayınları, ist, 1996, 4.baskı, s.37.

⁹ Dinan, Desmond, Avrupa Birliği Tarihi, , s. 17.

¹⁰ Karluk, S.R., Avrupa Birliği ve Türkiye, İstanbul, 2007, s. 1.

¹¹ Fontaine, P., AB Nedir?, Brüksel, 2006, s. 5.

¹² Devlet Planlama Teşkilatı (DTP) Avrupa ile İlişkiler Genel Müdürlüğü, "Avrupa Birliği Bütçesi – Fonları ve Türkiye'nin Tam Üyeliği", Ankara, 1998, s. 1.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan çift kutuplu yapılanma ve Soğuk Savaş dönemi Avrupa'nın tarihinde gördüğü en ciddi marjinalleşme sürecini de beraberinde getirmiştir. Uluslar arası güç dengesinin biri Kuzey Amerika'da (ABD) diğeri Avrasya derinliğinde (SSCB) egemenlik kuran iki süper güç tarafından belirlenmeye başlaması Avrupa kavramının kendisinin de dönüşmesine yol açmıştır.¹³

Avrupa kıtasının bütün boyutlarıyla tarih sahnesine geri dönüşü Soğuk Savaşın sona ermesinin bir sonucudur denebilir. Avrupa, dünya sahnesindeki öneminin azalmasıyla yeni bir kimlik arayışına geçti. Uygun politika arayışları, entegrasyon ve bloklaşma teşebbüslerinin hızla artmasına yol açtı.

Hızlı bir ekonomik kalkınma ile savaşın yıkıntılarında kısa sürede kurtulma isteği de, Avrupa ülkeleri arasında işbirliğini güçlendirmek yönünde tetikleyici bir etken olmuştur. Amerika Birleşik Devletlerinin, Marshall planı çerçevesinde, Avrupa'nın kalkınması için sağladığı yardımın ortak çıkarlar doğrultusunda etkin bir biçimde kullanılması ise, bu iş birliğinin ilk somut uygulama alanını teşkil etmiştir.¹⁴

5 Eylül 1944'te Belçika, Hollanda ve Lüksemburg, kendi aralarında bir 'ekonomik birlik' kurulması gerektiğini kabul etti. İki yıl sonra, 1946 yılında bir Avrupa Birleşik Devleti kurulmasını önerdi. Bu düşünceden hareketle, 1945-1950 yılları arasında siyasetçiler, Avrupa'da ülkeler arası eşitliği öngören bir birlik oluşturması fikrini dile getirerek kamuoyu oluşturdu. İngiltere Başbakanı Winston Churchill 1946 yılında Zürih Üniversitesi'nde yaptığı bir konuşmasında "Avrupa Birleşik Devletleri" kurulması için çağrıda bulundu. Churchill bu konuşmasında, ağır işler gören yüz milyonlarca insana, hayatı yaşanmaya değer yapan basit sevinç ve umutlarını yeniden kazandırma amaçlandı. Bir yıl sonra Churchill' in öncülük ettiği, uluslar üstü kurumlara karşı ancak hükümetler arası işbirliğinden yana olan Birleşik Avrupa Hareketi¹⁵ hayata geçirildi. İki yıl sonra Avrupa Konseyi, Birleşik Avrupa Hareketlerinin Koordinasyonuna ilişkin Uluslar arası Komitenin himayesinde, Lahey'de, Churchill' in başkanlığında 800 delegeyle toplandı. Kongrede Avrupa Danışma Meclisi, Avrupa Özel Konseyi ve Avrupa Divanı

¹³ Ahmet, D., Stratejik Derinlik, Türkiye'nin Uluslararası Konumu, İstanbul, s.201.

¹⁴ Avrupa Topluluğu nedir? Avrupa Topluluğu Yayınları, Ankara, 1975, s.17.

¹⁵ DPT Avrupa ile İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Kronolojisi, Ankara, 2002, s. 2.

kurulması önerildi. Ardından Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman, 1950 yılında, Jean Monnet' in "Devletler millî egemenlik temelinde yeniden yapılanmadıkları takdirde, barış içinde bir Avrupa olmayacaktır. Avrupa ülkeleri halklarına gerekli refah ve toplumsal kalkınmayı temin etmek için çok küçüktürler. Avrupa devletleri kendileri için bir federasyon kurmalıdırlar"¹⁶ fikrinden yola çıkarak Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun (AKÇT) kurulmasını önerdi.

Avrupa'da birlik yaratma konusunda en önemli ve etkili girişim, Jean Monnet' den geldi. Monnet' ye göre modern dünyamızı birleşmeye iten çeşitli faktörler vardır. Eğer ülkeler entegrasyonu kendi arzuları ile gerçekleştirmezlerse, anarşi veya dışarıdaki güçlerin başka amaçlar güden tehlikeleriyle karşılaşılır. Bu ise yeni savaşlara yol açar. Savaşları, korkuyu ve sefaleti önlemek için birleşmek gerekir. Bu, ülkeler arasında koalisyonla değil, halkların birleşmesiyle sağlanabilir.¹⁷ Bu şekilde Avrupa'da yeni bir savaşın çıkmaması ve savaş sebebi olabilecek nedenlerin ortadan kaldırılması başlangıçta temel amaç oldu.

Avrupa'daki bütünleşme girişimlerini, siyasal düzlemden değil de, ekonomik düzlemdeki işlevsel bir işbirliği ile başlatmanın ve bunu zamanla bütünleşmenin diğer aşamalarına taşımanın daha uygun olacağına inananların bir araya gelip bu beklentilerini gerçekleştirmeleriyle Avrupa'da Topluluklar dönemi başladı. 9 Mayıs 1950'de, Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman, iş adamı Jean Monnet ve Batı Almanya Şansölyesi Konrad Adenauer ile birlikte hazırladıkları bir projeyi, uluslararası basın toplantısında dünyaya duyurdu ve bu yolla AKÇT'nun oluşturulma süreci başladı.¹⁸ Böylece birlik düşüncesinin kurumsal temelleri oluşturulmaya başlandı ve ilk somut adımı atıldı. Bu aynı zamanda, ilk Avrupa Topluluğunun da doğuşu idi.¹⁹ O döneme kadar savaş sanayiinin temel malzemeleri olarak kullanılan kömür ve çelik üretiminin kontrol altına alınması konusunda görev yapacak bir uluslararası kuruluşun taslağı hazırlandı.

Fransız Dışişleri bakanı Robert Schuman, 9 Mayıs 1950 tarihinde, Fransa ile Almanya arasındaki kömür ve çelik kaynaklarının birleştirilmesini, savaş sanayiinin

¹⁶ Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Jean Monnet Kimdir?, <http://www.jeanmonnet.org.tr/web/Welcome/WhoisJM/tabid/56/language/tr-TR/Default.aspx>

¹⁷ Karluk, a.g.k., s.39.

¹⁸ Beril, Dedeoğlu, Düünden Bugüne Avrupa Birliği, İstanbul, 2003, s.48.

¹⁹ Avrupa Topluluğu Nedir? a.g.k., s.18.

temel girdileri olan bu maddelerin üretim ve kullanımının uluslarüstü bir organın sorumluluğuna bırakılmasını önermişti.²⁰ Bu plan Avrupa’da politik bir birleşmeye yönelik bir hareket niteliğindedir ve bu sayede Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg olmak üzere arasında demir-çelik ürünlerinde bir ortak pazar oluşturulmasına yönelik görüşmeler başlatıldı. Bunun sonucunda, AKTÇ, adı geçen altı ülke tarafından 1951 yılında imzalanan Paris Anlaşması’yla kuruldu. Bu anlaşmayla önemli savaş malzemesi olan kömür ve çeliğin “yüksek otorite”nin²¹ gözetiminde toplanmasına karar verildi. Böylece savaş sonrası Avrupa’nın zafer kazanan ve yok olan uluslar arasında barışı tesis etmek ve ülkeleri eşit bir şekilde bir araya getirmek temel hedefti. Bununla birlikte, AKÇT’nin amaçları, üye ülke ekonomilerinin gelişmesine katkıda bulunmak, tam istihdamı gerçekleştirerek işsizliği önlemek ve hayat seviyesinin yükseltilmesini sağlamaktır. Ayrıca, sektörde tekeleşmenin önlenmesi, yatırımların hızlandırılması ve işçilerin konut edinmelerine yardımcı olunması da amaçlar arasında bulunmaktadır.²²

Savaş sonrası Avrupa’sının kalkınması için gerekli ilksel ürünlerden birisi durumundaki demir-çeliğin, üretim, işletim ve dağıtımında kurulacak işbirliği ile “geniş pazar” olanaklarına kavuşulacağı savunulmuştur.²³ Kömür ve çelik, ekonominin iyileştirilip kalkınmanın sağlanması açısından değerli olduğu kadar savaş sanayinde de kullanılmaları bakımından da oldukça önemlidir. Kömür ve çelik sektörü, o dönemin savaş sanayisinin ana girdilerini oluşturmaktaydı. Amaç, ana savaş sanayi girdilerinin üretiminin kontrol altında tutulmasıdır. Bir anlamda ülkeler üzerindeki tedirginlik ve yıllardır süren savaş korkusuyla Avrupa’da yeniden bir savaş ortamının doğmaması açısından silahlanmayı önlemek ve bu doğrultuda bu sektörlerin bir kuruluş tarafından denetimini sağlamaktır.

Böylece, İkinci Dünya Savaşı sonrasında sanayi açısından özellikle önemli iki temel hammadde olan kömür ve çelik sektörünü güçlendirmek ve bunları uluslar üstü bir otorite ile kontrol ederek barışı sürdürmek amacıyla kurulan AKÇT Avrupa Birliği'nin temelini oluşturur.

²⁰ Karluk, a.g.k., s.39.

²¹ Fontaine, a.g.k, s. 5

²² Karluk, a.g.k., s. 42

²³ Dedeoğlu, a.g.k., s. 48.

Avrupa Birliği'ni kuran ikinci büyük adım Roma Anlaşması oldu. 25 Mart 1957 yılında imzalanan Roma Anlaşması²⁴ ile her türlü ürün ve hizmeti kapsayan daha geniş tabanlı bir ortak pazar olan Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) kuruldu. AKÇT'yi kuran altı ülke arasında AET'ye imza attıktan sonra gümrük işlemleri ve özellikle tarım ve ticarete ortak politikalar oluşturulmaya başlanmış ve “Ortak Pazar”²⁵ kavramı ortaya çıkmıştır. Bu gelişmeye paralel olarak aynı yılda Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (AAET) da kuruldu. Bu Toplulukla ülkelerin barış ve güven için nükleer enerjiye sahip olması amaçlandı. “Başlangıçta ayrı ayrı organlara sahip olan bu üç Topluluk, 1957 ve 1965 yıllarında imzalanan iki anlaşma ile gerçekleştirilen Füzyon Hareketi sonunda asli yapısal organlarını birleştirmiş ve bu tarihten itibaren Avrupa Toplulukları diye de anılmaya başlamıştır.”²⁶

Topluluk bu üç temel anlaşma ile kuruldu ve bu anlamda kurucu anlaşma görevi üstlendi. AET'yi kuran Roma Antlaşmasının genel anlamda, yani “tüm sektörleri kapsayan entegrasyon anlaşması” niteliğinde olmasına karşın, AKÇT ve AAET Antlaşmaları” sektörel entegrasyon’u öngören antlaşmalardır.²⁷

Yukarıda açıklanan üç Avrupa Topluluğu yasal açıdan ayrı, politik açıdan ise tek bir kuruluştur. Avrupa Topluluklarının dünyadaki diğer bütün ekonomik birleşme ve kuruluşlardan farkı: devletlere ait bazı egemenlik haklarının kullanılmasının uluslarüstü bir organa bırakılmasıdır. Bu niteliği ile AT’na, daha sonraki tanımlamasıyla AB’ne benzer dünyada hiçbir örgüt yoktur.

Bu bütünleşme hareketinin başarısı diğer Avrupa ülkelerini de etkiledi. Bunun sonucu olarak Birleşik Krallık, Danimarka ve İrlanda, 1960 yılında kurulan AET’ye üye olmayan Batı Avrupa ülkelerini kapsayan Avrupa Serbest Ticaret Ortaklığı’ndan (EFTA) ayrılarak, 1973 yılında AET’ye girmeye karar verdiler. Böylece üye sayısı altıdan dokuza çıktı.

²⁴ Özdemir, S., “Avrupa Ekonomik Topluluğu, Avrupa Topluluğu, Avrupa Toplulukları, Avrupa Birliği, Roma Antlaşması, Avrupa Tek Senedi, Avrupa Birliği Antlaşması, Maastricht Antlaşması, Amsterdam Antlaşması, Nice Antlaşması – Kavramlara İlişkin Açıklayıcı Not”, DPT Avrupa Birliği ile İlişkiler Genel Müdürlüğü, 2001, s. 2, <http://ekutup.dpt.gov.tr/ab/ozdemirs/kavram.pdf>

²⁵ ARI Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı ile ARI Hareketi, Avrupa Ajandası, s. 12

²⁶ Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Avrupa ile İlişkiler Genel Müdürlüğü, “Avrupa Birliği Bütçesi – Fonları ve Türkiye’nin Tam Üyeliği”, Ankara, 1998, s. 1.

²⁷ Fornasier R., “Le Pouvoir Répressif des communautés Européennes”, RMC, No:259, 1982, s. 402.

Bununla birlikte 1968 yılında Gümrük Birliği'nin oluşturulması Avrupa Birliği tarihçesinde önemli hareketlerden birisi oldu. Altı AET ülkesi arasında ithalat tarifeleri kaldırıldı. Birlikle devletler arası bütünleşme sağlanmış, birlik üyeleri ve üye olmayanlar arasındaki gümrük tarifeleri nedeniyle Birlik üyeleri lehine ekonomik ayrımcılık yapılmış oldu.²⁸ Avrupa Topluluğu Haziran 1979'da belirgin bir adım atarak, doğrudan evrensel oy kullanma hakkıyla ilk Avrupa Parlamentosu seçimlerini gerçekleştirdi. Aynı yıl bir başka büyük adım atılarak Avrupa Para Sistemi (APS) yürürlüğe sokuldu. Bu sisteme göre;

- Kısaca “ecu-ekü”²⁹ olarak bilinen ve Avrupa Para Birimi olarak adlandırılan ortak para sistemi: Bu sistem, bütün üye devletlerin paralarından oluşan bir sepet niteliğindedir.

- Bir döviz kuru mekanizması: Her para birimi ekü'ye bağlı bir döviz kuru oranını sahipti. İkili döviz kuru oranlarının % 2.25 bandı içinde dalgalanmasına izin verilmekteydi.

- Bir kredi mekanizması: Her ülke kendi parasının ve altın rezervinin % 20'sini ortak bir fona aktarmaktaydı.

AB, Birlik içinde sermayenin serbest dolaşımı, Avrupa'da bölgesel eşitsizliklerin giderilmesine ayrılan kaynakların artırılması ve üye devletlerin ekonomi politikalarının çok taraflı gözetimi yoluyla ekonomik uyumun sağlanmasını hedefliyordu. 1990 yılından 1994 yılına kadar bu düşünceler etrafında çalışmalar yapılırken, 1994 yılında Frankfurt'ta Avrupa Para Enstitüsü'nün (APE) kurulması, ulusal merkez bankalarının bağımsızlığı ve ulusal bütçe açıklarını frenlemeye yönelik kurallar sonuçlarını doğurdu. Ekonomik ve parasal birliğin en somut ve büyük sonucu, 1 Ocak 1999'da Euro'nun doğumu³⁰ oldu. İlk aşamada Avusturya, Fransa, Belçika, Finlandiya, Almanya, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz ve İspanya'dan oluşan 11 ülke Euro'yu resmi para birimi olarak kabul etti. Ardından Yunanistan 1 Ocak 2001 itibariyle Euro'ya geçti. Avrupa Merkez Bankası, APE'nin görevini devir aldı ve para politikalarının sorumluluğunu üstlendi.

²⁸ Evans, G. – Newnham, J., Uluslararası İlişkiler Sözlüğü, (Çev. H. A. Utku), İstanbul, 2007, s. 248.

²⁹ Fontaine, P., a.g.k, s. 33.

³⁰ Erçel, G. “Euro'ya Geçiş, Sorular ve Cevaplar”, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, <http://www.tcmb.gov.tr/yeni/banka/emu/SORULAR5.html>

Ekonomik birliğin yanı sıra politik, sosyal ve kültürel birliğin sağlanması yönünde atılan tarihi adımlardan bir tanesi de 17 Şubat 1986 yılında imzalanan Avrupa Tek Senedi'dir (The Single European Act). Adında anlaşma sözcüğü geçmeyen bu anlaşma, Avrupa Toplulukları'nı kuran anlaşmalara değişiklik getiren hükümler ile dış politika alanında üye devletler arasında işbirliğini öngören hükümleri tek bir belgede toplamış olması nedeniyle bu şekilde adlandırılmıştır.³¹ Bu senetle Roma Antlaşmasında önemli değişiklikler yapılmıştır ve malların serbest dolaşımının sağlanması için sınırların kaldırılması, yönetimle ilgili sınır kısıtlamalarının kaldırılması, teknik ve mali engellerin kaldırılması, tüm Toplum ülkelerinin hukukunu entegrasyon yönünde etkileyecek hukuki düzenlemelerin Avrupa Topluluğu (AT) tarafından yapılması, Avrupa markalarının tespit edilmesi, sermayenin serbest dolaşımının sağlanması, ulaştırma sektörünün geliştirilmesi, Avrupa Parlamentosunun yetkilerinin artırılması, karar alma mekanizmasının değiştirilmesi kararlaştırılmıştır. Tek Senet, Avrupa Birliği Antlaşması'yla getirilen eylem alanlarından Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın öncüsü sayılan Avrupa Siyasi İşbirliği eylem alanını getirdi.

Avrupa siyasi yelpazesi 1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılıp Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesiyle değişime uğradı. SSCB denetiminden kurtulan Avrupa ülkeleri demokrasi ve Birlik konusunda daha hızlı adımlar atmaya başladı. 1981 yılında Yunanistan'ın ve 1986 yılında İspanya ile Portekiz'in üye olmasıyla üye sayısını on ikiye çıkartan Toplum, kendisini Avrupa Birliği'ne (AB) dönüştüren adımı 7 Şubat 1992'de Maastricht Antlaşması'nı³² imzalayarak attı.

Buradan hareketle, AKÇT, AAET ve AET'den oluşan Avrupa Toplulukları (AT) tek çatı altında toplanarak Avrupa Birliği'ne (AB) vücut verilmiştir. Resmi adı Avrupa Birliği Antlaşması olan bu anlaşma, üye devletlerin dış güvenlik politikası ve adalet ile iç işleri gibi alanlarda da beraber çalışmaya karar vermelerinin göstergesidir. "Maastricht Anlaşması, ekonomik ve mali birlik ile siyasi birlik olmak üzere iki ayrı yolun Avrupa Birliği kavşağında birleşmesini simgelemektedir."³³ Maastricht Antlaşması'yla ekonomik ve parasal birlik sağlanması, üye ülkeler arasında tek bir para biriminin benimsenmesi gibi ekonomik hedeflere, Avrupa

³¹ Özdemir, a.g.e, s. 2, <http://ekutup.dpt.gov.tr/ab/ozdemirs/kavram.pdf>

³² Maastricht Antlaşması tam metni, <http://www.eurotreaties.com/maastrichtec.pdf>

³³ Evans – Newnham, a.g.k., s. 61.

yurttaşlığı, ortak güvenlik ve dış politika, ortak sağlık ve kültür politikaları oluşturulması gibi sosyal hedefler de ilave edilmiştir.

Maastricht Anlaşması, var olan ‘Topluluk’ sistemine hükümetler arası işbirliğine de ekleyerek, ekonomik olduğu kadar politik de olan üç sütunlu bir yapı oluşturdu. “Topluluk alanı (ortak politika alanlarının çoğu)”, “Ortak dış ve güvenlik politikası” ile “Suça karşı polis ve yargının işbirliği” olarak adlandırılan bu sütunlardan oluşan yapının adı ise Avrupa Birliği oldu.³⁴ Böylece Birlik ekonomik özelliği yanında siyasi bir bütünleşme özelliğini de kazanmış oldu. Bu anlaşmayla gelen dinamizm, üç yeni üyenin, Avusturya, Finlandiya ve İsveç’in de Avrupa Birliği’ne katılmasını neden oldu. Maastricht’i takip eden anlaşmalar ise 1997 yılında imzalanan ve Birlik kurumlarını geliştirmeyi hedefleyen Amsterdam Anlaşması³⁵ ile 2001 yılında imzalanan ve 2003 yılında yürürlüğe giren Nice Anlaşması³⁶ AB’nin karar alma mekanizmasının 2004’te yeni üye devletlerin katılmasından sonra verimli çalışması için mevcut anlaşmaların ve karar alma mekanizmasının yeniden düzenlenmesini içermektedir.

AB’ne katılımın, 1970’li ve 1980’li yıllarda çok yoğun olarak gerçekleşti. Bununla birlikte, 1986 yılında Topluluğa üye ülkelerin sayısının 12’ye yükselmesi sonrasında üyelik için başvuran ülkelerin sayısında da artış göze çarptı. Avrupa Birliği sürekli yeni üyelerle genişlemeye devam etti. 2003 yılında Hırvatistan’ın yaptığı tam üyelik başvurusu henüz sonuçlanmamakla birlikte, 2004 yılında Birlik tarihinin en büyük genişlemesini yaşadı. 1 Mayıs 2004’te Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Slovakya, Estonya, Letonya, Litvanya, Slovenya, Kıbrıs Rum Yönetimi ve Malta’dan oluşan 10 ülke üyeliğe kabul edildi. Avrupa Birliği’nin son genişlemesi 2007 yılında Bulgaristan ve Romanya’nın da Birliğe katılarak, 27 üyeli hale gelmesiyle gerçekleşti.

Yeni üyelerin katılımı ve birçok anlaşmanın varlığı, Avrupa Birliği’nin zaten karmaşık olan yapısı daha da anlaşılması güç hale getirdi. Bu nedenle Haziran 2004’te, AB üye ülkelerinin cumhurbaşkanları ve başbakanları, tüm anlaşmaların yerini alacak, tek bir Anayasa üzerinde karara vardılar. Anayasa, Birliğin tam olarak

³⁴ Avrupa Topluluğu Basım-Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Nasıl Çalışır?, 2006, s. 5.

³⁵ Amsterdam Anlaşması tam metni, <http://www.eurotreaties.com/amsterdamtreaty.pdf>

³⁶ Nice Anlaşması tam metni, <http://www.eurotreaties.com/nicetreaty.pdf>

ne olduğunu, ne şekilde kararlar aldığını ve sorumluluk alanlarını belirlenmesi gibi bilgiler içermektedir. Ancak Anayasa'nın yürürlüğe girebilmesi için tüm üye ülkelerin ulusal parlamentosu tarafından ve bazı ülkelerde ise anayasanın referandum ile onaylanması gerekmektedir.³⁷ 2005 yılında Konvansiyon tarafından hazırlanan "taslak Avrupa Anayasası"³⁸ Fransa ve Hollanda'da referanduma sunuldu ve reddedildi ancak Lüksemburg'da kabul edildi. Retlerden sonra diğer ülkelerde yapılması planlanan referandumlar iptal edildi. Birlik hali hazırda Nice Anlaşması'nda belirtildiği şekilde faaliyet göstermeye devam etmekte beraber, Birliğin geleceğine ilişkin tartışmalar da sürmektedir. Bu tartışmalar kapsamında Hırvatistan, Türkiye ve Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti'nin üyeliğe adaylığı ile Arnavutluk, Bosna Hersek, Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi'nin 1244 sayılı kararı uyarınca Kosova, Karadağ ve Sırbistan'ın³⁹ potansiyel üye adaylığı ele alınmaktadır.

Şekil.1. Üye, Aday ve Potansiyel Ülkeleri Gösteren AB Haritası

Kaynak: Wikipedia,

http://en.wikipedia.org/wiki/File:EU27candidate_countries_map.svg

³⁷ Avrupa Topluluğu Basım-Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Nasıl Çalışır?, 2006, s. 6.

³⁸ Taslak Avrupa Anayasası Tam Metni, <http://www.abgm.adalet.gov.tr/e-kutuph.htm>

³⁹ Avrupa Komisyonu – Genişleme, http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm

Görüldüğü gibi 2007 yılında AB' üye ülke sayısı 27 oldu. Hırvatistan, Makedonya ve Türkiye aday ülke statüsündedir. Bununla birlikte Sırbistan, Bosna-Hersek, Kosova, Sırbistan ve İzlanda ise olası adaylar olarak görülmektedir.

2.3. Avrupa Birliği'nin Yapısı

Avrupa Birliği eşi benzeri görülmemiş, uluslar üstü (supranational)⁴⁰ bir yapıya sahiptir. Bu yapıda üye devletlerin egemen otoritelerinin yerini alan veya onları geçersiz kılan karar alıcı bir otorite söz konusudur. Avrupa Birliği aynı ulusal devletlerde olduğu gibi yasama, yürütme ve yargı görevlerini yerine getiren kurum ve organlarla donatılmıştır.⁴¹ Bu kurum ve organları “temel” ve “tali” olarak ikiye ayırmak mümkündür. Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği Konseyi (Bakanlar Konseyi⁴²), Avrupa Konseyi, Avrupa Adalet Divanı ve Sayıştay'ı temel kurumlar olarak nitelendirmek mümkündür. Tali kurumlar olarak ise; Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi, Bölgeler Komitesi, Avrupa Yatırım Bankası, Avrupa Merkez Bankası ve Avrupa Ombudsmanı sayılabılır.⁴³

2.3.1. Avrupa Komisyonu

Avrupa Komisyonu, ulusal hükümetlerden bağımsız ve bir bütün olarak AB'nin çıkarlarını temsil etmek ve desteklemekle görevlidir. Mevzuat önerileri hazırlar, Parlamento ve Konsey'e sunar, Parlamento ve Konsey tarafından hazırlanan bütçe ve programları uygular, Topluluk anlaşmalarını korur ve Adalet Divanı ile birlikte Topluluk hukukunun doğru uygulanmasını sağlar, uluslar arası platformda ve uluslar arası anlaşmaların müzakerelerinde özellikle ticaret ve işbirliği alanlarında AB'yi temsil eder.⁴⁴ Komisyon üye devletlerce atanan 27 üye (komiser⁴⁵) (gayri resmi olarak “komisyonerler” olarak bilinirler⁴⁶) ve 25 binin

⁴⁰ Evans – Newnham, a.g.k., s. 616.

⁴¹ Karluk, S. R., a.g.k, s. 141.

⁴² Avrupa Topluluğu Basım-Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğü, a.g.k, s. 7.

⁴³ Palabıyık, M. S. – Yıldız, A., Avrupa Birliği, Ankara, 2006, s. 37.

⁴⁴ ARI Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı ile ARI Hareketi, Avrupa Ajandası, s. 15.

⁴⁵ Çaşın, M. H. – Özgöker, U., Avrupa Birliği'nin Siyasal ve Ekonomik Temelleri, İstanbul, 2008, s. 122.

üzerinde çalışanıyla çok büyük bir yürütme organıdır. Her üyenin bir oy hakkı ve sorumlu olduğu alan veya alanlar vardır. Komisyon kararları basit çoğunluk ile alınır. Komisyon ancak Avrupa Parlamentosu tarafından gensoruyla düşürülebilir.

Komisyon ayrıca AB bütçesini de yönetir. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları çerçevesinde verilen fonların dağıtımından da kendisi sorumludur. Bu fonlar direk olarak kendisi tarafından verilebileceği gibi, merkezi olmayan yapılanmalar aracılığıyla da dağıtımı söz konusu olabilir. Komisyon idari yapı olarak bir Hukuk Hizmetleri ve bir İstatistik Ofisi'nin yanı sıra 36 Genel Müdürlük ve diğer servislerden oluşmaktadır. Her bir genel müdürlük belli bir politika alanından sorumludur ve bir komisyon üyesine karşı bir sorumlu genel müdür tarafından yönetilir. Bunun yanında Avrupa Birliği'ne bağlı olarak faaliyet gösteren komiteler, AB'yi ilgilendiren karar alma aşamasında Komisyon'a görüş bildirmek zorundadır. Bu komitelerden iki tanesi de Eğitim Komitesi ile Mesleki Eğitim ve Gençlik Komitesi'dir.

2.3.2. Avrupa Parlamentosu

1958 yılında Roma Anlaşması ile Avrupa Toplulukları'nın üç meclisinin tek bir meclis altında birleştirilmesinden doğan Avrupa Parlamentosu (AP), Avrupa Birliği vatandaşları tarafından çıkarlarını temsil etmek üzere seçilen ve tüm üye devletlerden gelen 732 üyeden oluşur. Her beş yılda bir yapılan parlamenter seçimlerinde seçmen olarak kayıtlı tüm AB vatandaşlarının oy kullanma hakkı bulunmaktadır.

Dünyanın en büyük çok uluslu parlamentosu olarak tanımlanabilecek Parlamentosun üyeleri milliyete göre değil, siyasi partilere göre gruplandırılır. Avrupa Halk Partisi (EPP) ve Avrupa Sosyalist Parti (PES) Avrupa Parlamentosu'ndaki en büyük iki grubu oluşturmaktadır. Bunların dışında Avrupa için Demokratlar ve Liberaller İttifakı, Avrupa Yeşilleri-Hür Avrupa İttifakı, Avrupa Birleşik Solu-Kuzey Yeşil Sol, Bağımsızlık ve Demokrasi ile Ulusların Avrupa

⁴⁶ Avrupa Topluluğu Basım-Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğü, a.g.e., s. 20.

Birliği olarak adlandırılan beş politik grup vardır.⁴⁷ Ayrıca herhangi bir politik gruba üye olmayan, Bağımsız parlamenterler de bulunmaktadır.

Avrupa Parlamentosu'nun üç çalışma yeri vardır: Komite toplantılarının ve bazen parlamenter toplantılarının yapıldığı Belçika'nın başkenti Brüksel, tercüme ve idari işlerden sorumlu 3500⁴⁸ personelin çalıştığı Genel Sekreterlik ofisinin bulunduğu Lüksemburg ile “genel oturumların⁴⁹” gerçekleştiği Fransız kenti Strazburg. “Bu haliyle Parlamento oldukça bölünmüş bir görüntü vermektedir. Parlamento, bu konuda bugüne kadar birtakım adımlar atmaya çalışmışsa da üye devletlerin (özellikle de Lüksemburg'un) dirençleriyle karşılaşmış ve açılan davaları kaybetmiştir.⁵⁰ Ayrıca Parlamento'nun üçe bölünmesinden doğan personel hareketliliği ayrı bir maliyet kaynağı olmaktadır.

Avrupa Parlamentosu, Avrupa Topluluğu içinde Komisyon ve Konsey arasında paylaşılmış yasama ve yürütme yetkilerinin kullanılmasının demokratik biçimde denetlenmesi amacıyla kurulmuştur. Parlamento, Avrupa Komisyonu üyelerinin atamalarını onayan kurumdur. Üçte iki çokluğuyla Komisyonu görevden alma yetkisine sahiptir. Parlamento, Komisyon'un programını oylar ve Komisyon ve Konsey'e sözlü ve yazılı sorular yönelterek Avrupa politikalarının gündelik işleyişini izler. Parlamento Soruşturma Komisyonları kurabilir ve Birlik vatandaşlarının dilekçelerini inceler. Birlik kurumlarının faaliyetlerinde ortaya çıkan görevini kötüye kullanma olaylarıyla ilgili vatandaşın şikayetleriyle ilgili bir “ombudsman⁵¹” atama yetkisine sahiptir. Parlamento ve Konsey bütçe konusunda yetkileri paylaşırlar, Parlamento yıllık bütçeyi oylar ve bütçe uygulanmasını izler. Böylece Birliğe verdiği siyasi önceliklerini yansıtır. Büyük önem taşıyan kararlar için Konsey'in Parlamento'nun onayını alması gerekir.⁵²

Avrupa Parlamentosu'nda son seçimler Haziran 2009 tarihinde yapıldı. AP'nin 736 üyesinin belirlendiği bu seçimlerde, 375 milyondan fazla seçmenin sadece yüzde 43'ü oy kullandı. Seçimlerde yaşanan katılım azlığı sağ ve muhafazakâr partiler lehine sonuç doğurdu. Sağ yükselişle birlikte göçmen karşıtı

⁴⁷ Palabıyık – Yıldız, a.g.k, s. 42

⁴⁸ Palabıyık – Yıldız, a.g.k, s. 42

⁴⁹ Avrupa Topluluğu Basın-Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğu, a.g.e, s. 11.

⁵⁰ Çaşın, M. H. – Özgöker, U., a.g.k, s.s. 108-109.

⁵¹ Fontaine, P., a.g.e., s. 42.

⁵² Karluk, a.g.k., s.s. 166-167.

hareketlerin de AP içerisinde ne şekilde ilerleyeceği ve bunun da AB-Türkiye ilişkileri açısından doğuracağı sonuçlar merakla beklenmektedir.

2.3.3. Avrupa Birliği Konseyi (Bakanlar Konseyi)

Bakanlar Konseyi olarak da bilinen Avrupa Birliği Konseyi, Avrupa Birliği'nin en üst düzeyde yetkili siyasi kurumu ve ana karar alma mekanizmasıdır. Avrupa Birliği Konseyi'ni kolayca AB kurumu olan Avrupa Konseyi ve AB kurumu olmayan Avrupa Konseyi ile karıştırmak mümkündür.⁵³ Diğer Konseylere ilişkin bilgiler takip eden sayfalarda verilmiştir.

Avrupa Parlamentosu'nu kuran kurucu anlaşmalar Avrupa Birliği Konseyi'nin de kurucusu olmuştur. Üye devletleri temsil eden Konsey, AB'nin yasama ve bazı alanlarda da yürütme koludur. Her bir AB ülkesinden bir bakandan oluşan Konsey, her altı ayda bir dönüşümlü olarak toplanır. Nisan, Haziran ve Ekim aylarında Lüksemburg'da, diğer tüm zamanlarda ise Brüksel'de düzenlenir. Hangi bakanların hangi toplantıda hazır bulunacağı, gündemdeki konulara bağlıdır. Gündemdeki konu ayrıca o dönemdeki konsey toplantısının adını da belirler. Bu nedenle 9 ayrı Konsey söz konusudur, bunlar;⁵⁴

- Genel ve Dış İlişkileri Konseyi: AB ve dünyanın geri kalanı ile ilişkileri yürütür
- Ekonomik ve Mali İşler Konseyi (Ecofin)
- Adalet ve İçişleri Konseyi (JHA)
- İstihdam, Sosyal Politika, Sağlık ve Tüketici Hakları Konseyi
- Rekabetçilik Konseyi
- Telekomünikasyon, Ulaşım ve Enerji Konseyi
- Tarım ve Balıkçılık Konseyi
- Çevre Konseyi
- Eğitim, Gençlik ve Kültür Konseyi'dir.

⁵³ CHP AB Temsilciliği Avrupa Parlamentosu Seçim Sonuçları Değerlendirmesi, http://www.ab-ilan.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1063:avrupa-parlamentosu-secm-sonuclari-raporu&catid=98:ab-ilancom-haberler-

⁵⁴ Avrupa Topluluğu Basım-Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğü, a.g.k, s. 7.

Konsey'deki her bir bakan kendi hükümeti adına yetkili olup, her bir bakan temsil ettiği ulusal parlamentosuna ve parlamentonun temsil ettiği ülke vatandaşlarına karşı sorumluluk taşır. Bu sayede Konsey kararlarında demokratik çoğunluk ilkesine göre hareket etmiş olur. AT anlaşmasının 205. maddesine göre Konsey kararlarını basit çoğunlukla, nitelikli çoğunlukla veya oybirliğiyle alır.⁵⁵ Daha büyük ülkelerin daha çok oyu vardır ancak oyların ağırlığı nüfusu az olan ülkelerin lehine olacak şekilde düzenlenmiştir.

Konseynin kararlarını salt çoğunluk yöntemiyle alacağı belirtilse de prosedürle ilgili konular dışında bu yöntem genelde başvurulmaz. Nitelikli çoğunluk yöntemi en çok kullanılan yöntemdir. “Romanya ve Bulgaristan’ın katılımının ardından 2007 yılı itibariyle toplam oy katsayısı 345, nitelikli çoğunlukla bir kararın alınması için gereken toplam oy katsayısı ise 258 olmuştur. Kararın alınmasını engellemek için gereken oy katsayısı ise 91’dir. Komisyon’un teklifi üzerine karar verilemeyen durumlarda ise 255⁵⁶ oy, üye devletlerin üçte ikisi tarafından kullanılması gerekir. Ayrıca isteyen üye devlet, bu 255 oyu kullanan üye devletlerin, Birliğin toplam nüfusunun % 62’sini temsil edip etmediğini kontrol edilmesini isteme hakkına sahiptir.⁵⁷” Üye devletlerin genişleme gibi hassas konularda kararlarını oy birliğiyle alması gerekmektedir, bu durumda kararların alınması uzun sürebilmektedir.

Tablo.1. Oyların Üye Ülkelere Dağılımı

Almanya, Fransa, İtalya, Büyük Britanya	29
İspanya, Polonya	27
Romanya	14
Hollanda	13
Belcika, Cek Cumhuriyeti, Yunanistan, Macaristan, Portekiz	12
Avusturya, Bulgaristan, İsvec	10
Danimarka, İrlanda, Litvanya, Slovakya, Finlandiya	7

⁵⁵ Çaşın, M. H. – Özgöker, U., a.g.k, s. 115

⁵⁶ Avrupa Birliği Konseyi, <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=242&lang=EN>

⁵⁷ Çaşın, M. H. – Özgöker, U., a.g.k, s. 116

Kıbrıs, Estonya, Letonya, Luksemburg, Slovenya	4
Malta	3
TOPLAM	345

Kaynak: Avrupa Birliği Konseyi,

<http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=242&lang=EN>, 2009.

Avrupa'nın geleceğiyle ilgili önemli kararlar Konsey tarafından alınır. Avrupa Parlamentosu ile birlikte Avrupa Birliği'nin yıllık bütçesini belirleyen ve AB adına uluslar arası anlaşmalara imza atmak gibi çok önemli görevlere sahip olan Konsey'in görevleri şu şekilde özetlenebilir;

- Genellikle Avrupa Parlamentosu ile işbirliği içerisinde yasaları geçirmek: AB yasalarının çoğu Konsey ve Parlamento tarafından ortak yapılmıştır. Kural olarak Konsey sadece Komisyon'dan gelen bir teklif üzerine harekete geçer. Ayrıca Komisyon'un kabul edilmiş AB yasalarının doğru uygulandığını temin etme sorumluluğu vardır.

- Üye ülkelerin dış ekonomi politikalarını koordine etmek: AB ülkeleri, ulusal ekonomi politikalarının sıkı koordinasyonuna dayanan genel bir ekonomik politika istediklerine karar vermişlerdir. Bu koordinasyon, Ekonomik ve Finansal İlişkiler Konseyi'nin oluşturan ekonomi ve maliye bakanları tarafından yürütülür. AB ülkeleri daha fazla iş olanağı yaratmak ve eğitim, sağlık ve sosyal koruma sistemlerini de geliştirmek istemektedirler. Her ne kadar her AB ülkesi kendi politikasından sorumlu olsa da, ortak hedefler belirleyip en iyi neyin işleyeceği konusunda birbirlerinden bilgi alabilirler. Bu süreç "Açık Koordinasyon" metodu olarak tanımlanır.

- Avrupa Konseyince belirlenen yönergeler doğrultusunda Avrupa Birliği genel dış ve güvenlik politikasını belirlemek ve yürütmek: Avrupa Birliği uluslar arası krizlerde daha etkin olabilmek için 'Acil Müdahale' gücünü yarattı. Bu güçte görevli personel, kendi ulusal silahlı güçlerine bağlı ve ulusal komutaları altında kalmakta olup bu gücün çalışma sınırları insani, kurtarma, barış amaçlı ve diğer kriz yönetimi görevleri olarak belirlenmiştir.

- Avrupa Komisyonu ve Birliği adına, AB ve diğer ülkeler ya da uluslar arası organizasyonlar arasındaki sözleşmeleri gerçekleştirmek: Bu anlaşmalar ticaret, işbirliği ve kalkınma gibi geniş alanları kapsayabilir veya tekstil, balıkçılık, bilim ve teknoloji, ulaşım gibi belirli konuları da olabilir. Ayrıca Konsey AB üye devletleri arasında vergilendirme, şirket hukuku veya konsolosluk koruması gibi alanlarda anlaşmalar yapabilir. Anlaşmalar, özgürlük, güvenlik ve adalet konularında işbirliği ile ilgili olabilir.

- Suç konularında hukuki ve polisiye işbirliği alanında tedbirleri uygulamak ve üye ülkeler arasındaki aktiviteleri koordine etmek: Kendi seçtikleri herhangi bir AB ülkesinde yaşamakta özgür olan AB vatandaşları, AB'nin her yerinde sivil adalete eşit şekilde erişim hakkına sahip olmalıdır. Bununla birlikte AB sınırları içinde serbest dolaşım hakkı uluslar arası suçlular ve teröristler tarafından istismar edilebileceği için sınır üstü suçun üstesinden gelmek üzere tüm AB ülkelerinde ulusal mahkemelerin, polis güçlerinin, gümrük memurlarının ve göçmen konuları üzerinde çalışan birimlerin sınır ötesi işbirliği yapması gerekmektedir. AB'nin dış sınırlarının etkin olarak güvenliğinin sağlanması, uyuşturucu tacirleri ve insan kaçakçılarına karşı gümrük memurları ve polis arasında yakın işbirliği ile sığınma hakkına yönelik tüm AB ülkelerinde eşit muamele temin edilmektedir.

- Konsey ve Avrupa Parlamentosu ile birlikte Komisyon bütçesini belirleyen bütçe otoritesini oluşturmak.

2.3.4. Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi kavramı Türkçe kullanım nedeniyle kavram kargaşasına yol açmaktadır. İngilizce'den Türkçe'ye çevrimi aynı olan iki ayrı kurum kolayca birbirine karıştırılmaktadır. İngilizce'de "European Council" olan Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği kurumu olup bu çalışma kapsamında ele alınacaktır. Türkçe'de yine Avrupa Konseyi olarak bilinen ancak İngilizce adı "Council of Europe" olan kurum ise Avrupa Birliği içerisinde bir kurum olmayıp hükümetler arası bir organizasyondur ve bu çalışmada yer almayacaktır.

1949 yılında kurulan ve merkezi Fransa'nın Strazburg kentindeki Palais de l'Europe binası olan bu organizasyon, 25 AB üyesiyle birlikte toplam 46 üyeye sahiptir ve insan haklarını korumak, kültürel çeşitliliği arttırmak, hoşgörüsüzlük ve önyargıları ortadan kaldırmak gibi amaçları vardır.⁵⁸

Bu çalışmanın konusu olan Avrupa Konseyi AB ülkelerinin hükümet ve devlet başkanlarından (başkanlar ve/veya başbakanlar) ve Avrupa Komisyonu Başkanından oluşur. 1974 yılından bu yana yılda iki kez bir araya gelen ve Avrupa Birliği'nin en yüksek seviyeli siyasi kurumu olduğu için bu toplantılar genellikle "Zirve" veya "Avrupa Zirvesi" olarak bilinir.

Toplantılarda önemli konular ve Avrupa Birliği Konseyi'nde çözümlenemeyen ihtilaflar görüşülür ve AB'ye yol göstermek üzere genel siyasi kurallar belirlenmeye çalışılır. Olağanüstü durumlarda Konsey periyot dışı olarak bir araya gelebilir. Konseye katılan devlet temsilcileri üye olarak değil hükümet delegesi olarak değerlendirilir.

2.3.5. Avrupa Adalet Divanı

Çoğunlukla basitçe "Divan" olarak anılan Avrupa Toplulukları Adalet Divanı 1952 yılında AKTÇ anlaşılmaya kurulmuş, yetkileri Roma Antlaşması ile teyit edilmiş ve Maastricht Anlaşmasıyla genişletilmiştir. Lüksemburg'ta bulunmaktadır. Avrupa Birliği yasalarının tüm Avrupa Birliği ülkelerinde aynı şekilde uygulandığından, dolayısıyla tüm Avrupa Birliği vatandaşları için aynı olduğundan emin olmakla yükümlüdür. Ulusal mahkemelerin aynı konuyla ilgili farklılık göstermemesi için çalışır. Divan aynı zamanda AB üye ülkeleri ve Avrupa enstitülerinin hukukun gerekliliklerini yerine getirdiğinden de emin olmakla görevlidir. AB üye devletleri, Avrupa enstitüleri, iş dünyası ve bireyler arasındaki hukuki anlaşmazlıkları çözmek için de gücü bulunmaktadır.⁵⁹

Divan üyeleri her bir üye devletten bir temsilci seçilerek belirlenmekte ve yargıçlar altı yıllık bir dönem için (yeniden seçilebilirler) hizmet

⁵⁸ Çaşın, M. H. – Özgöker, U., a.g.k, s.s. 117-118.

⁵⁹ Avrupa Adalet Divanı, http://curia.europa.eu/jcms/jcms/_6/accueil

vermektedirler. Üye hükümetler tarafından seçilmelerine rağmen yargıçlar, tarafsız ve siyasi baskılardan bağımsız olmalarıyla bilinirler.⁶⁰ 27 üyesi bulunmasına rağmen Divan'ın ful oturum olarak toplanması sık olmamaktadır. Genellikle 'Büyük Heyet (Grand Chamber)' olarak nitelendiren 13 yargıç ya da beş ya da üç hakimden oluşan bir heyet olarak toplanırlar. Divan'da ayrıca 8 hukuk sözcüsü (advocates – general) bulunur.⁶¹ Hukuk sözcülerin görevi Divan'a getirilen davalarda gerekçeli fikirleri temsil etmektir. Kanun sözcüleri bu görevlerini kamuya açık ve tarafsız olarak yerine getirmek durumundadırlar.

Kurulduğu günden bu yana binlerce davaya bakan Adalet Divanı, 1988 yılında "İlk Derece Mahkemesi"ni kurarak vatandaşlarına daha iyi bir yasal koruma sağlamayı hedeflemiştir. Genellikle karmaşık sorunların incelenmesine ilişkin dava türlerinin aktarıldığı bu mahkeme, özellikle gerçek kişiler, şirketler ve bazı kurumlar tarafından getirilen ve rekabet hukuku ile ilgili belli tip davalarda kara verme sorumluluğuna sahiptir.

Fiyat belirlemesi, kartel anlaşmazlıkları, rekabet, kar paylaşımı ve benzeri konulardaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılan bu davalar bu İlk Derece Mahkemesi tarafından incelenmektedir. Bu mahkeme her AB ülkesinden bir yargıç içermektedir. Bununla birlikte Avrupa Birliği ve memurları arasındaki anlaşmazlıklar için Avrupa Sivil Servis Mahkemesi adlı yeni bir yargı kurumu da oluşturulmuştur. Bu kurum İlk Derece Mahkemesi'ne bağlı olarak çalışır ve yedi yargıçtan oluşur.

Adalet Divanı, İlk Derece Mahkemesi ve Avrupa Sivil Servis Mahkemesi'nin her birinin kendi yargıçları tarafından seçilen ve üç yılda bir değiştirilen birer başkanları vardır. Yunanlı Vassilios Skouris, 2003 yılından bu yana Adalet Divanı başkanlığını yürütmektedir. Marc Jaeger şu anki İlk Derece Mahkemesi başkanı ve Paul J. Mahoney, 2005 yılından bu yana Avrupa Sivil Servis Mahkemesi başkanıdır.

⁶⁰ Evans – Newnham, a.g.k., s. 54.

⁶¹ Karluk, a.g.k, s.s. 191 – 192.

Adalet Divanı'nın görev alanına şu şekildedir;

1. Üye devletlerin diğer üye devletlere karşı açtığı davalar: Üye devletlerden biri diğer bir üye devletin üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirmediğini düşünürse, Roma Anlaşması'na dayanarak Divan'a başvurabilir. Ancak öncelikle bu konuyu Komisyon'a sunmak zorundadır. Böylece Komisyon'a gerekçeli görüş belirtme imkanı doğmuş olur. Divan ayrıca tarafların uygun bulması durumunda, üye devletler arasındaki anlaşmazlıklarda da yetki kullanabilmektedir.

2. Komisyon'un üye devletlere karşı açtığı davalar: Komisyon, bir üye devletin anlaşmalardan doğan yükümlülüklerini yerine getirmediği kanaatine varırsa, o devleti savunmasını yapmaya çağırarak, konuyla ilgili gerekçeli görüşünü bildirmekte, ilgili hükümet belirli süre içerisinde bu görüşe uymazsa Divan'a başvurabilmektedir.

3. Topluluk kurumları aleyhine açılan davalar: Topluluk kurallarının sadece hukuken bağlayıcı olanlarına karşı itiraz edilebilir. Konsey ve Komisyon'un tavsiye ve görüşleri dışındaki işlemlerin iptalleri istenebilir. İptal davası Topluluk organları, üye devletler, gerçek ve tüzel kişilikler tarafından açılabilir. Topluluk kurumlarının veya memurlarının hizmet veya kişisel kusurları neticesinde doğan zararı tazimini talep eden davalar da açılabilir. Personel rejimine ilişkin davalar, Avrupa Yatırım Bankası'nı ilgilendiren ihtilaflara ilişkin davalar, Konsey tüzüklerinde öngörülen para cezalarının uygulanmasına karşın davalar Adalet Divanı'nın görev alanına girer.⁶²

Adalet Divanı'nda her davaya özel bir yargıç ve avukat atanır. Davalar yazılı ve sözlü olarak iki aşamadan oluşur; birinci aşamada bütün taraflar yazılı beyanlar sunarlar ve davaya atanan hakim bu beyanların bir özetini ve davanın hukuki bağlarını içeren bir rapor hazırlar. İkinci aşamada ise açık duruşma yapılır. Davanın içeriğine göre duruşma üç, beş veya onüç hakimden oluşan bir heyetin veya tüm Divan'ın önünde gerçekleşir. Duruşmada tarafların avukatları savunmalarını hakime ve onları sorgulama yetkisine sahip kanun sözcüsüne yaparlar. Ardından kanun sözcüsü konuya ilişkin fikrini beyan eder ve hakimler buna göre kararlarını verirler

⁶² Karluk, S. R., a.g.k, s. 195

ancak bu Divan'ın kanun sözcüsünün fikrini izlemek zorunda olduğu anlamına gelmez. Divan'ın kararları oy çoğunluğuyla verilir.⁶³

2.3.6. Avrupa Birliği Sayıştayı

Sayıştay 1975 yılında Brüksel Anlaşması'yla Lüksemburg'da kurulmuştur. Vergi mükelleflerinden gelen AB fonlarının doğru toplandığını ve hedeflenen amaç için kanunlara uygun ve ekonomik olarak harcadığını kontrol etmektir. AB fonlarını idare eden herhangi bir kişi veya kuruluşu denetleme hakkına sahiptir.⁶⁴ AB fonlarını kullanan kurum ve organlar Sayıştay'ın denetimine tabi olup, istenen bilgi ve belgeleri Sayıştay'a vermek durumundadır. Harcamaların üye devletler tarafından bizzat karşılanması durumunda Sayıştay'ın herhangi bir denetim yetkisi yoktur.⁶⁵

Sayıştay her AB ülkesinden bir üyeye sahiptir. Bu üyeler ulusal düzeyde daha önce Sayıştay ya da mali denetim organlarında üst düzey görev yapmış veya bu konuda uzman kişiler arasından seçilir. Bu üyeler 6 yıllık süre ile Konsey tarafından Parlamento'nun görüşü alındıktan sonra nitelikli çoğunlukla atanırlar. Sayıştay üyeleri tıpkı Komisyon ya da Divan üyeleri gibi görevlerini bağımsız ve objektif olarak yerine getirmek durumundadırlar. Üyeler arasından bir kişi üç yıllık süre için başkan olarak seçilir ve başkanların üyelerin aksine aynı göreve tekrar seçilme şansları vardır. Portekiz'den Victor Manuel de Silva Caldeire Ocak 2008'de Sayıştay Başkanı olarak seçilmiştir. Sayıştay'da idari işleri yürütmek için bir Genel Sekreter ile 800 civarında denetçi, çevirmen ve idari personel çalışmaktadır. Denetmenler, "denetleme gruplarına" ayrılır ve bu gruplar Sayıştay'ın haklarında kararlar aldığı taslak raporları hazırlar. Denetmenler AB kurumlarına, üye devletlere ve AB'den yardım alan ülkelere sık sık teftiş ziyaretleri yapar. Her ne kadar Sayıştay'ın işi Komisyon'un sorumlu olduğu parayla ilgili olsa da, pratikte bu gelir ve giderlerin % 90'ı ulusal merciler tarafından idare edilir.

⁶³ Avrupa Topluluğu Basım-Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğü, a.g.k, s. 27

⁶⁴ Avrupa Birliği Sayıştay, <http://eca.europa.eu/portal/page/portal/aboutus>

⁶⁵ Çaşın, M. H. – Özgöker, U., a.g.k, s. 128

Kendi başına yasal gücü bulunmayan Sayıştay Avrupa Sahtekarlıkla Mücadele Bürosu OLAF'tan yardım alır. Verimli çalışabilmek için Sayıştay'ın diğer kurumlardan tamamen bağımsız, aynı zamanda onlarla yakın ilişki içinde olması gerekmektedir. Sayıştay'ın ana fonksiyonlarından biri, bir önceki yılın denetleme raporlarını her yıl Parlamento ve Konseye sunarak onlara yardım etmektir. Parlamento, Komisyon'un bütçeyi idare edişini onaylayıp onaylamayacağına Sayıştay'ın raporunu detaylı olarak inceledikten sonra karar verir. Bununla birlikte Sayıştay, AB finansal mevzuatı ve AB'nin yolsuzluklarla mücadele eylemleri konularındaki teklifler hakkında fikir sunar.

2.3.7. Tali Kurumlar

2.3.7.1. Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi

Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (ESK), 1957 yılında Roma Anlaşması'yla hayata geçen ve Nice Anlaşması'yla son halini alan, organize sivil toplumu oluşturan bir danışma organıdır. Konsey ve Komisyon'a yardım etmeyi hedefleyen Komite, işverenleri, sendikaları, çiftçileri, tüketicileri ve diğer çıkar gruplarını temsil etmektedir. Komite işverenlerin, ücretlilerin ve değişik ekonomik ve sosyal çevrelerin temsilcilerinden oluşan üç grup şeklinde örgütlenmiştir. Birinci grup, devlet ve özel endüstriler, finans ve ticaret (büyük şirketler) işverenlerinden oluşur. İkinci grup ise çalışanları temsil eder. Bu grupta ulusal sendika konfederasyonları yer alır. Sonuncu grubu ise çiftçiler, tüketiciler, zanaatkarlar, sivil toplum kuruluşları (STK), kobiler ve diğer gruplar oluşturur.⁶⁶ ESK bu grupların görüşlerini temsil eder ve Komisyon, Konsey ile Avrupa Parlamentosu nezdindeki politik tartışmalarda onların çıkarlarını savunur. ESK, AB ve vatandaşları arasında daha katılımcı, daha kapsayıcı ve daha demokratik bir toplum oluşturmaya çalışır.

27 üye ülkeden Avrupa Konseyi'nce nitelikli çoğunlukla 4 yıllığına seçilen 344 temsilciden oluşur. Üyeler AB hükümetleri tarafından aday gösterilirler ancak bağımsız olarak çalışırlar. ESK genel kurul şeklinde toplanır ve tartışmaları

⁶⁶ Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi, Sunum, 2008, <http://eesc.europa.eu/organisation/how/docs/presentation/2008/presentation-cese-en.ppt#21>

her biri bir politik alanla ilgili olan ve “bölüm” olarak bilinen altı alt komite tarafından hazırlanır. Başkan ve iki Başkan Yardımcısı iki yıllık bir dönem için seçimle belirlenir. Hali hazırda çalışan grubun temsilcisi İtalyan Mario Sepi başkanlığı, işveren grubun temsilcisi Yunanlı Irini Pari ile diğer grupların temsilcisi Finlandiyalı Seppo Kallio başkan yardımcılığı görevlerini yürütmektedirler.

ESK'nin üç ana işlevi vardır; Konsey, Komisyon ve Avrupa Parlamentosu'na onların takdiri üzerine veya Komite'nin kendi inisiyatifi ile tavsiyede bulunmak, sivil toplumu, AB politikalarını oluşturmada daha aktif olması için desteklemek ve AB dışı ülkelerde sivil toplumun rolünü desteklemek ve danışma kurumları oluşturulmasına yardım etmek.⁶⁷

2.3.7.2. Bölgeler Komitesi

Maastricht Anlaşması'yla 1992 yılında kurulmuş, 1994 yılında hayata geçmiştir ve ESK gibi danışmanlık görevi görür. Avrupa Birliği'nin kalbinde, yerel ve bölgesel otoritelerin sesini duyurmayı amaçlamaktadır. İki ana unsur üzerine odaklanmaktadır. Birincisi Avrupa Birliği mevzuatının dörtte üçünün yerel ve bölgesel düzeyde uygulanmasından dolayı, yerel ve bölgesel temsilcilerin, yeni AB hukukunun oluşturulmasında söz sahibi olmak istemeleri doğaldır. İkinci unsur ise AB ileriye doğru ilerlerken halkın geride bırakıldığına dair endişelerdir. Bu açığı kapatmanın bir yolu da vatandaşların dahil olmasını sağlamak olarak görülmüştür. Anlaşmalar, Bölgeler Komitesi'nin (BÖK) Komisyon ve Konsey'in yerel ve bölgesel seviyedeki yankı ya da tepki uyandıracak teklifler oluşturulurken danışmanlık yapmasını mecbur kılmaktadır. Maastricht Anlaşması 5 alanı (ekonomi ve sosyal uyum, trans-Avrupa altyapı ağları, sağlık, eğitim ve kültür), Amsterdam Anlaşması ise istihdam politikaları, sosyal politikalar, çevre, mesleki eğitim ve nakil gibi AB aktivitelerini büyük oranda kapsayan konuları BÖK'ün alanına eklemiştir.⁶⁸ Bu alanlar dışında Komisyon, Konsey ve Avrupa Parlamentosu bölgesel veya yerel

⁶⁷ Avrupa Topluluğu Basım-Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğü, a.g.k, s.s. 30-31

⁶⁸ Bölgeler Komitesi,

<http://www.cor.europa.eu/pages/PresentationTemplate.aspx?view=folder&id=be53bd69-0089-465e-a173-fc34a8562341&sm=be53bd69-0089-465e-a173-fc34a8562341>

düzeyde önemli olduğunu düşündüğü konularda BÖK'ten danışmanlık isteyebilir. Bununla birlikte BÖK kendi isteğiyle AB ajandasındaki bir konu hakkında fikrini belirtebilir.

BÖK'ün çalışmalarının kalbinde üç ana prensip yatmaktadır;

1. Yerinde Hizmet: Avrupa Birliği'ndeki kararlar vatandaşlara pratik olarak en yakın şekilde alınmalıdır.
2. Yakınlık: Tüm seviyelerde hükümetler “vatandaşa yakın olmayı” hedeflemelidir. Tüm çalışmalarda şeffaflık ilkesini uygulayarak, vatandaşın neyin nasıl yapıldığının öğrenmesi sağlanmalıdır.
3. Ortaklık: Avrupa, ulusal, bölgesel ve yerel yönetimler birlikte çalışmalıdır.

BÖK'ün kararları bağlayıcı değildir, sadece danışmanlık niteliği vardır. Komite, yerel ve bölgesel hükümetleri temsil eden 344 üyeden oluşur. Bu üyeler 27 üye ülkeden gelmektedirler. Komite içerisinde 6 tane tematik (alt-komite) komite ve 4 politik grup bulunmaktadır. Üyeler ilgili üye devletlerin önerileri ve Komisyon görüşünün alınmasından sonra Konsey tarafından dört yıl için atanır.⁶⁹ Komite üyeleri, bölgesel veya belediye yönetimlerine seçilmiş politikacılar olup pek çoğu belediye başkanı veya yerel yönetimin lideridir. Üyeler temsil ettikleri mercilerden de yetki almalı veya onlara karşı siyasi olarak sorumlu olmalıdırlar. BÖK üyeleri arasından iki senelik bir dönem için başkan seçilir. 2008-2010 dönemi Başkanı Luc Van de Brande'dir. Bununla birlikte BÖK içerisinde çeşitli konulara ilişkin alt komisyonlar kurulmuştur. Bunlar;

1. Bölgesel Uyum Politikası Komisyonu (COTER)
2. Ekonomik ve Sosyal Politika Komisyonu (ECOS)
3. Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu (DEVE)
4. Kültür ve Eğitim Komisyonu (EDUC)
5. Anayasal İşler ve Yönetişim Komisyonu (CONST)
6. Dış İlişkiler Komisyonu (RELEX)⁷⁰

⁶⁹ Çavdar, T., Avrupa Sosyal Modeli ve Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri, Ankara, 2003, s. 42

⁷⁰ Çaşın, M. H. – Özgöker, U., a.g.k, s. 132

Tablo.2. Bölgeler Komitesi Üyelerinin AB Üye Ülkelere Göre Dağılımı

Almanya, Fransa, İtalya, Birleşik Krallık	24
Polonya, İspanya	21
Romanya	15
Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Yunanistan, Macaristan, Hollanda, Portekiz, İsveç	12
Danimarka, İrlanda, Finlandiya, Slovakya, Litvanya	9
Estonya, Letonya, Slovenya	7
Kıbrıs, Lüksemburg	6
Malta	5

Kaynak: Bölgeler Komitesi; <http://www.cor.europa.eu>, Aralık 2008.

2.3.7.3. Avrupa Yatırım Bankası

Roma Anlaşmaları çerçevesinde 1958 yılında kurulan Avrupa Yatırım Bankası (AYB), tüm uluslar arası finans çevrelerinden alınan borçlar ve AB üyelerinin ekonomik güçleri oranınca yaptıkları katkılara dayanan bir gelire sahiptir. Avrupa Birliği'nin parasal destek sağlayan organıdır. Bütün ekonomik sektörler, özellikle de daha az gelişmiş bölgelerin kalkınmasının desteklenmesine, işletmelerin modern bir yapıya dönüştürülmesine, yeni işlerin yaratılmasına, birkaç üye ülkenin ortak çıkarına yönelik projelerin desteklenmesi amacıyla parasal destek sağlar. Merkezi Lüksemburg'ta bulunan Banka'nın doğal üyeleri Avrupa Topluluğu üyeleridir. AYB, yıllık 26 milyar Euro tutarındaki kredi verme hacmi ile dünyanın en büyük bankasıdır.⁷¹ AYB'nin Governörler Konseyi, Yönetim Kurulu, Yönetim Komitesi ve Denetim Komitesi gibi organları bulunmaktadır. Banka'nın karar organı üye devletlerin Ekonomi ve Maliye Bakanlarından oluşan Governörler Konseyi'dir.

⁷¹ Çaşın – Özgöker, a.g.k., s. 134

2.3.7.4. Avrupa Merkez Bankası

1998 yılında Frankfurt'ta kurulan Avrupa Merkez Bankası (AMB), Birliğin ortak para birimi olan Avro'nun ve üye ülkelerin para politikalarının yönetiminden sorumludur. AB üyelerinden 16 tanesinin toplamından oluşan Avro alanı etkinliğini sürdüren AMB; 'Avrupa Merkez Bankaları Sistemi' adı verilen ve üye devletlerin Merkez Bankalarının oluşturduğu yapı ile işbirliği içinde çalışmaktadır. Başkanlığını Fransız Jean-Claude Trichet'in yaptığı AMB'de kararlar Yönetim Kurulu, Yürütme Kurulu ve Genel Konsey'in ortak çalışmasıyla almaktadır. Hali hazırda Başkan, Başkan Yardımcısı Lucas Papademos, Üyeler Gertrude Tumpel-Gugerell, Jose Manuel Gonzalez-Paramo, Lorenzo Bini Smaghi ve Jürgen Stark'tan oluşan Yürütme Kurulu, 8 yıllığına atanmışlardır ve 2010-2014 yılları arasında sona erecektir.⁷² Yürütme Kurulu'nun görevi Yönetim Kurulu tarafından alınan kararların uygulanmasını sağlamaktır. Yönetim Kurulu ise AMB'nin en üst karar alma birimi olup, Yürütme Kurulu üyeleri ile 16 üyenin Merkez Bankası Başkanlarından oluşmaktadır. Yönetim Kurulu, Avrupa Birliği'nin temel para politikalarını belirlemekle görevlidir. Genel Konsey ise AMB Başkanı, Başkan Yardımcısı ve üye ülkelerin Merkez Bankası Başkanlarından oluşmaktadır. Bir karar alma mekanizması olan Genel Kurul, Avro alanının genişlemesinden sorumludur ve AMB'ye para politikasının yürütülmesi konusunda tavsiyelerde bulunur. AMB bağımsız olarak çalışır.⁷³

2.3.7.5. Avrupa Ombudsmanı

Maastricht Anlaşması'nın bir sonucu olarak 1992 yılında kurulan Avrupa Ombudsmanlığı Kurumu, AB Konseyi, AB Komisyonu ve AP gibi AB kurum ve kuruluşlarında yönetimden kaynaklanan kusur ve aksaklıkları araştırmak ve raporlamakla yükümlüdür. Avrupa İlaç Ajansı ve Avrupa Yaşam ve Çalışma Koşullarını İyileştirme Vakfı, Ombudsmanlığın inceleyebileceği Avrupa Birliği kurumlarına örnektir. Bununla birlikte Avrupa Adalet Divanı gibi bazı kurumları inceleme yetkisine sahip değildir.

⁷² Avrupa Yatırım Bankası web sitesi, <http://www.ecb.int/ecb/10ann/bm/html/index.en.html>

⁷³ Palabıyık – Yıldız, a.g.k, s. 56

Ombudsmanlık genellikle şikayet üzerine hareket eder ancak zaman zaman kendi isteğiyle, şikayet olmadan da hareket edebilir. Ombudsmanlık kusur ve aksaklıkları (kötü veya başarısız idare) inceler. Kusur ve aksaklıklar, bir kurumun yasa doğrultusunda hareket etmekte ya da iyi idare prensiplerine ve insan haklarına saygı göstermekte sorun yaşaması durumunda ortaya çıkabilir. Bunlardan bazıları;

1. İdari usulsüzlükler
2. Adaletsizlik
3. Ayrımcılık
4. Görevi kötüye kullanma
5. Gücü suistimal
6. Cevaplamada başarısızlık
7. Bilgi vermeyi reddetme
8. Gereksiz gecikmedir.

Bazı durumlarda Ombudsmanlık, problemin çözülmesi için ilgili kurumun sadece bilgilendirilmesi yeterli olmaktadır. Eğer sorun tatmin edici bir biçimde çözülmezse, Ombudsmanlık, yetkisi dahilinde, şikayet edenin memnuniyeti ve hatanın giderilmesi için dostça bir çözüm bulmaya çalışır. Eğer uzlaşma girişimi başarısızlığa uğrarsa, Ombudsmanlık bu kez durumu çözüme kavuşturmak için öneriler getirebilir. İlgili kurumun bu önerileri kabul etmemesi durumunda, Ombudsman hazırladığı duruma ilişkin özel raporu Avrupa Parlamentosu'na sunabilir.

Bütün Birlik vatandaşlarından ya da bir Üye Devlet'te ikamet eden ya da merkezi bir Üye Devlet'te bulunan bütün gerçek ve tüzel kişilerin Ombudsman'a başvurma hakları vardır. Şikayetler posta, fax veya e-posta yoluyla alınır. Şikayetçi Ombudsman'a gitmeden önce mutlaka şikayetin muhatabına başvurmuş olmalıdır. Mahkemelere havale edilmiş veya mahkemelerce karara bağlanmış olan sorunlar Ombudsman'ın yetkisi dışındadır.⁷⁴ Ombudsmanlık tamamen bağımsız hareket eder. 2003 yılından bu yana Ombudsmanlık görevini, daha önce ulusal ombudsmanlık yapan Nikiforos Diamandouros yürütmektedir. 1995 yılında ilk Ombudsman seçilmiştir.

⁷⁴ Karluk, S. R., a.g.k, s.s. 209-210

2.3.7.6. Ajanslar

Avrupa Birliği üyeleri ve vatandaşlarının ihtiyaçlarını gidermek üzere bir dizi uzmanlaşmış ve merkezi olmayan ajanslar kurulmuştur. Bu ajanslar, yerel ihtiyaçlara cevap verebilmek ve teknik, bilimsel ve idari nitelikte spesifik bir görevi yerine getirebilmek için çalışan tüzel kişiliğe sahip AB organlarıdır.⁷⁵ AB ajansları dört kategoride toplanmıştır;

1. Topluluk Ajansları: Avrupa kamu hukuku tarafından yönetilen, Topluluk kuruluşlarından (Konsey, Parlamento, Komisyon, vs.) farklı ve kendi yasal kişiliği olan organizasyonlardır. Çok teknik, spesifik ve yönetimsel görevleri yerine getirmek üzere kurulmuştur. Günümüzde Avrupa Komisyonu ajansları şu şekildedir;

- Topluluk Balıkçılık Kontrol Ajansı (CFCA)
- Topluluk Bitki eşitleri Ofisi (CPVO)
- Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı (EU-OSHA)
- Avrupa Dış Sınırlarda Operasyonel İşbirliği Yönetim Ajansı (Frontex)
- Avrupa Hava Güvenliği Ajansı (EASA)
- Avrupa Hastalık nleme ve Kontrol Merkezi (ECDC)
- Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi (Cedefop)
- Avrupa Kimyasallar Ajansı (ECHA)
- Avrupa evre Ajansı (EEA)
- Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA)
- Avrupa Yaşam ve alışma Koşullarını İyileştirme Vakfı (EUROFOUND)
- Avrupa GNSS Denetleme Otoritesi (GSA)
- Cinsiyet Eşitliği için Avrupa Enstitüsü (hazırlık aşamasında)
- Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (EMSA)
- Avrupa İlaç Ajansı (EMA)
- Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (EMCDDA)
- Avrupa Ağ ve Bilgi Güvenliği Ajansı (ENISA)
- Avrupa Demiryolu Ajansı (ERA)

⁷⁵ Avrupa Ombudsmanlığı web sitesi,
<http://www.ombudsman.europa.eu/atyourservice/ataglance.faces#hl0>

- Avrupa Eğitim Vakfı (ETF)
- Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA)
- İç Pazarı Uyumlaştırma Ofisi (Marka ve Tasarımlar) (OHIM)
- Avrupa Birliği Organları Tercüme Merkezi (CDT)

2. Ortak Dış ve Güvenlik Politikası Ajansları: Bu ajanslar, Avrupa Birliği'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) çerçevesinde teknik, spesifik, bilimsel ve yönetsel görevleri yerine getirmek için oluşturulmuştur. Günümüzde bu ajanslar şu şekildedir;

- Avrupa Savunma Ajansı (EDA)
- Avrupa Birliği Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü (ISS)
- Avrupa Birliği Uydu Merkezi (EUSC)

3. Polis ve Cezai Konularda Adli İşbirliği Ajansları: Bu ajanslar, AB üye devletlerinin işbirliğini sağlamak üzere kurulmuştur. Uluslar arası suçla mücadele için çalışan bu ajanslar, günümüzde şu şekildedir;

- Avrupa Polis Koleji (CEPOL)
- Avrupa Polis Ofisi (Europol)
- Avrupa Birliği'nin Adli İşbirliği Birimi (EUROJUST)

4. Yürütme Ajansları: Bu ajanslar, Konsey Tüzüğü'nün (EC) 58 / 2003 numaralı (OJ L 11, 16.1.2003) maddesine göre kurulmuştur. Bir veya birden fazla Topluluk programının yürütülmesine ilişkin belirli görevlerin emanet edildiği ajanslar, belirli bir süre için var olurlar. Avrupa Komisyonu'na yerleşmek zorundadırlar (Lüksemburg veya Belçika). Günümüzdeki Yürütme Ajansları şu şekildedir;

- Eğitim, Görsel İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı (EACEA)
- Avrupa Araştırma Konseyi Yürütme Ajansı (ERC)
- Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Yürütme Ajansı (EACI)
- Sağlık ve Tüketiciler Yürütme Ajansı (EAHC)
- Araştırma Yürütme Ajansı (REA)
- Trans-Avrupa Ulaştırma Ağı Yönetim Ajansı (TEN-T EA)

5. EUROATOM Ajansları ve Organları: Bu organlar, Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu Anlaşması'nın (EURATOM) amaçlarını desteklemek için kurulmuştur. Bu anlaşmanın amacı, Üye Devletlerde barışçıl amaçlarla yürütülen nükleer enerji araştırma programlarını koordine etmek, bunlar için bilgi, alt yapı sağlamak ve atom enerjisi arzının güvenliği ile yeterliliğinden emin olmaktır. Günümüzde bu organlar şu şekildedir;

- EURATOM Tedarik Ajansı
- Füzyon için Enerji⁷⁶

⁷⁶ DPT, Avrupa Birliği Sözlüğü, Ankara, 2004, s. 1, <http://ekutup.dpt.gov.tr/ab/sozluk.pdf>

3. AB - TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

İkinci Dünya Savaşı'nın Avrupa'da yarattığı yıkım, bu acı tecrübenin bir daha yaşanmaması ve bunun üstesinden gelebilmek amacıyla ülkelerin kendi aralarında bir işbirliğine gitmesine yol açtı. Bunun için atılan ilk adım Fransa, Batı Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg'un 1951'de imzaladıkları Paris Antlaşması ile kurdukları Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu olurken, 1957'de aynı ülkeler Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nu kuran Roma Antlaşması'na imza attı. Bu ekonomik bütünleşme hareketi zamanla son derece önemli bir yapı haline dönüştü. Kuruluşundan bu yana yönünü her zaman Batı'ya, dolayısıyla Avrupa'ya çevirmiş olan, bir anlamda Avrupa'nın bir parçası olan Türkiye de, 31 Temmuz 1959'da Topluluğa ortak üye olabilmek için başvurusunu yapmıştır. İlişkilerin tarihi seyri bu şekilde başladı.

Yaklaşık 50 yıllık bir geçmişe sahip olan Avrupa Birliği-Türkiye ilişkileri iki taraf için de inişli çıkışlı ancak oldukça önemli bir süreci ifade etmekle birlikte Türkiye'nin iç ve dış siyasetinde oldukça önemli bir yere sahip oldu. Küresel ve kıtasal nitelikli bunalımlarda kutuplararası ilişkilerin belirlediği parametrelere bağlı kalma zorunluluğu Türkiye gibi bölgesel güçleri bu parametrelerle, kendilerini doğrudan ilgilendiren bunalım alanları arasında denge ve uyum kurmaya yönelik politikalara sevk etmiştir.⁷⁷

Gerek coğrafi gerek tarihi derinlik açısından Türkiye Avrupa'nın bir parçasıdır. Bu sebeple Türkiye, Avrupa'nın yeni konumu göz önüne alındığında kıta üzerindeki tüm gelişmelerden birinci derece etkilenebilecek ülkeler arasındadır.

Burada hemen belirtmek gerekir ki, Avrupa Birliği ile ilişkiler Türkiye için her zaman çok önemli ve bir o kadar da meşakatli bir süreci ifade etmektedir. Ankara Anlaşması'nın imzalanmasıyla başlayan ve günümüze kadar farklı evrelerden geçen ilişkileri şekillendiren gelişmeler kimi zaman tarafların birbirlerinden beklentilerinde değişikliklere yol açtı. Fakat buna rağmen ne Türkiye tam üyelik kararından vazgeçebildi, ne de Avrupa Türkiye'yi tamamen reddedebildi.

⁷⁷ Davutoğlu, a.g.k., s. 183.

3.1. AB-Türkiye İlişkilerinin Tarihçesi

Soğuk savaş sonrası dönemde bölgesel entegrasyon faaliyetleri çerçevesinde üç ülke grubundan söz edilebilir:

i.Yeni uluslararası ekonomik ve politik konjonktür içinde elinde alternatif kozlar bulundurmak isteyen büyük güçler;

ii.Çift kutuplu statik yapının dağılmasından sonra uluslar arası ilişkiler içinde konumunu yeniden tanımlamak zorunda kalan bölgesel güçler;

iii.İç siyasi kültür içinde yaşadığı kimlik krizini ya da uluslar arası ilişkilerdeki yalnızlığını dünya-sistemine entegrasyon ile aşmaya çalışan ülkeler.⁷⁸

Türkiye bu doğrultuda bir yol belirledi. Türkiye'nin Avrupa'nın iktisadi kuruluşlarıyla ilişkiye geçme girişimleri 1940'lara kadar indiği görülmektedir. Savaş döneminde sonuç alınamadı fakat savaş sonrasında Türkiye 1949 yılında Avrupa Konseyi'ne müracaat etmeye karar verdi.

Avrupa ile ekonomik, siyasal ve kültürel yönden yakın ilişki içinde olmayı devlet politikası haline getirmiş olan Türkiye'nin şüphesiz uzun süre AET'ye ilgisiz kalması düşünülemezdi. Bu bağlamda söylenebilir ki, Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan bu yana global ve bölgesel entegrasyon hareketlerine önem vermiş ve bu hareketlere katılmıştır. Bu çerçevede, Türkiye'nin en çok önem verdiği bölgesel entegrasyon hareketi Avrupa bütünleşmesidir.⁷⁹

İkinci Dünya Savaşından sonra Batı Avrupa'da kurulan veya onu merkez alan siyasi ve güvenlik oluşumlarının içinde yer almış, Avrupa Konseyi, OECD ve NATO'nun üyesi olmuş bulunan Türkiye, AET üyeliğini de, sonuç itibarıyla, Tazminatla bağlayan ve Cumhuriyetle doruk noktasına varan Batı vokasyonunun ve çağdaşlaşma felsefesinin doğal bir uzantısı olarak algılamıştır.⁸⁰

Bu siyasi mülahazalarla, Türkiye 1 Ocak 1958'de yürürlüğe giren Roma Antlaşması'nın 238. maddesinin verdiği hakla 31 Temmuz 1959 tarihinde Topluluğa

⁷⁸ Davutoğlu, a.g.k., s. 185.

⁷⁹ Avrupa Birliği ve Türkiye, DTM Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Ankara, 2007, s.288.

⁸⁰ Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2000, s.3.

üye olmak amacıyla başvurmuştur.⁸¹ Belirtilen tarihle birlikte 50 yıllık bir geçmişe sahip olan Türkiye-AB ilişkileri resmen başlamış bulunmaktadır.

Burada hemen belirtmek gerekir ki Türkiye'nin 1959 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu için başvuruda bulunmasında Yunanistan'ın Topluluğa üyelik için başvurması oldukça önemli bir neden oldu. Yunanistan'ın hemen akabinde Türkiye başvurusunu gerçekleştirdi. Bu da açıkça gösteriyor ki Türkiye daha işin başında ekonomik çıkarlarından çok siyasal mülahazalarla topluluğa girme eyleminde bulundu.

Türkiye'nin tam üyelik başvurusu sonrasında, AET bu başvuruya verdiği yanıtta, Türkiye'nin kalkınma düzeyinin tam üyeliğin yükümlülüklerini üstlenmesine imkan vermediğini belirtmiş ve tam üyelik koşulları gerçekleşinceye değin geçerli olacak bir 'Ortaklık İlişkisi' önermiştir.⁸² Dolayısıyla bu öneri Türk hükümeti tarafından kabul görmüş akabinde de bir ortaklık anlaşması imzalanmasına yönelik müzakerelere geçildi. Burada Türk hükümetinin Batı dünyası ile bütünleşmede kararlılığı ve ne kadar istekli olduğu özellikle belirtilmelidir.

Bugüne değin süregelen Türkiye Avrupa Birliği ilişkilerini başlatan resmi belge Ankara Anlaşmasıdır demek çok doğru bir tespit olacaktır. Ankara Antlaşması esas olarak bir "gümrük birliğine geçiş" antlaşmasıdır.⁸³ Fakat ihtiva ettiği hükümler göz önüne alındığı zaman uzun vadede tam bir ekonomik bütünleşme amacı güdülmektedir.

Türkiye'nin 31 Temmuz 1959 yılındaki müracaatı üzerine, ortaklık müzakereleri 4 yıl sürmüş ve sonrasında 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara Anlaşması adıyla anılan Türkiye-AET Ortaklık Anlaşması imzalandı. 1 Aralık 1964 yılında da yürürlüğe girdi. Böylece Türkiye, Ankara Antlaşması ile Topluluk ile ilişkilerini başlattı ve ilişkiler diplomatik süreç açısından bir zemine oturtuldu.

⁸¹ Bilici N., Avrupa Birliği Mali Yardımları ve Türkiye, 2005, s.125.

⁸² Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Özel İhtisas Komisyonu Raporu, a.g.k., s.3.

⁸³ Manisalı E., Türkiye-AET İlişkilerinin Gelişmesi, Türkiye-AET İlişkileri konulu seminer, İktisadi Araştırma Vakfı, İstanbul, 1977, s.15.

Ankara Anlaşması temel ilkelerini ve ideolojik esaslarını Roma Anlaşmasından almıştır.⁸⁴ Dolayısıyla Roma Anlaşması prensiplerine uygun olarak hazırlık, geçiş ve son dönem olmak üzere üç evrede gerçekleşmesi öngörüldü. Bu evreler üzerinde bir inceleme yapılmadan önce Toplulukla ilişkiler anlamında bir dönüm noktası olan Ankara Anlaşması'nın amacı, ilkeleri, özelliği ve kapsamı üzerinde durulacaktır.

Anlaşmanın 2. maddesinde ortaya konan genel ilkeye göre; Türkiye ile Avrupa Topluluğu arasındaki ortaklık ilişkisinin amacı, Türk ekonomisinin hızlı bir şekilde kalkındırılması ve Türk halkının istihdam seviyesinin ve yaşam standartlarının yükseltilmesi hususlarını göz önünde bulundurarak, taraflar arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri güçlendirmeyi teşvik etmektir. Bunun için de bir gümrük birliğinin tedrici olarak kurulması sağlanacaktır. Bu genel ilke hem ekonomik hem de siyasal amaç taşımaktadır. Ekonomik amaç, Türk halkı ile AET içindeki halklar arasında daha yakın ilişkiler kurmak ve Türk ekonomisi ile Topluluk üyesi devlet ekonomileri arasındaki farkın kapatılmasıdır. Farkın kapatılması için Türkiye'ye ekonomik yardımda bulunma zorunluluğu kabul edilmiştir. Siyasal amaç ise Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Roma Anlaşmasının temelindeki ülküyü diğer üye devletlerle birlikte izlemek, barış ve özgürlüğü korumak ve korumada kararlılık göstermek iradesinin sağlanmasıdır. Türk halkının yaşam seviyesinin yükseltilmesi çabasına destek vermek suretiyle nihai hedef, Topluluğa tam üye olmayı kolaylaştırmaktır.⁸⁵

Buradan hareketle Anlaşma, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında giderek gelişecek bir Gümrük Birliği esasına dayanan ve ileride 'Tam Üyeliği' öngören bir ortaklığı kapsamaktadır. Türkiye ekonomisinin kalkınmasını ve Türk halkının istihdam seviyesinin ve yaşam şartlarının yükseltilmesini sağlama gereği tümü ile dikkate alınarak, taraflar arasındaki ticari, ekonomik ilişkileri aralıksız ve dengeli bir şekilde güçlendirmek amaçlanmıştır. Bunun için gerekli görülen ekonomik yardımı da göz önünde bulundurarak, yukarıda bahsedilen Türk halkının yaşam düzeyini yükseltme çabasına AET'nin getireceği destek ile ileride Türkiye'nin Topluluğa katılmasının kolaylaştırılmasını hedefler.

⁸⁴ Bozkurt, V. Avrupa Birliği ve Türkiye, İstanbul, 1997, s.277.

⁸⁵ Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Özel İhtisas Komisyonu Raporu, a.g.k., s.4.

Anlaşmanın ilkelerine baktığımızda aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Türk halkı ile AET üyesi ülke vatandaşları arasında gittikçe daha sıkı bağlar kurmak,
- Hızlandırılmış bir ekonomik kalkınma ve uyumlu bir biçimde ticaretin artırılması ile Türk ekonomisi ve Topluluk üyesi ülke ekonomileri arasındaki açığı kapatmak,
- Türk halkının yaşam seviyesinin yükseltilmesi çabasına destek vermek suretiyle Türkiye'nin ileride Topluluğa 'tam üye' olmasını kolaylaştırmak,
- Roma Anlaşması'nın esinlendiği ülküyü birlikte izleyerek, barış ve hürriyet güvencesini pekiştirmek.⁸⁶

Yukarıda belirtilen amaç ve ilkeleri gerçekleştirmeyi hedef alan Ankara Anlaşması'nda Türk ekonomisinin kalkınmasına yardımcı olmak üzere, Topluluğun belli bir sürede Türkiye'ye ekonomik yardımda bulunmasının gerekliliği de ayrıca vurgulanan bir diğer husustur.

Anlaşmanın temel özellikleri ise şu şekilde açıklanabilir; Genel hükümleri içeren çerçeve bir anlaşma niteliğine haiz olması, kapsamının ek protokoller ve Ortaklık Konseyi Kararları ile geliştirilmesi, Anlaşmanın kurduğu ortaklık kurumlarının ikili ve eşitliğe dayalı olması, kararların oy birliği ile alınması, Anlaşmanın evrimsel yani aşamalı bir yapıya sahip bulunması ve bir aşamadan diğer bir aşamaya geçişinin otomatik olmamasıdır.⁸⁷

Ankara Anlaşması'nın yukarıda tek tek açıklanan amacı, ilkeleri ve özelliği Anlaşma'nın kapsamı konusunda bilgi verici mahiyettedir. Belirtmek gerekirse, Gümrük Birliği'nin esasları, ortaklık ilişkisinin amacı, tarım, malların, kişilerin, sermayenin ve hizmetlerin serbest dolaşımı, ulaştırma, rekabet, mevzuat ile ekonomik ve ticari politikaların uyumlaştırılması, ortaklık organları, Türkiye'nin tam üyelik imkanları, ortaklık ilişkisinde çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümü gibi konular hükme bağlandı.

⁸⁶ Avrupa Birliği ve Türkiye, DTM Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, a.g.k., s.288.

⁸⁷ Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Özel İhtisas Komisyonu Raporu, a.g.k., s.4.

Türkiye'nin anlaşmayı imzaladığı dönemde içinde bulunduğu ekonomik şartlar göz önüne alınarak Gümrük Birliği'nin kurulması amacıyla hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem olmak üzere üç dönemi içine alan bir takvim belirlendi.

3.1.1. Hazırlık Dönemi

Ankara Anlaşması'nın yürürlüğe girdiği 1 Aralık 1964 ile 31 Aralık 1972 tarihleri arasındaki 9 yıllık bir dönemi kapsamaktadır. Türkiye'nin daha sonra üzerine düşen yükümlülükleri yapabilmesi, Türk ekonomisinin Topluluk yardımıyla güçlendirilmesi ve Gümrük Birliği'ne geçiş dönemine hazır konuma getirilmesi amaçlandı. Bu sebeple tek taraflı olarak Türkiye'ye kota avantajları tanınması ve 175 Milyon ECU mali yardımda bulunulması öngörüldü. Türkiye'nin tütün, fındık, kuru incir ve üzüm gibi dört temel ürününe gümrük kolaylıkları sağlanmış, ihracatındaki gümrük vergilerini belli oranlarda düşürüldü. Burada belirtmek gerekir ki hazırlık döneminde Türkiye herhangi bir yükümlülük altına girmedi.

3.1.2. Geçiş Dönemi

1 Ocak 1973 ile 1 Ocak 1996 arasını kapsayan bu dönem hazırlık döneminden farklı olarak karşılıklı ve dengeli yükümlülükleri öngörüldü. Topluluk ile Türkiye arasında gümrük birliği gerçekleştirilecek yani gümrükler sıfırlanacaktır. Türkiye ile Topluluk arasındaki gümrük birliğinin kurulması için Türkiye'nin ekonomi politikalarının Topluluğun ekonomi politikalarına yakınlaştırılması ve bunun için gerekli ortak eylemlerin geliştirmesi hedeflendi. Topluluk, pamuk ipliği, pamuklu dokuma ve rafine petrol ürünleri hariç, Türk sanayi ürünlerine gümrük vergilerini ve kısıtlamaları derhal kaldırırken, bazı tarım ürünlerine de ithal kolaylıkları sağladı. Bununla birlikte, Türkiye ise AET menşeli sanayi ürünlerine uyguladığı gümrükleri kademeli şekilde 12 yılda kaldırmayı öngörmüş, korunması gereken hassas sanayi ürünleri içinse bu süreyi 22 yıla uzattı.

3.1.3. Son Dönem

Bu dönemde artık taraflar arasında Gümrük Birliği kurulmuştur. Bundan sonra, Gümrük Birliği'nin de ötesine geçilerek, tam üyelik için tarafların ekonomi politikaları arasında koordinasyon güçlendirilmektedir. Bu döneme geçildiğinde tam üyelik otomatik olarak gerçekleşmeyecektir. Türkiye yükümlülüklerini yerine getirdiğinde, Avrupa Birliği'nin kapısını aralamış olacaktır. Fakat tam üyelik konusunun tarafların iradeleriyle, daha doğrusu AB'ne üye devletlerin iradeleriyle çözüleceği anlaşılmaktadır. Çünkü Türkiye'nin iradesi zaten AB'ne katılma yönündedir. AB bunu o dönemdeki konjonktüre bağlı olarak belirleyecektir. Ancak 1 Ocak 1995 tarihinde biten yasal süreye rağmen, Türkiye Gümrük Birliği'ne kabul edilmedi. 1996 yılına ertelenen Gümrük Birliği ancak bu tarihte gerçekleşebildi.

Türkiye'nin Toplulukla ilişkileri hem dünya siyasetiyle hem de iç siyasette meydana gelen değişken unsurlarla paralellik gösterdi ve bunun neticesinde de ilişkilerde inişli çıkışlı bir seyir takip edildi.

Türkiye 14 Nisan 1987 tarihinde Son Dönemin başlaması ve üyelik isteği ile AB Konseyine müracaat etti. Böylece Türkiye, bugünkü adıyla Avrupa Birliği'ne tam üyelik başvurusunu gerçekleştirmiş oldu.

Başvuru prosedüre uygun olarak işleme alındı ve Konsey bu talebi konu ile ilgili görüşlerini hazırlaması için Topluluklar yürütme organı olan Komisyon'a sevk etti. Bunun sonucunda Komisyon bir rapor hazırladı. Bu raporda Türk ekonomisi tüm detaylarıyla analiz edildi ve Türkiye'nin üyeliğinin gerçekleşmesi durumunda Topluluğun işleyişinde ne gibi değişiklikler meydana getireceği araştırıldı. Komisyon raporu üyelikten önce gümrük birliğinin gerçekleştirilmesini ve ihracattaki teşviklerle, ithalattaki fonlar ve kotaların kaldırılmasını istedi. Bununla birlikte enflasyon, işsizlik, bütçe açığı, gelir ve servet dağılımı, nüfus artış hızı ve eğitim düzeyi oranlarının Topluluk ortalamalarına yakınlaştırılması zaruretine dikkat çekti.

Topluluk açısından bakıldığında, Türkiye'nin katılma başvurusu, topluluğun bütün üye ülkelerinden daha geniş bir alana ve daha büyük bir nüfusa sahip olması ve bunun yanında Türk ekonomisinin içinde bulunduğu durum ve genel gelişmişlik

düzeyinin Topluluk ortalamasından düşük olması dolayısıyla çok daha geniş bir perspektif içinde değerlendirilmenin yapılmasına sebep teşkil etti.

Konsey, Komisyonun hazırlamış olduğu bu raporu ileride görüşmek üzere askıya aldı. Bu kararda hiç kuşkusuz ki yukarıda belirttiğimiz gerekçeler önemli bir etki payına sahiptir.

Rapor genel itibariyle değerlendirildiğinde, 1980 yılından bu yana Türk ekonomisinin kaydettiği gelişme olumlu karşılanmakla beraber ekonomik alanda bazı uyum sorunlarının ortadan kaldırılmasının gerekliliğine dikkat çekilmekte ve Türkiye'nin Topluluğa katılması halinde ekonomik yükümlülüklerini yerine getirebilme konusunda endişeler olduğu belirtilmektedir. Bunun yanı sıra siyasi alanda da bir değerlendirme de karşımıza çıkmaktadır. Siyasi alanda, 1980 Eylül ayından itibaren, Anayasa'nın kabulü, serbest seçimler ve referandum yoluyla Topluluk normlarına benzer bir parlamenter rejim oluşturulmasına rağmen, insan hakları, azınlıkların kimliği, tüm siyasi oluşumların ve sendikaların kamu yaşamına dahil edilmesine ilişkin kuralların henüz bütünüyle tesis edilmemiş olması gibi etkenlere de yer verilen raporda, Topluluk üyesi bir ülke -Yunanistan- ile Türkiye'nin arasında ki soruna da değinilerek, Kıbrıs konusu gündeme getirilmekte ve Kıbrıs'ın 'birliği, bağımsızlığı, egemenliği ve toprak bütünlüğü' üzerinde durulmaktadır.⁸⁸

Burada özellikle belirtmek gerekir ki, Türkiye'nin Topluluğa katılmaya 'ehil' olduğunun altı çizilmektedir.⁸⁹ Böylece Komisyon Raporu sonuç itibariyle her ne kadar başarısızlık olarak görünse de Topluluk tarafından reddedilmemiştir. Dolayısıyla karşılıklı bağımlılık ve entegrasyon sürecinin geliştirilmesinin amaçlandığı görülmektedir. Bu görüş açık olarak gösterir ki, Türkiye'ye yönelik pozitif bir yaklaşım sergilenmektedir. Fakat, daha hassas bir tavırla ileriki dönemlerde hem Türkiye'nin içerisinde bulunduğu koşullar hem de Topluluk ile ilişkileri dikkate alınarak meydana gelebilecek gelişmeler neticesinde yeniden bir değerlendirme yapılacağı söylenebilir.

⁸⁸ Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Özel İhtisas Komisyonu Raporu, a.g.k., s.16.

⁸⁹ Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Özel İhtisas Komisyonu Raporu, a.g.k., s.16.

Daha sonra, 1993 yılında AB ve Türkiye “Gümrük Birliği” müzakereleri başladı. Türkiye ile AB arasında 6 Mart 1995 tarihli Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararı ile Gümrük Birliği başlatıldı. 1 Ocak 1996 tarihinde başlayan Gümrük Birliği’ne Avrupa Parlamentosu da onay verdi ve bu tarihte Gümrük Birliği yürürlüğe girdi. Konunun oylanması karşısında 627 milletvekilinden 528’ i katılmış ve bunlar arasından 343 milletvekili evet oyu kullanmıştır.

1999’da Avrupa Konseyi, Komisyonun Türkiye hakkındaki ikinci Düzenli Raporundaki tavsiyelerine uyarak Aralık ayındaki Helsinki Zirvesinde Türkiye’ye AB üyeliği için aday ülke statüsünü verdi.

Avrupa Konseyi 8 Mart 2001 tarihinde Türkiye’nin AB katılım süreci için bir yol haritası sağlayan “AB - Türkiye Katılım Ortaklığı”nı kabul etti. 19 Mart’ta Türk Hükümeti, Katılım Ortaklığını yansıtan, Müktesebatın Üstlenilmesi için Ulusal Programı (NPAA) kabul etti.

2001 yılı Eylül ayındaki Kopenhag Zirvesinde, Avrupa Konseyi, şimdilerde “Katılım Öncesi Malî Yardım Aracı” olarak geçen mekanizma vasıtasıyla malî desteği kayda değer şekilde arttırmaya karar verdi.

Avrupa Konseyi 17 Aralık 2004’te Türkiye ile üyelik görüşmelerini başlatmaya karar verdi ve Türkiye’nin AB’ye katılım müzakereleri 3 Ekim 2005’de başladı.

2005 Ekim ayında, müktesebatla uyumun analitik incelemesi olan “Tarama Süreci” 35 başlık altında başladı. Sonrasında 2005 Aralık’ta, Konsey Türkiye için yeni katılım ortaklığı belgesini kabul etti. 2007 Kasım’da, Avrupa Komisyonu Türkiye ile katılım müzakereleri hakkında Konsey’e ilerleme raporunu sundu. Bunun üzerine 2008 Avrupa Komisyonu Kasım ayında Türkiye’nin AB’ye katılımı ile ilgili yıllık ilerleme raporunu yayınladı.

AB-Türkiye ilişkileri, talep eden ve edilen iki statik yapının değil, sürekli kendini yenileyen iki dinamik yapının ilişkisidir.⁹⁰

⁹⁰ Davutoğlu, *a.g.k.*, s. 502.

3.2. Türkiye'nin Dış Ticaret Yapısı Ve Avrupa Birliği'nin Türkiye'nin Dış Ticaretine Katkıları

3.2.1. Türk Dış Ticaretin Tarihsel Gelişimi

Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar Türkiye, dış ticarete önemli değişiklikler kaydetti. Tarihsel süreç içerisinde konuya geniş yer verilerek anlatılacaktır.

3.2.1.1. 1923-1930 Dönemi

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarına bakıldığında, Osmanlı İmparatorluğu döneminde askeri ve bürokrasi alanlarında yoğunlaşılması sebebiyle sanayi ve ticaret geri planda kalmıştır. Osmanlı'dan sınai ve ticari altyapı bakımından çok da parlak olmayan bir devir gerçekleştiği görülmektedir. Zira, Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar, dış ticaret hammadde ihraç eden, mamul madde ithal eden bir yapıda gerçekleştirilmiştir. Fiziki altyapının durumu ticaret ve ekonominin gelişimi açısından yeterli olmamakla birlikte 1923 yılına gelindiğinde sanayi uzun süren savaşların neticesinde büyük hasara uğramıştır.

Türkiye, dış ticaret alanında 1929 yılına kadar Osmanlı Döneminde belirlenen Gümrük Tarifelerini uygulamak zorunda kalmıştır. "Ulusal ekonomi" yaratma amacı doğrultusunda, ilk kez 1929 yılında ulusal bir gümrük tarifesi uygulamaya konulmuştur.

Cumhuriyetin kuruluşunun ilk yıllarında, ekonomik alanda bir takım düzenlemelere gidilmiştir. İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti liberal sayılabilecek bir ekonomi politikası izlemeye, ekonomik kalkınmayı özel sektör vasıtasıyla gerçekleştirmeye çalışmış, ve bu arada yabancı sermayeye karşı olumlu bir tavır içersine girilmiştir. 1923 yılında ihracat 50.8 milyon dolar, ithalat ise 86.9 milyon dolar iken bu rakamlar 1930 yılında sırasıyla 71.4 ve 69.5 milyon dolar düzeyine yükselmiştir. Bu dönemde 1930 yılı hariç olmak üzere tüm yıllarda dış ticaret dengesi sürekli açık vermiştir.

Bu dönemde dış ticaretin ülke bazında dağılımına bakıldığında bugüne benzer bir tablo ile karşılaşmaktadır. Türkiye'nin ihracatında ilk sıralarda yer alan ülkelerin büyük oranda bugünkü durum ile örtüştüğü görülmektedir. İhracatında ilk sıralarda yer alan ülkeler sırasıyla; İngiltere, İtalya, Fransa, Almanya ve ABD olmuştur. Dönem sonlarına doğru Almanya'nın dış ticaretimizdeki payının yükselmeye başladığı görülmektedir.

3.2.1.2. 1930-1950 Dönemi

1929 yılından sonra Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin genel ekonomi ve dış ticaret politikalarında radikal değişikliklere gidilmeye başlandı. 1929 yılından itibaren ithalatta gümrük vergisi uygulama hakkının doğması ve 1929 Dünya Ekonomik Buhranı'nın da etkisiyle, uzun bir süre tamamen "*korumacı ve müdahaleci*" bir Dış Ticaret Rejimi uygulanmaya başlamıştır. Bu dönem içinde, Türk ekonomi politikasının temel hedefi, kendi kendine yeterli bir ekonomik yapı oluşturmak olarak belirlenmiş, ihracat ekonomik hedefler arasındaki öncelik sıralamasında daha geride kalmıştır. Söz konusu dönemde, iç piyasaların temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ve hammaddesi yurtiçinden sağlanabilen endüstriler kurulmaya çalışılmış ve bu endüstriler yüksek gümrük tarifeleri ve kambiyo denetim uygulamaları ile korunmuştur.

Bununla birlikte 1933-1938 dönemi hızlı bir sanayileşme ve yeniden yapılanma dönemidir. Devletin fabrika kurmak ve işletmek suretiyle ekonomik hayata aktif müdahalesi olmuştur. Devlet ekonomiye 5 Yıllık Ekonomik Planlarla müdahale etmiştir. 1933-37 yılları arasında 1. Beş Yıllık Sanayi Planı uygulanmıştır. Ancak, İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı hazırlanmasına rağmen, ikinci dünya savaşının çıkması üzerine uygulanamamıştır.

Öte yandan, bu dönemde bir diğer gelişme ihracat da dahil olmak üzere dış ticaret ve dış ekonomik ilişkiler, 1930 tarihinde çıkarılan 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu, yine aynı tarihli 1705 sayılı "Ticarette Tağşişin Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkındaki Kanun" ile kontrol altına alınmıştır. Ayrıca, dış ticarete örgütlenme gereğinden hareketle Atatürk'ün

imzasıyla “Doğu ve Cenub Vilayetleri Mıntıkası Canlı Hayvan İhracatçıları Birliği T.A.Ş.” kurulmuştur.

Özellikle savaş yıllarında olası zararı en aza indirgemek amacıyla dış ticaret rejimimizi sınırlayan ve kontrol altına alan bir sistem oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda 1939 yılında kamu kuruluşu niteliğinde Takas Limitet Şirketi ve 1941 yılında Ticari Tediyeleri Tanzim Komitesi kurulmuştur. Ayrıca 1940 yılında çıkarılan Milli Korunma Kanunu ise hükümete ihracat ve ithalatı sınırlama yetkisi vermiştir.

Uluslararası ticareti serbestleştirme çabaları doğrultusunda, 2.Dünya Savaşı sonrasında Türkiye’de dış ticaret alanında bazı önemli adımlar atılmıştır. 1946 yılında TL % 116 oranında devalüe edilmiş (1 \$=2.80 TL), ithalattaki sınırlamalar azaltılmış, 1947 yılında Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF), Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü (OEEC) ve Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına taraf olunmuş ve 1949 yılında yeni bir Gümrük Kanunu yürürlüğe konulmuştur.

1946 yılına kadar -1938 yılı hariç- dış ticaret dengesinin fazla verdiği görülmektedir. Ancak, yapılan devalüasyona rağmen, ithal sınırlamalarının kaldırılması ve ihraç mallarımızın arz esnekliğinin düşük olması nedeniyle 1947 yılından başlamak üzere dış ticaret dengesi açık vermeye başlamıştır.

3.2.1.3. 1950-1960 Dönemi

Politik hayatta ve dünya ekonomi konjonktüründe yaşanan gelişmelere de bağlı olarak 1950’li yılların başında daha liberal bir dış ticaret politikası izlenmeye başlanmıştır. Bu serbestleşme ve dışa açılma çabaları sonucunda 1950-52 yılları arasında ithalat % 65 oranında libere edilmiştir. 1953 yılına kadar dış ticaret alanında devam eden bu süreç baş gösteren döviz sıkıntısı nedeniyle bu tarihten itibaren yavaş yavaş terkedilmeye başlamıştır. 1950’li yılların başında yapılan liberalizasyon ithalatın, tarımsal ürünlerin üretiminde görülen artış ise ihracatın artmasında etkili olmuştur. 1953 yılından sonra alınmaya başlayan tedbirler

neticesinde ithalat dönem sonuna kadar devamlı düşmüş, ancak bu dönemde dış ticaret dengesi sürekli açık vermeye devam etmiştir.

Nitekim, dış ticaret açığının sürekli artması neticesinde, 1958 yılından sonra bazı istikrar tedbirleri alınmış, büyük oranlı bir devalüasyonla birlikte ithalat, tarife ve miktar kısıtlamalarıyla kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. 1957 yılında 345 milyon dolar seviyesine kadar yükselen ihracat, tarımsal gelişmenin durması, yükselen iç fiyatlara rağmen sabit kur politikasının sürdürülmesi ve sübvansiyon politikalarının ihracatı caydırıcı şekilde uygulanması neticesinde, 1958 yılında 247 milyon dolar seviyesine gerilemiştir. Bu dönemin temel özellikleri; kronik dış açık, geniş çapta hava şartlarına bağımlı bir ihracat ve dış yardım ve kredi imkanlarıyla sınırlanan ithalat hacmi olarak özetlenebilir.

Öte yandan, bu dönemde ihracatın % 70 kadarını tarımsal mallar oluşturmuştur. Belli başlı ihraç ürünlerimiz ise; tütün, fındık, kuru meyveler, pamuk ve tahıl gibi hammadde niteliğinde tarımsal ürünlerden oluşmaktadır.

3.2.1.4. 1960-1970 Dönemi

1960 planlı dönem sonrasında ihraç ürünlerinin içeriği tarım ürünlerinden sanayi ürünlerine doğru kaymaya başlamıştır. "Planlı Kalkınma Dönemi" olarak adlandırılan bu dönemde ekonomi beş yıllık planlarla yönlendirilmeye çalışılmıştır. Böylece ekonomi ve dış ticaret politikalarında radikal değişikliklerin yapıldığı yeni bir döneme girilmiştir. Bunun yanında bu dönemde dış ticaret stratejisi olarak "ithal ikameci" politikalar benimsenmiştir. İthal ikamesi stratejisi, 1960-70 yılları arasında çok daha yoğun bir şekilde uygulanmış, ihracat caydırılmış ve iç pazara yönelik üretim yapan sanayilere ağırlık verilmiştir. Dolayısıyla bu sanayiler de yüksek koruma duvarlarıyla korunmuştur.

Bununla birlikte, ihracat I.Beş Yıllık Plan hedeflerini aşmış fakat yapısında değişim olmamıştır. Sanayi ürünlerinin payı dönem boyunca artmamış hatta bazı yıllar azalış göstermiştir. Tarım ürünlerinin payında ise tam tersine bir artış

yaşanmış ve % 80 düzeyine yükselmiştir. 5 yıllık süre boyunca ihracat ortalama % 7.6, toplam 5 yılda ise % 38 oranında artış göstermiştir.

Bu dönemdeki önemli bir diğer gelişme ise 1963 yılında AET ile imzalanan “Ortaklık Anlaşması” olmuştur. Yine bu Anlaşma uyarınca öngörülen Geçiş Süreci de bu tarihler arasında yaşanmıştır.

3.2.1.5. 1970-1980 Dönemi

1970’li yıllara bakıldığında, geniş kapsamlı vergi iadesi uygulamaları ile sanayi ürünleri ihracatını özendirici politikaların izlendiği göze çarpmaktadır. Ancak, dünya konjonktüründeki olumsuzlukların da etkisiyle bu çabalar yeterli olmamıştır. Özellikle uygulanan sabit kur politikası, iç talepteki genişleme ve arzın belirli mallarda yetersiz kalması sonucu ihraç edilebilir ürün fazlası daralmış ve Türkiye’nin ihracatının dünya ihracatı içindeki payı sürekli olarak gerileme gösterdiği görülmüştür.

1970’li yılların başında ve sonlarında görülen iki büyük petrol krizi Türkiye’yi de olumsuz yönde etkilemiş ve ihracat gelirinin büyük bir kısmı ancak petrol ithalatını karşılayacak düzeye gelmiştir. Bununla birlikte, 1974 yılı Kıbrıs Barış Harekatı sonrasında, ABD’nin Türkiye’ye ambargo koyması dış ticareti olumsuz yönde etkilemiştir. 1970’li yılların sonunda ödemeler dengesindeki açık büyümüş, ekonomik ve siyasi istikrarsızlık artmış, döviz darboğazı nedeniyle üretim durma noktasına gelmiştir.

Üçüncü beş Yıllık Planın da uygulandığı bu dönemde, ithalat hızla artarken, ihracat fazla bir gelişme gösterememiştir. 1971 yılında ithalat, 1973 yılında ise ihracat ilk kez 1 milyar doları aşmıştır. İhracatın mal gruplarına bakıldığında, tarım ürünleri ilk sıralarda yer alırken, sanayi ürünlerinin payında belli bir yükselme yaşandığı ve % 27’ler düzeyine yükseldiği görülmektedir.

Türkiye Cumhuriyet tarihinde ihracata ilişkin en büyük adımlar 1980 Kararları ile atılmıştır. Örneğin; döviz ve kambiyo kontrollerinin kaldırılması,

ihracata teşvikler sağlanmaya çalışılması ve yabancı sermayenin serbest dolaşımı için yapılan çalışmalar uluslar arası ticarete rekabet edebilme olanağı sağlamıştır.⁹¹

3.2.1.6. 1980-1990 Dönemi

1980 yılı Türk ekonomisi ve dış ticaret politikaları açısından çok önemli bir dönüm noktasıdır. 1970'li yıllarda yaşanan 2 petrol krizi sonrasında dünya ekonomisinde baş gösteren olumsuz gelişmelere paralel olarak Türkiye ekonomisinde de yaşanmaya başlayan sorunlar, radikal kararların alınmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Bu nedenle, 24 Ocak Kararları olarak bilinen geniş kapsamlı bir ekonomik paket uygulamaya konulmuştur. Temel amacı ülke ekonomisinin serbest piyasa mekanizması kurallarına göre işlemlerini sağlamak ve dünya ekonomisi ile bütünleşmeyi gerçekleştirmektir. Türkiye, bu ekonomik program ile birlikte ülke ekonomisini dışa kapalı bir hale getiren ithal ikamesine dayalı sanayileşme stratejisini terketmiş ve *“ihracata dayalı sanayileşme”* stratejisini benimsemiştir.

İhracatta önem arz eden ulaşım, haberleşme ve diğer altyapı yatırımları hız kazanmış; ihracatçılık saygın bir meslek haline gelmiş ve ihracat seferberliği başlatılmıştır. Bu dönemde, ihracat ile ilgili bürokratik engeller büyük ölçüde azaltılmıştır. Nitekim, 1567 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu ile ilgili olarak Temmuz 1984 tarihinde çıkarılan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 30 Sayılı Karar, 1989 tarihine kadar kambiyo rejiminin esasını oluşturmuş, bu tarihte yapılan değişikliklerle her türlü dövizin ithali serbest bırakılmıştır. 1990 yılında Kambiyo Rejimi daha da liberalleştirilerek Türk Lirası'nın konvertibilite özellikleri güçlendirilmiş ve 32 sayılı Karar'da yapılan değişikliklerle, TL ile ihracat ve ithalat serbest bırakılmıştır.

Anılan dönemde, “Dış Ticaret Sermaye Şirketi” (DTSS) modeli teşvik edilerek bu şirketlerin pazar bulma, dış ticaret işlemlerini yürütme, tanıtım gibi hizmetleri yapması düşünülmüştür. 1980'li yılların başındaki "ihracat

⁹¹Ankara Ticaret Odası, <http://www.atonet.org.tr/yeni/index.php?p=559&l=1>

seferberliği"nin temeli de bu büyük Őirketlere dayalı bir modele oturtulmuŐtur. 1981-89 d6neminde DTSS'lerin ihracattaki payı %35 civarında geręekleŐmiŐtir.

24 Ocak 1980 Kararları çeręevesinde, geręekleŐtirilen devalüasyon sonucu TL'nin değerı ABD Doları karŐısında %49 oranında dűŐür6lműŐ ve ię talep kısılarak ihracata ivme kazandırılması amaęlanmıŐtır. Sabit kur uygulaması terk edilerek g6nlük olarak ayarlanan esnek kur sistemine geğilmiş ve bu sayede geręekçi kur politikası uygulanmaya ęalıŐılmıŐtır. BaŐta parasal ve nakdi teŐvikler olmak üzere ihracat değerik destek unsurları ile teŐvik edilmiŐtir.

DıŐ ticaret rejiminin liberalleŐtirilmesi 1983 yılından sonra artan bir hızla s6rd6r6lműŐ, ithalatta pozitif listeden, negatif listeye geęilmiş, miktar kısıtlamaları yerine tarife uygulaması 6n plana ęıkarılmıŐ, koruma oranları giderek dűŐür6lműŐtir.

Ihracat Rejimi zaman içinde yapılan değeriklik ve d6zenlemeler ile tescil, lisans ve ruhsat uygulamaları y6r6rl6kten kaldırılarak, ihracat serbestisi prensibi getirilmiştir.

Ihracatı artırmak için hukuki d6zenlemelere ilave olarak ihracatçılara, vergi iadesi, gelir vergisi istisnası, d6viz tahsisi, g6mr6k muafiyetli hammadde ithalatı ve ihracat kredileri gibi bazı parasal ve mali teşvikler sağlanmıştır. Ayrıca, yine ihracatçılara Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu ve Destekleme Fiyat İstikrarı Fonu'ndan finansman desteği sağlanmıştır.

T6rk ihracatçılarının dış pazarlarda rekabet g6c6n6 artırmak ve T6rkiye'nin ihracata y6nelik stratejisini desteklemek amacıyla 1987 yılında T6rk Eximbank kurulmuştur.

Yukarıda kısaca 6zetlemeye ęalıŐılan politikalar sayesinde, T6rk dış ticaret hacmi ve 6zellikle ihracatında 6nemli artışlar geręekleŐmiŐ ve ihracat 6r6n kompozisyonu da büyük oranda deđermiŐtir.1979 yılında 2.3 milyar dolar olan ihracat 1990 yılına gelindiğinde 12.9 milyar dolar d6zeyine ęıkmıŐtır. İhracatı içinde tarım 6r6nleri payı hızla gerilerken sanayi mallarının payı 6nemli oranda artış

göstermiştir. Nitekim 1980 yılında % 36 olan sanayi ürünlerinin toplam ihracat içindeki payı 1990 yılına gelindiğinde % 80'e ulaşmıştır.

3.2.1.7. 1990-2000 Dönemi

90'lı yılların başında gerek dünya ekonomisinde yaşanan durgunluk ve "Körfez Krizi" gibi dış faktörler, gerek ekonomideki yüksek enflasyon oranı, kamu açıkları, artan iç ve dış borç stoğu gibi kronikleşen sorunların sonucunda, Türkiye, 1994 yılında ekonomik kriz yaşamış ve bu kriz sonrasında 5 Nisan Kararları olarak bilinen, ekonomik istikrarın sağlanmasının teminen bir dizi tedbirler paketini uygulamaya koymuştur. Yukarıda değinilen iç ve dış faktörler 1990-1993 döneminde ihracat artış hızında yavaşlamaya sebep olmuş, anılan dönem boyunca ihracat sadece %18 artmıştır.

1994 yılında yapılan yüksek oranlı devalüasyon ve uygulanan ekonomi politikaları, uluslararası piyasalardaki rekabet gücünü olumlu yönde etkilemiş olup, 1994 ve 1995 yıllarında ihracat sırasıyla %18 ve %19,5 oranında artış kaydetmiştir.

1995 yılında, bir yandan uluslararası ticaretin serbestleşmesinin sağlanması amacıyla II. Dünya Savaşı'ndan sonra başlatılan GATT sürecinin tamamlanması ile oluşturulan Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üye olunurken diğer yandan, 1.1.1996 tarihinden itibaren AB ile gümrük birliğine gidilmesi karara bağlanmıştır.

Küresel ve bölgesel boyutta yaşanan bu gelişmeler neticesinde, 1980 sonrasında yoğun bir şekilde uygulanan ihracat performansına dayalı doğrudan ve nakdi teşvikler kaldırılarak, uluslararası yükümlülüklerimize uygun olarak hazırlanan "İhracata Yönelik Devlet Yardımları" programları ve tanıtım faaliyetleri uygulamaya konulmuştur.

Avrupa Topluluğu Mevzuatına uyum çalışmaları çerçevesinde, İhracatı Teşvik Mevzuatının da Topluluğun Gümrük Kodu'na uyumlu hale getirilmesi için yapılan çalışmalar kapsamında oluşturulan Dahilde İşleme Rejimi 1.1.1996 tarihi itibarıyla İhracatı Teşvik Mevzuatı yerine ikame edilmiştir.

1990'lı yıllara gelindiğinde ise, ülke ekonomisinde ve istihdamında çok önemli bir yere sahip olan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin bir araya gelmesi ve işletmelerin “Sektörel Dış Ticaret Şirketleri” adı altında kurulan çok ortaklı şirketler aracılığıyla ihracat yapmaları gündeme gelmiştir.

1996 yılında ihracat artış hızının %7,3 oranında gerçekleşerek yavaşlamasının en önemli nedeni dünya ticaretinin büyüme hızındaki yavaşlamadır. DTÖ verilerine göre, dünya ticaret hacmindeki artış 1995 yılında %9,1 iken 1996 yılında %5,4'e düşmüştür.

İhracatın 1997 yılında bir önceki yıla kıyasla daha hızlı gelişme göstererek %13,1 seviyesinde artması ve 26,2 milyar dolar düzeyine çıkmasının esas nedeni, yılın ikinci yarısında Asya'da ortaya çıkan mali krizin etkilerine rağmen, dünya hasılasında kaydedilen önemli ölçüde büyüme sonucunda artan dış talep olmuştur. Nitekim, dünya hasılasında büyümeye paralel olarak DTÖ verilerine göre, 1997 yılında mal ticaret hacmi %10,7 oranında artış göstererek 1976 yılından bu yana kaydedilen en yüksek artış hızına ulaşmıştır.

1997 yılı ortalarından itibaren, önce Uzakdoğu ülkelerinde mali piyasalarda başlayan kriz, zamanla reel sektörü de kapsamış ve bunun sonucu olarak, 1998 yılında dünya ekonomisinin büyümesi sadece %2,2 oranında kalırken, dünya ihracatı ise %1,6 oranında gerilemiştir. Söz konusu gelişme doğal olarak Türk ihracatını da olumsuz etkilemiştir. Özellikle küresel krizin 1998 yılı Ağustos ayında Rusya'ya sıçraması ülke ihracatında beklenen artışın gerçekleşmesini engellemiştir. Dünya talebindeki daralma, dünya mal fiyatlarında gözlenen düşme sonucu ülke dış ticareti önemli ölçüde etkilenmiş ve 1998 yılında ihracat %2,7 oranında artarak 27 milyar dolar olmuştur.

17 Ağustos 1999 tarihinde ve daha sonra yaşanan depremlerin sonucunda %6,1 oranında daralan ülke ekonomisi ihracatını da olumsuz yönde etkilemiş ve, 1989 yılından itibaren sürekli artış gösteren ihracat 1999 yılında %1,4 oranında azalarak 26,5 milyar dolara gerilemiştir.

2000 yılına gelindiğinde, gerek uluslararası piyasalarda Euro/Dolar paritesinde Euro aleyhine yaşanan gelişmeler, gerekse ham petrol fiyatlarında

gözlenen yüksek artışın maliyetleri artırıcı etkisi gibi dışsal faktörlerden kaynaklanan olumsuz gelişmeler sebebiyle, ihracatçılar açısından zor bir yıl olmuştur. Ayrıca Ekonomik Program'ın ilk yılı olması sebebiyle, enflasyon hedefine paralel olarak yürütülmekte olan kur politikası, ihracatımızı olumsuz yönde etkileyen diğer bir gelişme olmuştur.

Dışsal ve içsel faktörlerden kaynaklanan tüm bu olumsuzluklar neticesinde, 2000 yılında ihracatımız %4,4'lük artışla 27,8 milyar dolara ulaşmıştır. 2000 yılı toplam ihracatının %91,2'lik bölümünü imalat sanayi ürünleri, %7,1'lik bölümünü tarım ve ormancılık ürünleri ve %1,4'lik bölümünü madencilik ürünleri oluşturmuştur.

2000 yılı ihracatının ülke ve ülke gruplarına göre ayırımına bakıldığında ise; en önemli ihraç pazarı olan OECD ülkelerine yönelik ihracatın 19 milyar dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. Aynı şekilde Avrupa Birliği'ne yönelik ihracat 14,5 milyar dolar olurken, OECD ülkelerinin toplam ihracatı içindeki payı ise % 68,4 olmuştur. Söz konusu dönemde OECD üyesi olmayan ülkelere yönelik ihracat ise, bir önceki yıla göre değerinde % 1,6 oranında artarak 7,9 milyar dolar olmuş ve genel ihracatı içerisindeki payı da % 28,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Ülke sıralamasında ise, ilk sırada 5,1 milyar dolar ile Almanya yer alırken onu sırasıyla ABD, İtalya, İngiltere ve Fransa izlemiştir.

3.2.1.8. 2001-2009 Dönemi

Dünya hasılasında 2001 yılı ile birlikte başlayan yavaşlama süreci, 11 Eylül saldırılarının ardından daha da belirgin hale gelmiş ve 2001 yılında dünya hasılası %2,4 artış ile son 10 yılın en düşük büyüme oranını gerçekleştirmiştir.

Dünya hasılasının artış hızında görülen bu yavaşlama ile birlikte 2001 yılında dünya mal ihracatı, %4,1 daralma yaşamış ve 6,456 trilyon dolar düzeyinden 6,191 trilyon dolar düzeyine gerilemiştir.

2002 yılında ABD ve gelişmiş Asya ekonomilerinde gözlenen talep iyileşmeleri ve Çin ekonomisindeki büyüme dünya ekonomisinde görece bir canlanma yaşanmasına sebep olmuş, ancak AB ve Japonya ekonomilerinde talep artış hızının düşmesiyle birlikte 2002 yılı dünya hasılası büyüme oranı %3 olmuştur. Aynı yıl dünya ihracatı ise 2001 yılına kıyasla %4,9 artışla 6,493 trilyon dolar olmuştur.

Dünyada söz konusu gelişmeler yaşanırken, Türkiye’de 2001 yılı Şubat ayında görülen ekonomik krizin ardından ihracatda ciddi oranda bir artış görülmüştür. Kriz sonrasında serbest dalgalanmaya bırakılan Türk Lirası’nın büyük oranlı devalüe edilmesi ve krizin etkisiyle birlikte büyük oranda daralan iç talep sonucunda, firmalar, krizden çıkış yolu olarak ihracata yönelmişlerdir. Bunun neticesinde, ihracat 2001 yılında, 2000 yılına göre %12,8 oranında artmış ve 31,3 milyar dolar olmuştur.

2001 yılında görülen ihracat artışı, yüksek oranlı devalüasyon gibi bir gelişmenin olmamasına rağmen, 2002 yılında da devam etmiş ve 2001 yılına göre %15,1 oranında artışla 36 milyar dolar olmuştur. Sağlanan bu yüksek oranlı artışta, iç talepte devam eden durgunluk, özellikle imalat sanayi üretimindeki artış, işgücü verimliliğindeki yükseliş, reel işgücü maliyetlerindeki düşüş ve 2001 yılında gerçekleştirilen ihracat bağlantılarının çok etkili olduğu anlaşılmaktadır.

2003 yılında, ihracat artışının sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulmasını teminen kamu ve özel sektör temsilcileri bir araya gelerek, ihracatın önüne bir vizyon oluşturacak yol haritası çizilmesi çalışmalarını yürütülmüş, bu çalışmalar sonucunda “Sürdürülebilir ihracat artışını sağlayacak ihracat yapısını oluşturmak” amacıyla hazırlanan 2004-2006 İhracat Stratejik Planı, 2004 yılı Ocak ayı itibarıyla yürürlüğe konulmuştur.

Stratejik Planda 2006 yılı için hedef olarak benimsenen 75 milyar Dolar da, kamu kurumları ile özel sektörün aralarında oluşturduğu etkin koordinasyon ve ihracatçıların performansı sayesinde aşularak 85 milyar Dolar olarak gerçekleştirilmiştir.

2004-2006 İhracat Stratejik Planı kapsamında, kamuda ilk e-imza uygulaması olan Dahilde İşleme Rejimi Otomasyon Projesi tamamlanarak 1 Ağustos 2005 tarihinde yürürlüğe konulmuş, ihracatın önündeki bürokratik sorunlar envanteri hazırlanarak, ilgili kurumlarla çözümler üzerinde çalışılmaya başlanmış, AB mali fonları kaynaklı 10 milyon Euro tutarındaki Moda ve Tekstil İş Kümesi Projesi hayata geçirilmiş ayrıca dünyanın ilk devlet destekli marka destek programı niteliğini taşıyan TURQUALITY® Projesi oluşturulmuştur.

Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre 2002 yılında dünya genelinde ihracat sıralamasında 25 inci olan Türkiye, 2004-2006 İhracat Stratejik Planı döneminde 22 nci sıraya yükselmiştir.

2007 yılında ihracat %25,3 artışla 107,2 milyar dolar olmuştur. Böylece ihracat, ilk defa 100 milyar dolar seviyesini geçmiş ayrıca dünya ihracatı içerisindeki payı da %1,04 olmuştur.

2008 yılında ise, Türkiye'nin ihracatı 132 milyar dolar olmuş, dünya ihracatı içerisindeki payı da %1,1'e yükselmiştir. 2008 yılında ihracatın sektörel yapısına bakıldığında; ihracatında %10,3 payı olan tarım ürünleri ihracatının %19,5 oranında artarak 13,5 milyar dolar seviyesine geldiği görülmektedir. Madencilik ürünleri ihracatının genel ihracatındaki payı %2,5 olup, sektörün 2008 yılı ihracat artışı %19 seviyesindedir. İhracatın %87,3'ünü oluşturan sanayi ürünleri ihracatı ise 2007 yılında %23,6 oranında artmış ve 115,2 milyar dolar olmuştur. Sanayi ürünlerinin genel ihracatı içerisindeki yüksek payı nedeniyle, söz konusu ürünlerin ihracat artış hızı, genel ihracat artışında belirleyici olmuştur.

Sanayi ürünleri içerisinde önemli bir yer tutan Taşıt Araçları ve Yan Sanayi ihracatında 2008 yılında %14,6 oranında artışla 24,5 milyar dolarlık ihracata ulaşılmıştır.

2008 yılında 18,8 milyar dolar düzeyinde ihracat gerçekleştiren Demir Çelik Ürünleri sektörünün genel ihracatımız içerisindeki payı 2008 yılında %14,2'ye ulaşmıştır.

Genel ihracatından %11,9 oranında pay alan Kimyevi Maddeler ve Mamulleri sektörü, 2008 yılı ihracatında en fazla sahip üçüncü sektör olmuş ve toplam ihracatı 15,7 milyar dolar olmuştur. Genel ihracatından %11,7 oranında pay alan Hazır Giyim ve Konfeksiyon sektörünün 2008 yılı ihracatı ise 15,4 milyar dolara ulaşmıştır.

Tarımsal ürünler ihracatı 2008 yılında %19,5 oranında artışla 13,5 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Alt gruplar itibarıyla bakıldığında ise Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri ihracatı %35,6 artış ile 4 milyar dolar ve Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri ihracatı %23,4 artış ile 2,6 milyar dolar olmuştur.

Madencilik Ürünleri ihracatı ise, bir önceki yıla göre %19 artış oranı ile 3,2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2008 yılı ihracatı ülke grupları itibarıyla incelendiğinde, Avrupa Birliği'nin ihracattaki ağırlığının devam etmekte olduğu görülmektedir. 2008 yılında AB ülkelerine yapılan ihracat %4,9 artarak 63,4 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. AB ülkeleri %48 ile ihracat en yüksek paya sahiptir.

Ülke bazında bakıldığında ise, Türkiye'nin 2008 yılında genel ihracatında %9,8 ile en yüksek paya sahip Almanya'ya olan ihracatı %8 artarak 13 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, ikinci sırada yer alan İngiltere'ye olan ihracatı %5,4 oranında azalarak 8,2 milyar dolar, üçüncü sırada yer alan Birleşik Arap Emirliklerine ihracatı %146,1 artarak 8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatta bölgesel bağımlılığın önüne geçilmesi ve sürdürülebilir ihracat alt yapısının oluşturulması amacıyla ihraç pazarlarının çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu kapsamda, Müsteşarlık tarafından 2000 yılından itibaren geliştirilmeye başlanılan bölge stratejileri kapsamındaki çalışmalara da hız verilmiştir. Böylece, Türkiye'nin 2000 yılında 1 milyar doların üzerinde ihracat yaptığı ülke sayısı 4 iken, 2007 yılında 24 ülkeye, 2008 yılında da 29 ülkeye ulaşılmıştır.

3.3. Türkiye-AB Dış Ticaretinin Yapısı ve Gelişimi

AB ile Türkiye arasındaki ticari ilişkiler coğrafi yakınlık sebebiyle 1950’li yıllardan beri sürekli bir etkileşim içerisinde. Bu tarihten günümüze kadar AB Türkiye’nin en büyük ticari ortağı olmaya devam etmiştir. AB’nin üye sayısı son genişleme süreciyle 27’ye ulaşmıştır. Dolayısıyla Türkiye’nin ithalatında ve ihracatında bir değişim meydana gelmiştir. Uzun süreli gelişen ortaklık ilişkisine bakıldığında AB Türkiye için önemli bir ihracat pazarı olmakla birlikte ithalatı için de önemli bir kaynak pazar niteliğindedir. İlişkiler Gümrük Birliği öncesinde olduğu gibi sonrasında da önemli ölçüde gelişme göstermiştir.

Tablo.3. Toplam Dış Ticaretin Yapısı Ve Gelişimi

	TOPLAM İHRACAT (MİLYON \$) (1)	TOPLAM İTHALAT (MİLYON \$) (1)	İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (%) (1)	DIŞ TİCARET HACMI (MİLYON \$) (1)	DIŞ TİCARET AÇIĞI / GSMH % (3)	CARI İŞLEMLER DENGESİ / GSMH %	İHRACAT / GSMH (%)	İTHALAT / GSMH (%)
1950	263	286	92.2	549	0.6	1.3	7.1	7.7
1960	321	468	68.6	788	1.0	1.5	3.5	4.5
1970	589	948	62.1	1,536	2.7	1.3	4.3	7.0
1980	2.910	7.909	36.8	10,820	6.6	4.9	4.2	11.3
1983	5.728	9.235	62.0	14,963	4.8	3.1	9.2	14.8
1984	7.134	10.757	66.3	17,891	4.8	2.4	11.7	17.7
1985	7.958	11.343	70.2	19,301	4.4	1.5	11.7	16.6
1986	7.457	11.105	67.1	18,562	3.9	1.9	9.8	14.5
1987	10.190	14.158	72.0	24,348	3.7	0.9	11.6	16.1
1988	11.662	14.335	81.4	25,997	2.0	-1.8	12.8	15.8
1989	11.625	15.792	73.6	27,417	3.9	-0.9	10.7	14.5
1990	12.959	22.302	58.1	35,261	6.2	-1.7	8.5	14.6
1991	13.594	21.047	64.6	34,041	4.8	0.2	8.9	13.8
1992	14.715	22.871	64.3	37,586	5.0	-0.6	9.2	14.2
1993	15.345	29.428	52.1	44,774	7.7	-3.5	8.4	16.2
1994	18.108	223.270	77.8	41,376	3.2	2.0	13.8	17.7
1995	21.637	35.709	60.6	57,345	7.6	-1.4	12.6	20.8
1996 (2)	23.225	43.627	53.2	75,694	5.6	-1.3	12.6	23.6
1997 (2)	26.261	48.559	54.1	80,669	7.7	-1.4	13.5	25.0
1998 (2)	26.974	45.921	58.7	76,584	6.8	1.0	13.1	22.3
1999 (2)	26.587	40.671	65.4	69,513	5.4	-0.7	14.2	21.7
2000 (2)	27.775	54.503	51.0	85,224	10.9	-4.9	13.8	27.1
2001 (2)	31.334	41.399	75.7	75,772	2.6	2.3	21.7	28.0
2002 (2)	36.059	51.554	69.9	91,678	4.0	-0.8	19.7	27.4
2003 (2)	47.253	69.340	68.1	120,546	5.9	-3.4	19.8	28.0
2004 (2)	63.121	97.540	64.7	164,540	7.9	-5.2	20.9	31.2

Kaynak: DPT, DİE. 2005.

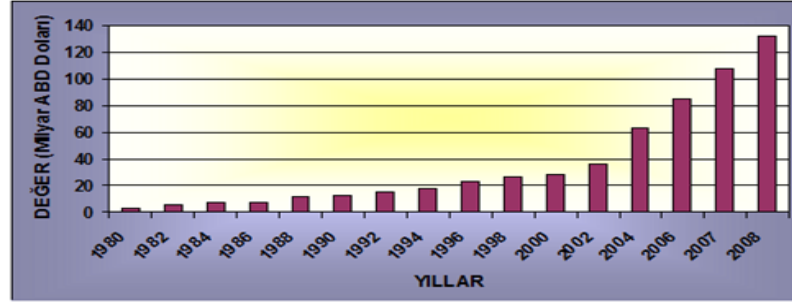
Burada toplam dış ticaretin genel görünümünü izlemek mümkündür. Özellikle Gümrük Birliği ve öncesi dönemin dış ticaret üzerindeki yansımalarının görülmesi amaçlanmıştır.

1980, Türkiye için ithal ikameci politikaların yerini dışa dönük politikalara bıraktığı yıldır. Seksenlerin ilk yarısından itibaren ticaretin serbestleşmesi ile birlikte dış ticaret hacminde önemli artışlar gözlenmiştir. Dolayısıyla 1980'li yıllardan itibaren Türkiye'nin AB ile ticaretinde hem ithalatta hem de ihracatta giderek bir artışın olduğu görülmektedir. Dış ticaret hacminin 2004 yılı itibariyle 160 milyon \$ üzerine çıkması dikkat çekicidir. Yine 2004 yılında dış ticaret hacminin GSMH'ya oranı % 50'nin üzerine çıkmıştır.

Dış ticaret açığının son yıllarda oran olarak da yükselmesi kaygı vericidir. Türkiye'nin ihracatının sektörel dağılımı ve bunun zaman içinde gelişimine ilişkin önemli ipuçları vermektedir. Doksanların ikinci yarısından itibaren ve özellikle ikibinli yıllarda ihracatın bileşimindeki değişim dikkat çekicidir.

Temel tarım ürünleri ihracatının doksanların ortasında %15'in üzerinde olan payı 2005'e gelindiğinde % 6'ya kadar düşmüştür. Öte yandan tekstil sektörünün payını koruduğu ancak konfeksiyon ürünleri ihracatında payın %20'den %15'e düştüğü görülmektedir. Demir ve çelik ürünleri payını (%8) korurken, demir ve çelikten eşya ürünleri ihracat içindeki payını 1996'daki %2'den 2005'de %4'e çıkarmıştır. İhracat payındaki son yıllardaki en büyük artış makine, elektrikli ve elektronik ürünler, motorlu taşıtlar ve parçalarında gerçekleştirilmiştir. İkibinli yıllarda makine, elektrikli ve elektronik ürünlerdeki ortalama yıllık artış oranı %30'un üzerindedir. Bu oran aynı dönemde motorlu taşıtlar ve parçalarında %50'nin üzerindedir. 2005 yılı itibariyle motorlu taşıtlar ve parçalarındaki ihracat değeri olarak 10 milyar \$ dolayına ulaşmıştır.

Şekil.2. Yıllara Göre Dış Ticaret

Kaynak: DTM, 2009.

Görüldüğü gibi 1980'lerden Gümrük Birliği'ne kadarki dönemde sürekli artış gösteren ticari yapı Gümrük Birliği sonrası daha hızlı bir seyir takip etmiş, Türkiye'nin AB'ye adaylık statüsünü kazanmasıyla çok daha büyük oranlarda bir değişim göstermiştir.

Tablo.4. Türkiye'nin Dış Ticaretinin Mal Gruplarına Göre Dağılımı (Milyon \$)

İHRACAT										
Yıl	Yatırım			Ara Malı			Tüketim			Toplam
	Değer	Pay (%)	Değ. (%)	Değer	Pay (%)	Değ. (%)	Değer	Pay (%)	Değ. (%)	
1994	727	4.0	-	8,222	45.4	-	9,156	50.6	-	18,105
1995	837	3.9	15.1	8,946	41.3	8.8	11,854	54.8	29.5	21,636
1996	1,125	4.8	34.5	9,745	42.0	8.9	12,354	53.2	4.2	23,224
1997	1,339	5.1	19.0	11,032	42.0	13.2	13,890	52.9	12.4	26,261
1998	1,378	5.1	2.9	11,129	41.3	0.9	14,374	53.3	3.5	26,974
1999	1,796	6.8	30.3	10,840	40.8	-2.6	13,895	52.3	-3.3	26,587
2000	2,140	7.7	19.2	11,573	41.7	6.8	14,013	50.5	0.8	27,775
2001	2,618	8.4	22.3	13,299	42.4	14.9	15,221	48.6	8.6	31,342
2002	2,739	7.6	4.6	14,636	40.6	10.1	18,532	51.4	21.8	36,059
2003	4,217	8.9	54.0	18,398	38.9	25.7	24,344	51.5	31.4	47,252
2004	6,530	10.4	54.8	25,868	41.0	40.6	30,486	48.3	25.2	63,074
2004*	2,978	10.3	-	12,124	41.8	-	13,843	47.7	-	29,019
2005*	4,049	11.6	36.0	16,152	46.2	33.2	16,152	46.2	16.7	34,972

İTHALAT										
Yıl	Yatırım			Ara Malı			Tüketim			Toplam
	Değer	Pay (%)	Değ. (%)	Değer	Pay (%)	Değ. (%)	Değer	Pay (%)	Değ. (%)	
1994	5,319	22.9	-	16,536	71.1	-	1,416	6.1	-	23,270
1995	8,215	23.0	54.4	25,037	70.1	51.4	2,456	6.9	73.4	35,707
1996	10,624	24.4	29.3	28,737	65.9	14.8	4,266	9.8	73.7	43,627
1997	11,352	23.4	6.9	31,871	65.6	10.9	5,335	11.0	25.0	48,559
1998	11,027	24.0	-2.9	29,560	64.4	-7.3	5,320	11.6	-0.3	45,921
1999	8,729	21.5	-20.8	26,553	65.3	-10.2	5,063	12.4	-4.8	40,671
2000	11,341	20.8	29.9	35,710	65.5	34.5	7,220	13.2	42.6	54,503
2001	6,964	16.8	-38.6	28,931	69.9	-19.0	4,083	9.9	-43.4	41,399
2002	8,492	16.5	21.9	37,442	72.6	29.4	5,007	9.7	22.6	51,553
2003	11,470	16.5	35.1	49,489	71.4	32.2	7,903	11.4	57.8	69,339
2004	17,382	17.9	51.5	67,387	69.2	36.2	12,098	12.4	53.1	97,361
2004*	8,159	18.0	-	30,979	68.4	-	5,933	13.1	-	45,311
2005*	9,263	16.8	13.5	39,359	71.6	27.1	6092	11.1	2.7	54,980

Kaynak: DTM, 2006.

*Ocak-Haziran

Avrupa Birliği ülkeleri Türkiye'nin temel ticaret ortağıdır. Rakamlar bunu açıkça göstermektedir. Özellikle Gümrük Birliği (1996) sonrası Avrupa Birliği ülkeleri ile olan dış ticaret hacmi artışı önemlidir. Bu sebeple taraflar arasında ticari ilişkiler açısından GB bir dönüm noktası oldu ve bunun etkileri ticari ilişkilere önemli ölçüde yansdı.

Verilerden de görüldüğü gibi birkaç sonuç ön plana çıkarmaktadır: Birincisi, Türkiye'nin Avrupa Birliği ülkeleri ile olan ihracatı istikrarını korumuştur (toplam ihracatın % 50-55). İkinci önemli nokta, rakamlar Avrupa Birliği ile olan dış ticarete 'ticaret yaratıcı' etkilerin özellikle ikibinli yıllarda arttığına işaret etmektedir. Üçüncü ülkeler ile olan ticaretin azalmaması da 'ticaret saptırıcı' etkilerin olmadığı ya da etkili olmadığı anlamına gelmektedir. Üçüncü ve belki de en önemli sonuç ise, ikibinli yıllarda ihracatın ithalatı karşılama oranının toplam dış ticarete yıllık ortalama %65 iken, Avrupa Birliği ile olan dış ticarete ihracatın ithalatı karşılama oranı yıllık ortalama %75 dolayında olmuştur. Bunun anlamı şudur: Türkiye'nin dış ticaret açıkları tehlikeli bir biçimde artmaktadır ama bunun nedeni büyük ölçüde Avrupa Birliği ile olan dış ticaret değildir. Dış ticaret açığı

içerisinde Avrupa Birliği'nin payı artmamaktadır. Buna karşın üçüncü ülkeler ile olan dış ticaretten kaynaklanan açık oran olarak artmaktadır.

Tablo.5. Türkiye'nin Dış Ticareti ve AB'nin Payı

YIL	GENEL					AVRUPA BİRLİĞİ					AB'NİN PAYI (%)		
	IHR	DEG (%)	ITH	DEG (%)	IHR-ITH	IHR	DEG (%)	ITH	DEG (%)	IHR-ITH	IHR	ITH	HACİM
1993	15,348	---	29,429	---	52.2	7,599	---	13,875	---	54.8	49.5	47.1	48.0
1994	18,105	18.0	23,270	-20.9	77.8	8,635	13.6	10,915	-21.3	79.1	47.7	46.9	47.3
1995	21,636	19.5	35,707	53.4	60.6	11,078	28.3	16,861	54.5	65.7	51.2	47.2	48.7
1996	23,224	7.3	43,627	22.2	53.2	11,549	4.3	23,138	37.2	49.9	49.7	53.0	51.9
1997	26,261	13.1	48,559	11.3	54.1	12,248	6.1	24,870	7.5	49.2	46.6	51.2	49.6
1998	26,974	2.7	45,921	-5.4	58.7	13,498	10.2	24,075	-3.2	56.1	50.0	52.4	51.5
1999	26,587	-1.4	40,671	-11.4	65.4	14,348	6.3	21,401	-11.1	67.0	54.0	52.6	53.2
2000	27,775	4.5	54,503	34.0	51.0	14,510	1.1	26,610	24.3	54.5	52.2	48.8	50.0
2001	31,342	12.8	41,399	-24.0	75.7	16,118	11.1	18,280	-31.3	88.2	51.4	44.2	47.3
2002	36,059	15.1	51,553	24.5	69.9	18,459	14.5	23,321	27.6	79.2	51.2	45.2	47.7
2003	47,252	31.0	69,339	34.5	68.1	24,484	32.6	31,695	35.9	77.2	51.8	45.7	48.2
2004	63,074	33.5	97,361	40.4	64.8	34,417	40.6	45,434	43.3	75.8	54.6	46.7	49.8
*													
2004	29,019	-	45,311	-	64.0	15,828	-	21,915	-	72.2	54.5	48.4	50.8
**													
2005	34,972	20.5	54,980	21.3	63.6	18,414	16.3	23,356	6.6	78.8	52.7	42.5	46.4
**													

Kaynak: DTM, DİE. 2006.

*1 Mayıs 2004'ten itibaren 25 üyeli AB

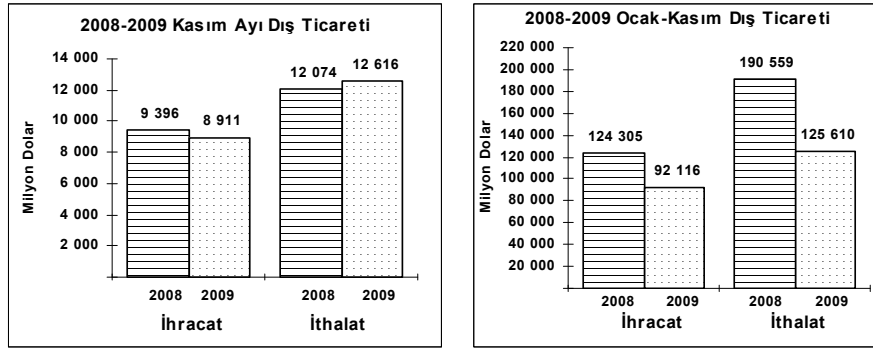
**Ocak-Haziran

1996-2005 yılları arasında Türkiye'nin AB ile dış ticaret hacmindeki önemli artış açıkça ticaret yaratıcı etkinin varlığını göstermektedir. Gümrük birliğinin ilk yıllarında Türkiye'nin AB'den ithalatındaki artış özellikle dikkat çekicidir. Aynı dönemde ihracattaki artış, ithalattaki artışın çok gerisinde kalmıştır. Öyle ki AB'ne karşı ihracatın ithalatı karşılama oranı 1997'de %49.2'ye kadar düşmüştür. Bu durumun en önemli nedeni, Türkiye'nin tek yanlı olarak 1971 yılından bu yana (bazı istisnalar hariç) sanayi ürünlerinde AB piyasasına gümrüksüz giriş hakkına sahip iken, AB'nin aynı hakkı 1996 yılında kazanmış olmasıdır. Ayrıca ilk yıllarda Türkiye ekonomisinin AB'ye göre rekabet gücü düşüktür ve ihracata yönelik üretim yapan sektörler bir ölçüde hazırlıksız yakalanmıştır. 1997 yılında %49.2'ye kadar gerileyen AB'ne karşı ihracatın ithalatı karşılama oranınının 2001-2005 ortalaması

yaklaşık %80'dir. 1999 ve 2001 yıllarında ithalatta yaşanan düşüşler ise Türkiye ekonomisindeki daralmalarla bağlantılıdır. Doksanlı ve iki binli yıllarda sıkça yaşanan krizler (1994 krizi, 1997-1998 Güney Doğu Asya ve Rusya krizleri ve 2000-2001 krizi) Türkiye'nin dış ticaret açığının ne kadarının Gümrük Birliği'nden kaynaklandığını belirlemeyi güçleştirmektedir.

Son dönem ilişkilerin gelişimine bakıldığında, 2009 yılı Kasım ayında, 2008 yılının aynı ayına göre ihracat %5,2 azalarak 8 911 Milyon Dolar, ithalat ise %4,5 artarak 12 616 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %38,4 artarak 2 678 Milyon Dolardan, 3 705 Milyon Dolara çıkmıştır. 2008 Kasım ayında %77,8 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2009 Kasım ayında %70,6'ya gerilemiştir.

Şekil.3. 2008-2009 Türkiye'nin Dış Ticareti

Kaynak: TÜİK, 2005

2008 Kasım ayında %46,3 olan AB'nin ihracattaki payı 2009 Kasım ayında %49,6'ya yükselmiştir. AB'ye yapılan ihracat, 2008 yılının aynı ayına göre %1,7 artarak 4 424 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. 2009 Kasım ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya olmuştur. Bu ülkeye yapılan ihracat 2008 Kasım ayına göre %8,3 azalarak 885 Milyon Dolar olurken, Almanya'yı sırasıyla İngiltere (614 Milyon Dolar), Fransa (581 Milyon Dolar) ve İtalya (558 Milyon Dolar) takip etmiştir. İthalatta ise Rusya Federasyonu ilk sırada yer almıştır. Bu ülkeden yapılan ithalat %4,3 artarak 2 042 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Rusya'yı sırasıyla Almanya (1 209 Milyon Dolar), Çin (1 128 Milyon Dolar) ve A.B.D. (783 Milyon Dolar) izlemiştir.

Tablo.6. 2008-2009 Dış Ticaret Verileri

1. Aylara göre dış ticaret

Değer: Milyon \$

Aylar	Yıl	İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalata Karşılama Oranı (%)
		Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	
Ocak - Kasım	2008	124 305		190 559		-66 253		65,2
	2009	92 116	-25,9	125 610	-34,1	-33 493	-49,4	73,3
Kasım	2008	9 396		12 074		-2 678		77,8
	2009	8 911	-5,2	12 616	4,5	-3 705	38,4	70,6

2. Sektörlere göre dış ticaret

Değer: Milyon \$

Sektörler	Kasım				Ocak-Kasım			
	2008		2009		2008		2009	
	Değer	(%)	Değer	(%)	Değer	(%)	Değer	(%)

		İHRACAT (FOB)							
USSS, 3 Rev.	Toplam	9 396	100,0	8 911	100,0	124 305	100,0	92 116	100,0
	Tarım ve Ormancılık	435	4,6	511	5,7	3 536	2,8	3 767	4,1
	Balıkçılık	24	0,3	13	0,1	214	0,2	171	0,2
	Madencilik ve Taşocakçılığı	146	1,6	170	1,9	2 058	1,7	1 435	1,6
	İmalat	8 765	93,3	8 179	91,8	118 011	94,9	86 327	93,7
	Diğer	26	0,3	38	0,4	486	0,4	416	0,5

		İTHALAT (CIF)							
GEGS	Toplam	12 074	100,0	12 616	100,0	190 559	100,0	125 610	100,0
	Sermaye (Yatırım) malları	2 031	16,8	1 867	14,8	25 969	13,6	18 927	15,1
	Ara (Ham madde) malları	8 454	70,0	8 655	68,6	143 945	75,5	89 033	70,9
	Tüketim malları	1 489	12,3	1 987	15,7	20 030	10,5	17 041	13,6
	Diğerleri	99	0,8	108	0,9	615	0,3	609	0,5

USSS: Ekonomik faaliyetlere göre mal sınıflaması

GEGS: Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması

3. Ülke gruplarına göre dış ticaret

Değer: Milyon \$

Ülke Grupları	Kasım				Ocak-Kasım			
	2008		2009		2008		2009	
	Değer	(%)	Değer	(%)	Değer	(%)	Değer	(%)

		İHRACAT (FOB)							
Toplam	9 396	100,0	8 911	100,0	124 305	100,0	92 116	100,0	
A-Avrupa Birliği (27 Ülke)	4 350	46,3	4 424	49,6	60 166	48,4	42 464	46,1	
B-Diğer Ülkeler	5 046	53,7	4 487	50,4	64 139	51,6	49 652	53,9	

		İTHALAT (CIF)							
Toplam	12 074	100,0	12 616	100,0	190 559	100,0	125 610	100,0	
A-Avrupa Birliği (27 Ülke)	4 579	37,9	5 008	39,7	70 533	37,0	50 305	40,0	
B-Diğer Ülkeler	7 494	62,1	7 608	60,3	120 026	63,0	75 305	60,0	

Kaynak: DTM, 2009

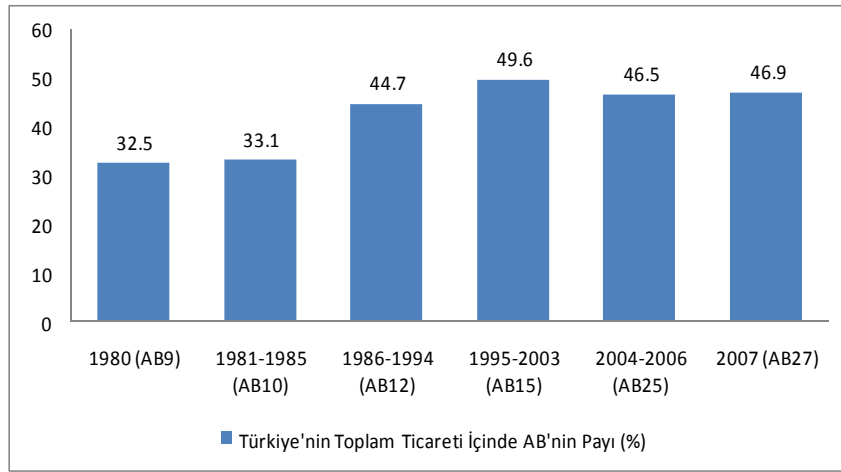
2009 Kasım ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, kara taşıtları ve bunların aksam ve parçaları (1 117 Milyon Dolar) olurken; bu fasılı, makinalar, mekanik cihazlar, kazanlar ve aksam-parçaları (732 Milyon Dolar), elektrikli makine ve cihazlar (693 Milyon Dolar), örme giyim eşyaları (622 Milyon Dolar) ve demir-çelik (595 Milyon Dolar) izlemiştir.

Kasım ayında; en yüksek ithalatı olan fasıl mineral yakıtlar ve yağlar (2 892 Milyon Dolar) olmuştur. Bu fasılı; makinalar, mekanik cihazlar, kazanlar ve aksam-parçaları (1 369 Milyon Dolar), elektrikli makina ve cihazlar (1 140 Milyon Dolar) ve demir-çelik (956 Milyon Dolar) izlemiştir.

3.3.1. Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne Girişi Ve Türk Dış Ticaretine Etkileri

Türkiye ekonomisi için en önemli olaylardan bir tanesi de Gümrük Birliği'ne giriştir. Türkiye'nin Avrupa Birliği ile 1964 yılından beri devam eden ortaklık ilişkisi 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi kararı ile son dönemine girmiş ve 1.1.1996 tarihinden itibaren de Gümrük Birliği süreci fiilen başlamıştır. Gümrük Birliği Türkiye'nin ithalat ve ihracatını önemli bir biçimde etkilemektedir.

Şekil.4: Türkiye'nin Toplam Ticareti İçinde AB'nin Payı (%)

Kaynak: TÜİK, 2009.

Türkiye'nin dış ticaret rakamları Avrupa Birliği ile imzalanan Gümrük Birliği sonrasında yüksek seviyelere ulaşmıştır. Küreselleşen ticari koşullarda Gümrük Birliği Türkiye için bir başlangıç olarak görülebilir. Gerek ihracat gerekse ithalat yapılan ülkeler arasında en fazla yer alan ülkeler Avrupa Birliği üyeleridir ki her iki alanda ilk ülke Almanya'dır. Gümrük Birliği'ne iki taraftan bakılması gerekir. Türkiye'nin hammadde üretimi eksikliği göz önünde bulundurulursa yapılan ticaret dış ticaret hacmini artırırken, dış ticaret açığını da aynı yönde artırabilir.

3.3.1.1. Gümrük Birliği Kavramı ve İşleyişi

Gümrük Birliği, iki veya daha fazla ülkenin bir araya gelerek, malların ticaretini etkileyen her türlü engellerin ortadan kaldırılması ile bir serbest ticaret

alanı yaratılmasını ve birlik dışında kalan ülkelere karşı “Ortak Gümrük Tarifesi” uygulanmasını öngören bir ekonomik örgütlenme sözleşmesidir.⁹² Bu sözleşmeyle söz konusu ülkeler birliğe üye olmayan ülkeler karşısında, her mal için o malın Birlik üyesi bir ülkeye girişinde benzer bir korunma düzeyi sağlayan Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) benimsemeyi kabul eder. Bu aşamada temel amaç, Milli ekonomi potansiyellerini birbirine yakınlaştırmak suretiyle yaratılacak daha büyük bir ekonomik potansiyelden faydalanmaktır.

Gümrük Birliği, taraf ülkelerin mallarının tek bir gümrük alanı içinde, her nevi tarife ve eşdeğer vergiden muaf biçimde, serbestçe dolaşabilmeleri ve tarafların, üçüncü ülkelere gelen ithalata yönelik olarak da aynı tarife oranlarını ve aynı ticaret politikasını uygulamaları anlamını taşımaktadır. Üçüncü ülkelere yönelik olarak aynı ticaret politikaları benimsendiğinden, gümrük birliği, serbest ticaret alanlarından daha ileri bir ticari entegrasyon modelidir.

En kısa ifadesiyle Gümrük Birliği, ülkeler arasında herhangi bir gümrük vergisi veya tarifesi olmadan ticaret yapılması, üçüncü ülkelere yapılan ithalatlara ortak bir dış tarife uygulanması ve ortak ticaret politikalarının uygulanması demektir.

Gümrük Birliği'nin en temel özelliği, yukarıdaki tanımdan hareketle üye ülkelerin kendi aralarındaki ticarete hiçbir şekilde miktar ve gümrük vergisi kısıtlamalarının bulunmaması ve üçüncü ülkeler ile ticaretlerinde de ortak bir gümrük tarifesi uygulamaları olarak belirtilebilir.

Bu tanımlardan anlaşıldığı gibi Gümrük Birliği'nin iki unsuru vardır: Bunlar;

1 - Üye devletler kendi aralarındaki ticarete gümrük vergilerini ve her ne isim altında olursa olsun aynı etkiyi gösteren başka düzenlemeleri kaldırmayı amaçlar. Yani üye ülkeler arasında gümrükler sıfırlanacak ve böylece mallar gümrükten geçerken herhangi bir kontrolden geçmeyecektir.

2 - Antlaşma yapan devletlerdeki ekonomik ilişkileri sıkılaştırılır. Bu amaca yönelik olarak üye devletler, üçüncü devletlere karşı ortak bir gümrük tarifesi

⁹²Çimen, A., Gümrük Birliği ve Avrupa Topluluğu Türkiye İlişkileri, Ankara, 1996, s. 20.

uygularlar. Bu yüzden Türkiye AB ülkeleri dışında yer alan devletlere karşı istediği gibi gümrük vergisi koyamayacak. Mesela Kıbrıs'a Orta Asya ülkelerine veya ticari ilişkisinin olduğu diğer ülkelere karşı ancak AB'nin belirlemiş olduğu gümrük vergisini uygulayabilecektir.

Gümrük Birliği konusuna daha da açıklık getirmek için;

1. Ortak gümrük alanları sınırlarına uygulanabilir, ortak bir gümrük tarifesinin kurulması,
2. Ortak bir gümrük tarifesinin hazırlanıp uygulanması,
3. Üye devletler arasındaki alışverişlerde gümrük vergilerinin ya da eşdeğerdeki vergilerin ve sınırlayıcı her türlü mevzuatın tek bir gümrük geliştirilmesi,
4. Ortak gümrük tarifesi gereğince alınan gümrük vergilerinin paylaşılmasının zorunlu kılındığını belirtmek gerekir.

Bu amaçlara ulaşmak için, Birliğin iki aracı vardır. Birincisi; 1968 yılında saptanan "Ortak Gümrük Tarifesi" ikincisi ise, Ortak Tarifenin benzer biçimde uygulanmasını sağlayan ve aslında bunun bir çeşit kullanım şekli sayılabilecek olan "Gümrük Mevzuatı" dır. Bu süreç içinde, ayrıca önemle belirtilmesi gereken GB yalnızca üye ülkelerin karşılıklı olarak uyguladıkları gümrük vergileri, eş etkili vergiler ve miktar kısıtlamalarını kaldırmaları ve OGT' ni üçüncü ülkelere yaptıkları ihracata uyguladıkları bir sistem olmanın ötesinde, AB'nin bir dizi politikalarının da zorunlu kılan bir yapı olduğudur.⁹³ Son yıllarda ülkemizi yakından ilgilendiren en önemli konulardan biri de, ekonomik alanda yaşanan küreselleşme ve bunun sonucu olan Avrupa Birliği'dir. AB'ne ilk adım ise Gümrük Birliği süreciyle başlamaktadır. Dünya küreselleşme eğilimlerinin arttığı, global politikaların yoğunluk kazandığı bir dönemi yaşamaktadır. Günümüzde ülkelerin kendi sınırları içerisinde tek başlarına ekonomik, siyasal ve sosyal faaliyetlerini sürdürmeleri pek mümkün görünmemektedir. Dünya ülkeleri hızla ekonomik bütünleşmeye doğru

⁹³ Serdar, A., Ülkemiz Açısından Gümrük Birliği Sürecinde Ücret Seviyesinin Önemi ve Sosyal Damping, Uludağ Üniv. İ.İ.B.F Dergisi, Cilt 17, Sayı:1-2, Mayıs 1999, s. 1.

gitmektedirler.⁹⁴ Ekonomik bütünleşme kavramının iktisat literatüründe kullanılması pek eski değildir. İktisatçılar bu kavram üzerinde tam bir anlaşmaya varamamışlarsa da, şu üç nokta üzerinde fikir birliğine gittikleri söylenebilir:

- Ekonomik bütünleşme temelde işbölümüne dayanır,
- Ekonomik bütünleşmenin ileri aşamasında malların, hizmetlerin ve/veya üretim faktörlerinin serbestçe dolaşımı öngörülmektedir,
- Ekonomik bütünleşme, mal ve hizmetlerin ve üretim faktörlerinin kaynağa ve gideceği bölgeye göre ayrıcalıklı olmayan uygulama görmesini içerir.⁹⁵

Ekonomik bütünleşme teorisi, bir grup ülkenin aralarındaki ticareti serbestleştirici politikalar izlemelerini konu edinir. Ülkeler ekonomik bütünleşme akımlarına katılarak üretim kapasitelerini, kaynak verimliliklerini ve toplumsal refah düzeylerini arttırmayı amaçlarlar. Bu anlamda bütünleşmeler, siyasi bakımdan bağımsız ülkeleri ekonomik yönden birbirine daha bağımlı duruma getirmektedir. Sanayileşmiş ülkelerin, hızlı üretim artışına karşın iç ulusal piyasalarının yetersizliği, ekonomik birlikler oluşturularak piyasanın genişletilmesine yardımcı olurken, az gelişmiş ülkeler de iç piyasalarını birleştirmek yoluyla sanayileşme hızlarını yükseltmeye çalışmaktadırlar.

Geniş piyasa ve sanayileşme hızı kaynak verimliliğini yükseltir, içsel ve dışsal ölçekli ekonomileri sağlar, teknolojik gelişmeyi hızlandırır ve dış rekabeti artırır. Ayrıca ekonomik bütünleşmeler ekonomik ve siyasal güçlerin bir araya getirilmesiyle bölge dışında kalanlara karşı daha büyük dayanışma sağlamak veya uluslararası politikada daha etkin rol oynamak gibi avantajlar sağlamaktadır.⁹⁶ Konunun otoritelerinden Bela Balassa, ekonomik bütünleşme olgusunu en zayıf biçiminden en kuvvetli biçimine doğru derecelendirerek açıklamaya çalışmıştır. Buna göre ticareti engelleyen unsurların ortadan kaldırılması (ticaretin bütünleşmesi), ülkeler arasında üretim faktörlerinin serbest dolaşımının sağlanması (faktör bütünleşmesi), ulusal ekonomik politikaların uyumlaştırılması (politika

⁹⁴ Tercan, A., Türkiye AT Gümrük Birliği Sürecinin Türk Dış Ticareti Üzerindeki Etkisi, Anadolu Üniv. Sosyal Bil Ens. Yüksek L. Tezi, Yayımlanmamış, 1998, s.1.

⁹⁵ Yıldız, M., Bütünleşme Biçimleri ve Avrupa Birliği, Dış Ticaret Dergisi, (15), Ekim 1999, s. 1.

⁹⁶ Uyar, S., Ekonomik Bütünleşmeler ve Gümrük Birliği, Dış Ticaret Dergisi, (19), Ekim 2000, s. 1.

bütünleşmesi) ve nihayet bunların tam bir birleşmesiyle oluşan tam bütünleşme biçimi söz konusudur. O halde bağımsız devletler arasında oluşturulan ekonomik bütünleşmeler beş grupta toplanabilir:

- Serbest Ticaret Bölgesi
- Gümrük Birliği
- Ortak Pazar
- Ekonomik Birlik
- Tam Ekonomik Bütünleşme

Öncelikle belirtmek gerekir ki, bu ayırım, ülkeler arasında ayrı ayrı geçerli olabilen ekonomik bütünleşme biçimlerinden çok, bütünleşme sürecinin aşamalarını ortaya koymaktadır. Gerçekten ekonomik bütünleşmenin bir iç dinamiği vardır. Birinci, ikinci ve beşinci aşamalar kalıcı bütünleşme biçimleri sayılabilir. Bunlar dışında her aşama, daha sonraki aşamaya zemin oluşturmaktadır. Her aşamada ülkelerin ekonomik ve siyasal açıdan karşılıklı bağımlılığı artmakta, bağımsız ekonomi, para ve maliye politikaları izleme yetenekleri azalmaktadır.⁹⁷ Türkiye'nin gündemindeki ekonomik olay niteliğindeki Gümrük Birliği, Türkiye'nin AB ve dolayısıyla global ekonomi ile bütünleşmesinin en önemli aracı durumundadır. GB ise ülkelerin ithalat ve ihracatlarını oldukça etkilemektedir.

3.3.1.2. Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne Girişi

Altı Batı Avrupa Ülkesinin aralarında imzaladıkları Roma Anlaşması'nın 1958'de yürürlüğe girmesinin ardından 31 Temmuz 1959 tarihinde Türkiye topluluğa katılmak için müracaat etmiştir. Görüşmeler 1959 yılı Eylül ayında başlayarak on dönem halinde dört yıl sürmüştür. 1963 yılında Türkiye AET ile Ankara Anlaşması olarak bilinen bir Ortaklık Anlaşması imzaladı.⁹⁸ Anlaşma Türkiye ve Topluluk üyesi altı ülkenin parlamentoları tarafından onaylandıktan sonra 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ankara Anlaşması, tam üyeliğe giden yolu, “hazırlık dönemi”, “geçiş dönemi” ve “son dönem” olmak üzere üç

⁹⁷ Yıldız, a.g.k., s. 2.

⁹⁸ Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, http://www.avrupa.info.tr/AB_ve_Turkiye/Gumruk_Birligi.html

evrede öngörmüştür. Geçiş döneminin sonunda, Gümrük Birliği'nin tamamlanması hedeflenmiştir. Beş yıl sürmesi hedeflenen hazırlık dönemi 1964'de başlamış ve 1972'de sona ermiştir.

Türkiye ile AT arasında 1963 yılına imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970 yılında imzalanan Katma Protokol Türkiye'nin Topluluğa tam üyeliğini hedeflemekle birlikte bu yolda taraflara bazı yükümlülükler getirmektedir. Dolayısıyla Ankara Anlaşması, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında giderek gelişecek bir Gümrük Birliği esasına dayanan ve ileride tam üyeliği öngören bir ortaklığı içermektedir. Böylece, Gümrük Birliği'nin çerçevesi 1963 yılında yürürlüğe giren Ankara Anlaşması ile çizildi, detayları ise Katma Protokol ile belirlendi denebilir.

Gümrük Birliği esasına dayandırılmış bulunan ve 64 maddeden meydana gelen Katma Protokol; malların serbest dolaşımını gerçekleştirecek usul, sıra ve süreler de dahil olmak üzere, kişilerin, hizmetlerin, sermayenin serbest dolaşımı; ulaştırma, rekabet, vergileme ve mevzuatın yakınlaştırılması; ekonomi ve ticaret politikalarının uyumlu hale getirilmesi konularını hükme bağlamaktadır.⁹⁹

Görüldüğü gibi Katma Protokol ile başlatılan Gümrük Birliği sürecinin tamamlanması için gerekli koşulların oluştuğu kararı alınmış ve işleyişine yönelik karşılıklı yükümlülükler belirlenmiştir. Bu karar Türkiye'nin uygulamada 1971 yılında Avrupa Birliği piyasasında sanayi ürünleri ihracatına ilişkin tek taraflı olarak elde ettiği hakların eşitlenmesi anlamına gelmektedir.

Gümrük Birliği Türkiye'nin Avrupa ile olan ortak ticaret bağlantılarını kuvvetlendirmesi ve gerekli hukuki alt yapıların oluşturulması hususunda oldukça büyük bir öneme sahiptir. Dolayısıyla bu durum Türkiye için önemli bir adım olarak nitelendirilebilir.

Sanayi ürünlerindeki tarifelerin 12 yılda (bazı hassas ürünlerin 22 yılda) kademeli olarak kaldırılması öngörülen geçiş dönemi, 1 Ocak 1973'de başlamıştır. 1978'de Türkiye'nin gümrük indirimlerini 5 yıl erteleme talebi kabul edilmiş, 12 Eylül 1980 askeri darbesi ile zayıflayan ilişkiler, 1982'de siyasi partilerin

⁹⁹ Avrupa Birliği ve Türkiye, a.g.k., s.296.

kapatılmasıyla dondurulmuştur. Türkiye 14 Nisan 1987’de tam üyelik başvurusunda bulunmuş, ancak AB, 18 Aralık 1989’da Türkiye’nin tam üyeliğe henüz hazır olmadığını, ilişkilerin Ankara Anlaşması doğrultusunda ve GB şeklinde gelişmesi gerektiğini belirtmiştir.¹⁰⁰ 1/95 sayılı Gümrük Birliği Kararı, koşulları Katma Protokolle belirlenen Geçiş Dönemini sona erdirmekte, GB’ nin henüz tamamlanmamış unsurları ile bu birliğin tamamlanmasından sonra işbirliğini sağlamaya yönelik tedbirleri ve takvimi içermektedir. Ortaklık konseyinin 6 Mart 1995 tarihli toplantısında, 1/95 sayılı GB Kararı yanı sıra, taraflar arasındaki ilişkilerin Ortaklık Anlaşmasının öngörmediği alanlarda da güçlendirmesini amaçlayan bir Tasviye Kararı, Türkiye’nin üçüncü ülkelere karşı 1 Ocak 2001 tarihine kadar Ortak Gümrük Tarifesinin üzerinde vergi uygulayacağı hassas ürünleri içeren 2/95 sayılı Karar, Türk ekonomisinin GB’ ne bağlı olarak geçireceği değişiklikler esnasında ihtiyaç duyacağı mali yardım ve işbirliğinin çerçevesini belirleyen Topluluk Deklarasyonu kabul edilmiştir. 1 Ocak 1996’dan itibaren de GB süreci fiilen başlamıştır.¹⁰¹

Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini farklı bir boyuta taşıyan ve ekonomi tarihimizdeki en kapsamlı ticari entegrasyon olan Gümrük Birliği’nin 1 Ocak 1996 tarihinde yürürlüğe girmesinin ardından, Türkiye’nin tüm ekonomisi bu bütünleşmeden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmiştir.¹⁰²

AB-Türkiye Ortaklık Konseyi’nin, Gümrük Birliği’nin tamamlanması ve işleyişine ilişkin almış olduğu kararlar şu şekilde özetlenebilir:

- Malların serbest dolaşımı
- Ortak ticaret politikası
- Yasaların yakınlaştırılması
- Kurumsal hükümler
- Mali yardımlar

Sanayi mallarının dolaşımında gümrük vergileri ve eş etkili vergilerin kaldırılması öngörülmektedir.

¹⁰⁰ Demir O., Temur, Y., Gümrük Birliğinin İlk İki Yılı Değerlendirmesi, 1998, s. 39.

¹⁰¹ Ekonomik Araştırma Dairesi, Cumhuriyet Döneminde Dış Ticaretimiz, Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü, Ankara, 1998, s. 26.

¹⁰² Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Özel İhtisas Komisyonu Raporu, a.g.k., s.31.

Bununla birlikte ticaretin önündeki miktar kısıtlamaları ile eş etkili vergiler de kaldırılacaktır. Fakat bazı mallara istisnalar ve üçüncü ülkelerle ilişkilerde bir geçiş dönemi de öngörülmüştür.

Bu çerçevede, temelinde taraflar arasında malların serbest dolaşımını ve üçüncü ülkelere karşı ortak gümrük tarifelerinin uygulanmasını öngören bir entegrasyon olan Türkiye-AB Gümrük Birliği, AB’de ticaret ve rekabet politikalarında kaydedilen gelişmeler doğrultusunda, Türkiye’nin bu politikalara uyumunu öngören bir nitelik kazanmıştır.¹⁰³

Gümrük Birliği’nin bir başka temel özelliği, bir ekonomik entegrasyon modeli olarak Dünya Ticaret Örgütü’nün uluslararası ticarete getirdiği kurallar çerçevesinde yapılandırılmış olmasıdır. Türkiye’nin, Gümrük Birliği sürecinde gerçekleştirdiği çalışmalar taraf olduğu Dünya Ticaret Örgütü üyeliğinden doğan yükümlülükleri ile örtüşmektedir. Ticaretin hızla liberalleştiği global ekonomi ortamında Gümrük Birliği, Türkiye’nin her halükarda yerine getirmesi gereken uluslararası standartları yakalamaya yönelik çalışmalarına ivme kazandırmıştır. Gümrük Birliği, 1980 yılı itibariyle ticaret politikasını uluslararası piyasalara açılmak yönünde belirleyen Türkiye için, küresel entegrasyonun ekonomik koşullarını belirleyen Dünya Ticaret Örgütü üyeliği çerçevesindeki yükümlülüklerinin çok daha kapsamlı ve kısa sürede yerine getirilmesi anlamına gelmektedir. Gümrük Birliği ile Türkiye, uluslararası piyasalarla bütünleşme yönünde önemli bir sınavı geçmiş, dünyanın en önemli ekonomik bloklarından biri içerisinde yer almayı başarmıştır.

Anlaşmanın sağladığı en önemli fayda, rekabet zorunluluğunun ortaya çıkmasıdır. Avrupa standartlarında mal tüketmeye alışan iç piyasa, benzer standartların yerli firmalar tarafından da kullanılmasını istemektedir. Bunun için yerli firmaların teknoloji yoğun üretime geçerek verimliliklerini artırmak zorundadırlar, bu yönde gelişmeler gözlenmektedir.

Gümrük Birliği, Türk ticaret ve rekabet mevzuatı ile politikalarında çeşitli değişikliklere yol açmıştır. Bunun bir sonucu olarak da Türk ekonomisi için yeni fırsatlar yarattığı gibi çaba gerektiren unsurları da beraberinde getirdi. Türkiye

¹⁰³ Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Özel İhtisas Komisyonu Raporu, a.g.k., s.19.

standartlarını Avrupa'nın düzeyine çıkarma çabası içindedir. Dolayısıyla Gümrük Birliği'nin kabul edilmesinden sonraki süreçte etkileri çerçevesinde Türk ekonomisini etkilemesi kaçınılmaz oldu.

Özellikle Gümrük Birliği Anlaşması ile Türk ekonomisi modern manada bir yönetim anlayışına sahip olmuştur. Türkiye'de ki yönetim anlayışının değişmesi ile ülkedeki yönetim artmış ve kalite Avrupa standartlarına gelmiştir. Türkiye'de ki üretim kalitesi anlayışının değişmesi, ülkede üretilen ürünlerin kaliteli hale gelmesine ve Avrupa pazarında alıcı bulmasına sebebiyet vermiştir. O zamana kadar ülkede üretilen ürünler Avrupa standartlarının altında idi bu süreçle beraber kalite Avrupa standartlarına gelmiştir. GB, Türk sanayisinde zihniyet değişimine neden olmuş ve sanayinin çağdaş ekonomik sistemlerle bütünleşmesine aracı olmuştur.

Gümrük Birliği, ayrıca Türk sanayiinin ulusal ve uluslararası düzeyde üretim kalitesini nihai tüketicinin maksimum faydasını ön koşul olarak ele alıp yükseltmesi, böylece rekabet kapasitesini artırması yönünde gerekli çalışmalara bir çerçeve oluşturmuştur. Bu yönde gerek kamu düzeyinde ilgili kuruluşlara gerek Türk sanayicisine, çalışmalara bir an önce başlamaları yönünde ivme kazandırmış, üretim kalitesi ve tüketici memnuniyetinin marjinal karın temel belirleyicisi olduğu yönünde zihniyet değişikliğine neden olmuştur.

Öncelikle büyük firmaların Gümrük Birliği sürecinde, AB ülkeleri ile ticaret yapabilmek için gerekli kalite standartlarını sağlamaya yöneldikleri belirlenmiştir. AB teknik mevzuatına uygun üretim anlayışını Gümrük Birliği tamamlanmadan önce benimseyen özellikle otomotiv, beyaz eşya ve elektronik sektörü AB piyasasında önemli pazar paylarına sahip olmuşlardır. Otomotiv sektöründe sektör temsilci kuruluşları kamunun da teknik mevzuat uyumu çalışmalarını tamamlamasında belirleyici olmuştur.

Daha sonraki dönemlere bakıldığında, Burada belirtilmesi gereken önemli husus 1999 tarihli Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne adaylığı teyit edilmiş, Kopenhag kriterleri kapsamındaki yükümlülüklerinden biri olan müktesebat uyumu alanında Türkiye Gümrük Birliği ile de önemli bir mesafe almıştır. Gümrük Birliği çerçevesinde yerine getirilen mevzuat uyum çalışmaları Türkiye'nin müzakere aşamasında çok daha hızlı ilerlemesi sonucunu doğuracaktır.

Türkiye'nin Gümrük Birliği sürecinde kazanmış olduğu bir önemli ayrıcalık da mevzuat uyum çalışmalarının hazırlık aşamasına ilişkin bir yöntem pratiği edinmiş olmasıdır. Diğer aday ülkelere göre Avrupa Birliği'ne adaylığı daha geç teyit edilen Türkiye'nin, adaylığının tanınmasından sonra Gümrük Birliği ile tam entegrasyonun ekonomik boyutuna yönelik alanlarında diğer aday ülkelerle kıyaslandığında ileri bir aşamadan mevzuat uyum çalışmalarına başladığı görülmektedir. Bu durum, Avrupa Birliği yetkilileri tarafından da çeşitli platformlarda ifade edilmiş, müzakerelere başladıktan sonra Türkiye'nin ilgili alanlarda göreceli olarak hızlı ilerlemesinin beklendiği dile getirilmiştir.

Gümrük Birliği, Aralık 1999'da Türkiye'nin AB üyeliğine adaylığının teyit edilmesinden ve özellikle Aralık 2004'te gerçekleşen Zirve'de alınan müzakerelere başlama kararından sonra ayrı bir boyut kazanmıştır.

3.3.1.3. Gümrük Birliği'nin Türkiye'nin İthalat ve İhracatına Etkisi

Türkiye Gümrük Birliği'ne girdikten sonra, kotaların kalkması ile Avrupa Birliği ülkelerine yönelik ihracatını artırmıştır. İhracat malları üzerindeki teşviklerin kaldırılması ya da Topluluktaki seviyeye getirilmesi ihracatı arttırıcı etkilere yol açmıştır.

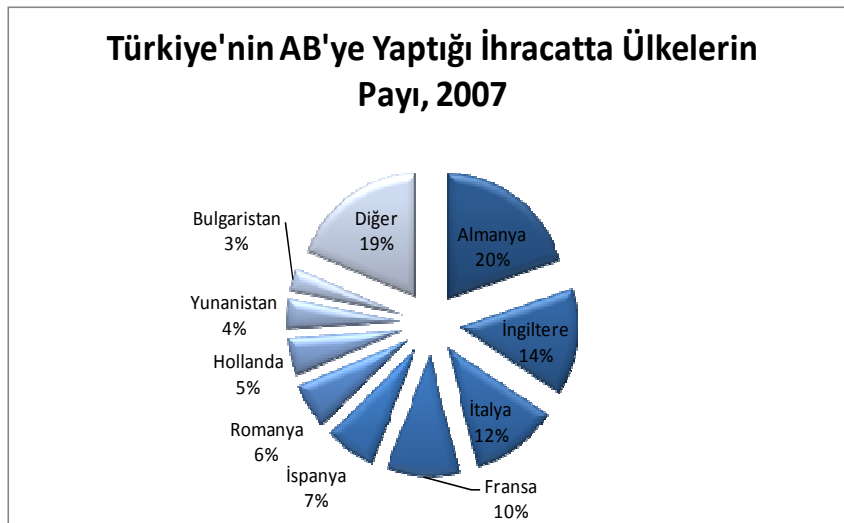
Gümrük Birliği kapsamında, sanayi ve işlenmiş tarım ürünlerinde taraflar arasındaki gümrük vergileri, miktar kısıtlamaları (bu meyanda AB'nin Türkiye'ye uyguladığı tekstil kotaları) ve eş etkili tedbirler kaldırılmıştır, Türkiye üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi (OGT)'ni uygulamaya başlamıştır. Taraflar arasındaki ortaklık ilişkisini, salt bir ticari birliktelikten çok daha ileriye götüren GB süreci, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararının getirdiği yükümlülüklerin gerçekleştirilmesi açısından, başta dış ticaret rejimimizin AB'nin ilgili mevzuatı ile uyumlaştırılması olmak üzere, birçok önemli ve somut gelişme kaydedilmiştir.¹⁰⁴ Türkiye'nin, GB ile AB'nin üçüncü ülkelere karşı uyguladığı OGT'ni kabul etmesinden sonra üçüncü ülkelere ithalat yapabilmesi, OGT'li üçüncü ülke

¹⁰⁴ Türkiye'nin Dış Ticareti 1997, Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü, Ankara, 1998, s. 43.

mallarının AB mallarından daha ucuz olmasına bağlıdır. Türkiye'nin AB ülkelerine mal ihraç edebilmesi de bu ülkelere ve OGT'li üçüncü ülkelere daha ucuza mal üretebilmesine bağlıdır. Aksi halde, GB sonrası Türkiye'nin dış ticaret hacmi küçülebilecektir.¹⁰⁵

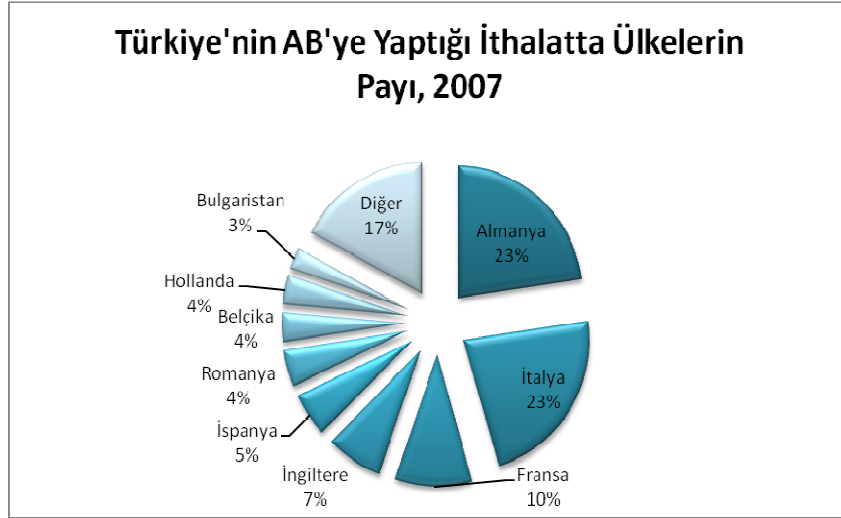
Dünyanın en düşük gümrük tarifelerinden birine sahip olan AB'nin OGT'nin uygulanması sonucunda Türkiye, daha önce yüksek korumacılık ile yurt içinde ürettiği bazı maddeleri, AB dışından ithal etme durumuyla karşılaşacaktır. Bunun için üçüncü ülkelerdeki üreticilerin, Türkiye dahil AB ülkelerindeki üreticilerden, OGT avantajını aşacak ölçüde düşük maliyetlerle çalışmaları gerekir. Bu durumda, dış alem lehine bir ticaret yaratılması olgusu doğacaktır. Bunun sonucunda, Türkiye'nin dış ticaret dengesi bozulabilecektir. Üçüncü ülkelere yatırım ve ihracat teşvikleri kapsamında gümrük vergisi ve fonlardan istisna tutularak ithal edilen yatırım ve ara mallarına Ortak Gümrük Tarifesi uygulanacağından, bu malların ithalatında AB'ne doğru bir kayma olabilecektir. Ayrıca, OGT'nin uygulanması sonucunda Türkiye, dış rekabete açılacağından, önceleri daha yüksek koruma oranları ile yurt içinde üretilen bazı maddelerin ithalatı ucuzlayacaktır. Buna karşılık ihracatta kısa dönemde, tekstil ve konfeksiyonda AB'nin uyguladığı kotaların ve bazı tarife dışı engellerin kalkması ile bir artış olacaktır. Fakat bu artış, ithalatta beklenen artıştan daha düşük seviyede gerçekleşecektir.¹⁰⁶

Şekil.5: AB Ülkelerinin Türkiye'nin Dış Ticaretindeki Payları (2007, %)

¹⁰⁵ Demir - Temur, a.g.k., s. 42.

¹⁰⁶ Karluk, R., Gümrük Birliği Dönemecinde Türkiye, Ankara, 1997, s. 314.

Kaynak: TÜİK, 2009

Türkiye toplam ihracat tutarının yaklaşık yarısını Avrupa Birliği ülkelerine yapar. Bu durum ithalatta da geçerlidir. Türkiye AB'ne tekstil, giyim ve gıda ürünleri gibi tüketim malları ihraç ederken, AB'nden başlıca kimya, makine demir-çelik ürünleri ile taşıt araçları gibi ara ve yatırım malları ithal etmektedir. Bu demek oluyor ki, ihracat ve ithalat tutarının yaklaşık yarısı Avrupa Birliği ekonomisine bağımlı durumdadır.¹⁰⁷

Toplam ihracat rakamlarına bakıldığında Gümrük Birliği'nden hemen önceki yıl olan 1995'de AB'nin Türkiye'nin toplam ihracatındaki payı % 51,2 iken, bu değer, 2000 yılında % 52,5 olmuştur. Dolayısıyla, 1995 yılı değerlerine göre, toplam ihracatı içindeki % 1,3 oranındaki bir pay üçüncü ülkelerden AB'ye yönelmiş ve AB'nin toplam ihracat içindeki nisbi payında bir büyüme görülmüştür. Bunun yanında, toplam ithalatı içinde AB'den yapılan ithalatın payı ise 1995 yılında % 47,2 iken, bu oran 2000 yılında % 48,9'a çıkmıştır. 2000 yılında toplam ihracatın % 52,5'i AB'ye gerçekleştirilen satışlardan oluşurken, aynı yılda toplam ithalatın % 48,9'u AB kaynaklı olmuştur.¹⁰⁸ Gümrük Birliği nedeniyle, otomobil gibi belirli tüketim mallarının ithalatında yıllar itibariyle dikkat çeken artışlar meydana gelmiştir. Ancak, tüketim mallarının toplam ithalat içindeki payına bakıldığında, Gümrük Birliği sonrasında kaydedilen ithalat artışlarının ithalatın genel yapısını önemli sayılmayacak düzeyde etkilediği görülmektedir. Gümrük Birliği öncesinde, örneğin

¹⁰⁷ Dura C., - H. Atik, Avrupa Birliği, Gümrük Birliği ve Türkiye, Ankara, 2000, s. 221.

¹⁰⁸ Güven Erdal, Türkiye AB Gümrük Birliği- Görüşler Değerlendirmeler, İstanbul, 2002, s. 18.

1995 yılında tüketim mallarının ithalatı toplam ithalatın yaklaşık %7'sini oluşturmuşken, bu oran 1990-2000 yılları arasında %10-13 oranlarında dalgalanma göstermiştir. 2001 yılının Temmuz sonu itibariyle, bu ürün grubunun ithalat değerleri toplam ithalatın %10,5'ini oluşturmuştur.¹⁰⁹ Bütün bunlara istinaden, Gümrük Birliği öncesi (1991-1995) ve sonrasında (1996-2002) AB ülkelerine yapılan ithalat ve ihracat değerleri aşağıdaki tablolarda belirtildiği gibidir.

Tablo.7. GB Öncesi Yıllar için AB Ülkeleri ile Dış Ticaretimiz (Milyon \$)

Ülkeler	1991		1992		1993		1994		1995	
	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat
Almanya	3232	3413	3754	3660	4533	3655	3646	3934	5548	5036
İngiltere	1166	676	1187	796	1546	835	1170	889	1830	1136
İtalya	1845	972	1919	943	2558	750	2009	1034	3193	1457
Fransa	1227	689	1351	809	1952	771	1458	851	1996	1032
Hollanda	642	474	698	500	870	517	740	621	1084	737
Belçika- Lüksemburg	557	288	551	290	683	295	532	371	912	452
İspanya	320	238	321	299	431	196	380	232	591	354
Avusturya	322	213	282	230	319	227	211	249	294	275
Yunanistan	77	144	88	146	121	118	105	169	201	210
Danimarka	95	86	105	93	136	84	96	91	189	133
İsveç	257	73	222	84	428	67	283	86	518	106
Portekiz	18	43	24	42	48	45	42	44	72	60
İrlanda	43	19	51	24	72	23	101	33	193	48
Finlandiya	96	20	103	21	178	16	142	31	241	42
AB Ülkeleri Toplamı	9897	7348	10656	7937	13875	7599	10915	8635	16861	11078
Diğer Ülkeler	11150	6246	12214	6782	15554	7749	12355	9470	18847	10558
Genel Toplam	21047	13594	22870	14719	29429	15348	23270	18105	35708	21636

Kaynak: T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı,
<http://www.die.gov.tr/TURKISH/SONIST/DISTICIST/disticist.html>, 2010.

* Ocak – Kasım

¹⁰⁹ Erdal, a.g.k., s. 13.

Tablo.8. GB Sonrası Yıllar için AB Ülkeleri ile Dış Ticaretimiz (Milyon \$)

Ülkeler	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	ITH	IHR	ITH	IHR	ITH	IHR	ITH	IHR	ITH	IHR	ITH	IHR	ITH	IHR
Almanya	7814	5187	8021	5253	7316	5460	5880	5473	6500	5150	5333	5366	6966	5810
İngiltere	2510	1261	2763	1511	2683	1740	2190	1829	2476	2020	1799	2174	2415	2986
İtalya	4286	1446	4463	1387	4222	1557	3192	1685	3908	1748	3479	2342	4101	2237
Fransa	2771	1053	2967	1163	3034	1305	3127	1570	3263	1643	2283	1895	3007	2107
Hollanda	1449	770	1485	779	1446	889	1316	932	1459	869	1041	892	1302	1026
Belçika- Lüksemburg	1129	493	1217	564	1203	670	1133	623	1548	639	890	688	1266	666
İspanya	1034	363	1276	439	1276	513	1262	763	1534	683	1062	950	1386	1081
Avusturya	545	291	503	300	608	304	508	312	472	292	415	341	579	362
Yunanistan	285	236	431	298	320	370	303	407	390	432	266	476	323	573
Danimarka	171	148	201	172	207	200	206	199	177	217	195	271	291	362
İsveç	660	122	897	146	999	188	1444	183	1376	198	543	214	534	293
Portekiz	85	75	98	98	79	155	70	170	83	183	67	286	100	218
İrlanda	145	60	207	87	259	89	280	135	433	201	377	147	476	180
Finlandiya	255	45	341	49	421	58	504	67	682	73	301	71	371	133
AB Ülkeleri Toplamı	23139	11550	24870	12246	24073	13498	21415	14348	24301	14348	18051	16113	23117	18034
Diğer Ülkeler	20488	11675	23715	13999	21848	13476	19272	12240	25372	12976	22455	15221	27714	17046
Genel Toplam	43627	23225	48585	26245	45921	26974	40687	26588	49673	27324	40506	31334	50831	35080

Kaynak: T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı,
<http://www.die.gov.tr/TURKISH/SONIST/DISTICIST/disticist.html>, 2010.

* Ocak – Kasım

Gümrük Birliği dönemi ve sonraki ilk yıllarda en fazla ihracat ve ithalat yapılan ülke Almanya olmuştur. Almanya'yı sırasıyla İngiltere, İtalya ve Fransa takip etmiştir.

Verilerden de anlaşılacağı üzere Avrupa Birliği ile dış ticaret ilişkisi diğer ülke gruplarından çok daha fazladır.

Tablo.9. İhracatın Ülkelere Göre Dağılımı, Milyon \$

	Yıllık					Yüzde Pay				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
A. OECD Ülkeleri	19,005.8	20,615.2	23,553.1	30,422.4	40,332.2	68.4	65.8	65.3	64.4	63.9
1. AB Üyeleri	14,510.4	16,118.2	18,458.5	25,898.7	34,309.9	52.2	51.4	51.2	54.8	54.4
2. EFTA Ülkeleri	324.3	316.1	409.0	538.0	655.5	1.2	1.0	1.1	1.1	1.0
3. Diğer OECD Ülkeleri	4,171.2	4,180.9	4,685.5	3,985.6	5,874.5	15.0	13.3	13.0	8.4	9.3
B. Türkiye Serbest Bölgeleri	895.4	933.8	1,438.5	1,928.3	2,529.1	3.2	3.0	4.0	4.1	4.0
C. OECD Üyesi Olmayan Ülkeler	7,873.7	9,785.2	11,067.5	14,902.2	20,259.6	28.3	31.2	30.7	31.5	32.1
1. Avrupa Ülkeleri	2,277.5	2,657.9	3,447.4	4,720.0	5,922.2	8.2	8.5	9.6	10.0	9.4
2. Afrika Ülkeleri	1,372.2	1,520.9	1,696.7	2,131.2	2,951.5	4.9	4.9	4.7	4.5	4.7
3. Amerika Ülkeleri	246.6	335.3	241.2	256.0	373.0	0.9	1.1	0.7	0.5	0.6
4. Ortadoğu Ülkeleri	2,552.7	3,581.5	3,575.7	5,131.5	7,237.6	9.2	11.4	9.9	10.9	11.5
5. Diğer Asya Ülkeleri	1,380.7	1,514.0	1,939.8	2,604.0	2,864.0	5.0	4.8	5.4	5.5	4.5
6. Diğer Ülkeler	43.5	175.5	166.7	59.5	911.3	0.2	0.6	0.5	0.1	1.4

Kaynak: DİE, DTM. 2005

Tablo.10. İthalatın Ülkelere Göre Dağılımı

	Yıllık (Milyon \$)					Yüzde Pay				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
A. OECD Ülkeleri	35,681.8	26,007.0	32,984.5	43,898.6	59,492.4	65.5	62.8	64.0	63.3	61.0
1. AB Üyeleri	26,610.3	18,280.4	23,321.0	33,494.7	45,373.1	48.8	44.2	45.2	48.3	46.5
2. EFTA Ülkeleri	1,155.3	1,480.9	2,512.0	3,395.7	3,888.7	2.1	3.6	4.9	4.9	4.0
3. Diğer OECD Ülkeleri	7,916.2	6,245.6	7,151.4	7,326.2	10,792.1	14.5	15.1	13.9	10.6	11.1
B. Türkiye Serbest Bölgeleri	495.9	303.2	574.5	588.9	809.0	0.9	0.7	1.1	0.8	0.8
C. OECD Üyesi Olmayan Ülkeler	18,325.2	15,088.9	17,994.8	24,852.2	37,238.4	33.6	36.4	34.9	35.8	38.2
1. Avrupa Ülkeleri	6,319.1	5,269.0	6,342.8	8,910.0	14,411.3	11.6	12.7	12.3	12.8	14.8
2. Afrika Ülkeleri	2,714.2	2,818.7	2,696.2	3,338.0	4,779.3	5.0	6.8	5.2	4.8	4.9
3. Amerika Ülkeleri	579.8	420.0	592.3	1,082.0	1,359.0	1.1	1.0	1.1	1.6	1.4
4. Ortadoğu Ülkeleri	4,154.8	3,302.8	3,681.5	4,059.0	5,121.8	7.6	8.0	7.1	5.9	5.3
5. Diğer Asya Ülkeleri	4,382.2	3,022.8	4,366.5	6,801.0	10,636.2	8.0	7.3	8.5	9.8	10.9
6. Diğer Ülkeler	175.1	255.7	315.5	651.0	930.9	0.3	0.6	0.6	0.9	1.0

Kaynak: DİE, DTM. 2005.

Buradan, Türkiye'nin AB ve diğer ülke grupları ile dış ticaretinin gelişimi izlenebilir. Gümrük Birliği sonrasında sadece AB ile dış ticaret hacmi gelişmekle kalmamış, diğer ülke grupları ile olan dış ticaret hacmi de istikrarlı bir biçimde artmıştır. Türkiye'nin ithalatının önemli kısmı ara ve yatırım ürünleri ile petrol ve enerji kaynağı kökenli hammaddelerden oluşmaktadır. AB ülkeleri ve bu ürünleri ithal ettiğimiz üçüncü ülkeler söz konusu ürünlerde rakip değildirler.

Rakamlar bunu açıkça göstermektedir ki Avrupa Birliği ülkeleri Türkiye'nin temel ticaret ortağıdır. Özellikle Gümrük Birliği (1996) sonrası Avrupa Birliği ülkeleri ile olan dış ticaret hacmi artışı görülmektedir. Burada birkaç sonuç ön plana çıkmaktadır: Birincisi, Türkiye'nin Avrupa Birliği ülkeleri ile olan ihracatı istikrarını korumuştur (toplam ihracatın % 50-55). İkinci önemli nokta, rakamlar Avrupa Birliği ile olan dış ticarete 'ticaret yaratıcı' etkilerin özellikle iki binli yıllarda arttığına işaret etmektedir. Üçüncü sonuç, iki binli yıllarda ihracatın ithalatı karşılama oranının toplam dış ticarete yıllık ortalama %65 iken, Avrupa Birliği ile olan dış ticarete ihracatın ithalatı karşılama oranı yıllık ortalama %75 dolayında olmuştur. Bunun anlamı şudur: Türkiye'nin dış ticaret açıkları artmaktadır ama bunun nedeni büyük ölçüde Avrupa Birliği ile olan dış ticaret değildir. Dış ticaret açığı içerisinde Avrupa Birliği'nin payı artmamaktadır.

4. AB'NİN MALİ YARDIMLARI VE TÜRKİYE'YE YANSIMALARI

Avrupa Birliği'nin genişleme süreci aday ülkeler için AB sistemine uyumun geçerli olduğu ve AB yöntemlerinin benimsendiği kapsamlı bir dönemi ifade etmektedir. AB, bu süreci kolaylaştırmak ve desteklemek amacıyla aday ülkelere yönelik mali yardım programları oluşturulmuştur. Bu yardımlarla temel ihtiyaçların belirlenmesi, kurumsal yapının güçlendirilmesi ve uyumun olası etkilerinin analiz edilmesinde yararlanılması hedeflenmiştir. Bununla birlikte mali yardımlar, AB'nin mali yönetim ilkelerinin benimsenmesine destek olmakta ve ekonomik dönüşüme katkı sağlayacak projelerin üretilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Türkiye için de bu uygulamalar geçerlidir. AB Mali Yardımları Avrupa Komisyonu tarafından, diğer aday ülkeler için olduğu gibi, her yıl Türkiye'ye de tahsis edilen hibe nitelikli yardımlardır.¹¹⁰ Bu yardımlar doğrudan nakdi bir yardım şeklinde değildir. Avrupa Komisyonu ve Türkiye'nin birlikte seçtikleri proje ve programlara mali destek sağlamak amacıyla kullanılmaktadırlar.

Türkiye siyasi, ekonomik, idari ve hukuki alanlarda kendini AB standartlarıyla uyumlu hale getirmek durumundadır. Bunların gerçekleşebilmesi için geniş tabanlı bir mali desteğe ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çerçevede Türkiye'nin AB'ye uyum sürecinde kullanacağı mali yardımlar oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Özellikle yardımlar idari ve kurumsal açıdan AB'ye uyumun gerçekleştirilmesinde önemli bir işlev üstlenecektir.

Türkiye-AT Ortaklık Anlaşması 3. maddesinde Topluluğun Türkiye'ye ekonomisini güçlendirmesi ve geçiş dönemi ve son dönem boyunca üzerine düşecek yükümlülükleri üstlenebilir hale gelmesi için yardım edeceğini öngörür. Ankara Anlaşması'nın başlangıç maddesinde yer alan Türk ekonomisinin kalkınmasının ortaya koyduğu özel sorunları ve belli sürede Türkiye'ye bir ekonomik yardım yapılması gerekliliğini göz önünde bulundurarak; Türk halkının yaşama seviyesini iyileştirme çabasına, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun getireceği desteğin, ilerde

¹¹⁰T.C. Basbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=5&l=1>

Türkiye'nin Topluluğa katılmasını kolaylaştıracağını kabul ederek..." ifadeleri de AT' nin yardım taahhütlerini yinelemektedir.¹¹¹

Türkiye'nin kararlaştırılan niteliklere uygun projeler sunması halinde bu yardımlar alınabilecektir.

AB tarafından sağlanan hibe nitelikli mali yardımların hangi projelerin finansmanında kullanılabileceğine karar verilmesi, programlama adı verilen ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin koordinasyonunda hemen hemen tüm kamu kurum ve kuruluşlarımızın katıldığı önemli, uzun ve yoğun çaba gerektiren bir süreçtir. Hatta bu sürecin bir çeşit müzakere niteliği taşıdığını düşünmek de mümkündür. AB mali desteği sağlanan projelerin uygulanmasına ilişkin izleme ve değerlendirme faaliyetleri ile kurum ve kuruluşlarımızda uygun proje hazırlama kapasitesinin geliştirilmesine yönelik eğitim faaliyetleri de Genel Sekreterliğimiz koordinasyonunda yürütülmektedir.¹¹²

Burada göz önünde bulundurulması gereken en önemli husus mali yardımların AB üyeliğine yönelik uyum esasları doğrultusunda kullanılabilecek nitelikte olmasıdır.

4.1. Mali Yardımların Verilme Sebepleri

Avrupa Birliği, demokrasi, insan hakları ve pazar ekonomisi konusunda aynı temel değerleri paylaşan 27 üyeden oluşan bir oluşumdur. AB bu ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişmelerine çeşitli mali araçlarla finansal olarak katkı sağlar. Üye ülkelerin yanında bir de Birlik içersinde yer almak isteyen ülkelerde vardır. Bu ülkeler, aday ülke olarak kabul edildiklerinde katılım öncesi finansman adı verilen artırılmış mali destek almaktadırlar. AB katılım öncesi finansmanının amacı aday ülkelere AB üyeliğine hazırlanmaları için yardımcı olmaktır.¹¹³

¹¹¹ Bilici, a.g.k., s. 129.

¹¹² T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=5&l=1>

¹¹³ Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, http://www.avrupa.info.tr/AB_Mali_Destegi/Neden_Ab_Mali_Destegi.html

Kopenhag kriteri olarak bilinen üyelik kriterleri 1993 yılında potansiyel üye ülkelerin AB değerlerini, hedeflerini ve politikalarını paylaşıyor olmalarını ve üyelikten tamamen yararlanabilmelerini temin etmek için oluşturulmuştur. Bu sebeptendir ki, kriterler AB standartlarına yakınlaşmak için ülke tarafından alınması gereken politik, ekonomik, yasal ve idari önlemlerle ilgilidir. AB, bunu gerçekleştirmek için aday ülkelerin daha iyi bir yaşam standardı getirmek amacıyla ulusal kamu politikalarını oluşturmalarında yardımcı olur.

Bir ülkenin uzun vadeli refahı için sağlam bir temel önemlidir. AB, bunu başarmak için mali yardımlarda bulunmaktadır. Bu sebeptendir ki katılım öncesi fonların nihai amacı bireylerin yaşamlarını iyileştirmektir. Ancak, finansman için uygun projeler genellikle devlet kurumları veya sivil toplum örgütlerince gerçekleştirilmektedir. AB finansmanı alan kurumlar sağlık ve eğitimden alt yapı ve kırsal kalkınmaya kadar değişik alanlarda kamu politikalarının tasarlanması ve uygulanmasından sorumlu kurumlardır. Bu finansmanın bir kısmı ayrıca bu alanlarda reformu destekleyen sivil toplum örgütleri aracılığıyla aktarılmaktadır.

AB finansmanı Türkiye’de uzun vadeli ilerlemeyi amaçlamaktadır. AB finansmanı hızlı çözümler için değildir. Bir bütün olarak toplumda ve ekonomide uzun vadeli değişiklikleri hedefler. Reformun ve katılım sürecinin hızı yakından ilişkilidir. Reformlar gerçekleştirildiği oranda üyelik gerçekleşir.

4.2. Mali Yardımların Öncelikleri

Üyeliğe giden yolda Türkiye’ye yönelik AB mali desteğinin başlangıçtaki amacı Avrupa içinde ve ötesinde bir barış, istikrar ve refah alanının genişletilmesi şeklindedir. Birlik Türkiye’yi bir aday olarak kabul ettiğinde, mali destek Türkiye’nin AB üyeliğine hazırlanmasına odaklanmıştır.

Mevcut öncelikler Türkiye’de reformu, sınır ötesi işbirliğini ve üye ülkelerle ortaklığı desteklemektedir.

Türkiye 2001 yılından beri Türk Mali Aracı kapsamında AB’den katılım öncesi destek almaktadır. Fonlar her yıl ulusal programlar kapsamında yıllık bazda

programlanmaktadır. 2007 itibariyle Türkiye için bu katılım öncesi Mali Araç hem aday hem de potansiyel aday ülkeler için katılım öncesi destek sağlayan Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) ile değiştirildi.

IPA'nın yeniliği yeni alanlarda mali destek sağlamasıdır. IPA 5 bölüm halinde yapılandırılmıştır ve Türkiye'ye Türk Mali Aracı kapsamında olduğu gibi katılım öncesi destek sağlamaya devam etmektedir. Yenilik ise yapısal fonlarla aynı prensiplerle yönetilen çevre, ulaştırma, bölgesel rekabet, insan kaynakları kalkınması ve kırsal kalkınma konularında katılım öncesi mali desteğin getirilmiş olmasıdır. IPA kapsamında Türkiye IPA tarafından kısmen finanse edilen Topluluk Programlarından faydalanmaya devam etmektedir.

Ulusal Programlar, AB üyeliği için öncelikli alanlarda reformları desteklemek üzere tasarlanmışlardır. Proje fikirleri Türk kurumlarınca ve/veya tüzel kişiliklerce iletilir. AB ve Türk makamları arasında bir danışma sürecini takiben, projeler seçilir ve yıllık ulusal programa dahil edilir. Uygulama için AB fonları alacak olan programlar bunlardır.

Sınır ötesi işbirliği programları, AB'nin komşuları ile ilişkilerini geliştirmek ve ortak projeler aracılığıyla işbirliğini artırmak üzere tasarlanmıştır.

Eşleştirme programları, AB mevzuatındaki en iyi know how bilgisini Üye Ülkelerden aday ülkelere aktarmak için tasarlanmıştır ve bu Türkiye'deki ve bir veya daha fazla AB üye ülkesindeki ilgili kamu kurumları arasında eşleştirme oluşturarak yapılır.

Topluluk programları ve Kurumları (Ajansları), ilgili alanda AB üye ülkelerindeki örgütler arasında işbirliğini geliştirmek için tasarlanmıştır. Örneğin Türkiye gibi aday ülkelerin katılımına ülkenin aşağıdaki sahip olması durumunda açık olabilir:

1. İlgili programa katılım veya ilgili Kurumun üyesi olmak için anlaşmayı imzalamış olmak.
2. Program veya kurum bütçesine katkısını ödemiş olmak.

Örneğin eğitim programları gibi Topluluk Programlarına katılım Türk ve AB öğrencilerinin, akademisyenlerinin, stajyerlerin karşılıklı ziyaretler yapmalarına, birbirlerinin ülkelerinde eğitim görmelerine, mesleki eğitim ve diğer benzeri eylemlerde bulunmalarda imkan verir. Örneğin 7. Çerçeve Programı (AR&GE), Sosyal Politika Programları, Kültür vs. gibi diğer Topluluk Programları bu programlara katılanlar arasında daha yakın bağlantıları, know-how aktarımını güçlendirmeyi amaçlar. Bu başlangıçta zor gibi görünebilir fakat bu alanlarda uzun ömürlü bir ağ oluşturmak için mükemmel bir yöntemdir.

Türkiye ve Avrupa Birliği paranın nereye gittiğine birlikte karar verir. Herhangi bir ilişkide gerçek ortaklar gibi, Türkiye ve Avrupa Birliği, Avrupa Birliği'nden gelen para ile ne yapılması gerektiğini belirlemek için birlikte çalışıyorlar. AB (icra organı olan Avrupa Komisyonu tarafından temsil edilir) Türkiye'nin AB normları ve yönetmelikleri ile uyumlaşması için gerekli olan alanları gösterir ve Türk kurumları bu ihtiyaçlara hitap eden projeleri hazırlar ve uygular. Stratejik dokümanlar yapılan değişikliklerin temelini oluşturur. Türkiye'ye mali yardım Katılım Ortaklığı belgesinde belirlenen hedefler ve Müktesabatın Kabulüne İlişkin Ulusal Programda (NPAA) belirtilen öncelikler çerçevesinde programlanır. IPA'nın başlaması ile programlama için önceliklerin belirlenmesinde ana stratejik çerçeve Çok Göstergeli Programlama Belgesidir (MIPD).

Türkiye için Katılım Ortaklığı belgesi Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmıştır. Bu belge katılıma hazırlanmak için ilerlemenin gerektiği öncelikli alanların bir değerlendirmesini sağlar ve mali desteğin süreci destekleyebileceği yöntemleri belirler. Belge ayrıca Türkiye için tek bir çerçeve içinde her türlü AB desteğini seferber eder ve Türk makamları tarafı için demokrasi ve insan hakları, makro-ekonomik istikrar ve Topluluk Müktesabatının ulusal mevzuata uyarlanması ile ilgili hassas kararlılıkları ayrıntılı şekilde belirtir.

Müktesabatın Kabulü için Ulusal Program (NPAA), Türkiye'nin üyelik yükümlülüklerini (topluca Kopenhag kriterleri olarak bilinir) yerine getirmek ve üstlenmek için ilerleme kaydetmesi gereken önlemleri detaylandırır.

Türkiye için Katılım Ortaklığında belirlenen önceliklere dayanarak ve Avrupa Komisyonu'nun yıllık Düzenli Raporlarındaki tavsiyeleri dikkate alarak,

Avrupa Birliği ve Türkiye arasında bir yıllık Ulusal Program (NP) konusunda anlaşmaya varılmıştır. Yıllık Ulusal Program katılım sürecini doğrudan desteklemek için tasarlanmış gerçek proje ve programları kapsar. Türkiye adına bu sürece Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS), Avrupa Komisyonu adına ise Genişleme Genel Müdürlüğü önderlik etmektedir.

Avrupa Komisyonu ve AB Üye Ülkeleri ile kapsamlı bir danışma süreci sonrasında NP onaylanmış ve uygulanması konusunda Türk makamları ile bir Mali Mutabakat imzalanmıştır.

4.3. Mali Yardımların Uygulanması

AB fonları AB kurallarına göre hareket etmektedir. Aday ülke için AB finansman döngüsü aşağıdaki adımları kapsar:

- *Bütçesel karar*; AB tarafından ilgili ülkeye tahsis edilecek miktarın kararı Brüksel’de AB üye ülkeleri tarafından ülkenin büyüklüğü, nüfusu gibi çeşitli faktörler ve belli alanlardaki reform gereksinimlerine göre alınır.

- *Fonların ulusal programlara dağılımı*; Avrupa Komisyonu ve Türk Hükümeti ortak kararıyla, katılım için öncelikli yatırım ihtiyaçları, finansman için sunulan sektörel önergelerin kalitesi, AB finansmanı için başvuran Bakanlıkların uygulama kapasitesi gibi faktörler göz önünde bulundurularak alınır. Her kısım için fonların dağılım işlemine programlama denir. Programlama şu adımları izler:

- Türk Kamu Kuruluşları proje fikirlerini Avrupa Birliği Genel Sekreterliği’ne (ABGS) sunar.
- Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ve Avrupa Komisyonu’nun genişlemeden sorumlu Genel Müdürlüğü’nün ortak kararıyla seçilen proje fikirleri kapsamlı şekilde geliştirilir.
- Türk Kamu Kuruluşları detaylı proje teklifleri hazırlar.
- Türk Hükümeti ve Avrupa Komisyonu bu projeler için fon dağılımını yapar.

Ulusal program, belirli alanlarda reform gereksinimlerini destekleyen çeşitli projelerden oluşur. AB finansmanı genellikle projelerin toplam bedelinin %75'ini kapsar, fakat bazı özel projelerde AB finansmanı %100 erişebilir.

- *Çeşitli ulusal programların içinde fonların ihalesi*; Ulusal Programın imzalanmasını takiben, projelerin uygulaması ihale süreci ile başlar. Türk Kamu Sisteminde ihale ve ödeme sürecinden Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB) sorumludur. Bu fonların ihale edilmesinde rekabet ortamının yaratılması AB kamu satınalma prosedürlerine göre yapılır. Başarılı başvuru/teklif sahipleriyle, projelerin uygulanması için üstlendikleri aktiviteler kapsamında, sözleşmeler imzalanır. Sözleşmeler beş çeşit olabilir. Hizmetler, Mal Alımları, İnşaat İşleri, Hibeler veya Eşleştirme. Şeffaflık ve eşit muamelenin sağlanması için ihaleler ve teklif çağrıları düzenli olarak aşağıdaki web sitelerinde yayınlanır.

- MFİB web sayfası
- AK Türkiye Delegasyonu web sayfası
- Avrupa Komisyonu web sayfası

- *Fonların ödemesi*; Projelerin zamanında, doğru ve başarılı biçimde uygulanmasını takiben, yüklenicilere MFİB tarafından ödemeleri yapılır. Bu ödemeler ancak yüklenicilerin yükümlülüklerini yerine getirmeleri ve AB satınalma kurallarına uymaları koşuluyla yapılır.

Türkiye'de AB fonlarının kullanılmasının sorumluluğu Türk Hükümeti'nin elindedir. Bununla beraber Avrupa Komisyonu tüm ihale sürecinde AB prosedürlerinin izlenmesini sağlar. Bu nedenle Ankara'da bulunan Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, Avrupa Komisyonu'nu temsilen, her projenin ihale ve sözleşme aşamasında önceden onay verir.

Türkiye AB fonlarının uygulamasında, AB kural ve prosedürlerine göre sağlam finansman yönetim tecrübesine sahip olduğunda "önceden onay" mekanizması "sonradan kontrol" mekanizması ile değişecektir. Bu Avrupa Komisyonu'nun tüm sorumluluğu Türk Kurumlarına bırakacağı ve sadece fonlar yüklenicilere aktarıldıktan sonra ve/veya projeler uygulandıktan sonra rastgele kontroller yapacağı anlamına gelmektedir.

4.4. AB Mali Yardımları İçin Başvuru

AB finansmanından yararlanıcı ağı çok geniştir. Bununla birlikte bazı kriterler de mevcuttur. Katılım öncesi finansmanı çoğunlukla Kamu ve Sivil Kuruluşlara yöneltilmiştir; bazı özel topluluk programları dışında kişiler yararlanamaz.

AB finansmanı esas olarak yıllık ulusal programlarla reformları desteklemek için tasarlandığından reformlardan sorumlu kuruluşlar bu finansman için seçilebilir. Bu finansman ya varolan yapılar tarafından ya da ihtiyaçları karşılamak için kurulan yeni birimler tarafından kullanılır. Örneğin İnsan Kaynakları Geliştirme alanında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı veya Bölgesel Ajanslar'ın işsiz insanlar için eğitim talebine danışmanlık şirketleri ve insan kaynakları şirketleri eğitim sağlayıcılar olarak teklif vermeye uygun olurlar. Ulaştırma projelerinde, Ulaştırma Bakanlığı, inşaat şirketlerinin ve danışmanlık gruplarının teklif verebileceği ihaleler düzenler. Sivil Toplum Diyalogu altında birçok küçük ve orta ölçekli kuruluş, STK'lar, akademik kuruluşlar vs. projeleri için destek alabilirler. Eşleştirme gibi kurum kapasitesinin artırılmasıyla ilgili programlarda ortak yararlanıcılar devlet kurumlarıdır.

Topluluk programları konusundaysa, bir ülkenin bir topluluk programına katılıp katılmadığı, bu ülke kamu veya özel kurumlarının bu programdan yapılan teklif çağrılarına yanıt verip veremeyeceğini belirleyen unsurdur. Türkiye'nin 2005 yılında üye olduğu Kültür 2000 programı bu duruma örnek verilebilir.

Devlet kurumların yanı sıra ayrıca üniversitelere, medya örgütlerine, sivil toplum ve ticari çıkar gruplarına açık programlar da bulunmaktadır. İlgi duyulan mali destek türü için geçerli olan uygunluk kriterini öğrenmek için proje bilgisine bakılması önerilmektedir. Sadece yayınlanmış bir ihale/teklif çağrısına bağlı kalmayarak yapılan AB mali desteği başvuruları değerlendirmeye alınır.

Avrupa Komisyonu veya Türkiye'deki Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB), sadece başvuru projeye ilgili bir teklif çağrısı veya ihale duyurusu varsa proje kararı verebilir. Çok sayıda değerli projenin uygun bir çağrıyı beklemesi gerekebilir.

Projeler hem idari birimlerin hem de doğrudan Türk vatandaşlarının faydasıdır:

- Bakanlıklar ve diğer hükümet organizasyonları: AB mevzuatının nasıl uygulanacağı konusunda öneri ve eğitim desteği,
- Belediyeler/İller: katı atık ve atık su arıtma tesisleri ve ulaştırma alt yapısı gibi altyapı yatırım projelerinin gerçekleştirilmesi,
- Sivil toplum (sosyal ortaklar, STK'lar): cinsiyet, çevre, insan hakları, medya, kültür vb. konularda,
- Küçük ve orta boy işletmeler: rekabet düzeylerini artırmaları konusunda;
- Özellikle gençler ve kadınlar gibi işsiz ve savunmasız grupların iş bulma, aktif istihdam veya sosyal kapsama önlemlerine yönelik eğitim almaları ve becerilerini geliştirmeleri,
- Okul çocukları: daha iyi derslikler ve iyileştirilmiş eğitim müfredatı,
- Yoksul bölgelerdeki çiftçiler: tarımsal verimliliğin artırılması konusunda destek alırlar.

Avrupa Topluluğu fonlarından Türkiye'ye aktarılan katılım öncesi mali yardım, hizmet, mal alımı, inşaat işleri, eşleştirme ve hibe alanlarında birçok ihale fırsatları sunmaktadır. Şeffaflık ve eşit muamelinin sağlanması amacıyla ihaleler ve teklif çağrıları düzenli olarak ilgili websitelerinde yayınlanmaktadır. İlgilenen başvuru sahipleri ve tedarikçilerin fon imkanlarından faydalanmak üzere websitelerini düzenli olarak ziyaret etmeleri önerilir.

4.5. Türkiye Avrupa Birliği Mali İlişkilerinin Gelişimi

Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler Ankara Anlaşması ve eki Katma Protokol ile düzenlenmiştir. Dolayısıyla, mali ilişkilerin yasal dayanağı Ankara Anlaşması ve mali protokollerin ilgili maddeleridir. 1963 yılından beri ilişkiler bu hukuki metinlerde yer alan karşılıklı yükümlülükler çerçevesinde, çeşitli dönemlerde yaşanan durgunluklara rağmen, genel itibarıyla günümüze kadar tutarlı

bir şekilde ve gelişerek gelmiştir. Görüldüğü gibi, Türkiye ile AB arasındaki mali ilişkiler oldukça uzun bir geçmişe sahiptir.

Avrupa Birliğinin Aralık 1999 tarihinde gerçekleştirdiği Helsinki Zirvesinde Türkiye'nin tam üyeliğe adaylığının kabul edilmesiyle birlikte Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri yeni bir sürece girmiştir. Bu süreçte Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki mali işbirliği mekanizmasının da diğer aday ülkelerde olduğu gibi yeniden yapılandırıldı. Bu çerçevede bir takım düzenlemeler yapıldı.

Bu düzenlemelerden ilki, AB tarafından, Aralık 2001 tarihi itibarıyla "Türkiye için Katılım Öncesi Mali Yardıma Dair Çerçeve Tüzük" kabul edildi ve Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girdi. Bu şekilde, Türkiye'nin diğer adaylarla aynı yasal ve teknik zeminde değerlendirilmesi ve aynı prosedürlere tabi olması amaçlandı. Böylece Türkiye'ye yapılacak hibe nitelikli yardımlar tek bütçe altında toplandı.

Bir diğer düzenleme, Türkiye'ye adaylık statüsü ile tahsis edilen AB kaynaklarının Katılım Ortaklığı Belgesinde, İlerleme Raporunda, Ulusal Programda ve Ön Ulusal Kalkınma Planında yer alan hukuki, idari, ekonomik ve sosyal önceliklere uygun olarak değerlendirilmesi zorunludur. Dolayısıyla söz konusu Mali Yardımların AB'ye uyum çalışmaları için kullanılmaları gerekmektedir.

"Katılım Öncesi Mali Yardım" adı altında 2002 -2006 yılları arasında programlanan bu yardımlardan, sadece AB'ye uyum amacıyla tanımlanan projeler yararlanabilmektedir. Bu projeler genel olarak şu hedefler doğrultusunda kullanılmaktadır;

- Müktesebat uyumu (siyasi ve ekonomik kriterlere uyum konuları ve STK'lara sağlanan destekler de dahil olmak üzere)
- Müktesebat uyumu için gerekli idari kapasite oluşturulması ve bunun için gerekli yatırım ihtiyacı
- Ekonomik ve sosyal uyum projeleri (bölgesel kalkınma, sınır ötesi işbirliği ve KOBİ projeleri)

AB hibeleri kullanılarak yürütülecek olan projelerin bu stratejik belgelerdeki önceliklere uygun olmaları zorunludur.

Son düzenleme, AB mali yardımları, “*Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi*” (*Decentralized Implementation System, DIS*) çerçevesinde kullanılacaktır.

Böyle bir yapılanmaya ihtiyaç duyulmasının nedenlerini şu şekilde belirtmek mümkündür:

- AB mali yardımlarının, kademeli bir geçiş süreciyle, Avrupa Komisyonu yerine bizzat aday ülkeler tarafından programlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi, yani kısaca yönlendirilmesini sağlamak,

- Aday ülkelerde, AB mali yardımlarının kullanımının ulusal bütçelerden farklı bir yapı içerisinde gerçekleşmesini sağlamak ve kullanım esaslarını farklılaştırmak,

- AB mali yardımlarının programlama, sözleşme hazırlama, ihale, finansman, uygulama, izleme ve değerlendirme aşamalarının ve işlevlerinin birbirlerinden bağımsız birimler tarafından eşgüdümlü olarak yürütülmesini sağlamak.

Merkezi Olmayan Uygulama Sisteminin Ayrıntıları;

Merkezi olmayan uygulama sistemine ilişkin düzenlemeleri yapmak üzere, 18 Temmuz 2001 tarih ve 2001/41 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır. Mali işbirliğinin değişik evrelerinin farklı birimler ve kişilerce uygulanmasını ve denetlenmesini öngören Genelge hükümleri uyarınca sistem, Ulusal Mali Yardım Koordinatörü, Mali İşbirliği Komitesi, Ulusal Fon ve Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, Ortak İzleme Komitesi ve Merkezi Finans ve İhale Birimi gibi unsurlardan oluşmaktadır.

Avrupa Birliği ile mali işbirliğinin koordinasyonunu, projelerin öncelikler doğrultusunda seçilmesini, hazırlık çalışmalarının yapılmasını ve izlenmesini sağlayacak ve AB Komisyonu ile Finansman Zaptını imzalayacak olan “*Ulusal Mali Yardım Koordinatörlüğü*” görevi, Avrupa Birliği ile ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısına verilmiştir. Başbakanlık Genelgesi gereği Avrupa

Birliği Genel Sekreterliği Ulusal Mali Yardım Koordinatörünün sekreteryasını yürütmektedir. Dolayısıyla sözkonusu mali yardımları programlama ve izleme çalışmaları fiilen Genel Sekreterlik tarafından koordine edilmektedir.

Mali yardımlar Hazine Müsteşarlığı tarafından açılacak ve yönetilecek bir “Ulusal Fon”da toplanacaktır. Fonu yönetmek ve bu kaynağın projelerin uygulanmasında kullanılmasını sağlamak üzere Ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı “Ulusal Yetkilendirme Görevlisi” olarak tanımlanmıştır.

Mali işbirliği çerçevesinde yürütölen çalışmalar arasında gerekli uyumu sağlamak üzere Dışışleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği temsilcilerinden oluşun “Mali İşbirliği Komitesi” kurulmuştur.

Ulusal Mali Yardım Koordinatörü, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, Mali İşbirliği Komitesi ve Avrupa Komisyonu temsilcilerinden oluşun ve yılda en az bir kez toplanan “*Ortak İzleme Komitesi*” programların yürütölüşünü gözden geçirecektir.

“Merkezi Finans ve İhale Birimi”, ihalelere ilişkin Avrupa Birliği kural, düzenleme ve usullerine bağlı kalınmasını ve uygun bir raporlama sisteminin işlemlerini sağlayacaktır.

Avrupa Birliği ile Türkiye arasında mali işbirliğine yönelik bu yeni yapılanmaya ilişkin hukuki altyapıyı oluşturan ve Merkezi Finans ve İhale Birimi ile Ulusal Fonu kuran Mutabakat Zabıtları 14 Şubat 2002 tarihinde imzalanmıştır. Söz konusu belgeler 30 Ocak 2003 tarihinde TBMM tarafından onaylanmış ve 4 Şubat 2003 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi AB mali yardımlarının kullanımında Türkiye’ye çok önemli sorumluluklar yüklediği için, sistemin tam anlamıyla işler hale gelmesi konuyla ilgili tüm kurum ve kuruluşlarımızın yoğun mesai harcadığı nispeten uzun bir süreci gerektirmiştir. Avrupa Komisyonu yürüttüğü detaylı incelemeler ışığında, oluşturulan mekanizmanın gerekli şartları haiz olduğuna ilişkin

kararını 8 Ekim 2003 tarihinde vermiş ve bu tarihten itibaren mali yardımlar kapsamındaki projelerin fiili uygulaması başlamıştır.

4.5.1. Mevcut Projelere İlişkin Bilgiler

Halihazırda uygulaması devam eden AB destekli projeler, Türkiye ile AB arasındaki mali işbirliği mekanizmasının tarihsel olarak iki farklı döneminde finansman kararı alınmış olan inisiyatiflerdir. Birinci dönem, 1996 –2001 yıllarını kapsayan “Meda Çerçeve Anlaşması” dönemidir. Hazırlık çalışmaları bu dönemde yapılmış fakat uygulamaları halen sürdürülen 33 adet proje ilgili kurum ve kuruluşlarımız tarafından başarı ile yürütülmektedir. Çeşitli alanlardaki bu projeler, AB’ye uyum çerçevesinde amaç, hedef ve proje beklentilerine uygun olarak zamanında tamamlanmaları için periyodik olan izlenip değerlendirilmektedir.

2002 yılı mali yardım programıyla başlayan ikinci dönemde ise adaylık statüsünün yansması olarak Türkiye Meda kapsamından çıkartılmış ve “*Katılım Öncesi Mali Yardım*” başlıklı bütçe kaleminden destek almaya başlamıştır. Bu doğrultuda 2002, 2003, 2004 programları kapsamında, doğrudan ve sadece AB’ye uyum perspektifi ile Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi içerisinde oluşturulan 84 proje Avrupa Komisyonu tarafından onaylanarak Finansman Anlaşmaları imzalanmış ve fiili uygulamalar ivedilikle başlatılmıştır.

Çeşitli projeler ve programların finansmanında kullanılan AB mali yardımları, diğer aday ülkelerde olduğu gibi, Türkiye’nin de AB’ye uyum çalışmalarını hızlandırmak için katalizör işlevi görmektedir.

Şekil.6. AB Mali Yardımlarının Kullanım Alanları

Kaynak: ABGS, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=5&l=1>, Kasım 2009.

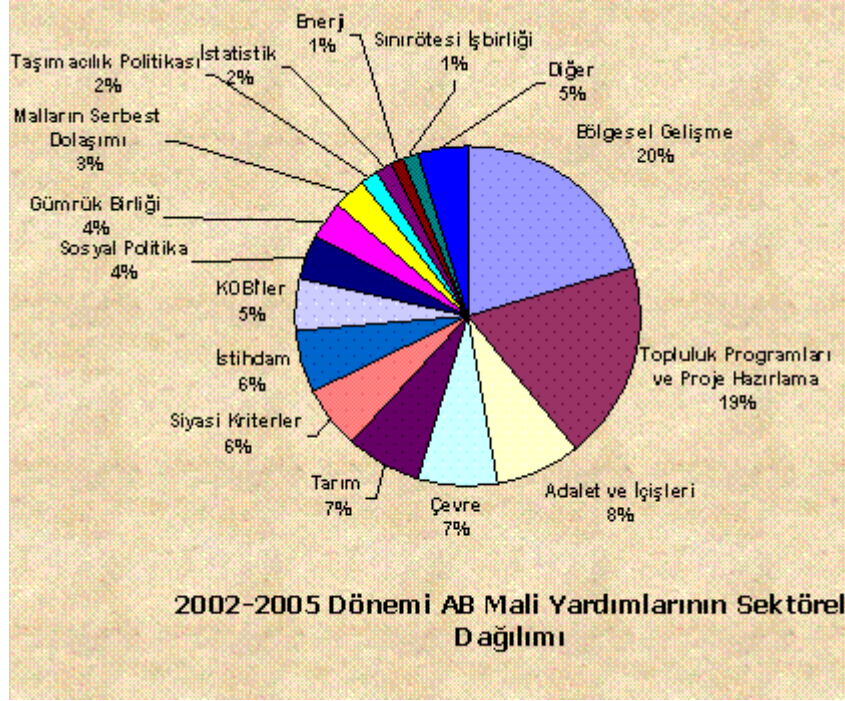
Görüldüğü gibi AB' ye uyum amacıyla yapılan mali yardımların üçte ikisi mevzuat uyumu ve bunun için gerekli kurumsal yapılanmanın oluşturulmasına yönelik projelerde, üçte biri ise AB ile ekonomik ve sosyal uyumu destekleyici projeler için kullanılmaktadır. Bu anlayış içerisinde oluşturulan projelerin tümü, Türkiye'nin AB üyeliği için önemli katkılar sağlayan, hassas ve özenle seçilmiş konuları kapsamaktadır.

Tanımlanmış olan bu projelerin uygulama yöntemleri ya da diğer bir deyişle hayata geçiriliş şekilleri de dikkate değer unsurlar içermektedir. Örneğin, projelerin çoğu için normal ihale yöntemleri izlenmekte; hizmet, tedarik ve hali hazırda az sayıda da olsa inşaat ihaleleri açılmaktadır. Diğer taraftan, önemli miktarda proje ise AB üyesi ülkelerin ilgili kamu kurumlarıyla işbirliğini öngören eşleştirme (twinning) mekanizması kullanılarak uygulamaya geçirilmektedir. Bu yöntem, Türk kamu kuruluşları ile AB üyesi ülkelerin kamu kuruluşlarını bir araya getirerek birlikte çalışmalarına imkan veren hatta daha uzun vadeli işbirliği olanakları yaratan, Türkiye'nin tanıtımı amacıyla yönelik olarak önemli katkılar sağlama potansiyeline sahip bir araçtır. Son olarak, çok sık kullanılmayan bir diğer yöntem ise özellikle belli bir konuda tekel niteliğinde bilgi birikimine sahip uluslararası kuruluşlarla doğrudan sözleşmeler yapılmasıdır.

Ayrıca, uygulamaları süren bu 152 projeden bazılarında bir alt-bileşen olarak, sivil toplum kuruluşları, belediyeler, organize sanayi bölgeleri, üniversiteler,

ticaret ve sanayi odaları gibi toplumun her kesiminin çeşitli öncelikli alanlarda geliştirecekleri proje tekliflerine açık olan ve yayımlanan teklif çağrılarını vasıtasıyla duyurulan “doğrudan kullanılan hibeler” isimli kaynaklar bulunmaktadır.

Şekil.7. AB Mali Yardımlarının Sektörel Dağılımı

Kaynak: ABGS, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=5&l=1>, Kasım 2009.

Tüm sektörlerde oluşturulan bu projelerin özellikle siyasi kriterler, Adalet ve İşçileri, tarım, çevre, ulaştırma, enerji, bölgesel kalkınma, sosyal politika ve istihdam, gümrük birliği ve malların serbest dolaşımı, STK' lara destek gibi konularda yoğunlaştıkları görülmektedir. Özellikle bölgesel kalkınma ve topluluk Programları ve proje Hazırlama en büyük paya sahip projelerdir. Söz konusu projelerde AB'ye uyum çalışmalarını hızlandırmak amaçlanmıştır.

Bunun dışında, Türkiye'nin AB'ye entegrasyonunu hızlandırıcı faaliyetlere ve kamu kurumlarının idari kapasitelerini geliştirmelerine ek destek sağlamak amacıyla da Türkiye'nin kullanımına açık olan programlar mevcuttur.

Türkiye'nin katıldığı bazı topluluk programları için ödenen katkı payının bir kısmı da, hibe niteliğindeki AB mali yardımları aracılığıyla finanse edilmektedir.

Diğer taraftan, altı çizilmesi gereken bir başka husus; bahsi geçen 152 projenin “çerçeve projeler” olmasıdır.

Bu çerçeve projelerden bazılarında, toplumun çeşitli kesimlerinin kullanımına açık olan “hibe programları” yer almaktadır. Bu hibe programları, Kobi’lerin, STK’ların yada Belediyelerin, çerçeve projenin amaçlarına uygun proje tekliflerine mali kaynaklar sağlamaktadır. O nedenle, iki tip projeden bahsedilebilir. Bunlar:

1. Kamu kuruluşlarınca AB’ye uyum için hazırlanan büyük çerçeve projeler

2. Kobi’lerin, STK’ların yada Belediyelerin çeşitli amaçlara yönelik alt projeleri

Genellikle, “hibe programları” olarak tanımlanan bu küçük ölçekli programlardan, Türkiye genelinde yüzlerce alt projenin uygulamaları sürmektedir.

İlgili kurumlar tarafından özenle ve başarı ile yürütülmekte olan çerçeve projelerden bazı örnekler vermek yararlı olacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan üç büyük eğitim projesinin toplam bütçeleri 180 milyon Euro’dur. Bu projeler, temel eğitim, mesleki eğitimin güçlendirilmesi ve çıraklık eğitimi konularında, Türkiye genelinde ve seçilen pilot illerde ve okullarda, Türk eğitim sistemine hem nitelik hem de mali olanaklar açısından dikkate değer katkılar sağlamaktadır. Söz konusu projelerden biri olan “Mesleki Eğitimin Geliştirilmesi Projesi”nin bir alt başlığı olan doğrudan hibe dağıtımı için yapılan teklif çağrılarında, Ülkenin çeşitli kesimlerinden gelen 149 teklif değerlendirilerek bunlarda 35 tanesinin hibeler yoluyla finansmanına karar verilmiştir. Örneğin, Türkiye İnşaat Sanayicileri ve TİSK’in ortaklaşa yürütecekleri “İnşaat Sektöründe Meslek Standartları ve Pratik Eğitim” başlıklı 169 bin Euro değerindeki proje teklifi bunlardan biridir.

Devlet Planlama Teşkilatı ve GAP BKİ tarafından yürütülmekte olan toplam sekiz adet bölgesel gelişme projesinin toplam bütçe büyüklüğü yaklaşık 243 milyon Euro’yu bulmaktadır. Van, Hakkari, Bitlis ve Muş’ta yürütülen Doğu Anadolu

Bölgesel Gelişim Programı, Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa, Adıyaman, Batman, Kilis, Şırnak ve Gaziantep’te yürütülen GAP Bölgesel Gelişim Programı ve Amasya, Çorum, Samsun, Tokat, Kastamonu, Çankırı, Sinop, Erzurum, Erzincan, Bayburt, Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars, Kayseri, Sivas, Yozgat, Karaman, Konya, Bingöl, Elazığ, Malatya ve Tunceli illerinde yürütülmekte olan NUTS-II Bölgesel Gelişim Programı AB mali yardımlarından yararlanarak sürdürülen çalışmalardır. Sınırötesi işbirliği kapsamında ise Bulgaristan ve Yunanistan ile sınırdaş olan Edirne, Kırklareli, Çanakkale, Balıkesir, İzmir, Aydın, Muğla illerindeki KOBİ faaliyetlerinin desteklenmesi söz konusu olacaktır. Bu projeler kapsamında, söz konusu illerde belediyelerce önerilecek küçük altyapı yatırımlarına, yerel sivil inisiyatiflerin güçlendirilmesi çalışmalarına, yörelerin özelliklerine göre uygun ekonomik aktivitelere ve KOBİ’lere destek sağlanması gibi finansman imkanları mevcuttur.

Tarım Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan projelerin toplam bütçe büyüklüğü ise yaklaşık 62 milyon Euro’dur. Bu projelerden bazıları şöyledir: “Türkiye’nin AB Veterinerlik Müktesebatına ve AB Bitki Sağlığı Müktesebatına Uyum Projeleri”, “Balıkçılık Sektörünün Yasal ve İdari Olarak AB Mevzuatına Uyum Projesi” ve “Gıda Güvenliği ve Kontrol Sisteminin Yeniden Yapılandırılması ve Güçlendirilmesi Projesi”. Uygulamaları henüz başlamış ya da başlamak üzere olan bu projelerin olumlu etkileri gelecek yıllarda görülecektir.

Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının, özellikle adalet ve içişleri başlığında yürüttükleri “Yargının Modernizasyonu”, “Türkiye’de İstinaf mahkemelerinin Kurulması”, “Türk Polisinin Denetime Açıklığının, Verimliliğinin ve Etkinliğinin Geliştirilmesi”, “Jandarmanın Modernizasyonu ” gibi projeler AB’ye uyum çalışmalarında önemli bir destek sağlamaktadır. Buna ek olarak, Türkiye’nin en önemli ve güncel konularından biri, “Türkiye’de Çocuklar için İyi Yönetişim, Koruma ve Adalet Projesi” ve “Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması Projesi” ile AB hibelerinden yararlanarak desteklenmektedir.

Ulaştırma Bakanlığının “Demiryolu Taşımacılığı Sektörünün Yeniden Yapılandırılması ve Güçlendirilmesi Projesi” ve “Türkiye’deki Karayolu Taşımacılığı Sektörünün AB Müktesebatı ile Uyumlu Hale Getirilmesi İçin Dectek sağlanması” gibi projeleri daha teknik alanlarda yürütülen projelere örnek göstermek

mümkündür. Benzeri projeler arasında belki de en etkin olanı, nispeten küçük bütçesine rağmen kısa vadede görülen etkileri açısından önemli sonuçlar elde etmiş olan “Deniz Taşımacılığı Güvenliğinin Arttırılmasının Desteklenmesi Projesi”dir. 2.7 milyon Euro bütçeli bu projenin uygulama çalışmalarının başlamasını takiben, yürütülen eğitim çalışmaları ve diğer uyum çalışmalarının bir sonucu olarak, AB üyesi ülkelerin limanlarında tutulan Türk bayraklı gemilerin sayılarında %65 oranında bir azalma olmuştur.

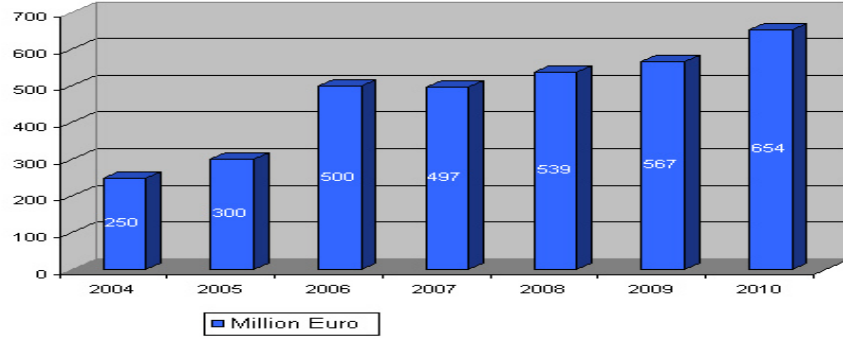
“Meslek Sağlığı ve Güvenliği”, “Üreme Sağlığı Projesi” ve “Aktif İş Piyasası Stratejisi” gibi sosyal içerikli projeler ise, özellikle sağladıkları doğrudan hibe imkanları ile toplumun çeşitli kesimlerinin yararlanabileceği projelerdir. Örneğin, “Aktif İş Piyasası Stratejisi” projesi kapsamında, istihdamı arttırmaya yönelik alt-proje teklifleri için yapılan teklif çağrısına Türkiye’nin hemen her ilinden çok sayıda proje teklifi sunulmuş ve yapılan değerlendirmeler sonunda hibe almaya uygun görülen projeler açıklanmıştır. Bu çerçevede, Ülkenin pek çok yöresinde istihdamı desteklemeye yönelik küçük ölçekli projeler AB hibelerinden yararlanmaktadır.

Bu açıklamalardan ve örneklerden de görülebileceği gibi, gerek kurumsal gerekse hukuki çerçevesi itibarıyla tamamıyla adaylık statüsünün yansıtılmış olduğu katılım öncesi mali yardımların programlaması ve uygulanması mekanizması, Genel Sekreterlik koordinasyonunda, AB prosedürleri çerçevesinde işlemeye devam etmekte olup, sağlanan mali yardımların tamamı, projeler aracılığı ile etkin bir biçimde kullanılmakta ve toplumun çeşitli kesimlerine de kullanılmaktadır. Türkiye’nin son üç yılda giderek geliştirdiği proje oluşturma ve uygulama kapasitesi AB yetkililerince de olumlu bir ilerleme olarak çeşitli vesilelerle vurgulanmaktadır.

Avrupa Komisyonunun diğer aday ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de bağımsız değerlendirme sürecine tabi tuttuğu, AB mali yardımlarının kullanımına ilişkin olarak Türkiye’nin son üç yıldır yapılan değerlendirmelerde “yeterli” bulunduğu hususu da, Türkiye’nin AB mali yardımlarından yararlanma kapasitesinin son yıllarda çok arttığını gösteren önemli bir gelişmedir. Proje sahibi kurumlarının kendi projelerinin izlenmesine yönelik olarak yılda iki kez hazırladıkları izleme raporları değerlendirme sürecine katkıda bulunmaktadır. Değerlendirme süreci ise; ilgi (relevance), etki (impact), verimlilik (efficiency),

proje sonuçlarının etkili olması (effectiveness) ve sürdürülebilirlik (sustainability) olarak tanımlanan beş gösterge aracılığı ile projelere ve projelerin içinde buldukları sektörlere başarı notlarının verildiği bir süreçtir.

Şekil.8. AB'nin Türkiye'ye Yönelik Mali Yardımları

Kaynak: Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu,

http://www.avrupa.info.tr/AB_Mali_Destegi/Neden_Ab_Mali_Destegi.html, 2010.

Görüldüğü gibi, AB'nin Türkiye'ye mali desteği hızla artmıştır. 2004 yılından 2010 yılına doğru fark edilir oranlarda bir artış söz konusu olmuştur.

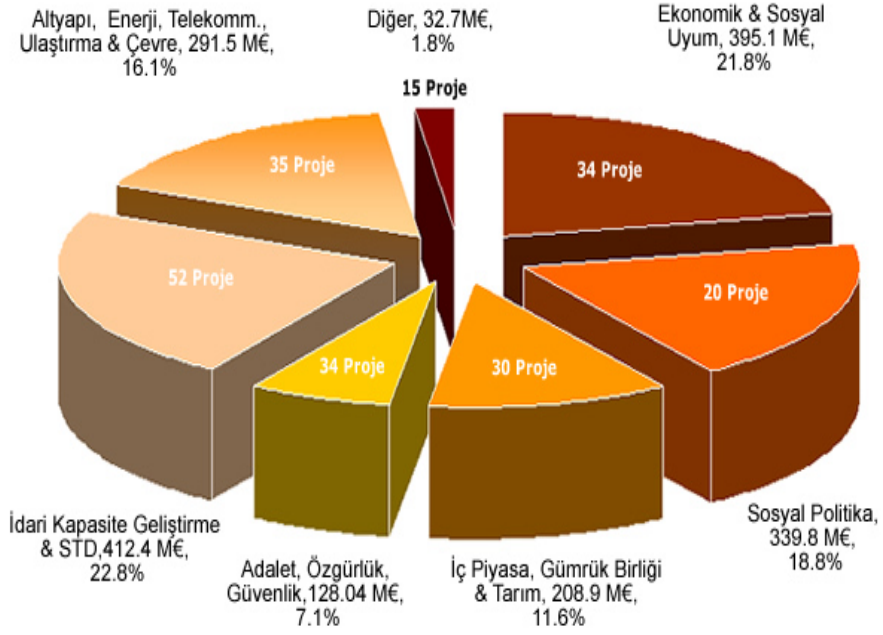
4.5.2. Mali Yardım Programları

AB, Türkiye'de her yıl, sosyal hizmetlerden işletme desteğine ve bölgesel kalkınmaya, binlerce proje finanse ediyor. Bütün projelerin tek bir hedefi var: AB üyeliğine hazırlık.

AB finansmanlı projeler aşağıdakileri destekler:

- Demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygıyı garantileyen istikrarlı kurumlar,
- İşleyen piyasa ekonomisi ve artan rekabet,
- AB ve Türkiye arasındaki sivil toplum diyalogu,
- Yapısal Fonların yönetimi için hazırlık.

Şekil.9. Anahtar Sektörlerde AB Destekleri, Reformlar ve Gelişimler

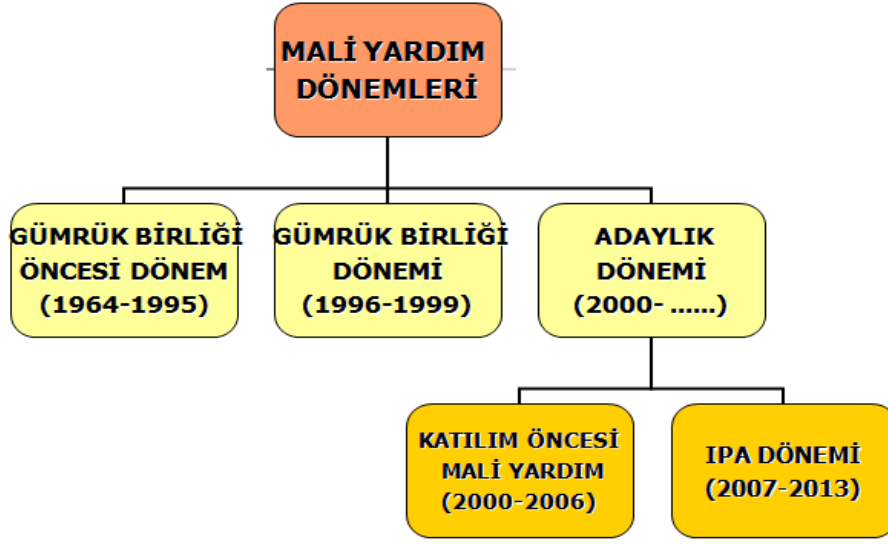

Kaynak: Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu,

http://www.avrupa.info.tr/AB_Mali_Destegi/AB_Program_Bilgileri.html, 2009.

Tüm bu proje çalışmaları ile AB standartlarına uyumun tamamlanması amaçlanmıştır. Özellikle idari kapasite geliştirme ve ekonomik ve sosyal uyum bu projeler kapsamında geniş bir yer kaplamaktadır.

Şekil.10. Mali Yardım Dönemleri

Kaynak: Yaygır, D., “Türkiye-Avrupa Birliği Mali İlişkileri” Sunumu, Slayt 3, 2010.

Türkiye'nin AB Mali yardım programlarını şekilde de görüldüğü üzere 3 dönemde toplamak mümkündür. Bu dönemler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

1. Dönem: Gümrük Birliği Öncesi Dönem (1964-1995)
2. Dönem: Gümrük Birliği Dönemi (1996-1999)
3. Dönem: Adaylık Dönemi: (2000- ...)
 - Katılım Öncesi Mali Yardım (2000-2006)
 - IPA Dönemi (2007-2013)

4.5.2.1. Gümrük Birliği Öncesi Dönem (1964-1995)

Bu dönemde yapılan yardımlar, Türkiye' nin sosyal ve ekonomik gelişimini teşvik amacıyla yapılan yardımlardır. Türkiye-AB mali işbirliği, ortaklık ilişkisinin başlangıcından Gümrük Birliği'ne kadar olan dönemde (1964-1996), esas olarak Mali Protokollerle yürütülmüştür. Türkiye'nin sosyal ve ekonomik gelişmesini

teşvik amacıyla 1964-1981 yılları arasında üç Mali Protokol ile bir Tamamlayıcı Protokol imzalanmıştır. 1981 yılı sonrasında ise 600 milyon € tutarında Dördüncü Mali Protokol hazırlanmış, ancak Yunanistan'ın vetosu nedeniyle yürürlüğe girememiştir. Mali Protokoller kapsamındaki yardım türü ağırlıklı olarak hibelerden, bununla birlikte Avrupa Yatırım Bankası (AYB) ve Topluluk kaynaklı kredilerden oluşur. 32 yıllık bu dönemde 1.433 milyon € tutarında yardım öngörülmesine rağmen kullanılabilen yardım toplam 830 milyon € seviyesinde kalmıştır.¹¹⁴

Kamu ve özel sektör projeleri çerçevesinde kullanılan yardımlar ağırlıklı olarak altyapı ve sanayi yatırımlarına yönlendirilmiştir. Mali yardımlar Mali Protokollerle yürütülmüştür ve bu Mali Protokoller kredi ve hibelerden oluşmaktadır. Bununla birlikte, yukarıda da değindiğimiz gibi Avrupa Yatırım Bankası (AYB) kaynaklı krediler ağırlıktadır.

1 Ocak 1996'da tamamlanan Gümrük Birliği çerçevesinde ise, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile Türkiye'ye, AB bütçe kaynaklarından ve Topluluğun Akdeniz ülkelerine yönelik programından kredi ve hibe yardımları öngörülmüştür. 1996-1999 döneminde hibe yardımlar Bütçe Kaynaklı Yardım, MEDA, İdari İşbirliği Fonu gibi başlıklar altında toplanmış ve 768 milyon Avro'luk yardım öngörülmüştür. Ancak bu yardımın kullanımı Yunanistan'ın engellemesi nedeniyle 52 milyon Avro gibi düşük bir seviyede kalmıştır.¹¹⁵

Tablo.11. Gümrük Birliği Öncesi Türkiye'ye Yönelik Mali Yardım (1964-1995)

KAYNAK	KREDİ/HİBE	DÖNEM	TAAHHÜT (Milyon ECU)	FİİLİ KULLANIM (Milyon ECU)
I.Mali Protokol	Kredi	1964-1969	175	175
II.Mali Protokol	Kredi	1971-1977	220	220
Tamamlayıcı Protokol	Kredi	1971-1977	47	47
III. Mali Protokol	Kredi	1979-1982	310	310
Özel Yardım Paketi	Hibe	1982-1986	75	75
IV. Mali Protokol	375 Hibe 225 Kredi	1982-1986	600	(*)

¹¹⁴ Avrupa Birliği Uyum Politikası, Katılım Öncesi Mali Araçları ve Türkiye, İktisadi kalkınma Vakfı, s.44.

¹¹⁵ <http://www.ikv.org.tr/icerik.asp?konu=maliisbirliigi&baslik=Mali%20İşbirliigi>

Körfez Savaşı	Kredi	1991	175	175
İdari İşbirliği	Hibe	1993-1995	33	33
TOPLAM			1.608	1.008

Kaynak: ABGS, 2009

(*)Yunanistan vetosu nedeniyle kullanılmadı.

Bunun yanında, bu dönemde Türkiye'nin içinde bulunduğu zor şartlar nedeniyle bir özel yardım paketi hazırlanmıştır. ...Türkiye, Avrupa Topluluğu'ndan Mali Protokoller'e ek olarak Özel İşbirliği Fonu, İdari İşbirliği Fonu ve Tamamlayıcı Protokol kapsamında toplam 128 milyon ECU'lük yardım elde etmiştir.¹¹⁶

Özellikle enerji, sağlık, çevre ve eğitim sektöründe uygulanacak 11 proje için hibeleri kapsamaktadır. Ayrıca, 1991 yılında Körfez Savaşı'ndan en çok etkilenen ülkelere yapılan mali yardımlar kapsamında kredi sağlanmıştır.

4.5.2.2. Gümrük Birliği Dönemi (1996-1999)

Bu dönemde, Türk ekonomisinde Gümrük Birliği'ne bağlı olarak oluşacak yeni ihtiyaçların karşılanmasına yönelik, rekabet şartlarına uyumun sağlanabilmesi, ekonomik farklılıkların azaltılması, altyapı imkanlarının geliştirilmesi (kara ulaştırması, limanlar, havaalanları, demiryolları, telekomünikasyon, enerji v.b) amaçlanmıştır.

¹¹⁶ Avrupa Birliği ve Türkiye, dtm. s. 421.

Tablo.12. Gümrük Birliği Sonrası Türkiye'ye Yönelik Mali Yardımlar (1996-1999)

Milyon €			
Kaynak	Dönem	Hibe	
		Taahhüt	Ödeme
AB bütçesinden yardım	1996-2000	375	Yunan vetosu nedeniyle kullanılmadı
MEDA I	1995-1999	376	35
İdari İşbirliği Fonu	1996-2000	3	3
Diğer (Uyuşturucu ve AIDS ile mücadele, çevre, sivil toplum projeleri)	1992-1999	14	14
TOPLAM		768	52

Kaynak: ABGS, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=122&l=1>, Kasım 2008.

1 Ocak 1996'da tamamlanan Gümrük Birliği çerçevesinde ise, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile Türkiye'ye, AB bütçe kaynaklarından ve Topluluğun Akdeniz ülkelerine yönelik programlarından kredi ve hibe yardımları öngörülmüştür. 1996-1999 döneminde hibe yardımlar Bütçe Kaynaklı Yardım, MEDA, İdari İşbirliği Fonu gibi başlıklar altında toplanmış ve 768 milyon €'luk yardım öngörülmüştür. Ancak bu yardımın kullanımını Yunanistan'ın engellemesi nedeniyle 52 milyon € gibi düşük bir seviyede kalmıştır.¹¹⁷

OKK kapsamında; AB'nin tek taraflı deklarasyonu ile AB Bütçesinden, AB'nin Akdeniz ülkelerine yönelik ulusal ve bölgesel programlardan oluşan MEDA Programından, AYB kaynaklarından kredi ve hibe yardımları öngörülmüştür. Fakat, Uygulamada yardımların, Konsey tarafından oybirliği ile kabul edilmesi koşulu kaynak temininde engel oluşturmuştur.

1999 tarihinde Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin tam üyeliğe adaylığının teyit edilmesiyle AB-Türkiye ilişkilerinde yeni bir sürece girilmiş ve böylece Türkiye'ye

¹¹⁷ Avrupa Birliği Uyum Politikası, Katılım Öncesi Mali Araçları ve Türkiye, İktisadi kalkınma Vakfı, s. 44.

yapılan mali yardımların niteliği ve miktarında da bir değişiklik söz konusu olmuştur. AB Türkiye'nin diğer aday ülkelerle eşit koşullarda muamele göreceğini belirtmiştir. Söz konusu süreç, AB'nin Türkiye'ye sağladığı mali yardımlara ilişkin olarak bugüne kadar yaşanan önemli gelişmelerden biridir.

4.5.2.3. Adaylık Dönemi

Bu dönem 2000-2006 Katılım Öncesi Mali Yardım, 2007-2013 IPA Mali Yardım Aracı Dönemi (Instrument Pre-Accession Assistance) olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

- *2000-2006 Katılım Öncesi Mali Yardım;*

AB tarafından, Türkiye'nin diğer adaylarla aynı yasal ve teknik zeminde değerlendirilmesi ve aynı prosedürlere tabi olmasını teminen Türkiye'ye yapılacak hibe nitelikli yardımları tek bütçe altında toplayan "Türkiye için Katılım Öncesi Mali Yardıma Dair Çerçeve Tüzük" Aralık 2001 tarihi itibarıyla kabul edilmiş olup Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir.¹¹⁸

Türkiye aday ülke ilan edilmesinin ardından AB'den sağlanan hibe nitelikli mali yardımlar (2002 yılından itibaren) Katılım Öncesi Mali Yardım adıyla tek çerçeve altında toplanmıştır. Katılım Öncesi Mali İşbirliği kapsamında sadece katılıma yönelik projeler finanse edilmiştir.

AB tarafından Türkiye'ye 2000-2006 döneminde 1,04 milyar € olarak sağlanması öngörülen mali yardımın, AB Komisyonu'nun Ekim 2002 tarihinde sunduğu Strateji Belgesi'nde Türkiye'nin ihtiyacı doğrultusunda önemli miktarda artırılması öngörülmüştür. Bu yaklaşım, Aralık 2002 tarihinde gerçekleştirilen Kopenhag Zirvesi'nde de Türkiye'nin 2004-2006 döneminde mali işbirliği çerçevesinde; 2004 yılında 250 milyon €, 2005 yılında 300 milyon € ve 2006 yılında 500 milyon € olmak üzere toplam 1,05 milyar € tutarında hibe niteliğinde mali

¹¹⁸ <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=5&l=1>

yardıma kullanmasına karar verilerek onaylanmıştı. Böylece yardımların yıllık ortalaması da 177 milyon €'dan 250 milyon €'ya yükselmiştir.¹¹⁹

Türkiye-AB mali ilişkileri yeni bir boyut kazandı ve mali yardımların şeklinde ve miktarında artış gözlemlendi.

Tablo.13. Türkiye'ye Yönelik Katılım Öncesi Mali Yardım (2000-2006)

Türkiye'ye yönelik katılım öncesi yardım 2000-2006								milyon €
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOPLAM
	209*	19	26	44	250** (taahhüt)	300*** (taahhüt)	500 (taahhüt)	1748
* 20 milyon € MEDA Deprem yardımını eklenmiştir. **Ödemeler: 236 milyon € ***Ödemeler: 276 milyon €								

Kaynak: Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu,

http://www.avrupa.info.tr/AB_Mali_Destegi/AB_Program_Bilgileri.html, 2008.

Katılım Öncesi Dönemde;

- 2002 yılına ait 126 milyon € tutarında 18 proje'nin uygulamaları tamamlanmak üzeredir,
- 2003 yılına ait 144 milyon € tutarında 28 proje'nin uygulamaları sürmektedir,
- 2004 yılına ait 250 milyon € tutarında 38 proje'nin uygulamaları 2005 yılı sonlarında başlayacaktır,
- 2005 yılına ait 300 milyon € tutarında 35 proje'nin uygulamaları Finansman Anlaşmasının imzalanmasını takiben 2006 yılı içerisinde başlayacaktır.

¹¹⁹ Avrupa Birliği Uyum Politikası, Katılım Öncesi Mali Araçları ve Türkiye, İktisadi kalkınma Vakfı, s. 45.

2006 yılına ait 500 milyon € için ise, ilk pakette 113 milyon € tutarında 10 proje İlk Finansman Anlaşmasının hazırlanmasını teminen Avrupa Komisyona iletilmiştir. İkinci Paket Nisan ayında gönderilmesi öngörüldü. Türkiye'nin adaylığı sebebiyle bu dönemdeki yardım, üyelik kriterleri doğrultusunda katılım öncesi stratejiyi desteklemek amacıyla kullanılmıştır. Dolayısıyla katılım öncesi mali yardım, AB müktesebatı ile uyumu sağlamaya yönelik düzenleyici altyapıyı geliştirmek, ekonomik ve sosyal bütünleşmeyi sağlamak için kurumsal yapılara ve yatırımlara (bölgesel kalkınma, kobi'ler ve sınır ötesi işbirliği vb.) destek vermektedir. Bu destek yatırım amaçlı projeler, eşleştirme, teknik yardım için finansmanı sağlamaktır. Ayrıca katılım öncesi mali yardım programı, katılıma yönelik ekonomik ve sosyal bütünleşmeyi teşvik etmek, kurumları ve teknik yapıyı geliştirebilmek için de Türkiye'ye mali destek sağlanmaktadır.

Bu nedenle, AB hibeleri kullanılarak yürütülecek olan projelerin kesinlikle stratejik belgelerdeki önceliklere uygun nitelikte olması aranan bir şarttır. Bu anlayış içerisinde oluşturulan projelerin tümü, Türkiye'nin AB üyeliği için önemli katkılar sağlayan, hassas ve özenle seçilmiş konuları kapsamaktadır. Zira, mümkün olduğu ölçüde söz konusu önceliklerle uyumlu hale getirilmesi, Türkiye'nin adaylık statüsünde Türkiye'nin AB'ye uyum çalışmalarına olumlu katkı sağlayacaktır.

Avrupa Birliği tarafından sağlanan mali yardımların Katılım Ortaklığı Belgesi ve Ulusal Program'da yer alan önceliklere uygun projeler kapsamında hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Tablo.14. 2000-2006 Dönemi Proje Bazında Yapılan Yardımlar

YIL	Miktar- Proje
2002	126 M € - 18
2003	144 M € - 28
2004	250 M € - 38
2005	300 M € - 37
TOPLAM	820 M € - 121

Kaynak: Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu,

http://www.avrupa.info.tr/AB_Mali_Destegi/AB_Program_Bilgileri.html, Aralık 2008

- *2007-2013 IPA Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı Dönemi;*

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı-IPA, Avrupa Birliği'nin 2007–2013 dönemi için aday (Türkiye, Hırvatistan ve Makedonya) ve potansiyel aday (Arnavutluk, Bosna Hersek, Sırbistan, Karadağ ve Kosova) ülkelere sağladığı tüm katılım öncesi mali yardımları tek bir çerçevede topladığı programın adıdır.¹²⁰

Avrupa Birliği, 2007-2013 döneminde tüm katılım öncesi mali yardım programlarını 1 Ocak 2007 itibariyle tek bir enstrüman altında (IPA) altında toplamıştır. Bu şekilde, katılım öncesi yardımları tek bir çerçeve altında toplamak ve hem aday hem de potansiyel aday ülkeleri tek bir mali yardım çatısı altında birleştirerek yardımın etkinliğini artırmak amaçlanmıştır. Dolayısıyla potansiyel aday ülkelerin tanınmış aday ülke statüsüne geçişinin hızlandırılması planlanmaktadır.

IPA katılım sürecinden doğan gereksinimlerin yerine getirilmesine, katılıma yönelik hazırlıklara katkı sağlanmasına yönelik mali yardımdır. IPA 2000-2006 döneminde Türkiye ve diğer aday ülkelerde yürürlükte olan katılım öncesi yardımların yerini almıştır.¹²¹

Bu şekilde IPA'nın hedefi ve faaliyet alanı açıklanmaktadır. Aday ülke konumundan üye konumuna geçiş aşamalarının gerçekleştirilmesinde bir basamak niteliğindedir. Temel amaç, Topluluğun uyum politikasının yönetilmesi ve uygulanmasına hazırlanmalarını teminen aday ve potansiyel ülkelere katkı sağlamak, onları üyelikle birlikte devreye girecek yapısal fon uygulamalarına hazırlamak ve dolayısıyla bu ülkelerin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanmalarında destek sağlamaktır.

Mali yardımların faydalanıcı ülkeler tarafından hazırlanacak programlar çerçevesinde belirlenen öncelik ve faaliyet alanlarına yönelik kullanılacaktır. Bu IPA'nın eski dönemdeki mali yardımlara nazaran getirdiği en önemli değişikliktir.

IPA kapsamında sunulacak yardımlardan aday ve potansiyel aday olmak üzere iki grup ülke yararlanacaktır. Aday ülkeler yukarıda belirtilen tüm bileşenler

¹²⁰ <http://ipa.stb.gov.tr/Dosyalar/SikcaSorulanSorular>

¹²¹ Avrupa Birliği'nin Katılım Öncesi Mali Aracı IPA ve Türkiye, İKV Yayınları:222, ist, 2008, s.12.

çerçevesinde yardım alabilecek, ancak potansiyel aday ülkeler yalnızca 1. ve 2. bileşen kapsamında sunulacak yardımlardan yararlanabilecektir.

Tablo.15. Aday ve Potansiyel Aday Ülkeler

Aday Ülkeler	Türkiye Hırvatistan Makedonya
Potansiyel Aday Ülkeler	Arnavutluk, Bosna-Hersek, Sırbistan Karadağ

Kaynak: Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı,

<http://ipa.stb.gov.tr/KatilimOncesiMaliYardimAraci.aspx>, Aralık 2008.

Türkiye aday ülke konumundadır ve bahsedildiği gibi tüm IPA bileşenleri kapsamında verilecek yardımlardan faydalanabilecek durumdadır.

Tablo.16. IPA 2007-2010 Ülke Tahsilatları

ÜLKELER	2007	2008	2009	2010
Türkiye	497.2	538.7	566.4	653.7
Hırvatistan	138.5	146.0	151.2	154.2
Makedonya	58.5	70.2	81.8	92.3
Sırbistan	186.7	190.9	194.8	198.7
Karadağ	31.4	32.6	33.3	34.0
Kosova	63.3	64.7	66.1	67.3
Bosna Hersek	62.1	74.8	89.1	106.0
Arnavutluk	61.0	70.7	81.2	93.2
TOPLAM	1098.7	1188.6	1263.9	1399.4

Kaynak: DTM, 2010.

Görüldüğü üzere IPA yardımının her yıl yaklaşık %45'i Türkiye'ye sağlanması öngörülmüştür. 2007-2010 yılları arasındaki IPA desteğinin IPA bileşenleri ise aşağıdaki şekilde olduğu gibi tahsis edilmesi öngörülmüştür.

Tablo.17. IPA 2007-2010 Türkiye Bileşen Tahsilatları (Milyon €)

BİLEŞEN	2007	2008	2009	2010
Kurumsal Kapasite Gelişimi	252.2	250.2	233.2	211.3
Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği	6.6	8.8	9.4	9.6
Bölgesel Kalkınma	167.5	173.8	182.7	238.1
İnsan Kaynakları	50.2	52.9	55.6	63.4
Kırsal Kalkınma	20.7	53.0	85.5	131.3
TOPLAM	497.2	538.7	566.4	653.7

Kaynak: DTM, 2010.

Gerek 2000-2006 Mali Yardım Dönemi gerekse aşağıda detaylarıyla ele alınan 2007-2013 IPA Mali Yardım Dönemi kapsamında AB tarafından yapılacak tüm yardımların koordinatörlüğü ABGS ve DPT aracılığıyla yürütülecektir.

Tablo.18. Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) Bileşenleri (2007-2013)

Kurumsal Kapasite Gelişimi	Mevzuat uyumu, kamu yönetimi reformu, adalet ve içişleri reformu, sivil toplumun geliştirilmesi, mali kontrol, çevre politikaları, eğitim reformu	ABGS Koordinatörlüğünde Operasyonel Program hazırlanmaktadır.
Bölgesel ve Sınır ötesi İşbirliği	Sınır ötesi işbirliği, uluslararası ve bölgelerarası işbirliği	ABGS Koordinatörlüğünde Operasyonel Program hazırlanmaktadır.
Bölgesel Kalkınma	Çevre, Ulaştırma, Bölgesel Rekabet Edebilirlik	Operasyonel Programları sırasıyla Çevre Bakanlığı,Ulaştırma Bakanlığı,Sanayi ve Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde hazırlanmaktadır.

İnsan Kaynakları	İstihdamın artırılması, istihdam kalitesinin artırılması, sosyal dışlanmayla mücadele, mesleki eğitim	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Koordinatörlüğünde Operasyonel Program hazırlanmaktadır.
Kırsal Kalkınma	Tarımsal işletmelere destek, tarımsal mamullerin işlenmesi ve pazarlanması, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve üretici birliklerine teknik destek	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koordinatörlüğünde Operasyonel Program hazırlanmaktadır.

Kaynak: Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı, <http://ipa.stb.gov.tr/KatilimOncesiMaliYardimAraci.aspx>, Ocak 2010.

Söz konusu mali yardım aracına ilişkin olarak, 20 Haziran 2007 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından kamuoyuna duyurulan Stratejik Planlama Dokümanı ile 2007-2009 dönemi için söz konusu ülkelere tahsis edilecek yardım miktarları ve alanları kesinleşmiş olup, anılan dönem için toplam 3,961 milyar avro düzeyinde yardım yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu kapsamda, Türkiye için belirlenen öncelikler ile yardım tutarları belirtilmiştir. 2007-2009 yılları için toplam 1,602 milyar avro tahsis edilmiştir. Söz konusu yardımların, demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını ve azınlık haklarını güvence altına alan kurumların varlığının istikrarına yönelik projelerin yanı sıra Türkiye-AB Sivil Toplum Diyalogu' nun teşvik edilmesine yönelik projelere odaklı olacağı ifade edilmektedir. Ayrıca, anılan yardımlar ile Türkiye'nin AB Uyum Politikasına (Cohesion Policy) ve Kırsal Kalkınma alanlarına katılım sürecine yardımcı olunmasının hedeflendiği belirtilmektedir.

Bununla birlikte, ülke bazlı yardımların dışında, söz konusu dönemde Çok Yararlanıcılı Program (Multi-Beneficiary Programme) kapsamında, bölgesel işbirliği, altyapı, adalet ve iç işleri, iç pazar ve ticaret, pazar ekonomisi, sivil toplumun güçlendirilmesi ve desteklenmesi, eğitim, gençlik ve araştırma alanlarında yapılacak projeler için toplam 402.7 milyon avro düzeyinde yardım yapılacağı ifade edilmiştir.

IPA olarak adlandırılan yeni yaklaşımın mali yardım bileşenlerine bakıldığında, Kurumsal Kapasite Gelişimi ve Bölgesel-Sınır ötesi İşbirliği maddelerinde herhangi bir değişiklik görülmezken; Bölgesel Kalkınma, İnsan Kaynaklarını Geliştirme ve Kırsal kalkınma bileşenlerinin alt başlıklarında “KOBİ altyapısı” ve “istihdam”ın öneminin artacağı öngörülmektedir. Bu nedenle, bundan sonra hazırlanacak projelerde ön plana çıkacak ve Komisyon için öncelik teşkil edecek konuların bu iki alanda yoğunlaşması muhtemeldir.

2007-2013 döneminde Türkiye'nin alacağı mali yardım miktarı kesinleşmemekle birlikte aday ülkelerin toplu şekilde yararlanacakları Katılım Öncesi Aracın miktarı 24 Mayıs tarihli Komisyon önerisinde 11.565 milyon € olarak belirlenmiştir. Önerilen rakam Katılım Öncesi Araç Tüzüğüyle birlikte AB Konseyi ve Parlamentosu tarafından da 17 Temmuz 2006 tarihinde onaylanmıştır.¹²²

Tablo.19. Bileşenler Bazında Bütçe Dağılımı

IPA BİLEŞENLERİ	2007	2008	2009	2010	TOPLAM Milyon Avro
1. Geçiş Desteği ve Kurumsal Yapılanma	252.2	250.2	233.2	211.3	946.9
2. Sınır Ötesi İşbirliği	6.6	8.8	9.4	9.6	34,4
3. Bölgesel Kalkınma	167.5	173.8	182.7	238.1	762.1
4. İnsan Kaynakları	50.2	52.9	55.6	63.4	222.1
5. Kırsal Kalkınma	20.7	53.0	85.5	131.3	290.5
TOPLAM Milyon Avro	497.2	538.7	566.4	653.7	2.256

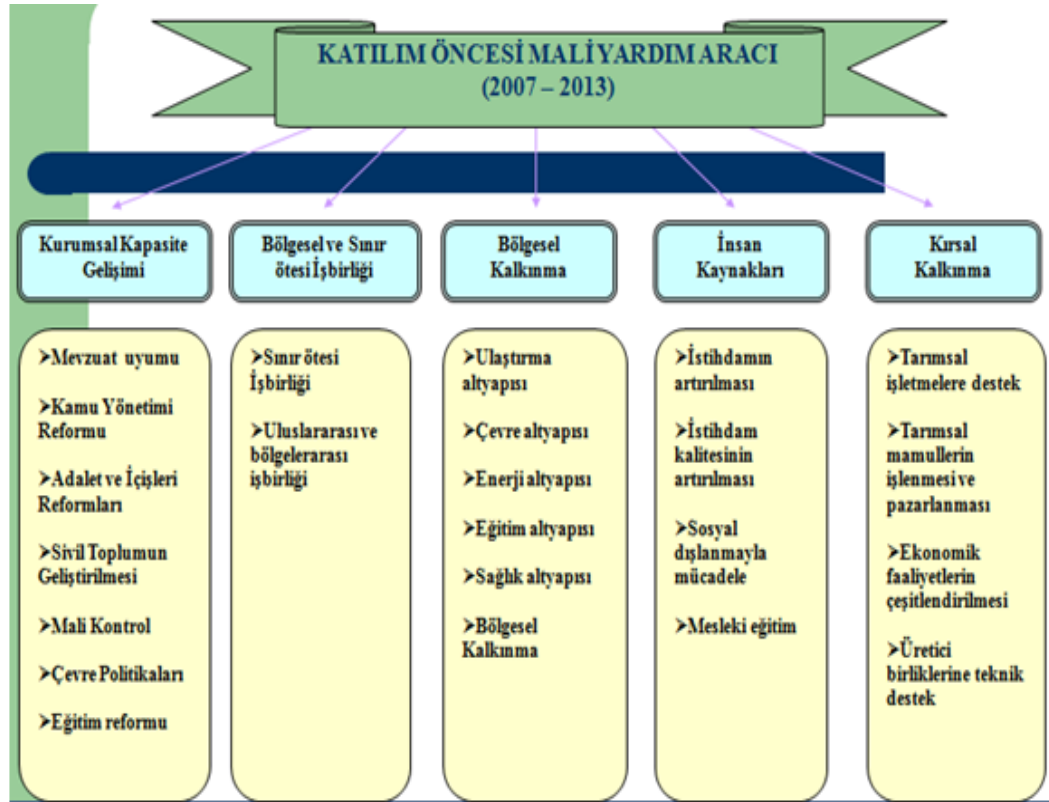
Kaynak: Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı,

<http://ipa.stb.gov.tr/KatilimOncesiMaliYardimAraci.aspx>, 2010.

Görüldüğü gibi, IPA Bütçesi 2007–2013 döneminde IPA kapsamında tüm aday ve potansiyel aday ülkelere sağlanacak yardımın toplam miktarı 11.5 Milyar Avro'dur. Türkiye'ye 2007–2010 dönemi için ayrılan miktara bakacak olursak; bu dönemde tüm bileşenler kapsamında Türkiye'ye toplam 2. 256 Milyar Avro mali yardım öngörülmüştür.

¹²² Avrupa Birliği Uyum Politikası, Katılım Öncesi Mali Araçları ve Türkiye, İktisadi kalkınma Vakfı, s. 45.

Şekil.11. Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı

Kaynak: Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı,

www.tzob.org.tr/tzob_web/proje/sunumlar/IPA.ppt, Aralık 2009.

- Kurumsal yapılanma: Müktesebat uyumuna yönelik yatırım, Topluluk Programlarına katılıma yönelik faaliyetler finanse edilebilecektir. kurumsal kapasitenin geliştirilmesi hedeflemektedir.

- Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği (Regional and Cross Border Cooperation): Mevcut PHARE Programının sınır ötesi işbirliği kısmına tekabül etmektedir. Bu bileşen kapsamında da, mevcut PHARE Programı uygulamasında olduğu gibi kurumsal yapılanma ve yatırım faaliyetleri finanse edilebilecektir. Bölgesel, bölgelerarası ve sınırötesi işbirliği konularını desteklemeyi hedeflemektedir.

- Bölgesel Kalkınma (Regional Development): Büyük oranda Yapısal Fonlar kapsamındaki Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ABKF) ve Uyum Fonu uygulamaları ile örtüşmektedir.

Desteklenen sektörler; Sürdürülebilir Ulaşım Altyapısı, Çevre Altyapısı (Özellikle Su, Atık Yönetimi ve Hava Kalitesi alanlarında), KOBİ'lerin Desteklenmesi: Teknolojik gelişme ve inovasyon kapasitelerinin güçlendirilmesi, KOBİ'lere yönelik ekonomik aktiviteyi canlandırıcı altyapı (business-related infrastructure) ve teknoloji hizmetlerinin sunumu, sürdürülebilir üretim modellerinin ve teknoloji transferinin teşvik edilmesi, Endüstri bölgelerinin yeniden yapılandırılması şeklinde belirtilebilir.

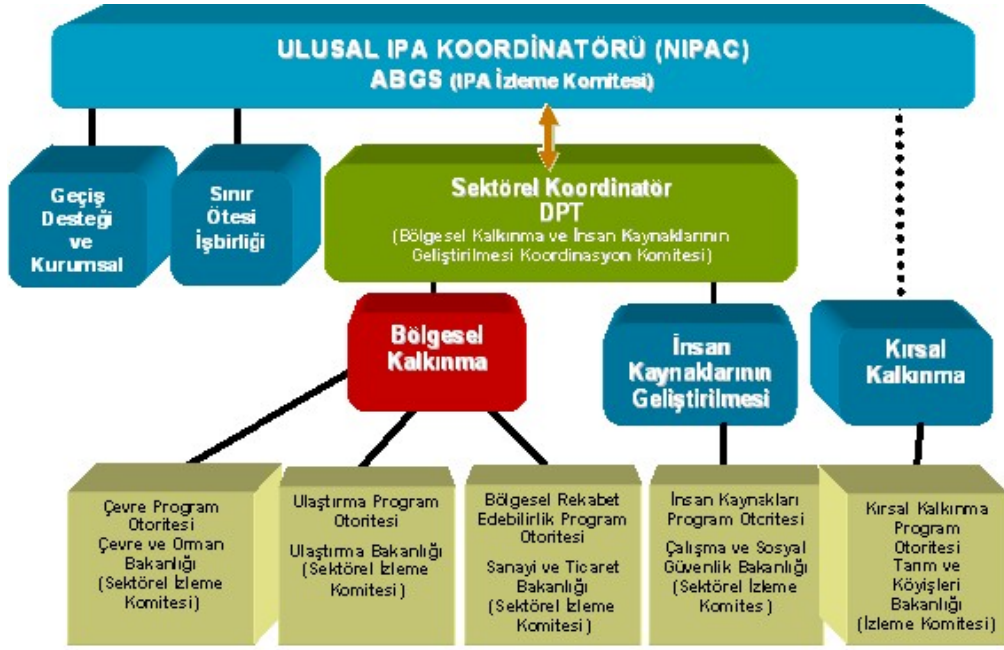
● İnsan Kaynaklarının Gelişimi (Human Resources Development): Özellikle hayat boyu öğrenme sistemleri, girişimciliğin teşviki ve yeniden yapılanma kapsamında destek hizmetleri yoluyla, işçilerin ve işletmelerin şartlara ve çevreye intibak etme yeteneğinin artırılması, iş piyasası kurumlarının modernizasyonu ve aktif ve önleyici politikalar ile kadınların işgücüne katılımının teşvik edilmesi suretiyle istihdam edilebilirliğin artırılması, işgücü piyasasında sosyal içermenin teşviki, dezavantajlı grupların entegrasyonu ve ayrımcılıkla mücadele. Genel bir ifadeyle İstihdama erişim, sosyal içirme, insan sermayesine yatırım (eğitim-sağlık) gibi alanlarda faaliyetleri destekleyecektir.

● Kırsal Kalkınma (Rural Development): Aday ülkelerin üyelik sonrası kullanılacak kırsal kalkınma programlarına hazırlanması hedeflenmektedir. Tarım işletmelerine yatırımlar, tarım ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması, kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi gibi tedbirler, desteklenebilir faaliyetler olarak belirtilebilir.

Ancak, söz konusu bileşen ile AB'nin mevcut Kırsal Kalkınmanın Desteklenmesine ilişkin Konsey Tüzüğü (1257/1999) kapsamındaki bazı faaliyetlerin benzerleri finanse edilebilecektir.

IPA'nın 3, 4 ve 5. bileşenleri çerçevesinde ülke genelinde oluşturulacak kurumsal yapılanma üyelik sonrası AB Yapısal Fon mevzuatının uygulanması için gerekli olan yapıların oluşturulmasına temel teşkil edecektir. Bu doğrultuda, IPA sürecinde yer alacak kuruluşlar aşağıdaki şekilde olduğu gibidir.

Şekil.12. IPA Kurumsal Yapılanması

Kaynak: Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı,

<http://ipa.stb.gov.tr/KatilimOncesiMaliYardimAraci.aspx>, Aralık 2009.

Görüldüğü gibi ABGS, IPA'nın tüm bileşenlerini koordine etmekten sorumlu Ulusal IPA Koordinatörü (NIPAC); DPT, IPA'nın 3. ve 4. bileşenleri çerçevesinde Stratejik Koordinatör; Hazine Müsteşarlığı, yardımın mali yönetiminden sorumlu Ulusal Fon; IPA'nın 3, 4 ve 5. bileşenleri ile ilgili Bakanlıklar (Sanayi ve Ticaret, Çevre ve Orman, Ulaştırma, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı) ise Program Otoritesi görevini üstlenmiştir.

Sistemin mali kontrol görevini Hazine Müsteşarlığı Kontrolörler Kurul Başkanlığı, projelerin mali uygulamasını ise Merkezi Finans ve İhale Birimi yerine getirecektir.

Avrupa Birliği'nin daha önceden sunduğu katılım öncesi mali yardımları 5 başlık altında toplanmaktadır ve konunun daha iyi anlaşılması için kısaca değinilecektir;

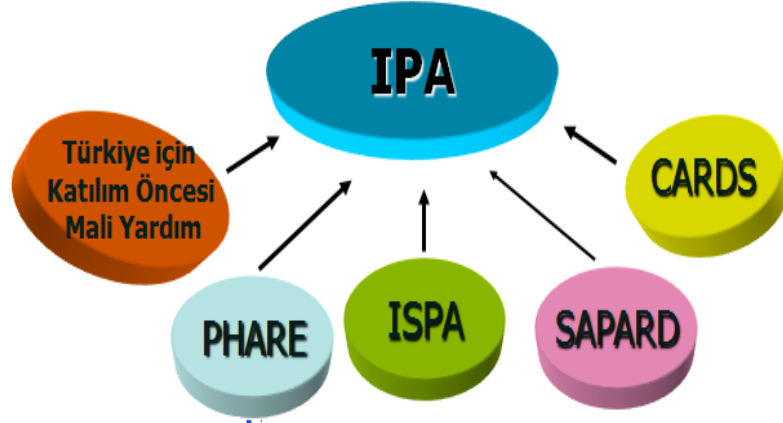
- PHARE - Poland and Hungary (Assistance for Restructuring their Economies): Merkez ve Doğu Avrupa ülkelerinin ekonomilerini yeniden yapılandırma çabalarını desteklemek amacıyla 1989 yılında oluşturulmuştur. Başlangıçta yalnızca Polonya ve Macaristan'a yönelik olan program, zaman içerisinde 13 ülkeyi (Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Letonya, Litvanya, Makedonya, Macaristan, Polonya, Romanya, Slovakya, Slovenya) kapsayacak biçimde genişletilmiştir. Bu program kapsamında kurumsal kapasite ve ekonomik ve sosyal uyum alanları desteklenmiştir.

- ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession): Doğu Avrupa'daki Aday Ülkelerin, Topluluğun özellikle taşımacılık ve çevre alanlarındaki altyapı standartlarına uyumunu sağlamayı amaçlamıştır. Bu çerçevede ISPA, büyük çevre ve taşımacılık alanı altyapı projelerini finanse edilmiştir.

- SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture & Rural Development): Tarım ve kırsal kalkınmaya yönelik özel bir katılım programıdır. Doğu Avrupa'da bulunan Aday Ülkelerin, tarım sektörü ile kırsal bölgelerin yapısal uyumunu gerçekleştirirken Ortak Tarım Politikası ile ilgili Topluluk müktesebatını uygularken karşılaştıkları problemleri çözmelerine yardımcı olmayı amaçlamıştır.

- CARDS (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization): Bu program kapsamında Batı Balkan Ülkeleri (Hırvatistan, Bosna Hersek, Arnavutluk, Makedonya, Sırbistan ve Karadağ) finansal olarak desteklenmiştir. CARDS programı söz konusu ülkelerin politik ve ekonomik gelişimlerinin gerçekleştirilmesi ve kurumsal kapasitelerinin artırılmasını amaçlamıştır.

Şekil.13. AB Katılım Öncesi Mali Yardımları Programları

Kaynak: Yaygır, D., “Türkiye-Avrupa Birliği Mali İlişkileri” Sunumu, Slayt 16, Ocak 2010.

Avrupa Birliği'nin aday ve potansiyel aday ülkelere daha önceden sunduğu katılım öncesi mali yardımlar programları anlatılmıştır. Fakat belirtmek gerekir ki, IPA ile birlikte AB tarafından daha önce uygulanmakta olan bu PHARE, ISPA, SAPARD ve Türkiye için Katılım Öncesi Mali Yardım gibi araçlar yürürlükten kaldırılmış bulunmaktadır.

- Türkiye İçin Katılım Öncesi Yardım;

Türkiye'nin 1999 yılında Avrupa Birliği'ne aday ülke ilan edilmesinden sonra Türkiye'ye çeşitli kaynaklar vasıtasıyla sağlanan yardımlar tek bütçe altında toplanmıştır. 2002-2006 yılları arasında programlanan bu yardımlardan, sadece AB'ye uyum amacıyla tanımlanan projeler yararlanabilmiştir. Bu dönemde müktesebat uyumu için gerekli idari kapasite oluşturulması ve bunun için gerekli yatırım ihtiyacı ve ekonomik ve sosyal uyum konularındaki projeler finanse edilmiştir.

2007–2013 döneminde Avrupa Birliği bu beş başlık altında aday ve potansiyel aday ülkelere verdiği bu mali yardımları IPA ile tek bir çerçevede toplamıştır.

5. HİBE PROJELERİ VE PROJE HAZIRLIK SÜRECİNDEKİ DEĞİŞKENLER

5.1. Hibe Projeleri

Hibe programları ticari olmayan, Avrupa Birliği'nin hedeflerinden birinin hayata geçirilmesi, bir faaliyetin uygulamaya konulması veya bir kurumun işletilmesinin sağlanması için uygulanan programlardır. Hibe programları bir çerçeve program altında, çerçeve programın amaçlarına yönelik olarak düzenlenirler.¹²³

Örneğin Katılım öncesi süreçte sivil toplumun güçlendirilmesi: STK Hibe Mekanizması, katılım öncesi süreçte Türk sivil toplumunun güçlendirilmesi yoluyla AB'ye uyum çalışmalarına ve siyasi reformların genişletilmesi ve bütünleştirilmesine katkı sağlamak amacıyla birçok bileşen ve alt projelerden oluşmaktadır.

Buradan hareketle,

- Doğrudan bir ödemedir
- Ticari olmayan niteliktedir
- Sözleşme makamı tarafından belirli bir yararlanıcıya verilir
- Avrupa Birliği politikasının bir parçasını oluşturan bir hedefi gerçekleştirmek amacıyla taşıyan bir eylemi uygulamak için verilir,

şeklinde hibe özellikleri sıralanabilir.

Bununla birlikte, AB hibelerinden yararlananlar aşağıda belirtildiği gibidir;

- Kamu kurum ve kuruluşları
- Yerel yönetimler
- Sivil toplum kuruluşları
- KOBİler

¹²³ <http://www.protectingwomen.org/Unip/Web/img/doc/II-ABhibesistemleri-metin.doc>

- Üniversiteler
- Tarımla ilgili alanlarda çalışanlar

Hibe programlarının bir bölümü Avrupa Komisyonu ile Türkiye Cumhuriyeti arasında varılan mutabakatlar sonucunda geliştirilir ve duyurusu yapılır. Bazı AB hibe programları ise doğrudan Avrupa Komisyonu'nun merkezi olarak tanımladığı ve kaynak sağladığı Topluluk Programları dahilindeki fonlardır.¹²⁴

Proje seçimindeki en önemli kriter mali yardımların “AB üyeliğine yönelik uyum esasları doğrultusunda” kullanılabilir olmasıdır. Bu nedenle programlama süreci, Katılım Ortaklığı Belgesi, İlerleme Raporu, Ulusal Program ve Ön Ulusal Kalkınma Planında ifade edilen öncelik alanları çerçevesine giren proje fikirlerinin tespit edilmesi ve bunların belirli bir formatta geliştirilmesi çalışmalarını kapsamaktadır.¹²⁵ Avrupa Birliği, uyum olgusunu temel hedef belirlemiş ve bu doğrultuda aday ülkelere ekonomik sosyal, siyasi ve hukuki açılardan topluluğa uyumun daha hızlı olabilmesi için her yıl proje karşılığı mali destek sağlamaktadır. Bu doğrultuda belirlenen kriterler çerçevesinde hareket etmek gerekecektir.

Proje kavramının çok değişik şekillerde tanımını yapmak mümkündür. En genel ifadeyle: “Belirli bir zaman aralığı içerisinde, mevcut kaynakları kullanarak, önceden tanımlanan hedef ve amaçlara ulaşmak için yapılan çalışmalar bütünü”¹²⁶ olarak tanımlanmaktadır. Proje, arzu edilen amaçlar setini içeren detaylı tanımlanmış bir faaliyettir. Bir projeye başlamadaki ana neden bu amaçlara ulaşmaktır. Bu bir faaliyet fikri doğması ile başlar ve amaçlara ulaşmak için gerekli adımların tamamlanması ile sonuçlanır. Proje sonuçları ve çıktıları net olarak belirlenmiş, tek seferlik faaliyet olarak da tanımlanır. Proje ayrıca; “Tasarlanmış şey, tasarı” veya “Değişik alanlarda önceden plan ve programa alınmış, maliyeti hesaplanmış, kurum ve kuruluşların yönetim organlarınınca onaylanmış, kısa ve uzun vadeye bağlanarak özel kurum veya devlet adına gerçekleştirilmesi kabul edilmiş bilimsel çalışma tasarısı”¹²⁷ olarak da ifade edilmektedir.

¹²⁴ STK'lar İçin Pratik Rehber Türkiye'de Avrupa Komisyonu Hibeleri, sh.17.

¹²⁵ T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=5&l=1>

¹²⁶ Düşünceden Projeye, Ülkeler arası Eğitim ve Öğretim Alanında Proje Planlama ve Teklif Hazırlama Kılavuzu, s. 4.

¹²⁷ Parlatur, İ.-Gözaydın, N.- Zülfiyar, H.- Aksu, B.T.-Türkmen, S.-Yılmaz, Y., “Proje”, Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük, Cilt II, Ankara, 1998, s. 1826.

Proje başlangıç ve sonu olan, uzunluğu önceden belirlenmiş bir süre içerisinde değişim yaratan, iç içe geçmiş amaç ve hedeflere sahip, planlanan uygulama adımlarıyla çeşitli ürünlerin elde edildiği, aynı ve nakdi kaynaklarla yürütülen bir çalışmadır. Çalışmalar proje bünyesinde kalıcı ama projenin yürütüldüğü kurumda geçici olarak çalışan disiplinler arası bir ekip tarafından, planlanmış zaman ve finansal kaynak sınırları içinde yürütülür. Proje değişimi simgeleyen ve değişimi uygulayan bir süreçtir. Proje ilgililere yeni bir boyut, durum veya görüş getirebildiği gibi ilgililerin mevcut uygulamalarını, ürünlerini ya da hizmetlerini değiştirebilir. Projeler belirgin bazı özelliklerin ortaya çıkarılması amacıyla ve değişik kriterler kullanılarak sınıflandırılabilir.¹²⁸

Bununla birlikte, Proje belirli bir yerde, belirli süre içinde, belirli bir bütçe ile, net olarak tanımlanan amaçların gerçekleştirilmesine yönelik olarak planlanan faaliyetler bütünüdür. Diğer bir ifadeyle, “proje, bir hedefe ulaşmak için, kaynak ve zaman kullanımını planlayan faaliyetler dizisidir.”¹²⁹ Projede, ilgili paydaşlar, öncelikli hedef gruplar ve nihai yararlanıcılar, mevcut sorunlar ve bunların projenin önerdiği çözümleri, koordinasyon, yönetim ve finansal düzenlemeler, gözlemler ve değerlendirme metotları, proje sonuçları ve bunların sürdürülebilirliği, olası riskler ve B planları net olarak belirlenmiş olmalıdır. Proje aslında bir “dilekçedir” ve “belirli bir alan veya konuda mevcut bir sorunun çözümü veya bir hedefin elde edilebilmesi için bu sorun veya hedefle ilgilendiği bilinen kurumlardan destek talep eden, biçimsel başvuru aracıdır”. Gündelik yaşamda kullanılan dilekçeden tek farkı, başvuruda bulunan, sorunun çözümü için sorumluluk üstlenmeyi kabul etmektedir. Çözüm için zaman, ekip, yöntem, araç ve bütçeyi öngörmekte, ilgili kurum ise başvurunun öngördüğü zaman, ekip, yöntem, araç ve bütçenin önceden ilan edilen kriterlere uygun olması durumunda finansman sağlamayı ve denetlemeyi üstlenmektedir.¹³⁰

Buradan hareketle var olan durumdan ulaşmak istediğimiz duruma kadar geçen süredeki değişimler projeyi oluşturur. Belirlenen sürede, kullanılan kaynaklarla bu değişimin nasıl olacağı belgelenmektedir.

¹²⁸ Enver, E. – Kovancı, A., “Proje Yönetimi ve İnsan Kaynakları İlişkisi”, Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi, Cilt 1, S.: 4, 2004, s.s. 75, 76.

¹²⁹ STK’lar İçin Pratik Rehber Türkiye’de Avrupa Komisyonu Hibeleri, s.37.

¹³⁰ Lehimler, H.M., Avrupa Birliği Topluluk Hibe Projeleri, İstanbul, 2008, s. 17.

Bu projelerde temel hedef aşağıdaki gibidir;

- Demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygı ilkelerini teminat altına alan istikrarlı kurumlar
- İşler durumda bir piyasa ekonomisi ve AB'deki rekabete ayak uydurabilme kapasitesi
- AB mevzuatının benimsenmesi ve uygulanması
- AB ve Türkiye arasındaki Sivil Toplum Diyalogu
- AB yapısal fonlarının yönetimi için hazırlık

Projenin ayırt edici özellikleri ise şu şekildedir;

- Projenin açıkça tanımlanmış amaçları vardır,
- Önceden belirlenmiş başlangıç ve bitiş noktası bulunmaktadır,
- Olay kendine özgü, tek ve tekrarlanmayan niteliktedir,
- Belirli bir ürünü ortaya çıkarmak için zaman ve kaynaklar kullanılarak yürütülen karmaşık bir çabadır,
- Birbirini izleyen ve paralel giden faaliyetlerden oluşan bir süreçtir,
- Bir proje, çeşitli örgütsel yapıların kurulmasını ve değişik fonksiyonel ilişkilerin geliştirilmesini gerektirir,
- Bir proje ürünü, birçok bakımdan kendine özgüdür. Tek ve benzersizdir,
- Proje çok çeşitli alanlardan, farklı nitelikteki kişi ve kuruluşların birbirini izleyen aşamalarda ortak çabalarını gerekli kılan karmaşık bir süreçtir.¹³¹

AB Projelerinde proje teklifinin; projenin AB'nin öncelik ve hedeflerine uygunluğu, Program'ın yapısına bağlı olarak hedef grubun ve ihtiyaçlarının belirlenmesi, ihtiyaçların analiz edilmesi, ihtiyacın giderilmesine yönelik çözüm üretilmesi, bu çözümün üretilmesi için proje planlamasının yapılması, üretimde görev paylaşımı için ortaklığın oluşturulması, her ortağın her süreçteki rolünü ve projenin aktivitelerinin detaylı açıklamasını içeren iş paketlerinin hazırlanması, bunlardan yola çıkarak proje bütçesinin hazırlanması, bütçenin finansman

¹³¹ Barutçugil, İ., Proje Yönetimi, İstanbul, 2008, s.s. 14, 15.

kaynakları arasında dağıtılması, proje sonuçlarının açık tanımı, proje sürecinde ve sonunda yaygınlaştırma, işletme ve etki için gerekli aktivitelerin düzenlenmesi, projenin ve finansmanın bitiminin ardından proje ve sonuçlarının ne olacağı, proje sürdürülebilirliği gibi hususları içermesi gerekmektedir.

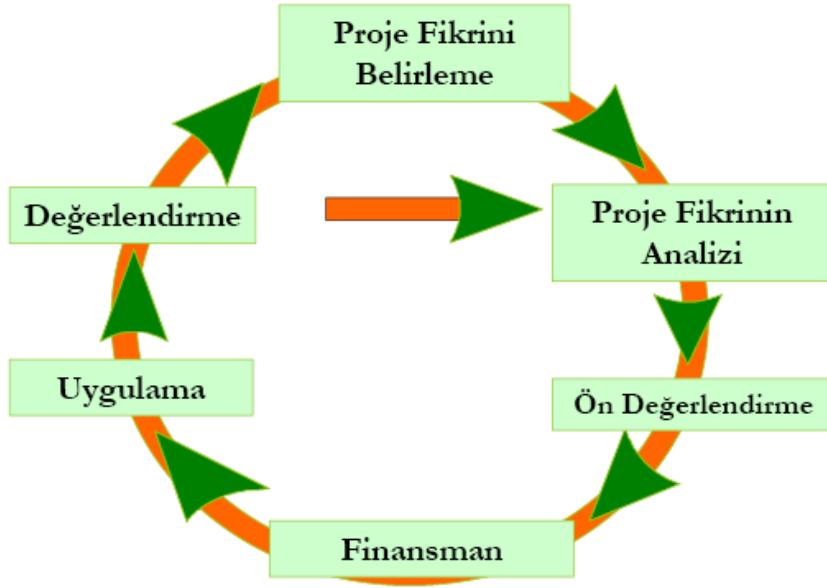
5.2. Proje Döngüsü Yönetimi

Proje döngüsü, proje fikrinin ortaya çıkışından bu fikrin kâğıda dökülmesi, geliştirilmesi, proje için fon başvurularının yapılması, projenin yürütülmesi, bitmesi ve değerlendirilmesi, ardından yeni proje fikirlerinin türetilmesine kadar giden süreçlerin tamamıdır. Mantıksal çerçeveye yaklaşımı temeline dayanmaktadır.

Proje döngüsü yönetiminin faydalı birçok yönü bulunmaktadır. Etkin ve başarılı projeler gerçekleştirebilmek için geçmiş tecrübelerden iyi dersler çıkarabilmeyi sağlayacak uygun ortamı sunması bunlardan biridir. Proje kavramının ve içeriğinin daha belirgin olması ve kolay anlaşılır bir hale getirmek ve projenin daha iyi izlenmesi ve değerlendirilmesini sağlamak amacıyla proje döngüsünün her aşamasında projenin amaçları, hedefleri gözden geçirilebilmeli ve bir sonraki aşamada uygulanabilir olmalıdır.

Proje döngüsü yönetimi de bu süreçlerde tüm kaynakların en etkin şekilde kullanılması için izlenen yönetim sistemidir. Proje döngüsü yönetimi projenin yürütülmesi süreci değildir, projeyi ilgilendiren tüm aşamaların bir bütünüdür.

Şekil.14. Mantıksal Çerçeve Yaklaşımında Proje Döngüsü

Kaynak: “Proje ve Temel Kaynaklar”, Milli Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, Erzurum Sunumu, Erzurum, 2009, Slayt 6, 2010.

Projelerin planlaması ve yürütülmesi, proje döngüsü adı verilen ve birbirini takip eden 6 aşamada gerçekleştirilir. Bu aşamalara aşağıda kısaca yer verilecektir.

Proje Fikrini Belirleme: Projeye ilişkin fikirlerin ortaya konduğu ve tasarlandığı ilk hareket noktasıdır.

Proje Fikrinin Analizi: Projenin teknik ve uygulama açısından detaylı olarak tasarlandığı aşamasıdır.

Ön Değerlendirme: Tasarımı tamamlanmış olan projenin teknik, mali, ekonomik, kadın eşitliği, sosyal, kurumsal, çevresel faktörler açısından tutarlılığının, bütünselliğinin ve işlevselliğinin değerlendirildiği ve proje önerisinin yazıldığı aşamasıdır.

Finansman Sağlanması: Finansman teklifinin ilgili kuruluşlar tarafından değerlendirildiği ve finansmanın sağlandığı aşamadır. Bu aşamada proje hedefleri ve bütçe gözden geçirilebilir.

Uygulama: Projede öngörülen faaliyetlerin hayata geçirilmesi, izlenmesi, denetlenmesi ve değerlendirilmesi aşamasıdır.

Değerlendirme: Proje sonuçlarının gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi aşamasıdır. Bu aşamada proje süresince belli aralıklarla ve proje sona erdikten sonra projenin sonuçlarının ve etkisinin değerlendirilmesi yapılır. Değerlendirme ile ileride yürütülecek benzer projeler için tavsiyeler ortaya çıkarılır, projenin devam etmesine karar verilir ya da yeni proje fikirleri ortaya çıkar.

Proje; proje fikrinin doğması, planlanması, uygulanması ve sona erme gibi aşamalar üzerine kuruludur. Mantıksal çerçeve yaklaşımında ise Proje Yönetimi Kavramı, proje ve programların hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde kullanılan bir yöntem ve sistematik bütün olarak tanımlanmaktadır. Başka bir açıdan bakıldığında ise proje yönetimi; projenin amaçlarını yerine getirebilmek için kullanılan parasal ve parasal olmayan kaynakların faaliyetlerini planlama, organizasyon, yönetme, koordinasyon ve kontrol fonksiyonlarının bütünü olarak düşünülebilir. Projenin yürütülmesi sırasında ortaya çıkabilecek tüm sorunlara ve risklere karşı sonuçtaki amaçların gerçekleşmesini sağlamaya yönelik çabaların tümü proje yönetiminin kapsamı içindedir. Burada başarı, projeyi oluşturan faaliyetleri uygun ve bir sıra ve düzen içinde ele almaya ve kaynakları en uygun şekilde kullanmaya bağlı bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle, zaman, malzeme, insan, para, bilgi ve benzeri kaynakları etkin yönetilmesi ve yönlendirilmesi sürecidir ve temel ilkeleri şu şekildedir;

- Belirlenmiş bir sonuca götüren araçtır. Kendisi bir sonuç veya amaç değildir. Belirli bir amacı elde etmek için iletişim, çalışmaya özendirme, koordinasyon, organizasyon ve görevlerin getirilme biçimidir.

- Proje yönetimi farklı rollere sahip kişilerin ya da farklı organizasyonel yapılar içeren kurum / kuruluşların bir araya gelerek, aynı amaç altında çalıştıkları bir süreçtir. Tümünün ortak amacı, projenin başarıyla tamamlanmasıdır.

- Elde bulunan ekonomik kaynakların ve sahip olunan bilgi ve becerinin en iyi biçimde kullanılmasını gerektiren bir çabadır. Sonuçta sağlanan kar, çalışmayı özendirici bir güdü ve çalışma başarısının bir ölçüsü ve ödülüdür.

Sağlıklı bir proje yönetimi, kaynakların dengeli dağılımını ve sürelerin programa uygun olarak kullanılmasını sağlar, sürekli raporlama ihtiyacını azaltır ve potansiyel planlar için sağlıklı kapasite tahminleri yapmaya yardımcı olur, faaliyetlerin yapılması için gerekli olan fonksiyonel sorumlulukları belirler, problemleri erken tespit eder, böylece düzeltici işlemlerin yapılmasına imkan verir ve yapılan işlerle planlanan işlerin mukayese edilmesini sağlar.¹³² Projenin türü işlerin yürütülmesi, kendine has özellikleri olan bir organizasyon yapısını da beraberinde getirmektedir. Proje adı altında toplanan işlerin yerine getirilmesi için, değişik kişi, bilgi, kaynak ve gruplara değişik zamanlarda ihtiyaç hissedilmektedir. Proje organizasyonu, farklı, tekdüze olmayan ve sık sık değişen ve farklı disiplin mensuplarını bir araya getiren bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Proje döngüsü yönetiminin tüm aşamalarında önemle üzerinde durulması gereken husus, proje sonuçlarından fayda sağlayacak grupların ihtiyaçlarına cevap vermektir. Proje döngüsü yönetiminde mevcut durum analizi ve mantıksal çerçeve metodu proje tasarlanırken uygulanması tavsiye edilen yöntemlerdir. Projede hangi hizmetlerin sağlanacağı değil, bu hizmetlerden hedef grupların nasıl faydalanacağı ana hedefdir.

Proje döngüsü yönetiminin başarısı, projeyi en iyi şekilde tanımlayan, proje ile ilgili tüm detayların aktarıldığı standart bir proje formatı olmasına bağlıdır. Bununla birlikte projenin başarıya ulaşmasında birçok faktör de etkili olmaktadır. Bu başarı kriterleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Kusursuz planlama,
- Uyumlu ve heyecanlı bir proje ekibi,
- Yeterli oranda organizasyon kapasitesi,
- Proje ortaklarının taahhüt edilen işbirliğine sadık kalması ve verimli çalışması,
- Projenin amacına uygun, gerçek ihtiyaçlara cevap vermesi,
- Proje mantıksal çerçevesi çizilmeden önce geçerliliği olan yeterli düzeyde bilgi toplanmalı ve mevcut durum hakkında analiz yapılmalıdır.

¹³² Doğruer, İ.M., Proje Yönetimi, İstanbul, 2007, s. 19

Proje hazırlanırken projenin başarısızlığına sebep olabilecek bazı faktörler de olabilir. Bu faktörler aşağıda ki gibidir.

- Yetersiz proje dokümanları
- Kısa vadeli bakış açısı
- Doğru stratejilerin belirlenememesi
- Faaliyet tabanlı uygulama ve planlama
- Mevcut durumun yetersiz analizi
- Risklerin yeterince dikkate alınmaması
- Geçmiş deneyimlerin yeni projelerde dikkate alınmaması
- Projelerin hedef gruplarla ilgili olmaması
- Doğrulanabilir olmayan proje çıktıları

Bu başarısızlıkların ortadan kaldırılması için bir takım önlemler almak gerekir. Bunlar ise aşağıda belirtildiği gibidir.

- Proje döngüsü süresince doğru zamanda doğru kararı alma disiplini sağlanmalıdır,
- Proje sonuçlarını etkileyen devlet politikaları ya da ilgili diğer politikalar dikkate alınmalı ya da bu politikaların proje hedeflerine uyumlu hale getirilmesi hedeflenmelidir,
- Projede belirlenen hedefler, projeden fayda sağlayan gruplara sürdürülebilir hizmet vermelidir,
- Çevresel değerler ve doğal kaynakların korunması dikkate alınmalıdır,
- Proje ile doğrudan ya da dolaylı yoldan ilişkisi olan grupların sosyokültürel değerlerine saygı gösterilmelidir,
- Uygun teknoloji ve yenilenebilir kaynaklar kullanılmalıdır,
- Proje yürütüldüğü sürece ilgili sektörlerin yönetim kapasitesi gelişiyor olmalıdır,
- Sadece proje devam ettiği sürece değil proje sona erdikten sonra da ekonomik ve finansal yeterlilik sağlanmalıdır,
- Riskler önceden bilinmeli ve dikkate alınmalıdır.

5.3. Proje Hazırlama Sürecindeki Değişkenler

Proje süreci, proje fikrinin oluşturulması, fikrin AB ve ilgili Program'ın öncelik ve amaçlarıyla özdeşleşmesi, planlama, bütçeleme, teklif ve kabul, yürütme ve değerlendirme şeklinde işler. Kabule kadar geçen süreçte ortaya çıkan değişkenler projenin kabul edilmesini ve edilmemesini belirler. "Kabul kriterleri" olarak değerlendirilen bu değişkenler, Program'a göre değişkenlik göstermekle birlikte genel olarak, "Uygunluk", "Çalışma Programının Kalitesi", "Yenilikçi Karakter", "Konsorsiyumun (ortaklığın) Kalitesi", "Avrupa Katma Değeri" ve "Fayda Maliyet Oranı" olarak oluşmaktadır. Yapılan teklifler ilgili makamca değerlendirilmeye alınırken her bir değişken için bir puanlama sistemi kullanılır ve tüm değişkenler için yapılan puanlama, diğer proje başvuruları arasında değerlendirmeye alınarak en yüksek puan alan projeler, Program için ayrılan bütçeye bağlı olarak seçilir. Bu seçimde belirli bir yüzde oranı kullanılır, o yüzdeyi yakalayamayan proje teklifleri ortalamanın üstünde kalsa dahi kabul edilmezler. Hibe veren makam, proje bütçesinin tamamını kullanmak zorunda olmadığından bu değerlendirme projenin kalitesi göz önüne alınarak yapılır. Proje teklifleri genellikle iki bağımsız dış uzman tarafından incelendikten sonra başarılı ya da başarısız olarak değerlendirilir. Proje'nin başarısı Program'ın o yılki öncelikleri ile de çok ilişkilidir. Örneğin bir Program'da 2009 yılı önceliği dezavantajlı bölgelerde kadınların istihdama katılımı sorununun çözümlenmesi ise bu konuya ilişkin hazırlanan bir proje teklifinin kabul edilmesi oranı o kadar yüksektir. Hazırlanan proje iyi bir proje olsa dahi o yılki önceliklerle ilişkilendirilmemişse kabul edilmeme ihtimali olabilir.

Proje değişkenlerinin her biri ayrı bir öneme sahiptir. Proje teklifi yapan kurumun ya da kuruluşun ve ortaklarının her bir değişken için yaptıkları çalışmanın değeri ayrıdır. Bu nedenle fikrin bulunmasıyla birlikte planlamanın tüm unsurları ayrı ayrı dikkate alınmalıdır. Proje değişkenleri projenin hangi aşamasından bakıldığına bağlı olarak azalabilir ya da çoğalabilir. Bu araştırma kapsamında bir projenin düşünceden teklife kadar olan aşamalarını ele aldığımız için bu bölümde ele alınacak değişkenler şu şekildedir;

- Proje fikrinin oluşturulması,
- İlgili Program'a ilişkin amaçların, hedeflerin ve önceliklerin anlaşılması,

- Amaçlar, hedefler ve hedef gruplar,
- Projeye ilişkin dökümanların anlaşılması ve uygun şekilde doldurulması,
- Ortaklığın oluşturulması ve işbölümü,
- Çalışma programının oluşturulması,
- Fayda maliyet oranı (bütçelendirme),
- Avrupa katma değeri,
- Yaygınlaştırma, işletme ve etki.

Yukarıda belirtilen tüm değişkenler bir projenin oluşum aşamasında karşımıza çıkan noktalardır. Bu değişkenlerden her birinin projenin kabulünde, hatta uygulanmasındaki başarılar üzerinde çok büyük etkisi bulunmaktadır. Projelerin tümünde, başvuru sırasında yukarıda belirtilen tüm değişkenlerin ifade edilmesi söz konusu olmayabilir.

5.3.1. Proje Fikrinin Oluşturulması

Fikir yani düşünce bir projenin çekirdeğidir. Projenin tüm yapısı fikrin üzerine inşa edilmektedir. Genelde yapılan hatalardan bir tanesi, teklifi hazırlayan kişi ya da kurumun proje yapmaya karar vermesinin ardından proje teklifine uygun olarak fikir üretmeye çalışmasıdır. Bu durumda üretilen projeler genelde gerçek bir ihtiyaca cevap vermekten çok proje yapma isteğini tatmin etme amacı güttüğünden yapılan çalışma sağlıklı olamamaktadır. Gerçek bir ihtiyaçtan yola çıkılarak üretilen bir proje fikrinin muhakkak karşılığını bulacağı bir Program bulunur. Bu nedenle fikrin projeye dönüştürülmeden önce üzerinde düşünülmesi, analiz edilmesi ve çeşitli yöntemlerle geliştirilmesi çok önemlidir. “İyi bir proje fikri, proje sahibinin uzun süredir test ettiği sorunlar, ihtiyaçlar ve çözümler için en uygun eylem ve yöntemlerin analizinden elde edilen, mali olanakları yeterli olsa, bizzat yapmaktan çekinmeyeceği, bir düşünce ve eylem kompozisyonudur.”¹⁴⁹

Projeler ihtiyaçtan kaynaklanır. Bu ihtiyacın kaynağı çok farklı nedenlerden olabilir ancak proje fikrinin en başından iyi tanımlanması ile hedef ve kapsamların iyi belirlenmesi projenin başarısı için hayati öneme sahiptir. Proje fikrinin

doğmasında; problemlerin farkında olunması ve bunların çözümü için yollar aranması, mevcut sistemler dışında arayışlara yönelmesi, kalıpların dışına çıkan bir bakış açısına sahip olunması, mevcut çözümlerin de bir dönem gerçekçi bulunmayan fikirlerden doğduğunun unutulmaması, benzerlikler yoluyla yeniliklere ulaşılması hususları önemli rol oynayabilir. Proje fikri ister proje yapmaya karar vermeden önce doğmuş, ister proje yapma amacıyla üretilmiş olsun, her iki durumda da bir soruna veya sorunlara karşılık gelmek durumundadır. Bir ihtiyacın belirlenmesi ve bu ihtiyaca cevap verecek bir çözümün üretilmiş olması gerekmektedir. Projenizin öngördüğü değişim sizin amaçlarınızı tanımlamaktadır. Proje amaçları, mevcut yerel ya da sektörel bir durumun ortaya çıkardığı sorunları çözmeyi veya yerel koşulları veya sektörel durumu, Avrupa Birliği ve Türk vatandaşları lehine, ileri boyuta taşıyarak geliştirmeyi hedeflemelidir. Proje amaçları somut ve ölçülebilir, proje makamının açıkladığı yollarla teyit edilebilir olmalıdır.

5.3.2. İlgili Program'a İlişkin Amaçların, Hedeflerin ve Önceliklerin Anlaşılması

Proje fikrinin projeye dönüşmesinde en önemli unsurlardan biri, fikrin niteliğine uygun Program kapsamında proje başvurusunun hazırlanmasıdır. Dolayısıyla projenin fikrine uygun Program'ın saptanması, Program'ın amaçlarının, hedeflerinin, önceliklerinin anlaşılması son derece önemlidir. Her bir Program farklı amaçlar, hedefler ve önceliklere yönelik olarak çalışır. Amaca en uygun Program'ın bulunması ya da ilgili Program'ın amaçlarının, önceliklerinin ya da hedeflerinin çok iyi anlaşılacak projenin hazırlanması projenin başarısı anlamında büyük önem arz etmektedir.

Avrupa Birliği Topluluk Programları'na sunulan projeler, AB'nin politikalarını gerçekleştirme yeteneğini ölçen, katkıda bulunan deneysel araçlardır. Dolayısıyla her projenin bir veya birkaç alanda yürütülen AB politikalarıyla doğrudan ya da dolaylı olarak ilgisi bulunmaktadır. Üye ülkeler, üyeliği aday ülkeler ve üye olmayan, Topluluk dışı ülkeler ile yürütülen işbirliklerinin dayandığı politikalar, projelerden katkı beklemektedir. Bir proje, içsel ve yerel amacından daha çok, bu genel politikaların, nerede ne sonuç verebileceğini ya da nerede ne

eksiklikler bulunduğunu gösterecek göstergeler sunmaktadır. Topluluk Programları'nın her birinin toplam dönem bütçesi, toplam bütçenin hangi yıl ne kadarının hangi öncelikli konular için kullanılacağı ve sunulması istenen her bir projenin alt ve üst bütçe limitleri önceden belirlenir ve yayınlanır. Bu limitler göz önüne alınarak, her yıl farklı Program başlıkları altında proje teklif çağrıları yayınlanır.

Teklif çağrısı; ilgili tarafları proje tekliflerini sunmaya davet eden yasal metindir. Bu metin, bir teklifin hazırlanması ve sunulması için gerekli teknik şartları, yani tematik öncelikleri, kullanılan araçları, tekliflerin sunulması için gerekli adres ve diğer teknik araçları, son başvuru tarihlerini, vb. tanımlar. Çağrılar, AB Resmi Gazetesi'nde tüm Topluluk dillerinde yayınlanır. Uygunluk ölçüleri, bir teklifin karşılaması gereken resmi koşullardır. Yalnızca tüm resmi uygunluk ölçülerini karşılayan teklifler değerlendirmeye tabi tutulur. Uygunluk ölçütleri, ilgili Teklif Çağrılarında belirtilir. Hibe verme ölçütleri, belirlenen hedefler ve öncelikler ışığında sunulan tekliflerin kalitesini değerlendirebilecek şekilde olmalıdır. Hibe verme ölçütleri, ilgili her bir Teklif Çağrısında belirlenmektedir.

Teklif çağrıları aynı zamanda, başvuru rehberi, başvuru formu, bütçe formu, mantıksal çerçeve formu ve ilgili diğer proje başvuru dökümanlarını içeren bir pakettir. Bu paketteki tüm dökümanlar dikkatlice incelendiğinde Programa ve o teklif çağrısına ilişkin hedefler, öncelikler ve amaçların açıkça ifade edildiği görülecektir. Bu dökümanlardan yararlanarak proje teklifinin hazırlanması gerekmektedir. Proje teklif çağrılarında potansiyel proje başvuru sahipleri için ortalama 2 ya da 3 aylık bir süre tanınır. Yine bu aşamada Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Devlet Planlama Teşkilatı, Merkezi Finans ve İhale Birimi, Ulusal Ajans ya da Kültürel İrtibat Noktası gibi birimlerce tanıtıcı duyurular ve toplantılar organize edilir.

Proje tekliflerinin değerlendirilmesi sırasında projeye verilen notlardan birisini de ilgililik oluşturur. İlgililik, projenin ilgili Programın öncelikleri ve hedefleriyle ne derece örtüştüğünün ölçüldüğü alandır. İlgililik değerlendirilmesi sırasında proje değerlendiricisi, projeye ilişkin şu soruları sorar;

- Teklif, net bir şekilde Sektörel Programın veya Ana Aktivitenin faaliyet alanına girmekte midir?

- Teklifin hedefleri ve sonuçları açık bir şekilde tarif edilmiş midir? Gerçekçi ve ilgili midir?

- Teklif, Teklif Çağrısında belirtilen öncelik alanlarından en azından bir tanesine uygun mudur?

- Teklifteki problemler / fırsatlar net bir şekilde tarif edilmiş midir? Bunların sunduğu çözüm önerileri ilgili midir?

Bu soruların cevaplarının ne kadar karşılandığı incelendikten sonra teklif ilgililik açısından iyi not alır veya almaz. Proje teklifinde, teklif sahibinin ilgili Programın hedefleriyle kendi teklifinin nasıl ilgili olduğunu net bir şekilde ifade etmesi gerekmektedir. Ayrıca genel olarak Hayat Boyu Öğrenme ya da diğer programlara ilişkin önceliklerden hangisi veya hangileriyle ne şekilde örtüştüğü anlatılmalıdır. Eğer teklif birden fazla öncelik veya hedefle örtüşüyorsa, her bir ortaklığın tek tek, detaylı bir şekilde anlatılması gerekmektedir. Teklifler hazırlanırken Program'ın genel öncelikleri ve hedeflerinin yanı sıra ulusal veya o yıla ilişkin önceliklerine de bakmak gerekmektedir.

Projenin ilgili Program'ın genel ve özel amaçlarını aynı anda karşılaması beklenir. Bunlar tündengelim yöntemiyle tarif edilmek durumundadır. Kaynağı tüme dayanmayan bir proje fikrinin salt faydalı – yerel sonuç doğurması, projenin kabul edilmesi için yeterli değildir. Buna da “nitelik tanımı” adı verilmektedir. Bu tanımın da fiilen ispatlanabilen olay ve olgulara dayanması gerekir. Özel hedefler ise genel hedeflerin aksine tümevarım yöntemiyle belirlenir ve daha göreceli - subjektif tanımlara uygundur. Projenin yöneldiği genel amaçlar; “tanımlama-açıklama-çıkartım” aşamalarını Proje Sahibi dışında yaratılan verilere ve kaynaklara dayanılarak sunulabilir. Ancak özel amaçlar açısından doğrulama kaynakları olan veriler Proje Sahibi tarafından sunulmak durumundadır.

5.3.3. Amaçlar, Hedefler ve Hedef Gruplar

Projenin hazırlanmasında en önemli unsurlar olan amaçlar, hedefler ve hedef gruplar aynı zamanda birbirine en çok karıştırılan ve bu nedenle açıklamakta sorun yaşanan kavramlardır. Projenin hazırlanması aşamasında öncelikle bu kavramların iyi bir şekilde anlaşılması çok önemlidir. Örneğin, faydalanıcı olarak tanımlanan kişi ya da kurum, bir teklifte hareketlilik projesine katılan öğrenciler olabileceği gibi, başka bir projede ortaklık içerisinde yer alan kurumları ifade edebilir. Dolayısıyla teklifi hazırlama aşamasında belirtilen terimle neyin kastedildiğini anlamak için başvuru formlarının ya da rehberinin çok dikkatli bir şekilde okunması gerekmektedir. Eğer yeterli açıklama bu dökümanlar içerisinde yer almıyorsa hibe sağlayıcı kurumdan destek alınması yerinde olur.

Genel olarak bu kavramlar şu şekilde açıklanır;

Amaç: Proje kavramı bir sonuç elde etmeye yönelmeyi tanımlar. Proje sahibinin elde etmeye çalıştığı sonuçlar, bir süreci iyileştirici etki yaratmalıdır. Sonuçların ortaya çıkarmaya veya değiştirmeye çalıştığı durumlar ise mutlaka ihtiyaç ile ilgili olmalıdır. Amaç unsurunun belirlenmesinde teklif çağrısı ve rehber dikkatlice incelenmelidir. Projenin amaçları spesifik, ölçülebilir, ulaşılabilir, gerçekçi ve zaman sınırlı olmalıdır (SMART: Specific Measurable Achievable Realistic and Time bound).¹³³

Hedef: Proje teklifi verenlerin en çok zorlandığı konu başlığıdır. Çoğunlukla amaç kavramıyla karıştırılmaktadır. Proje terminolojisinde, günlük konuşma dilinin aksine, hedef amaç değildir. Bir proje açısından hedef, amaçtan farklı olarak tamamen somut bir kavramdır. Proje, amaçları gerçekleştirebilmek için bir sistem öngörmek zorundadır. Bu sistem bilimsel ve teknik dayanaklar içermeli ve proje sahibi tarafından işletildiğinde, istenilen amacın gerçekleşmesini sağlayabilmelidir. Dolayısıyla hedef amacın kendisi değil sadece öncülüdür. Hedef kavramı somut olarak, projenin kurduğu sistemin ayrıca tartışılmayan bir sonucudur.

¹³³ Leonardo da Vinci, Topluluk Mesleki Eğitim Eylem Programı, 2. Aşama: 2000-2006 Başvuru formu, s.12.

Hedef Gruplar: Hedef grupları açıklarken öncelikle proje terminolojisi içerisinde yer alan farklı kavramların açıklanması gerekmektedir. Projenin uygulanmasından bir şekilde fayda sağlayanlara *Faydalananlar (beneficiaries)* denir. Bunlar çeşitli gruplar olabilir. Proje ortakları ve proje yapıcısı doğrudan faydalananlar (direct beneficiaries) olarak tanımlanabilir. Hedef kitlelere yönelik hizmetlerin daha iyi bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere proje kapsamında desteklenen diğer gruplar ise ara – faydalananlar (inter-beneficiaries) olarak tanımlanır.

5.3.4. Projeye İlişkin Dokümanların Anlaşılması ve Uygun Şekilde Doldurulması

Her bir hibe çağrısının kendisine has dökümanları vardır, bu dökümanlar ilgili teklif çağrısında belirtilmektedir. Proje teklifi sunmak isteyenlerin teklif çağrısında belirtilen doküman paketini dikkatlice incelemesi ve belirtilen kurallara uygun olarak doldurması gerekmektedir. Genellikle bir proje paketinde, proje hazırlayıcısına;

- Neden?
- Proje hangi ihtiyaçlara cevap vermeyi hedefliyor?
- Bu ihtiyaçlar nasıl teşhis edildi?
- Ülkeler arası işbirliği bu projeye ne gibi net faydalar sağlıyor?
- Projeler ulusal önceliklerle ya da hedeflerle nasıl bağlanıyor?
- Proje diğer ülkelerin ihtiyaçlarına nasıl cevap veriyor?
- Proje ilgili hibe programına nasıl uyuyor?
- Programın hedefleri ve öncelikleriyle ne kadar ilgili?
- Projeyi yenilikçi yapan ne?
- Proje neden yalnız ulusal veya bölgesel değil de ülkeler arası yapılıyor?
- Ne yapılacak?
- Nasıl bir proje söz konusudur; pilot, lisan yetkinliği, ülkeler arası ağ veya referans malzemesi projesi?
- Projenin hedefleri nelerdir?

- Projede farklı ortakların rolleri nelerdir?
- Projenin sonuçları nelerdir? Projenin somut sonuçları nelerdir?
- Ürünler ne şekil alıyor, kapsamı nedir ve farklı dilde versiyonlar üretilecek mi?

- Sonuçlardan kimler yararlanacak?
- Ortaklık bu projede gereksinen tüm uzmanlığa sahip mi?
- Sonuçlar nasıl yaygınlaştırılacak?
- Uzun ve kısa dönem etkileri nasıl olacak?
- Sonuçlar ve ürünler nasıl değerlendirilecek?
- Program ve finansman?
- Proje için önerilen program nedir?
- Önerilen bütçe ve ortak başına bütçe nedir?

ve benzeri sorular sorulmaktadır. Bu soruların cevaplarının proje formunda verilmesi gerekmektedir. Ayrıca proje teklifi verenin ve ortaklarının kurumsal ve kaynaklarının yapısını kanıtlamak üzere ek dökümanlar da istenebilir.

Başvuru belgeleri genelde her yıl yenilenmektedir, dolayısıyla proje sahibinin hibe vericinin internet sitesinden ilgili programa ilişkin dökümanların en yeni versiyonlarını takip etmesi gerekmektedir. Bir başvuru paketi genelde, başvuru rehberi, başvuru formu, bütçe formu, mali yetkinlik formu, mantıksal çerçeve formu ile ortaklık belgelerini içermektedir. Başvuru formu genel olarak şu şekilde biçimlenir;

a) Teklif veren kuruma ilişkin bilgiler: Bu alanda kurumun adı, iletişim bilgileri, yetkilisinin ve iletişime geçilecek kişinin bilgileri, kurumun kısa tanıtımı, kurumun projedeki rolü, insan kaynaklarının gücünü gösteren, projede çalışacak kişilerin kısa özgeçmişleri ile proje sahibinin daha önce yaptığı veya halen devam etmekte olan projesi varsa buna ilişkin bilgiler istenir. Aynı bölümde “Doğruluk Bildirimi (Declaration of Honour)” denilen, proje sahibinin hibe sağlayıcısı tarafından istenen birtakım unsurları garanti ettiğini gösterir bir bölüm bulunmaktadır. Bu bölüm genelde proje sahibinin yetkili kişinin ıslak imzasıyla sunulmak durumundadır. Eğer proje teklifinde teklif verenle, koordinatör kuruluş birbirinden farklıysa, koordinatör kuruluş bölümünün doldurulması gerekmektedir.

Başvuru sahibi için sorulan tüm soruların bir benzeri bu bölümde koordinatör kuruluş tarafından doldurulmak üzere bulunmaktadır. Ancak koordinatör kuruluş için Doğruluk Bildirimi bölümü bulunmamaktadır. Aynı bölüm içerisinde başvuranın mali kapasitesini gösteren Mali Kimlik Formu (Legal Entity Formu) yer almaktadır. Başvuru sahibinin yasal statüsüne göre değişen Mali Kimlik Formlarında genelde başvuru sahibinin adı, adresi, kısa adı, vergi numarası, kayıt yeri gibi bilgiler istenmekte ve bu formun kurumun yasal temsilcisi tarafından imzalanması gerekmektedir. Proje sahibinden bu formdaki bilgileri desteklemek ya da doğrulamak üzere proje çalışanlarının detaylı özgeçmişleri ile proje bütçesinin büyüklüğüne göre bilanço gibi ek dökümanlar da istenebilir.

b) Proje çerçevesi (özet): Bu bölümde projeye ilişkin genel bir fikir edinmek üzere sorulan sorular yer alır. Projenin adı, kısa adı, tipi, ilgili Programın hangi öncelikleri ve hedefleriyle örtüştüğü, proje içerisindeki tematik aktiviteler, kaç tane proje ortağı olduğu, kaç ülkenin ortaklığıyla gerçekleştirileceği, projenin süresi, projenin bütçesi, bütçenin ne kadarının hibe olarak istendiği, hedef grup ve hedef sektör, projenin daha önce seçilmiş bir projeye ya da böyle bir projenin sonuçlarına dayanıp dayanmadığı, aynı anda Avrupa Topluluğu programlarından her hangi birinden alınan fonlarla bir proje yürütülüp yürütülmediği ve benzeri sorular sorulmaktadır. Bununla birlikte bu bölümün en önemli yanı projenin kısa özetinin de bu alanda yer almasıdır. Proje sahibinden ilerleyen bölümlerde detaylı bir şekilde anlatılması zorunlu olan projenin burada özetlemesi istenmektedir. Genellikle bu bölümün en son yazılması tavsiye edilir. Özette projenin hedefleri, proje ortaklarının özellikleri ve rolleri, hedef gruplar, ürünler ve çıktılar, etki ve değerlendirme planına ilişkin kısa bilgi verilmelidir. Özet mümkün olduğunca kısa ve anlaşılır olmalıdır.

c) Projenin amacı: Bu bölüm projenin detaylı bir şekilde tarif edileceği bölümdür. Çeşitli alt bölümler bulunmaktadır. Projenin hedef grubunun ve hedef sektörünün, nihai kullanıcılarının anlatılması gerekmektedir. Bunu yaparken hedef grubun projeye neden olan ihtiyacının nasıl tespit edildiği ve projenin bunu nasıl karşılayacağı da sorulmaktadır. Projenin özel amaçlarını ve bu amaçların Programın kendi amaçlarıyla nasıl örtüştüğünün belirtilmesi de gerekmektedir. Proje içerisinde dezavantajlı gruplar için bir çalışma varsa bunun özellikle belirtilmesi istenmektedir. Ayrıca projenin neden yenilikçi olduğunun ve Avrupa'nın o konudaki stratejisine

neden katkı sağlayacağını ifade edilmesi iyi olacaktır. Avrupa Katma Değeri'nin vurgulanması projeyi güçlendiren unsurlardan biridir. Eğer proje herhangi başka bir projenin devamı niteliğindeyse veya o projeye kombine bir şekilde çalışıyorsa bunun da ifade edilmesi gerekmektedir. Aynı bölümde projeye ortaya çıkacak sonuçlar da yazılmalıdır. Sonuçların türü, ne zaman kullanılabilir olacağı, sonuçların kullanıcıları, hangi dilde olmaları, eğer varsa kullanılan didaktik metotlar, öngörülen ürünlerin sayısı gibi noktalarda açıklama yapılmalıdır. Bu bölümde önem verilen bir başka husus ise sonuçların yaygınlaştırılması ve işletilmesi konusudur. Bu konuda detaylı bilgiler istenmektedir. Değerlendirme stratejisinin ne olduğu, sonuçların hedef grup ve sektör tarafından kullanılacağından nasıl emin olunacağı, değerlendirme stratejisindeki ana aktivitelerin tanımı, ortakların değerlendirme aktivitelerini yerine getirebilme kapasiteleri gibi hususlar sorulmaktadır. Değerlendirme gibi projenin etkisi de sorulmaktadır. Projenin uzun ve kısa vadede etkilerinin neler olacağı, projenin sonuçlarının mevcut sistemlerle nasıl entegre edileceği, hibenin sona ermesinden projenin sonuçlarını nasıl etkileyeceği, proje sonuçlarının diğer hedef gruplar ya da sektörlerle ya da farklı coğrafik alanlara taşınmasının mümkün olup olmadığı öğrenilmek istenmektedir.¹³⁴

d) Ortaklık: Başvuru formlarının önemli bir bölümü de ortaklığa ilişkin bilgilerdir. Genelde formların ilk bölümlerinde her bir ortağın doldurması gereken bölümler bulunmaktadır. Burada ortağın adı, kısa adı, adresi, telefon ve faks numaraları, e-posta adresi, posta adresi, yasal temsilcisinin adı ve statüsü ile iletişime geçilecek kişinin adı ve statüsü ile ortağın tipi ve insan kaynakları kapasitesi sorulmaktadır. Ayrıca her ortaktan kendi kurumuna ve proje içerisindeki rolüne ilişkin kısa bir bilgi vermesi istenmektedir.

Bunun yanında ortağın daha önceki proje deneyimini de belirtmesi gerekmektedir. Başlangıçta verilen bilgilerden yola çıkarak başvuru formunun ilerleyen bölümlerinde ortaklığın karakteri anlatılmalıdır. Her bir ortağın tanımı, proje içerisindeki rolünün ne olacağı, projedeki rolüne ilişkin becerisi, bilgisi, uzmanlığı ve deneyimi ile özellikle proje sonuçlarının yaygınlaştırılması ve değerlendirilmesine ilişkin kapasitesi sorulmaktadır.

¹³⁴ Leonardo da Vinci, Topluluk Mesleki Eğitim Eylem Programı, 2. Aşama: 2000-2006 Başvuru formu, s.s. 12-16

Bu bölümde kısa bir şekilde her bir ortağın rolü ve becerisi net bir şekilde ifade edilmeli ve genel olarak projedeki rol dağılımı anlatılmalıdır. Bununla birlikte ortaklardan kapasitelerini kanıtlamak üzere özellikle projede görev alacak personelinin özgeçmişlerini sunmaları istenmektedir. Ortaklara ilişkin başvuru sırasında sunulacak diğer ve önemli bir ek ise Niyet Mektuplarıdır.

Bir proje ortaklığı her biri farklı kültüre ve çalışma yöntemlerine sahip farklı türde kuruluşlardan oluşur. Önerilen hedeflere ulaşma bakımından her ortağın açık ve uygun bir rolü olmalıdır. Proje koordinatörü, projeyi planlarken yapılması gereken işleri uzmanlıklarına göre ortaklara dağıtır. Ortaklar uzmanlıklarına göre kendilerine verilen işler üzerinde çalışacaklarını Niyet Mektubunda taahhüt ederler. Niyet Mektupları, ortakların projeye kendilerini adadıklarını kanıtlayan, neyi taahhüt ettiklerini ve projedeki sorumluluklarının ne olduğunu bildirdikleri yegane belgedir. Başvuru değerlendiricisi, niyet mektuplarını dikkatle inceler, ve herhangi hata, yanlış anlama veya tutarsızlık bir teklifin toplam değerlendirmesini etkiler. Farklı ortakların rolleri ve bütçeleri temelde farklı olduğu halde niyet mektupları genel hatlarıyla aynıdır. Niyet mektuplarında genel olarak Teklifin Tam Adı, Tarih, Sözleşmeyi Yapan Kurum, Koordine Eden Kurum, Ortak Kuruluşun Tanımı, Projedeki Rolü, Mali Taahhüt, İmza ve Kaşe gibi alanlar bulunmaktadır.¹³⁵

e) İş Programı: Proje teklifi yapılacak işlere göre iş paketlerine ayrılmaktadır. Bölümde bu iş paketlerine ilişkin detaylı bilgi verilmesi gerekmektedir. Genelde; en az yönetim, üretim, test, yaygınlaştırma iş paketlerinin konması istenmektedir. Her bir iş paketine ilişkin bilgi verilirken, paketin amacı, başlangıç ve bitim tarihleri, bu iş paketinde görevli personelin kaç iş günü çalışacağı, her bir ortağın bu iş paketine ilişkin görevi, eğer bir taşeron anlaşması söz konusuyla bunun açıklaması, çalışma metotları, iş paketinden beklenen sonuçlar veya çıktılar sorulmaktadır. İş paketleri birbirine eklendiğinde projenin iş programı ortaya çıkmış olacaktır. İş paketlerini yazarken değerlendirme aktivitelerine özel bir önem verilmektedir. Bazı proje tekliflerinde değerlendirme iş paketine ek olarak detaylı bir değerlendirme planı veya stratejisi eklenmesi beklenmektedir.

¹³⁵ Düşünceden Projeye, Ülkeler arası Eğitim ve Öğretim Alanında Proje Planlama ve Teklif Hazırlama Kılavuzu, s.s. 7, 8, 13, 14, 40.

f) Bütçe: Bu bölümde projeden beklenen sonuçlara ve projenin iş programına paralel olarak bir bütçe sunulması istenmektedir. Çoğu teklifte proje bütçesi ayrı bir doküman olarak istenmekle birlikte ayrıca başvuru formunun içerisinde genel olarak proje bütçesine ilişkin genel bir bilgi verilmesi gerekmektedir. Projenin toplam bütçesi, her bir ortağa verilen bütçe ve bütçenin ne kadarının Hibe olarak istendiği sorulmaktadır. Rakamsal olarak girilen bilgilerin ayrıca açıklanması beklenmektedir. Genelde personel, ekipman, seyahat, genel giderler, üretim, taşeronluk ve diğer maliyetlerden oluşan bütçenin tek tek tüm kalemlerinin nasıl oluştuğunun ve ortaklık arasında dağıtılma şeklinin açıklanması gerekmektedir.

e) Ekler: Başvuru formunun son bölümlerinde başvuru formu içerisinde istenen bilgilerin sağlıklı ve doğru bir şekilde temin edilmesinin sağlanmasına ilişkin ekler bulunmaktadır. Bu ekler; proje hazırlayıcısına yardımcı olmak amacıyla konmuştur. Bunlar genelde; her ülke için saptanan personel tavan fiyatları, harcırah ve seyahat taban fiyatları, ülke ve bölge kodları, sektör kodları, kurum tipi kodları, kurum büyüklüğü kodları ve dil kodları gibi bilgileri içermektedir.

Proje teklif paketinde yukarıda detaylı bir şekilde belirtilen başvuru formunun nasıl doldurulması gerektiğine ilişkin kılavuzlar bulunmaktadır. Proje sahibinin bu kılavuzu dikkatlice okuması çok önemlidir. Pakette ayrıca bütçe formu bulunmaktadır ki bu formda başvuru formunda ifade edilen bütçenin kalem kalem ayrıntılandırılması gerekmektedir. Paketin önemli bir diğer parçası ise Mantıksal Çerçeve denilen dökümandır. Bu dökümanda; projenin genel hedefleri, özel hedefleri, beklenen sonuçları ve faaliyetlerine ilişkin müdahale mantığı, başarı göstergeleri, doğrulama kaynakları ve araçları ile varsayımlar sorulmaktadır. Böylece özet bir şekilde, riskler, kalite kontrol unsurları ve olasılıklar görülmüş olacaktır.

5.3.5. Ortaklığın Oluşturulması ve İşbölümü

Ortaklık (iki taraflı, çok taraflı), Hayatboyu öğrenme hususunda Avrupa faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla, farklı üye ülkelerdeki bir grup kurum veya kuruluş arasında imzalanan iki taraflı veya çok taraflı anlaşmalardır.

Kurulacak ortaklıklar özel bir çaba gerektirir. Gerek proje hazırlanırken gerek projeye kaynak bulunduktan sonra projenin yürütülmesinde sorumluluk olacak ortakların bir araya gelmesiyle bir görev dağılımı yapılmalıdır.

AB, birden fazla kurumu bir araya getiren proje başvurularını ön planda tutar. Bu kurumlar;

- Ortak veya
- Uygulama ortakları (associate) olabilirler

Ortak aşağıda belirtilen sebeplerden dolayı gereklidir;

- Birbirini tamamlamak,
- Sinerji yaratmak
- Uzmanlıktan faydalanmak
- Ek kapasiteden yararlanmak
- Karşılıklı destek
- Uzun dönemli ilişki kurmak

Ortak aşağıda belirtilen yöntemlerle bulunur;

- Kişisel temaslar yoluyla
- Diğer proje uygulamalardan elde edilen deneyimlerle
- Özel eşleştirme organizasyonlarıyla
- Forumlar ve internet posta listeleri yoluyla
- İnternette araştırma yoluyla

İyi ortaklık ilkeleri ise aşağıdaki gibidir;

- Yararlanıcı tüm ortaklar adına sözleşmeyi imzalar
- Tüm ortaklar yükümlülüklerinin içeriğini bilirler
- Ortaklara danışılması ve bilgilendirilmeleri gerekir.
- Ortakların her raporun kopyasını almaları gereklidir.
- Etkinliklerde yapılacak önemli değişiklikler için ortakların rızasının alınması gereklidir.

- Projenin sonundan önce, etkinlik kapsamından AB finansmanı ile alınan donanımın ortaklar arasında adilane paylaşımı için ortaklar anlaşmaya varmalıdır

Bununla birlikte ortaklık içerisinde farklı başlıklar altında kurumlar bulunabilir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

Proje başvurusu: Proje teklifini yapan ve projenin yasal olarak tüm sorumluluğunu taşıyan organizasyondur. Çoğu durumda başvuran organizasyon aynı zamanda koordinatör organizasyon rolünü de üstlenir. Proje başvurusu proje başvuru formunu imzalayan, projenin kabul olması durumunda Hibe sağlayıcıyla sözleşmeyi imzalayacak olan organizasyondur.

Proje koordinatörü: Eğer koordinatör, başvuran organizasyondan farklı bir kurum ise, projenin gün gün işleyişinden, yönetiminden sorumlu olacak kurum demektir. Proje koordinatörü projenin çok taraflı bir grup tarafından uygulanması sorumluluğunu taşıyan kurum ya da kuruluş olacaktır. Bu durumda başvuru sağlayıcı kurum sözleşmeye ve mali konulara ilişkin sorumluluk almış olacaktır.

Ortak: Proje konsorsiyumu içerisinde yer alan herhangi bir katılımcıdır. Ortaklar proje içerisinde belirtilen görevleri, proje başvurusu ve koordinatörün direktifleri doğrultusunda yürütmek zorunda olan organizasyonlardır.¹³⁶

İştirakçiler: Projeye katılmak isteyen ancak sunacakları katkıdan dolayı bütçeden pay almak istemeyen ya da isteseler bile teklif çağrısı hükümlerine göre bunun mümkün olmadığı durumlarda geçerlidir. Bu ortaklar yukarıda belirtilen ortak türlerinden hiçbirine girmemektedir. Tali, sessiz, sosyal, gizli ortaklar olarak da anılan bu ortaklıklar ile kurulan ilişkiler özellikle projenin kamuoyuna tanıtılması ve sahiplenilmesi açısından büyük fayda sağlayabilir. Herhangi bir proje faaliyeti esnasında yardımcı ve destek mahiyetinde projeye dahil olurlar. Projede öngörülen hedefler, projenin seçili ekibi, araçlar ve bütçesi ile gerçekleştirilmekle beraber, özellikle daha nitelikli sonuçlar elde edilmesi amacıyla başka katkılar da gerektirebilir. Bir projenin kurgulanması sırasında bir araya getirilen parçaların

¹³⁶ Avrupa Birliği Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Ajansı, EAC/61/2006 Çağrısı Başvuru Formu, Mali Tabloların ve Başvuru Formunun Doldurulması için Kılavuz, Brüksel, 2007, s. 17

maliyetleri, proje bütçesinde artışa neden olacaktır, projeye katılan iştirakçilerin olanaklarını sunarak, bu maliyetleri azaltabilirler.¹³⁷

Bazı proje tiplerinde ayrıca Ev Sahibi Ortak, Gönderen Ortak, Aracı Ortak, Yerel Ortak gibi tanımlamalar da bulunmaktadır. Bu ortaklık tipleri genelde Hareketlilik projeleri kapsamında var olmaktadır. Hareketlilik projelerinde; Ev Sahibi Ortak, katılımcıları kabul eden yurtdışındaki ortağı ifade etmektedir. Gönderen Ortak ise yurtdışında katılımcı gönderen ortaktır ve başvuruyu yapan kuruluştan farklıdır. Gönderen ortak çoğunlukla yerel ortak olarak ifade edilir. Aracı Ortak da başvuruda bulunan kuruluşla Ev Sahibi Ortak arasında proje ortaklığının kurulması, yerleştirme faaliyetlerinin organizasyonu, çalışma programının oluşturulması, konaklama yerinin tespiti, vb. Konularda faaliyette bulunan ortaktır.¹³⁸

Ortaklık projelerde büyük önem verilen bir konudur, dolayısıyla ortaklığın sağlıklı bir şekilde oluşturulması projenin kabulü açısından büyük önem arz etmektedir. Ortaklığın oluşturulması sırasında proje kılavuzunda belirtilen minimum ortaklık şartına dikkat edilmesi gerekmektedir. Örneğin bir teklif çağrısında ikisi en az AB üyesi ülkeden olmak üzere üç ortak olması ya da 2009 yılında Leonardo da Vinci Hareketlilik VETPRO tipi projelerde en az 3 farklı sektörden yerel – gönderen ortak bulunma zorunluluğu olabilir. Teklif çağrısında belirtilen özelliklere ve projedeki hedefler ile iş programına göre ortaklık kurulmalıdır.

Ortaklığın oluşturulması sırasında proje sahibinin kendi kendine sorması gereken sorular şu şekildedir;

- Proje istikrarlı bir ortaklık sağlıyor mu? Ortaklık, mevcut / daha önceden oluşturulmuş bir işbirliğine mi dayanıyor? Ortaklar arasındaki orta ve/veya uzun vadeli bir işbirliğinden mi ibaret? Yeni ortaklar temelde nerede yer alıyorlar, proje, işbirlikli çalışmayı geliştiren ve güçlendiren spesifik faaliyetler içeriyor mu?

- Ortaklık, projenin hedeflediği alanlarda temsil gücü en yüksek karar alıcılar paydaşlar ve profesyoneller için bağlantı sağlıyor mu?

¹³⁷ Lehimler, a.g.k., s.s. 113-114

¹³⁸ Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Hareketlilik Projeleri 2009 Başvuru Rehberi, s.s. 20-21.

- Ortaklık, proje sonuçlarını uluslar arası, ulusal ve / veya sektörel düzeyde eğitim, mesleki eğitim, kültür veya gençlik sistem veya uygulamalarına aktarması beklenen organizasyonlar içeriyor mu?

- Proje ortakları, proje tamamlandıktan sonra sonuçların takibini sağlama yönündeki yeteneklerini ve bu yönde hazır olduklarını gösterebiliyorlar mı?

- Ortakların yaygınlaştırma / yayımlama / iletişim / pazarlama konularındaki profesyonel tecrübeleri var mı?¹³⁹

Proje sahibinin projeyi hazırlarken bu soruları kendine sorması projenin başarısı açısından fayda sağlayabilir çünkü hibe sağlayıcı kurum da bu ve benzeri soruları sorarak proje teklifini değerlendirecektir. Proje değerlendirme kriterleri arasında “Konsorsiyumun Kalitesi”ne ilişkin bir madde bulunmaktadır ve burada dikkate alınan değerlendirme konuları; konsorsiyumun proje teklifinde belirtilen iş paketlerindeki görevleri efektif, profesyonelce ve etkin bir şekilde yerine getirebilecek beceri ve birikime sahip olup olmadığı, iş programında ortaklar arasında dengeli bir dağılım olup olmadığıdır.

Ortaklık yapısını oluşturmak bir yap-boz oluşturmaya benzetilebilir. Projede yer alan görevleri getirebilecek bir takımın oluşturulması gerekmektedir. Doğru bir takım kurmak farklı uzmanlıklara sahip ortakların doğru bir karışımıyla mümkündür. Yeni fikir ve ürünler geliştirilmesi için ortaklık üyelerinin farklı uzmanlıklarına ihtiyaç vardır ve her birinin yeri ayrıdır. Her bir ortağın uzmanlığına göre belirlenen roller bu iş için ayrılan bütçeyle uyumlu olmalıdır. Bütçeden büyük bir pay ulusal kuruluşlara aktarılırsa, uluslar arası işbirliğinden şüphe duyulabilir. Ayrıca coğrafi dağılım bakımından da dengeli bir proje ortaklığı kurmak için doğu-batı, kuzey-güney Avrupa’dan ortaklar seçilmelidir. Bu konuda farklı bir yaklaşım da birbirine benzer ülkelerin yapacağı projelerdir. Örneğin Balkan ülkeleri arasında yaygın bir ihtiyacın karşılanmasına yönelik bir proje oluşturulabilir. Aynı şekilde aynı ihtiyaca sahip ülkelerden temsilcilerin bir araya gelmesiyle oluşturulacak bir proje de söz konusu olabilir. Örneğin deprem riskinin yoğun olarak yaşandığı ülkelerdeki bilincin güçlendirilmesine ilişkin bir proje gibi. Proje ortakları arasında

¹³⁹ Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Hayatboyu Öğrenme Programı 2007-2013 Başvuru Kılavuzu, (Gayri resmi çeviri), s. 20.

faaliyetlere ilişkin bir işbölümü yapılmalıdır. Ortaklar arasında yapılan işbölümü tarafından da uygun olarak nitelendirilmelidir. Her bir ortak bir yap-bozun bir eşi daha olmayan, vazgeçilmez bir parçası olduğunu hissetmelidir. Ancak bu şekilde projeye adanmışlık sağlanabilir. Ayrıca proje sırasında oluşturulan ortaklıkların uzun süreli ticari ve diğer biçimlerde ilişkilerini devam etme potansiyellerinin olması hibe sağlayıcı tarafından olumlu olarak değerlendirilecektir.¹⁴⁰

Takımın oluşturulmasında takım içerisinde çalışmanın normal çalışma standartlarından farklı olacağı göz önüne alınmalıdır. Çok uluslu takımlarda kültür şoku ile dilsel, kültürel veya coğrafi farklılıklar gibi faktörlerin devreye girebileceğine dikkat edilmelidir. Özellikle değişim ya da yerleştirme projelerinde proje katılımcılarının veya ekibinin karşılaşabileceği kültür şokunun çalışma ziyaretleriyle aşılması ve bunun teklifte belirtilmesi gerekebilir.

Çalışma ziyaretleri sadece kültür şoku için değil olası ortakların daha iyi tanınması ve proje teklifinin yazım aşamasında karşılıklı bilgi alışverişinin güçlendirilmesi için de yapılabilir.

Projeyi yazmaya başlamadan önce farklı kurumlardan projede önemli rol oynayacak kişilerin katılımıyla takım kurma toplantıları düzenlenebilir. Bu toplantılar sayesinde proje takımını, dolayısıyla da proje sürecini etkileyebilecek; hukuki/politik faktörler, güvenlik faktörleri, coğrafi ve ekonomik koşullar, altyapı ve kültür gibi çevresel faktörler daha iyi analiz edilebilir.

Ortaklık içerisinde kurumsal katkı kadar bu kurumlarda çalışan bireylerin becerileri ve bilgileri ile ilgilerinin değerlendirilmesi de proje ortaklığında önemli rol oynayabilir. Dolayısıyla proje ekibinin, sadece kurumsal düzeyde değil bireysel düzeyde de; “ortak amaçlar için bir araya gelmiş”, “vizyon sahibi” ve “stratejik bir yapılanma biçimini” almış olmasına dikkat edilmelidir.¹⁴¹

Proje Takımı bir orkestra uyumunda çalışmalıdır. Bu ekip üyelerinin eğitimi, tecrübesi, işbirliği ve koordinasyonu ile mümkün olabilir. Ekipteki her bir kişinin

¹⁴⁰ Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Altın Bilezik Dergisi, “Avrupa Projelerinde Ortaklık Boyutu”, Ankara, 2005, s.s. 4-5.

¹⁴¹ Akın, A., “‘Takım Kariyer Modeli’ ile Proje Takımlarında Kariyer Geliştirme”, Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 25, İzmir, 2005, s. 4.

“neden orada olduğunu”, “kendisinden ne beklediğini”, “sürecin ne kadar devam edeceğini”, “hedeflerinin ne olduğunu”, vb. bilmek en tabii hakkıdır. Bu bilgilerin proje yazım aşamasında proje sahibindeki ve ortaklardaki ekiplere detaylı bir şekilde anlatılması gerekmektedir. Bu sayede proje yazımında ekip elemanlarının görüşleri de alınarak teklif güçlendirilebilir. Projenin tamamlanması için gereken görevlerin neler olduğu ve bunların hangi ortaklara, hatta hangi ekip elemanına düştüğünün yazım aşamasında ifade edilmesi teklifin inandırıcılığını, dolayısıyla kabul olasılığını arttıracaktır.

Proje görevleri, kısa, gerçek, anlaşılır ve süreli olmalıdır. Görevlerin tasnifinden sonra ilgili kadroların oluşturulması için kadro analizleri yapılmalıdır. Bir görevin yerine getirilmesinde farklı kişilerin farklı performansları söz konusu olabilir. Özellikle farklı ülkelerdeki farklı yapılarıdaki organizasyonların bir ortaklığı söz konusuysa performanslar büyük oranda değişiklik gösterebilir, bu detayın proje planlamasında dikkate alınması gerekmektedir.¹⁴²

İstenen özelliklere haiz proje ortağı bulmak çoğunlukla güç bir işlemdir. Özellikle proje yazımına proje teklifinin son başvuru tarihinden kısa bir süre önce başladığı durumlarda proje sahibi bu konuda çok zorlanır. Bu konuda proje sahiplerine yardımcı olmak üzere internet üzerinde çeşitli veritabanları oluşturulmuştur. Bu veri tabanlarında ülke, ilgili sektör ve benzeri bilgiler girerek arama yapılması mümkündür. Ancak buradaki bilgilerin yüzde yüz güvenilirliğinden emin olmak mümkün değildir. Proje sahibinin bu alanları kullanarak proje ortağı aradığı durumlarda dikkatli olması ve ortağın kapasitesini iyice anlaması tavsiye edilmektedir. Bunların dışında, dış ülkelerdeki diplomatik temsilcilerden ile hibe sağlayıcı kurumlardan ortak bulma konusunda yardım rica edilebilir.

Proje ortaklığını bir ekip veya takım olarak değerlendirmek gerekmektedir.

¹⁴² Albayrak, B., Proje Yönetimi ve Proje Danışmanlığı, İstanbul, 2001, s.s., 54, 55, 109.

5.3.6. Çalışma Programının Oluşturulması

Bir projenin çalışma programı en önemli unsurlarından bir tanesidir. Neyin, ne zaman, nerede, nasıl ve kimin tarafından yapılacağını detaylı bir şekilde açıklamasından ibarettir. Proje teklifinde ifade edilen amaca ulaşmak üzere izlenmesi gereken yolu ifade eder. Proje kavramını ortaya çıkaran tüm bileşenler, unsurlar ancak belirli bir disiplinle yönetildiklerinde mantıklı bir bütün oluşur. Dolayısıyla bu yöntemin, yazılı bir planla anlatılması gerekmektedir. Bu planlar, yer, zaman, faaliyet, katılımcılar, ekipman ve araçlar, sorumlu kişiler ve maliyetlere ilişkin detaylı bilgileri içermektedir.

Projenin başlangıcında, her çalışan için anlaşılır bir hedef tanımlaması yapılmış olmalıdır. Bu hedef tanımlaması, içinden proje çalışma evrelerinin ortaya çıkarıldığı proje uygulama planlarının temelidir. Bir proje başlangıcından bitimine kadar geçen zaman içerisinde canlı bir gelişme gösterir. Buna proje yaşam süreci denebilir. Bu süreç içerisinde birbirini izleyen aşamalar bulunur. Bu aşamaların her biri karar duraklarıyla – kilometre taşlarıyla birbirine bağlıdır. Bu durakların her birinde proje yöneticisi o zamana kadar alınan sonuçları değerlendirmelidir. Projeyi değişik aşamalara ayırmak, gösterdiği gelişmelere göre, projeye katılanlar ve kullanılan yöntemlerde yapılacak değişiklikleri de ortaya çıkarır.¹⁴³ Planlama ile amaçlara ve hedeflere nasıl, nerede, ne zaman ve ne şekilde ulaşılacağı önceden akılcı bir biçimde saptanır. Planlar geleceğe dönük olarak hazırlanan, ancak bugünkü kararları etkileyen çalışmalardır. Planların amacı, belirsiz bir geleceğe hazır olmak için bugünden neler yapılması gerektiğinin belirlenmesidir. Planlama olmadan gelecekteki fırsatlar ve tehlikeler önceden görülemeyecek ve gereken önlemler alınamayacaktır. Yönlendirme ve kontrol ise bir anlam ifade etmeyecektir. Proje planlamasının temel amaçları; belirsizliği ortadan kaldırmak veya azaltmak, faaliyetlerdeki etkinliği artırmak, amaçların daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve işin izlenmesi ve kontrolü için bir temel oluşturmak biçiminde özetlenebilir. Daha açık olarak proje planlamasındaki temel amaçlar;

- Proje faaliyetlerinin organizasyonunu yapmak,
- Kimin, neyi, ne zaman, nasıl ve niçin yapacağını belirlemek,

¹⁴³ Wermter, a.g.k, s.s., 88-89.

- Gerekli olacak maddi ve beşeri kaynakları saptamak,
- Bu kaynakları belirli aşamalara zaman içinde ve uygun biçimde dağıtmak,
- Sorumlulukları belirlemek ve dağıtmak,
- İlgili tüm organizasyonların çalışmalarını bütünleştirmek,
- İlgili kişilerin ve organizasyonların tüm faaliyetlerini koordine etmek,
- Proje ile ilgili tüm işleri kontrol etmek,
- Beklenmedik olaylara ve değişimlere karşı hazırlıklı olmak için önlemler önermek,
- Projenin bitiş zamanını belirlemektir.¹⁴⁴

Bir projenin, sonuç ve hedeflerine ulaşmak için gerekli faaliyetleri ve kaynakları ortaya koyan en önemli veri kaynağı, faaliyet planıdır. Proje hedeflerine ulaşabilmek için mantıklı bir sıralamayla, bir takım alt-eylemlerin gerçekleştirilmesi gereklidir. Bu alt eylemler ayrıntılı bir şekilde tanımlanmalı ve çerçevesi belirlenmelidir. İş planları hangi zamanda, kimin, neyi, nerede, neyle yapacağını belirleyen revizyon edilebilir ön kararlardır. Projenin temel yapı taşlarını oluşturan proje yönetimi, projede öngörülen amaç ve hedeflere ulaşabilmek için, proje faaliyetlerini en verimli şekilde programlama ve kontrol etme sürecidir. Doğru planlanmayan veya planlanmışsa dahi etkin bir şekilde uygulanmayan proje yönetimi projelerin başarısızlıkla sonuçlanmasına veya ciddi zorluklara sebebiyet verecektir. Proje planlamasında; bilgilendirme, seçim, hazırlık, dil hazırlık, kültürel hazırlık, mesleki hazırlık, pratik destek, eğitim içeriği, izleme, kazanılan becerilerin tanınması, projenin değerlendirilmesi, proje yönetimi çalışmaları da yer alır. Bir faaliyet planı; faaliyetleri operasyonel detaylara ayırır, faaliyetlerin sırasını, süresini ve önceliğini netleştirir, kilometre taşlarını belirler, yönetim ve uygulama sorumlulukları ile yönetim görevleri dağıtır, ürün ve/veya hizmetleri tanımlar, ne kadar süre alacağını belirtir, bütçeyi netleştirir, mekanı belirtir.

Planlama yaparken ilk iş olarak, bir yapılacaklar listesi düzenlemek gerekmektedir. Bu listede, projeyi gerçekleştirmek için yapılması gereken işler yer alır. Bir sonraki adım, bu listedeki işlerin bir mantık çerçevesi içerisinde birbirleriyle bağlantılarını kurmaktır. Bu noktada “hangi iş ilk olarak yapılacak?”, “sonraki iş ne

¹⁴⁴ Barutçugil, a.g.k., s.s. 88, 89.

olacak?” soruları sorulmalıdır. Burada Metaplan yöntemi kullanılabilir. Bu yöntemde yapılacak işler küçük kartlar üzerine yazılır ve mantıklı bir sıralama oluşuncaya kadar bir platform üzerinde birbirleri arasında aşağı yukarı kaydırılır. Proje planlamasını mümkün olduğu kadar basit tutmakta fayda vardır.

Ayrıntılı proje plan ve programların geliştirilmesi, belirli aşamalar içerisinde özel sistemlerin benimsenmesini, belirli uygulamaları ve bazı dökümanların hazırlanmasını gerekli kılmaktadır. Bu sürecin kapsadığı aşamalar aşağıdaki şekilde özetlenebilir;

- *Projenin tanımlanması, işin kapsadığı önemli olayların ve ilişkilerin belirlenmesi:* Bu aşamada, projenin tümü, “işin parçalanmış yapısı” olarak isimlendirilen tablo üzerinde kendisini oluşturan unsurlarına sistematik bir biçimde ayrılır. Bu şematik açıklama, özel görev ve sorumlulukların belirlenmesi, iş kısımlarının birbirleriyle ve işin bütünü ile olan ilişkilerinin gösterilmesi olanağı sağlar. Bir projenin çalışma düzeni içinde yer alan ve ayrıca detaylandırılması gereken faaliyetler iş paketlerini oluşturur.

- *Yapılması gereken işler ile kaynakların karşılaştırılması:* Bu aşamada proje çalışmaları için gerek duyulan parasal ve parasal olmayan kaynakların oluşturulması, amaç doğrultusunda örgütlenmesi, kimin ne olduğunun ve ne yapacağını belirlenmesi sağlanır. Bir iş paketinin gerçekleştirileceği dönem ve gerçekleştirilmesi için gerekli toplam ara bütçesi belirtilerek, içerdiği faaliyetlerin tarihlere göre sıralanması gerekir. Her bir faaliyet; yer, zaman, faaliyet ile tanımlayıcı bilgi, katılımlar, araç ve ekipmanlar, sorumlu kişiler ve bu faaliyet için gereken harcama miktarı gibi unsurlarla detaylandırılmalıdır.

- *Temel planlama ve kontrol dökümanlarının hazırlanması ve proje dosyasının oluşturulması:* Proje gelişmelerinin, zaman ve maliyet sapmalarının ve teknik başarı derecesinin tek bir çerçeve içerisinde değerlendirilmesine olanak sağlayacak şekilde; zaman, görevlendirme çizelgelerinin, bütçelerin hazırlanması gerekmektedir.

- *Olayların mantıksal sırasına dayanarak bir diyagramın hazırlanması:* Daha sonra, kaynak sınırlamalarını ve diğer proje özelliklerini de dikkate alarak bir

zaman cetvelinin çıkarılması ve proje fonksiyonel bölüm çabalarının zamanında tamamlanması için kullanılan bir diyagramı hazırlanır. Bu diyagram ayrıca projenin en erken bitirilebileceği zamanın ve kritik önem taşıyan faaliyetlerin belirlenmesine de olanak sağlar.

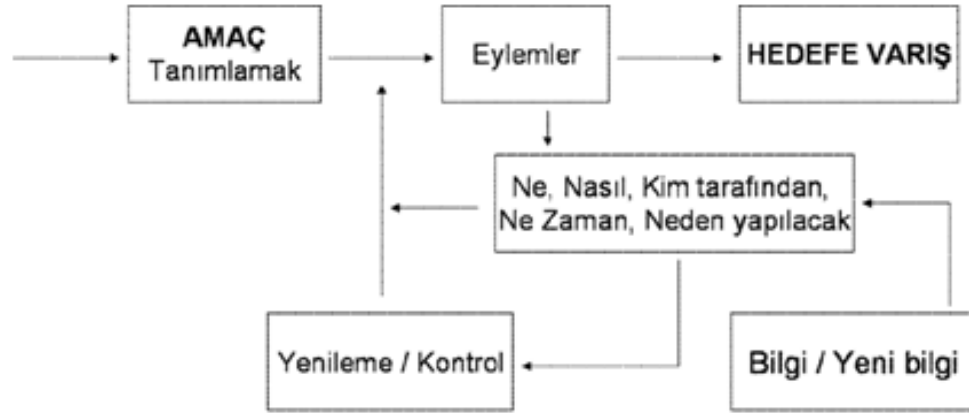
a) *Tarih sırasına göre sıralanması:* Proje iş paketlerinin içerdiği işlere alt başlıklar verilerek tarih sırasına göre dizilir.

b) *Güzergaha göre sıralanması:* Proje faaliyetleri seri biçimde gidiyorsa yani aralarında zaman boşluğu çok az ya da hiç kalmıyorsa bu durumda farklı yerlerdeki faaliyetlerin güzergah gösterilerek sıralanması gerekir.

- *Kaynakların görevler arasında dağıtılması:* Görevler itibariyle, insan gücü, malzeme, tesisler ve alt üstlenici hizmetleri ihtiyacının belirlenmesi ve buna göre eldeki kaynakların dağıtılması sağlanır.

- *Geri bildirim ve telafi faaliyetlerinin belirlenmesi:* Bir projenin saha çalışması sırasında aksaması, tadili, durması veya istenilen kalitede yapıldığından emin olunamadığı durumlarda faaliyet planında nasıl bir ikame çalışma – faaliyet düzenleneceği de belirtilmeli ve bunun olup olmadığının kontrolü içinde bir geri bildirim süresi faaliyetler arasında bırakılmalıdır.¹⁴⁵

Şekil.15. Planlama Süreci Döngüsü

Kaynak: Gültekin, A.T., Proje Yönetimi Yapım Öncesi Süreci, Ankara, 2007, s. 60, Şekil 10, Aralık 2009.

¹⁴⁵ Lehimler, a.g.k, s.s. 257-259.

Proje planlamasının yapılması kullanılacak çeşitli teknikler bulunmaktadır. Bu teknikler planlama aşamasını kolaylaştırma ve herkes açısından anlaşılır kılma konusunda yardımcı olmakla birlikte projenin kabulü söz konusu olduğundan, iş paketlerindeki görevlerin gerektiği gibi gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin takibinde de büyük oranda destek sağlar.

5.3.7. Bütçelendirme (Fayda Maliyet Oranı)

Proje teklifinin, proje yapıcısı açısından en zorlayan kısımlarından bir tanesi de bütçelendirme. Özellikle genelde proje yapıcılarının muhasebe işlemleri hakkında deneyim sahibi kişilerden olmayışı ve proje bütçelerinin birçok unsura dikkat edilerek hazırlanması gerekliliği nedeniyle proje sahipleri bu noktada zorluklar yaşamaktadırlar. Projelerde bütçelendirme, ilgili Hibe programının kurallarına göre büyük değişkenlik göstermektedir. Ancak genel olarak Hibe sağlayıcı tarafından dikkat edilen husus; bütçenin projede planlanan aktivitelere uygunluğudur. İş paketlerinde var olan aktivitelerin her biri için öngörülen bütçenin net bir şekilde ifade edilmesi, çeşitli kaynakların uygun şekilde ve limitler içinde oluşturulması, bütçenin projenin efektif bir şekilde gerçekleştirilmesinde kullanılacağına garanti edilmesi beklenmektedir.¹⁴⁶

Bütçe paranın kayda geçirilmesidir. Bu kayıta paranın nereden geleceği, miktarı ve nasıl harcanacağı belirtilir. Bütçeler, rakamlandırılmış planlar olarak da ifade edilir. Bütçeler; projenin bütün fonksiyonlarını ve faaliyetlerini kapsayan genel bütçeler ile projenin çeşitli faaliyetleri için ayrı ayrı düzenlenen kısmi bütçeler olmak üzere ikiye ayrılır. Bütçelerde esas olan, proje döneminde giderleri, gelirleri, aktif kalemleri, vb. ifade edilmesidir. Proje bütçelerindeki süre, projenin gerçekleşme süresi ile sınırlıdır. Bütçelemede amaç; planlama, koordinasyon ve denetleme olarak üçe ayrılmaktadır. Planlama aracı olarak hizmet edebilmesi için kişilerin, üretim yönetiminin, zamanının ve proje faaliyetlerinin belirlenmiş olması lazımdır. Böylece hedefsizliğin sebep olabileceği israf önlenebilecektir. Kaynak planlaması, sonuç üretmeye dayalı bütçelemeyi ve maliyet-fayda izlemeyi

¹⁴⁶ Avrupa Birliği Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı, Hayat Boyu Öğrenme Programı 2007 Kılavuzu, Bölüm II: İdari ve Mali Bilgiler, s.s. 19-23.

kolaylaştırır, planlanmış kaynakların harekete geçirilmesine dayanak oluşturur ve maliyet ile finansman kaynaklarının belirlenmesine kolaylık sağlar. Bütçe ile çeşitli faaliyetler ile ilgili planlar koordine edilir ve proje faaliyetlerinin uyum içinde yapılması sağlanır. Bununla birlikte bütçe denetimde de büyük rol oynamaktadır. Bütçe rakamlarının planlanması, fiili sonuçların belirlenmesi ve bütçe rakamlarıyla fiili sonuçlarının farkının ortaya çıkarılması yoluyla denetim işlemi gerçekleştirilir. Bu sayede hem farklar (sapmalar) belirlenir, hem de sapmaların sebebi araştırılarak gerekli düzeltmelerin yapılması yoluna gidilir.¹⁴⁷

Başvuru formunda her bir harcama kalemi ancak bir faaliyet taahhüdünden kaynaklanabilir ve proje prosedürü kapsamında, bir hükme dayanılarak harcanabilir. Proje bütçesi, bu projenin uygulanması sırasında gerçekleşen tüm girdi ve çıktılarının hareket tablosudur. Proje sahibinin tabi olduğu mali sorumlulukların ölçülebilir ve denetlenebilir olmasını sağlar. Aynı zamanda belgelendirme için ana kayıt dayanağıdır. Bir proje bütçesi, evrensel muhasebe ilkelerine uyularak hazırlanmak zorundadır. Bunlar;

1. Bütçe hesaplanırken sadece hibe kapsamında karşılanabilecek harcamalar dikkate alınmalıdır.
2. Bütçe hem bir maliyet tahmini hem de hibe kapsamında karşılanabilecek harcamalar için bir tavadır.
3. Hibe kapsamında karşılanabilecek maliyetler, gerçek maliyetlere dayalı olmalıdır (seyahat ve iaşe giderleri ve dolaylı giderler hariç) .
4. Bir hibe başvurusunun kabul edilip hibenin verilebilmesi için, sözleşmeden önce gerçekleştirilen kontrollerde bütçede değişiklik gerektiren sorunların ortaya çıkmaması şarttır.
5. Kontroller sonucu Sözleşme Makamı vereceği hibede indirim gidebilir.
6. Bu nedenle bütçenin gerçekçi ve maliyet etkin şekilde tasarlanması gereklidir.
7. Kayıtlar harcamayı doğuran gerçek bir olaya dayanmalıdır.
8. Kayıtlar, harcamayı doğuran gerçek olayın detayları verilerek tanımlanmalıdır.

¹⁴⁷ Doğruer, İ. M., Proje Yönetimi, İstanbul, 2007, s.s. 145-147.

9. Kayıtlarda, harcamayı doğuran gerçek olaylara dayanılarak yapılan fer'i harcamalar, götürü olarak arttırılmamalı veya eksiltilmemelidir.

10. Harcamalarda; nedenlerinin tüm aşamalarında yapılan belgelemelerde, muhasebe kayıtlarının bir parçasıdır.

11. Proje bütçesi ve muhasebe kayıtları, muhasebe mevzuatına uygun olarak, mali ve idari defterlere kaydedilmek zorundadır.

12. Proje kayıtlarının zamanında tutulması yasal bir zorunluluktur. Her kayıt doğuran olay, tabi olduğu hükümlerde belirlenen süreler içinde kaydedilmek zorundadır.

13. Proje sahibi hiçbir şekilde, projede yazılı olmayan veya yazılı olmamakla beraber sonradan Proje Makamı bilgilendirilerek proje kapsamına, sözleşme veya tutanakla dahil edilmeyen, üçüncü şahıs kişi veya kurumlara, ödeme yapamaz, borç veremez, emanet edemez. Teslim eden, bir fayda elde etmemiş olsa bile, kayıt dışında kaldığı sürece bu parayı "kullanmış" sayılır.

14. Hibe edilen para, son raporun onaylanması ve proje sahibine ibra edilene kadar, kamu parası ya da Hibe sağlayıcının parası sayılır. Para "emanet" olarak tasvir edilir. Dolayısıyla Hibe sağlayıcının proje süresince sürekli olarak denetleme hakkı bulunmaktadır. Bu sorumluluğu tüm ortaklık paylaşır. Proje süresince veya sonrasında Hibe sağlayıcı dilediği takdirde tüm ortakların muhasebe kayıtlarını denetleme hakkına sahiptir.

15. Proje sahibinin yasal iç muhasebe ve mali denetimi, Hibe sağlayıcıyı ve resmi kurumları hiçbir şekilde bağlamaz.

16. Muhasebe kayıtları ve bütçe üzerinde yapılan iç ya da dış denetim talepleri, denetlemeye itirazlar veya yazılı yakınmalarda, bütçe ve muhasebede sorumlu kişiler, söz konusu incelemeler bitirilinceye kadar görevlerine devam edemezler.¹⁴⁸

Ayrıca, harcamaların hibe kapsamında karşılanabilmesi için:

- Faaliyetin gerçekleştirilmesi için gerekli olmalı,
- Yararlanıcının veya ortaklarının harcamayı gerçekleştirmiş olması,

¹⁴⁸ Lehimler, a.g.k., s.s. 127 – 130.

- Uygulama süresi içerisinde yapılmış olması,
- Yararlanıcının hesaplarında ve vergi kayıtlarında bulunması,
- Harcama belgelerinin asıllarının saklanması şarttır.

Proje süresince her bir araç ve eylem, sadece bu bütçede belirtilen miktarlar harcanarak temin edilebilir. Proje giderlerinin, uygun kalemlere konulması gerekir. Bütçe kalemleri arasında daha sonra aktarma yapmak bazen mümkün olsa da bu zor ve uzun bir süreç olmaktadır. Proje bitimine kadar Hibe sağlayıcıdan başka destek sağlanamaz. Dolayısıyla proje bütçesinin hazırlanırken yeterli ve yönetilebilir bir bütçe olmasına özen gösterilmelidir. Bütçe, projede öngörülen faaliyetlerde kullanılacak paranın, kullanıldığı yerlere göre başlıklara ayrılmasıyla ve daha sonra bu başlıkların toplanmasıyla oluşur. Bu başlıklar birer iş paketi olabileceği gibi münhasıran tüm sözleşmede kullanılacak bir harcama kalemi de olabilir. Harcama kalemleri ve harcama miktarları, proje rehberi, fon makamı ile yapılan sözleşme hükümlerine ve iyi niyet kurallarına uygun olarak belirlenmelidir. Bütçe uygulamalarında genel olarak aşağıdaki ayrıma rastlanır;

- İşgücü (insan kaynakları)
- İnşaat, ekipman, malzemeler
- Yerel ofis / proje maliyetleri
- Sarf malzemesi
- Makine – teçhizat
- Seyahat
- Genel giderler (idari giderler)
- Üretim
- Taşeron giderleri
- Diğer

Bunlar maliyetlerin tespitinde düşünülmesi gereken temel bütçe kalemleridir. Uygun görülen başka kalemler de bunlara ilave edilebilir. Bütçeler yapılırken direkt ve endirekt maliyetlerin ayırımına, hesaplanmasına ve denetimine özen gösterilmelidir. Bununla birlikte Hibe sağlayıcı tarafından uygun ya da uygun olmayan olarak tanımlanan maliyetler söz konusudur. Bunların proje bütçesi oluşturulurken dikkate alınması gerekir. Bu gider çeşitleri proje teklifinin tipine göre değişkenlik göstermekle birlikte genel olarak şöyledir;

Uygun giderler;

- Personel ücretleri (gerçek ücretler ve sosyal kesintiler)
- Faaliyetleri uygulamak için yolculuk, ikamet ve iaaşe masrafları,
- Yayın ve yaygınlaştırma maliyetleri,
- Diğer doğrudan giderler.

Uygun olmayan giderler;

- Üçüncü şahıslar tarafından ödenen ve ortaklarca karşılanmayan giderler,
- Finansal işlemleri gerektirmeyen aynı katkılar,
- Projeye özgü faaliyetlerle ilgili olmayan harcamalar,
- Açıkça gereksiz ve aşırı nitelikli harcamalar,
- Sermaye yatırım kayıpları,
- Yedek akçe (Bazı projelerde uygun olarak değerlendirilmektedir),
- Mevcut borçlar, mali hizmet ücretleri,
- İstisnai durumlarda özel olarak belirtilmediği sürece kur kayıpları,
- Proje sözleşmesinden önceki bir tarihte yapılan harcamalar,
- Teminat mektuplarına ait komisyon, faiz ve diğer masraflar,
- Proje dışında menkul ve gayrimenkul alımları,
- Proje süresini aşan harcama giderleri,
- Çalışanlara verilecek prim ve ikramiyeler, fazla mesai ücretleri,
- KDV dahil tüm vergiler (istisna durumlar olabilir).¹⁴⁹

Topluluk destekleri bir faaliyeti yürütmek için itici güçtür. Komisyonun mali desteği olmadan yürütülmesi mümkün olan bir proje zaten Topluluk Programları kapsamında proje niteliği taşımaz. Başvuru sahibinin mali katkısı ve/veya ulusal, bölgesel veya yerel başka bir kaynaktan alınan bir destek, Topluluk desteğini tamamlayıcı nitelik taşır. Ek finansman, Topluluk desteğinin ulusal finansmanın yerini almasını değil, ulusal finansmana ek olması anlamına gelir. Desteklenen bir proje, aynı faaliyetten dolayı bir başka Topluluk finansmanından yararlanamaz. Uygun giderlerin belirli bir oranı Topluluk tarafından karşılanır, belli bir oranı da

¹⁴⁹ Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Leonardo da Vinci AB Mesleki Eğitim Programı İkinci Aşama: 2000-2006, C Tipi Projeler Başvuru Kaynakları, Ortak Faaliyetler ve Konulu Faaliyetler Proje Sahipleri için Rehber, Ankara, 2005, s.s. 17, 18.

ortaklıktan istenir. Bu oranlar projenin tipine göre değişiklik göstermektedir. Örneğin bu oran Leonardo da Vinci Yenilik Geliştirme Projelerinde yüzde 75 Topluluk Katkısı, yüzde 25’de eş finansman şeklinde gerçekleşir.

Bütçelendirme, uygun olan maliyetler iki ana bölüme ayrılmaktadır. Bunlar; geçerli direkt maliyetler ile geçerli endirekt maliyetlerdir. Geçerli direkt maliyetler; faaliyetin ifası ile doğrudan bağlantılı özel giderler olarak tanımlanabilen ve bu nedenle doğrudan buraya kaydedilen giderlerdir. Geçerli endirekt maliyetler ise; faaliyetin ifası ile doğrudan bağlantılı özel giderler olarak tanımlanamayan ve doğrudan bu alana kaydedilemeyen, ancak faaliyetin geçerli direkt maliyetleri ile bağlantılı olarak yapılmış giderlerdir. Geçerli direkt maliyetler, geçerli endirekt maliyetleri içermez. Faaliyetin Topluluk finansmanı için geçerli olan endirekt maliyetler geçerli direkt maliyetlerin yüzde 7’si seviyesinde sabit oranlı bir tutardır. Mütakabil giderlerin muhasebe belgeleri ile gerekçelendirilmesi gerekmez. Endirekt giderlere örnekler şunlardır;

- Projenin idaresi ile ilgili tüm ekipman giderleri (bilgisayarlar, taşınabilir aygıtlar, vb.)
- İletişim giderleri (posta, faks, telefon, vb.)
- Projenin yürütüldüğü tesisin altyapı giderleri (kira, elektrik, vb.)
- Ofis malzemeleri
- Fotokopi¹⁵⁰

Geçerli direkt maliyetlerin en büyük kalemini genelde personel giderleri oluşturmaktadır. Bu giderlerin hesaplanmasında yine iş paketleri baz alınır. İş paketlerinde yer alan faaliyetlerin kimler tarafından gerçekleştirileceğinin belirlenmesi öncelikli husustur. Kişi sayısı ve kişilerin nitelikleri ile yapılacak işin süresi göz önüne alınır. Bu kişiler proje sahibi ve ortakları tarafından projedeki görevleri yerine getirmek üzere görevlendirilen kişiler olmalıdır. Proje çalışmalarında çeşitli niteliklerde personel söz konusu olabilir. Proje koordinatörü, uzmanlar, öğretmenler, araştırmacılar, danışmanlar, çevirmenler, organizatörler, sanatçılar, idari personel, tasarımcılar, muhasebeciler temel proje personeli olarak tanımlanabilir. Personel; proje ortakları ile sürekli veya geçici olarak sözleşmesi

¹⁵⁰ Avrupa Birliği Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı, Hayat Boyu Öğrenme Programı 2007 Kılavuzu, Bölüm II: İdari ve Mali Bilgiler, s. 8.

olan yasal personel ile uzman bir dış kuruluş tarafından işe alınan geçici personel olabilir. Projelerde çalışacak personelin maliyetlerinin belirlenmesi proje tipine göre farklılıklar gösterebilir. Bazı projelerde personel gideri iş günü sayısı üzerinden hesaplanırken, bazı projelerde az sayıda personelin tam zamanlı ya da yarı zamanlı istihdamı söz konusudur. İkinci durumda gün sayısı değil, aylık ya da haftalık hesaplamalar tercih edilir. Personel maliyetleri hesaplanırken, diğer giderlerde olduğu gibi gerçek rayiçler baz alınır. Tahsis edilecek personelin proje teklifi hazırlanırken gerçek çalışma maliyetleri sorularak, bunlar iş süresiyle çarpılır. Bununla birlikte Topluluk her yıl tavan personel gideri tarifeleri yayınlamaktadır. Hiçbir şekilde personel gideri bu tavan giderleri geçemez ve hesaplamalar bu tarifelerdeki rakamlar dikkate alınarak yapılabilir. Tarifelerde farklı kategorilerdeki personelin, farklı ülkelerdeki maksimum günlük, haftalık veya aylık alabilecekleri rakamlar yer almaktadır.

Gerçek personel gider oranları, maaşlar artı sosyal güvenlik ücretleri ve ücrete dahil diğer yasal giderleri içeren, başvuru sahibinin mutad ücret politikasına karşılık gelen ortalama oranlara dayandırılır. Primler, kiralık otomobil, gider hesabı programları, teşvik ödemeleri veya kar paylaşımı programları gibi yasal giderlerin dışındaki giderler kapsam dışıdır. Personel giderlerinin kanıtlanmasında; personelin banka hesaplarına yapılan transferlerin dökümanları, bordrolar ve bazı proje tiplerinde özellikle “timesheet” denilen çalışma sürelerini gösteren belgeler kullanılır. Bu belgeler, çalışan personel tarafından doldurulur. Böylece hangi faaliyet için ne kadar zaman harcandığı veya harcanacağı belirlenir. Sonra bu rakamlar toplanır ve toplam maliyetler muhasebe sistemi yoluyla projeye aktarılır.

Personel giderinin, aynı zamanda diğer giderlerin de hesaplanmasında genellikle Hibe sağlayıcı tarafından verilen başvuru paketinin içerisinde yer alan Excel dökümanları kullanılır. Bunların tipi, proje tipine göre değişkenlik göstermektedir. Bu değişkenliğe rağmen temel göstergeler hemen hemen hepsinde aynı kalmaktadır. Bu göstergeler, çalışan tipi, çalışma süresi (gün, ay, hafta) ve çalışma birim süresinin maliyetidir. Çalışma süresi ile çalışma birim maliyetinin çarpımından personel başına düşen maliyet bulunur. Tüm personel maliyetlerinin alt alta toplanmasından ise projenin toplam personel maliyeti elde edilir. Bazen bu Excel dökümanının içerisinde, bazen de farklı bir belgenin içerisinde personel

maliyetinin ne yolla hesaplandığının açıklanması da istenir. Burada her bir kalemin neye dayanarak elde edildiğinin detaylı bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir.

Proje bütçelerinin önemli bir bölümünü oluşturan bir başka kalem ise Seyahat ve iâşe-ibate giderleridir. Bu gider proje içerisinde görev yapan personelin ya da katılımcıların yurt dışı ve yurt içinde yapacakları seyahatlerin giderlerini karşılamak üzere konulmuştur. Seyahat giderleri hareket noktasından varış noktasına, varış noktasından hareket noktasına olmak üzere gidiş – dönüş olarak hesaplanır. Seyahat giderinin hesaplanmasında gerçek rayiçler baz alınır ve bazı projelerde Topluluk tarafından üst limitlerle sınırlandırılmıştır. Seyahat giderlerinin mümkün olan en ucuz yöntem göz önüne alınarak hesaplanması gerekmektedir. Her türlü seyahat şekli (uçak, tren, otobüs, oto kiralama, vs.) kabul edilir. Seyahat gideri ulaşım ile birlikte vize, seyahat sigortası, yurt dışı çıkış harcı ve iptal gibi giderleri de içerebilir ancak pasaport için yapılan harcamalara kabul etmez. İstisna durumlarda açıklama yapılması gerekmektedir. Şirket ve şahsi otomobillerle yapılan seyahatlerde hesaplamalar kilometre başı maksimum rayiçler göz alınarak yapılır.

İâşe-ibate tutarı ise personelin yurt içi ve yurt dışı gece kalmalı seyahatleri için geçerli olan bir gider kalemidir. Harcırah hesapları kalınan gece sayısı baz alınarak yapılır. Harcırah, konaklama, yemek ve tüm yerel seyahat giderlerini kapsayacak şekilde düzenlenmektedir. Harcırah giderlerinin hesaplanmasında ulusal ve Topluluk rayiçleri kullanılmaktadır. Ulusal rayiçler asla Topluluk rayiçlerinin üzerinde olamaz. Harcırah gideri; gidilen ülkenin harcırah rayiçi ile konaklanacak gece sayısının çarpımından bulunur. İâşe-ibate tutarlarının belgelendirilmesinde iki usul geçerlidir. Birincisi gerçek usul denilen, her yapılan harcamanın (yemek, konaklama, vs.) tutarının belgelerle kanıtlanması ve bu tutarların toplanmasıyla total harcama miktarına ulaşılmasıyla gerçekleşir. Diğeri ise götürü usulü harcamadır. Bu usulde belirlenen rayiçlerin harcandığına ilişkin detaylı bir açıklama yapılması gerekmez. Sadece ilgili kişinin bu parayı aldığını gösterir bir belge ile konaklamayı ve seyahati kanıtlayacak belgeler (faturalar, uçuş kartları, vs.) yeterli olacaktır.¹⁵¹

¹⁵¹ Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığı, Leonardo da Vinci AB Mesleki Eğitim Pilot Projeler, Dil Yeterlilikleri, Ülkeler arası Ağlar ve Başvuru Kaynakları, İdari ve Mali El Kitabı (Proje Sahipleri ve Yükleniciler için), 2005, s. 17.

Bunların dışında proje bütçelerinde genelde bir de ekipman-malzeme gideri bulunmaktadır. Bunlar proje faaliyetleriyle ilgili makine, teçhizat olabileceği gibi Bilgi İşlem Teknolojilerine yönelik harcamalar da olabilir. Burada dikkate alınması gereken unsur ekipman amortisman oranı ile faaliyet amacıyla fiili kullanım oranıdır. Proje tamamlandıktan sonra kullanılabilirse, artık değer olarak kabul edilir. Bu durumda sadece projede kullanıldığı süredeki maliyeti proje bütçesine dahil edilir. Örneğin proje kapsamında bilgisayar alımı söz konusu ise (genel giderlere dahil olmayanlar) ve bilgisayarın yaşam ömrünün üç yıl olduğu varsayılırsa, bir yıllık bir projede kullanım ömrü bir yıl olacaktır. Maliyetin üçte biri, ayrıca projede kullanım oranına bağlı olarak düşürülecektir. 900 Avro'ya alınan bir bilgisayarın yüzde 50 kullanım oranı olduğu düşünülürse proje bütçesine yansımaları 150 Avro olabilir. Burada da taşeronluk maliyetlerinde olduğu gibi menşee kuralı geçerlidir. Genelde bu kalem proje toplam bütçesinin yüzde 15'ini geçmemektedir. Bu kalemde satın alınan yanı sıra kiralama da söz konusu olabilir. Eğer satın alınacak miktar belirli bir oranın üzerindeyse aynı taşeronluk hizmetleri gibi işlem görür, miktarına göre teklif veya ihale prosedürleri işletilir, farklı bileşenler göz önüne alınarak en iyi teklif tercih edilir. Satın alınan ekipman proje sahibi veya ortaklar tarafından envanter listesine alınmalı ve bir envanter numarası verilmelidir. Bu tür alımlarda KDV ödemeleri geçerli harcamalar olarak kabul edilmez. Türkiye'de bu durumlar için özel olarak KDV muafiyet belgesi verilmekte ve satın almalar bu belgeyle yapılarak KDV ödenmemektedir.

Yukarıda belirtilen kalemlerin hiçbirine girmeyen kalemler diğer giderler başlığında toplanabilir. Bu kalemde; bilgi yayımı, faaliyetin özel değerlendirilmesi, çeviriler, denetimler, çoğaltma, seminer organizasyonu, vb. giderler yer alabilir. Bu maliyetlerin belirlenmesinde de gerçek usul geçerlidir. Maliyetlerin gerçek maliyetler üzerinden belirlenmesi gerektiği gibi, belgelendirmede de fatura sunma zorunluluğu bulunmaktadır.

Bazı projelerde yerel ofis maliyetleri, üretim maliyetleri, yedek akçe gibi farklı bütçe kalemleri de bulunabilir. Ancak daha önce de belirtildiği gibi genel olarak bütçe kalemleri yukarıda belirtildiği şekilde gerçekleşmektedir. Tüm bütçeler Avro üzerinden hesaplanmaktadır.

Proje başvurularında uluslararası fon kuruluşlarının talep ettiği ortalama bütçe kalemleri ve alt kalemleri aşağıdaki gibidir:

Bütçe Kalemi Açıklama Birim (süre, adet...) Birim maliyeti Tutar

1. Proje personeli

- Teknik personel ücretleri
- İdari personel ücretleri
- Danışma ücreti
- Proje personeli harcırah

2. Ulaşım giderleri

- Yurtdışı ulaşım
- Yurtiçi ulaşım

3. Ekipman

- Araç kiralama ya da satın alma
- Demirbaş (bilgisayar, printer, mobilya...)
- Ekipman kiralama
- Diğer ekipmanlar

4. Ofis / proje giderleri

- Araç giderleri
- Ofis kirası
- Kırtasiye
- Diğer (telefon, faks, elektrik / ısınma, bakım / onarım...)

5. Diğer giderler

- Yayın giderleri (dergi, web, kitap, rapor, CD-rom...)
- Araştırma giderleri
- Toplantı giderleri
- İzleme ve değerlendirme giderleri

- Denetim giderleri
- Tercüme giderleri
- Finans hizmet giderleri (banka garantisi...)
- Diğer...

- Ara Toplam
- İdari giderler (katkı payı)
- Beklenmeyen giderler

- Proje Toplamı"

Bütçe ile ilgili bazı önemli noktalar aşağıda belirtilmektedir:

- Bütçenin en üst satırında para biriminin ne olduğu yazılmalıdır.
- Bütçe hazırlanmadan önce fon kaynağı sağlayan kurumun varsa tercih ettiği bütçe formatı sorulmalı ve bütçe bu formattaki kalemlere göre uyarlanmalıdır.
- Başvuruda bulunulan kurumun bütçe formatında yer alan bilgilerden daha fazla bilgi bütçeye dahil edilmemelidir. Gerektiğinde fon kuruluşu ek sorular yöneltebilecektir.
- Proje personeli ücretlerine sosyal güvenlik, vergiler ve sağlık harcamaları dahil edilmeli ve verilen değerlerin brüt olduğu açıklanmalıdır.
- İdari giderlerin (katkı payı) fon kaynağı sağlayan kurum tarafından en yüksek % kaç olabileceği öğrenilmelidir. Bu oran % 5 ile 15 arasında değişebilir. Kimi kurumlar ise katkı payı ödemesi yapmazlar ve bazı kurumlar proje ile ilgili personel harcamalarını finanse etmezler; bunların önceden bilinmesi gerekir.
- Beklenmeyen giderler projenin hedeflerinin belirsizliği ve risk oranına göre değişebilir. Proje uzun vadeli ise ya da dış etkenlerin belirsizliği yoğunsa beklenmeyen giderler daha yüksek tutulabilir. Beklenmeyen giderlerin yüzdesi için de fon kaynağı sağlayan kurumun bir tavanı olabilir; bu da sorulması gereken noktalardan biridir.
- Proje belirli aralıklarla değerlendirmeye tabi tutulurken bütçe de gözden geçirilmeli ve harcamaların bütçenin ne kadar üstünde ya da altında olduğu saptanmalıdır. Eğer öngörülmemiş bir harcama zorunluluğu ortaya çıkarsa ya da bir

kalemdeki harcamanın gereksizliği ortaya çıkarsa bu durum fon kuruluşuna aktarılmalı ve kalemler arasında alokasyon yapılabilmesi için izin istenmelidir.

Diğer Nakdi ve Ayni Katkılar:

Projenin finansmanı için birden fazla kuruma başvuruluyorsa ya da fon kaynağı sağlayan kurumdan proje bütçesinin belli bir oranı isteniyorsa kesinleşen ya da beklenen diğer kaynakların bilgisinin de aşığıda olduğu gibi verilmesi gerekir:

- Nakdi / ayni katkılar Tutar
- a) Başvurulan kurumdan talep edilen kaynak
- b) Proje uygulayıcısı kurumun katkısı
- c) Diğer kaynaklar
- Toplam

5.3.8. Avrupa Katma Değeri

Projelerde Avrupa boyutu, Avrupa Birliği'ne ve genel olarak Avrupa'ya katma değer sağlanması temel hedeftir. Bu hedefin proje teklifinde de vurgulanması kabulü açısından çok önemlidir. Projenin, Avrupa işbirliğine katkıları ve işbirliğinden doğan ihtiyaçları ne derecede karşıladığı (yerel, bölgesel, ulusal ve uluslar arası) açıkça ifade etmesi beklenir. Avrupa genelindeki problemlerle ne şekilde ilişkisi olduğu, uluslar arası, disiplinler arası, sektörler arası ve benzeri noktalarda bilgi ve deneyim transfer edilebilmesine ilişkin, ulusal sınırları aşarak organizasyonlar arası işbirliğinin doğmasının görünür yararlarının neler olduğu, projenin sonuçlarının çeşitli Avrupa ülkelerinde işletilebilir olup olmayacağı, proje sonuçlarının efektif bir şekilde genelleştirilmesi için ne tür aktiviteler düzenlendiği ile dilsel ve kültürel konularla ne şekilde ilişkisi olduğunun açıklanması gerekmektedir.¹⁵²

¹⁵² Avrupa Birliği Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı, Hayat Boyu Öğrenme Programı 2007 Kılavuzu, Bölüm II: İdari ve Mali Bilgiler, "Seçim Kriterleri", s.s. 19-23.

Avrupa Katma Değeri, Üye Devlet düzeyinde yeterli gerçekleştirilemeyen bu nedenle de boyut ve etkileri itibariyle Topluluk düzeyinde gerçekleştirilen eylemlerde bulunur. Avrupa işbirliğinden ortaya çıkan ve Üye Devlet düzeyindeki eylem ve politikalara ek olarak ayırt edici bir Avrupa boyutu oluşturan bu sinerjinin sonuçlarıdır. Teklifler, ulusal politikalar ve uygulamalar yönünden taşıdığı ülkeler arası özelliği ve katma değeri göstermelidir. Tekliflerde, tespit edilmiş ihtiyacın ilgili Programdan hibe olarak değerlendirilmesinin esas gerekçesi bu ihtiyacın giderilmesinin Avrupa'da bir değer yaratacak olmasıdır. Bu katma değer zaman zaman yenilikçi bir uygulamanın yaratılması olabileceği gibi var olan iyi bir uygulamanın yaygınlaştırması da olabilir.

Türkiye açısından bakıldığında, Avrupa Birliği ile yürütülen müzakereler çerçevesinde uyum sorununa özellikle önem verilmektedir. AB'nin beşeri ve politik yapısındaki farklılıklar, yeni yasal düzenlemeleri ve kurumları gerektirmektedir. Uyum sorunuyla ilgili yapılan tespitlere dikkat edilmesi gerekmektedir. Özellikle, insan haklarına ve hukuk devletine dayalı çoğulcu, özgürlükçü demokrasinin kurumsallaşması vurgulanmaktadır. Bu noktada kamunun finansman imkanlarını, özel sektörün rekabet gücünü, istihdamı, bölgesel gelişmeyi, çevreyi ve sosyal dengeleri gözetilen bir yaklaşım esas alınmalıdır.

Buna paralel olarak teknoloji, altyapı ve ekonomi alanında da uyumsuzluklar AB ile yürütülen tarama sürecinde tespit edilmeyi çalışılmakla beraber tarama raporları ve müktesebatın gereği müzakerelerle giderilmeye çalışılmaktadır. Aynı düşünceyle hazırlanan projeler, Türkiye'nin AB'ye uyum sürecini sağlamasıyla Avrupa'da ortaya çıkacak katma değer çerçevesinde olduğu için kabul edilme olasılığı daha yüksek olabilir.

5.3.9. Yaygınlaştırma, İşletme ve Etki

Proje tekliflerinde en önemli hususlarından biri de Değerlendirme başlığı altında toplanabilecek Yaygınlaştırma, İşletme ve Etki faaliyetleridir. Hibe sağlayıcı, proje ve sonuçlarının mümkün olan en geniş kitle tarafından bilinmesini ve kullanılmasını istemektedir. Ayrıca proje sonuçlarının Hibe sona erdikten sonra da

hayatına devam etmesi son derece önemli bir husustur. Aksi takdirde ne projenin, ne de hibe vermenin herhangi bir anlamı yoktur.

Yaygınlaştırma faaliyetleri ile ilgili olarak sıklıkla bir kavram kargaşası yaşanmaktadır. Öncelikle bu alanda kullanılan terminolojiye açıklık getirmekte yarar vardır;

Yaygınlaştırma ve sonuçların kullanımı (işletme): Projenin ve sonuçlarının geniş bir ölçekte uygun biçimde tanınmasını, gösterilmesini ve uygulanmasını sağlamak üzere tasarlanmış faaliyetlerdir. Yaygınlaştırma ve kullanım birbirinden farklıdır ancak birbirleri ile yakından ilgilidirler. Değer artırımı (valorizasyon-değerlendirme), sonuçların yaygınlaştırılması ve kullanılması anlamında kullanılır.

Etki: Projenin veya proje sonuçlarının çeşitli sistemler ve uygulamalar üzerinde yarattığı tesirdir. Etkili bir proje, programın hedeflerine ve farklı Avrupa Birliği politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunur.

Genelleştirme: Faaliyetlerin politika ve uygulamaları etkilemesine sağlayan bir süreçtir. Bu süreç, derslerin belirlenmesi, yenilikçi unsurları ve sonuçları üreten yaklaşımlara açıklık kazandırılması ve elde edilen sonuçların yaygınlaştırılması, geçerli hale getirilmesi ve aktarılmasını içerir. Daha özel anlamda, bu terim sonuçları aktarma aşamasını ve diğer aktörlerin ayrıntılı sonuçlarını, yaklaşımları ve kilit unsurları dikkate alma biçimlerini de tanımlar.

Sürdürülebilirlik: Projenin var olmaya devam etme ve sözleşmenin bitiminden sonra da işlevini sürdürme kapasitesidir. Sürekli olarak proje sonuçları kullanılır. Sonuçların sürdürülebilirliği ise sonuçların uzun vadede kullanılmaya devam edilmesi anlamına gelir.

Projenin planlanan çerçeve içinde bitmesiyle, fon kaynağı sağlayan kurumun sunduğu finansman kaynağı ve teknik danışmanlığın da sona ermesiyle; proje hedeflenen gruplara yeterli bir süre içinde fayda sağlamaya devam ediyorsa bu projenin sürdürülebilir olduğunun göstergesidir. Proje süresi sona erdiğinde bundan sonraki süreçte proje amaçlarının yerine getiriliyor olması garanti altına alınmalıdır.

Çoğu zaman proje uygulayan kurumlar ya da devlet kurumları proje sona erdikten sonra gerekli olan araçları ya da yöntemleri sağlama konusunda kararlı değildir. Bu yüzden proje tasarlanırken projenin yöntemlerinden biri de proje çerçevesinde hedeflenen ürünlerin, hizmet ya da çıktılarının sürdürülebilir olmasıdır.

Sürdürülebilir bir proje aşağıdaki gibi planlanır:

- Eğer bu faktörler projenin kontrolü dışında ise, bunlar varsayım olarak adlandırılabilir ve projenin sürdürülebilirliği tasarlanırken bunların da dikkate alınması gerekir.

- Projelerin sürdürülebilirliğini etkileyen faktörler güncel politikalar, teknoloji, çevre korumada yaklaşım, sosyokültürel yapı, sivil kuruluşlar ile devlet kurumları ve özel kurumların yönetsel ve kurumsal kapasitesi ve ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum olarak gösterilebilir.

- Sürdürülebilirliğe etki eden bir diğer faktör de, proje yürütme sürecinde projenin paydaşlarının yönetsel ve idari kapasitesinin ve proje alanında uzmanlaşmanın geliştirilebilmesidir. Proje sona erdikten sonraki aşamalarda kurumları ve kişileri yetkin ve donanımlı kılmak için proje kapsamı içine çeşitli eğitim programları dahil edilebilir.

- Dış kaynak yardımı sona erdikten sonra devam etmesi gereken aktivitelerin ne olduğuna karar verilmelidir.

- Yukarıda aktarılmış olan sürdürülebilirlik faktörleri için geçerli sorular sorulmalıdır.

- Bu sorular ışığında proje amacı, çıktıları, uygulama adımları, varsayımlar ve ön koşullara daha eleştirel bir gözle bakılmalıdır.

- Verilen cevaplara göre;
- Yeni çıktılar, uygulama adımları, varsayımlar ve ön koşullar belirlenmeli,
- Araştırma genişletilmeli,
- Uygulama için yeni tavsiyeler geliştirilmelidir.

Aktarılabilme: Bir projenin sonuçlarının yeni bağlamlara uyarlanabilme ve yeni bağlamlarda kullanılabilmesine ilişkin görece kapasitesidir. Proje sonuçlarının aktarılabilmesini destekleyen etmenler arasında, genel terminolojinin kullanılması, içerik tanımlarının ve indeksinin net olması, faaliyetlerin iyi bir şekilde

yaygınlaştırılması, kabul gören “endüstri” standartlarının, kıyaslamalarının, vb. kullanılması, modüler formatlama, serbest erişim ve buna benzer etmenler sayılabilir.

Yaygınlaştırma ve kullanım faaliyetleri projenin başlangıcında başlar ve projenin uygulandığı süre boyunca ve sözleşme sonrasında da devam eder, böylece proje sonuçlarının uzun vadede etkili olmasını, sürdürülebilirliğini destekler. Yaygınlaştırma ve kullanım faaliyetleri ile hedeflenen ve bu faaliyetlerden faydalanan kişi sayısı, yaygınlaştırma ve kullanım için ayrılan bütçe miktarı, diğer çarpanlara yönelik her türlü yaygınlaştırma ve kullanım faaliyeti, bilimsel makale, konferans tutanakları, internet siteleri gibi uzun vadeli yaygınlaştırma ve kullanım araçları, ticarileştirme, uzun vadeli kullanım için sonuçların kullanıcıları ile anlaşmalar ve kısa vadede medya, seminerler, konferanslar, sergiler, sonuçların potansiyel kullanıcı/yararlanıcıları ile prototiplerin test aşamaları gibi yaygınlaştırma ve kullanım faaliyetlerine ilişkin detaylı bilgi verilmesi gerekmektedir. Projenin doğrudan faydalanıcıları, proje sonuçlarının doğrudan hedeflediği taraftarlardır ancak projenin faaliyet alanına giren daha geniş bir potansiyel kullanıcı/yararlanıcı, siyasi karar alıcı ve/veya kilit oyuncu kitlesi arasında da yaygınlaştırma ve kullanım sağlanması beklenmektedir. Etki potansiyeli yüksek, anında kullanılabilir ve kaliteli bir sonuç elde etme açısından nihai yararlanıcı/kullanıcı ya da kilit oyuncuların tavsiye ve gereksinimleri çok önemlidir.

Kullanıcılar, projede farklı aşamalarda yer alabilirler; örneğin, ihtiyaçlar belirlenirken ve gözden geçirilirken, prototip test edilirken ve geçici ile nihai sonuçlar değerlendirilirken onlardan yararlanılabilir. Bu kişilerin farklı aşamalarda yer almaları, sonuçların adaptasyonunun sağlanması ve belli proje faaliyetlerinin olası yeniden şekillenmesinde açısından önem taşımaktadır. Nihai kullanıcılar ve nihai faydalanıcılar, sessiz ortaklar, proje yürütme komitesinin üyeleri veya odak grubu üyeleri olarak resmi ortaklık anlaşması aracılığıyla projeye dahil olabilirler. Ürünün adaptasyonu ve nihaileştirilmesinde test aşamasının sonuçlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. İdeal hedef, proje sonuçlarının sistem ve uygulamaların içine dahil edilmesidir; örneğin bu sonuçların öğretim/egitim araçları için tanınması veya onaylanması şeklinde olabilir. Bu nedenle politika oluşturma düzeyine katılım sonuçların sürdürülebilirliği açısından hayati önem taşımaktadır.

Proje teklifinde yer alan iyi bir yaygınlaştırma / kullanım ve etki stratejisinin aşağıdaki sorulara yanıt vermesi beklenmektedir;

- Yaygınlaştırma ve kullanım faaliyetleri proje süresince sürekli bir süreç mi oluşturuyor?

- Yaygınlaştırma ve kullanım faaliyetleri detaylandırılmış mı, net mi ve rakamsal olarak belirtilmiş mi?

- Yaygınlaştırma ve kullanım faaliyetleri projenin hedef ve faydalanıcılarına adapte edilmiş mi ve bunlara uygun mu? Yaygınlaştırma kanalları hedef kitle için yeterli mi?

- Yaygınlaştırma ve kullanım faaliyetleri uluslararası ağlar gibi etkin kanallar aracılığıyla farklı düzeylerde mi yani yerel, bölgesel, ulusal, Avrupa ve sektörel düzeylerde mi düzenleniyor?

- Yaygınlaştırma ve kullanım faaliyetleri konusunda tüm ortaklar sorumluluğu paylaşıyorlar mı? Eğer paylaşmıyorlarsa, neden paylaşmıyorlar? Roller net bir biçimde tanımlanmış mı? Görevler ortaklar arasında net ve uygun biçimde tahsis edilmiş mi?

- Proje ortakları ve sonuçların bilinen ve potansiyel nihai kullanıcı / yararlanıcıları arasında sürekli bir etkileşim mevcut mu?

- Sonuçların nihai kullanıcıları ve potansiyel faydalanıcıları projenin farklı aşamalarında yer alıyorlar mı? Proje süresince düzenli olarak bu kişilerin görüşlerine başvuruluyor mu?

- Proje, nihai kullanıcı / yararlanıcıların projeyi sona erdirmeden önce ürünün test etmesi aşamasını içeriyor mu?

Projenin ardından;

- Proje sona erdiğinde ne olacak? Proje tamamlandıktan sonra sonuçların güncellenmesi planlanıyor mu? Proje tamamlandıktan sonra sonuçlara erişim nasıl sağlanacak? Gereken güncellemeler nasıl finanse edilecek? Eğer ortaya çıkan ürün için bir takım müşteri desteği unsurları gerektirirse, hizmet nasıl sağlanacak?

- Proje sonuçlarının karar alıcılara ve kilit paydaşlara aktarılması için herhangi bir hazırlık yapıldı mı?
- Beklenen sonuçlar başka sektör / hedef kitle / sosyal ve kültürel ortamlara aktarılıp, o ortamlarda kullanılabilir mi? Sonuçların başka alanlara aktarılabilirliği geliştirilebilir mi?¹⁵³

Yaygınlaştırma aktiviteleri çok çeşitli olabilir. Web sitesi, seminer/konferans/sergi/ yarışma organizasyonları, basın bültenleri, makaleler, ilgili hedef grupları yönelik toplantılar, basılı – görsel materyaller, kısa filmler olabileceği gibi hedef grup ve hedef sektör temsilcileri ile nihai kullanıcıların projenin bazı safhalarında aktif rol almaları da yaygınlaştırma faaliyetlerine girer. Proje hazırlayıcısından tüm bu aktiviteleri gerçekleştirmesine olanak sağlayacak bütçe kalemlerini de teklif aşamasında bütçeye koyması beklenir.

5.4. Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı

Projenin amacını, çıktılarını, uygulama adımlarını ve ilgili varsayımları ve proje ile ilgili ön koşulları birbirleriyle ilişkilendirerek farklı seviyelerde sunan bir formattır. Biraz daha detaylı açıklamak gerekirse, farklı seviyelerdeki hedefler arasındaki nedensel ilişkiyi kuran, hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının kontrol edildiği ve proje kontrolü dışında kalan ve başarıyı etkileyecek risklerin dikkate alındığı proje analiz, planlama ve uygulama aracıdır. Mantıksal çerçeve proje devam ettiği süre içinde planlanan hedeflere ulaşıldığına dair değerlendirme yapma olanağı sağlayan işe yarar bir araç olarak da değerlendirilebilir.

– Projenin Kapsamı- Projenin amacı; Projenin neden gerçekleştirildiği. Elde edilmek istenen sonucun basit anlatımıdır. Proje amacının asıl odak noktası projeye ortaya çıkarılan hizmetlerin ne olduğu değil, bu hizmetlerden hedef kesimin sağlayacağı faydadır. Projelerin genelde bir tek amacı vardır, bu karmaşıklığı ve proje yönetim zorluklarını ortadan kaldırır. Hedefleri iyi tanımlanmış farklı iki proje olması, iki amacı olan bir projeden çok daha iyidir.

¹⁵³ AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Hayatboyu Öğrenme Programı 2007-2013 Başvuru Kılavuzu, (Gayri resmi çeviri), s.s. 20-22.

– Göstergeler; Projenin neyi başarmasının beklendiği, Objektif olarak doğrulanabilir başarı göstergeleri. Projenin başarıya ulaştığını gösteren, proje amacı ve çıktılarının nitelik, nicelik, mekân, hedef gruplar ve süre bakımından ölçü kriterleridir; başarı kriteri olarak da adlandırılabilir. Proje amaçlarını her seviyede operasyonel olarak ölçebilen, performans ölçüm olanağı sağlayan ve projenin her aşamada izlenmesine olanak sağlayan araçlardır. Genel Hedef, Proje Amacı ve Sonuçların karakteristiklerini açıklığa kavuştururlar. Projeyi daha objektif bir şekilde yönetmeyi sağlarlar. Performans ölçümü, izleme ve değerlendirme için bir baz oluştururlar

– Faaliyetler ve Araçlar; Projenin bunu nasıl başaracağı, uygulama adımları. Uygulama adımları, sağlanan girdilerin planlanmış çıktılara dönüşmesi için belli bir zaman çerçevesinde yapılan işlerdir. Uygulama adımlarının tanımlanmasında dikkat edilmesi gereken konular şunlardır:

- Uygulama adımları nicelik, zaman ve mekân açısından uygulanabilir olmalıdır.
- Çıktıların gerçekleştirilmesi için gerekli tüm ana uygulama adımları belirlenmiş olmalıdır.
- Sonuçları çıktı düzeyinde izlenemeyen uygulama adımları öngörülemez.
- İşin kim tarafından yapılacağı belirtilmiş olmalıdır.
- Uygulama adımları belirlenirken zaman planı, her uygulama adımı için ayrılacak süre ve gerekli kaynaklar (insan kaynakları, maddi kaynaklar ve finansal kaynaklar) tanımlanmalıdır. Ayrıca her adım bir sonraki adımın ön koşuludur.

– Varsayımlar; Projenin başarısı için hangi dışsal faktörlerin önemli olduğu. Proje planlaması dışında kalan, proje ile doğrudan müdahalesi mümkün olmayan dış etkenlerdir. Varsayımların hazırlanması projenin başarıya ulaşmasında etkilidir. Projede, hizmet sağlayan diğer kurumların vereceği veya verdiği hizmetler de varsayımlar içinde dikkate alınması gereken unsurlardır. Varsayımlar kısaca şu sorunun cevabıdır: "Projenin etkide bulunmadığı ama projenin uygulamasını ve uzun vadeli sürdürülebilirliğini etkileyebilecek dış faktörler nelerdir?"

– Doğrulama Kaynakları ve Araçlar; Projenin başarısının değerlendirilmesi için gerekli bilginin nereden bulunacağı. Proje amacına ulaşıldığına ve çıktılarının oluşturulduğuna dair bilginin nerede ve ne şekilde bulunacağını aktarır. Bilgi kaynakları genellikle projenin gelişimini ölçmeye sağlayan doküman, rapor ve benzeri materyallerdir.

Proje uygulamasını doğrudan ilgilendirdiği için bu unsurun da mantıksal çerçevede yer alması gerekir. Eğer bilgi proje dışındaki herhangi bir kaynaktan sağlanacaksa, bu kaynağın güvenilir, kolay ulaşılabilir olmasına, maliyetinin yüksek olmamasına dikkate edilmesi gerekir.

– Bütçe; Projenin maliyetinin ne olacağı. Planlanmış kaynakların harekete geçirilmesine dayanak oluşturur. Proje Maliyetinin ve finansman kaynaklarının belirlenmesine kolaylık sağlar. Bütçe proje teklifi hazırlanan kurumun belirlediği para birimi ile hazırlanmalıdır ve süresi proje süresi ile sınırlıdır. Bütçeye aktarılan her türlü gider yapılacak faaliyetlerle ilgili olmalıdır ve sadece istenilen hibe tutarını değil, projeye ilgili tüm giderleri kapsamalıdır. Bütçenin yıllar itibarıyla dağılımının faaliyet planına uygun olması gerektiği unutulmamalıdır.

– Ön koşullar; Projenin başlayabilmesi için hangi unsurların ya da şartların gerçekleştirilmesinin gerektiği. Örneğin, bir yönetmeliğin çıkmış olması ya da belli bir iznin alınmış olması gibi.

Görüldüğü gibi Mantıksal çerçeve projenin amacının, bu amaca ulaşmada kullanılacak stratejinin ve araçların anlaşılmasını sağlar.

Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı Adımları ise aşağıdaki gibidir;

1. Paydaş (İlgili Taraflar) Analizi
2. Sorun Analizi
3. Hedef Analizi
4. Strateji Analizi
5. Mantıksal Çerçeve Matrisinin Hazırlanması

6. Faaliyet Planının Hazırlanması

7. Bütçenin Hazırlanması

5.4.1. Mevcut Durum Analizi

Değiştirmek istediğimiz durumdur. Değişmesini istediğimiz şeylerin içinde buldukları koşullar, özellikler, ilgili tarafların durumları, düşünce ve tavırları bu aşamada netleşmelidir.

Mevcut durum ve ihtiyaçların analizi yapılmadan, hedef grupların gerçek ihtiyaçlarına cevap veren bir planlama yapmak imkânsızdır. Mevcut durumun analizi için çeşitli yöntemler uygulanabilir. Uzmanlar tarafından hazırlanacak araştırmalar, hedef grup temsilcileriyle ya da ilgili organizasyonlarla yapılacak görüşmeler, sahada yürütülecek anket çalışmaları, raporlar, istatistiki veriler ve çeşitli diğer kaynaklar mevcut durumun ve ihtiyaçların belirlenmesinde yardımcı olacaktır. Özellikle karmaşık projelerde, proje amaçları formüle edilirken katılımcı planlama için atölye çalışması yapılması önerilebilir. Bu çalışmalarda problemler, mevcut durum ve ihtiyaçlar kanıtlarıyla birlikte tanımlanmalı ve problemler için çözümler üretilmelidir. Bu tarz atölye çalışmaları problem tespitinin yanı sıra, projeyi uygulayan kurumlarla projeden yararlanacak gruplar arasındaki iletişim ve işbirliğini güçlendirmesi ve proje teklif metni için gerekli temel bilgilerin edinilmesi açısından da önemlidir.

Her şeyden önemlisi projenin önemli paydaşları (projeyi yürüten kurum, proje ortakları, fayda sağlayan gruplar, ilgili alanda çalışan sivil toplum kuruluşları, sivil girişimler, akademisyen çevre, üniversiteler, yerel yönetimler, ilgili devlet kurumları ya da ilçe müdürlükleri) ile proje tasarlama aşamasında bir araya gelerek katılımcı bir yöntemle mevcut durumun analizini yapmak, fikir jimnastiğinde bulunmak, kurumların kapasitesini geliştirmek, tecrübe aktarımında bulunmak ve yeni ortaklıkların kurulması için uygun ortamın sağlanması açısından iyi bir fırsat yaratır.

Atölye çalışması her ne kadar katılımcı bir metot ile yürütülse de, fayda sağlayacak grupların temsilcilerinin konu hakkında taraflı olmaları durumunda problem net olarak saptanamayabilir ya da getirilen çözümler gerçekçi ya da kolay uygulanabilir olmayabilir. Durum ne olursa olsun fayda sağlayacak grupların tamamının temsilcilerinin bu atölyeye katılımları sağlanmalıdır. Projenin başarıya ulaşmasında en önemli ilk adım, Projede paydaşların proje planını onaylamasıdır. Proje planı eğer dar bir grup tarafından tasarlanırsa proje yürütme aşamalarında diğer gruplar tarafından işbirliği desteği alınmasında güçlüklerle karşılaşılabilir. Dolayısıyla başarısız bir proje söz konusu olur.

Proje paydaşları tarafından yapılacak mevcut durum analizinde dört aşamalı bir çalışma yapılır:

- Paydaşlar analizi
- Problem analizi
- Amacın tanımlanması
- Stratejinin belirlenmesi

5.4.2. Paydaş Analizi

Paydaş analizinin yapılma sebebi, şahısları, grupları, kuruluşları ve örgütleri projeye ilgilerine göre belirlemek ve bunların proje için önemli olan beklentilerini, katkılarını, risk unsurlarını tanımlamaktır. Paydaşların projeden ne şekilde etkilendiğinin çok iyi analiz edilmesi gereklidir. Paydaşlar, sorunu doğrudan yaşayanlar/ çözümden olumlu fayda sağlayacak olanlar, potansiyel yandaş, destekçiler, potansiyel karşıtlar, projeden zarar görme riski taşıyanlar, etkin proje tarafı olabilecek gruplar olarak tanımlanırlar.

Amacın tanımlanması: Bu aşamada problemler ortadan kaldırıldığında ortaya çıkacak durum tanımlanır. Bu bağlamda amaçlar tespit edilir ve amaçlar arasında öncelik sıralaması yapılır. Amaçlarla, o amaçlara ulaşmada kullanılacak araçlar arasında ilişki kurulması gerekir. Böylelikle olumsuz mevcut durumun olumlu bir sonuca dönüşmesinin resmi çizilmiş olur.

Stratejinin belirlenmesi: Tanımlanan proje amacına, tasarlanan yöntemlerin hepsiyle ulaşma olasılığı kimi zaman çok düşüktür. Böylelikle uygulanacak yöntemler arasında bazı tercihler yapılması gerekir. Bu aşamada proje amacına ulaşmak için kullanılacak strateji ya da stratejiler tespit edilir ve bunlar arasından en uygunu seçilir. Stratejinin seçiminde paydaşların öncelikleri, bütçenin durumu, stratejinin geçerliliği, başarı olasılığı ve zaman sınırlaması etkilidir.

Fayda Sağlayan Gruplar: Projenin amaçları doğrultusunda ortaya çıkacak ürünlerden fayda sağlayacak gruplardır. Fayda sağlayan gruplar sağlık, eğitim, ulaşım, barınma, gıda, temiz hava ve su, temel haklar ve özgürlükler gibi temel ihtiyaçlara ulaşmada sorunlarla karşılaşan kesimler de olabilir, nesli tehlike altında olan bitki türleri de. Birçok proje, projeden fayda sağlayacak kesimler olarak nitelenen kişi ve grupların ihtiyaçlarına tam anlamıyla ya da hiç cevap vermeme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu grupların ihtiyaçları, proje amaçları tanımlanır ve proje formüle edilirken gerçekten dikkate alınmış mıdır?

Buna yerinde bir örnek: Sağlık problemlerine çözüm getirmek için kurulan hastane, aslında o hastaneden hizmet alan halkın temiz suya erişimi yoksa, gerçek amacına ulaşamaz. Ya da eğer bir gençlik merkezine birkaç bilgisayardan oluşan bir bilgisayar laboratuvarı kuruyorsanız ve bunun için bir eğitim programı planlamıyorsanız ya da gençlere eğitim vermek için seçilmiş gençlerden oluşan bir gruba bir eğitmen eğitimi vermiyorsanız bu hizmet de amacına ulaşamaz. Problemlerin değerlendirmesinde fayda sağlayacak grupların ve projeyi uygulayacak kurumun fikrinin alınması hayati önem taşır.

Birincil Paydaşlar : Projeden doğrudan olumlu ya da olumsuz etkilenecek olanlardır.

Projenin temel yararlanıcıları: hedef gruplar ve nihai yararlanıcılar olarak bu gurupta yer alır.

Yararlanıcılar: Hedef grup ya da gruplar. Projenin doğrudan ve olumlu bir biçimde etkilediği grup ya da varlıklardır.

- Nihai yararlanıcılar
- Proje hedefine ulaşılması ile gerçekleştirilen etkiden uzun dönemde yararlananlar

İkincil Paydaşlar: Birincil paydaşlara hizmet sağlamada aracılık edecek olanlardır. Bunlar, fon kuruluşları, uygulama, izleme ve destekçi kuruluşlardır.

Paydaş analizi aşamaları;

1. Aşama: İlgili tüm paydaşların belirlenmesi: Mevcut sorundan etkilenebilecek olan veya projeyi etkileyebilecek olan paydaşların tümünün belirlenmesi:

- Hedef Gruplar
- İlgili Resmi Kuruluşlar,
- Bireyler,
- Çıkar Grupları,
- Sivil Toplum Kuruluşları
- Diğer Projeler

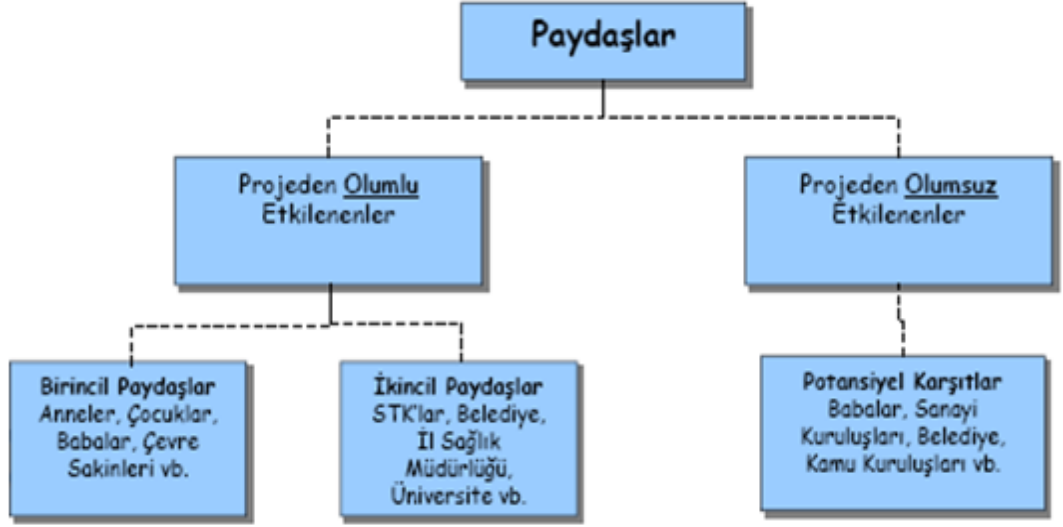
2. Aşama: Paydaşların sınıflandırılması: Paydaşların projenin kapsamına bağlı olarak aşağıdaki gibi sınıflandırılır.

- Genel (birincil, ikincil)
- Yararlanıcılar (Doğrudan, Dolaylı)
- Etkilenen (Olumlu, Olumsuz)

3. Aşama: Seçilen paydaşların ayrıntılı analizi; Seçilen paydaşların daha ayrıntılı bir analizi için çeşitli yöntemler kullanılabilir. Bunlardan birisi:

4. Paydaş analiz tablosu: Paydaşları analiz etmenin bir yolu, onların bireysel özelliklerini ve bunların projeye etkilerini (direnış veya destek gibi) belirlemektir.

Şekil.16. Örnek Paydaş Analizi

Kaynak: Proje Hazırlama ve AB Hibe Sistemi, <http://www.bursab.org.tr/pdf/4.pdf>, 2009.

4. Aşama: Önceliklerin belirlenmesi: Proje için hangi hedeflerin benimseneceği (yani, kimlerin çıkarlarına ve görüşlerine öncelik verileceği) hakkında bir karar alınması, farklı paydaşlar arasında bir uzlaşma sağlanması. Fakat bazen “hiç kimsenin kendini gerçekten adamadığı” bir uzlaşma yerine, kilit paydaşlara ağırlık vermek gerekebilir.

Paydaş katılımı ve projelerin kalitesi;

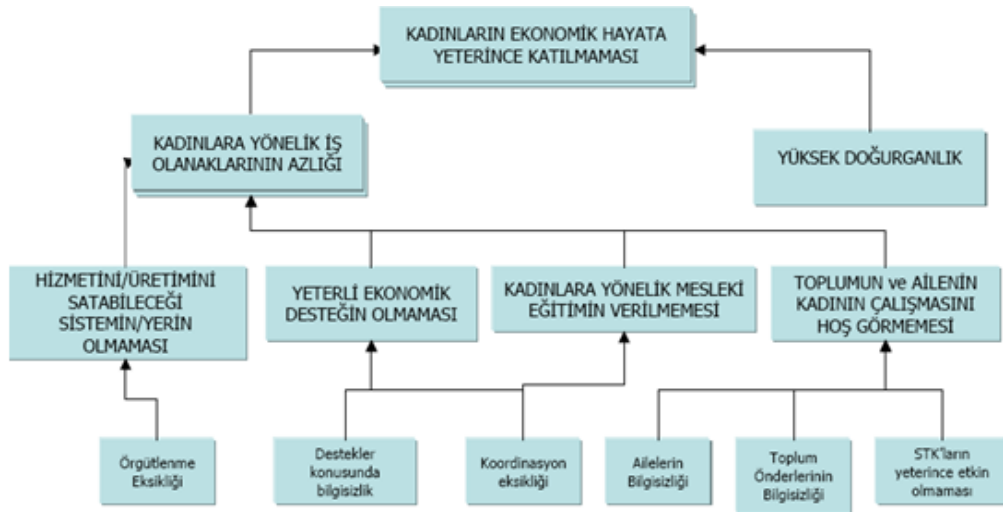
- Projenin toplumsal, ekonomik ve siyasal gerçeklere uygun hale getirilmesine izin verir,
- Projenin geçerliliğini, uygunluğunu ve sürdürülebilirliğini artırır,
- Yerel kapasiteleri güçlendirir,
- Sivil toplumu ve demokratik süreçleri güçlendirir.

5.4.3. Sorun Analizi

Sorun analizi, müdahale konusu durumların ortaya konması ve buna neden olan sorunlar ile sebep olduğu sonuçların tarafların üzerinde uzlaşabileceği bir netlikte ortaya çıkarılması için yapılır.

Katılımcıların bakış açılarından sorunlar formüle edilir, konuyla ilgili tüm sorunların ortaya çıkıp çıkmadığı incelenir, daha sonra ortaya çıkanların önemli sorunlar olduğu konusunda görüş birliği oluşturulur, bir başlangıç sorunu seçilerek, sorunlar sebep-sonuç ilişkisine göre hazırlanan sorun ağacıyla gösterilir. Sorun analizi bu şekilde yapılır.

Şekil.17. Örnek Sorun Ağacı

Kaynak: Proje Hazırlama ve AB Hibe Sistemi, <http://www.bursab.org.tr/pdf/4.pdf>, 2009.

Belirlenen sorunlar arasında bir neden-sonuç hiyerarşisi belirlenip bir “sorun ağacı” oluşturulur:

- Mevcut durumdaki ana sorunları tanımla (beyin fırtınası)
- Neden-sonuç ilişkilerini kurmak için bir başlangıç sorunu seç:

- Başlangıç sorununa doğrudan neden olan sorunları onun altına yerleştirilir;

- Başlangıç sorunun doğrudan sonucu olan sorunlar onun üstüne yerleştirilir;

- Arasında neden veya sonuç ilişkisi olmayan sorunlar aynı seviyeye yerleştirilir.

Sorunları aşağıdaki gibi belirleyebiliriz:

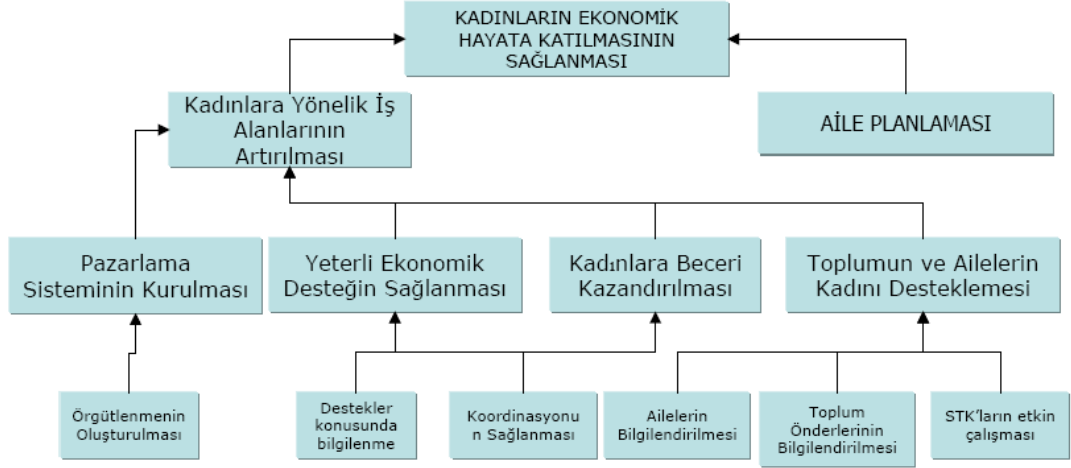
- Kadınların ekonomik hayata yeterince katılmaması
- Kadınlara yönelik iş olanaklarının azlığı
- Yüksek doğurganlık
- Hizmetini/üretimini satabileceği sistemin/yerin olmaması
- Kadınlara yönelik mesleki eğitimin verilmemesi
- STK'ların yeterince etkin olmaması
- Yeterli ekonomik desteğin olmaması
- Destekler konusunda bilgisizlik
- Koordinasyon eksikliği
- Örgütlenme eksikliği
- Ailelerin bilgisizliği
- Toplum önderlerinin bilgisizliği

5.4.4. Hedef Analizi

Hedef analizi, gelecekte olması istenen durumun gerçekleştirilmesi için potansiyel çözümlerin analiz edilmesidir. Sorun ağacındaki sorunlar pozitif olarak yeniden ifade edilir. Sorun ağacıyla karşılaştırılır ve yapılması gerekenler veya başarılması gerekenler yeniden ifade edilir. Gerçekçi bir şekilde revize edilmesi gereken ve/veya ekleme/çıkarma yapılması gereken hususlar tamamlanır. Bağlantıların tutarlı olmasına dikkat edilerek Hedef Ağacı oluşturulur.

Hedef Ağacı, olumsuz durumların gelecekte olması arzu edilen ancak gerçekleşen durumlara çevrilmesi şeklinde gerçekleşir.

Şekil.18. Örnek Hedef Ağacı

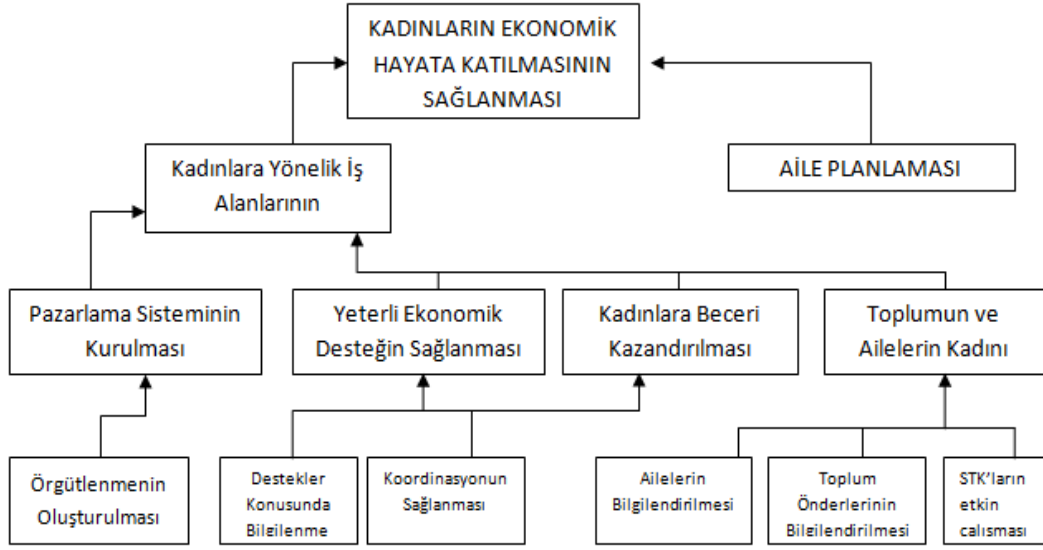

Kaynak: Proje Hazırlama ve AB Hibe Sistemi, <http://www.bursab.org.tr/pdf/4.pdf>, 2009.

5.4.5. Strateji Analizi

Hedef ağacındaki aynı türden hedef kümelerine strateji denir. Hedef ağacından arzu edilmeyen hedefler elenir, bir proje oluşturacak olası alternatif stratejiler ortaya konur. Daha sonra bir veya birden fazla strateji seçilir, belirlenen kriterlere (maliyet, aciliyet, politik durum vb.) göre optimum stratejinin hangisi olduğunu konusunda değerlendirme yapılır. Projeyi oluşturacak stratejiye karar verilir. Proje Ana Amacı ve Proje Hedefleri net olarak ifade edilerek, projenin kapsamı belirlenir.

Şekil.19. Strateji Analizi

Kaynak: Proje Hazırlama ve AB Hibe Sistemi, <http://www.bursab.org.tr/pdf/4.pdf>, 2009.

Strateji Analizi strateji seçiminde dikkate alınacak kriterler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Maliyetler
- Farklı Paydaşların
- Bakış Açıları
- Faydaların Zaman
- Perspektifi
- Mevcut Kaynaklar
- Mevcut Potansiyel ve Kapasiteler
- Politik Yapılabilirlik
- Verimlilik ve Etkinlik
- Sosyal Kabul Edilebilirlik
- Eşitsizliklerin (Kadın- Erkek) Giderilmesine Katkısı
- Diğer Projeleri Tamamlayıcılık
- Aciliye

5.5. İzleme

Hedeflere ulaşma etkililiği ve verimlilik tespitine ve analizi yönetsel bir faaliyettir (planlanan ve gerçekleşen).

Hızlı ve devamlı olarak, devam eden faaliyetlerin iyileştirilmesi, performansı arttırmak için önemli faktörlerin tespit edilmesi, iç ve dış uzmanlar tarafından düzenli olarak, aylık, 3-6 aylık ve yıllık olarak yapılır.

İzleme, proje yürütülmesi süresince hedeflenen sonuçların göstergelerden yardım alınarak değerlendirilmesi anlamına gelir. Proje süresince proje ekibi ve danışmanlar tarafından periyodik raporlar hazırlanmalı ve bu raporlar projenin paydaşları ve fon kaynağı sağlayan kurum tarafından incelenmelidir. Örneğin, yerel tarih grupları projesi kapsamında hazırlanan bu kılavuz kitapçığın kaç adet çoğaltıldığı ve kaç adedinin dağıtıldığını saptamak kolay olabilir; fakat bu kılavuzla asıl hedeflenenin, yani proje döngüsü yönetiminin proje hazırlayan gruplarca uygulandığının izlenmesi daha yararlı olacaktır.

5.6. Değerlendirme

Uygunluk, hedeflere ulaşma etkililiği, verimlilik, etki ve sürdürülebilirlik tespiti ve analizidir.

Detaylı sistematik analizlerle, değerlendirme konusunda uzman, bağımsız ve tarafsız dış uzmanlarca bir ya da iki kez; temel olarak proje sonunda ve proje sonrasında yapılır.

Projenin sona ermesiyle birlikte proje, uygulayıcı kurum ve paydaşlarca değerlendirilmelidir. Fon kaynağı sağlayan kurum bir dış değerlendirme de talep edebilir. Dış değerlendirme projenin tarafsız bir şekilde ele alınması bakımından çok yararlıdır. Proje tasarlanırken proje döngüsü yönetimi tekniği kullanılmamışsa, danışmanlar tarafından projenin etkin bir şekilde değerlendirilmesi çoğu zaman çok zordur.

5.7. Denetim

Finansal işlemlerin ve raporların yasa ve sözleşme hükümlerine uygunluğunun tespiti ve analizidir. Finansal kayıtların yasal prosedürlere ve sözleşme hükümlerine uygunluk doğrulanması ile bağımsız dış denetim uzmanları tarafından proje süresince ve bitiminde yapılır.

Bununla beraber projenin mali denetimden geçmesi de zorunludur. Bazı fon kaynağı sağlayan kurumlar yürütülen projenin yürütücü kurumdan bağımsız olarak denetlenmesini talep etse de çoğu kurum için yürütücü kurumun yıllık olağan mali denetimi yeterli görülür. Her şartta proje sürecinde yapılan her türlü harcama ayrı bir dosyada tutulmalı ve fon kaynağı sağlayan kurumun talep ettiği mali raporlama formatıyla, yürütücü kurumun muhasebe sistemi uyumlu hale getirilmelidir.

5.8. Proje Başvurusu

Sağlam temeller üzerine oturmuş, doğru bir şekilde gerekçelendirilmiş, proje hazırlama kurallarına göre formüle edilmiş ve sunulmuş bir projenin kaynak bulmaması imkânsızdır. Proje hazırlama aşaması sona erdikten sonra proje başvurusu için yürütülmesi gereken çalışmalar şunlardır:

- Projeye başvurulacak kurum, fon ve kriterler hakkında detaylı bilgi edinilmesi.
- Başvuru prosedürünün öğrenilmesi (son başvuru tarihleri, varsa değişik bir proje başvuru formatı, gönderilecek adres/kişi, gönderi türü...)
- Başvuru yapıldıktan sonra proje teklifinin alınıp alınmadığına dair takip yapılması ve sonucun en geç ne zaman alınacağıının öğrenilmesi.
- Fon başvurusuna cevap geldikten sonra; cevap olumluysa bir sonraki aşamadaki prosedürün öğrenilmesi, cevap olumsuzsa teşekkür mektubu yazılması ve eğer ret mektubunda yazmıyorsa reddedilme sebebinin ve kriterlerin öğrenilmesi.

Proje Teklif Formatı;

Proje döngüsü yönetiminde uluslararası fon kuruluşlarının başvuruları değerlendirmek üzere kendilerinden istenen ortalama bir proje teklifi aşağıdaki gibidir:

- 1. Tanım
- 1.1. Projenin ismi
- 1.2. Proje alanı
- 1.3. Proje özeti
- 1.4. Projenin amacı ve hedefleri
- 1.5. Proje gerekçesi
- 1.5.1. Mevcut durum, ihtiyaçlar ve problemler
- 1.5.2. Projeden doğrudan ya da dolaylı yoldan fayda sağlayacak gruplar
- 1.5.3. Fayda sağlayan grupların neden seçildiği
- 1.5.4. Başvuruda bulunulan kurumun amaçları ya da kaynak sunulan programa göre, teklif edilen projenin amaçlarının geçerliliği
- 1.6. Projede uygulama adımları
- 1.7. Metodoloji
- 1.7.1. Projeyi yürütme metodu ve bu metodun seçilmesindeki sebep
- 1.7.2. Proje izleme mekanizması
- 1.7.3. Projede varsa ortakların ve diğer kurumların projeye katılımı ve görevleri
- 1.7.4. Ortakların seçilme sebepleri
- 1.7.5. Proje ekibi ve görev tanımları
- 1.7.6. Projenin katma değeri
- 1.7.7. Değerlendirme mekanizması
- 1.8. Proje süresi ve zaman planı
- 2. Proje çıktıları
- 2.1. Hedef grup üzerinde beklenen etkiler
- 2.1.1. Şartlar
- 2.1.2. Kapasite gelişimi

- 2.2. Yayınlar ve diğer çıktılar
- 2.3. Projenin çoğaltıcı etkisi
- 2.4. Sürdürülebilirlik
- 2.4.1. Finansal sürdürülebilirlik
- 2.4.2. Kurumsal sürdürülebilirlik
- 2.4.3. Politikaların sürdürülebilirliği
- 3. Bütçe
- II. Kurumsal Özellikler
- Ekleri: Mantıksal Çerçeve Matrisi

Proje başvuru formuna yönelik açıklamalar aşağıdaki gibidir:

- Tanım: Bu bölümde projenin gerekçesi, hedefleri ve proje uygulamasında kullanılacak yöntemler aktarılır.
- Projenin ismi: Proje için, projenin amacını kısa yolla aktaran net ve öz bir proje ismi bulunmalıdır. Bu proje kazandıktan sonra sürdürülebilecek iletişim faaliyetlerinde de işe yarayacaktır. Proje teklif metni hazırlandıktan sonra isme karar vermek daha kolay olacaktır.
- Proje alanı: Proje faaliyetlerinin hangi ülke/il/yerleşimde yürütüleceği.
- Proje özeti: Mantıksal çerçeveden yararlanılarak projenin ana unsurları aktarılmalıdır. Kısaca projenin amacı, sonuçlar, uygulama adımları, kullanılacak araçlar ve proje maliyeti yazılmalıdır. Projeyi hangi kurumun yürüteceği ve varsa ortakların da isimleri verilmelidir.
- Projenin amacı ve hedefleri: projenin genel ve özel hedefleri yazılır. Hedefler kısa cümlelerle, mümkün olduğunca net ve somut olarak belirtilir. Mantıksal çerçeveden yararlanarak projenin ana amacı ve varsa amacın alt hedefleri aktarılmalıdır. Bu bölümde unutulmamalıdır ki, asıl odak noktası projeye ortaya çıkarılan hizmetlerin ne olduğu değil bu hizmetlerden hedef kesimin sağlayacağı faydadır.
- Proje gerekçesi: Bu bölümde alt başlıkların yardımıyla bu projeye neden gerek duyulduğu sorusunun cevabı verilecektir.

- Mevcut durum, ihtiyaçlar ve problemler: Proje tasarlanırken projenin paydaşlarıyla yrtlen araştırma çalışmasında ortaya çıkan mevcut durum, hedef grupların ihtiyaçları ve bu grupların karşı karşıya bulunduğu sorunlar tanımlanacaktır.

- Projeden doğrudan ya da dolaylı yoldan fayda sağlayacak gruplar: Proje sonucunda ortaya çıkacak hizmet ya da ürünlerden faydalanacak grupların kimler olduğu. Bunlar kişiler, sivil kuruluşlar ile özel kurumlar ve devlet kurumları, kadınlar/çocuklar/gençler ya da en az bir ortak yanı olan gruplar olabilir. Proje doğrudan hedef gruplara hizmet götürmek için ortaya çıktığı için hedef grupların net bir Şekilde tanımlanması gerekir.

- Fayda sağlayan grupların neden seçildiği: Yukarıda sıralamış olduğunuz hedef grupların karşılaştığı sorunlar ve ihtiyaçları, bu grupların neden seçildiğini aktarmakta yardımcı olacaktır.

- Başvuruda bulunulan kurumun amaçları ya da kaynak sunulan programa göre, teklif edilen projenin amaçlarının geçerliliği: Bu soruyu cevaplandırabilmek için kaynak başvurusunda bulunulan kurum ve kaynak aktarılabilecek fonu iyi tanımak gerekir. Başvurduğunuz projenin bu kurumun hedefleri ve sunduğu kaynak amaçlarıyla bire bir uyum içinde olması gerekir.

- Projede uygulama adımları: Bu bölüm, hazırlanmış olan mantıksal çerçeveden alınabilir. Uygulama adımları proje çıktılarına ulaşmak için yürütülmesi gereken çalışmalardır. Bu adımlar maddeler halinde gösterilmelidir.

- Metodoloji: Bu bölümde aşağıdaki alt-başlıklarla projede kullanılacak metodoloji anlatılacaktır.

- Projeyi yürütme metodu ve bu metodun seçilmesindeki sebep: Projenin hedeflerine ulaşmada izlenecek uygulama adımlarında kullanılacak metod aktarılabilecektir. Bu metodun neden seçildiği sebep-sonuç ilişkisi içinde anlatılacaktır.

- Proje izleme mekanizması: Kaynak sunan birçok kurum, proje yrtldğu esnada izleme ve değerlendirme mekanizmasının işlemesini talep eder. Bu bölümde izleme mekanizmasının nasıl işleyeceği ve bu işte kimlerin rol alacağı aktarılmalıdır.

- Projede varsa ortakların ve diğer kurumların projeye katılımı ve görevleri: Proje uygulamasında başvuran kurum dışında başka kurumlar ya da gruplar da yer alıyorsa, bu grupların hangi rolleri üstleneceği anlatılmalıdır. Bu

kurumlar muhakkak proje ortağı olmak ya da doğrudan bir sorumluluk üstlenmek zorunda değildir.

- Ortakların seçilme sebepleri: Bu bölümde proje ortağı olan kurumların neden tercih edildiği, bu kurumların güçlü tarafları, projeyi ilgilendiren faaliyet alanındaki tecrübeleri ve projeye doğrudan katkılarının ne olacağı aktarılacaktır.

- Proje ekibi ve görev tanımları: Projenin yürütülmesinden doğrudan sorumlu olacak proje ekibinin hangi görev unvanlarından oluştuğu aktarılacaktır. Proje ekibi için; tam-zamanlı, yarı-zamanlı, gönüllü, danışman, teknik personel, idari personel gibi ayrımlara gidilebilir.

- Proje teklifinin eki olan proje bütçesinde projede çalışacak kişilerin ücretleri gösterildiğinden, bütçede gösterilen ekiple bu bölümdeki ekibin aynı olması gerekmektedir. Proje teklifinin gönderilmesi aşamasında projede çalışacak kişilerin isimlerini belirtmeye gerek yoktur. Projede çalışacak ekibin görev tanımları çalışılacak süre, genel/periyojik işler ve raporlama yöntemi olarak kısaca aktarılabilir.

- Projenin katma değeri: Proje ile hiç denenmemiş yöntemlerle yaratıcı sonuçlara ulaşılabilir ya da din, dil, ırk, renk, cinsiyet, yaş, statü eşitliği bakımından yaratıcı yaklaşımlar elde edilebilir.

- Değerlendirme mekanizması: Proje sona erdikten sonra uygulanacak değerlendirmenin nasıl, ne zaman ve kim tarafından yapılacağı aktarılacaktır.

- Proje süresi ve zaman planı: proje faaliyetlerinin toplam süresi, izleme ve değerlendirme süreleri ve proje koordinasyon ekibinin hazırlanması sürelerinin toplamıdır. Projenin süresi ay cinsinden yazılarak bir tabloda projenin kaçınıcı ayında hangi uygulama adımının yerine getirileceği ve bu aktivitenin hangi kurum ya da kişi tarafından yapılacağı satır bilgisi olarak verilmelidir. Zaman planı ve sorumluluk çizelgesi ayrı iki tabloda gösterilebilir. Toplam proje süresi, hibe rehberinde belirtilen süreyi hiçbir şekilde aşmamalıdır.

- Proje çıktıları: Proje sonuçlandıktan sonra ortaya çıkmış olan ürünler ve hizmetler ile bunların koşulları bu bölümde aşağıdaki alt-başlıkların yardımıyla aktarılacaktır.

- Hedef grup üzerinde beklenen etkiler: Bu bölümde projeden fayda sağlayacak grupların durumunun nasıl geliştirileceği anlatılacaktır. Hedef grupların

sorunlarının proje sonunda nasıl giderilmiş olacağını olabildiğince ölçülebilir ifadelerle açıklamak gerekir.

- Şartlar: Projenin hedef grubun içinde bulunduğu koşulları nasıl iyileştireceği anlatılacaktır.

- Kapasite gelişimi: Proje hedef grup ya da proje ortaklarının yönetsel ve kurumsal kapasitelerini geliştirip geliştirmeyeceği, geliştirecek ise bunun nasıl gerçekleşeceği belirtilecektir.

- Yayınlar ve diğer çıktılar: proje faaliyetleri içinde üretilecek olan yayınların niteliği ve niceliği belirtilir. Bu bölümde proje çerçevesinde ortaya çıkacak kitap, rapor, web sayfası, CD-Rom gibi yayınlar ve varsa diğer somut proje çıktıları listelenecektir. Çıkacak yayınların adetleri, mümkünse sayfa sayıları, boyutları ve eğer gerekli görülüyorsa özellikleri belirtilmelidir.

- Projenin çoğaltıcı etkisi: Proje kapsamında yer alan hedef gruplar ve proje alanı dışında projenin sonuçlarından olumlu etkilenecek gruplar ya da alanlar varsa bu bölümde belirtilmelidir. Örneğin, proje girişimiyle bir yönetmeliğin ortaya çıkması diğer iller ya da yöreler için yararlı olabilir. Aynı koşul ve sorunlarla karşı karşıya olan bu bölgelerde de bu yöntemler benimsenip uygulanabilir.

- Sürdürülebilirlik: projenin sürdürülebilirliğinin yeterli ve ikna edici olması bir projenin sağlam olduğunun bir göstergesidir. Kısa ve uzun vadeli etkiler projenin sürdürülebilirliğini açıklar. Projenin planlanan çerçeve içinde bitmesi ve fon kaynağı sağlayan kurumun sunduğu finansman kaynağı ve teknik danışmanlığın da sona ermesiyle, proje hedeflenen gruplara yeterli bir süre içinde fayda sağlamaya devam etmelidir. Bu bölümde aşağıdaki alt başlıklarla bu sonuca nasıl ulaşılabileceği açıklanmalıdır.

- Finansal sürdürülebilirlik: projeyi hazırlayan tarafından proje desteği sona erdikten sonra da, projenin etkilerinin sürmesi için gereken faaliyetler kurumun kendi veya ortaklarının finansal güçleriyle devam ettirileceğine destekleyenlerin ikna edilmesi gerekir. Proje finansmanı sona erdikten sonra proje çalışmaları hangi kaynaklarla sürdürülecek?

- Kurumsal sürdürülebilirlik: projeyi yürüten kurum, kendi kurumsal kapasitesi ile bu etkileri sürdürmeye muktedirdir. Proje sona erdiğinde proje amaçlarının sürdürülmesini sağlayacak, projeyi sahiplenecek yerel bir yapılanma olacak mı ya da projeyi yürütmekte olan yapı işlerliğini sürdürecektir mi?

- Politikaların sürdürülebilirliği: projenin sonuçlarının etkileri yerel veya bölgesel politikalara entegre edildi ve karar vericilerce benimsendi. Projenin yapısal değişikliklere etkisi olacak mı? Örneğin politikaların, yönetmeliklerin, metotların uygulamasında farklılık yaratabilecek mi?
- Bütçe: toplam bütçe, kurumsal katılımlar ve talep edilen hibe miktarı belirtilir.

6. AB'YE UYUM SÜRECİ, TÜRKİYE'NİN YAPTIĞI ÇALIŞMALAR VE UYUM YASALARI

Demokrasi, iyi yönetim ve hukukun üstünlüğü; küresel ve bölgesel güvenliğin düzenleyicileridir. Küresel bütünleşme, ülkeler arasında siyasi, sosyal, ekonomik ilişkilerin yaygınlaşması, farklı kültür ve inançların entegre olmuş şekilde birlikte yaşamaları, maddi ve manevi değerlerin ulusal sınırları aşarak dünyaya yayılması demektir. Bu bağlamda böyle bir bütünleşmeye verilecek en güzel örnek; Avrupa Birliği'dir. Kalkınma süreci yaşayan ülkelerde ekonomik gelişme, ülkenin tüm bölgelerinde aynı anda başlayamayabilir ve sonucunda ortaya çıkan gelişme belirli noktalarda yoğunlaşır. Neticesinde bölgesel farklılaşmalar meydana gelir. AB, kendi içinde yaşadığı bölgesel farklılıkları ortadan kaldırmak için AB Bölgesel Politikası'nı oluşturmuştur. Bu politika kapsamında geliştirilen Yapısal Fonlar aracılığıyla, ihtiyaç duyulan bölgelere çeşitli yardımlar yapılmakta, bu yardımlardan bazıları hibe programları ile gerçekleştirilmektedir.

Günümüzde, AB tarafından siyasi ve ekonomik göstergelerin yanında sosyal ve çevre ile ilgili göstergeler de önem kazanmaya başlamış ve AB'ne üye ülkeler bu çerçevede değerlendirilmeye alınmıştır. Üye ülkelerin bütünleşerek ortak ve büyük bir sanayi toplumu oluşturulması ve bu ülkeler arasındaki refah farklılıklarının da askariye indirilmesi AB'nin temel hedefleri arasında yer almaktadır.

AB, içerisindeki bölgesel farklılıkları gidermek için bir uyum politikası oluşturmuştur. Dolayısıyla, uyum politikası ile ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın yanı sıra bölgeler arası farklılıkların azaltılması amaçlanmıştır. Bu bakımdan bölgesel kalkınma politikası sürdürülebilirlik ilkesi temelinde ekonomik ve sosyal dengeyi, fırsat eşitliğini ve katılımı sağlayarak bölgeler arası farklılıkların ve kalkınmaya ilişkin sorunların ortadan kaldırılmasını hedeflemektedir.

Bu doğrultuda değişik bölgeler ve sosyal gruplar arasındaki eşitsizlikleri azaltmak için mali desteğin yönlendirildiği değişik araçlar bulundurmaktadır. Bu araçların en önemlisini yapısal fonlar oluşturmaktadır. Söz konusu fonların amacı, kalkınmada yavaş ilerleyen bölgeleri ekonomik ve sosyal yönden uyumlaştırmak ve mevcut yapısal sorunlara getirilecek çözümler için finansman sağlamaktır. Yapısal

fonların önemli bir bölümü altyapı çalışmalarına yöneliktir. Bu fonlar proje hazırlaması koşuluyla üye devlete verilmektedir.

AB uyum politikasının temel ilkesi dayanışmadır. Bu ilke doğrultusunda 2000-2006 yılları arasında AB bütçesinin üçte biri (213 milyar euro) bölgesel politikaya ayrılmış ve en fazla ihtiyaç duyan bölgelerin kullanımına sunulmuştur. Bu finansman kaynağıyla üye ülkeler kendi yerel yönetimleri kanalıyla bölgesel gelişmişlik farklarını azaltmaya, sanayi bölgelerini dönüştürmeye, kırsal kesimlerdeki ekonomik faaliyeti canlandırırken kentlerdeki ekonomik düşüşün önüne geçmeye çalışmaktadır.¹⁵⁴

Özellikle genişleme sürecinde aday ülkelerin adaylıktan üyeliğe geçiş sürecine yardımcı olmak ve gerekli hazırlıkları tamamlamaları amacıyla bu fonların yanı sıra katılım öncesi mali yardımlarla da destek sağlanmaktadır. Avrupa Birliği'nin genişleme süreci aday ülkeler için AB sistemine uyumun geçerli olduğu ve AB yöntemlerini benimsendiği kapsamlı ve zorlu bir dönemi ifade etmektedir. Bu çerçevede, AB süreci kolaylaştırmak ve desteklemek amacıyla ülkelere yönelik mali yardım programları oluşturmuştur. Bu yardımlarla uyumun maliyetinin azaltılması ve dolayısıyla da uyum sürecini hızlandırılması amaçlanmıştır.

Bir aday ülkenin alacağı mali yardımın miktarını belirleyen önemli etkenlerden biri de aday ülkenin ekonomik göstergeleri ve AB tarafından belirlenen kriterlere uygun projelerinin sayısıdır. Bu sebeple kaliteli projeler hazırlayarak maksimum düzeyde mali yardımlardan faydalanmak hedeflenmektedir.

AB bünyesinde uyum politikasının gelişimi uzun yıllar almış ve yeni durumlara adapte olarak günümüze kadar gelmiştir. Avrupa'da bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılması ilkesi 1957 Roma Antlaşması ile AB sistemine girmiştir.¹⁵⁵ Bu dönemden günümüze kadar yeniden yapılanmanın hızlandırılması ve ekonomik kalkınmanın iyileştirilmesi için Topluluk yardımı gerekli görülmüş ve zor durumdaki bölgeler önemli miktarda mali destek almışlardır. Örnek vermek gerekirse; ...Dönemin refah düzeyi görece düşük ülkelerinde (İrlanda, Yunanistan, İspanya ve Portekiz) altyapıya yapılan yatırım hızla artarken Maastricht

¹⁵⁴ Avrupa Birliği uyum Politikası, Katılım Öcesi Mali Araçları ve Türkiye, s.7.

¹⁵⁵ Avrupa Birliği uyum Politikası, Katılım Öcesi Mali Araçları ve Türkiye, a.g.k., s.8.

Antlaşması'nın öngördüğü sıkı bir bütçe politikası oluşturmak AB desteği olmaksızın mümkün olmamıştır. Bu nedenle, bu ülkelerin ekonomik ve parasal birliğe en iyi şekilde entegre olmaları için ulaştırma ve çevre alanlarındaki yatırımları finansal açıdan desteklemek üzere uyum fonu oluşturulmuştur...¹⁵⁶

Buradan da anlaşılacağı gibi üye ülkelerin AB ile uyum içerisinde olması büyük önem taşımakta ve uyum politikaları AB'nin öncelikli maddeleri arasında yer almaktadır. Birçok anlaşmada da ekonomik ve sosyal uyumun stratejik önemi vurgulanmıştır. Diğer bir örnekte de bunu görmek mümkündür. 1993 yılında balıkçılık sektörü bir ekonomik krizle karşı karşıya kalmıştır, sektörün yeniden yapılandırılması amacıyla Balıkçılık Yönlendirme Mali Aracı oluşturulmuştur.

Başlangıçta yalnızca ekonomik ve ticari işbirliğini sağlamaya yönelik olarak kurulan Avrupa Birliği, günümüzde üye devletlerin yetkilerinin bir kısmını devrettiği ortak bir devlet niteliği kazanmıştır. Bu nedendir ki, Birlik ülkeleri ulusal yasalarının yerine Birlik yasalarını koymak yani mevzuatını uyumlaştırmak zorundadır. Bunun bir getirisi olarak Birliğe henüz üyelik aşamasında olan bir devlet birçok ulusal yasasını değiştirerek, yasaların Birlik yasaları ile uyumunu sağlaması gerekmektedir.

Mevzuat uyumunun bu derece önemli olmasının temel nedeni AB'nin en önemli özelliği olan ve onu başka uluslararası siyasi yapılardan çok farklı kılan, kurumları vasıtası ile diğer uluslararası hukuki işlemlere benzemeyen hukuki işlemler yapabilme özelliğidir. AB Hukuku, üye devletler ve üye devletlerdeki gerçek ve tüzel kişiler açısından doğrudan uygulanabilir ve bağlayıcı niteliktedir. Üye ülkelerin bağımsızlıklarını, milli çıkarlarını veya herhangi bir başka konuyu öne sürerek çekince koyma, ortak kuralları tanımama hakları yoktur¹⁵⁷ Bu sebeptendir ki Birlik üyelerinin uyum içerisinde olup Birlik adı altında ortak hareket ederek varlıklarını idame ettirmeleri gerekmektedir.

...Mevzuat yakınlaştırılması sürecinin, AB'ye katılmak isteyen her ülkenin, siyasi, iktisadi ve sosyal sisteminin tüm aşamalarını derinden ve temelden

¹⁵⁶ Avrupa Birliği uyum Politikası, Katılım Öcesi Mali Araçları ve Türkiye, a.g.k., s.9.

¹⁵⁷ Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Süreci, Avrupa Birliği'nin Enerji ve Ulaştırma Politikaları ve Türkiye'nin Uyumu, iktisadi kalkınma vakfı yayınları, 2004, editör: Hürrem cansevdi, İstanbul.s. 7.

etkileyeceğini ve uzun süreceğini işaret etmektedir. Avrupa Birliği'nin ve buna bağlı olarak da "mevzuatının" sürekli olarak geliştiği ve değiştiği göz önüne alınırsa "mevzuat uyumunun" üye olduktan sonra dahi hiç bitmeyecek bir süreç olduğu söylenebilir.¹⁵⁸

AB'nin kuruluşundan günümüze kadar tüm düzenleme alanlarında çok fazla müktesebat birikmiştir. Yeni üye olacak devletlerin de mevcut yasalarını bu müktesebata uygun hale getirmesi zorunludur. Türkiye'nin Avrupa Birliği müktesebatına uyumu konusu 1963 yılında imzalanan Ankara Anlaşması ile gündeme gelmiş, 1 Ocak 1996 tarihinde tamamlanan Gümrük Birliği ile de, özellikle söz konusu ilişkinin kapsadığı alanlarda olmak üzere, hızlanarak devam etmiştir. 1999 yılında yapılan Helsinki Zirvesi'nde Türkiye aday ülke olarak kabul edilmiş ve diğer aday ülkelerle eşit konumda olacağı açık bir dille ifade edilmiştir. Zirve sonucunda, Türk hukuk sisteminin AB hukuku çerçevesine yakınlaştırılması süreci yeniden tanımlanmıştır. Daha önce sadece ortaklık ilişkilerinin kapsadığı alanlarda sürdürülen mevzuat uyum çalışmaları ekonomik ve sosyal yaşamın tüm alanlarını kapsayacak şekilde genişletilmiş ve tüm AB müktesebatına uyuma dönüşmüştür.¹⁵⁹ Bu aşamadan sonra dönemlerde Türk Mevzuatını AB müktesebatına uydurma çalışmaları büyük önem kazanmış ve söz konusu uyum çalışmalarına öncelik verilmiştir.

Türkiye bulunduğu bu süreç içerisinde, ekonomi, siyaset, bilim ve teknoloji gibi alanlarda toplumsal yapı ve ilişkileri etkileyen çok önemli dönüşümler yaşamaktadır. Türkiye de bu değişime ayak uydurmuş, köklü reformlarla hem ekonomik ve siyasi bir entegrasyon projesi hem de ülke bazında yaşam standartlarını yükselten bir yeniden yapılanma süreci olarak değerlendirilmesi gereken Avrupa Birliği katılım sürecine hız vermiştir. Türkiye çağdaşlaşma projesi olarak gördüğü AB'ye tam üyelik süreci çerçevesinde ülkenin yaşam standartlarını AB standartlarına yükseltecek reform faaliyetleri gerçekleştirildi ve gerçekleştirilmeye devam edilmektedir. Günlük hayatın her alanına evrensel norm ve uygulamaları getirecek büyük bir reform ve toplumsal dönüşüm süreci olarak karşımıza çıkan

¹⁵⁸ Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Süreci, Avrupa Birliği'nin Enerji ve Ulaştırma Politikaları ve Türkiye'nin Uyumu, a.g.k., s. 8.

¹⁵⁹ Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Süreci, Avrupa Birliği'nin Enerji ve Ulaştırma Politikaları ve Türkiye'nin Uyumu, a.g.k., s. 7.

Avrupa Birliği'ne katılım, beraberinde birçok alanda zihniyet değişimini de zorunlu kılmaktadır. Tüm bu gelişmeler, yeniden yapılandırılmayı kaçınılmaz hale getirmiştir. Türkiye, bu gereklilikler karşısında aktif bir tutum sergileyerek, daha demokratik, katılımcı, şeffaf, sorumlu ve kaliteli bir hizmet sunumu hedefiyle bir dizi reforma imza atmıştır. Katılım müzakereleri çerçevesinde gerçekleştirilen reformlar sayesinde daha modern, daha şeffaf, daha etkin ve daha yeterli bir kimliğe sahip olacak olan Türk kurum ve kuruluşları, AB'ye tam üye bir Türkiye'de ekonomik ve sosyal gelişmenin sürdürülebilir olmasının, çoğulcu demokrasinin ve katılımcı toplum yapısının gücünün ve küreselleşme ile artan karşılıklı bağımlılığa uyumun teminatı olacaktır.

Türkiye'nin AB girebilmesi ve girdikten sonra da uyum sağlaması için her alanda sorumluluklarını yerine getirmesi gerekmektedir. Bu alanlardan biri olan sağlık sektörü örnek gösterilebilir. AB'ne üye olmak için adaylık statüsünde bulunan Türkiye'nin sağlık göstergeleri ile AB ülkelerinin sağlık göstergeleri arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye'nin AB'ne kabulü için bu farklılıkların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için bir takım iyileştirme ve geliştirme politikaları güdülmeli ve önlemler alınmalıdır. Bunlar arasında, ulusal gelirden sağlığa ayrılan payın yükseltilmesi, ayrılan bu kısmın etkili ve verimli kullanılması, yani sağlık sektöründe koruyucu sağlık hizmetlerini önceleyen bir yapının oluşturulması, birinci basamak sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi, sektörde çalışan kurumların işbirliği ve eşgüdümünün sağlanması, sağlık çalışanlarının yurtda ve kurumlarda dengeli dağılımının gerçekleştirilmesi en başta sayılabilecek önlemlerdir.

AB üye ülkelerdeki toplumun sağlık düzeyinin belli bir standardın üzerinde olmasını arzu etmektedir. Dolayısıyla sınırların kalkmasının bir sonucu olarak malların, hizmetlerin ve insan gücünün serbest dolaşımının getirdiği ya da gerektirdiği konular ve kurallar önemsenmektedir. Diğer bir ifadeyle, sınırların kalkması ile bir yandan serbest dolaşımın önündeki tüm engeller kalkarken öte yandan bu dolaşımdan hiç kimsenin özellikle de şu anda AB sınırları içinde yaşayanların zarar görmemesi temel amaçtır. AB standartlarına uymayan bir şeyin diğer üye ülkelere girmesine engel olunacaktır. Bu şekilde üye ülkeler koruma altına alınmış olmaktadır. Türkiye'nin ya da üyeliğe aday bir ülkenin de bu hassasiyetlere

uygun hareket etmesiyle de kendi yaşam standartlarına bir hizmet olarak geri dönecektir. Bu sebeptendir ki, Birliğe aday ülkelerden bu çerçevede titizlikle değerlendirilip üyelik konusunda sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmeleri beklenmektedir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile bütünleşme isteği, tüm toplum bireylerinin bugününü ve yarınını temelden etkileyen toplumsal bir dönüşüm projesidir. Sağlıktan eğitime, Üretimden tüketime, enerjiden çevreye, tarımdan sanayiye, adaletten güvenliğe, günlük yaşamın her alanında köklü değişiklikleri gerektiren, ülkeyi evrensel standart ve uygulamalara götürececek büyük bir reform hareketidir. Bu anlamda üyelik yolunda gerçekleştirilen, siyasi, ekonomik, hukuki ve toplumsal her reform, her bir bireyin hayat standartlarını yükseltmekle birlikte ülkenin uluslararası ekonomik gücünü, demokratik saygınlığını ve güvenliğini de artırmaktadır.

Tarih boyunca Avrupa kıtasının siyasi, ekonomik ve kültürel yapısının bir parçası olan Türkiye ile Avrupa Birliği arasında kırk yıldır devam eden ortaklık ilişkisi, 10-11 Aralık 1999 tarihinde yapılan AB Helsinki Zirvesi'nde "Aday Ülke Statüsü" kazanarak yeni bir sürece geçmiştir. Türkiye'nin AB'ne tam üye olabilmesi için, Kopenhag Kriterleri'ni ve Avrupa Birliği Komisyonu tarafından, 8 Kasım 2000 tarihinde açıklanan "Katılım Ortaklığı Belgesi"nde öngörülen koşulları yerine getirmesi gerekmektedir. Bu amaçla Bakanlar Kurulu tarafından 24 Mart 2001 tarihinde, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin "Ulusal Program" kabul edilerek yayımlanmıştır. Bu programda, Birlik müktesebatına uyum sağlanması için; Türk mevzuatında yapılması gereken değişiklikler, yenilikler ve oluşturulması gereken yeni kurumlar ile bu düzenlemelerin gerektireceği finansman ihtiyacı belirlenmiştir.

Öte yandan, Türkiye'nin AB üyeliğine adaylığının teyidi ile Türkiye-AB ilişkilerinde yeni ve farklı bir sürece geçilmiştir. Bu yeni süreç, AB'ye uyum yönünde her alanda mevzuat yakınlaştırması çalışmalarının hızlandırılması gereğini doğurmuştur. Uyum süreci AB'ye katılmak isteyen tüm ülkeler için, ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal sisteminin tüm aşamalarını her düzeyde derin ve temelden etkileyecek uzun soluklu bir süreçtir. Türkiye, katılım müzakerelerine başlamanın ön koşulu olan siyasi kriterlere odaklanmış ve bunun bir getirisi olarak kapsamlı anayasal ve yasal reformlar gerçekleştirilmiştir. 1999 yılında başlayan bu süreçten

2004 yılına gelindiğinde bu faaliyetlerden verimli bir sonuç alındığı görülmüştür. Zira 17 Aralık 2004 Zirvesi'nde AB, Türkiye'nin siyasi kriterleri yeterli derecede karşılandığını belirtmiştir. 2005 yılında da Türkiye ile AB arasındaki müzakere süreci resmen başlamıştır.

Bu süreçte merkezi otoritenin tesis edeceği normların uygulamaya geçirilmesi için Topluluk müktesebatı ile ulusal normların uyumlulaştırılması gerekmektedir. Bu bağlamda Türkiye AB ile bütünleşme yolunda siyasi, ekonomik ve sosyal alanlarda birçok yükümlülükler ve görevler üstlenmiştir.

Avrupa'da bölgelerin ekonomik kalkınma düzeylerine ilişkin sorunlar uzun bir süre üye ülkelerin sorumluluğu olarak görülmüştür. Bu sebeple Türkiye, Avrupa Birliği'ne üyelik yolunda hukuksal, siyasi ve ekonomik reformların gerçekleştirildiği dinamik bir süreç içerisinde bulunmaktadır. Bu süreçte temel amaç, demokratik sistemin tüm kurum ve kurallarıyla işlerliğinin sağlanmasıdır. Katılımcı demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve temel özgürlükler sadece evrensel insanlık değeri değil, ekonomik ve siyasal istikrarın ve kalkınmanın en güvenilir dayanağıdır. Buradan da anlaşılacağı üzere, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği yolunda atacağı her adım, daha gelişmiş demokrasi ve hukuk değerleri içinde yaşamın sürdürülmesine ve daha iyi ekonomik ve toplumsal şartlara sahip olmanın hızlandırılmasına yöneliktir.

Bu doğrultuda, Avrupa Birliği'ne üyeliğin şartı olan Kopenhag değerler sistemini benimseyerek bugüne kadar gerçekleştirdiği reformlar ve uyum çalışmalarıyla, daha özgürlükçü, daha katılımcı ve daha çağdaş demokrasiye ulaşma isteğinin bir sonucudur.

6.1. Avrupa Birliği Uyum Süreci

Avrupa Birliği'ne girecek ülkelerin yerine getirmeleri gereken bazı yükümlülükler bulunmaktadır. Bu yükümlülükler Kopenhag ve Maastrich kriterleri olarak adlandırılmakta olup, Kopenhag kriterleri başlıca üç ve Maastrich kriterleri de başlıca beş madde olarak aşağıda özetlenmiştir.

Kopenag kriterlerine göre;

- AB'ye üye olabilmek için aday ülkenin, tam ve sağlam işleyen demokrasiye, hukukun üstünlüğüne dayanan yönetim anlayışına, insan haklarına ve azınlıklara saygıyı esas alan istikrarlı kurumlara,

- Birlik içerisinde rekabet edebilme gücüne ve iyi işleyen bir Pazar ekonomisine,

- Parasal birlik dahil, siyasi, ekonomik birliğin bütün yükümlülüklerini üstlenme kapasitesine sahip olması gerekmektedir.

Kopenhag kriteri olarak bilinen üyelik kriterleri 1993 yılında potansiyel üye ülkelerin AB değerlerini, hedeflerini ve politikalarını paylaşıyor olmalarını ve üyelikten tamamen yararlanabilmelerini temin etmek için oluşturulmuştur. Kriterler AB standartlarına yaklaşmak için ülke tarafından alınması gereken politik, ekonomik, yasal ve idari önlemlerle ilgilidir.¹⁶⁰

Maastrich kriterlerine göre;

- AB'ye üye olacak ülkenin, birlik üyeleri içerisinde enflasyon oranı en düşük olan üç ülkenin enflasyon oranı ortalamasının 1.5 puan fazlasından yüksek,

- Bütçe açığı Gayri Safi Yurt İçi Hasılasının %3'ünden yüksek,

- Devlet borçlarının GSYİH'sına oranı %60'dan yüksek,

- Uygulanan uzun vadeli faiz oranları 12 aylık dönem itibarıyla, üye ülkelerden en düşük faiz oranlarına sahip üç ülkenin ortalamasının 2 puan fazlasından yüksek olamamaktadır.

Ayrıca, aday ülkede döviz kurları istikrarlı seyretmeli, Avrupa Para Sistemi ile öngörülen dalgalanma bandında en az iki yıl boyunca kalmalı ve parası son iki yılda devalüe edilmemiş olmalıdır. Bu kriterlerle Türkiye'nin verileri karşılaştırıldığında giderilmesi gereken büyük farklar olduğu görülmektedir.

¹⁶⁰ http://www.avrupa.info.tr/AB_Mali_Destegi/Neden_Ab_Mali_Destegi.html

AB her aday ÷lkeye, AB politikalarına ve prosedürlerine yaklaşımlarını sağlamak üzere izleyecekleri yolu gösteren Katılım Ortaklığı Belgesi hazırlamaktadır. Bu belgeye karşılık aday ÷lkenin kendi önceliklerini dile getirdiğı Ulusal Program, aday ÷lkenin tam üyeliğe giden yolunun çerçevesini çizmektedir. Ulusal Program her alanda AB üyesi ÷lkelerin ulaşmış oldukları ölçülere aday ÷lkenin hızlı bir biçimde ulaşmasını hedeflemektedir. Bu alanda kaydedilen gelişmeler, AB Komisyonu'nun aday ÷lkenin katkısı ile yıllık olarak hazırladığı İlerleme Raporu aracılığıyla takip edilmektedir. Bunun yanında, AB ile katılım öncesi dönemde sağlanan gelişmeler AB mevzuatına karşılık gelecek şekilde sekiz alt komitede görüşülmektedir. Bu alt komitelerden biri de ekonomik kriterlere uyum konusunda ÷lkenin göstermiş olduğu ilerlemelerin, uyumda karşılaşılan sorunların ele alındığı "Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi"dir. Avrupa Birliği tarafından Merkezi ve Doğu Avrupa ÷lkelerine 1993 yılında tanınmış bulunan adaylık ile ilgili haklar Türkiye'ye 1999 yılında verilmiştir.

2002 yılında aday ÷lkelerin üyelik yolunda kaydettiğı ilerlemeye dayanılarak Avrupa Komisyonu tarafından bir strateji belgesi yayımlanmış, Kopenhag Avrupa Konseyi'nde de aday ÷lkelerin Birliğe üyelik koşulları (Kopenhag kriterleri) belirlenmiştir.¹⁶¹

Bu sebeple, anayasa değişikliği hakkında kanun ve uyum paketleri hazırlanmıştır. Bunlar aşağıdaki gibidir;

- 4709 sayılı anayasa değişikliği hakkında kanun
- 4744 sayılı birinci uyum paketi
- 4748 sayılı ikinci uyum paketi
- 4771 sayılı üçüncü uyum paketi
- 4778 sayılı dördüncü uyum paketi
- 4793 sayılı beşinci uyum paketi
- 4903 sayılı altıncı uyum paketi
- 4928 sayılı altıncı uyum paketi
- 4963 sayılı yedinci uyum paketi

¹⁶¹ Avrupa Birliği uyum Politikası, Katılım Öcesi Mali Araçları ve Türkiye, s.10.

6.1.1. Siyasi Kriterler

Türkiye siyasi alanda AB ile uyum sürecinin bir sonucu olarak anayasal ve yasal bir takım reformlar gerçekleştirmiştir. Bu reformları uygulamaya geçirmek için büyük bir ciddiyetle çalışmalar yapılmış ve oldukça hızlı adımlar atılmıştır.

Türk Hükümeti'nin, siyasi, idari ve yargı reformlarına ilişkin çalışmalarını 2001 yılında hızlandırması ve önerilerini mümkün olan en kısa zamanda TBMM'ye sunması öngörülmüştür. Bu bağlamda amaç; özgürlükçü, katılımcı, devlet kurumları arasında görev ve yetkileri dengeleyen, hukuk devleti ilkesini üstün kılan Anayasa ve yasa hükümlerinin, Türkiye'nin uluslararası taahhütleri ile AB standartları temelinde daha da geliştirilmesidir. Demokrasi ve insan hakları reform sürecinde, öncelikle Anayasa'nın gözden geçirilmesi gerekmektedir.¹⁶²

AB'ye üyelik konusunda kararlı olan Türkiye, bu amacını gerçekleştirmek ve sorumluluklarını yerine getirmek için somut adımlar atmakta geri kalmamıştır. 24 Mart 2001 tarihli Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programında öngörüldüğü şekilde temel hak ve özgürlükleri, demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan hakların korunması ve saygı görmesi hususlarındaki düzenlemeleri güçlendiren ve güvence altına alan kapsamlı anayasal ve yasal reformlar gerçekleştirmiştir.

Bu bağlamda, ölüm cezası kaldırılmıştır. İşkence ve kötü muamelenin önlenmesine yönelik kapsamlı yasal ve idari düzenlemeler yapılmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ışığında yeniden yargılama imkanı getirilmiştir. Gözaltı ve cezaevi koşullarına ilişkin düzenlemeler Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi normlarına ve Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tavsiyelerine uygun hale getirilmiştir. Düşünce, ifade ve basın özgürlükleri genişletilmiştir. Dernekler ve vakıflar ile toplantı ve gösteri haklarına ilişkin düzenlemeler iyileştirilmiştir. Olağanüstü hal uygulaması ülke genelinde kaldırılmıştır. Kadın erkek eşitliğine, kültürel zenginliğin ve hakların güvence altına alınmasına, farklı dil ve lehçelerde öğrenim ve yayın hakkının kullanılmasına yönelik, gayri Müslim cemaatlere ve yabancılara ilişkin mevzuatı iyileştiren düzenlemeler yapılmıştır. İnsan hakları alanında devlet ile sivil toplum arasında güçlü diyalog platformu olan İnsan Hakları

¹⁶² Avrupa Birliği ve Türkiye, DTM, s.456.

Danışma Kurulu faaliyete geçmiştir. Milli Güvenlik Kurulunun danışma organı rolü yeniden tanımlanmıştır.

Diğer taraftan, siyasi kriterlerle bağlantılı olarak çeşitli sözleşmeler imzalanmış veya onaylanmıştır. Bunlar arasında Ölüm Cezasının Kaldırılmasına Dair AİHS'ye Ek Protokol, BM Her Türlü Irk Ayrımının ortadan Kaldırılması Sözleşmesi, BM Uluslar arası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi, BM Uluslar arası Ekonomik, SOSYAL ve Kültürel Haklar Sözleşmesi, 182 Sayılı ILO En Kötü Biçimde Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi Sözleşmesi ve BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi İhtiyari Protokolü de bulunmaktadır.¹⁶³

Gerçekleşen reformların aynı zamanda uygulanması da bu süreç için önemlidir. Reformların etkili bir şekilde uygulanmasına yönelik olarak başlatılan çalışmalar sürmektedir. Reformları eksiksiz olarak uygulamaya yansıtmayı amaçlayan birçok idari düzenleme yapılmıştır. Bu bağlamda, farklı dil ve lehçelerde yayın ve öğrenime ilişkin yönetmelikler hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. Cemaat vakıflarının taşınmaz mallar üzerindeki tasarrufları ve derneklerle ilgili yönetmelikler yürürlüğe konmuş, idari yapılanmalar tamamlanmıştır. İşkence ve kötü muamelenin önlenmesi bağlamında kamu görevlilerinin bilinçlendirilmesi için genelgeler çıkarılmış, kanun uygulayıcıları başta olmak üzere, kamu görevlilerine yönelik insan hakları eğitim programları yoğunlaştırılmış ve yaygınlaştırılmıştır. Hakim ve savcılarının özellikle AİHS hükümleri ve AİHM içtihadı konusunda eğitimleri için Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği ile işbirliği halinde geniş kapsamlı programlar uygulanmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, uyum yasama çalışmalarının daha etkin bir şekilde yürütülmesi amacıyla bir AB Uyum Komisyonu kurulmuştur. Bu Komisyon çalışmalarını etkin bir şekilde devam ettirmektedir.

Tüm bu alanlardaki uygulamalarda reformlara koşut somut ilerlemeler sağlanmıştır.

Bahsi geçen yasal düzenlemelerden oldukça önemli olan ve AB'nin de büyük bir titizlikle üzerinde durduğu üç reforma kısaca değinilecektir.

¹⁶³ AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı, s.4.

Düşünce ve ifade özgürlüğü;

Düşünce ve ifade özgürlüğünün evrensel değerlere dayalı olarak AB müktesebatı ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerin uygulamalarına koşut olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi çerçevesinde genişletilmesine ve aynı zamanda sürdürülmesine öncelik ve önem verilmektedir. Bu doğrultuda, toprak bütünlüğü ve ulusal güvenliğin korunması öngörülerek, laik ve demokratik cumhuriyeti, üniter devlet yapısını ve milli birliği koruma kriterleri esas alınmıştır.

Dernek Kurma Özgürlüğü, Barışçı Toplantı Hakkı ve Sivil Toplum;

Sivil toplumun güçlendirilmesi ve demokratik yaşama katılımın desteklenmesi amacıyla yönelik yapılan bir çalışmadır. Bu amaçla Türk sivil toplumunun AB ülkeleri sivil toplumlarıyla diyalog ve iletişim kurması ile işbirliğine gitmesi hedeflenmektedir.

İşkence ve kötü muamelenin önlenmesi;

“Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi” ve Türk Ceza Kanunu” hükümleri ile “Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi” tavsiyeleri doğrultusunda işkence ve kötü muameleye karşı “sıfır hoşgörü” politikası kapsamında kabul edilen önlemlerin tüm kamu görevlilerini kapsayacak şekilde uygulanmasının ve cezasızlığın önlenmesine önem verilmeye devam edilecektir.¹⁶⁴

6.1.2. Ekonomik Kriterler

Türkiye ekonomisi son zamanlarda ciddi bir değişim süreci içerisinde bulunmaktadır. AB’ye tam üyelik hedefi doğrultusunda Kopenhagen ve Maastricht kriterlerine uyumun gerçekleştirilmesi için ekonomi alanında da bir takım dönüşümlerin gerçekleşmesi gerekiyordu. Bu anlamda da ciddi adımlar atılmış ve önemli gelişmeler meydana gelmiştir.

¹⁶⁴ AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı, a.g.k., s.8.

Önümüzdeki dönemde de, Türkiye ekonomisinde uygulanmakta olan istikrar odaklı makroekonomik politikaların genel çerçevesi korunacaktır. 2007 itibariyle uygulamaya konulan Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) ile belirlenen “İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, AB’ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye” vizyonu çerçevesinde makroekonomik politikaların öncelikleri; fiyat istikrarının sağlanması, mali disiplinin korunması ve gelirler politikasının makroekonomik istikrara katkı sağlayacak şekilde yürütülmesi olarak belirlenmiştir. Bu politikalar yardımı ile temel olarak ekonomik büyümenin sürdürülmesi için uygun ortamın yaratılarak, toplumun refah seviyesinin yükseltilmesi ve Türkiye-AB arasındaki gelişmişlik farkının azaltılması hedeflenmektedir.¹⁶⁵

Burdan da anlaşılacağı üzere, yapılan çalışmalar olumlu bir yankı uyandırmış ve desteklenmiştir. Sonraki aşamalarda da belirleyici olmuştur. Kopenhag kriterleri kapsamında piyasa ekonomisinin güçlendirilmesi ve ekonominin rekabet gücünün artırılması öncelikli hedeflerdir. Bu çerçevede özelleştirme programının uygulanmasına devam edilecek ve gerekli düzenleyici reformların devamına önem verilecektir. Diğer taraftan AB içersindeki rekabetçi baskılar ile baş edebilme kapasitesinin artırılması açısından özellikle işgücü piyasası ve sosyal güvenlik alanındaki çalışmalara öncelik verilecektir. Ayrıca, eğitim, sağlık, enerji ve ulaştırma alanlarındaki çalışmalar ülkenin rekabet gücünü destekleyecek nitelikte sürdürülecektir.

Enerji sektöründe uyum örnek olmak üzere değerlendirilebilir;

Türkiye’nin enerji politikası; ülke enerji ihtiyacının amaçlanan ekonomik büyümeyi gerçekleştirecek, sosyal kalkınmayı destekleyecek ve yönlendirecek şekilde, zamanında, yeterli, güvenilir, ekonomik koşullarda ve çevresel etki de göz önüne alınarak sağlanamsı olarak belirlenmiştir. bu doğrultuda yerli kaynaklarımızın mümkün olabildiğince hızlı bir şekilde devreye girebilmesi için devlet ve özel sektör ile yabancı sermayenin enerji alanında yatırımlarının arttırılmasına dönük yoğun bir çaba harcanmaktadır.

¹⁶⁵ AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı, s.12.

Enerji sektörüne kalkınamayı ve refah artışını destekleyici bir yapı ve işleyiş kazandırmak amacıyla, uygulanmakta olan politikalar önceliklerine göre beş ana başlık altında toplanabilir:

1. Sektörün serbestleştirilmesi, enerji piyasasında rekabet ortamı yaratılarak sektör verimliliğinin artırılması ve şeffaflığın sağlanması.
2. Doğunun zengin enerji kaynaklarının batı piyasalarına taşınmasında Türkiye'nin enerji köprüsü işlevi kazanması.
3. Enerji talebinin karşılanmasında dışa bağımlılık oranı giderek artan ülkemizde enerji güvenliği için gerekli faaliyetlerin önceliklendirilmesi.
4. Enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ve tüketilmesinde çevre ile etkileşimin dikkate alınarak sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde faaliyet gösterilmesi,
5. Çağdaş ülkeler arasında yerimizi alabilmek için enerji teknolojileri çalışmalarının yoğunlaştırılması.¹⁶⁶

1980 yılında gerçekleşen iktisadi gelişmeler doğrultusunda enerji üretim ve tüketim oranında da bir değişim görüldü. Önemli oranda bir artış gerçekleşti.

Diğer bir örnek ise ulaşırmada incelenebilir. Avrupa topluluğunu kuran Roma Antlaşması, ulaşırmayı Avrupa ekonomik entegrasyonunun gerçekleştirilmesi için temel politikalar geliştirilmesi gereken alanlardan biri olarak tanımlamıştır. Söz konusu maddeler; “bir üye ülkeye veya bir üye ülkeden yapılan veya bir veya birkaç ülkeden geçen uluslararası taşımacılığa uygulanan ortak kurallar”, “bir üye ülkede yerleşik olmayan taşıyıcılarında taşımacılık hizmeti sunabileceği (genel olarak dahili taşımacılık ve kabotaj hakkı olarak kabul edilen) şartlar” ve “taşımacılıkta güvenliğinin artırılması” temellerine dayanan bir “ortak taşımacılık politikasının” oluşturulmasını öngörmektedir. Bu hükümler kesin hatların eksikliğine rağmen kurucu üyelerin değişik taşımacılık kavramları arasında vardıkları bir uzlaşmayı yansıtmaktadır.¹⁶⁷

¹⁶⁶ Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Süreci, Avrupa Birliği'nin Enerji ve Ulaştırma Politikaları ve Türkiye'nin Uyumu, a.g.k., s. 53.

¹⁶⁷ Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Süreci, Avrupa Birliği'nin Enerji ve Ulaştırma Politikaları ve Türkiye'nin Uyumu, a.g.k., s. 87.

Küreselleşme ve bölgeselleşme çabaları sayesinde, gerek bölgesel gerek uluslararası arenada, ulaştırma sektörünün serbestleşmesi; ulusal altyapı şebekelerinin entegrasyonu; daha etkin, rekabetçi ve güvenli bir hizmet sunumu için ortak askari standartlar belirlenmektir. Bu unsurlardan oluşan politikalarda, ekonomik gelişmenin bir parçası olarak ulaştırma alt sistemlerinin koordineli ve kombine şekilde faaliyet göstermesi temel alınmaktadır.

Ulaştırma politikaları konusunda ortak bir Avrupa mevzuatının kurulması; kurallarda şeffaflığın ve açıklığın getirilmesi, yasal, teknik, mali ve sosyal uyumlaştırma ile maliyetlerin aşamalı olarak azaltılması ve böylece değişik taşımacılık türleri arasında hakkaniyete uygun bir rekabetin yaratılması anlamına gelmektedir. Avrupa'da bütün müktesebatin ve ekonomik entegrasyonun bir araya getirilmesi taşımacılığın ekonomi ve insan hayatı üzerindeki tüm olumlu ve olumsuz etkilerinin artarak dinamikleşmesi ile sonuçlanmıştır. Avrupa Birliği'nin taşımacılık sistemi 370 milyonluk bir Pazar ve buna uygulanan kurallar sadece birliğin alanına değil, yeni üye ve aday ülkelerle birlikte Avrupa Ekonomik Alanı (EEA) üzerinde de belirleyici etki doğurmaktadır.¹⁶⁸

TBMM'de bulunan Karayolu Taşıma Kanunu Tasarısının yasalaşması, Karayoluyla Uluslararası Eşya ve Yolcu Taşımaları yönetmeliğinin bir an önce kabul edilerek uygulamaya geçilmesi büyük önem arz etmektedir.

Türkiye kendi ulaştırma mevzuatını AB ile yakınlaştırma konusunda gerekli çalışmaları on beş yıl önce başlatmıştır. Bu çerçevede, karayolu ulaştırması sektörü mevzuatı üzerindeki çalışmalar, pazara erişim prosedürleri, güvenlikle ilgili kurallar ile sosyal ve mesleki koşullar başta olmak üzere sürdürülmekte olup, bazı somut gelişmeler sağlanmıştır. Demiryolu ulaştırması sektöründe, demiryollarının yeniden yapılandırılması hususundaki çalışmalar devam etmektedir. Havayolu ulaştırma sektöründe ise, 1980 yılında başlatılmış bulunan serbestleştirme süreci sektördeki gelişmelerin çerçevesini çizmektedir. Denizyolu ulaştırmasında, seyrüsefer güvenliği, deniz kirliliğinin önlenmesi, tehlikeli maddelerin taşınması gibi hususlara ilişkin mevzuat, IMO tarafından uluslararası düzeyde hazırlanan ya da yürürlüğe

¹⁶⁸ Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Süreci, Avrupa Birliği'nin Enerji ve Ulaştırma Politikaları ve Türkiye'nin Uyumu, iktisadi kalkınma vakfı yayınları, 2004, editör: Hürrem cansevdı, İstanbul.s. 119.

koyulan mevzuat ile büyük ölçüde uyumlu hale getirilmiş olmasına karşın, yönetsel etkinlikler hususundaki uyumlaştırma çalışmaları devam etmektedir.

Karayolu ulaştırması, deniz yolu, demir yolu, havayolu, Avrupa Birliği Bankacılık mevzuatı, mevduat ve benzeri geri ödenebilir fonları toplayan ve aynı zamanda kredi veren tüm kredi kurumlarını kapsar.¹⁶⁹

6.2. Uyum Yasaları

AB uyum yasaları, Avrupa Birliği'ne üye olma süreci içinde TBMM tarafından çıkarılan yeni yasalardır. Yeni çıkan yasalardan maksat, ya yasal düzenleme olmayan ya da yasal düzenleme olup da üzerlerinde değişiklik yapılan yasalardır. Avrupa Birliği müktesebatına uyum süresince sayısız yeni yasa çıkmış, TBMM birçok yasayı da değiştirmiştir.¹⁷⁰

6.2.1. Birinci Uyum Yasaları Paketi

Anayasa'da Ekim-2001'de yapılan değişikliklere paralel olarak hazırlanan ve Bakanlar Kurulu'nca 15 Ocak 2002'de TBMM Başkanlığı'na sunulan "Uyum Yasaları" ile ilgili tasarı, 6 Şubat 2002'de, TBMM Genel Kurulu'nda, üzerinde önemli değişiklikler yapılarak kabul edildi.¹⁷¹

Yasa, 19 Şubat 2002'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yasalara ilişkin yapılan değişiklikler aşağıda belirtildiği gibidir;

- “Devletin manevi şahsiyetine hakaret” sayılan fiilleri kapsayan TCK'nın 159. maddesinde yer alan cezalarda indirime gidilmiştir. Bu suçun cezasının üst sınırı 6 yıldan 3 yıla indirilmiştir.

¹⁶⁹ Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Süreci, Avrupa Birliği'nin Hizmetlerin Serbest Dolaşımı ve Bankacılık Müktesebatı ve Türkiye'nin Uyumunu, iktisadi kalkınma vakfı yayınları, 2004, İstanbul.s.76.

¹⁷⁰ Avrupa Birliği'ne Üye Olma Süreci İçinde TBMM Tarafından Çıkarılan Uyum Yasaları ekte yer almaktadır.

¹⁷¹ <http://www.belgenet.com/yasa/k4744.html>

- TCK'nın 312. maddesinde kelime değişiklikleri yapıldı. Çok eleştirilen "olasılık" kelimesi yerine "tehlike" kelimesi, "kişileri" tabiri yerine ise "halkı" tabiri getirilmiştir.
- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7. ve 8. maddelerinde öngörülen hapis ve para cezalarında indirimde gidilmiştir.
- 2845 sayılı DGM Kanununun 16. maddesinde değişiklik yapılmıştır. (Hakimin tutukluyu mutlaka dinlemesi ve 4 günlük gözaltı süresi 7 güne savcının talebiyle uzayabiliyor)
- 1412 sayılı CMUK'un 107. ve 128. maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. (Kişinin bir yakınına hemen haber verilmesi)

"Mini demokrasi paketi" olarak adlandırılan tasarının görüşmeleri başlatılmış yukarıdan belirtilenler doğrultusunda öneriler oylanarak kabul edilmiştir.

6.2.2. İkinci Uyum Yasaları Paketi

Anayasa'da Ekim-2001'de, Türk Medeni Kanunu'nda da Kasım-2001'de yapılan değişikliklere paralel olarak hazırlanan 2. "Uyum Yasaları" paketi, Bakanlar Kurulu'nca 15 Mart 2002'de TBMM Başkanlığı'na sunuldu. Tasarı, 19 Mart 2002'de Anayasa ve İçişleri Komisyonları, 20 Mart'ta da Adalet Komisyonu'nda görüşülerek benimsendi. Tasarı, 26 Mart 2002'de TBMM Genel Kurulu'nda üzerinde iki değişiklik yapılarak kabul edildi.¹⁷²

Yasa, 9 Nisan 2002 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yasa, Anayasa'da yapılan değişiklikler ile Türk Medeni Kanununda yer alan hükümlere uyum sağlanması ve Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programı çerçevesinde kısa vadede alınması gerekli tedbirlerle ilgili olarak çeşitli yasalarda değişiklik öngörüyor.

Bu çerçevede,

1. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nda, (m. 1)
2. 5680 sayılı Basın Kanunu'nda, (m. 2, m. 7)

¹⁷² <http://www.belgenet.com/yasa/k4748.html>

3. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda, (m. 3)
4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda, (m. 4)
5. 2908 sayılı Dernekler Kanunu'nda, (m. 5, m.7)
6. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nda, (m. 6, m.7)
7. 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nda, (m. 7)
8. 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da, (m. 7) değişiklik yapıldı.¹⁷³

TBMM Genel Kurulu' ndaki görüşmelerde, tasarının çerçeve 2 ve 5. maddelerinde değişiklik yapıldı.

Basın Yasası'nın, her türlü basılmış eserin dağıtımının önlenmesine veya toplatılmasına ilişkin Ek 1. maddesinde düzenleme yapan maddeye, "Atatürk ve inkılap kanunları aleyhine işlenen suçlar" da eklendi.

2.uyum paketinin getirdiği değişiklikler şu şekildedir;

- 18 yaşında ve fiil ehliyetine sahip herkese dernek kurma hakkı tanındı.
- Affa uğramış olsalar bile, bazı suçlardan daha önce hüküm giyenlerin ise dernek kurması yasaklandı.
- 312. maddeden hüküm giyenler de 5 yıl süreyle bu haktan mahrum edildi.
- Dernek, sendika ve meslek kuruluşlarına amaçları dışında da toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme hakkı tanındı.
- Bu toplantıları düzenleme yaşı da 21'den 18'e indirildi.
- İşkence ve kötü muamele sebebiyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin hükmettiği tazminatın, bu suçları işleyen görevlilere ödettirilmesi hükmü getirildi.
- Parti kapatmalarda "odak olma" tanımında partiler lehinde düzenleme yapıldı.
- Partilere kapatma yerine, Hazine yardımıdan men cezası verilebileceği ibaresi eklendi.
- Basın Kanunu'nda yer alan "yasaklanmış dil" kavramı kaldırıldı.
- Suç işleyen basın kuruluşlarının kapatılma süresi de 30 günden 15 güne indirildi.

¹⁷³ <http://www.belgenet.com/yasa/k4748.html>

- Basılı eserlerin toplatılması, basım makineleri ve aletlerine el konulmasının ancak mahkeme kararı ile olabileceği ibaresi konuldu.
- Sanık ile avukatının görüşmelerini sınırlandıran madde kaldırıldı.
- Kaymakamlara sadece mülki idare amirliği sınıfından olanlar vekalet edebilecek.
- Jandarma komutanları bundan böyle kaymakamlara vekalet edemeyecek.

6.2.3. Üçüncü Uyum Yasaları Paketi

Avrupa Birliği (AB) Genel Sekreterliği'nce hazırlanan, Adalet Bakanlığı'nca son şekli verilen AB'ye uyum sürecinde çeşitli yasalarda değişiklik yapan teklif, 3 Ağustos 2002'de TBMM'de kabul edildi. Yasa, 9 Ağustos 2002'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.¹⁷⁴

Teklif, 25 Temmuz'da, TBMM Başkanlığına sunuldu. TBMM Başkanlığı, teklifi, 29 Temmuz'da Tali Komisyon olarak "Anayasa", "Milli Eğitim, Kültür,Gençlik ve Spor", "İçişleri", "Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler" Komisyonlarına, Esas Komisyon olarak da Adalet Komisyonu'na sevketti. Teklif metni 30 Temmuz 2002'de komisyonlarda ele alındı.

Adalet Komisyonu'nda son şekli verilen teklif, 1-2 Ağustos tarihlerinde TBMM Genel Kurulu'nun Olağanüstü Toplantısı'nda görüşüldü.

"Avrupa Birliği'ne Uyum Yasaları" olarak adlandırılan "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun", 3 Ağustos 2002 tarihinde sabaha karşı kabul edildi. Yasa, 9 Ağustos 2002 tarihli 24841 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

4. Uyum Yasası ile ilgili yapılan değişiklikler şu şekildedir;

- "Göçmen kaçakçılığı" ile ilgili cezai müeyyideler arttırılmıştır. (yaşamlarını tehlikeye sokmuşsa ceza yarısı oranında, ölüm varsa 1 kat arttırılır)

¹⁷⁴ <http://www.belgenet.com/yasa/k4771.html>

- “Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak” suçunu işleyenlere ek cezalar getirilerek caydırıcılık arttırılmıştır.
- Cemaat vakıfları, Bakanlar Kurulunun izniyle ihtiyaçlarını karşılamak üzere taşınmaz mal edinebilirler ve taşınmaz malları üzerinde tasarrufta bulunabilirler.
- Cemaat vakıflarına ait olan taşınmaz mallar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde başvurulması hâlinde vakıf adına tescil olunur.
- Türkiye'deki vakıflar Bakanlar Kurulu'nun izniyle yurt dışında kurulmuş vakıf veya kuruluşlara üye olabilecek.
- Yabancı ülkelerdeki vakıflar ise Bakanlar Kurulu'nun izniyle Türkiye'de faaliyette bulunabilecekler.
- AİHM'nin verdiği kararlar tazminatla giderilemeyecek sonuçlar doğurursa 1 yıl içinde yargılamanın yenilenmesinin istenebilecek.
- Farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabilmesine ve bunların öğrenilmesine olanak sağlanıyor.
- Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'ndaki Değişiklikler:
- Yabancıların toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeleri, İçişleri Bakanlığının iznine bağlandı.
- Ayrıca, toplantının yapılacağı mahallin en büyük mülkî idare amirliğine toplantıdan en az 48 saat önce yapılacak bildirimle, topluluğa hitap etmeleri, afiş, pankart, resim, levha, araç ve gereçler taşımaları mümkün olduğu hükmü eklendi.

6.2.4. Dördüncü Uyum Yasaları Paketi

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde çeşitli yasalarda değişiklik yapan tasarı, 3 Aralık 2002'de 58. Hükümet tarafından TBMM'ye sevk edildi. Tasarı, 9 Aralık 2002'de İçişleri Komisyonu'nda, 10 Aralık 2002'de Adalet Komisyonu'nda, 11 Aralık 2002'de de Anayasa Komisyonu'nda görüşüldü. Komisyonlarda üzerinde bazı

değişiklikler yapılan tasarı, TBMM Genel Kurulu'nun 2 Ocak 2003 tarihli 17. Birleşiminde kabul edildi.¹⁷⁵

4778 sayılı yasa, 11 Ocak 2003'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yapılan yasa değişiklikleri aşağıdaki gibidir;

- Siyasi Partiler Yasası ve Adli Sicil Kanunu'nda değişiklik yapılarak siyasi yasaklar yumuşatıldı.
- Siyasi yasaklıların milletvekili seçilmelerinin önündeki engel kaldırıldı.
- Siyasi Partiler Kanunu'nda değişiklik yapıldı. Böylece parti kapatılmasını zorlaştıran düzenlemeler getirildi.
- İşkence cezalarının paraya çevrilemeyeceği ve bu cezaların ertelenemeyeceği yönünde değişiklik yapıldı.

6.2.5. Beşinci Uyum Yasaları Paketi

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde çeşitli yasalarda değişiklik yapan 5. tasarı, 9 Aralık 2002'de 58. Hükümet tarafından TBMM'ye sevk edildi. Tasarı, 16 Ocak 2003'de Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu'nda, 20 Ocak 2003'de de Adalet Komisyonu'nda görüşüldü. Komisyonlarda üzerinde bazı değişiklikler yapılan tasarı, TBMM Genel Kurulu'nun 23 Ocak 2003 tarihli 26. Birleşiminde kabul edildi.¹⁷⁶

4793 sayılı yasa, 4 Şubat 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

AİHM kararlarına dayanarak yeniden yargılama yapılması kolaylaştırıldı.

Yasa hükümleri gereği, AİHM'e başvuran bir kişi, mahkemenin kendini haklı bulması durumunda, aleyhinde karar veren yerel mahkemeye yargılamanın iadesi için doğrudan başvurabiliyor.

¹⁷⁵ <http://www.belgenet.com/yasa/k4778.html>

¹⁷⁶ <http://www.belgenet.com/yasa/k4793.html>

Yasa, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları bakımından muhakemenin iadesi yoluna gidilmesini kolaylaştırıyor.

6.2.6. Altıncı Uyum Yasaları Paketi

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde çeşitli yasalarda değişiklik yapan 6. tasarı, 12 Haziran 2003'de 59. Hükümet tarafından TBMM'ye sevk edildi. Tasarı, 18 Haziran 2003'de Adalet Komisyonu'nda görüşüldü. Komisyonunda üzerinde bazı değişiklikler yapılan tasarı, TBMM Genel Kurulu'nun 19 Haziran 2003 tarihli 96. Birleşiminde kabul edildi.¹⁷⁷

4928 sıra numarasını alan yasa, Resmi Gazete'nin 19 Temmuz 2003 tarihli sayısında (Sayı: 25173) yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı çerçevesinde yapılan yasa değişiklikleri aşağıdaki gibidir;

- Radyo ve TV'lerin Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda değişiklik yapıldı.
- Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu'nda değişiklik yapıldı.
- Terörle Mücadele Kanununda değişiklik yapıldı. (8.madde kaldırıldı ve düşünce ve ifade özgürlüğü genişletildi)
- Vakıflar Kanunu'nda değişiklik yapıldı. (Taşınmaz tescil süresi 6 aydan 18 aya çıkartıldı)
- Nüfus Kanunu'nda değişiklik yapıldı. (Ahlaka aykırı isim koyma yasağı getirildi ve çocuğun annesinin ismini alabilmesi hakkı getirildi)
- Türk Ceza Kanunu'nda değişiklik yapıldı. (Namus için çocuk öldürme cezası ağırlaştırıldı)
- Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Yasasında yapılan değişiklikle YSK'nın özel radyo ve televizyon kuruluşlarına yönelik yaptırım yetkisi hafifletildi.

¹⁷⁷ <http://www.belgenet.com/yasa/k4928.html>

- Türk vatandaşlarınca günlük yaşamda geleneksel olarak kullanılan farklı dil ve lehçelerde yayın yapılması imkanının hem kamu hem de özel radyo ve TV kuruluşları aracılığıyla sağlanması yasal güvenceye kavuşturuldu.

6.2.7. Yedinci Uyum Yasaları

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde çeşitli yasalarda değişiklik yapan 7. paket, 23 Temmuz 2003'de 59. Hükümet tarafından TBMM'ye sevk edildi. Tasarı, 24 Temmuz'da TBMM İçişleri Komisyonu ile AB Uyum Komisyonu'nda, 29 Temmuz'da da Adalet Komisyonu'nda görüşülerek bazı değişikliklerle kabul edildi. Tasarı, TBMM Genel Kurulu'nun 30 Temmuz 2003 tarihli 113. Birleşiminde görüşüldü ve bazı değişikliklerle yasalaştı.¹⁷⁸

AB'ye uyum sürecinde çeşitli yasalarda değişiklik yapan 7. paket, 7 Ağustos 2003 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

7.uyum paketi aşağıdaki gibidir;

- Sadece eleştirmek maksadıyla yapılan açıklamalar ceza gerektirmeyecek.
- Yasak yayınlar imha edilmeyecek, sadece müsaderesine karar verilebilecek.
- "İşkence" suçunun soruşturulması öncelikli işlerden olacak.
- Sayıştay, Silahlı Kuvvetlerin elindeki mallar da dahil olmak üzere denetlemeler yapabilecek.
- Dernek kurma hakları genişletildi. Tüzel kişiler de dernek kurabilecek.
- Dernek üyeliğinden ayrılmak isteyen 6 ay önceden haber vermesine gerek olmayacak.
- Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi için özel kurslar açılacak.

¹⁷⁸ <http://www.belgenet.com/yasa/k4963.html>

6.2. Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı (2007-2013)

10 Ocak 2007 tarihinde düzenlenen toplantıda, Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılım süreci ve izlenecek strateji ile ilgili olarak genel bir değerlendirme yapılmıştır. Toplantı sonucunda, Türkiye'nin menfaatleri ve kazanılmış hakları esas alınarak, AB'ye tam üyelik perspektifi ile 2007-2013 döneminde Avrupa Birliği müktesebatına uyumun tamamlanmasını hedefleyen bütüncül bir program hazırlanması kararı alınmıştır. Bu karar uyarınca, tarama süreci sonrasında düzenleme yapılması öngörülen tüm fasılları kapsayan biçimde, Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı hazırlanmıştır. Programda yasal düzenlemeler, ikincil düzenlemeler ve ilgili faslın gerektirebileceği temel strateji veya politika belgelerine yer verilmiştir. Ayrıca, düzenlemenin yapılmasından sorumlu kurum ve düzenlemenin yapılacağı takvim belirlenmiştir. Programda takvimlendirme yapılırken, ülke ihtiyaçları ve öncelikleri esas alınmıştır.

AB'ye tam üyelik vizyonu ile hazırlanmış olan 9. Kalkınma Planı, bu Plan çerçevesinde hazırlanan Orta Vadeli ve Yıllık Programlar ile ulusal düzeyde benimsenmiş sektörel stratejilerle uyuma özen gösterilmiştir. Ayrıca, geçmişten gelen yükümlülüklerimiz ve ilgili düzenlemenin bulunduğu aşama gibi hususlar da takvim bakımından önceliklendirmede etkili olmuştur. Böylece, bir yandan ülke için yararlı düzenlemeler ve reformlar gerçekleştirilirken, öbür yandan eş zamanlı olarak Avrupa Birliği müktesebatına uyum düzeyimizin artırılması hedeflenmiştir. Takvim belirlenirken, yasal düzenlemeler için yasama dönemleri, ikincil düzenlemeler için ise yıllar esas alınmıştır. 01/01/2007–30/09/2007 yasama döneminin ortasına gelinmiş olması ve gündemin yoğunluğu dikkate alınarak, yasal düzenlemeler için ilk dönem 01/10/2007–30/09/2008 olarak belirlenmiştir. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde olan ve 01/01/2007–30/09/2007 yasama döneminde kabul edilmesi beklenen yasal düzenlemeler farklı bir kodla 01/10/2007–30/09/2008 dönemine dahil edilmiştir. Yapılacak düzenlemelerin AB müktesebatı ile bağlantısı kurulurken, tarama çalışmalarında Avrupa Komisyonu tarafından Türk temsilcilerine yapılan sunuşlar ve verilen müktesebat listeleri ile fiili müzakere aşamasına geçilen fasıllarda belirlenmiş olan açılış ve kapanış kriterleri esas alınmıştır.

Bilim ve Araştırma faslı açılmış ve geçici olarak kapatılmış; işletme ve Sanayi Politikası faslı açılmış ve kapanış kriteri belirlenmiş; 6 adet fasıl için açılış kriterleri resmen tarafımıza iletilmiş; açılış kriteri öngörülme-yen Eğitim ve Kültür, Ekonomik ve Parasal Politika, İstatistik ve Mali Kontrol fasılları için ise ülkemizin müzakere pozisyon belgeleri hazırlanmış ve AB Dönem Başkanlığına iletilmiştir. 13 Ekim 2006 tarihi itibarıyla taraması tamamlanan tüm fasıllardan 11 adedinin tarama sonu raporu ise henüz ülkemize iletilmemiştir. Söz konusu raporlara göre Programda gerekli görülebilecek değişiklikler yapılabilir. Programın hazırlanması sürecinde katılımcı bir yaklaşım benimsenmiştir. Şubat ayı içinde ilgili tüm kurumlardan AB müktesebatına uyum kapsamında yapılması planlanan düzenleme önerileri alınmıştır. Programda yer alan hususların netleştirilmesi amacıyla, ilgili kurumlarımızla Mart ayı içinde fasıl bazında toplantılar yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda oluşturulan taslak Program, ilgili tüm kamu ve sivil toplum kuruluşlarının görüşüne açılmış ve gelen görüşler İzleme ve Yönlendirme Komitesi üyesi kurumlar ile söz konusu fasılın koordinasyonundan sorumlu kurumlar tarafından ayrıca değerlendirilmiştir. Düzenlemelerin gerçekleştirileceği tarih her zaman uygulamanın başlayacağı tarih olarak görülmemelidir. Gerek yasal gerekse ikincil düzenlemelerin içeriği oluşturulurken, ilgili kamu ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri alınacak, sorunsuz bir geçiş sağlamak için gerekli süreler belirlenecektir. Bu Programda, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ortaklık ilişkisinden kaynaklanan yükümlülüklerle ilgili düzenlemeler de yer almaktadır. Bu düzenlemelere ilişkin uygulama takvimi, ilgili sektörlerin görüşlerine başvurularak belirlenecektir. 2009-2013 döneminde yapılması öngörülen düzenlemelerin önemli bir bölümünün 2011 yılı sonuna kadar tamamlanması hedeflenmektedir. Ancak, bu düzenlemelerin bir bölümü de, yapılacak etki analizlerine ve müzakerelerin seyrine bağlı olarak, üyelik sonrası geçiş süreleri içerebilecektir.

Programın izlenmesi bakımından, düzenlemeyi yapmaktan sorumlu kurum sütununda mümkün olduğunca tek bir kurum ismine yer verilmiştir. Ancak, sorumlu kurumlar bu düzenlemeleri hazırlarken, konusuna bağlı olarak ilgili diğer kamu kurumları ile işbirliği içinde hareket edeceklerdir. Dinamik bir nitelik taşıyan AB Müktesebatına Uyum Programının uygulaması etkili bir şekilde izlenecek ve Program belli aralıklarla güncellenecektir. Tamamlayıcı bir çalışma olarak, 3 Ekim 2005 tarihinden günümüze fasıl bazında gerçekleştirilmiş olan hukuki

düzenlemelerin envanterini içeren ayrı bir doküman da hazırlanmıştır. Periyodik izleme raporları ile belirlenecek uygulama sonuçlarına bağlı olarak, AB Müktesebatına Uyum Programı kapsamında gerçekleştirilen düzenlemeler Programdan çıkarılacak ve katılım sürecinin hafızasını oluşturacak olan bu envantere ilave edilecektir.

Avrupa Birliği standartlarına uyum çalışmaları ile eş zamanlı olarak, katılım sürecinin diğer temel unsurları arasında yer alan ekonomik ve siyasi kriterlerin yanı sıra, AB ve Türk toplumları arasında diyalog konusunda da çalışmalar sürdürülecektir. Bu kapsamda, 2001 yılında başlatılan ve üç yıllık bir perspektifle her yıl güncellenen Katılım Öncesi Ekonomik Program ile reformlara devam edilecek, istikrarlı ve rekabetçi bir yapı içinde, sürdürülebilir hızlı büyüme performansı korunacaktır.

Siyasi kriterler alanında, 1999 Helsinki Zirvesinde Türkiye'nin aday ülke ilan edilmesi ile başlamış ve 2004 yılı itibarıyla üyelik müzakereleri aşamasına geçmek için yeterli uyum düzeyine gelmiş olan çalışmalar, ayrıca Reform İzleme Grubu çerçevesinde sürdürülecektir. Bu çalışmalarda da Türkiye'nin öncelikleri esas alınacaktır. Tüm bu alanlarda sadece kamu kesiminin çabası ile hedefe ulaşmak mümkün değildir. Siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, işçi ve işveren örgütleri, meslek odaları, üniversiteler, sanat ve düşünce platformları ve medya basta olmak üzere, tüm toplumun katılım sürecinde anahtar bir konumda olduğu açıktır. AB standartlarının hayata geçirilmesi, ekonomik performansın korunması, demokrasi alanında daha ileri noktalara ulaşılması ve etkili bir iletişim sağlanması, ilgili tüm kesimlerin katılımı ve katkısı ile gerçekleşecektir.

AB müktesebatına uyumda, birçok alanda ilerleme sağlanmıştır. Ancak henüz bu uyum bir çok müzakere başlığı için başlangıç düzeyindedir. En fazla ilerlemenin sağlandığı alan olan Gümrük Birliği konusunda da Türkiye henüz tüm yükümlülüklerine yerine getirmemektedir. Bununla birlikte Türkiye, Ulusal Programı çerçevesinde tüm AB müktesebatına uyum çalışmaları tutarlı bir şekilde yürütmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma altı temel bölüm üzerine ve tümden gelim yöntemiyle şekillendirilmiştir. Giriş bölümünden sonraki ilk bölümde Avrupa Birliği'nin kavramsal açıklamasından başlayarak oluşum süreci, dayandığı temel ilkeler ve gelişim çizgisi gösterilmiştir. Burada amaç, AB'nin tüm faaliyetlerinin temelini oluşturan Birlik duygusunun, ortak çıkarların ve aidiyetin nelere dayandığını ortaya koymaktır. Aynı bölüm içerisinde AB'nin çalışma prensibi anlatılmaya çalışılmıştır. Hangi konularda ve ne şekilde faaliyet gösterdiğinin anlaşılması yoluyla genel bir perspektif sunulmak istenmiştir. AB içerisinde görev yapan kurumlar tek tek ele alınarak anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde ise 31 Temmuz 1959'da Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu'na yaptığı ortaklık başvurusu ile başlayan Türkiye ve Avrupa Birliği ilişkisi tarihsel süreç içerisinde anlatılmıştır. Bununla birlikte, tarafların birbirlerine bakış açısı geniş bir perspektiften yansıtılmaya çalışılmıştır. Zira, yaklaşık elli yıllık bir geçmişe sahip olan ilişkiler iki taraf içinde inişli çıkışlı bir süreci oluşturmakla birlikte her iki tarafında iç siyasetinde oldukça önemli bir yere sahip olmuştur. Bu bölümün devamında AB Türkiye ilişkilerinin Türk dış ticaretine yansımaları üzerinde durulmuştur. Öncelikli olarak Türk dış ticareti geniş bir yelpazede sunulmaya çalışılmış, tarihsel dönemler içerisinde gelişimi anlatılmıştır. Burada amaç, AB'nin Türk dış ticaretine yansımalarını gözler önüne sermektir. Bu amaç doğrultusunda, AB pazarına entegrasyon süreciyle birlikte Türkiye-AB ticareti ve bununla bağlantılı olarak Türkiye'nin AB pazarında rekabet edebilirliği çeşitli endeksleri kullanarak analiz edilmeye çalışılmıştır. Analizler sonucunda, Türkiye'nin AB pazarına önemli ölçüde entegre olduğu saptanmıştır. Gümrük Birliği süreci ve sonrasında adaylık statüsünün kazanılmasıyla meydana gelen değişiklikler buna örnek teşkil etmiştir. Türkiye'nin Birlik ile etkileşim içerisinde bulunduğu dönemden itibaren fark edilir oranda dış ticaret verilerindeki değişimler ortaya konulmuştur.

Dördüncü bölümde AB tarafından yapılan mali yardımlar anlatılmaktadır. Bu yardımların amacı, uygulanış yöntemleri ve verilmiş süreçleri üzerinde ayrıntılı olarak durulmaktadır. Bu bölümün amacı, mali yardımlar ile Avrupa Birliği'ne uyumun

gerçekleştirilmesi arasındaki bağlantıyı kurmak ve katkılarını somut örneklerle gözler önüne sermektir.

Beşinci bölüm AB tarafından verilen Hibeler kapsamında Hibe projelerine yönelik bir anlatımı içermektedir. AB'nin verdiği hibelerden yararlanmak isteyen proje hazırlayıcılarına dair detaylı bilgi verilmiştir. Projelerin nasıl hazırlanacağı anlatılmış, proje fikrinin oluşturulmasından yaygınlaştırma aşamasına kadar geçen süreçler tek tek irdelenerek, kullanılabilir teknik ve zorunlu kurallar anlatılmaya çalışılmıştır. Buradaki amaç, AB tarafından verilen hibelerin yararlanıcı ülke üzerindeki etkilerinin anlaşılması ve hibe kapsamında oluşturulan projelerin üyelik sürecindeki çalışmalara katkısının vurgulanmasıdır. Hibe projeleri diğer aday ülkelerde olduğu gibi Türkiye için de vazgeçilmez bir fırsattır. Bu fırsatın iyi bir şekilde değerlendirilmesi kuşkusuz ki tam üyelik için gerekli kriterlerin tamamlanmasında oldukça önemli bir adımı teşkil etmektedir.

Sonuncu bölümde ise, AB'ye uyum süreci, Türkiye'nin bu süreçte yaptığı çalışmalar ve bu doğrultuda yapılan uyum yasalarını içermektedir. Türkiye'nin tam üyelik sürecine geçebilmesi için Birliğe uyumun sağlanması oldukça önem arz etmektedir. Bunun için de bir takım çalışmalar ve düzenlemeler yapılması gerekmektedir. AB tarafından da bu süreç mali yardımlarla dolayısıyla hibe projeleriyle desteklenmekte ve uyumun hızlandırılması sağlanmaktadır. Bu bölümde amaç, gerçekleştirilen çalışmalarla Türkiye'nin tam üyelik yolunda ne kadar istekli olduğunun gözler önüne sermek ve bu süreç içerisinde ekonomi, siyaset, bilim ve teknoloji gibi alanlarda toplumsal yapı ve ilişkileri etkileyen çok önemli dönüşümler yaşadığını anlatmaktır. Üye ülkelerin AB ile uyum içerisinde olması büyük önem taşımakta ve uyum politikaları AB'nin öncelikli maddeleri arasında yer almaktadır. AB'nin ekonomik ve ticari fonksiyonu yanında üye devletlerin yetkilerinin bir kısmının da devredildiği ortak bir devlet niteliği kazanması sebebiyle Türkiye'nin mevzuatını uyumlaştırmak zorundadır. Yasalarını Birlik yasaları ile uyumlu hale getirmesi gerekmektedir. Bu yöndeki gelişmelere çalışmada geniş bir şekilde yer verilmiştir.

Türkiye'nin, ülkeyi çağdaşlaşma ideali etrafında birleştirecek, bir Büyük Strateji üzerinde bir konsensüse varması ve bu konsensüsü daha büyük bir itina ile gündemine oturtması gerekecektir. Bu konsensüsün yerleştirilmesi yalnız yürütme

organına düşen bir görev değil, devletin tüm yetkili organlarını, TBMM'yi, tüm siyasi partileri ve tüm sivil toplumu ilgilendiren tarihi bir sorumluluktur. Avrupa Birliği'ne katılma hedefi Türkiye için duygusal bir tutku değil, tarih bilinci içinde ve gelecek perspektifinde rasyonel bir tercihtir.

Türkiye, genel olarak değerlendirildiğinde uzun ince bir yolda çok büyük mesafe kat etmiş bulunmaktadır. Geline aşamanın küçümsenmemesi gerekmektedir. Avrupa Birliği bütünleşme süreci, gönüllü iradeye dayalı bir projedir. Projenin bitmeyen zorlukları, tartışmaları, hayal kırıklıkları ve umutları olmuştur. Bunlar kuşkusuz devam edecektir. Bütünleşme süreci hem Türkiye için hem Birlik için dinamik bir süreçtir ve bu dinamiği ne Avrupa Birliği ne de Türkiye tek başına belirleyebilir. Türkiye'nin üyelik sürecinin başarısı bir mucizeye bağlı değildir. Başarı kapsamlı ve gerçekçi bir stratejiye ve bu stratejinin kararlı bir şekilde uygulanmasına dayanacaktır.

Türkiye'nin içinde bulunduğu bu süreç, toplum içersinde kırılmalara sebep olan değil büyük bir hassasiyetle ulusal birlik ve beraberliği pekiştiren bir sürece dönüştürülmelidir. Ülke bütünlüğünü sahip olduğu değerleri, Birliğin ortak mukadderat felsefesiyle bağdaştıran ve AB ile ortak geleceği bu zeminde inşa eden bir siyasi irade sergilenmelidir.

Bu hedefe varılmasını teminen Türkiye ile AB arasında karşılıklı anlayış ve güven sağlanmalıdır. Bu bağlamda:

- Ahdi yükümlülöklere karşılıklı olarak uyulması esas alınmalı,
- Türkiye kendi yargi sistemini mevzuatta ve uygulamada Avrupa Birliği standartlarıyla tam olarak uyumlulaştırmalı,
- Türkiye'yi de içine alan Avrupa bütünleşme projesinin komşu coğrafyamızdaki başlıca etkileri, aynen Avrupa kıtasında olduğu gibi barış, güvenlik, istikrar, ekonomik gelişme ve demokratikleşme olmalı,
- AB üyesi ölkeler ile ilişkilerimiz ikili düzeyde de güçlendirilmeli,

- Öncelikler ve ara hedefler belirlenmeli, Avrupa'daki ve dünyadaki gelişmelerin sürekli nabzi tutularak gelişmelere göre öncelik ve hedefler güncelleştirilmelidir.

Katılım süreci ile Avrupa projesi arasındaki bağı güçlendirmeli, birlikte düşünme, karşılıklı dayanışma ve ortak çaba anlayışı kurabilmeli, beraberce çözüm üretmeyi hedef alan bir yaklaşım benimsenmelidir.

Türkiye'nin sahip olduğu jeopolitik konumu, enerji, güvenliği ve ulaşım gibi mukayeseli avantajlara sahip olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, politikalarında etkin rol oynama çabalarını sürdürmeli ve bu politikalarından alacağı sonuçların Avrupa Birliği'ne katılma sürecinde önemli siyasi kozlar oluşturacağını bilincinde olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akın, A., Takım Kariyer Modeli ile Proje Takımlarında Kariyer Geliştirme. Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 25, İzmir, 2005.
- Albayrak, B., Proje Yönetimi ve Proje Danışmanlığı. İstanbul, 2001.
- ARI Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı ile ARI Hareketi, Avrupa Ajandası.
- Arif, E. (haz.), Avrupa Topluluğu Mozaigi AT'nin Sosyo Ekonomik ve Kültürel Yapısı, İKV Yayınları, İstanbul, 1989.
- Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığı, Leonardo da Vinci AB Mesleki Eğitim Pilot Projeler, Dil Yeterlilikleri, Ülkeler arası Ağlar ve Başvuru Kaynakları, İdari ve Mali El Kitabı (Proje Sahipleri ve Yükleniciler için), 2005.
- Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Programı 2007-2013 Başvuru Kılavuzu, (Gayri resmi çeviri).
- Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Hareketlilik Projeleri 2009 Başvuru Rehberi.
- Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, "Avrupa Projelerinde Ortaklık Boyutu", Altın Bilezik Dergisi. Ankara, 2005.
- Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Leonardo da Vinci AB Mesleki Eğitim Programı İkinci Aşama: 2000-2006, C Tipi Projeler Başvuru Kaynakları, Ortak Faaliyetler ve Konulu Faaliyetler Proje Sahipleri için Rehber, Ankara, 2005
- Avrupa Birliği Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Ajansı, EAC/61/2006 Çağrısı Başvuru Formu, Mali Tabloların ve Başvuru Formunun Doldurulması için Kılavuz, Brüksel, 2007.
- Avrupa Birliği Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı, Hayat Boyu Öğrenme Programı 2007 Kılavuzu, Bölüm II: İdari ve Mali Bilgiler.
- Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, STK'lar İçin Pratik Rehber, Türkiye'de Avrupa Komisyonu Hibeleri, Ankara, Ocak 2006.
- Avrupa Topluluğu Basım-Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğü. Avrupa Birliği Nasıl Çalışır?, Ankara, 2006.

- Avrupa Topluluğu Yayınları. Avrupa Topluluğu nedir? Ankara, 1975.
- Bal, İ., 21. Yüzyılda Türk Dış Politikası, Ankara, 2004.
- Barutçugil, İ., Proje Yönetimi, İstanbul, 2008.
- Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü Ekonomik Araştırma Dairesi. Cumhuriyet Döneminde Dış Ticaretimiz, Ankara, 1998.
- Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü. Türkiye'nin Dış Ticareti 1997, Ankara, 1998.
- Bilici, N., Avrupa Birliği Mali Yardımları ve Türkiye. 1. Baskı. Ankara: Akçağ Yayınları, 1997.
- Bozkurt, V., Avrupa Birliği ve Türkiye. 1. Baskı. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1997.
- Cimen, A., Gümrük Birliği ve Avrupa Topluluğu Türkiye İlişkileri, Ankara, 1996.
- Çarıkcı, E., GB, Türkiye-AB Ekonomik İlişkiler ve Alternatif Politikalar. Ankara:
- Çaşın, M. H. ve Özgöker, U., Avrupa Birliği'nin Siyasal ve Ekonomik Temelleri, İstanbul, 2008.
- Çavdar, T., Avrupa Sosyal Modeli ve Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri, Ankara, 2003.
- Davutoğlu, A., Stratejik Derinlik, Türkiye'nin Uluslararası Konumu. İstanbul.
- Dedeoğlu, B., Dünden Bugüne Avrupa Birliği. İstanbul, 2003.
- Demir, O. ve Temur, Y., Gümrük Birliğinin İlk İki Yılı Değerlendirmesi, 1998.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Avrupa ile İlişkiler Genel Müdürlüğü, “Avrupa Birliği Bütçesi – Fonları ve Türkiye'nin Tam Üyeliği”, Ankara, 1998.
- Devlet Planlama Teşkilatı, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yayın No: DPT: 2545 – ÖİK: 561. Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri Özel İhtisas Komisyon Raporu. Ankara: DPT, 2000.
- Dış Ticaret Müsteşarlığı, Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği ve Türkiye, 6.Baskı, DTM, Ankara, Eylül 2007.
- Dinan, D., (Çev. Hale Akay). Avrupa Birliği Tarihi.1. Baskı. İstanbul: Kitap Yayınevi, Nisan 2008.
- Doğruer, İ. M., Proje Yönetimi, İstanbul, 2007,

- DPT Avrupa ile İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Kronolojisi, Ankara, 2002.
- DPT, Avrupa Birliği Sözlüğü, Ankara, 2004.
- DTM Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü. Avrupa Birliği ve Türkiye. Ankara, 2007.
- Dura C., ve H. Atik, Avrupa Birliği, Gümrük Birliği ve Türkiye, Ankara, 2000.
- Düşünceden Projeye, Ülkelerarası Eğitim ve Öğretim Alanında Proje Planlama ve Teklif Hazırlama Kılavuzu.
- Egeli, H., Türkiye’de İzlenen Sanayileşme Stratejilerinin Sanayi Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi. Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası, Sanayi Yıllığı, 1993.
- Enver, E. ve Kovancı, A., Proje Yönetimi ve İnsan Kaynakları İlişkisi, Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi, Cilt 1, S.: 4, 2004.
- Erçel, G., Euro’ya Geçiş, Sorular ve Cevaplar. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü.
- Eser, U., Küreselleşme; Tehdit mi Yoksa Fırsat mı? Ekonomik Yaklaşım, Cilt 6, Sayı 17, Ankara, 1997.
- Evans, G. ve Newnham, J., Uluslararası İlişkiler Sözlüğü, (Çev. H. A. Utku), İstanbul, 2007.
- Fontaine, P., AB Nedir?, Brüksel, 2006.
- Fornasier R., Le Pouvoir Repressif des communautés Europeennes”, RMC, No:259, 1982.
- Friedrich Ebert Vakfı. Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne Gümrük Birliği ile Katılmasının Diğer Bölgesel İşbirliği Projeleri Üzerindeki Muhtemel Etkileri Ekonomik Forumu, İstanbul, 1995.
- Gültekin, A.T., Proje Yönetimi Yapım Öncesi Süreci, Ankara: 2007
- Gümüş, S., Sınırötesi İşbirliği, Organik Tarım ve Hayvancılık Projesi, Bulgaristan, Kırklareli, 2007.
- Gümüş, S., Başbakanlık Merkezi Finans İhale Birimi, Haskovo-Uzunköprü Tarımsal Sanayii Geliştirme Hibe Projesi, Uzunköprü, İstanbul, 2010.
- Günuğur, H. (çev.), Roma Antlaşması, Ankara, 1988.
- Güran, N., *Uluslararası Ekonomik Bütünleşme ve Avrupa Birliği*, 2. Baskı, İzmir, 2002.
- Güven, E., Türkiye AB Gümrük Birliği- Görüşler Değerlendirmeler, İstanbul, 2002.

<http://curia.europa.eu>

<http://eesc.europa.eu>

<http://ekutup.dpt.gov.tr>

<http://en.wikipedia.org>

<http://ipa.stb.gov.tr>

<http://www.abgm.adalet.gov.tr>

<http://www.abgs.gov.tr>

<http://www.ab-ilan.com>

<http://www.atonet.org.tr>

<http://www.avrupa.info.tr>

<http://www.belgenet.com>

<http://www.bursab.org.tr/pdf/4.pdf>

<http://www.cfcu.gov.tr>

<http://www.consilium.europa.eu>

<http://www.cor.europa.eu>

<http://www.deltur.cec.eu.int/mali-ihale.html>

<http://www.dpt.gov.tr>

<http://www.ecb.int>

<http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pla>

<http://www.eurotreaties.com/amsterdamtreaty.pdf>

<http://www.eurotreaties.com/maastrichtec.pdf>

<http://www.eurotreaties.com/nicetreaty.pdf>

<http://www.jeanmonnet.org.tr/web/Welcome/WhoisJM/tabid/56/language/tr-TR/Default.aspx>

<http://www.ombudsman.europa.eu/atyourservice/ataglance.faces#h10>

<http://www.protectingwomen.org>

<http://www.tcmb.gov.tr>

<http://www.tuik.gov.tr>

<http://www.tzob.org.tr>

İktisadi Kalkınma Vakfı (haz. Arzu Odabaşı Sarı). Avrupa Birliği Uyum Politikası, Katılım Öncesi Mali Araçları ve Türkiye. İstanbul: İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Eylül 2006.

İktisadi Kalkınma Vakfı (haz. Arzu Odabaşı Sarı). Avrupa Birliği'nin Katılım Öncesi Mali Aracı IPA ve Türkiye. İstanbul: İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Kasım 2008.

İktisadi Kalkınma Vakfı. Avrupa Birliği Müktesebatı ve Sektör Raporları. İstanbul: Cem Ofset Matbaacılık, Eylül 2007.

İktisadi Kalkınma Vakfı, Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Süreci, Avrupa Birliği'nin Hizmetlerin Serbest Dolaşımı ve Bankacılık Müktesebatı ve Türkiye'nin Uyumu. İstanbul: İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, 2004.

İrbeç, Y. Z., Türkiye'nin Dış Ticaretinde Avrupa Birliği ve Önemi.

Karluk, S. R., Avrupa Birliği ve Türkiye. 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, 1996.

Karluk, S. R., Avrupa Birliği ve Türkiye, İstanbul, 2007.

Karluk, S. R., Gümrük Birliği Dönemecinde Türkiye, Ankara, 1997.

Kaymakçı, O., Avrupa Birliği Üzerine Notlar. 1. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, Şubat 2005.

Kılınç, U., Türkiye – Avrupa Toplulukları İlişkileri. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Ticaret Sanayi Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, 1990.

Lehimler, H.M.. Avrupa Birliği Topluluk Hibe Projeleri, İstanbul, 2008.

Leonardo da Vinci Topluluk Mesleki Eğitim Eylem Programı. 2. Aşama: 2000-2006 Başvuru Formu.

Manisalı, E., Türkiye-AET İlişkilerinin Gelişmesi, Türkiye-AET İlişkileri Konulu Seminer, İktisadi Araştırma Vakfı, İstanbul, 1977.

Oğuz, O., AET Ortak Pazar, İstanbul, 1998.

Özdemir, M. ve Altınışık S., Avrupa Birliği Bütünleşmesinin Tarihsel Gelişimi (Dünü, Bugünü, Yarını), haz. Avrupa Birliği El Kitabı, Avrupa Birliği ve Türkiye - Avrupa Birliği İlişkileri Semineri, (20-31 Mart 1995), Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Ankara, 1995.

- Özdemir, S., Avrupa Ekonomik Topluluğu, Avrupa Topluluğu, Avrupa Toplulukları, Avrupa Birliği, Roma Antlaşması, Avrupa Tek Senedi, Avrupa Birliği Antlaşması, Maastricht Antlaşması, Amsterdam Antlaşması, Nice Antlaşması – Kavramlara İlişkin Açıklayıcı Not”, DPT Avrupa Birliği ile İlişkiler Genel Müdürlüğü 2001.
- Palabıyık, M. S. ve Yıldız, A., Avrupa Birliği, 1. Baskı. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Toplum ve Bilim Merkezi, 2006.
- Parlatır, İ. - Gözaydın, N. ve Zülfikar, H.- Aksu, B. T. - Türkmen, S. - Yılmaz, Y., Proje, Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük, Cilt II, Ankara, 1998.
- Serdar, A., Ülkemiz Açısından Gümrük Birliği Sürecinde Ücret Seviyesinin Önemi ve Sosyal Damping, Uludağ Ün. İ.İ.B.F Dergisi, Cilt 17, Sayı:1-2, Mayıs 1999.
- Seymen, D. ve Bilici, Ö., Türkiye – Avrupa Birliği Sektörel Rekabet Analizleri. İzmir: 2000.
- T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı. Ankara: Gür Kopyalama Merkezi, 2008.
- T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Avrupa Birliği – Türkiye Mali İşbirliği. Ankara, 2007.
- T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı (haz. İ. Kaan Erkman), Avrupa Birliği’nin Mali Mekanizması ve Türkiye – Avrupa Birliği Mali İlişkiler. Ankara: DTM, Temmuz 1995.
- T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği ve Türkiye. 4. Baskı. Ankara:DTM, Ekim 1999.
- T.C. Merkez Bankası, Avrupa Birliği ve Türkiye-Avrupa İlişkileri Semineri, Avrupa Birliği El Kitabı. 1. Baskı. Ankara:MB Personel Genel Müdürlüğü. 1995.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Adalet ve İçişleri Mevzuatı. 1. Baskı. Ankara: Sinem Matbaası, 2005.
- Tercan, A., Türkiye AT Gümrük Birliği Sürecinin Türk Dış Ticareti Üzerindeki Etkisi, Anadolu Ün. Sosyal Bil Ens. Yüksek L. Tezi, Yayımlanmamış, 1998.
- Türkiye’nin Avrupa Birliğine Katılım Süreci, Avrupa Birliği’nin Enerji ve Ulaştırma Politikaları ve Türkiye’nin Uyum, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004.
- Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara, 2000.

Uyar, S., Ekonomik Bütünleşmeler ve Gümrük Birliği, Dış Ticaret Dergisi, (19), Ekim 2000.

Uzun, T. ve Özen, S. (editör), Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye. 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Mayıs 2004.

Ültay, E. G., AB Projelerinde Proje Hazırlama Sürecindeki Değişkenlerin Yönetimi Üzerine bir Araştırma, İstanbul, 2010.

Webster's New World Dictionary.

Yaygır, D., Türkiye-Avrupa Birliği Mali İlişkileri" Sunumu.

Yildiz, M., Bütünleşme Biçimleri ve Avrupa Birliği, Dış Ticaret Dergisi, (15), Ekim 1999.

EK-1: Avrupa Birliği Genişleme Süreci (AB'ye üye Ülkeler)

- 1957 Yılı Avrupa Birliği'ne Üye Ülkeler, 6 Kurucu Üye.

- Birinci büyüme

- İkinci büyüme

- Üçüncü büyüme

- Dördüncü büyüme

- Beşinci büyüme (25)

- Altıncı büyüme (27)

Aday ülkeler ve olası adaylar ile birlikte

EK-2: 1923-2008 Dönemi Türkiye'nin Dış Ticaret Rakamları (Milyon Dolar)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	DENGE	HACİM
1923	51	87	-36	138
1924	82	101	-19	183
1925	103	129	-26	232
1926	96	124	-28	220
1927	81	108	-27	189
1928	88	114	-26	202
1929	75	124	-49	199
1930	71	70	1	141
1931	60	60	0	120
1932	48	41	7	89
1933	58	45	13	103
1934	73	69	4	142
1935	76	71	5	147
1936	94	74	20	168
1937	109	91	18	200
1938	115	119	-4	234
1939	100	93	7	193
1940	81	50	31	131
1941	91	55	36	146
1942	126	113	13	239
1943	197	155	42	352
1944	178	126	52	304
1945	168	97	71	265
1946	215	119	96	334
1947	223	245	-22	468
1948	197	275	-78	472
1949	248	290	-42	538
1950	263	286	-23	549
1951	314	402	-88	716
1952	363	556	-193	919
1953	396	533	-137	929
1954	335	478	-143	813
1955	313	498	-185	811
1956	305	407	-102	712

1957	345	397	-52	742
1958	247	315	-68	562
1959	354	470	-116	824
1960	321	468	-147	789
1961	347	510	-163	857
1962	381	622	-241	1.003
1963	368	688	-320	1.056
1964	411	537	-126	948
1965	464	572	-108	1.036
1966	491	718	-227	1.209
1967	522	685	-163	1.207
1968	496	764	-268	1.260
1969	537	801	-264	1.338
1970	588	948	-360	1.536
1971	677	1.171	-494	1.848
1972	885	1.563	-678	2.448
1973	1.317	2.086	-769	3.403
1974	1.532	3.778	-2.246	5.310
1975	1.401	4.739	-3.338	6.140
1976	1.960	5.129	-3.169	7.089
1977	1.753	5.796	-4.043	7.549
1978	2.288	4.599	-2.311	6.887
1979	2.261	5.069	-2.808	7.330
1980	2.910	7.909	-4.999	10.819
1981	4.703	8.933	-4.230	13.636
1982	5.746	9.235	-3.489	14.981
1983	5.728	9.235	-3.507	14.963
1984	7.134	10.757	-3.623	17.891
1985	7.958	11.343	-3.385	19.301
1986	7.457	11.105	-3.648	18.562
1987	10.190	14.158	-3.968	24.348
1988	11.662	14.335	-2.673	25.997
1989	11.625	15.792	-4.167	27.417
1990	12.959	22.302	-9.343	35.261
1991	13.594	21.047	-7.453	34.641
1992	14.715	22.871	-8.156	37.586
1993	15.345	29.428	-14.083	44.773
1994	18.106	23.270	-5.164	41.376

1995	21.637	35.709	-14.072	57.346
1996	23.224	43.627	-20.403	66.851
1997	26.261	48.559	-22.298	74.820
1998	26.974	45.921	-18.947	72.895
1999	26.588	40.671	-14.083	67.259
2000	27.774	54.503	-26.729	82.277
2001	31.334	41.399	-10.065	72.733
2002	36.059	51.554	-15.495	87.613
2003	47.253	69.340	-22.087	116.593
2004	63.167	97.540	-34.372	160.706
2005	73.476	116.773	-43.297	190.249
2006	85.534	139.576	-54.041	225.110
2007	107.212	170.057	-62.844	277.270
2008	132.027	201.964	69.936	333.991

EK-3: Proje Başvuru Rehberi

Bu Program Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

MERKEZİ FİNANS VE İHALE BİRİMİ

Sivil Toplum Diyalogu- II Balıkçılık ve Tarım (CSD-II/FA)

Hibe Başvuru Rehberi

Bütçe kalemi: 22.02.01

Referans: CFCU/TR0703.01-02/FA

Başvurular için son teslim tarihi: 22 Mart 2010

ABGS bu Programın uygulanmasından sorumludur

MFİB bu Programın Sözleşme Makamıdır

UYARI

Bu, bütün belgelerin (Ön Teklif ve başvuru formu) tek aşamada teslim edildiği bir Açık Teklif Çağrısıdır. İlk aşamada sadece Ön Teklifler değerlendirilecektir. Ardından, Ön Teklifleri kabul edilen başvuru sahiplerinin başvuru formları değerlendirilecektir. Başvuru formlarının değerlendirilmesini takiben, ön kabul görenlerin uygunluk denetimi yapılacaktır. Bu denetim, Sözleşme Makamının talep ettiği destekleyici belgeler ve başvuru ile birlikte gönderilmiş olan imzalanmış “Başvuru Sahibi Beyanı” esas alınarak yapılacaktır.

İÇİNDEKİLER

1. SİVİL TOPLUM DİYALOĞU- II: BALIKÇILIK VE TARIM.....	234
1.1. ARKA PLAN.....	234
1.2. PROGRAMIN HEDEFLERİ VE ÖNCELİKLİ KONULAR.....	235
1.3 SÖZLEŞME MAKAMI TARAFINDAN SAĞLANACAK MALİ DESTEK.....	236
2. BU TEKLİF ÇAĞRISINA İLİŞKİN KURALLAR.....	237
2.1. UYGUNLUK KRİTERLERİ.....	237
2.1.1 Başvuru Sahiplerinin Uygunluğu: Kimler başvurabilir?.....	237
2.1.2 Ortaklıklar ve Ortakların Uygunluğu.....	238
2.1.3 Uygun projeler: Hibe başvurusunda bulunulabilecek projeler.....	239
2.1.4 Maliyetlerin uygunluğu: Hibe kapsamında dikkate alınabilecek maliyetler.....	245
2.2. BAŞVURU ŞEKLİ VE YAPILACAK İŞLEMLER.....	247
2.2.1 Başvuru Formu.....	247
2.2.2 Başvurular nereye ve nasıl yapılacaktır?.....	247
2.2.3 Başvuruların Teslimi için Son Tarih.....	248
2.2.4 Başvuru ile İlgili Daha Fazla Bilgi.....	248
2.3. BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SEÇİMİ.....	249
2.4. ŞARTLI OLARAK KABUL EDİLMİŞ TEKLİFLER İÇİN DESTEKLEYİCİ BELGELERİN SUNULMASI.....	254
2.5. SÖZLEŞME MAKAMI KARARININ BİLDİRİLMESİ.....	256
2.5.1 Kararın İçeriği.....	256
2.5.2 Öngörülen Takvim.....	256
2.6. SÖZLEŞME MAKAMI'NIN HİBE VERME KARARINI TAKİBEN PROJE UYGULAMAYA YÖNELİK KOŞULLAR.....	25
3. EKLER.....	257
Proje Döngüsü Yönetimi Rehberi.....	258

1. SİVİL TOPLUM DİYALOĞU- II: BALIKÇILIK VE TARIM

1.1. ARKA PLAN

Türkiye Cumhuriyeti'nin 1963 yılında Avrupa kurumları ile Ortaklık Anlaşması imzalanmasından bu güne uzanan uzun dönem yakın politik ve ekonomik bağları 1995 yılında Gümrük Birliği'nin oluşturulmasına yol göstermiştir. Kurumsal olmakla beraber yerel düzeyde de gerçekleşen iki taraflı yakın etkileşim 60'lı yılların başından itibaren gerçekleşmiş ve 1999 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin resmen aday ülke olarak tanınmasıyla yoğunlaşmıştır. Bu tarihten itibaren ulusal kurumlar ve Avrupa kurumları Türkiye ile Sivil Toplum Diyalogu kapsamına giren iki taraflı faaliyetler geliştirmektedir.

Haziran 2005 tarihinde Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği ve Aday Ülkeler arasında sivil toplum diyaloguna ilişkin bir tebliğ kabul etmiştir. Bu tebliğ genişlemeye ilişkin konu ve meselelere değinmek amacıyla, genel anlamda, Avrupa Birliği ve Türkiye'deki sivil toplum arasındaki diyalogun geliştirilmesine yardım edecektir.

Türkiye için 2006 yılı Katılım Öncesi Yardım Programı *Avrupa Birliği ve Türkiye arasındaki Sivil Toplum Diyalogunun Geliştirilmesi* başlıklı bir proje içermiştir. Bu proje "Şehirler ve Belediyeler", "Meslek Örgütleri" ve "Üniversiteler" arasında bağlantıların ve "Diyalog için Gençlik Girişimleri" kapsamında ise "Gençler" arasında bağların yoğunlaştırılmasını ve çeşitlendirilmesini amaçlayan dört adet Hibe Programının gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Hibe Programları AB ve aday ülkelerde kamuoyunun daha iyi bilgilendirilmesine katkıda bulunacak konuları hedef almıştır.

Türkiye 2001 yılından bu yana AB'den katılım öncesi yardımı almaktadır. 2007 yılından itibaren ise söz konusu "Türkiye için Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı"nın yerini hem aday ülkeler hem de potansiyel aday ülkeler için katılım öncesi yardım sağlayan "Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA)" almıştır. IPA Türkiye yardımının amacı Aralık 2004 tarihli Avrupa Konseyi kararlarında kabul edilen AB katılım öncesi stratejisini desteklemektir. Bu bağlamda üç adet hedef bulunmaktadır: Kopenhag siyasi kriterlerini tamamıyla yerine getirmek üzere ilerlemek, Topluluk Müktesebatını kabul edilmesi ve uygulanması ve AB-Türkiye Sivil Toplum Diyalogunun geliştirilmesi.

Yukarıda adı geçen *Avrupa Birliği ve Türkiye arasındaki Sivil Toplum Diyalogunun Geliştirilmesi* projesinin devamı niteliğindeki *Sivil Toplum Diyalogu - II* başlıklı proje IPA kapsamında 2007 Programına dahil edilmiştir. Bu projenin genel amaçları:

- Tarihi ve kültürü de dahil olmak üzere Türkiye'nin Avrupa Birliği'nde daha fazla tanınması ve anlaşılmasını sağlamak, ve bu sayede de gelecekteki genişlemenin fırsatları ve zorlukları konusunda daha çok farkındalık oluşturulmasını sağlamak,
- Avrupa Birliği'nin dayandığı değerler, işleyişi ve politikalarının Türkiye'de daha fazla tanınması ve anlaşılmasını sağlamaktır.

Proje toplam 4.200.000 AVRO tutarında işbirliği için çerçeve oluşturulmasını, ortaklıkların desteklenmesini ve **Kültür ve Sanat, Balıkçılık ve Tarım** konularında Türk sivil toplumları ile AB'deki benzer örgütler arasındaki diyalogun geliştirilmesini amaçlayan üç Hibe Programının gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. Ayrıca, bu proje, Türkiye-AB Sivil Toplum Diyalogu çerçevesinde gerçekleşmesi gereken, küçük ölçekli projelerle (tek seferlik toplantıların organizasyonu/katılımı, konferanslar, seminerler, çalıştaylar, vb.) **Mikro Hibe**

Programı kapsamında STK'lara finansal yardım sunulmasını amaçlamaktadır. Bununla birlikte, Mikro Hibe Programı STK'ların AB etkinliklerine katılımlarının desteklenmesini de hedeflemektedir.

Bu Başvuru Rehberi Balıkçılık ve Tarım Hibe Programının hedeflerini, önceliklerini ve uygunluk kriterlerini tanımlamaktadır.

Hibe Programının kurumsal çerçevesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS) ve Merkezi Finans ve İhale Birimi'ni (MFİB) kapsamaktadır.

Program Faydalanıcısı olarak ABGS, MFİB ile imzalanan Operasyonel Anlaşma kurallarınca projenin teknik uygulamasından sorumlu olacaktır ve Program Yetkilendirme Görevlisi'nin (PYG) gözetimi altında hibe projelerinin izlenmesini koordine edecektir. **MFİB** projenin Sözleşme Makamıdır ve Hibe Programlarının idari ve mali uygulamasından sorumludur. MFİB, hibe fonlarının doğru kullanımı konusunda nihai sorumluluğa sahiptir ve ihale, sözleşme ve ödemelerden sorumlu olup bu belgede **Sözleşme Makamı** olarak adlandırılacaktır.

Bu hibe programı 2007 Türkiye-AB Mali Yardım Programı dahilinde IPA-1 bileşeni altında Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

1.2. PROGRAMIN HEDEFLERİ VE ÖNCELİKLİ KONULAR

Bu Teklif Çağrısının genel hedefi, potansiyel faydalanıcıların Avrupa Birliği politika ve uygulamaları konusunda daha fazla bilgi sahibi olmalarını ve bu hususları daha iyi anlamalarını sağlamaktır. Buna ek olarak, Üye Ülkeler ve Türkiye'deki tarım, gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı sektörleri ile birlikte balıkçılık sektöründeki tüm aktörler arasında bağlantıları güçlendirerek ve karşılıklı deneyim alışverişi ile katılım için hazırlıklı olmalarına olanak vermektir.

Bu Teklif Çağrısının **özel hedefleri**:

- Balıkçılık, tarım, gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı sektörlerinde Türkiye ve AB Üye Ülkelerindeki sivil toplumlar arasında **uzun vadeli işbirliği ve ortaklıklar oluşturmak**.
- AB politikalarının planlanması ve uygulanması hususunda **en iyi uygulama ve bilgi alışverişini** teşvik etmek.

Tüm projeler bu teklif çağrısının özel hedeflerine uygun olmalıdır.

Projeler Tarım, Gıda Güvenliği, Veterinerlik, Bitki Sağlığı ve Balıkçılık sektörleri

çerçevesinde bir ya da birden fazla öncelik alanını kapsayacak şekilde sunulmalıdır:

Sektör 1: Tarım

Öncelik Alanları:

Aşağıdaki konulardan bir veya birkaçı vurgulanarak AB ülkelerindeki politika ve uygulamaların yerine getirilmesi:

- 1.1 Sürdürülebilir üretim yöntemleri ve verimlilik ve rekabet gücünün artırılması,
- 1.2 Üretici kuruluşları için pazarlama kanalları,
- 1.3 Pazarlama standartlarının uygulanması,
- 1.4 Kırsal kalkınma girişimleri,
- 1.5 Çiftlik ve arazi yönetimi,
- 1.6 Politika oluşturmaya katılım

Sektör 2: Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı

Öncelik Alanları:

- 2.1 AB politika ve uygulamalarının gerçekleştirilmesi,
- 2.2 Besin zincirinde izlenebilirlik ve öz değerlendirme sistemi için prosedür ve sistemlerin oluşturulması.

Sektör 3: Balıkçılık

Öncelik Alanları:

- 3.1 AB politika ve uygulamalarının gerçekleştirilmesi,
- 3.2 Üretici kuruluşların çalışması ve rolü,
- 3.3 Pazarlama standartlarının uygulanması.

1.3 SÖZLEŞME MAKAMI TARAFINDAN SAĞLANACAK MALİ DESTEK

Bu teklif çağrısı için ayrılan indikatif toplam tutar **2.200.000 AVRO**'dur. Sözleşme Makamı, hibe için ayrılan miktarın tümünü tahsis etmeme hakkını saklı tutar.

Hibe Miktarları

Bu program kapsamında verilecek hibeler aşağıda belirtilen alt ve üst sınırlar arasında olmalıdır:

- En düşük miktar: **50.000 AVRO**
- En yüksek miktar: **175.000 AVRO**

Hibe tutarı, Projenin uygun maliyetler toplamının **%50'sinden** az olamaz.

Ayrıca, hiçbir hibe tutarı, Projenin uygun maliyetler toplamının **%90'ından** fazla olamaz (aynı zamanda bkz. bölüm 2.1.4). Kalan tutar, başvuru sahibinin ya da ortaklarının kendi kaynaklarından ya da Avrupa Topluluğu bütçesi ya da Avrupa Kalkınma Fonu dışındaki başka bir kaynaktan sağlanmalıdır.

2. BU TEKLİF ÇAĞRISINA İLİŞKİN KURALLAR

Bu Rehber, Avrupa Komisyonu Dış Yardım Sözleşme Usulleri Uygulama Rehberi (PRAG) hükümlerine uygun olarak, bu Teklif Çağrısı çerçevesinde finanse edilecek projelerin sunulması, seçilmesi ve uygulanması ile ilgili kuralları içermektedir. (internette http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/index_en.htm adresinden ulaşabilirsiniz).

2.1. UYGUNLUK KRİTERLERİ

Finansmanı sağlanabilecek projelere ilişkin üç uygunluk kriteri bulunur:

- Hibe talebinde bulunabilecek başvuru sahipleri (2.1.1) ve ortakları (2.1.2),
- Hibe verilebilecek faaliyetler (2.1.3),
- Hibe tutarının belirlenmesinde dikkate alınabilecek maliyet türleri (2.1.4).

2.1.1 Başvuru Sahiplerinin Uygunluğu: Kimler başvurabilir?

(1) Hibe almaya hak kazanabilmek için, başvuru sahiplerinin aşağıdaki koşulları sağlaması gerekmektedir:

- Tüzel kişiliğe sahip olmak ve
- Kâr amacı gütmemek ve
- Sivil Toplum Kuruluşları, odalar ve borsalar, meslek kuruluşları, kooperatifler¹⁷⁹, birlikler (örn. üretici birlikleri, ihracatçı birlikleri, bölgesel belediye birlikleri* vb.), tüketici kuruluşları, üniversiteler*, belediyeler*, il özel idareleri*, olmak ve

* - **Üniversiteler** öncelikli alanlardan SADECE 1.1, 2.1 ve 3.1 altında başvuruda bulunabilirler.
- **Belediyeler ve bölgesel belediye birlikleri** öncelikli alanlardan SADECE 1.3, 1.4 ve 3.3 altında başvuruda bulunabilirler.
- **İl özel idareleri** öncelikli alanlardan SADECE 1.3, 1.4 ve 3.3 altında başvuruda bulunabilirler.

- Avrupa Birliği Üye Ülkeleri¹⁸⁰ ve Türkiye Cumhuriyeti'ne tabi olmak¹⁸¹ ve

179 "Kar amacı gütmeyen şirketlerin" bu teklif çağrısı altında uygun başvuru sahibi olmadıklarını dikkate alınız. Kooperatiflerin kesinlikle kar amacı gütmediklerini göstermeleri gerekmektedir. Kar amacı gütmeyen kooperatifler başvurularıyla birlikte, içinde karın hissedarlara dağıtılmasını yasaklayan bir hüküm bulunan kuruluş sözleşmesini sunarak faaliyetlerinde kesinlikle kar amacı olmadığını göstermek şartıyla bu programa başvurabilir. Ya da başvuru yapacak kuruluş son üç yılını kapsayan bir mali denetim raporu yoluyla, karının hissedarlara dağıtılmamış olduğunu göstermelidir. Bunun yanında Yönetim Kurulu karın sonraki 5 yıl içinde hissedarlara dağıtılmayacağını beyan etmelidir.

180 AB Üye Ülkeleri listesine http://europa.eu/abc/european_countries/eu_members/index_en.htm adresinden ulaşılabilir.

181 Bu uyruklu, kuruluşun ülke yasalarına göre kurulduğunu gösteren tüzüğü esasında belirlenir. Bu bağlamda, kuruluş tüzüğü bir başka ülkede kayıtlı herhangi bir tüzel kişilik, bölgede kayıtlı ya da "Mutabakat Zaptı" imzalamış olsa dahi, başvuru için uygun bir yerel kuruluş olarak değerlendirilmeyecektir.

- Projenin hazırlanması ve yönetiminden doğrudan sorumlu olmak, aracı olarak faaliyet göstermemek

Başvuru sahiplerin aşağıda verilen koşulları da sağlamaları gerekmektedir:

- Proje süresince oluşturulan ya da desteklenen gerekli tüm hizmetlerin sağlanmasından doğrudan sorumlu olmak
- Projeyi yürütecek mali ve operasyonel kapasiteye sahip olmak

BAŞVURUDA BULUNACAK KURULUŞLAR İÇİN ÖNEMLİ NOTLAR:
Başvuruda bulunacak kuruluşların bu hibe programı kapsamında uygun başvuru sahibi olabilmeleri için:

- i) Her bir başvuru sahibi sunulan proje alanının, kuruluşun tüzüğünde belirtilmiş olan, çalışma alanı kapsamında olduğunu göstermelidir.
- ii) STK'ların şubeleri, merkezlerinden aldıkları bir "teyit mektubu" sunmalıdır.

(2) Potansiyel başvuru sahipleri, aşağıdaki İnternet adresinde bulunan AK Dış Yardım Sözleşme Usulleri Uygulama Rehberi PRAG'ın 2.3.3 no.lu bölümünde verilen durumlardan herhangi birine giriyorsa, teklif çağrısına katılamaz veya hibeden yararlanamazlar:

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/index_en.htm

Başvuru sahipleri, Hibe Başvuru Formunun B Kısmı-VI. Bölümünde ("Başvuru Sahibinin Beyanı") yukarıdaki maddelerde bahsedilen durumlardan herhangi birinin kapsamına girmediklerini beyan etmek zorundadırlar.

2.1.2 Ortaklıklar ve Ortakların Uygunluğu

Başvuru sahipleri, aşağıda belirlenen şartlara uygun ortaklarla birlikte başvuruda bulunmalıdır.

Ortaklar

Başvuru sahiplerinin AB Üye Ülkelerinden¹⁸² en az bir uygun ortağı bulunmalıdır. Aday ülkelerden (Türkiye dahil) ortaklar uygun ortaklardır ancak başvuru sahiplerinin uygunluk kriterlerini sağlamamaktadır.

**AB ÜYE ÜLKELERİNDEN EN AZ BİR UYGUN ORTAĞI BULUNMAYAN
BAŞVURULAR DOĞRUDAN REDDEDİLECEK VE DEĞERLENDİRİLMEMEYE
ALINMAYACAKTIR!**

¹⁸² Ortak kuruluşları aramak için bu rehberin Ek I kısmına bakınız.

Başvuru sahibinin ortakları projenin tasarımına ve uygulamasına katılırlar ve ortakların giderleri de Hibe Başvuru Sahibinin giderleri gibi uygun gider olarak değerlendirilir. Dolayısıyla ortaklar, başvuru sahibi ile aynı uygunluk kriterlerini taşımak zorundadırlar. Bölüm 2.1.1’de bahsedilen kategorilere ek olarak aşağıda belirtilen kuruluşlar da uygun ortak olarak değerlendirilecektir:

- AB Üye Ülkelerinin ve aday ülkelerin Bölüm 2.1.1’de adı geçen (ya da eşdeğer) kuruluşları

Bir AB Üye Ülkesi ile zorunlu olan ortaklık dışında, yerel Türk Sivil Toplum Örgütleri¹⁸³ ve/veya diğer aday ülkelerin uygun kuruluşları gibi ikinci bir ortak da tavsiye edilmekle beraber zorunlu değildir. Ancak, öncelik yerel Türk Sivil Toplum Örgütlerinden ortaklarla başvuranlara verilecektir (Bkz. Bölüm 2.3 Proje Ön Teklifi Değerlendirme Tablosu ve Bölüm 3.3 Proje Başvuru Değerlendirme Tablosu).

Ortak sayısına ilişkin azami bir rakam yoktur ancak ortakların belirlenmesi sırasında **her bir ortağın proje içerisinde açık olarak tanımlanmış bir role sahip olduğundan** emin olunmalıdır.

Aşağıda yer alanlar “ortak” olarak kabul edilmemektedir ve “ortaklık beyannamesi” imzalamak zorunda değildir:

- İştirakçiler

Diğer kuruluşlar, projede iştirakçi olarak yer alabilir. Bu tür iştirakçiler projede gerçek bir rol üstlenir ancak günlük harcırahlar ve seyahat giderleri haricinde hibeden yararlanamazlar. İştirakçi kuruluşlar için, bölüm 2.1.1’deki uygunluk kriterlerini sağlama şartı yoktur. İştirakçiler, hibe başvuru formu kısım B bölüm IV’te “Başvuru Sahibinin Projeye Katılan İştirakçileri” bölümünde belirtilmelidirler.

- Alt-yükleniciler

Hibe faydalanıcıları projelerde tanımlı işleri alt yüklenicilere ihale edebilirler. Alt yükleniciler ortak ya da iştirakçi olmayıp, Ek IV’te standart hibe sözleşmesinde yer alan satın alma kurallarına tabidirler.

Başvuru Sahibi, lider kurum olarak hareket edecek ve seçilmesi halinde sözleşme tarafı (“Faydalanıcı”) olarak nitelendirilecektir.

2.1.3 Uygun projeler: Hibe başvurusunda bulunulabilecek projeler

¹⁸³ Bu hibe programı kapsamında yerel Sivil Toplum Örgütü:

- yerelden insanlar tarafından, o bölgenin sorunlarıyla ilgilenmek üzere bir yerel girişim yoluyla kurulmuş olan ve projenin uygulanacağı yerde yerleşik olan ve faaliyet gösteren,
- bütçe kullanımında ve çalışma programları oluşturmada özerk olan (örn. bir kuruluşun şubesi olarak hareket etmeyen)
- yıllık ortalama geliri (üye aidatları ve bağışlar dahil) 50.000 Avro olan ve herhangi bir şubesi olmayan kuruluş demektir (Gerekli destekleyici belgeler Sözleşme Makamı tarafından talep edildiğinde sunulacaktır. Bkz 2.4).

Tanım:

Bir proje birbiriyle ilişkili bir dizi faaliyetten oluşur.

Süre

Bir projenin planlanan süresi **9 aydan az, 18 aydan fazla** olamaz.

Sektörler veya Konular

Proje başvuruları **tarım, gıda güvenliği, veterinerlik, bitki sağlığı ve balıkçılık** alanlarında aşağıda belirtilen **üç öncelik alanından bir veya daha fazlasını** kapsayacak şekilde sunulmalıdır:

Sektör 1: Tarım

Öncelik Alanları:

Aşağıdaki konulardan bir veya birkaçı vurgulanarak AB ülkelerindeki politika ve uygulamaların yerine getirilmesi:

- 1.1 Sürdürülebilir üretim yöntemleri ve verimlilik ve rekabet gücünün artırılması,
- 1.2 Üretici kuruluşları için pazarlama kanalları,
- 1.3 Pazarlama standartlarının uygulanması,
- 1.4 Kırsal kalkınma girişimleri,
- 1.5 Çiftlik ve arazi yönetimi,
- 1.6 Politika oluşturmaya katılım

Sektör 2: Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı

Öncelik Alanları:

- 2.1 AB politika ve uygulamalarının gerçekleştirilmesi,
- 2.2 Besin zincirinde izlenebilirlik ve öz değerlendirme sistemi için prosedür ve sistemlerin oluşturulması.

Sektör 3: Balıkçılık

Öncelik Alanları:

- 3.1 AB politika ve uygulamalarının gerçekleştirilmesi,
- 3.2 Üretici kuruluşların görevi ve rolü,
- 3.3 Pazarlama standartlarının uygulanması.

Yer

Proje, şu ülkelerden en az birinde yürütülmelidir: Türkiye, AB Üye ülkeleri ve Aday ülkeleri.

Proje Türleri

Projeler AB Üye Ülkeleri, Türkiye ve projede yer alıyorsa diğer AB Aday Ülkelerde tarım, gıda güvenliği, veterinerlik, bitki sağlığı ve balıkçılık sektörlerindeki sivil toplum aktörleri arasında **uzun vadeli işbirliği ve ortaklık kurmayı** ve AB politikalarının planlanması ve uygulanmasına ilişkin **en iyi uygulamalar ile bilgi alışverişini** teşvik etmeyi amaçlamalıdır.

Sunulan projeler tarım, gıda güvenliği, veterinerlik, bitki sağlığı ve balıkçılık sektörleri altındaki **öncelik alanlarından bir veya daha fazlasını** kapsayacak şekilde sunulmalıdır.

Aşağıda bazı örnek proje konuları verilmektedir, ancak bu durum, söz konusu projelerin listedekilerle sınırlı olduğu anlamına gelmemelidir:

Sektör 1: Tarım

Aşağıdaki konulardan bir veya birkaçı vurgulanarak AB ülkelerindeki politika ve uygulamaların yerine getirilmesi:

Öncelik Alanı 1.1: Sürdürülebilir üretim yöntemleri ve verimlilik ve rekabet gücünün artırılması:

- Organik tarım ve iyi tarımsal uygulamaların benimsenmesi ve en iyi şekilde yerine getirilmeleri için kural ve uygulamalar üzerine çalışmalara yönelik projeler,
- Özellikle çevreye en az zararı veren tarımsal üretim çalışmalarını kapsayan projeler (örneğin, jeotermal enerji ile ısıtılan seralarda üretim),
- Sürdürülebilir üretim yöntemleri için yaygınlaştırma hizmetleri üzerine araştırma projeleri.

Öncelik Alanı 1.2: Üretici kuruluşları için pazarlama kanalları:

- AB üretici kuruluşları tarafından kullanılan pazarlama kanalları ve pazar mekanizması (örneğin, ihale) konularında yapılan araştırmaları, farklı pazarlama kanalı seçeneklerini ve Türkiye'deki üretici kuruluşlarının işletme yapılarının analizini, en uygun seçeneklerin benimsenmesine ve uyarlanmasına ve üretici kuruluşların işletme yapılarının organizasyonuna ve/veya yeniden organize edilmesine ilişkin çalışmaları kapsayan projeler,
- Tarım ürünleri için kullanılan fiyat izleme sistemleri üzerine araştırmaları ve bu sistemlerin tanıtımına ilişkin projeler.

Öncelik Alanı 1.3: Pazarlama standartlarının uygulanması: (bu teklif çağrısının amaçları çerçevesinde pazarlama standartları zeytin yağı ve sofr zeytini, taze ve/veya işlenmiş meyve ve sebze, muz, süs bitkileri, et, süt ve süt ürünleri, sürülebilir yağlar, yumurta, yumurta ürünleri ve kümes hayvanları eti ile ilgili olanları kapsamaktadır)

- Pazarlama standartlarına ilişkin mevzuatı, bu standartların üretim ve pazarlama zincirinin her aşamasında farklı operatörler (örneğin, Üretici kuruluşlar, tüccarlar, perakendeciler vb.) tarafından nasıl uygulandığını ve denetlendiğini analiz etmeyi amaçlayan projeler,
- Söz konusu standartların üretici kuruluşlar, odalar, toptan satış pazarları vb. tarafından uygulanabilmesine yönelik organizasyonel gereklilikler üzerine çalışmaları kapsayan projeler,

- Gerekli tarımsal yaygınlaştırma hizmetlerini oluşturma ve bilgi erişimine yönelik projeler.

Öncelik Alanı 1.4: Kırsal kalkınma girişimleri:

- Yerel ortaklık kapasitesi ve faaliyet ağı oluşturmayı amaçlayan projeler (örneğin, özel bir ürün üzerinde uzmanlığı paylaşan farklı bölgelerde ortak pazarlama ya da paylaşılan bir kültür mirasa dayanılarak ortak turizm girişimlerinin geliştirilmesi),
- Kırsal alanların kalkınmasına yeni ve yaratıcı yaklaşımları teşvik eden girişimlerin belirlenmesine yönelik projeler (örneğin, yeni bir ürünün, sürecin, örgütün ya da pazarın tanıtımı),
- Başka yerlerde geliştirilen yeniliklerin araştırılmasına, transfer ve adapte edilmesine yönelik projeler (örneğin, geleneksel teknik bilgi yapılarının modernleştirilmesi ya da başka politika müdahalelerinin tatminkâr ve sürdürülebilir biçimde çözemediği, daimi kırsal sorunlara yeni çözümler bulma),
- Araştırma ve geliştirme merkezleri ile bağlantıların oluşturulmasına yönelik projeler.

Öncelik Alanı 1.5: Çiftlik ve arazi yönetimi: (Çiftlik yönetimi, AB'nin çiftliklere ilişkin mevzuatında yer alan kayıt tutma gerekliliklerini (örneğin, süt kaydı, uygulanan veteriner ilaçları, çiftliklerden ve çiftliklere yapılan sevkıyatlar vb.) ve kullanılan muhasebe sistemlerini kapsar ancak bunlarla sınırlı değildir. Arazi yönetimi ise tarımsal araziye ilişkin AB mevzuatında yer alan yasal gereklilikleri (örneğin, gübre kullanımı, farklı çiftçilik tipleri, tarım ilacı kullanımı vb.) içerir.

- Çiftlik yönetimi, çiftlik yardımı ve çiftlik danışmanlık hizmetleri ile ormancılık danışmanlık hizmetleri oluşturmaya uygun kural ve ilkelerin araştırılmasına yönelik projeler,
- Bu hizmetlere yönelik bilgi gereksinimleri ve teşkilat yapıları hususunda yapılan çalışmaları kapsayan projeler,
- Çiftçiler ve diğer paydaşlara sağlanacak bilgilerin toplanmasına yönelik projeler,
- Yaygınlaştırma hizmetleri ve yaygınlaştırmada kullanılan araçlar ile bunların tanıtılmasını kapsayan araştırmalara yönelik projeler.

Öncelik Alanı 1.6: Politika oluşturmaya katılım:

- Lobi çalışmalarını, politika oluşturmaya katılım için kullanılan araçların analizini kapsayan projeler,
- Farklı aktörler için bilgi kaynaklarının geliştirilmesi ve bu bilginin erişime yönelik projeler.

Sektör 2: Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı

Öncelik Alanı 2.1: AB politika ve uygulamalarının gerçekleştirilmesi:

- Özellikle gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı alanlarındaki AB mevzuatına ilişkin araştırmaları kapsayan projeler,
- Besin zincirindeki farklı aktörlerin (örneğin; çiftçiler, üreticiler, işleyiciler, tüccarlar, üniversiteler, mesleki örgütler vb.) rol ve sorumlulukları ve bunların nasıl ele alındığına ilişkin projeler.

Öncelik Alanı 2.2: Besin zincirinde izlenebilirlik ve öz değerlendirme sistemi için prosedür ve sistemlerin oluşturulması:

- Besin zincirinde izlenebilirlik ve öz değerlendirmeye ilişkin kanuni gerekliliklerin ve bunların farklı aktörler üzerindeki etkilerinin incelenmesine yönelik projeler,
- Farklı aktörler tarafından (örneğin, üretici kuruluşlar, tüccarlar vb.) besin zinciri izleme sistemi ve prosedürlerin oluşturulması ve/veya tanıtılması/adapte edilmesine yönelik çalışmaları kapsayan projeler,
- Operatörler tarafından öz değerlendirme sistemi (örneğin, HACCP sistemleri) oluşturulması ve tanıtılmasına yönelik projeler,
- Yaygınlaştırma faaliyetlerinin desteklenmesini amaçlayan projeler.

Sektör 3: Balıkçılık

Öncelik Alanı 3.1: AB politikalarının ve uygulamalarının gerçekleştirilmesi:

- AB ortak balıkçılık politikası mevzuatına, farklı aktörlerin rol ve sorumluluklarına (üniversiteler, balıkçılık sektöründeki üretici kuruluşlar, tüccarlar vb.) ve benzer sistemlerin benimsenmesine ilişkin çalışmaları içeren projeler.

Öncelik Alanı 3.2: Üretici kuruluşların görevi ve rolü:

- Balıkçılık sektöründeki tanınmış üretici kuruluşların ilkelerini kullanmayı amaçlayan projeler,
- Balıkçılık sektöründeki üretici kuruluşların işletilmesine yönelik yapısal gereklilikleri ve bunun aynı sektördeki Türk üretici kuruluşlarda adaptasyonuna ilişkin projeler,
- Balıkçılık sektöründeki üretici kuruluşların operasyonel programlarının geliştirilmesine ve AB'deki uygulamalarına ve Türk üretici kuruluşları tarafından uyarlanmalarına yönelik projeler,
- Balıkçılık sektöründeki üretici kuruluşlar tarafından kullanılan Bilgi Teknoloji sistemlerinin tanıtılmasına yönelik projeler.

Öncelik Alanı 3.3: Pazarlama standartlarının uygulanması:

- Balıkçılık ürünleri için pazarlama standartlarına ilişkin AB mevzuatı hususunda, bu standartların farklı operatörler tarafından (örneğin, balıkçılık sektöründeki üretici kuruluşlar, tüccarlar, toptancılar, perakendeciler vb.) üretim ve pazarlama zincirinin her aşamasında nasıl uygulandığı ve denetlendiği konularında yapılan araştırmaları kapsayan projeler,
- Söz konusu standartların üretici kuruluşlar, odalar, toptan satış pazarlarında vb. uygulanabilmesine yönelik organizasyonel gereklilikler hakkında çalışmaları ve bu amaçla kullanılan sistemlerin tanıtılmasını içeren projeler,
- Bilgi erişimi ve ihtiyaç duyulan yaygınlaştırma hizmetlerinin oluşturulmasına yönelik projeler.

Faaliyet Türleri

Teklif edilen projeler aşağıda listelenen **faaliyetleri** içerebilir. Söz konusu faaliyetler örnek olarak verilmiştir ve aşağıda listelenenlerle sınırlı değildir:

- Eğitimler,
- alıştay, seminer, konferans, internet forumları vb. organizasyonları,
- Çalışma ve saha ziyaretleri,
- iletişim ağları oluşturma,
- farkındalık yaratma faaliyetleri,
- yayın, basım,
- bilgilendirme kampanyaları.

Teklifler sadece tek bir faaliyete odaklanmamalıdır. Organizasyon faaliyetleri net olarak belirlenmiş hedefler, hedef gruplar ve planlanan snularla birlikte bir dizi tutarlı faaliyeti ortaya koyan bağımsız etkinlikler olmalıdır.

Projenin tamamlanmasını takiben ortaklığın devamı için strateji, belgeler (resmi ve gayri resmi işbirliği anlaşmaları) ve önlemler proje kapsamında tanımlanmalıdır.

Tüm projeler, uygun bilgi ve tanıtım materyalleri yoluyla proje tasarımlarında ve sunulan fırsatlara erişim açısından kadın ve erkeklerin eşit katılımını gözetmelidir.

Aşağıda belirtilen türde faaliyetleri içeren projeler uygun değildir:

- Sadece veya büyük ölçüde, çalıştaylara, seminerlere, konferanslara, kongrelere katılım için bireysel finansman sağlanmasını içeren projeler,
- Sadece veya büyük ölçüde çalışma ya da eğitim kursları için verilecek bireysel burslara yönelik projeler,
- Konferanslar, yuvarlak masa oturumları, seminerler ya da benzeri bir kerelik faaliyetler. Bu faaliyetler yalnızca daha kapsamlı bir projenin parçasını oluşturuyor olmaları durumunda finanse edilebilecektir. Bu amaç doğrultusunda, herhangi bir konferans için hazırlık faaliyetleri ve işlemlerin yayımlanması kendi başlarına daha kapsamlı bir proje oluşturmamaktadır,
- Yerel kuruluşların olağan (rutin) faaliyetlerini finanse eden, özellikle de işletme maliyetlerini karşılayan, projeler,
- Akademik araştırma ve fizibilite çalışmaları (daha geniş bir projenin parçası değilse),
- İdeolojik açıdan önyargılı ya da partizan olan faaliyetler,
- Siyasi partileri destekleyen projeler,
- MFİB'yle sözleşme imzalanmadan önce başlatılan faaliyetler ya da aynı faaliyet için başka kaynaklardan fon almadan önce başlayan projeler,
- Yeni bir tesisin ya da ek bir binanın inşaatı gibi tesislerin hayata geçirilmesi için gerekli inşaat ve yatırım alışmaları,
- Doğrudan ithalat-ihracat projeleri,
- Ticari faaliyetler,
- Sosyal hizmet sağlama (gıda, giyecek, vb.),
- Hibe elde etme faaliyetleri (diğer bir deyişle, diğer kurumlar ya da bireyler için hibe ya da kredi sağlamak (mali ya da ayni) için hibe kullanımı),
- Esas olarak ekipman satın alımına yönelik projeler.

Başvuruların sayısı ve her bir başvuru sahibi için sağlanacak hibeler

Bir başvuru sahibi, bu teklif çağrısı kapsamında birden fazla başvuru yapabilir.

Bir başvuru sahibi, bu teklif çağrısı kapsamında birden fazla hibeden yararlanamaz.

Bir başvuru sahibi, aynı zamanda başka bir başvuruda ortak olarak yer alabilir.

Ortaklar, birden fazla başvuruda yer alabilir. Ancak, bu teklif çağrısı kapsamında birden fazla hibeden yararlanamaz.

2.1.4 *Maliyetlerin uygunluğu: Hibe kapsamında dikkate alınabilecek maliyetler*

Bir hibe için sadece ‘uygun maliyetler’ dikkate alınabilir. Uygun olarak kabul edilen ve edilmeyen maliyetler aşağıda verilmiştir. Bütçe, hem bir maliyet tahmini hem de “uygun maliyetler” için tavan niteliğindedir. Uygun maliyetler, götürü maliyetlere değil (günelik ve dolaylı maliyetler hariç), destekleyici belgelerde yer alan gerçek maliyetlere (projenin uygulanması sırasında yapılacak fiili maliyetlere) dayandırılmalıdır.

Hibe verilmesi yönünde yapılacak tavsiye kararı, sözleşmenin imzalanmasından önceki kontrol sürecinde bütçe değişikliği gerektiren herhangi bir sorun çıkmamasına bağlıdır (örneğin, aritmetik hatalar, tutarsızlıklar ya da gerçekçi olmayan maliyetler ve diğer uygun olmayan maliyetler). Kontroller, söz konusu hata ya da tutarsızlıklar için başvuru sahibinden ilave açıklama istenmesini ve Sözleşme Makamının hibe tutarında değişiklik yapmasını veya indirimde gitmesini gerektirebilir. **Bütçedeki muhtemel değişiklikler, Sözleşme Makamından talep edilen hibe miktarını ya da eş finansman yüzdesini artırmayacaktır.**

Bu nedenle, **gerçekçi ve maliyet-etkin bütçeler** sunmak başvuru sahibinin yararına olacaktır.

Uygun doğrudan maliyetler

Bu Teklif Çağrısı kapsamında maliyetlerin uygun doğrudan maliyet kabul edilebilmesi için, bu maliyetlerin Standart Hibe Sözleşmesinin Genel Koşullar bölümünün 14. maddesindeki hükümlere uygun olması gerekmektedir (Bkz. Ek F).

Önemli Not 1: Ekipman ve malzeme alımı ile ilgili toplam tutar, doğrudan uygun maliyetlerin toplamının %20'sinden fazla olamaz.

Yedek Akçe

Proje doğrudan uygun maliyetinin %5'ini geçmemek kaydıyla proje bütçesi dâhilinde bir Yedek Akçe bulunabilir. Bu Yedek Akçe sadece Sözleşme Makamı'nın **yazılı ön onayı** ile kullanılabilir.

Uygun Dolaylı Maliyetler (genel idari giderler)

Proje ile ilgili yapılan genel idari giderleri karşılamak için, projenin toplam doğrudan uygun maliyetinin %7'sini aşmayan götürü tutar, dolaylı maliyetler olarak talep edilebilir.

Eğer başvuru sahibi, Avrupa Birliği bütçesinden finanse edilen bir işletme hibesi alıyorsa; hiçbir dolaylı maliyet, teklif edilen proje bütçesinden talep edilemez.

Aynı Katkı

Aynı katkılar, gerçek harcamaları yansıtmazlar ve finansmanı hibeden karşılanabilecek giderler değildir. Bu katkılar, Faydalanıcı tarafından sağlanan eş finansman olarak değerlendirilemez.

Projede görevli personelin maliyeti aynı katkı değildir; bu maliyet Faydalanıcı veya ortakları tarafından karşılanıyorsa proje bütçesinde eş-f finansman olarak gösterilebilir.

Yukarıda aksine bir hüküm olsa dahi, Faydalanıcı tarafından sunulan projede aynı katkı öngörülmekteyse, bu katkının temin edilmesi gerekmektedir.

Uygun Olmayan Maliyetler

Aşağıdakiler uygun olmayan maliyetlerdir:

- Borçlar ve oluşabilecek zararlar için oluşturulan karşılıklar,
- Faiz borçları,
- Hâlihazırda başka bir kapsamda finanse edilen bütçe kalemleri,
- Arazi ve mevcut binaların satın alınması ve kiralanması,
- Leasing giderleri,
- Döviz kuru dönüşüm masrafları ve maliyetleri ile projeye özel Avro hesabına ilişkin döviz kuru zararları ile birlikte tamamen finansal nitelikteki diğer giderler,
- KDV dâhil olmak üzere, vergiler,
- İkinci el ekipman satın alımı,
- Amortisman giderleri,
- Para cezaları, finansal cezalar ve mahkeme masrafları,
- Banka masrafları, teminat masrafları ve benzer masraflar,
- Aynı katkılar,
- Gümrük ve ithalat vergileri ve diğer harçlar,
- Üçüncü taraflara verilen krediler.

Önemli Not 2: Aşağıda belirtilen koşullar dışında kamu görevlileri proje kapsamında istihdam edilemez ve kamu görevlilerine herhangi bir maaş ödenemez:

- Proje kapsamında görevlendirilen kamu görevlilerinin hibe faydalanıcısı veya ortaklarının bordrolu çalışanı olması ve söz konusu kurumlardan gerekli izinleri almış olmaları durumunda, hibe faydalanıcısı veya ortakları tarafından ödenen maaşları eş-f finansman sayılabilir.
- Kurumlarından **ücretsiz izin** almaları durumunda, projeden kendilerine ücret ödenebilir.

2.2. BAŞVURU ŞEKLİ VE YAPILACAK İŞLEMLER

2.2.1 Başvuru Formu

Başvurular bu Rehberin eki olan hibe başvuru formunun (Ek A) içinde yer alan proje ön teklifindeki talimatlar doğrultusunda yapılmalıdır

Başvuru sahipleri başvurularını İngilizce yapmalıdırlar.

Proje ön teklifinin hazırlanmasına ilişkin hatalar ya da önemli uygunsuzluklar veya başvuru formundaki önemli tutarsızlıklar (Örneğin: Bütçede belirtilen miktarların başvuru formunda belirtilenlerle tutarsızlık göstermesi) başvurunun reddine yol açabilir.

Başvuru sahibinden, sadece sunulan bilginin açık olmaması ve bu yüzden Sözleşme Makamı'nın tarafsız bir değerlendirme yapmasına engel teşkil etmesi durumunda, ek açıklama talep edilecektir.

El yazısı ile hazırlanmış başvurular kabul edilmeyecektir.

Sadece başvuru formu ve doldurulması gereken matbu ekler (bütçe, mantıksal çerçeve) değerlendirilecektir. Bundan dolayı, bu belgelerin proje ile ilgili TÜM bilgileri içeriyor olması büyük önem taşımaktadır. **İlave olarak başka ek gönderilmemelidir.**

2.2.2 Başvurular nereye ve nasıl yapılacaktır?

Başvurular A4 boyutunda bir orijinal ve 2 kopya olarak birlikte sunulmalıdır. Başvuru Formunun tamamı (Kısım A: ön teklif formu ve Kısım B: başvuru formu), bütçe ve mantıksal çerçevenin ayrıca elektronik formatta (CD-Rom) ayrı ve tek bir dosya halinde (örneğin; Başvuru Formu ayrı dosyalara bölünmemeli; tek bir dosya olarak kaydedilmelidir) sunulması gerekmektedir. Elektronik format, matbu versiyonla **birebir aynı** içeriğe sahip olmalıdır.

Kontrol Listesi (Hibe Başvuru Formu Kısım B Bölüm V) ile Başvuru Sahibinin beyanının (Hibe Başvuru Formu Kısım B Bölüm VI) ayrı ayrı zımbalanması ve zarfa konması gerekmektedir.

Başvuru sahibinin farklı pek çok teklif göndermesi halinde, her birinin ayrı ayrı teslim edilmesi gerekmektedir.

Dış zarfın üzerinde teklif çağrısının ilgi numarası (TR0703.01-02/FA) ve başlığı, ("Sivil Toplum Diyalogu II: Balıkçılık ve Tarım Hibe Programı") ile başvuru sahibinin tam adı ve adresi ve "NOT TO BE OPENED BEFORE THE OPENING SESSION" ve "AÇILIŞ OTURUMUNDAN ÖNCE AÇMAYINIZ" ibareleri yer almalıdır.

Başvurular, kapalı (mühürlü) zarf içinde iadeli taahhütlü posta ile, özel kargo şirketi ile veya elden (elden teslim eden kişiye imzalı ve tarihli bir alındı belgesi verilecektir) aşağıdaki adrese gönderilmeli/teslim edilmelidir:

Posta adresi - Elden teslim ya da özel kargo hizmeti için adres:

*Merkezi Finans ve İhale Birimi
Sn. Muhsin ALTUN (PYG- MFİB Başkanı)*

Eskişehir Yolu 4.Km 2.Cad.
(Halkbank Kampüsü) No: 63 C-Blok
06580 Söğütözü / Ankara / TÜRKİYE
Referans: CFCU/TR0703.01-02/FA
Sivil Toplum Diyaloğu II: Bahkçılık ve Tarım Hibe Programı

Başka yollarla (örneğin, faks ya da elektronik posta ile) gönderilen ya da başka adreslere teslim edilen başvurular reddedilecektir.

Başvuruların işleme alınmasını kolaylaştırmak için, başvuru evrakları A4 boyutunda, asıl dosya ve iki suret halinde ve her biri aşağıdaki sırada sunulmalıdır:

1. Proje Ön Teklifi- Hibe Başvuru Formu Kısım A
Lütfen yukarıda adı geçen belgeyi ayrı olarak zımbalayın!
2. Başvuru Formu- Hibe Başvuru Formu Kısım B (Bölüm I, II, III, IV dahil),
Bütçe (Ek B),
Mantıksal çerçeve (Ek C)
Proje koordinatörü ve ekibin kilit üyelerinin özgeçmişleri (Ek H),
Lütfen her bir belgeyi ayrı ayrı zımbalayın!
3. Kontrol listesi- Hibe Başvuru Formu Kısım B, Bölüm V ve
Başvuru Sahibinin Beyanı- Hibe Başvuru Formu Kısım B, Bölüm VI
Lütfen yukarıda adı geçen belgeleri ayrı ayrı zımbalayın!
4. Değerlendirme Tablosu- Hibe Başvuru Formu Kısım B, Bölüm VII
Lütfen yukarıda adı geçen belgeyi ayrı ayrı zımbalayın!

Başvuru sahipleri, Başvuru Formu Kısım B Bölüm V’de yer alan Kontrol Listesini kullanarak, başvurularının eksiksiz olduğunu doğrulamalıdır. Eksik başvurular reddedilebilir.

2.2.3 Başvuruların Teslimi için Son Tarih

Başvuruların teslimi için son tarih **22 Mart 2010**’dur ve son tarihin teyidi için yollama tarihi, damga pulu tarihi veya tediye tarihi esas alınacaktır. Elden yapılan başvurular **22 Mart 2010, yerel saat 16.00’ya kadar kabul edilecektir** ve bunun teyidi için imzalı ve tarihli alındı belgesi esas alınacaktır. Son başvuru tarihinden sonra sunulan başvurular doğrudan reddedilecektir.

Bununla birlikte, Sözleşme Makamı, değerlendirme sürecinin etkinliğini korumak için birinci değerlendirme aşamasının onay tarihinden sonra başvuruları reddedebilir (örn. Açılış ve İdari Uygunluk Kontrolü) (Bkz. 2.5.2’de öngörülen zaman çizelgesi).

2.2.4 Başvuru ile İlgili Daha Fazla Bilgi

Sorularınızı, tekliflerin alınması için belirlenen son başvuru tarihinin **21 gün** öncesine kadar, teklif çağrısının ilgi numarasını açıkça belirterek, faks ya da elektronik posta ile aşağıdaki adrese gönderebilirsiniz (**Referans: CFCU/TR0703.01-02/FA - Sivil Toplum Diyaloğu II: Bahkçılık ve Tarım Hibe Programı**):

E-posta adresi: csd.fa@cfcu.gov.tr

Faks: +90 312 286 70 72

Belirtilen tarihten sonra Sözleşme Makamı soruları cevaplamak yükümlülüğünde değildir.

Sorulara, başvuru teslim tarihinden **en geç 11 gün** öncesine kadar yanıt verilecektir.

Başvuru sahiplerine eşit muamele sağlamak amacıyla, Sözleşme Makamı bir başvuru sahibi, proje ortağı, bir proje veya projenin belirli faaliyetlerinin uygunluğu konusunda ön görüş beyan etmez.

Diğer başvuru sahiplerini de ilgilendirebilecek sorular, yanıtlarıyla birlikte, internette <http://www.cfcu.gov.tr>; <http://www.abgs.gov.tr> adreslerinde ve EuropeAid internet sitesinde (http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/index_en.htm) yayımlanacaktır. Bu sebeple yayınlanan soru ve yanıtlara ilişkin bilgi almak amacıyla yukarıdaki internet sitelerinin düzenli olarak kontrol edilmesi tavsiye edilmektedir.

2.3. BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SEÇİMİ

Başvurular, Sözleşme Makamı ve bağımsız değerlendiricilerin muhtemel destekleri ile incelenecek ve değerlendirilecektir. Başvuru sahiplerince sunulan tüm projeler aşağıdaki aşama ve kriterlere göre değerlendirilecektir:

Başvurunun değerlendirmesi sonucunda teklif edilen projenin Bölüm 2.1.3'te belirtilen uygunluk kriterlerini sağlamadığı tespit edilirse, başvuru sadece bu sebepten dolayı reddedilecektir.

(1) 1. AŞAMA: AÇILIŞ OTURUMU VE İDARİ KONTROL

Aşağıdakiler değerlendirilecektir:

- Son başvuru tarihine riayet edilmiş midir? Eğer son başvuru tarihine riayet edilmemişse, teklif otomatik olarak reddedilecektir.
- Başvuru Formu, Kontrol Listesindeki (Hibe Başvuru Formu Kısım B Bölüm 5) 1 ile 5. maddeler arasında belirtilen bütün kriterleri karşılamakta mıdır? İstenilen bilgilerden herhangi biri eksik veya yanlış ise, proje teklifi **yalnızca bu esasa dayanarak** reddedilebilir ve proje teklifi bu noktadan sonra değerlendirilmez.

Açılış oturumu ve idari kontrolden sonra, Sözleşme Makamı tüm başvuru sahiplerine, başvurularının son teslim tarihinden önce teslim edilip edilmediğine, başvurularına verilen referans numarasına ve başvuru formlarının değerlendirme için önerilip önerilmediğine dair bir mektup gönderecektir.

(2) 2. AŞAMA: PROJE ÖN TEKLİFİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İlk idari kontrolü geçen Proje Ön Teklifleri; söz konusu projenin ilgililiği, esası ve etkililiği ile uygulanabilirliği ve sürdürülebilirliği açısından değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Sözleşme Makamı, gerekli görülmesi durumunda (örneğin, beklenen teklif sayısından daha az teklifin alınması durumunda), Proje Ön Teklif değerlendirilmesini atlama ve ilgili tekliflerin tamamının değerlendirilmesine devam edilmesi hakkını saklı tutar.

Lütfen Proje Ön Tekliflerine verilen puanların, Başvuru Formuna verilenlerden tümüyle bağımsız olduğunu göz önünde bulundurunuz.

Proje Ön Teklifine aşağıda verilen Değerlendirme Tablosunda yer alan açılıma uygun olarak

toplam 50 üzerinden puan verilecektir. Değerlendirme, ayrıca, Hibe Başvuru Formunun Ek A'sını oluşturan Proje Ön Teklifi Hazırlama Kılavuzu'nda verilen talimatlara uygunluğu da teyit edecektir.

Değerlendirme kriterleri, bölümlere ve alt bölümlere ayrılmıştır. Her alt bölüme aşağıdaki esaslara göre 1 ile 5 arasında bir puan verilecektir: 1 = çok zayıf; 2 = zayıf; 3 = yeterli; 4 = iyi; 5 = çok iyi

	Puanlar	
1. Projenin ilgililiği	Alt puan	
1.1 Projenin, genelde hedef bölgenin özelde ise hedef grup ve nihai yararlanıcıların ihtiyaçları ve sorunlarıyla ilgililiği	5	
1.2 Projenin, Rehberde belirtilen öncelik ve hedeflerle ilgililiği	5(x2)*	
2. Projenin etkililiği ve uygulanabilirliği	Alt puan	
2.1 Sorunun tanımlanması ve analizinin değerlendirilmesi.	5	
2.2 Teklif edilen faaliyetlerin değerlendirilmesi (hedef, amaç ve beklenen sonuçlar açısından uygulanabilirliği ve tutarlılığı).	5(x2)*	
2.3 Tüm paydaşların ve eğer varsa, teklif edilen ortakların rolünün ve projeye katılım düzeyinin değerlendirilmesi. (AB Üye Ülkelerdeki uygun kuruluşlarla ortaklık yapılması zorunludur. Buna ek olarak ilgili yerel Türk STK'ları dahil edilmiş ve katılımları detaylı bir şekilde gerekçelendirilmiş ise tam puan verilecektir)	5(x2)*	
3. Projenin sürdürülebilirliği	Alt puan	
3.1 Projenin başlangıç tarihinden önce ve uygulama dönemindeki temel varsayımlar ve risklere ilişkin tanımlamaların değerlendirilmesi.	5	
3.2 Projenin hedef gruplar ve nihai yararlanıcılar üzerindeki, uzun dönemli sürdürülebilir etkisine ilişkin tanımlamaların değerlendirilmesi.	5	
TOPLAM PUAN	50	

*Bu puanlar önemlerinden ötürü 2 ile çarpılmaktadır.

Tüm Proje Ön Teklifleri değerlendirildikten sonra, teklif edilen projelerin aldıkları toplam puanlara göre sıralandığı bir liste hazırlanacaktır.

İlk olarak, "İlgililik" başlığı altında en az 12 puan alan ve aynı zamanda toplamda en az 30 puan alan proje teklifleri ön seçimde dikkate alınacaktır.

İkinci olarak, proje ön teklif listesi, puan sıralamasına uygun olarak talep edilen hibe miktarı toplamı, bu teklif çağrısı kapsamında mevcut olan hibe miktarının iki katı oluncaya kadar azaltılacaktır.

Bunu müteakip Değerlendirme Komitesi, ön seçimi geçen başvuruları değerlendirmeye başlayacaktır.

(3) 3.AŞAMA: BAŞVURU FORMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Teklif edilen bütçe dâhil olmak üzere, başvuruların kalitesinin ve başvuru sahibinin ve ortaklarının kapasitesinin değerlendirilmesi aşağıda yer alan Değerlendirme Tablosundaki kriterlere göre yapılacaktır. İki tür değerlendirme kriteri bulunmaktadır: seçim kriterleri ve hibe verme kriterleri.

Seçim kriterleri, aşağıda belirtilen hususları yerine getirmede, başvuru sahiplerinin mali ve operasyonel kapasitelerinin değerlendirilmesine yardımcı olmak için kullanılmaktadır:

- projenin yürütüldüğü süre içerisinde faaliyetlerini sürdürmek ve gerektiğinde projenin finansmanına katkıda bulunmak için istikrarlı ve yeterli finansman kaynaklarına sahip olmak;
- teklif edilen projeyi başarı ile tamamlamak için gerekli yönetim kapasitesine, profesyonel yeterliliğe ve niteliğe sahip olmak. Bu husus başvuru sahibinin tüm ortakları için de geçerlidir.

Hibe verme kriterleri, sunulan başvurularının kalitesinin, belirlenen hedefler ve öncelikler bakımından değerlendirilmesine ve hibelerin, teklif çağrısının genel etkililiğini azami düzeye çıkartan projelere verilmesine imkan sağlamaktadır. Bu kriterler, Sözleşme Makamının hedef ve önceliklerine uygun ve Topluluk finansmanının görünürlüğünü (bkz. http://ec.europa.eu/europeaid/work/visibility/index_en.htm) sağlayan projelerin seçilmesine imkân tanır. Bu kriterler; Projenin ilgililiği, teklif çağrısı hedefleriyle uyumu, kalitesi, beklenen etkisi, sürdürülebilirlik ve maliyet etkinliği gibi hususları içerir.

Puanlama:

Değerlendirme kriterleri, bölümlere ve alt bölümlere ayrılmıştır. Her alt bölüme, aşağıdaki esaslara göre 1 ile 5 arasında bir puan verilecektir: 1 = çok zayıf; 2 = zayıf; 3 = yeterli; 4 = iyi; 5 = çok iyi.

Değerlendirme Tablosu

Bölüm	En Yüksek Puan
1. Mali ve Operasyonel Kapasite	20
1.1 Başvuru Sahibi ve –eğer varsa- ortakları proje yönetimi konusunda	5

yeterli deneyime sahip mi?	
1.2 Başvuru Sahibi ve –eğer varsa-ortakları yeterli teknik uzmanlığa sahip mi? (ele alınacak konular hakkında yeterli bilgileri var mı?)	5
1.3 Başvuru Sahibi ve –eğer varsa-ortakları yeterli yönetim kapasitesine sahip mi? (personel, ekipman ve proje bütçesini idare edecek bilgi ve beceri dahil olmak üzere)	5
1.4 Başvuru Sahibi istikrarlı ve yeterli finansman kaynaklarına sahip mi?	5
2. İlgililik	25
2.1 Proje, Teklif Çağrısının hedefleriyle ve bir ya da birden fazla önceliği ile ne kadar ilgili? Not: 5 puan (çok iyi) verilebilmesinin koşulu; projenin, en az bir önceliği özellikle işaret etmesidir. Not: 5 puan (çok iyi) verilebilmesinin koşulu; projenin, cinsiyet eşitliği ve fırsat eşitliğinin teşvik edilmesi gibi özel bir katma-değer unsurunu içermesidir.	5 x 2
2.2 Proje, hedef ülke(ler) veya bölge(ler)in ihtiyaçları ve sorunları ile ne kadar ilgili? (tekrardan kaçınmak ve diğer Avrupa Topluluğu programları ile sinerji oluşturmak da dahil olmak üzere).	5
2.3 İlgili taraflar ne kadar açıkça tanımlanmış ve stratejik olarak seçilmiştir (nihai yararlanıcılar, hedef gruplar)? Bunların ihtiyaçları net bir şekilde belirlenmiş mi ve teklif bu gereksinimlere uygun biçimde cevap verebiliyor mu?	5 x 2
3. Yöntem	25
3.1 Önerilen faaliyetler uygun mu, uygulanabilir mi, hedeflerle ve beklenen sonuçlarla tutarlı mı?	5
3.2 Projenin genel tasarımı ne kadar tutarlı? (Özellikle; proje, söz konusu sorunların bir analizini yansıtıyor mu; dış faktörler göz önüne alınmış mı ve bir değerlendirme öngörüyor mu?)	5
3.3 Ortakların ve/veya paydaşların projeye katılım ve katkı düzeyi yeterli mi? (AB Üye Ülkelerdeki uygun kuruluşlarla ortaklık yapılması zorunludur. Buna ek olarak ilgili yerel Türk STK'lar dahil edilmiş ve katılımları detaylı bir şekilde gerekçelendirilmiş ise tam puan verilecektir)	5
3.4 Proje faaliyet planı açık ve uygulanabilir nitelikte mi?	5
3.5 Teklifte, projenin sonucuna yönelik objektif olarak doğrulanabilir göstergeler yer alıyor mu?	5

4. Sürdürülebilirlik	15
4.1 Projenin, hedef grupları üzerinde somut bir etkisi olması bekleniyor mu?	5
4.2 Projenin çarpan etkileri olacak mı? (proje sonuçlarının yinelenmesi ve daha geniş alanları etkilemesi ile bilginin duyurulması dahil olmak üzere)	5
4.3 Teklif edilen projenin beklenen sonuçları sürdürülebilir mi? - mali açıdan (finansman sona erdikten sonra faaliyetler nasıl finanse edilecek?) - kurumsal açıdan (faaliyetlerin devam ettirilmesine imkan tanıyan yapılar proje sonunda da devam edecek mi? Projenin sonuçları yerel olarak sahiplenilecek mi?) - politika düzeyinde (eğer varsa) (projenin yapısal etkisi ne olacaktır - örneğin mevzuatta, davranış kurallarında, yöntemlerde vb. bir iyileşme sağlayacak mı?) - çevresel düzeyde (eğer varsa) (projenin çevreye olumlu/olumsuz etkileri var mı?)	5
5. Bütçe ve maliyet etkinliği	15
5.1 Tahmini maliyetler ile beklenen sonuçlar arasındaki oran yeterli mi?	5
5.2 Yapılması öngörülen harcamalar projenin uygulanması için gerekli mi?	5 x 2
En Yüksek Toplam Puan	100

Bölüm 1 ile ilgili not: Mali ve operasyonel kapasitesi

Bölüm 1'den alınan puan **12**'den azsa, proje teklifi reddedilecektir.

Bölüm 2 ile ilgili not: İlgililik

Bölüm 2'den alınan puan **20**'den azsa, proje teklifi reddedilecektir.

Şartlı kabul

Sadece **65 ya da daha fazla** puan alan projeler finansman sağlanması için uygun kabul edilecektir.

Değerlendirmeyi takiben; mevcut mali paket göz önünde bulundurularak; 65 ve daha fazla puan alan proje tekliflerini, aldıkları puanlara göre sıralı olarak listeleyen bir tablo ile aynı kriterlere göre bir yedek liste tablosu oluşturulacaktır.

Not: Bu aşamada verilen puanlar, önceki aşamada Proje Ön Teklifine verilen puanlardan tamamen bağımsızdır.

(4) 4. AŞAMA: BAŞVURU SAHİBİ VE ORTAKLARIN UYGUNLUĞUNUN TEYİDİ

Sözleşme Makamı tarafından istenilen destekleyici belgelere (bkz. Bölüm 2.4) dayanan Uygunluk Kontrolü, mevcut mali çerçeve içinde, aldıkları puana göre sadece şartlı olarak kabul edilmiş olan projeler için yapılacaktır.

- Başvuru Sahibinin Beyanı (Hibe Başvuru Formu, Bölüm B, Kısım VI), Başvuru Sahibi tarafından sağlanan destekleyici belgeler ile karşılıklı olarak kontrol edilecektir. Destekleyici belgelerdeki bir eksiklik veya Başvuru Sahibinin Beyanı ile destekleyici belgeler arasındaki tutarsızlık durumunda, başvuru bu esasa bağlı olarak otomatik olarak reddedilir.
- Başvuru sahibinin, ortaklarının ve projenin uygunluğu 2.1.1, 2.1.2 ve 2.1.3 bölümlerinde belirtilen kriterlere göre incelenecek ve doğrulanacaktır.

Yukarıda belirtilen analizi takiben ve gerekli görüldüğü durumda reddedilen projenin yerini, mevcut mali çerçeve içerisinde, yedek listede en iyi dereceye sahip olan proje alacaktır. Bu yeni proje daha sonra başvuru sahibi ve ortaklarının uygunluğu bakımından incelenecektir.

2.4. ŞARTLI OLARAK KABUL EDİLMİŞ TEKLİFLER İÇİN DESTEKLEYİCİ BELGELERİN SUNULMASI

Şartlı olarak kabul edilen veya yedek listede bulunan Başvuru Sahipleri, Sözleşme Makamı tarafından yazılı olarak bilgilendirilecektir. Sözleşme Makamı, Başvuru Sahiplerinin ve ortaklarının uygunluğunu doğrulamak amacıyla, söz konusu Başvuru Sahiplerinden aşağıdaki belgeleri temin etmesini ve sunmasını isteyecektir:

1. Başvuran kuruluşa ve her bir ortak kuruluşa ait tüzük veya kuruluş belgesi⁶. Sözleşme Makamı, başvuru sahibinin başvuruların son teslim tarihinden önceki son iki yıl içinde aynı bütçe kalemi altında başka bir hibe teklif çağrısı için seçildiğini tespit ederse, başvuru sahibi, eğer zaman içinde yasal statüsünde bir değişiklik gerçekleşmemiş ise⁷, tüzüğü yerine daha önceki Çağrı için uygun görüldüğünü ispat eden belgenin bir kopyasını sunabilir (örneğin; ilgili tarih süresince edinilmiş hibe sözleşmesinin özel şartlar bölümünün kopyası). Bu yükümlülük, AB Komisyonu ile bir çerçeve anlaşması imzalayan uluslararası kuruluşlara uygulanmaz. İlgili çerçeve anlaşmaların listesi şu adresten temin edilebilir: http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/international_organisations/index_en.htm

2. Ulusal kuruluşların şubeleri, yerel şubelerinin hedef bölge içinde kayıtlı olduğunu (kurulmuş olduğunu) ve kendi hesapları olan bağımsız bir yapısı olduğunu gösteren kuruluş belgelerini sunmalıdırlar. Geçerli olduğu durumlarda, yerel STK ortakların, şubelerinin olmadığını gösterir belge.

3. Başvuru Sahibi ve her bir ortak kuruluşun (varsa) yasal kayıt belgeleri.

⁶ Başvuru sahibi ve/veya ortak(ları) yasa ile kurulmuş bir kamu kurumu ise, söz konusu yasanın bir kopyası sunulmalıdır.

⁷ Uygunluk koşullarının teklif çağrıları için değişmediği durumlarda geçerlidir.

4. Başvuru sahibinin (ve geçerli olduğu durumlarda yerel STK olarak beyan edilmiş ortakların) bağımsız bir denetim şirketi/serbest muhasebeci, mali müşavir veya yerel vergi dairesi tarafından onaylanmış en son hesapları (önceki mali yıla ait kâr ve zarar hesabı ve bilanço). Bilançosu olmayan yerel yönetimler ve diğer kuruluşlar sadece onaylanmış en son kesin hesaplarını sunacaklardır.

5. Başvuru sahibinin, imza yetkisi verilmiş kişi(ler)in görevlendirilmesi suretiyle projenin uygulanacağına dair yönetim organı tarafından verilen karar.

6. Ortak(lar)ın yönetim organının projeyi uygulamak için aldığı ve belgeleri imzalama yetkisi olan kişinin/ kişilerin de belirtildiği karar.

7. Başvuru Sahibini temsil ve ilzama yetkili kişi(ler)in isminin/isimlerinin yer aldığı noter tasdikli belge; bu kişi(ler)in yetkisi ve sorumluluğu, Başvuru Sahibinin kuruluş tüzüğünde belirtilmemiş ise Yönetim Kurulu'nun bu kişiyi/kişileri yetkilendirme ile ilgili aldığı ilave karar; temsilcilerin noter onaylı imza sirküleri.

8. Başvuru sahibinin vergi sicilinin bir nüshası ya da ilgili vergi dairesinden alınan vergi numarasını gösterir belge. Başvuru sahiplerinin vergiden muaf olmaları durumunda, bu durumu gerekli dokümanlarla kanıtlamaları gerekmektedir.

9. Sosyal güvenlik katkı payları ile teklifi sunma tarihi itibariyle vergilerin ödenmesi ile ilgili sorumlulukların yerine getirildiğini kanıtlayıcı doküman.

10. Başvuru Sahibini temsil ve ilzama yetkili kişi(ler) tarafından doldurulan ve imzalanan EK D'deki modelle uyumlu Tüzel Kişilik Belgesi ve diğer destekleyici belgeler (örneğin Resmi Gazete, isim, adres, kayıt numarası ve KDV veya vergi levhası. Başvuru sahibinin vergiden muaf olması durumunda bunu kanıtlayacak belgeler sunulmalıdır). Eğer Başvuru Sahibi Sözleşme Makamı ile bir sözleşme imzalamış ve bu aradaki sürede Başvuru Sahibinin yasal statüsünde bir değişiklik olmamış ise, Tüzel Kişilik Belgesi ve onun destekleyici belgeleri yerine, tüzel kişilik numarası sunulabilir.

11. Ek E'deki formata uygun olarak hazırlanmış ve ödemenin yapılacağı banka tarafından onaylanmış Mali Kimlik formu. Söz konusu banka Başvuru sahibinin kayıtlı olduğu ülkede olmalıdır. Eğer başvuru sahibi Avrupa Komisyonu ile daha önceden bir sözleşme imzalamış ve zaman içerisinde banka hesabında bir değişiklik olmamış ise, bunun yerine önceki Mali Kimlik Formunun bir kopyası verilebilir.

Destekleyici dokümanların asılları, fotokopileri veya (damga, imza ve tarihlerin okunaklı olduğu) taranmış versiyonları sunulmalıdır. Bununla birlikte, tüzel kişilik belgesinin ve mali kimlik formunun her zaman aslı sunulmalıdır.

Bu dokümanların AB resmi dillerinden biriyle veya projenin uygulanacağı ülkenin dilinde hazırlanmadığı durumlarda, başvuru sahibinin uygunluğunu gösteren ilgili bölümlerin teklif çağrısının yapıldığı dilde (İngilizce) tercümeleri, teklifin değerlendirilmesi aşamasında dikkate alınmak üzere Başvuru Formuna eklenecektir.

Söz konusu dokümanlar AB resmi dillerinden biriyle hazırlanmış olmakla birlikte teklif çağrısının yapıldığı dil(ler)de hazırlanmamışsa, değerlendirmeye kolaylık sağlaması bakımından başvuru sahibinin uygunluğunu gösteren ilgili bölümlerinin teklif çağrısının yapıldığı dilde (İngilizce) tercüme edilmesi **şiddetle** tavsiye edilir.

Eğer destekleyici belgeler Sözleşme Makamı tarafından gönderilen mektupta belirtilen son tarihten önce sunulmamışsa, başvuru reddedilebilecektir.

Destekleyici belgelerin doğrulanmasından sonra Değerlendirme Komitesi, hibe alacak proje teklifleriyle ilgili nihai önerisini, bu konuda kararı verecek olan Sözleşme Makamına iletacaktır.

2.5. SÖZLEŞME MAKAMI KARARININ BİLDİRİLMESİ

2.5.1 Kararın İçeriği

Başvuru Sahiplerine, başvuruları ile ilgili Sözleşme Makamının kararı gerekçeleriyle birlikte yazılı olarak bildirilecektir. Kararın olumsuz olması durumunda da gerekçelendirme yapılacaktır.

Hibe verilmesiyle ilgili süreçte bir hata ya da usulsüzlük nedeniyle mağdur olduklarını

düşünen başvuru sahipleri, yazılı bir dilekçeyle başvurabilir. Ek bilgi için, PRAG'ın 2.4.15.

maddesine bakınız.

2.5.2 Öngörülen Takvim

	TARİH	SAAT*
Bilgilendirme toplantıları (varsa)	-	-
Sözleşme Makamından açıklama talep etmek için son tarih	1 Mart 2010	-
Sözleşme Makamının açıklamaları yayımlayacağı son tarih	11 Mart 2010	-
Başvuru formunun teslim edilmesi için son tarih	22 Mart 2010	16.00
Başvuru sahiplerine açılış ve idari kontrollerle ilgili bilgi verilmesi (1. aşama)	30 Nisan 2010*	-
Ön tekliflerin değerlendirilmesiyle ilgili olarak başvuru sahiplerine bilgi verilmesi (2. aşama)	18 Haziran 2010*	-
Başvuru Formunun değerlendirilmesiyle ilgili olarak başvuru sahiplerine bilgi verilmesi (3. aşama)	28 Temmuz 2010*	-

Hibe verilmesi kararının duyurulması (uygunluk kontrolünden sonra) (4. Aşama)	22 Eylül 2010*	-

*Kesin olmayan tarihler. Bütün saatler, Sözleşme Makamının bulunduğu zaman dilimine göre belirlenmiştir.

2.7. SÖZLEŞME MAKAMI'NIN HİBE VERME KARARINI TAKİBEN PROJE UYGULAMAYA YÖNELİK KOŞULLAR

Hibe verilmesi kararını takiben, Yararlanıcıya Sözleşme Makamının standart hibe sözleşmesini (bkz. Başvuru Rehberi Ek F) esas alan bir sözleşme teklif edilecektir. Başvuru Formunun imzalanması ile birlikte (Başvuru Rehberi Ek A), başvuru sahibi, hibe almaya hak kazandığı takdirde hibe sözleşmesinde yer alan hükümleri kabul ettiğini beyan eder.

Uygulama sözleşmeleri

Projelerin uygulanmasının Yararlanıcının Tedarik sözleşmeleri yapmasını gerektirdiği yerlerde, en uygun fiyatı teklif eden diğer bir deyişle en iyi fiyat-kalite oranına sahip teklif sahibi ile saydamlık ve eşit muamele prensiplerine uygun olarak, herhangi bir çıkar çatışmasından kaçınmaya özen göstererek sözleşme yapılmalıdır. Bu amaçla, Yararlanıcı sözleşme-Ek IV'te yer alan prosedürü takip etmelidir.

3. EKLER

TAMAMLANACAK BELGELER (BAŞVURU ESNASINDA SUNULACAKTIR)

EK A: HİBE BAŞVURU FORMU (WORD FORMATINDA)

EK B: BÜTÇE (EXCEL FORMATINDA)

EK C: MANTIKSAL ÇERÇEVE (EXCEL FORMATINDA)

EK H: ÖZGEÇMİŞ FORMATI (PROJE KOORDİNATÖRÜ VE EKİBİN DİĞER KİLİT ÜYELERİNİN ÖZGEÇMİŞLERİ İÇİN) (WORD FORMATINDA)

HAZIRLANACAK BELGELER (Lütfen bu belgeleri başvuruya birlikte göndermeyiniz.)

EK D: TÜZEL KİŞİLİK BELGESİ

(http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/grants/documents/e3_e_lefpublic_en.pdf adresinde yer alan PDF formatı üzerine hazırlanacak ve çıktısı alınacaktır)

EK E: MALİ KİMLİK FORMU

(http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/grants/documents/e3_f_fif_en.pdf adresinde yer alan PDF formatı üzerine hazırlanacak ve çıktısı alınacaktır)

BİLGİ VERME AMAÇLI SUNULAN BELGELER (Lütfen bu belgeleri başvuruyla birlikte göndermeyiniz.)

EK F: STANDART SÖZLEŞME

EK II: GENEL KOŞULLAR (STANDART SÖZLEŞMEYE AİT EK II)

EK IV: SATIN ALMA PROSEDÜRLERİ

EK V: ÖDEME TALEBİ (MALİ KİMLİK FORMU VE TÜZEL KİŞİLİK FORMU)

EK VI: MODEL TEKNİK VE MALİ RAPOR

EK VII: HARCAMA TEYİDİ

EK VIII: VERGİ VE GÜMRÜK DÜZENLEMELERİ

EK G: GÜNLÜK HARCIRAH ORANLARINA (PER DIEM), aşağıdaki adresten ulaşılabilir: http://europa.eu.int/comm/europeaid/perdiem/index_en.htm

EK I: ORTAK ARAMAYA İLİŞKİN BİLGİ

PROJE DÖNGÜSÜ YÖNETİMİ REHBERİ

http://ec.europa.eu/europeaid/multimedia/publications/publications/manuals-tools/t101_en.htm

EK-4: Proje Başvuru Formu (İngilizce)

This Programme is funded by
the European Union

CENTRAL FINANCE AND CONTRACTS UNIT

**Civil Society Dialogue II:
Fisheries and Agriculture Grant Scheme (CSD-II/FA)**

Grant Application Form

Budget line: 22.02.01

Reference: CFCU/TR0703.01-02/FA

Deadline for submission of concept notes and applications:

22 March 2010

For economical and ecological reasons, we strongly recommend that you submit your files on paper-based materials (no plastic folder or divider). We also suggest you use double-sided print-outs as much as possible

Title of the action:	<i><max 8 words></i>		
Location(s) of the action:	<i><specify country(ies), region(s), area(s) or town(s) that will benefit from the Action></i>		
Name of the applicant			
Nationality of the applicant¹⁸⁴			
	<table border="1"><tr><td>Dossier No</td><td>CSD-II/FA/</td></tr></table>	Dossier No	CSD-II/FA/
Dossier No	CSD-II/FA/		

¹⁸⁴ The statutes must make it possible to ascertain that the organisation was set up by an act governed by the national law of the country concerned. In this respect, any legal entity whose statutes have been established in another country cannot be considered an eligible local organisation.

(for official use only)

EUSG is responsible for the implementation of this programme CFCU is the Contracting Authority of this programme

EuropeAid ID ¹⁸⁵		
Legal status ¹⁸⁶		
Partner(s) ¹⁸⁷	<i>Name, EuropeAid ID, Nationality</i>	
Total eligible cost of the action (A)	Amount requested from the Contracting Authority (B)	% of total eligible cost of action (B/Ax100)
[EUR.....]	[EUR.....]	%
Total duration of the action:	<months>	

Contact details for the purpose of this action:	
Postal address:	
Telephone number: Country code + city code + number	
Fax number: Country code + city code + number	
Contact person for this action:	<phone>: _____ <cell-phone>: _____
Contact person's email address:	
Contact person's phone number:	
Website of the Organisation	

¹⁸⁵ To be inserted if the organisation is registered in PADOR. This number is allocated to an organisation which registers its data in PADOR. For more information and to register, please visit <http://ec.europa.eu/europeaid/onlineservices/pador>

¹⁸⁶ E.g. non profit making, governmental body, international organisation

¹⁸⁷ Add as many rows as partners

Any change in the addresses, phone numbers, fax numbers and in particular e-mail, must be notified in writing to the Contracting Authority. The Contracting Authority will not be held responsible in case it cannot contact an applicant.

TABLE OF CONTENTS

PART A. CONCEPT NOTE	262
I. INSTRUCTIONS FOR THE DRAFTING OF THE CONCEPT NOTE.....	262
PART B. FULL APPLICATION FORM.....	263
I. THE action.....	263
1. DESCRIPTION	263
1.1. Title.....	263
1.2. Location(s).....	263
1.3. Cost of the action and amount requested from the Contracting Authority	263
1.4. Summary (max 1 page).....	264
1.5. Objectives (max 1 page)	264
1.6. Relevance of the action (max 3 pages)	264
1.7. Description of the action and its effectiveness (max 14 pages)	264
1.8. Methodology (max 4 pages).....	265
1.9. Duration and indicative action plan for implementing the action.....	266
1.10. Sustainability (max 3 pages)	267
1.11. Logical framework	268
2. BUDGET FOR THE ACTION.....	268
3. EXPECTED SOURCES OF FUNDING.....	268
4. EXPERIENCE OF SIMILAR ACTIONS.....	268
II. THE APPLICANT	270
1. IDENTITY	270
2. PROFILE	271
2.1. Category	271
2.2. Sector(s)	272
2.3. Target group(s).....	280
3. CAPACITY TO MANAGE AND IMPLEMENT ACTIONS	281
3.1. Experience by Sector (for each sector selected in 2.2.).....	281
3.2. Experience by Geographical area (country or region).....	282
3.3. Resources	284
4. LIST OF THE MANAGEMENT BOARD/COMMITTEE OF YOUR ORGANISATION	287
III. PARTNERS OF THE APPLICANT PARTICIPATING IN THE ACTION.....	287
1. DESCRIPTION OF THE PARTNERS	287
2. PARTNERSHIP STATEMENT	288
IV. ASSOCIATES OF THE APPLICANT PARTICIPATING IN THE ACTION	289
V. CHECKLIST	291
VI. DECLARATION BY THE APPLICANT.....	292
VII. ASSESSMENT GRID	293

Part A. CONCEPT NOTE

I. INSTRUCTIONS FOR THE DRAFTING OF THE CONCEPT NOTE

There is no specific template for the Concept Note but the applicant has to ensure that the text of his/her concept note:

- does not exceed 4 full pages (A4 size) of Arial 10 characters with 2 cm margins;
- responds, in the same sequence, to the headings listed below. It is expected that the size of each section will reflect the relative importance of each heading (ref max scores in the evaluation grid and in the Guidelines). The applicant may provide any additional information that he/she may deem useful for the evaluation, but which might not have been specifically requested (e.g. added value and/or synergy with other similar interventions - past, present, or planned - activities, multiplier or spill-over effects, why the applicant is the best placed for the implementation of the action etc). The evaluation will be carried out in accordance with the evaluation grid and it will be based solely on the information provided by the applicant in the concept note.
- Is drafted as clearly as possible to facilitate its assessment.

1. Relevance of the Action

Provide a general presentation and analysis of the problems and their interrelation at all levels.

Identify clearly specific problems to be addressed by the action.

Include a brief description of the target groups and final beneficiaries.

Demonstrate the relevance of the proposal to the needs and constraints in general of the target country(ies) or region(s) and to the target groups/final beneficiary groups in particular.

Demonstrate the relevance of the proposal to the objectives and priorities and requirements of the call for proposals (point 1.2 of in the Guidelines for grant applicants).

2. Description of the action and its effectiveness

Provide a description of the proposed action including, where relevant, background information that led to the presentation of this proposal. This should include:

a description of the overall objective of the action, duration, expected results;

a description of the proposed activities and their effectiveness;

involvement of any implementing partners, their role and relationship to the applicant, if applicable;

other possible stakeholders (national, local government, private sector, etc.), their anticipated role and/or potential attitudes towards the project.

3. Sustainability of the action

Provide an initial risk analysis and possible contingency plans. This should include at least a list of risks associated with each main activity proposed accompanied by relevant corrective measures to mitigate such risks. A good risk analysis would include a range of risk types including physical, environmental, political, economic and social risks.

Give the main preconditions and assumptions during and after the implementation phase.

Explain how sustainability will be secured after completion of the action. This can include aspects of necessary measures and strategies built into the action, follow-up activities, ownership by target groups etc.

PART B. FULL APPLICATION FORM

I. THE ACTION

To be submitted by all applicants

For economical and ecological reasons, we strongly recommend that you submit your files on paper-based materials (no plastic folder or divider). We also suggest you use double-sided print-outs as much as possible

Reference of the Call for Proposals	<i>CFCU/TR0703.01-02/FA</i>
Title of the Call for Proposals	<i>Civil Society Dialogue II - Fisheries and Agriculture Grant Scheme</i>
Name of the applicant	

DESCRIPTION

Title _____

Location(s) _____

Country(ies), region(s), town(s)

Cost of the action and amount requested from the Contracting Authority _____

Total cost of the action (A)	Amount requested from the Contracting Authority (B)	% of total eligible cost of action (B/Ax100)
[EUR/.....]	[EUR.....]	%

Please note that the cost of the action and the contribution requested from the Contracting Authority have to be expressed in EURO.

Summary (max 1 page)

Total duration of the action	<... months>
Objectives of the action	<Overall objective(s)> <Specific objective>
Partner(s)	
Target group(s) ¹⁸⁸	
Final beneficiaries ¹⁸⁹	
Estimated results	
Main activities	

Where applicable, clearly indicate the sector¹⁹⁰, theme, or geographical area specified in the call for proposals to which the proposed action would apply:

Objectives (max 1 page)

Describe the overall objective to which the action aims to contribute towards and the specific objective(s) that the action aims to achieve.

Relevance of the action (max 3 pages)

Please provide the following information:

Provide a detailed presentation and analysis of the problems and their interrelation at all levels.

Provide a detailed description of the target groups and final beneficiaries and estimated number.

Identify clearly the specific problems to be addressed by the action and the perceived needs and constraints of the target groups.

¹⁸⁸ "Target groups" are the groups/entities who will be directly positively affected by the project at the Project Purpose level – See paragraph 2.3 in Section II for the list.

¹⁸⁹ "Final beneficiaries" are those who will benefit from the project in the long term at the level of the society or sector at large.

¹⁹⁰ See paragraph 2.2 in Section II for the list of Sectors.

Demonstrate the relevance of the action to the needs and constraints of the target country(ies) or region(s) in general and to the target groups/final beneficiaries in particular and how the action will provide the desired solutions, in particular for the targeted beneficiaries.

Demonstrate the relevance of the action to the objectives and priorities of the Guidelines.

Description of the action and its effectiveness (max 14 pages)

Provide a description of the proposed action including, where relevant, background information that led to the formulation of the action. This should include:

Expected results (max 5 pages). Indicate how the action will improve the situation of target groups/beneficiaries as well as the technical and management capacities of target groups and/or any local partners where applicable. Be specific and quantify results as much as possible. Indicate notably foreseen publications. Describe the possibilities for replication and extension of the action outcomes (multiplier effects).

The proposed activities and their effectiveness (max 9 pages). Identify and describe in detail each activity to be undertaken to produce the results, justifying the choice of the activities, indicating their sequence and interrelation and specifying where applicable the role of each partner (or associates or subcontractors) in the activities. In this respect, the detailed description of activities must not repeat the action plan to be provided in section 1.9 below.

Methodology (max 4 pages)

Describe in detail:

the methods of implementation and reasons for the proposed methodology;

where the action is the prolongation of a previous action, explain how the action is intended to build on the results of this previous action. Give the main conclusions and recommendations of evaluations that might have been carried out;

where the action is part of a larger programme, explain how it fits or is coordinated with this programme or any other possibly planned project. Please specify the potential synergies with other initiatives, in particular from the European Commission;

the procedures for follow up and internal/external evaluation;

the role and participation in the action of the various actors and stakeholders (local partner(s), target groups, local authorities, etc.), and the reasons for which these roles have been assigned to them;

the organisational structure and the team proposed for the implementation of the action (by function: there is no need to include the names of individuals);

the main means proposed for the implementation of the action (equipment, materials, and supplies to be acquired or rented);

the attitudes of all stakeholders towards the action in general and the activities in particular;

Duration and indicative action plan for implementing the action

The duration of the action will be <X> months.

Applicants should not indicate a specific start up date for the implementation of the action but simply show "month 1", "month 2", etc.

Applicants are recommended to base the estimated duration for each activity and total period on the **most probable duration** and not on the shortest possible duration by taking into consideration all relevant factors that may affect the implementation timetable.

The activities stated in the action plan should correspond to the activities described in detail in section 1.7. The implementing body shall be either the applicant or any of the partners, associates or subcontractors. Any months or interim periods without activities must be included in the action plan and count toward the calculation of the total estimated duration of the action.

The action plan for the first 12 months of implementation should be sufficiently detailed to give an overview of the preparation and implementation of each activity. The action plan for each of the subsequent years may be more general and should only list the main activities foreseen for those years. To this end, it shall be divided into six-month interim periods (NB: A more detailed action plan for each subsequent year will have to be submitted before receipt of new pre-financing payments, pursuant to Article 2.1 of the General Conditions of the grant contract).

The action plan will be drawn up using the following format:

Year 1													
	Semester 1						Semester 2						
Activity	Month 1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Implementing body
Example	example												Example
Preparation Activity 1 (title)													Local partner 1
Execution Activity 1 (title)													Local partner 1

Preparation Activity 2 (title)																			Local partner 2
Etc.																			

For the following years:									
Activity	Semester 3	4	5	6	7	8	9	10	Implementing body
Example	example								example
Execution Activity 1 (title)									Local partner 1
Execution Activity 2 (title)									Local partner 2
Preparation Activity 3 (title)									Local partner 1
Etc.									

Sustainability (max 3 pages)

Describe the main preconditions and assumptions during and after the implementation phase.

Provide a detailed risk analysis and possible contingency plans. This should include at least a list of risks associated with each activity proposed accompanied by relevant corrective measures to mitigate such risks.. A good risk analysis would include a range of risk types including physical, environmental, political, economic and social risks.

Explain how sustainability will be secured after completion of the action. This can include aspects of necessary measures and strategies built into the action, follow-up activities, ownership by target groups etc.

In doing so, please make a distinction between the following dimensions of sustainability:

Financial sustainability (financing of follow-up activities, sources of revenue for covering all future operating and maintenance costs, etc.);

Institutional level (which structures would allow, and how, the results of the action to continue be in place after the end of the action? Address issues about the local "ownership" of action outcomes);

Policy level where applicable (What structural impact will the action have - e.g. will it lead to improved legislation, codes of conduct, methods, etc.);

Environmental sustainability (what impact will the action have on the environment – have conditions put in place to avoid negative effects on natural resources on which the action depends and on the broader natural environment).

Logical framework

Please fill in Annex C¹⁹¹ to the Guidelines for applicants.

BUDGET FOR THE ACTION

Fill in Annex B (worksheet 1) to the Guidelines for applicants for the total duration of the action and for its first 12 months. For further information see the Guidelines for grant applicants (Sections 1.3, 2.1.4 and 2.2.5).

EXPECTED SOURCES OF FUNDING

Fill in Annex B (worksheet 2) to the Guidelines for applicants to provide information on the expected sources of funding for the action.

Please note that there are two different sheets to be completed

[Please mention here below the contributions in kind to be provided (please specify), if any (maximum 1 page).]

EXPERIENCE OF SIMILAR ACTIONS

Maximum 1 page per action. Please provide a detailed description of actions managed by your organisation over the past three years

This information will be used to assess whether you have sufficient and stable experience of managing actions in the same sector and of a comparable scale to the one for which a grant is being requested.

¹⁹¹ Explanations can be found at the following address:

http://ec.europa.eu/europeaid/reports//index_en.pdf

Project title:		Sector (see section 2.2 of section II):			
Location of the action	Cost of the action (EUR)	lead manager or partner	Donors to the action (name)¹⁹²	Amount contributed (by donor)	Dates (from dd/mm/yyyy to dd/mm/yyyy)
...	...	...	...	...	...
Objectives and results of the action					

¹⁹² If the Donor is the European Commission or an EU Member State, please specify the EC budget line, EDF or EU Member State.

II. THE APPLICANT

EuropeAid ID number¹⁹³	
Name of the organisation	

IDENTITY

Legal Entity File number¹⁹⁴	
Abbreviation	
Registration Number (or equivalent)	
Date of Registration	
Place of Registration	
Official address of Registration	
Country of Registration¹⁹⁵	
E-mail address of the Organisation	
Telephone number: Country code + city code + number	
Fax number: Country code + city code + number	
Website of the Organisation	

Point 2, 3 and 4 o section II below must only be filled in by applicants who have been granted derogations from registration in PADOR.

All other applicants must encode this information under their PADOR registration.

¹⁹³ This number is available to an organisation which registers its data in PADOR. For more information and to register, please visit http://ec.europa.eu/europeaid/work/onlineservices/pador/index_en.htm

¹⁹⁴ If the applicant has already signed a contract with the European Commission

¹⁹⁵ For organisations. If not in one of the countries listed in section 2.1.1 of the Guidelines, please justify its location

PROFILE

Legal status	
Profit-Making	☐ Yes ☐ No
NGO	☐ Yes ☐ No
Value based¹⁹⁶	☐ Political ☐ Religious ☐ Humanistic ☐ Neutral
Is your organisation linked with another entity?	☐ Yes, parent entity: (please specify its EuropeAid ID:.....) ☐ Yes, controlled entity(ies) ☐ Yes, family organization / network entity ¹⁹⁷ ☐ No, independent

2.1. Category

Category¹⁹⁸	Public	Private
	☐ Public Administration	Implementation Agency
	☐ Decentralised representatives of Sovereign States	University/Education
	☐ International Organisation	Research Institute
	☐ Judicial Institution	Think Tank
	☐ Local Authority	Foundation
	☐ Implementation Agency	Association
	☐ University/Education	Media
	☐ Research Institute	Network/Federation
	☐ Think Tank	Professional and/or Industrial Organisation

¹⁹⁶ Please choose only one set of values.

¹⁹⁷ E.g. confederation / federation / alliance

¹⁹⁸ Please specify 1) the Sector to which your organisation belongs, as defined in its statutes (or equivalent document): Public (established and/or funded by a public body) OR Private (established and/or funded by a private entity); 2) in the appropriate column, the Category to which your organisation belongs (ONE CHOICE ONLY).

	☐ Foundation ☐ Association ☐ Media ☐ Network/Federation ☐ Professional and/or Industrial Organisation ☐ Trade Union ☐ Cultural Organisation ☐ Commercial Organisation	Trade Union Cultural Organisation Commercial Organisation Other Non State Actor

2.2. Sector(s)¹⁹⁹

☐	11			Education
☐		111		Education, level unspecified
☐			11110	Education Policy & Admin. Management
☐			11120	Education Facilities And Training
☐			11130	Teacher Training
☐			11182	Educational Research
☐		112		Basic education
☐			11220	Primary Education
☐			11230	Basic life skills for youth and adults
☐			11240	Early childhood education
☐		113		Secondary education
☐			11320	Secondary education
☐			11330	Vocational Training
☐		114		Post-secondary education
☐			11420	Higher Education
☐			11430	Advanced Tech. & Managerial Training
☐	12			Health

¹⁹⁹ Please tick the box for each sector your organisation has been active in the past 7 years. The sectors come from the DAC list set up by the OECD.

☐		121		Health, general
☐			12110	Health Policy & Admin. Management
☐			12181	Medical education/training
☐			12182	Medical Research
☐			12191	Medical Services
☐		122		Basic health
☐			12220	Basic Health Care
☐			12230	Basic Health Infrastructure
☐			12240	Basic Nutrition
☐			12250	Infectious Disease Control
☐			12261	Health Education
☐			12281	Health Personnel Development
☐	13			Population programmes
☐		130		Population polices/programs and reproductive health
☐			13010	Population Policy And Admin. Mgmt
☐			13020	Reproductive Health Care
☐			13030	Family planning
☐			13040	Std Control Including HIV/Aids
☐			13081	Personnel development for population & reproductive health
☐	14			Water Supply and Sanitation
☐		140		Water supply and sanitation
☐			14010	Water Resources Policy/Admin. Mgmt
☐			14015	Water Resources Protection
☐			14020	Water supply & sanitation - Large systems
☐			14030	Basic drinking water supply & basic sanitation
☐			14040	River Development
☐			14050	Waste Management/Disposal
☐			14081	Education & training in water supply and sanitation
☐	15			Government and Civil Society
☐		151		Government and civil society, general
☐			15110	Economic and development policy/planning

☐			15120	Public sector financial management
☐			15130	Legal and judicial development
☐			15140	Government administration
☐			15150	Strengthening civil society
☐			15161	Elections
☐			15162	Human Rights
☐			15163	Free Flow Of Information
☐			15164	Women's equality organisations and institutions
☐		152		Conflict prevention an resolution, peace and security
☐			15210	Security system management and reform
☐			15220	Civilian peace-building, conflict prevention and resolution
☐			15230	Post-conflict peace-building (UN)
☐			15240	Reintegration and SALW control
☐			15250	Land mine clearance
☐			15261	Child soldiers (prevention and demobilisation)
☐	16			Other Social Infrastructure and Service
☐			16010	Social/welfare services
☐			16020	Employment policy and admin. mgmt.
☐			16030	Housing policy and admin. management
☐			16040	Low-cost housing
☐			16050	Multisector aid for basic social services
☐			16061	Culture and recreation
☐			16062	Statistical capacity building
☐			16063	Narcotics control
☐			16064	Social mitigation of HIV/AIDS
☐	21			Transport and Storage
☐		210		Transport and storage
☐			21010	Transport Policy & Admin. Management
☐			21020	Road Transport
☐			21030	Rail Transport
☐			21040	Water Transport

☐			21050	Air Transport
☐			21061	Storage
☐			21081	Education & Training In Transport & Storage
☐	22			Communications
☐		220		Communications
☐			22010	Communications Policy & Admin. Mgmt
☐			22020	Telecommunications
☐			22030	Radio/Television/Print Media
☐			22040	Information and communication technology (ICT)
☐	23			Energy
☐		230		Energy generation and supply
☐			23010	Energy Policy And Admin. Management
☐			23020	Power Generation/Non-Renewable Sources
☐			23030	Power Generation/Renewable Sources
☐			23040	Electrical Transmission/Distribution
☐			23050	Gas distribution
☐			23061	Oil-Fired Power Plants
☐			23062	Gas-Fired Power Plants
☐			23063	Coal-Fired Power Plants
☐			23064	Nuclear Power Plants
☐			23065	Hydro-electric Power Plants
☐			23066	Geothermal energy
☐			23067	Solar energy
☐			23068	Wind power
☐			23069	Ocean power
☐			23070	Biomass
☐			23081	Energy education/training
☐			23082	Energy research
☐	24			Banking and Financial Services
☐		240		Banking and financial services
☐			24010	Financial Policy & Admin. Management

☐			24020	Monetary institutions
☐			24030	Formal Sector Financial Institutions
☐			24040	Informal/Semi-Formal Financial intermediaries
☐			24081	Education/trng in banking & fin. services
☐	25			Business and Other Services
☐		250		Business and other services
☐			25010	Business support services and institutions
☐			25020	Privatisation
☐	31			Agriculture, Forestry and Fishing
☐		311		Agriculture
☐			31110	Agricultural Policy And Admin. Mgmt
☐			31120	Agricultural development
☐			31130	Agricultural Land Resources
☐			31140	Agricultural Water Resources
☐			31150	Agricultural inputs
☐			31161	Food Crop Production
☐			31162	Industrial Crops/Export Crops
☐			31163	Livestock
☐			31164	Agrarian reform
☐			31165	Agricultural alternative development
☐			31166	Agricultural extension
☐			31181	Agricultural Education/Training
☐			31182	Agricultural Research
☐			31191	Agricultural services
☐			31192	Plant and post-harvest protection and pest control
☐			31193	Agricultural financial services
☐			31194	Agricultural co-operatives
☐			31195	Livestock/Veterinary Services
☐		312		Forestry
☐			31210	Forestry Policy & Admin. Management
☐			31220	Forestry development

☐			31261	Fuel wood/charcoal
☐			31281	Forestry education/training
☐			31282	Forestry research
☐			31291	Forestry services
☐		313		Fishing
☐			31310	Fishing Policy And Admin. Management
☐			31320	Fishery development
☐			31381	Fishery education/training
☐			31382	Fishery research
☐			31391	Fishery services
☐	32			Industry, Mining and Construction
☐		321		Industry
☐			32110	Industrial Policy And Admin. Mgmt
☐			32120	Industrial development
☐			32130	Small and medium-sized enterprises (SME) development
☐			32140	Cottage industries and handicraft
☐			32161	Agro-Industries
☐			32162	Forest industries
☐			32163	Textiles - leather & substitutes
☐			32164	Chemicals
☐			32165	Fertilizer plants
☐			32166	Cement/lime/plaster
☐			32167	Energy manufacturing
☐			32168	Pharmaceutical production
☐			32169	Basic metal industries
☐			32170	Non-ferrous metal industries
☐			32171	Engineering
☐			32172	Transport equipment industry
☐			32182	Technological research and development
☐		322		Mineral resources and mining
☐			32210	Mineral/Mining Policy & Admin. Mgmt

☐			32220	Mineral Prospection And Exploration
☐			32261	Coal
☐			32262	Oil and gas
☐			32263	Ferrous metals
☐			32264	Non-ferrous metals
☐			32265	Precious metals/materials
☐			32266	Industrial minerals
☐			32267	Fertilizer minerals
☐			32268	Offshore minerals
☐		323		Construction
☐			32310	Construction Policy And Admin. Mgmt
☐	33			Trade and Tourism
☐		331		Trade policy and regulation
☐			33110	Trade Policy And Admin. Management
☐			33120	Trade facilitation
☐			33130	Regional trade agreements (RTAs)
☐			33140	Multilateral trade negotiation
☐			33181	Trade education & training
☐		332		Tourism
☐			33210	Tourism Policy And Admin. Management
☐	41			General Environment Protection
☐		410		General environmental protection
☐			41010	Environmental Policy And Admin. Mgmt
☐			41020	Biosphere protection
☐			41030	Bio-diversity
☐			41040	Site Preservation
☐			41050	Flood Prevention/Control
☐			41081	Environmental education/training
☐			41082	Environmental research
☐	43			Other multisector
☐		430		Other multisector

☐			43010	Multisector Aid
☐			43030	Urban Development And Management
☐			43040	Rural Development
☐			43050	Non-agricultural alternative development
☐			43081	Multisector education/training
☐			43082	Research/scientific institutions
☐	51			General budget support
☐		510		General budget support
☐			51010	General budget support
☐	52			Development food aid/food security
☐		520		Development food aid/food security assistance
☐			52010	Food Aid / Food Security Programmes
☐	53			Other commodity assistance
☐		530		Other commodity assistance
☐			53030	Import support (capital goods)
☐			53040	Import support (commodities)
☐	60			Action relating to debt
☐		600		Action relating to debt
☐			60010	Action relating to debt
☐			60020	Debt forgiveness
☐			60030	Relief of multilateral debt
☐			60040	Rescheduling and refinancing
☐			60061	Debt for development swap
☐			60062	Other debt swap
☐			60063	Debt buy-back
☐	72			Emergency and distress relief
☐		720		Emergency and distress relief
☐			72010	Material relief assistance and services
☐			72040	Emergency food aid
☐			72050	Relief coordination; protection and support services
☐	73			Reconstruction relief and rehabilitation

☐		730		Reconstruction relief and rehabilitation
☐			73010	Reconstruction relief and rehabilitation
☐	74			Disaster prevention and preparedness
☐		740		Disaster prevention and preparedness
☐			74010	Disaster prevention and preparedness
☐	91			Administrative costs of donors
☐		910		Administrative costs of donors
☐			91010	Administrative Costs
☐	92			Support to NGO
☐		920		Support to NGO
☐			92010	Support to national NGOs
☐			92020	Support to international NGOs
☐			92030	Support to local and regional NGOs
☐	93			Refugees
☐		930		Refugees (in donor countries)
☐			93010	Refugees (in donor countries)
☐	99			Unallocated/unspecified
☐		998		Unallocated/unspecified
☐			99810	Sectors Not Specified
☐			99820	Promotion of Development Awareness

Target group(s)

☐ All ☐ Child soldiers ☐ Children (less than 18 years old) ☐ Community Based Organisation(s) ☐ Consumers ☐ Disabled ☐ Drug consumers ☐ Educational organisations (school, universities) ☐ Elderly people

☐ Illness affected people (Malaria, Tuberculosis, HIV/AIDS) ☐ Indigenous peoples ☐ Local authorities ☐ Migrants ☐ Non Governmental Organisations ☐ Prisoners ☐ Professional category ☐ Refugees and displaced ☐ Research organisations/Researchers ☐ SME/SMI ☐ Students ☐ Urban slum dwellers ☐ Victims of conflicts/catastrophies ☐ Women ☐ Young people ☐ Other (please specify):

CAPACITY TO MANAGE AND IMPLEMENT ACTIONS

3.1. Experience by Sector (for each sector selected in 2.2.)

Sector	Year(s) of Experience	Experience in the past 7 years	Number of Projects in the past 7 years	Estimated Amount (in thousand Euros) in the past 7 years
	☐ Less than 1 ☐ 1 to 3 years ☐ 4 to 7 years ☐ 7 years +	☐ Less than 1 year ☐ 1 to 3 years ☐ 4 to 7 years ☐ 7 years +	☐ 1 to 5 ☐ 6 to 10 ☐ 11 to 20 ☐ 21 to 50 ☐ 51 to 200 ☐ 200 to 500 ☐ 500+	☐ Less than 1 ☐ 1 to 5 ☐ 5 to 20 ☐ 20 to 50 ☐ 50 to 100 ☐ 100 to 300 ☐ 300 to 1.000 ☐ 1000+ ☐ Unknown

	☐ Less than 1 ☐ 1 to 3 years ☐ 4 to 7 years ☐ 7 years +	☐ Less than 1 year ☐ 1 to 3 years ☐ 4 to 7 years ☐ 7 years +	☐ 1 to 5 ☐ 6 to 10 ☐ 11 to 20 ☐ 21 to 50 ☐ 51 to 200 ☐ 200 to 500 ☐ 500+	☐ Less than 1 ☐ 1 to 5 ☐ 5 to 20 ☐ 20 to 50 ☐ 50 to 100 ☐ 100 to 300 ☐ 300 to 1.000 ☐ 1000+ ☐ Unknown
	☐ Less than 1 ☐ 1 to 3 years ☐ 4 to 7 years ☐ 7 years +	☐ Less than 1 year ☐ 1 to 3 years ☐ 4 to 7 years ☐ 7 years +	☐ 1 to 5 ☐ 6 to 10 ☐ 11 to 20 ☐ 21 to 50 ☐ 51 to 200 ☐ 200 to 500 ☐ 500+	☐ Less than 1 ☐ 1 to 5 ☐ 5 to 20 ☐ 20 to 50 ☐ 50 to 100 ☐ 100 to 300 ☐ 300 to 1.000 ☐ 1000+ ☐ Unknown

3.2. Experience by Geographical area (country or region)

By Geographical area (country or region)	Year(s) of Experience	Number of Projects in this geographical area in the past 7 years	Estimated Amount (in thousand Euros) invested in this geographical area in the past 7 years
	☐ Less than 1	☐ 1 to 5	☐ Less than 1

Indicative list of regions

- Europe EU
- Europe non-EU
- Eastern Europe
- Central America
- South America
- South-East Asia
- North-East Asia
- South Asia
- Central Asia

	year ☐ 1 to 3 years ☐ 4 to 7 years ☐ 7 years +	☐ 6 to 10 ☐ 11 to 20 ☐ 21 to 50 ☐ 51 to 200 ☐ 200 to 500 ☐ 500+	☐ 1 to 5 ☐ 5 to 20 ☐ 20 to 50 ☐ 50 to 100 ☐ 100 to 300 ☐ 300 to 1.000 ☐ 1000+ ☐ Unknown
	☐ Less than 1 year ☐ 1 to 3 years ☐ 4 to 7 years ☐ 7 years +	☐ 1 to 5 ☐ 6 to 10 ☐ 11 to 20 ☐ 21 to 50 ☐ 51 to 200 ☐ 200 to 500 ☐ 500+	☐ Less than 1 ☐ 1 to 5 ☐ 5 to 20 ☐ 20 to 50 ☐ 50 to 100 ☐ 100 to 300 ☐ 300 to 1.000 ☐ 1000+ ☐ Unknown
	☐ Less than 1 year ☐ 1 to 3 years ☐ 4 to 7 years ☐ 7 years +	☐ 1 to 5 ☐ 6 to 10 ☐ 11 to 20 ☐ 21 to 50 ☐ 51 to 200 ☐ 200 to 500 ☐ 500+	☐ Less than 1 ☐ 1 to 5 ☐ 5 to 20 ☐ 20 to 50 ☐ 50 to 100 ☐ 100 to 300 ☐ 300 to 1.000 ☐ 1000+

- Mediterranean
- Gulf Countries
- Eastern Africa
- Central Africa
- Western Africa
- Southern Africa
- Indian Ocean
- Caribbean
- Pacific

			☐ Unknown

Cross-reference of experience by Sector and by Geographical area:

Sector(s) (as selected in 2.2)	Geographical area(s) (country or region, as identified previously)

3.3. Resources

3.3.1 Financial data. Please provide the following information, if applicable, on the basis of the profit and loss account and balance sheet of your organisation, amounts in thousand Euros

Year	Turnover or equivalent	Net earnings or equivalent	Total balance sheet or budget	Shareholders' equity or equivalent	Medium and long-term debt	Short-term debt (< 1 year)
N ²⁰⁰						
N-1						
N-2						

3.3.2. Financing Source(s) (please tick the source(s) of the revenues of your organisation and specify the additional information requested)

²⁰⁰ N = previous financial year

Year	Source	Percentage (total for a given year must be equal to 100%)	Number of fee-paying members (only for source = Member's fees)
N	☐ EU Commission		N/A
N	☐ Member States Public Bodies		N/A
N	☐ Third Countries Public Bodies		N/A
N	☐ United Nations		N/A
N	☐ Other International Organisation(s)		N/A
N	☐ Private Sector		N/A
N	☐ Member's fees		
N	☐ Other (please specify):		N/A
N	Total	100%	N/A

Year	Source	Percentage (total for a given year must be equal to 100%)	Number of fee-paying members (only for source = Member's fees)
N – 1	☐ EU Commission		N/A
N – 1	☐ Member States Public Bodies		N/A
N – 1	☐ Third Countries Public Bodies		N/A
N – 1	☐ United Nations		N/A
N – 1	☐ Other International Organisation(s)		N/A
N – 1	☐ Private Sector		N/A
N – 1	☐ Member's fees		
N – 1	☐ Other (please specify):		N/A

N – 1	Total	100%	N/A
N – 2	☐ EU Commission		N/A
N – 2	☐ Member States Public Bodies		N/A
N – 2	☐ Third Countries Public Bodies		N/A
N – 2	☐ United Nations		N/A
N – 2	☐ Other International Organisation(s)		N/A
N – 2	☐ Private Sector		N/A
N – 2	☐ Member's fees		
N – 2	☐ Other (please specify):		N/A
N – 2	Total	100%	N/A

Year	Name of approved auditor	Period of validity
N		From dd/mm/yyyy to dd/mm/yyyy
N – 1		From dd/mm/yyyy to dd/mm/yyyy
N – 2		From dd/mm/yyyy to dd/mm/yyyy

3.3.3. Number of staff (full-time equivalent) (please tick one option for each type of staff):

Type of staff	Paid	Unpaid
HQ Staff: recruited and based in Headquarters (located in Developed Country)	☐ < 10 ☐ > 10 and < 50 ☐ > 50 and < 100 ☐ > 100 ☐ N/A	☐ < 10 ☐ > 10 and < 50 ☐ > 50 and < 100 ☐ > 100 ☐ N/A
Expat Staff: recruited in Headquarters (located in Developed Country) and based	☐ < 10 ☐ > 10 and < 50	☐ < 10 ☐ > 10 and < 50

in Developing Country	☐ > 50 and < 100 ☐ > 100 ☐ N/A	☐ > 50 and < 100 ☐ > 100 ☐ N/A
Local staff: recruited and based in Developing Country	☐ < 10 ☐ > 10 and < 50 ☐ > 50 and < 100 ☐ > 100 ☐ N/A	☐ < 10 ☐ > 10 and < 50 ☐ > 50 and < 100 ☐ > 100 ☐ N/A

LIST OF THE MANAGEMENT BOARD/COMMITTEE OF YOUR ORGANISATION

Name	Profession	Function	Country of Nationality	On the board since
Mr				
Ms				

III. PARTNERS OF THE APPLICANT PARTICIPATING IN THE ACTION

DESCRIPTION OF THE PARTNERS

This section must be completed **for each partner organisation** within the meaning of section 2.1.2 of the Guidelines for Applicants. Any associates as defined in the same section need not be mentioned. You must make as many copies of this table as necessary to create entries for more partners.

	Partner 1
EuropeAid ID number ²⁰¹	

²⁰¹ This number is available to an organisation which registers its data in PADOR. For more information and to register, please visit http://ec.europa.eu/work/europeaid/onlineservices/pador/index_en.htm

Full legal name	

Partners that are registered in PADOR do not need to fill in the rest of this section which is marked in grey.

Date of Registration	
Place of Registration	
Legal status ²⁰²	
Official address of Registration ²⁰³	
Country of Registration ²⁰⁴ / Nationality ²⁰⁵	
Country of Registration ²⁰⁶ / Nationality ²⁰⁷	
Contact person	
Telephone number: country code + city code + number	
Fax number: country code + city code + number	
E-mail address	
Number of employees	
Other relevant resources	
Experience of similar actions, in relation to the role in the implementation of the proposed action	
History of cooperation with the applicant	
Role and involvement in preparing the proposed action	
Role and involvement in implementing the proposed action	

Important: This application form must be accompanied by a signed and dated partnership statement from each partner, in accordance with the model provided.

PARTNERSHIP STATEMENT

A partnership is a relationship of substance between two or more organisations involving shared responsibilities in undertaking the action funded by the CFCU (Contracting Authority). To ensure that the action runs smoothly, the Contracting Authority requires all partners to acknowledge this by agreeing to the principles of good partnership practice set out below.

²⁰² E.g. non profit making, governmental body, international organisation

²⁰³ If not in one of the countries listed in section 2.1.1 of the Guidelines, please justify its location

²⁰⁴ For organisations

²⁰⁵ For individuals

²⁰⁶ For organisations

²⁰⁷ For individuals

1. All partners must have read the application form and understood what their role in the action will be before the application is submitted to the Contracting Authority.
2. All partners must have read the standard grant contract and understood what their respective obligations under the contract will be if the grant is awarded. They authorise the lead applicant to sign the contract with the Contracting Authority and represent them in all dealings with the Contracting Authority in the context of the action's implementation.
3. The applicant must consult with its partners regularly and keep them fully informed of the progress of the action.
4. All partners must receive copies of the reports - narrative and financial - made to the Contracting Authority.
5. Proposals for substantial changes to the action (e.g. activities, partners, etc.) should be agreed by the partners before being submitted to the Contracting Authority. Where no such agreement can be reached, the applicant must indicate this when submitting changes for approval to the Contracting Authority.
6. Where the Beneficiary does not have its headquarters in the country where the action is implemented, the partners must agree before the end of the action, on an equitable distribution of equipment, vehicles and supplies for the action purchased with the EU grant among local partners or the final beneficiaries of the action.

I have read and approved the contents of the proposal submitted to the Contracting Authority. I undertake to comply with the principles of good partnership practice.

Name:	
Organisation:	
Position:	
Signature:	
Date and place:	

IV. ASSOCIATES OF THE APPLICANT PARTICIPATING IN THE ACTION

This section must be completed for each associated organisation within the meaning of section 2.1.2 of the Guidelines for Applicants. You must make as many copies of this table as necessary to create entries for more associates.

	Associate 1
Full legal name	
EuropeAid ID number²⁰⁸	
Country of Registration	
Legal status²⁰⁹	
Official address	
Contact person	
Telephone number: country code + city code + number	
Fax number: country code + city code + number	
E-mail address	
Number of employees	
Other relevant resources	
Experience of similar actions, in relation to role in the implementation of the proposed action	
History of cooperation with the applicant	
Role and involvement in preparing the proposed action	
Role and involvement in implementing the proposed action	

²⁰⁸ This number is available to an organisation which registers its data in PADOR. For more information and to register, please visit

http://ec.europa.eu/europeaid/work/onlineservices/pador/index_en.htm

²⁰⁹ E.g. non profit making, governmental body, international organisation

V. CHECKLIST

CFCU/TR0703.01-02/FA - Civil Society Dialogue-II- Fisheries and Agriculture- IPA Budget Item 22.02.01 of the General Budget of EC

ADMINISTRATIVE DATA	To be filled in by the applicant
Name of the Applicant	
EuropeAid ID number	
Country²¹⁰ and date of registration	
Legal Entity File number²¹¹	
Legal status²¹²	
Partner 1	Name/EuropeAid ID number: Nationality/Country of registration: Legal status:
Partner 2	Name/EuropeAid ID number: Nationality/Country of registration: Legal status:
NB: Add as many rows as partners	

BEFORE SENDING YOUR PROPOSAL, PLEASE CHECK THAT EACH OF THE FOLLOWING COMPONENTS IS COMPLETE AND RESPECTS THE FOLLOWING CRITERIA:	To be filled in by the applicant	
	Yes	No
Title of the Proposal: <indicate the title>		
PART 1 (ADMINISTRATIVE)		
1. The correct grant application form, published for this call for proposals, has been used		
2. The Declaration by the applicant has been filled in and has been signed		
3. The proposal is typed and is in English		
4. One original and 2 copies are included		
5. An electronic version of the proposal (CD-Rom) is enclosed		
6. Each partner has completed and signed a partnership statement and the statements are included.		
7. The budget is presented in the format requested, is expressed in € and is enclosed		
8. The logical framework has been completed and is enclosed		

²¹⁰ For organisations

²¹¹ If the applicant has already signed a contract with the European Commission

²¹² E.g. non profit making, governmental body, international organisation...

9. Concept Note is filled in, and is not lengthier than 4 pages and printed in Arial 10 font.		
10. Provision for contingency reserve is not higher than %5 of the subtotal direct eligible costs of the Action (Budget heading 7)		
11. Administrative costs are not higher than %7 of the total direct eligible costs of the Action (Budget heading 9)		
12. Equipment and supplies do not exceed 20% of total eligible costs		
13. CVs of project coordinator and other project key staff, indicating the position (role) in the project in EU format are attached		
PART 2 (ELIGIBILITY)		
14. The duration of the action is equal to or lower than 18 months (the maximum allowed)		
15. The duration of the action is equal to or higher than 9 months (the minimum allowed)		
16. The requested contribution is equal to or higher than EURO 50.000 (the minimum allowed)		
17. The requested contribution is equal to or lower than EURO 175.000 (the maximum allowed)		
18. The requested contribution is equal to or higher than 50 % of the total eligible costs (minimum percentage required)		
19. The requested contribution is equal to or lower than 90 % of the total eligible costs (maximum percentage allowed)		

VI. DECLARATION BY THE APPLICANT

The applicant, represented by the undersigned, being the authorised signatory of the applicant, in the context of the present call for proposals, representing any partners in the proposed action, hereby declares that

the applicant has the sources of financing and professional competence and qualifications specified in section 2 of the Guidelines for Applicants;

the applicant undertakes to comply with the obligations foreseen in the partnership statement of the grant application form and with the principles of good partnership practice;

the applicant is directly responsible for the preparation, management and implementation of the action with its partners, if any, and is not acting as an intermediary;

the applicant and its partners are not in any of the situations excluding them from participating in contracts which are listed in Section 2.3.3 of the Practical Guide to contract procedures for EC external actions (available from the following Internet address:

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/index_en.htm.

Furthermore, it is recognised and accepted that if we participate in spite of being in any of these situations, we may be excluded from other procedures in accordance with section 2.3.5 of the Practical Guide;

the applicant and each partner (if any) is in a position to deliver immediately, upon request, the supporting documents stipulated under section 2.4 of the Guidelines for Applicants.;

the applicant and each partner (if any) are eligible in accordance with the criteria set out under sections 2.1.1 and 2.1.2 of the Guidelines for Applicants;

if recommended to be awarded a grant, the applicant accepts the contractual conditions as laid down in the Standard Contract annexed to the Guidelines for Applicants (annex F);

the applicant and its partners are aware that, for the purposes of safeguarding the financial interests of the Communities, their personal data may be transferred to internal audit services, to the European Court of Auditors, to the Financial Irregularities Panel or to the European Anti-Fraud Office.

The following grant applications have been submitted (or are about to be submitted) to the European Institutions, the European Development Fund and the EU Member States in the last 12 months:

- <list only actions in the same field as this proposal>

The applicant is fully aware of the obligation to inform without delay the Contracting Authority to which this application is submitted if the same application for funding made to other European Commission departments or Community institutions has been approved by them after the submission of this grant application.

Signed on behalf of the applicant

Name	
Signature	
Position	
Date	

VII. ASSESSMENT GRID
(TO BE USED BY THE CONTRACTING AUTHORITY)

	YES	N O
STEP 1: OPENING SESSION AND ADMINISTRATIVE CHECK		
1. The submission deadline has been respected		
2. The Application form satisfied all the criteria specified in part 1 of the Checklist (Section V of Part B of the Grant application form).		
The administrative verification has been conducted by:		
Date:		
DECISION 1: The Committee has recommended the Concept Note for Evaluation after having passed the Administrative check.		
STEP 2 : EVALUATION OF THE CONCEPT NOTE		
DECISION 2: The Committee has approved the Concept Note and decided to proceed with		

the evaluation of the full proposal after having pre-selected the best Concept Notes.		
The evaluation of the Concept Note has been conducted by: Date:		
STEP 3: EVALUATION OF THE FULL APPLICATION FORM		
DECISION 3: A. The Committee has recommended the proposal for Eligibility verification after having been provisionally selected within the top ranked scored proposals within the available financial envelope.		
B. The Committee has recommended the proposal for Eligibility verification after having been put on the reserve list according to the top ranked scored proposals		
The verification of the proposal has been conducted by: Date:		
STEP 4: ELIGIBILITY VERIFICATION		
3. The Application form satisfied all the criteria specified in part 2 of the Checklist (Section V of Part B of the Grant application form).		
4. The supporting documents listed hereunder, submitted according to the Guidelines (Section 2.4), satisfied all the eligibility criteria of the applicant and its partner(s)		
a. The applicant's statutes		
b. The statutes or articles of association of <u>all partners</u>		
c. The applicant's external audit report (if applicable)		
d. The Legal Entity File (see annex D of the Guidelines for Applicants) is duly completed and signed by the applicant and is accompanied by the justifying documents requested.		
e. A Financial Identification form (see annex E of the Guidelines for Applicants).		
f. Copy of the applicant's latest accounts.		
The assessment of the eligibility has been conducted by: Date:		
DECISION 4: The Committee has selected the proposal for funding after having verified its eligibility according to the criteria stipulated in the Guidelines.		

MERKEZİ FİNANS VE İHALE BİRİMİ

2005 Bulgaristan – Türkiye
Ortak Küçük Projeler Fonu

Hibe Başvuru Formu
Açık Teklif Çağrısı

**Bütçe satırı: Avrupa Komisyonu Genel Bütçesi 22. 020401
no. lu Kalemi**

İlgi: CFCU/TR 0502. 04

Son Başvuru Tarihi: 04 Nisan 2007

Başvuru Sahibinin Adı:	KIRKLARELİ GAZETECİLER CEMİYETİ

Kayıt No:	
(sadece resmi kullanım içindir)	

UYARI

Lütfen bu formu gereken dikkati göstererek okuyun ve Başvuru Rehberine uygun olarak doldurun.

Başvuruların değerlendirme süreci değişmiştir. Projeniz ancak **Proje Ön Teklifiniz** incelenerek kabul edildiği takdirde değerlendirmeye alınacaktır. Uygunluk Kontrolü, Sözleşme Makamı tarafından istenilen destekleyici dokümanlara ve Başvuru Sahibi'nin yetkili kimse(ler) tarafından imzalanan başvurusu ile birlikte gönderilen beyanına dayanılarak, projenin son değerlendirmesinden elde edilecek puana göre şartlı kabul edilen projeler için yapılacaktır.

BAŞVURU FORMU

Kayıt No:	
(sadece resmi kullanım içindir)	

Başvuru Sahibinin Adı:	KIRKLARELİ GAZETECİLER CEMİYETİ

Proje Başlığı:	SINIR ÖTESİ İŞBİRLİĞİNDE MEDYANIN ROLÜ

I.
1. TANIM

PROJE

1.1 Başlık

SINIR ÖTESİ İŞBİRLİĞİNDE MEDYANIN ROLÜ

1.2 Yer(ler)

Ülke (ler), Bölge(ler), Şehir(ler)

TÜRKİYE-BULGARİSTAN, KIRKLARELİ-YAMBOL

1.3 Proje Maliyeti ve Sözleşme Makamından İstenen Hibe Tutarı

Projenin Toplam Uygun Maliyeti	Sözleşme Makamından İstenen Hibe Tutarı	Projenin Toplam Uygun Maliyetine Yüzdesi % ²¹³
49.835, 79. AVRO	44.852,21. AVRO	% 90

Dikkat: Projenin toplam uygun maliyetinin yüzdesi; Sözleşme Makamından istenen hibe tutarının, projenin toplam uygun maliyetine bölünüp 100 ile çarpımı sonucu elde edilir.

Lütfen Dikkat: Projenin toplam maliyeti ve Sözleşme Makamından istenen tutar Avro cinsinden ifade edilmelidir.

1.4 Özet

Teklif Edilen Projenin Kısa Açıklaması: Sınır Ötesi işbirliği kapsamında, AB' nin finanse ettiği "Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü " projesinin, Lider Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti ile Ortak Serhat Radyo Televizyon Yayıncılık A. Ş., ortak Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği, Ortak Kırklareli Ticaret Borsası arasında yürütülmesi planlanmaktadır. Türkiye' nin AB' ye katılım ve uyum süreçlerini daha iyi anlaması ve desteklemesi için en iyi değişkenlerden biri de MEDYA ve özellikle televizyondur. Çünkü Türkler' in bilgi aldığı en önemli araçlardan biri de % 77 oranında televizyondur. Projede yapılacak faaliyet ve etkinliklerle Yambol ve KIRKLARELİ' de Radyo, TV, gazete, dergi ve yayın gibi medya sektörleri etkin ve verimli bir şekilde çalıştırılacaktır. Bu sayede sınırın her iki tarafında yatırım, üretim ve ticaret artacak, işsizlik önlenecektir. AB' nin farkındalığı, tanınırlığı ve dünya sistemindeki geleceği, Projemizle Türkiye ve tüm dünyaya anlatılacaktır.

²¹³ 2 ondalık hane kullanınız. Rakamların, Bütçenin Beklenen Finansman Kaynaklarındaki (Ek-B3) rakamlarla aynı olduğundan emin olunuz.

Projenin Süresi	Projemiz 9 (dokuz) ayda tamamlanacaktır.
Projenin amaçları	Genel Amaç(lar) : -Kırklareli ile Yambol arasında sınır ötesi işbirliğini geliştirmek amacıyla basın-yayın, tv, radyo gibi kitle iletişim araçlarından yararlanmak. -Tarihi ve kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında Sınır ötesi işbirliği programından yararlanmak. -AB' nin tanınırlığını, farkındalığını ve dünya sistemine yararlarını Projemiz ile Türkiye, Bulgaristan ve Dünyaya anlatmak. -Sınır Bölgelerinde her iki bölgede de okuma yazma bilmeyenlerin kalmaması, her insanın okumasının sağlanmasını teşvik etmek. - Yambol ve Kırklareli' de İnsanlar, kurum ve kuruluşlar kendi aralarında işbirliğini güçlendirecekler, Uluslararası yatırım, üretim, finansman ve ticareti bu sayede sağlayacaklardır. -Medya projemiz sayesinde, İki ulusun insanları, sektörleri, kurum ve kuruluşları AB' yi daha iyi tanıyacaklar ve bilgileneceklerdir. -İstihdam artacak, işsizlik önlenecektir. Bu anlamda Türk insanı AB' nin farkına varacak ve destekleyecektir. Özel Amaç : -Yambol, Kırklareli, Trakya' da ve İstanbul' da Radyo, TV, basın, yayın ve medya sektörleri ile işbirliği kurulacak. -Sınır Bölgeleri güvenlik nedeniyle ekonomik gelişmişlikten yararlanamadıkları için, Projemiz ile sektörlerin ve ülkelerin yaptıkları hizmetler ve yatırımlar tanıtılacak ve iki halk ekonomik refaha ulaşacaktır. -İki ülke arasında güvenlikte sorun olmadığından, gümrüklerdeki sorunlar çözülecek ve iki ülke arasında ortak yatırım ve ticarete artış sağlanacaktır. -İki Bölgede de Radyo, TV, gibi istasyonların kurulması ve çalıştırılmaları teşvik edilecektir. Gazete, dergi, kitap gibi basın ürünlerinin halka ve sektörlerle ulaştırılması sağlanacak ve AB politikalar ve dünya sistemindeki önemi anlatılacak.
Ortak(lar)	Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği -Yambol / Bulgaristan Serhat Radyo Televizyon Yayıncılık A.Ş. -Kırklareli / Türkiye Kırklareli Ticaret Borsası -Kırklareli / Türkiye
Hedef grup(lar)²¹⁴	İlk, orta, lise ve Üniversite çağındaki gençlerle, kırsal kesim gençliği, Sanayici ve işadamlarıyla, esnaf-tüccar ve çiftçiler, Kırklareli Bölgesinde kamu ve özel sektör Kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, AB politikaları hakkında bilgi sahibi olmak isteyen tüm insanlar.
Nihai Faydalanıcılar²¹⁵	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, İldeki Sivil Toplum kuruluşları, Kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları, Belediyeler, Çiftçiler, esnaf, tüccar ve sanayiciler ile Radyo, TV, gazete, dergi ve basım ve yayıncılıkla ilgili

²¹⁴ "Hedef gruplar" projenin amaçları çerçevesinde, projeden doğrudan ve olumlu olarak etkilenecek gruplar/kuruluşlardır.

²¹⁵ "Nihai Faydalanıcılar" projeden uzun vadede geniş anlamda toplumsal veya sektörel boyutlarda yarar sağlayacak kişilerdir.

	çalışanlar, kurum ve kuruluşlar.
Beklenen Sonuçlar	-Katılım öncesi süreçte sınır bölgesinde, AB politikalarının insanlara, sektörleri, kurum ve kuruluşlara öğretilerek, AB' nin tartışmasız ve önyargısız kabulünü sağlamak. -Türk insanı AB hakkında ve özellikle kırsal kesim ve sınır bölgelerinde yüksek düzeyde bilgi sahibi olmak isteğindedir. Bu bilgi ve imkanları MEDYA projesiyle sunmak hedeflere ulaşılması ve devamlılık açısından çok önemlidir. -Sınır ötesi işbirliği ile sınırın her iki yakasında, insanların ve sektörlerin bilgi, görgü ve gelenekleri hakkında bilgilenmeleri sağlanarak, kültürlerin yaşatılması, mirasın korunması, tarihi ve kültürel sektörleri değer verilerek ekonomik hareketlilik yaratılması ile Halkın gelir seviyesinin yükseltilmesi.
Temel Faaliyetler	-Basın toplantıları, tanıtım konferansı, tanıtım broşürü, Proje kitabının hazırlanarak basılması, Proje izleme toplantıları, Medya komite toplantıları, Panel, Konferans, TV ve Radyo çekim ve Programları, Toplu geziler, MEDYA festivali, bilimsel ve kültürel araştırmalar, müzik ve eğitim programları
Projenin kapsadığı bölge	Kırklareli, Edirne, Tekirdağ, Yambol, Burgas, Karnobat, Varna, Şumen ve İstanbul.

1.5 Amaçlar

En fazla 1 sayfa. Projenin katkıda bulunmayı amaçladığı genel hedefleri ve başarmayı amaçladığı özel hedefleri açıklayınız.

Genel Hedefler : Sınır ötesi işbirliği kapsamında, Kırklareli ve Yambol Bölgeleri arasında ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerin başlatılarak sürdürülmesi, katılım öncesi süreçte Türk kamuoyunun aktif şekilde yer alması, Türkiye ile AB arasında boşluğu dolduracak Medya iletişim köprülerinin oluşturulması,

Kırklareli ve Yambol bölgelerinde işgücü aktörlerinin, sivil toplum kuruluşlarının, mahalli ve yerel idarelerin, gençlik ve aile birliklerinin, dini topluluklar ve medya gibi tüm kesimlerin projeye katılmalarının sağlanması,

Yambol ve Kırklareli Türk ve Bulgar kültürünü yansıttıklarından, kültür ve sanatın farklı yönlerine ilginin artırılması, Türkiye' deki AB tartışmalarında Türk kamuoyunun etkin rol oynaması, Sınır ötesi bölgelerde ve Türkiye' de AB üyeliğinin yararlarını yapılacak faaliyet ve etkinliklerle anlatılması;

Ekonomik, sosyal ve kültürel sektörleri arasında bilgi ve tecrübe paylaşımı yapılarak, Medya projesi ile sınırın her iki tarafındaki bölgelerde AB farkındalığını yaratmak ve sürdürmek.

Hedef grupların, yapılacak etkinlik ve aktivitelerle karşılıklı bilgi, kültür ve fikir alışverişinde bulunması, iki ülke kültür hareketi ile işbirliği bağlarının kurularak geliştirilmesi,

Ekonomik ve kültür ve medya sektörleri yatırım yapılarak üretimin artırılması, işsizliğin önlenmesi ve istihdamın artırılması,

Özel Hedefler : Her kesimden gençlerle bilgi, kültür ve fikir yarışmalarının yapılması, Spor karşılaşmalarının yapılması, Çiftçilere ve sanayi ile kültürel sektörlere yeni bilgilerin, teknolojilerin aktarılarak bilgi, görgü ve yeteneklerinin artırılarak geliştirilmesi,

Tarihi ve kültürel değerlerin korunması, bu konularda bilimsel ve sektörel araştırmalar yapılması, ekonomik ve turizm sektörlerinin bu sayede turist çekimine ve yatırıma yönlendirilmesi,

Yapılacak faaliyet ve etkinliklerle projenin sürdürülebilirliğinin proje döneminde sağlanması.

1.6 Gerekçelendirme

En fazla 5 sayfa. Lütfen aşağıdaki bilgileri sağlayınız:

1.6.1 Projenin Programın hedefleri ve öncelikleri ile ilgisi

Projemiz, Bulgaristan ve Kırklareli ile Türk ve AB kültürlerinin bütünleşmesi çerçevesinde, kültür unsurlarının, eğitim-öğretim çağındaki gençlerin ve çocuklar ile vatandaşların katılacağı çeşitli çalışmalar yapmayı hedeflemektedir.

Projemizle, Gösteri sanatları, plastik ve görsel sanatlar, edebiyat, kültürel miras ve kültürel tarih alanlarına yönelik sınır ötesi çalışmaların proje kapsamında yürütülmesi, Kültürel çoğulculuğun korunduğu ve kültürel mirasın sahiplenildiği bir ortak kültür alanı oluşturulması,

Sanatsal ve kültürel alanlarda iletişim ağlarının geliştirilmesiyle değişik kültürlerle erişimin kolaylaştırılması ve bu yolla Yambol ve Kırklareli bölgelerinde Radyo, TV, gazete ve dergi gibi sektörlerle diyalogun güçlendirilmesi,

Avrupa toplumlarının tarihi ve kültürel konulardaki bilgilerinin geliştirilmesi,

Projemizde, sınırın her iki yakasında kültürel boyutun, sosyal bütünleşme ve sosyo-ekonomik gelişmedeki çabaların, proje bitiminden sonra da yapılması,

Bulgaristan ve Türkiye bağlamında, Kırklareli ve Yambol bölgelerinde, sınırın her iki tarafında, AB-Türkiye arasında kültürler arası diyalogu geliştirmek, tarafların birbirleriyle, ilgili bilgi düzeyini artırmak amacına yönelik hizmetler hedef gruplarda mutluluk yaratacaktır.

Medya ve Kültürlerarası iletişimlerin kurulması ve geliştirilmesi, Avrupa Ufukları ve Mozaik Programları kapsamında Türkiye ve AB' de kültür ve sanat alanında ve projemiz hedeflerinde sınırın her iki yakasındaki STK' lar arasında sınır ötesi işbirliğini geliştirecektir.

AB genelinde Türk kültürünün, Türkiye genelinde AB kültürünün tanınması projemizde yapılacak faaliyet ve etkinliklerle sağlanacaktır.

Türkiye' de kültür alanında faaliyet gösteren STK' ların AB ağına ve AB 'deki STK' lara erişimini sınır bölgelerinde STK' larla yapılacak Kültürlerin Bütünleşmesi Projesi destekleyecek ve katkı sağlayacaktır.

1.6.2 Hedef ülkede/lerde ve özellikle kapsanan bölgede/lerde belirlenen ihtiyaç ve sorunların tanımlanması.

21. Yüzyılda kürselleşmenin sonucu olarak, Avrupa sanayi toplumu misyonunu tamamlamış ve bilgi toplumuna giriş süreci başlatmıştır. Bu durum kültür endüstri ve sektörlerinin artmasına ve AB içerisinde yeni bir istihdam alanı olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur.

AB sınırları içerisinde sinema ve görsel sanatlar, yayıncılık müzik ve el sanatlarını kapsayan kültür sanayii, bu gün yedi milyon kişiye yeni iş sahası sunmaktadır.

Projemizle yapılacak faaliyet ve etkinliklerle AB' yi önyargısız olarak tanıyacaktır.

Sınırın her iki tarafındaki bölgelerde ve özellikle Kırklareli' de AB kültürünün benimsenmesi ve özümsemişi için büyük bir kültür potansiyeli oluşturulması,

AB' nin kültürel çeşitliliği çok zengindir. Dil, edebiyat, plastik sanatlar, görsel sanatlar, el sanatları, sinema ve radyo yayıncılığı AB' nin kültürel çeşitliliğinin tüm dallarıdır. Medya sayesinde AB kültürü farklı bölge ve ülkeleri temsil etmelerine rağmen AB' nin ortak kültür mirasına aittirler.

Bilginin geliştirilmesi, AB tarih ve medya sektörlerinin yayılması, sınır ötesi işbirliği politikalarının ve projemizin hedefidir. Avrupa' nın önemli kültürel mirasının korunması, ticari olmayan kültürel değişimler, sanatsal ve edebi bir oluşumun gerçekleştirilmesi sınırın her iki tarafındaki bölgelerde Medya projesi sayesinde AB farkındalığını sağlayacaktır.

Özgürlük, barış, insan hakları, eşitlik, sosyal adalet, sevgi ve kardeşlik Avrupa' nın temel değerleridir. Projemizdeki etkinlik ve faaliyetlerle bu temel değerler sınır bölgelerindeki halklara da yansıyacak, projemizin verimliliği ve sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

Projemizle sanayici ve işadamları sınır ötesi işbirliği kapsamında kültürel sektörlere yatırım yapacaklar, sanayi ve kültürel sektörlerin birlikte çalışmaları sağlanacak, bölgelerdeki insanların ihtiyaçları tespit edilecek ve sorunlarının çözümüne yardımcı olunacaktır.

1.6.3 Hedef grubun(ların) ve Nihai Faydalanıcıların tanımı ve tahmini sayıları

Projemizin Hedef Grupları : Kırklareli, Edirne, Yambol, Burgas, Şumen bölgeleri ile bu bölgelerle bağlantısı olan diğer yerleşim yerleri Kırklareli ve Yambol illerinde yaşayan gençler, aileler, çiftçiler, köylüler, esnaf, tüccar, sanayici ve işadamı, radyo, TV, sinema, el sanatları, Sivil Toplum kuruluşları, kamu ve özel sektör gibi kültürel ve ekonomik sektörlerle uğraşan ve çalışanlardır. Bu sektörlerin ürettikleri mal ve hizmetler nihai faydalanıcıda yarar sağlayacaktır.

Proje kapsamında yapılacak çalışmalar itibariyle faydalanıcı sayısı aşağıda verilmiştir.

Eğitim seminerleri	: 500 kişi (Türk ve Bulgar Katılımcılar)
Sergi ve festivaller	: 1.200 kişi
Konferans ve paneller	: 1.100 kişi
Proje izleme gezileri	
Ve toplu geziler	: 175 kişi
Radyo ve TV programları	
İle WEB sitesi ulaşılabilecek	
Kitleler	:7.000 kişi

Projeden doğrudan ve dolaylı yoldan yararlanacak kişi, kurum ve kuruluşlar ile hedef gruplar 9.750 kişidir.

1.6.4 Bu hedef grubun(lar) seçilme nedenleri ve bu grupların ihtiyaçlarının ve sorunlarının tanımlanması. Bu proje, hedef grubun(ların) ve Nihai Faydalanıcıların ihtiyaçlarına nasıl cevap verecek?

Proje, hedef bölgelerdeki gruplara Türkiye' nin AB' ye üyeliğinin yararlarını, kesin üye olduğunda Türk halkının kalkınmasının daha kolay olacağını, sınır bölgelerindeki hedef gruplarda AB bilincinin yerleştirmeyi hedef almış, bunun için de Medya sektörleriyle AB' nin sınırlarının genişleyeceği düşüncelerini araç olarak seçmiştir.

Seçilen hedeflere ulaşabilmek ve yarar sağlayabilmek için en uygun durumda bulunan, hedefe ulaşmada en etkin rol oynayacak olan kişiler, kurumlar, kuruluşlar seçilmiştir.

(1. 4.) de belirtilen hedef gruplar, AB' nin dünya sisteminde geleceğinin daha güçlü olacağına inanan nesiller yetiştirilecektir.

Hedef gruplar yapılan araştırma sonuçlarından, sağlanan bilgi ve belgelerden yapılan çalışmalar ile her iki bölgede de seçilmiştir. Hedef gruplarının ihtiyaçlarının tespiti bu çalışmalardan, kurum ve kuruluşlar ile Sivil toplum kuruluşlarından sağlanmıştır.

Projemizde yürütülecek faaliyet ve etkinliklerle sınırın her iki bölgesine de ekonomik, kültürel ve sosyal sektörlere yatırım yapılacak, karşılıklı dış ticaret gerçekleştirilecek, istihdam artırılacak ve işsizlik önlenecektir.

Proje sürecinde kurulan iletişim ve paylaşımlarla, yerel ve atanmış yönetimler ile STK' lar arasında diyalog sağlanacak, sınır bölgelerindeki insanların sorunlarının çözülmesine çalışılacaktır.

1.6.5 Projenin sınır ötesi etkisi

Proje kapsamında, Kırklareli ve Yambol ile diğer sınır illerinde bulunan hedef gruplar ele alınacak ve söz konusu hedef grupların karşılıklı fikir alışverişinde bulunması sağlanacaktır. Bu şekilde gelişecek sınır ötesi işbirliği bağları, proje çerçevesinde düzenlenecek festival organizasyonu ile pekişecek, ortak atılımların yapılması için temel teşkil edecektir. Proje ile her iki bölgenin kalkınmasına olanak verilirken, ortak işbirliği ve karşılıklı etkileşimin söz konusu kalkınmada oynadığı rolün önemi ortaya çıkacaktır. Gelecekteki benzer projelerin yürütülme aşamasında Medya projesinin sınır bölgesine getireceği olumlu ayrıcalıklar dikkate alınacak ve sınır ötesi işbirliği projeleri halkın desteğini ağırlayacaktır.

1.6.6 Ortakların proje faaliyetleri ile ilgisi

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti : "Sınır Ötesi İşbirliğinin Gelişmesinde Medyanın Rolü" Projesinin lideri, projedeki tüm faaliyet ve etkinlikleri gerçekleştirecek, sonuçlandıracak, projenin sürdürülebilirliğini sağlayacak ve bunun için tüm çalışmaları yapacaktır.

Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği : Projenin ortağı konumundadır. Projede yapılacak faaliyet ve etkinliklere yardımcı olacak, Yapılacak faaliyet ve çalışmaların Yambol tarafındaki bölümünü yürütecek ve sonuçlandıracak, Televizyon yayınları ile yapacakları etkinlik, faaliyet ve çalışmalar daha kalıcı olacaktır.

Serhat Radyo ve Televizyon A.Ş. : Sınır ötesi İşbirliği kapsamında yürütülen AB projelerinde deneyim sahibidir. Projenin Kırklareli ortağı konumundadır. Projenin yürütülmesinde bilgi ve deneyim birikimlerini aktaracaktır. Projede çalışmalara katkıda bulunacak ve sorumluluğu paylaşacaktır.

Kırklareli Ticaret Borsası : Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği' nin bir üyesidir. Sivil toplum kuruluşudur. Projemizin ortağı konumundadır. Projemizin faaliyet ve etkinliklerine fiziksel mekan ile finansal destek sağlayacaktır. AB Programları ve sınır ötesi işbirliği projelerinde deneyimlidir. Bu tecrübelerinden yararlanılacaktır.

Projenin hedef gruplara yarar sağlayabilmesi ve hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için Edirne, Kırklareli ve Trakya' daki faaliyetlerin seçilmesinde ve tanıtılmasında aşağıda açıklanan çeşitli etkenler ve etkinlikler rol oynamıştır.

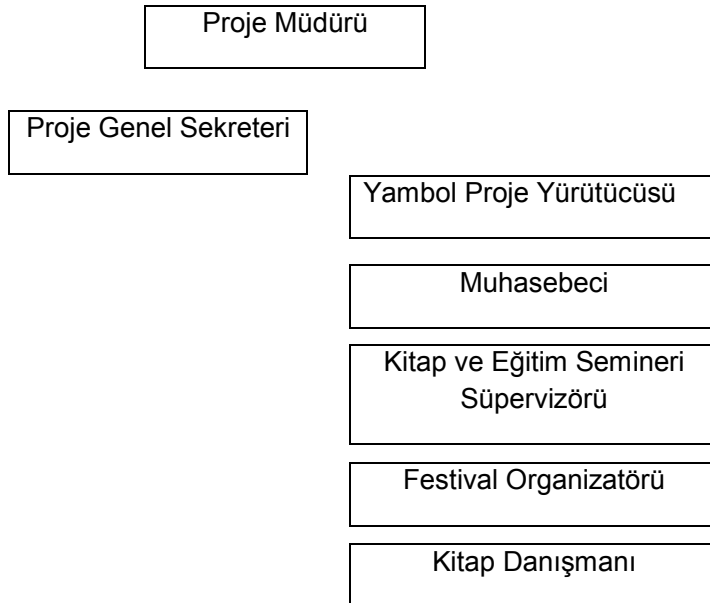
1.7 Faaliyetlerin Ayrıntılı Açıklaması

En fazla 9 sayfa. Sonuçlara ulaşmak amacıyla gerçekleştirilecek her bir faaliyetin adını ve detaylı açıklamasını, bu faaliyetlerin neden seçildiğini gerekçelendirerek ve eğer varsa, her bir ortağın (ya da iştirakçilerin ya da alt yüklenicilerin) faaliyetlerdeki rolünü belirtiniz. Bu bağlamda; faaliyetlerin ayrıntılı açıklaması faaliyet planının tekrarı şeklinde yapılmamalıdır (Bkz. bölüm 1. 9).

KTB projesinde yer alacak kurum ve kuruluşlar aşağıdaki gibidir.

Lider	: Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti- Kırklareli
Ortak	: Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği -Yambol
Ortak	: Kırklareli Ticaret Borsası-Kırklareli
Ortak	: Serhat Radyo Televizyon Yayıncılık A. Ş. -Kırklareli
İştirakçi	: Yambol Ticaret ve Sanayi Odası-Yambol
İştirakçi	: İstanbul Haliç Üniversitesi-İstanbul

Proje kapsamında yürütülecek faaliyetler 7 kişiden oluşan proje ekibi ile gerçekleştirilecektir. Proje ekibinde yer alması öngörülen kişiler ve söz konusu kişilerin ünvanları aşağıda yer alan organizasyon şeması ile açıklanmaktadır.

Proje müdürü, genel sekreter, muhasebeci, kitap ve eğitim semineri süpervizörü, festival organizatörü olmak üzere 6 kişilik proje ekibi, Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti binasında çalışmalarına başlayacaklardır.

Yambol' da yapılması planlanan çalışmaların yürütülmesi ile görevlendirilen Proje Yürütücüsü ise, Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği binasında faaliyete başlayacaktır. Yambol Proje yürütücüsü proje ekibinin diğer üyeleri ile eş zamanlı olarak çalışmalara başlayacak, proje takvimine uygun olarak hareket etmeye özen gösterecektir. Her ay gerçekleştirdiği çalışmalara ilişkin faaliyet raporlarını hazırlayarak proje müdürüne sunacaktır.

Yambol proje yürütücüsü, Kırklareli Gazeteciler Cemiyetine toplam 4 sefer yapılacak olan proje izleme toplantılarına katılacaktır.

Proje kapsamında yapılacak toplantılar ve oluşturulacak raporlar aşağıda listelenmektedir.

	Katılımcılar	Görüşülecek Konular	Toplantı/Rapor	Toplantı Periyodu	Toplantı Yeri
Proje izleme toplantıları	Lider, Ortak	Geçmiş aylara ait değerlendirme ve gelecek aylara ait planlama	Proje Yönetimi, Gözden geçirme ve toplantı tutanağı	İki ayda bir sefer olmak üzere toplam dört sefer	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti
Gider Pusulası	Muhasebeci	Aylık harcamaların raporlanması	Aylık Gider Pusulası Raporu	Her ay	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti
Sınır Ötesi Kültür Komitesi Toplantısı	Lider, Ortak ve iştirakçiler	Sınır Ötesi etki yaratabilir sürdürülebilir ve kalıcı bir işbirliği kurmak	Toplantı Tutanağı	Toplam 3 sefer	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti
Proje	Proje	Proje faaliyetleri, Proje	Proje	1 sefer	Tunca Yambol'u Geliştirme Derneği
Tamamlama Raporu	Müdürü	Takvimine uygunluk, harcamalar, Proje'nin somut çıktıları	Tamamlama raporu	Proje sonunda	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti
Düzeltilici Faaliyet	Proje Müdürü	Projedeki eksik, yanlış ve/veya gecikmiş faaliyetler	Düzeltilici Faaliyet Raporu	İşleme göre	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti

Yukarıda tabloda yer alan toplantı tutanakları ve raporların tamamı Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı'nda proje raporları ve toplantı tutanakları dosyalarımızda muhafaza edilecektir.

Projede iştirakçi olarak yer alacak olan Serhat Radyo ve TV ile koordinasyonun sağlanması, proje kapsamında oluşturulacak "Medya Projesi Bilgi Kitapçığı"nın faydalanıcılara dağıtılması, ve söz konusu faydalanıcıların eğitim semineri ve festivale katılımlarının sağlanması ile ilgili faaliyetlerin yürütülmesinden sorumlu olacaklardır.

Projenin ilk ayında proje ekibi oluşturulacak ve ekip üyelerine, proje faaliyetlerinin yürütüleceği, gerekli yazışmaların yapılıp saklı tutulabileceği, toplantıların gerçekleştirileceği, yönetim ve koordinasyonun sağlanacağı bir çalışma alanı tahsis edilerek, gerekli ekipmanlar tedarik edilecektir. Bu kapsamda Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti envanterinde bulunan bir adet bilgisayar, yazıcı ve telefon hattı proje ekibinin hizmetine sunulacaktır.

Hazırlıkların tamamlanması ile proje ekibi ilk toplantısını gerçekleştirecektir. Toplantıda proje müdürü, proje ekibi üyelerine projeyi detaylı olarak anlatacak, ekibi görev detayları ve faaliyetler hakkında etkin bir şekilde bilgilendirecektir.

"Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü" projesinde yürütülecek ana faaliyetler aşağıda sıralanmaktadır.

Tanıtım Konferansı

Tanıtım Broşürünün Hazırlanması

Medya Projesi Kitabının Oluşturulması

Eğitim Semineri

Proje Toplu Gezileri

Proje İzleme Gezileri

Medya Komite Toplantıları

Radyo ve Tv Programları

Bilgi ve Kültür Yarışmaları

Panel ve Konferanslar

Sergi ve Festivaller

Basın Toplantıları

Spor Karşılaşmaları

WEB sayfasının oluşturulması ve çalıştırılması

Müzik Programları

Bilimsel ve Sektörel Araştırmalar

Bu faaliyetler aşağıda yer alan sıra, görev paylaşımı ve sürelerine göre yapılacaktır.

Faaliyet 1: Tanıtım Konferansı

Konferansa yazılı-görsel ve işitsel medya; yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde davet edilerek projenin tanıtımı yapılacak, afişler ve pankartlar yazdırılarak hedef bölgelerdeki gerekli görülen yerlere asılarak halkın ve hedef grupların görmeleri sağlanacaktır. İnce ve Kırklareli Belediyelerinin ses yayın cihazlarıyla halka ve sektörlerimize duyurulacak, hedef bölgelerdeki muhtarlıklardan adresler sağlanarak adreslere konferansa ait davet yazıları gönderilecek, hedef bölgelerdeki kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları bilgilendirilerek konferansa gelmeleri sağlanacaktır. Tanıtım konferansı Kırklareli Ticaret Borsası konferans salonlarında gerçekleştirilecektir.

Tanıtım Konferansını, proje koordinatörü ile bir AB uzmanı sunacak, projenin tanıtımı yapılacak, projenin hedeflerine ulaşması için yapılacak çalışmalara ayrıntılı olarak katılımcılara anlatılacak böylece 9 ayda yapılacak çalışmalar için hedef gruplarda bilgilendirme ve bilinçlenme sağlanacaktır. Tanıtım Konferansına davet edilecek AB uzmanı AB' yi çok iyi tanıyan, kuruluşundan gelişme ve çalışma süreçlerine kadar bilgi sahibi olan, AB politikalarını hedef gruplara çok iyi anlatabilecek kişilerden seçilecektir. Türkiye' nin AB' ye üyeliğini destekleyen konuşmacı katılımcıları bilgilendirecek. Sınırların Medya köprüleriyle birleşeceğini, ışıldayan ve parlayan Türk ve Bulgar medyasının bütünleşerek birlikte çalışmalarını ve dünyaya örnek olacağını dünyaya anlatacaktır.

Faaliyet 2 : Tanıtım Broşürünün Hazırlanması

Hedef bölgelerdeki kitleleri ve yararlanıcıları projeden haberdar edilmesini sağlayacak, AB-Bulgar ve Türk medyasının başlangıç, gelişme ve yayılmaları, medyanın toplumlara bilgilendirdiği ve kaynaştırdığı konularında özendirici rol oynayacaktır.

Projenin 2. ayında çalışmalarına başlanacak olan broşürler, proje ekibinin koordineli çalışmalarıyla, dosyamız ekinde sunulan örnek broşür esas alınarak hazırlanacak ve içerisinde kültürlerin bütünleşmesine yönelik kısa ve özet bilgiler yer alacaktır. Broşürde, proje hedefleri doğrultusunda yürütülecek faaliyet ve etkinliklerden bahsedilecek, katılmak isteyen kişi, kurum ve kuruluşları bilgilendirmek amacıyla söz konusu faaliyetlerin yapılacağı mekan ve tarihler belirtilecektir.

Broşürün tasarım ve masaüstü çalışmaları proje ekibi tarafından gerçekleştirilecek ve bir aylık süre içinde basılarak 1.500 adet çoğaltılacaktır. Kırklareli, Edirne, Yambol ve Burgas bölgelerinde faaliyet gösteren firmalara, hedef gruplara, bölgede yaşayan insanlara, STK' lara, kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarına gönderilmesi sağlanacaktır. Broşürler aynı zamanda proje kapsamında yürütülecek festival, sergi, eğitim semineri gibi ana faaliyet ve etkinliklere de çağrı niteliğinde olacaktır.

Faaliyet :3 Medya Komiteleri Toplantıları

Proje çerçevesinde, iki ülke hedef bölgeleri arasında Medyanın Sınır ötesi işbirliğine etkileri konularında ortak projelere imza atabilmek amacıyla 8 kişilik Medya komitesi oluşturulacaktır. Komitede, Kırklareli Gazeteciler Cemiyetinden (2 kişi), Serhat Radyo ve TV' den (2 Kişi), Yambol Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği' den (2 Kişi), Yambol Ticaret ve Sanayi Odasından (2 kişi), yetkililer yer alacak olup, söz konusu üyeler proje süresince, 4 sefer bir araya gelerek, hangi faaliyet ve etkinliklerle AB-Türk ve Bulgar Medyasının iletişim sağlamaları konularında ortak işbirliğinin temellerinin atılabileceğini değerlendirerek raporlayacaklardır. Hedef bölgesindeki gruplara, kurum ve kuruluşlara ve sivil toplum örgütlerine duyuracaklardır. Komite toplantıları belirlenen katılımcılarla proje sürecinde 3 ayda bir olmak üzere 4 defa toplanacaktır.

Temsilciler her toplantı öncesinde, kendi üyelerinden ' Sınır ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü' projesine ilişkin potansiyel işbirliği yaratabilecek öneriler sunacaklar ve bu önerileri toplantı katılımcılarına aktaracaklardır. Toplantı sonucunda 'UYGULANABİLİR' fikirlerin hayata geçirilebilmesi amacıyla, bu 6 bölge temsilcisi her türlü çalışmayı ve gayreti göstereceklerdir.

Medya projesinde bu kadar çok aktörün yer almasının nedeni, komite toplantılarında, tartışılan ve karara bağlanan konuların mümkün olduğunca geniş bir yelpazede paylaşılması ve duyurulmasının sağlanmasıdır.

Komite toplantısında alınan kararlar ve işbirliği önerileri, Gazeteciler Cemiyeti WEB sayfasında yayınlanarak bütün üyelere ve hedef gruplara duyurulacaktır.

Faaliyet 4 : Sınır Ötesi Medya Bilgi Kitabının Oluşturulması

Projenin 3. ayında kitap ve eğitim süpervizörü kitap danışmanından alacağı bilgiler doğrultusunda Kültürlerin bütünleşmesine ilişkin eğitim kitapçığının hazırlanması faaliyetine başlayacaktır. Bilgi kitapçıkları hedef gruplardaki gençler, aileler, öğrenciler ve halk oyunları ve projemizde belirtilen diğer faaliyet ve etkinliklerle ilgilenen kurum ve kuruluşlar, yayın ve dökümantasyon kurum ve kuruluşları, AB, Bulgar ve Türk Medya sektörlerinden olan sinema, radyo, TV gibi konuları içerecek, ayrıca sınır ötesi medya projesiyle sınırların genişleyeceği ve yeni ışıldayan medyanın oluşacağı çok zengin bir kaynak kitap niteliğini taşıyacaktır. Aynı zamanda eğitim seminerlerine katılan faydalanıcılara seminer ve proje konularını çok rahat izleyebilmeleri sağlanacaktır.

Bu bağlamda kitapçıkların içeriğinin eğitim seminerlerinde alınan konular ile paralellik göstermesi üzerine dikkatli ve titiz yaklaşımlar sergilenecektir. Kitap ve eğitim süpervizörü 4 ay boyunca yarım zamanlı olarak çalışacak ve kitabın son halini onaylayacaktır.

Kitapçıkta ele alınan başlıca konular şu şekilde olacaktır;

- Medyanın genel tanımı ve anlamı,
- Türk ve Bulgar Medyasının iki ülkenin kaynaşmasındaki etkileri,
- Medya unsurlarından olan, sinema, radyo, TV, gazete, dergi ve kitap ile yayıncılık sektörünün sınır ötesi işbirliğinin oluşumuna katkıları,
- Medya sektörlerinin istihdama ve ekonomiye katkıları,
- AB' nin 'Kültürel Çoğulculuk' hedeflerinin gerçekleştirilmesi için yapılacak çalışmalar,
- Medyanın yaratıcılığın ve hareketliliğin teşvik edilmesi çalışmaları,
- Hükümetlerin ve kamu idaresinin dışında toplumun tüm kesimlerinin kültürel diyaloga katılmaları çalışmaları,
- Kırklareli, Edirne, Burgas ve Yambol vatandaşlarının kendi kültürlerine ait bilgilerin sağlıklı bir şekilde araştırılarak sağlanması,
- 'Avrupa Vatandaşlığı' kavramının alt başlığı olan özgürlük, eşitlik, demokrasi, hoşgörü ve beraberlik ilkelerinin açıklanması,
- Hükümetlerin ve kamu idaresinin dışında toplumun tüm kesimlerinin Medya ile diyaloga katılmaları,

-AB ile Türkiye arasında yerel topluluklar ve yerel yönetimler aracılığı ile barış, istikrar ve demokrasiyi güçlendirmek adına eşleştirmelerin ve bu mekanizmaların yürütülmesi, çok büyük önem taşıdığından, bu alanda yapılacak çalışmalar,

-Medya sektörleri arasındaki değişim çalışmalarının, sınır ötesi işbirliği kapsamında da sürdürülerek iki ülke ve hatta AB medyasının birlikte çalışmalarının kitaba yansıtılması,

-Dil eğitimi, kamuoyu araştırmaları, her iki tarafın karşılıklı olarak TV programları yayınlama çalışmaları, sınır ötesi toplum diyalogunun güçlendirilmesi çalışmaları,

Faaliyet 4: Eğitim Semineri Çalışmaları

Proje kapsamında gerçekleştirilecek eğitim semineri için, kitap ve eğitim semineri organizatörü başkanlığında 3. ayda çalışmalara başlanacaktır. Hafta içi yapılması gereken eğitim seminerlerine yeterli katılımın sağlanması amacıyla, söz konusu seminer iki günden (toplam 14 saat) oluşması uygun görülmektedir. Eğitim seminerine katılacak kişilerin belirlenmesinde, Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, Edirne TV, Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği, Yambol Ticaret ve Sanayi Odası rol oynayacaktır.

Söz konusu seminerlere iki ülkeden ve hedef bölgelerden 200 kişinin katılımının sağlanması hedeflenmektedir. Kişi, kurum ve kuruluşlarla sağlanacak iletişim hedef grupların seminerden haberdar olmalarını sağlayacaktır.

Seminer, Kırklareli Ticaret Borsasının mekanlarında ve 250 kişilik konferans salonunda yapılacaktır.

Seminerin 1. günü;

-AB-Türk ve Bulgar kültürleri, Türkiye' nin AB' ne üyeliğini destekleyen, katılım öncesi çalışmalarda söz sahibi olmuş, Marmara, İstanbul ve Haliç Üniversitelerinin AB uzmanı Prof. Doç. gibi öğretim üyeleriyle, Kırklareli ve Edirne İllerindeki TV ve Radyo sahip ve Müdür uzmanları yer alacaktır. Söz konusu uzmanlar tüm organizasyonlarda bilgi birikimi ve tecrübelerini faydalanıcılar ile paylaşabileceklerini, bu tarz projelerde yer alarak kendilerinin de katkıda bulunmak istediklerini beyan etmişlerdir. AB' nin politikalarını, Bulgaristan' ın ekonomik, kültürel ve sosyal alandaki başarılarını hedef gruplara ve katılımcılara bildirmekten mutlu olacaklarını tarafımıza bildirmişlerdir.

-Medya sektörlerinin ekonomiye ve istihdama sağladığı katkılar;

-AB' nin Kültürel Çoğulculuk ilkeleri üzerine yapılan çalışmaların Türkiye ve Bulgaristan' daki boyutu,

-Yerel ve Bölgesel toplulukların katılım öncesi AB' ye yaptıkları çalışmaların anlatılması,

Seminerin 2. günü;

-Sınır ötesi işbirliğinde Medyanın etkisinin Bölgelere yaratacağı ekonomik ve kültürel ve sosyal etkiler,

-Katılım öncesi Medya hareketlerinin Türkiye' nin üyeliğine sağlayacağı katkılar,

-Türk ve Bulgar medya sektörlerinin ayrıntılı olarak uzmanlar tarafından katılımcılara anlatılması,

-Sınırın her iki yakasında Folklor, müzik, Radyo, TV ve diğer sanat dallarının kültürlerin gelişmesinde ve sınırların birleştirilmesindeki rolleri,

-Katılım öncesinde Türkiye' nin AB' ye uyumda medya sektörlerinde son durum,

Seminer sonucunda her konunun sonunda 15' er dakikalık soru-cevap bölümü olacak, bu sayede katılımcı ve konuşmacıların tam etkileşimi sağlanacaktır.

Faaliyet 5 : Yambol Gezisine Hazırlık ve Gezi

Projenin 8. ayında Yambol Medya sektörlerinde faaliyet gösteren kişi, kurum ve kuruluşlar ile hedef bölgeler ve grupların yaptıkları kültürel çalışmalar izlenecek ve mekanlar gezilerek gerekli bilgilenmeler sağlanacaktır. Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği proje temsilcisi aracılığı ile ziyaret edilebilecek alanlar ile bilgi sağlanacak kişi, kurum ve kuruluşların listesi oluşturulacak, ilgili hedef bölgelerle iletişime geçilerek bir gece iki günlük gezi programı oluşturulacaktır.

Gezi programı Yambol temsilcisi tarafından gerçekleştirilecek olup, organizasyona ilişkin ayrıntı ve program diğer proje ekibi üyelerine iletilecektir. Yambol gezisi ile faydalanıcılar, Yambol, Burgas ve Tunca' da yapılan medya sektörlerindeki çalışmaları yakından izleyebilecekler, Medyanın ayrıntıları ve unsurları hakkında detaylı bilgilere sahip olacaklardır. Söz konusu gezinin karşılıklı ihtiyaçların saptanmasına ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda, yeni medya oluşumlarının yaratılmasına basamak teşkil edeceği düşünülmektedir. Günün erken saatlerinde başlayacak olan geziye Kırklareli' den faydalanıcılar, Yambol' a ulaşacaklar ve bir gece konuk olacaklar ertesi gün Kırklareli' ye döneceklerdir.

Faaliyet 6: Medya Semineri

Projenin 4. ayında Medya Festivali hazırlıklarına başlanacaktır. Kırklareli Belediyesine ait alanlar Festival alanı olarak kullanılacaktır. Festival organizasyonlarının yapılandırılmasında, festival organizatörü, Yambol' da ise proje koordinatörü görev alacak, Yambol Ticaret Sanayi Odası ve diğer proje ekibi üyeleri tarafından kendilerine destek verilecektir.

Festival organizatörü, festivalde yer alacak kişi, kurum ve kuruluşlara ulaşmak, söz konusu kişilerin haberdar edilmelerini sağlamak amacıyla tanıtım çalışmalarında yer alacaktır. Katılmak isteyen kişi, kurum ve kuruluşlar ile hedef gruplara ayrıntılı bilgilerin verilemesiyle yükümlü olacak, iletişimi ağılayacak ve gereken hazırlıkların yapılması, teknik donanım sağlanmasından sorumlu olacak ve aynı zamanda gelecek taleplere göre standartların kurulmasını düzenleyecek ve bu konuda Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği TV ve diğer ortak ve iştirakçilerle işbirliği içinde olacaktır.

Yambol proje temsilcisi ve Yambol' da faaliyet gösteren kişi, kurum ve kuruluşlara ilişkin ilgi ve bilgi kaynaklarını tarayarak Medya sektörlerinde araştırma ve inceleme yapacak, söz konusu hedef gruplarla iletişime geçerek bilgilendirmelerini sağlayacaktır. Katılmak isteyen kişilere ait liste oluşturacak ve festival organizatörüne teslim edilmesini sağlayacaktır. 10. 000 m2 açık alanın, 8. 000 m2 si festival alanı olarak kullanılacak, festivale katılım sağlayacak firmalara stand tahsis edilmek üzere 175 adet festival standı kurulacaktır. Standların her biri 12 m2 lik alanı kaplamak üzere 175 faydalanıcının katılımına göre, 2. 100 m2 lik alan stand kurulumuna ayrılacaktır. Her standda 1 masa, 2 sandalye, 1 çöp sepeti, 1 kül tablası ye alacak ve standlara alınlık yazılacaktır.

Standlar yatay ve dikey alüminyum profiller ve pano ile inşa edilecek ve her 3m2 si 100 wattlık spotlar ile aydınlatılacak ve üçlü grup prizi yer alacaktır. Festival girişine bilgilendirme bankoları kurulacak, bu bankolarda katılımcılara ait broşürler, el ilanları, buldukları standın numarası ve yeri yer alacaktır. Bu sayede banko görevlisi tarafından festival

ziyaretçilerinin ilgili standlara yönlendirilmesi sağlanacaktır. Söz konusu banko standart olup eni 2, 5 m, yeden yüksekliği 3, 5 m olacak ve bu şekilde dizayn edilecektir.

Festivalde 8 poster panosu yer alacak, festivale ilişkin afişlerin ve yapılacak çalışmaların sergilenmesine yardımcı olacaktır.

Eğitim seminerleri ve festival organizasyonları medya mensuplarına açık olacak, bu sayede projenin yerel, ulusal ve bölgesel platformlarda tanıtımının yapılması sağlanacaktır. Söz konusu organizasyonlarda kullanılmak üzere 4 büyük bez afiş hazırlanacak ve afişler festival alanının ve halkın görebilecekleri yerlere asılacaktır.

Projede kültür festivali projenin 9. ayın sonu ve 10. ayın ilk haftasında yapılması planlanmaktadır. Bu festivalde Kırklareli, Yambol, ve Burgas sanayici ve işadamlarıyla, kültür sektörlerinin çalışan ve yöneticileriyle hedef gruplar bir araya gelecek, mal ve hizmetlerini tanıtacaklar, , iki ülke medyasının birlikte çalışmasının yararlarını göreceklerdir.

Radyo ve Televizyon gibi sektörler özellikle hedef gruplarla bir araya gelecek, istihdama, ekonomiye ve kalkınmaya yardımcı olacaklardır.

Sınır ötesi işbirliği kapsamında, bölgesel kalkınmayı sağlayan, iş ve çalışma alanı bulan, hedef gruplara projenin hedeflerini, yapılan çalışmaları ve olası sonuçlarıyla sürdürülebilirliklerini anlatmak ve inandırmak daha rahat ve kolay olacaktır.

Faaliyet 7 : Medya Paneli ve Konferanslar

Projede Kırklareli' de bir panel ve konferans ile Yambol' da bir panel ve konferans düzenlenmesi planlanmaktadır. Konferans ve panellere her iki tarafta da hedef gruplar ile, halktan insanlar, sosyal ve ekonomik sektörler ile kurum ve kuruluşlar katılacaklardır.

Etkinliklere katılacak panelist ve konuşmacılar, AB' nin, Türkiye'nin ve Bulgaristan'ın birlikte çalışmalarının ne kadar yararlı olacağını katılımcılara anlatılacak, hedef gruplarda AB bilinci uyandırılacaktır.

Bu Faaliyetler ve etkinlikler her iki taraftaki Belediyelerin 200 er kişilik konferans salonlarında yapılacaktır. Projemiz, çok geniş halk kitlelerine ve tabana yayılmayı amaçladığından, hedef kitlelerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi bu çalışma sayesinde olacaktır.

AB' nin ve projenin tanıtılması bu iki dev kültürün bileşmesi, buluşması ile sağlanacaktır.

Faaliyet 8 : Radyo ve Tv Programları

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti ile Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği arasında yürütülecek sınır ötesi işbirliği kapsamındaki iki ülke medyasının birlikte çalışması projesinin hedef gruplara ve yararlanıcılara daha iyi tanıtılabilmesi için 3-6 ve 9. aylarda yerel ve bölgesel TV programlar yapılacak TV programları paket programlar olacak ve bölgesel ve ulusal kanallarda yayımlanması sağlanacak. Bu sayede AB' nin ve projemizin tanınırlığı artacaktır. Yapılan çalışma, faaliyet ve etkinlikler çekilecek TV programları sayesinde Türk, Bulgar ve AB kamuoyuna anlatılacak. Bu çalışmalardan da sınırın her iki yakasındaki halklar ve ülkeler yarar sağlayacaktır. Bu konuda Edirne TV ve İstanbul Kanal Türk TV ile görüşmeler sağlanmıştır.

Ayrıca yerel, bölgesel ve ulusal radyo sahipleri ile de görüşmeler sağlanmış olup, yapılacak faaliyet ve etkinlikler en uzak mesafelerden radyo kanalıyla dinlenebilecek ve projemizin etkinliği , verimliliği ve sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

Faaliyet 9 : Bilgi ve Kültür Yarışmaları :

Projemizin 7 – 8 aylarında bilgi ve kültür yarışmaları sınırın her iki tarafında bulunan Kırklareli ve Yambol tarafından proje ekibi kanalıyla gerçekleştirilecek. Bulgaristan ve Türkiye ile Yambol ve Kırklareli yerleşim Bölgelerine ait bilgiler ve kültürel çalışmalar derlenecek ve bu konuda uzmanlar aracılığı ile yarışmalar düzenlenecektir.

Yarışmalar Kırklareli İl Kültür Müdürlüğü ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nün katkılarıyla yapılacak. Yarışmaya orta ve yüksek öğrenim ile Kırsal kesim gençleri katılacaktır. Böylece AB' yi tanıyan bir neslin yetiştirilmesi sağlanacaktır. Yarışmada Sınır ötesi işbirliği ve proje konularıyla, Türkiye'nin AB' ye üyeliği ve tam uyumu ile AB politikaları işlenecektir.

Bilgi ve kültür yarışması radyo ve tv programlarına da çekilecek, Hedef grupların ve yararlanıcıların bilgilencmeleri sağlanacaktır. . Aynı çalışma Yambol tarafında da yapılacaktır.

Bilgi ve kültür yarışmaları proje süresince iki defa yapılacak ve her iki tarafta da uygulanacaktır. Kazananlara her iki tarafın gelenek ve kültürlerini yansıtan ödülleri verilecektir.

Faaliyet 10 : Spor Karşılaşmaları

Kırklareli ve Yambol' da bulunan yerel ve bölgesel Spor kulüpleri, futbol, voleybol, spor karşılaşmaları yapılacaktır. Bu maçların ilk bölümü Kırklareli' de yapılacak, Rövanşı ise Yambol' da gerçekleştirilecektir. Bu karşılaşmalarla sınırın her iki tarafındaki insan, sektör, kurum ve kuruluşlar birbirleriyle kaynaşacaklar, AB' nin finanse ettiği böylesine güçlü çalışmalarla teşekkür dileklerini anlatacaklardır.

Spor karşılaşmaları için Kırklareli İl Gençlik ve spor Müdürlüğü ile görüşmeler sağlanmış olup 8. ayda spor karşılaşmaları yapılacaktır.

Karşılaşmalar proje müddetince bir defa ancak her iki tarafta da yapılacak ve kazanan takımlara kupa ödülleri verilecektir.

Karşılaşmaların yapılacağı daha önceden medya aracılığı ile her iki taraf kamuoyuna da duyurularak yarar sağlamaya çalışılacaktır.

Faaliyet 11 : Web Sitesi Tasarımı ve Yayınlanacak Konular

Projenin 3. ayında araştırma görevlileri web sitesinde yer alması planlanan konularla ilgili araştırmalar yapmaya başlayacaklardır. Yapılan başvurular ve gelen e-mailler ve faksalar doğrultusunda bilgi bankası oluşturulacak ve diğer kaynaklarla bilgi bankası zenginleştirilecektir. İnce ve Yambol' da sınırın her iki tarafında araştırmacılar tarafından geniş kapsamlı araştırmalar yapılarak, analiz ve sentezlerden geçirilerek ve web sitesinde yayınlanması sağlanacaktır.

WEB sitesi tasarımı projenin 4. ayında web tasarımcısı tarafından yapılacak ve faaliyete geçecektir. İçerikleri belirlenen konular, MS Word, MS Excel, Adobe Acrobat formatında hazır hale getirilerek, proje takvimi uyarınca, WEB sitesinin tasarlanması aşamasına geçilecektir. Bir aylık sürede tamamlanıp, kullanıma sunulacak olan web sistemi herkesin hizmetine açık olacaktır. Kırklareli ve Yambol'da faaliyet gösteren şirket, kişi, kurum ve kuruluşlar siteden en etkin ve verimli bir şekilde yararlanacaklardır. Ayrıca sitede üyelik sistemi de oluşturulacaktır.

Site üzerinde yer alacak bir formun doldurulmasıyla siteye üye olabilecek kurum ve kuruluşlar kendilerine ait bilgilere ulaşabilecek, mesajlarını takip edebilecek, güncel konularla ilgili olarak bilgilenebilecek, ihtiyaçları doğrultusunda kaynak tahsis edebilecek ve

bu sayede internet ortamında bilgilenmeler, birleşmeler ve kaynaşmalar sağlanarak AB' nin tanınırlığı ve farkındalığı artacak projemiz hedeflerine ulaşmış olacaktır. Söz konusu web sitesinde Sınır ötesi kalkınma programı ve projeye ilişkin bilgiler yer alacak, Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği ve diğer iştirakçi ve ortak kurum ve kuruluşlar, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu gibi makam ve statülere erişimi sağlayan linkler yaratılacaktır. Sitede yayınlanan bilgiler Türkçe ve Bulgarca olacak ve iki dilde tercüme edilecektir.

Aynı zamanda web sitesinin sağ üst köşesinde AB logosu yer alacak olup, alt bölümde de ' Bu web sitesi **AB' nin mali desteği ile Gazeteciler Cemiyeti tarafından yürütülen 'Sınır Ötesi İşbirliğinde Medya'nın Rolü'** projesi kapsamında yayınlanmaktadır. İfadesi bulunacaktır.

Faaliyet 12 : Basın Toplantıları

Proje ofisinin hazır hale getirilmesiyle projenin tanıtımının yapılması ve daha geniş kitlelere ulaşılması amacıyla, Kırklareli Ticaret Borsası' nda basın toplantısı yapılacaktır. Proje etkinlik ve faaliyetlerinin halka ve sektörler ile hedef gruplara duyurulması için yerel ve bölgesel basından oluşan gazeteciler davet edilecek ve bu çalışma ilgili basın duyuruları proje ekibince hazırlanacaktır.

Basın toplantıları için hazırlıklar proje koordinatörü tarafından yapılacak, basın toplantısında 'sınır ötesi işbirliği programı' projenin amacı, proje faaliyetleri, hedef kitleler üzerinde beklenen etkiler gibi konular üzerinde durulacak ve bu çalışma ilgili basına bir sunum yapılacaktır. Her etkinlik ve faaliyette basın davet edilecek ve bu çalışmalarla ilgili basın duyuruları hazırlanarak faks çekilecek ve web sayfasında tüm faaliyetler yayınlanacaktır.

Faaliyet 13 :Bilimsel ve Sektörel Araştırmalar

Sınır Ötesi Medya projesinde üç araştırma yapılacaktır. Bunlardan birincisi 3. ayda, ikincisi 6. ayda ve 3. de 9. ayda yapılacaktır. Yapılacak her üç araştırmada da anket soruları araştırma görevlisi tarafından hazırlanacak, alınan yanıtlar bilimsel kurallara göre SPSS ve Excel istatistik sistemlerden geçirilerek sonuçlara gidilecek, raporları yazılacak ve her iki tarafa da basın ve yayın organlarıyla iletilecektir. Araştırma sonuçları web sayfasında da yayınlanacak olup herkesin bilgisine sunulacaktır.

Projenin ilk üç ayında yapılacak araştırma 'KAMUOYU ARAŞTIRMASI' olacak AB politikaları, sınır ötesi işbirliği programları, Proje hakkındaki görüşler ve Türkiye'nin AB' ye üyeliği konularında hazırlanacak çalışmalarla halkın ve sektörlerin bilgileri alınacak

Her üç araştırmanın anket soruları farklı olacak ve bu soruların hazırlanması proje ekibinde görevli araştırma görevlisi tarafından yapılacaktır.

Bilimsel ve sektörel araştırmalara Haliç Üniversitesi İşletme Fakültesi, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi ve Avrupa Birliği Enstitüsü, Bulgaristan-Burgas Üniversitesi katılacak ve değerlendirmeleri projemize sunacaklardır. Bu konuda ilgili Üniversite dekanlıklarıyla görüşmeler sağlanmıştır.

Araştırma sonuçları, elektronik ortamda ve dosyalarımızda muhafaza edilecek ve arşivlenecektir.

Faaliyet 14 : Projenin Tamamlanması

İki gün sürecek olan MEDYA SEMİNERİ ve sergi organizasyonun tamamlanmasıyla proje ana faaliyetleri sona erecek, proje müdürü proje ekibini toplayarak, kültür komitesinin yaptığı

Çalışmaların devamını sağlayabilmesi için yöntem ve çalışma takvimi oluşturulacaktır. Bu sayede Kültürlerin Bütünleşmesi projesi atılan işbirliğinin temelleri devam edecek ve üyeler arasında işbirliği ve iletişim sürecektir.

Proje müdürü, proje kapsamında yapılan tüm harcamaları, raporları, katılımcı belgelerini ve yazışmaları düzgün bir şekilde dosyalayarak KIRKLARELİ Gazeteciler Cemiyeti arşivlerinde muhafaza edilmesini sağlayacaktır. Proje müdürü, projede yapılan bütün çalışmaların, duyuruların ve proje sonuçlarının İnce Belediyesi web sayfasında yayınlanmasını sağlayacaktır.

1.8 Yöntem

En fazla 4 sayfa. Aşağıdakilerin ayrıntılı açıklaması:

1.8.1 Uygulama yöntemleri ve teklif edilen yöntemlerin nedenleri ve gerekçeleri. Başvurunuzda, AB' desteğini belirtecek görünürlük faaliyetlerinin yer almasına dikkat ediniz.

a-uygulama yöntemleri

Projemizde iki ana uygulama yöntemi bulunmaktadır. Söz konusu uygulama yöntemleri ve ana başlıklar aşağıda sunulmaktadır.

Karşılıklı bilgi alişverişi

- Tanıtım konferansları
- Basın toplantıları
- Eğitim seminerleri
- Medya Semineri organizasyonu
- Gezi
- Kültür komiteleri
- Radyo ve TV programları

Faydalanıcıların doğrudan ve dolaylı olarak bilgilendirilmesi

- Bilgi kitapçıkları
- Broşürler
- Sertifika dağıtımı
- Medya programları

b-Teklif edilen metodolojinin nedenleri :

Karşılıklı Bilgi Alişverişi : Kültürlerin bütünleşmesi projesi çerçevesinde, AB ve Bulgar kültürünün çok zengin bir mozaik olması, kültürün sektör halinde bulunması, ekonomik katkı sağlaması çok önemlidir. Türk kültürünün de aynı zenginlikte olması, bu sektörde uzman kişi, kurum ve kuruluşları hizmetlerinden yararlanılması çok ayrı bir değerlendirme konusudur. Öğrenciler, aileler, sanayici ve işadamları gibi hedef grupların yararlanması, sosyal, kültürel ve ekonomik yönden kalkınmaları, sınırın her iki yakasındaki

halkın gelir düzeylerinin yükseltilmesi ve kaynaşmaları projemizin noktasını oluşturmakta ve bu nedenle uygulanması önem arz etmektedir.

Tanıtım Konferansı : Türk ve Bulgar faydalanıcıların dinleyici olarak yer alacakları konferansta, konu ile ilgili uzmanlar tarafından, projenin hedef bölgelerindeki gruplara tanıtımı, bilgilendirilmeleri, projenin sağlıklı ve başarılı yürütülebilmesi faydalanıcılara yarar sağlayacaktır. Bu konferansla proje süreci içerisinde Türkiye, AB ülkeleri ve tüm dünyaya internet ortamında tanıtılacak ve böylece projemiz küresel hedeflerine ulaşmış olacaktır.

Eğitim Semineri : Proje sürecinde eğitim seminerleri planlanan zamanda yapılacaktır. Türk ve Bulgar katılımcılarla hedef gruplar dinleyici olarak katılacaklar, uzmanların bilgilendirmelerinden azami ölçüde yararlanılacaktır. Seminerlere uzman konuşmacılar davet edilecek ve her iki ülkenin hedef grupları kültürler arası iletişimin yararlarını eğitim semineri ile görecekler, projenin sürdürülebilirliğini bu çalışma ile faydalanıcılara anlatacaktır. Medyanın da davet edileceği eğitim seminerlerinden iki bölge halkının proje ve kültürel sektörlerin toplum ve insan hayatına sağladığı katkılar hakkında bilgi sahibi olacaklar.

Seminer Organizasyonu : Bu festivale Türk ve Bulgar ailelerle Kırklareli ve Yambol'daki öğrenciler, işadamları, sanayici ve çiftçiler, kültür sektörlerinin çalışan ve sahipleri bir araya gelecek ve çalışmalarını katılımcı olarak izleyeceklerdir. İki ülke hedef gruplarının bu festivalde bir araya gelmesi ortak yatırımlar, ticaret ve yeni iş alanlarının yaratılmasının temellerinin atılmasını sağlayacaktır. Seminer Kırklareli ve Yambol ile iki ülke ekonomik ve kültürel ilişkilerinin gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Gezi : Kırklareli' li faydalanıcılar Yambol' da düzenlenecek gezide söz konusu bölgede kültür alanında yapılan çalışmaları ve kültürel sektörlerin başarılarını izleyecekler ve bu alanları ziyaret edeceklerdir. Gezide iki zengin kültür bir araya gelecek, bu çalışmalardan sadece hedef gruplar değil, işadamları ve akademisyenler ile devletin kurum ve kuruluş yetkilileri de geziden sağlayacakları bilgilennmeleri çalışmalarında kullanacaklardır.

Medya Komitesi : 10 kişiden oluşacak kültürel komite, 3 er aylık dönemlerde ve proje süresince 4 defa toplanacaktır. Komitenin daha önceden belirlenmiş üyeleri kültürel alanlarda ve sektörlerde işbirliği imkanlarını araştıracaklar, sorunlar varsa çözümleri için çalışacaklar, komitede alınan kararlar medya aracılığı ile kamuoyu ve hedef kitlelerle paylaşılacaktır. Komite kararları üyelere, hedef gruplara duyurulacak alınan kararların uygulanabilir olmasına dikkat edilecek, üyeler komite toplantılarına katılım sağlayarak öneriler geliştirecekler, bir sonraki toplantılarda alınan kararların aşamaları görüşeceklerdir.

Bu çalışmalar, atanmış ve seçilmiş yöneticiler, kişi, kurum ve kuruluşlar ile paylaşılacak, iletişimler sürdürülerek proje boyunca canlı tutulacaktır. Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti ile Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği, Kırklareli il Kültür ve Turizm ile Milli Eğitim Gençlik ve spor Müdürlükleri ile Haliç Üniversitesinin katılımı ile toplantı oluşturulacak, tartışılan ve görüşülen konular medya aracılığı ile hedef gruplara ve kamuoyuna duyurularak projenin daha geniş kitlelere ulaşmasına çalışılacaktır.

Doğrudan Ve Dolaylı Faydalanıcıların Bilgilendirilmesi : Proje kapsamında dolaylı ve doğrudan faydalanıcılar çok geniş bir platformda çok geniş katılımlarla bilgilendirileceklerdir.

Bilgi Kitapçıkları : Kùltürlerin Bütünüleşmesi Projesi çerçevesinde, kùltürel sektörlerin ve özde birleşme ve bütünüleşmeler, Kırklareli ve Yambol'daki Medya hareketlerinin birlikte çalışmaları gibi konuları içerecek ve proje kapsamında belirtilen konular kitapta işlenecektir. Sınır ötesi Medya Projesi kitabı her iki bölgedeki hedef gruplara dağıtılacak ve bu kitlelerin proje hakkında bilgilenmeleri sağlanacaktır.

Broşür : Potansiyel faydalanıcıları proje hakkında bilgilendirerek, projeye katılım sağlamak amacıyla hazırlanacak broşürler, iki ÷lke medya ve kùltür köprülerinin oluşturulması hakkında özet bilgi notlarını içerecek şekilde tasarlanacaktır.

Sertifika Dağıtım : Eğitim seminerine katılacak faydalanıcıların söz konusu seminerlere katıldığını gösteren sertifikalar, katılımcılara eğitim almaya teşvik etmesi açısından uygun bulunmuştur.

1.8.2 Projenin, daha önceki başka bir projenin devamı olması durumunda, bu projenin öncekinin sonuçları üzerine nasıl inşa edileceğini anlatınız.

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti Sınır ötesi İşbirliğinde Medya'nın rolü' Projesini ilk defa uygulayacaktır.

1.8.3 Proje, daha büyük bir programın parçası ise, projenin bu programa nasıl uyacağı veya programla nasıl koordine edileceğini anlatınız. Lütfen, başta Avrupa Topluluğu tarafından desteklenenler olmak üzere yürütölen diğer faaliyetlerle ortaya çıkabilecek olası sinerjileri belirtiniz.

Projemiz daha büyük bir programın parçası değildir. AB' nin finanse ettiği Sınır ötesi işbirliği programının bir parçasıdır.

1.8.4 Projenin nasıl takip edileceğine ve iç/dış değerlendirmeye dair prosedürler

Projemizde yer alacak iç değerlendirme prosedürleri aşağıdaki gibidir.

PROJE İZLEME TOPLANTILARI : Söz konusu toplantılar proje müdürü başkanlığında, projede görevi bütün ortak ve iştrakçilerin katılımıyla gerçekleştirilecek olup,

Haftalık, aylık ve üç aylık yapılacak faaliyetler

Önceki aylarda yapılan faaliyetlerin değerlendirmeleri

Aylık yapılacak harcamalar

Projenin genel gidişi

Projenin takvime uygunluğu ve

Proje ile ilgili diğer programlı konular görüşölerek toplantı sonunda alınan kararlar ve toplantı tutanağı kayıt altına alınacak ve dosyalanarak İncece Belediyesi arşivlerinde saklanacaktır.

DÜZELTİCİ FAALİYETLER : Proje kapsamında, proje programına uyumsuzluğun tespit edilmesi durumunda, proje müdürü söz konusu uyumsuzluğun düzeltmek ve proje takvimine uyarlamak için her türlü önlemi alacak, uyumsuzluğun tespiti, kimlerden kaynaklandığını, düzeltici nelerin rapor edileceğini rapor ederek ilgili kişiye, tamamlanma tarihini de içerecek şekilde görev verecektir. Uyumsuzluğun giderilmesi amacıyla, düzeltici işlemin tamamlanma tarihinde bir rapor talep ederek böylelikle proje uygunluğunu sağlayacaktır.

GİDER PUSULASI : Proje kapsamında görevlendirilecek muhasebeci, projede yapılacak harcamaları aylık belgeleriyle birlikte bir rapor eşliğinde proje müdürüne sunacaktır. Harcama uygun görüldüğü takdirde proje müdürü tarafından onaylanacaktır. Böylece belgeler kayıt altına alınacaktır.

MEDYA KOMİTE TOPLANTILARI : Proje kapsamında ve Kültürlerin bütünleşmesi çerçevesinde, sınırların kültür köprüleri ile genişlemesi, kültürel işbirliğinin temellerinin atılması amacı ile toplanacak komitenin toplantı tutanakları, alınan kararlar ve tamamlama tutanakları kayıt altına alınacaktır.

1.8.5 Çeşitli aktörlerin projedeki rollerinin ve katılımlarının tanımlanması (yerel ortak, hedef gruplar, yerel yönetimler, vb.), ve bu rollerin onlara verilmiş sebepleri.

Projeye, Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti liderlik edecek ve proje sahibi olacaktır. Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği TV ortak sıfatıyla projede yer alacaktır. Yambol Ticaret ve Sanayi Odası İştirakçi, Serhat Radyo ve TV ile Kırklareli Ticaret Borsası ortak ve İstanbul Haliç Üniversitesi iştirakçi olarak yer alacaklardır.

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, ortak ve iştirakçi bulma aşamalarında çok etkin rol oynamış ve gerekli ilişkileri kurmuştur. Söz konusu ilişkilerin proje boyunca devam etmesi, proje faaliyetlerinin koordinasyonu yine Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti kanalıyla olacaktır. Projemiz kapsamında düzenlenecek Medya ve eğitim seminerlerinin, Kırklareli Ticaret Borsası bünyesinde bulunan konferans salonunda yapılması, Gazeteciler Cemiyetinin projeye yapacağı katkılar arasında sayılmaktadır. Cemiyet gereken hizmetlerin alınması için eleman görevlendirecek, komite toplantılarına başkan veya yardımcılarını katılacaklardır.

Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği, proje ortağımız olarak Yambol' da sürdürülecek faaliyetlerin organizasyonlarında görev alacaktır. Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği, Yambol gezisinde Türk faydalanıcıların ziyaret edeceği alanların belirlenmesi ve Kırklareli' de düzenlenecek eğitim semineri ve medya organizasyonuna iştirak edecek ve Bulgar katılımcıların seçilmesi konusunda rol oynayacaktır. Yambol TV, Medya komite toplantılarına katılmak için iki yetkilisini görevlendirecektir.

Projemize iştirakçi olarak dahil edilmiş olan *Haliç Üniversitesi*, kültürel iletişimlerin sağlanmasında, sektörlere yönelik konferans, panel ve diğer bilimsel etkinlik ve faaliyetlerin düzenlenmesinde öğretim üyesi desteği sağlayacaktır.

Projeye yerel ortak olarak kabul edilen *Serhat Radyo ve TV*, komite toplantılarına en az başkan ve başkan yardımcısı düzeyinde katılacaktır. Ayrıca hedef bölgelerde yapılacak çalışmalara her zaman destek verecektir.

Projemizin diğer iştirakçi üyesi *Yambol Ticaret ve Sanayi Odası*, Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti Proje faaliyetlerine destek verecektir. Medya komitesinin toplantılarına katılım sağlayacaktır.

Her ortağın rolüne ilişkin nedenler :

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, sınır ötesi işbirliği kapsamında, AB' nin destekleyerek finanse ettiği Sınır ötesi Medya projesinde, Medya sektörlerin geliştirilmesi, AB kültürünün sınırın her iki yanında tanıtılması için proje hazırlamıştır. Konulara olan hakimiyeti, kendi alanında yıllara dayanan deneyimi ile projede aktif rol oynayacak olan Gazeteciler Cemiyeti bu nedenle proje faaliyetlerinin koordinasyonunda görev alacaktır. Özellikle iki hedef bölgede, hedef gruplara AB kültürünü tanıttak, sektörlerin gelişmesine ve projenin başarılı yürütülmesine katkı sağlayacaktır. Medya organizasyonunda bütün imkanlarını seferber

edecek olan Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti iki Medya sınırlarının genişletilmesinde büyük rol oynayacaktır. Bu amaçla iki yetkilimiz Medya komitesine dahil edilmiştir. Böylece komite ile birlikte çalışacak ve kültürel bağların proje yoluyla kuvvetlendirilmesinde yardımcı olacaktır.

Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği, Medya sektörlerinin Yambol' da gezecekleri ve bilgilenecekleri kültürel alanların belirlenmesinde ve Kırklareli'deki çalışmalara katılacak ve Bulgar faydalanıcıların seçilmesinde konu hakkındaki tecrübesini kullanacaktır.

Yambol Ticaret ve Sanayi Odası, bu konularda çok önemli projelere imza atmıştır. Projemizde kendi deneyimlerinden yararlanılacaktır. Yambol TV nin deneyimleri, projemiz için çok önemlidir. Potansiyel işbirliği ve kültürel ağların yaygınlaştırılması amacıyla düzenlenen komite toplantılarında, Dernek yetkilileri sahip oldukları tecrübe ve diğer kazanımları Türk yetkililere aktaracak, aynı zamanda kültürel işbirliğinin güçlendirilmesi için üyelerinden gelecek önerileri komiteye ileteceklerdir.

Serhat Radyo ve Televizyonu yerel ortak olarak projede yer alacak ve deneyimlerini ve bilgi birikimlerini Projemize aktaracaktır. Aynı zamanda tüm proje çalışmalarında kendisinden yararlanılacaktır.

Ortak Kırklareli Ticaret Borsası, Projemize fiziksel mekan ve finansal kaynak sağlayacak ve Sınır ötesi işbirliği Projelerinde deneyim ve birikimlerinden yararlanılacaktır.

. Projenin uygulanması için önerilen ekip (işlevlerine göre: burada kişilerin isimlerinin belirtilmesine gerek yoktur.)

Proje Müdürü : Proje faaliyetlerinin genel işleyişinden ve tanıtım çalışmalarından sorumlu olacak, faaliyetleri önceden belirlenen zaman çizelgelerinin uygulanmasını denetleyecek ve proje süresince görev yapacaktır.

Genel Sekreter : Proje müdürüne, çalışmalarında projeyi ilgilendiren her konuda yardımcı olacak, yazışmaların yapılması ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde destek verilemesinden sorumlu olacak, proje boyunca görev yapacaktır.

Muhasebeci : Proje müddetince, proje bütçesinden yapılacak tüm harcamaların kayıtlarının tutulması, ve söz konusu harcamaların önceden belirlenen proje bütçesine uygunluğunun denetlenmesinden sorumlu olacaktır. Proje müdürüne finansal konularda açıklama yapacak ve proje süresince görev yapacaktır.

Seminer Organizatörü : Medya seminerinin hazırlanmasıyla ilgili tüm çalışmalarda görev yapacaktır. Seminer organizatörü, seminer katılımcılarıyla ilgili iletişime geçilmesi, Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti bünyesinde bulunan alanların seminere uygun hale getirilmesinden sorumlu olacak ve 4 ay boyunca tam zamanlı olarak çalışacaktır.

Kitap ve eğitim süpervizörü : Medya sektörleri ve iletişim konularında teknik ve idari temel bilgilerin yansira detaylı açıklamaların yer alacağı ' Medyanın sınır ötesi etkileri' kitabının oluşturulması ve eğitim seminerinin organize edilmesinden sorumlu olacaktır. Kitapçıkta özellikle hangi konu başlıklarının bulunacağını belirlemede kitap danışmanı ile görüşmeler yapacak, meydana gelecek taslağı son halini aldıktan sonra matbaaya verecektir:

Kırklareli' de iki gün sürecek eğitim seminerinin organize edilmesinde, Yambol'dan gelecek katılımcıların karşılanarak ağırlanmasında, Gazeteciler Cemiyeti bünyesinde bulunan mekanların hazır hale getirilmesinde ve konuşmacılar ile irtibata geçilmesinde sorumlu olacak ve 4 ay boyunca tam zamanlı olarak görev yapacaktır.

Kitap Danışmanı : Kitap ve eğitim süpervizörüne kaynak taraması ile tespit yapacak, süpervizör tarafından bir araya getirilen aktivitelerin ve bilgilerin kontrolü, anlam bütünlüğü ve içeriği hakkında çalışmalar yapacaktır. Böylelikle kitapçık daha bilimsel hale gelecektir. Kitap danışmanı projede yarı zamanlı olarak 4 ay boyunca görev yapacaktır.

Yambol Temsilcisi : Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği' nde çalışacaktır. Yambol' dan Kırklareli'ye gelecek seminer faydalanıcılarının seçilmesinde, Yambol' a düzenlenecek gezide ziyaret edilecek kültürel alan ve sektörlerle, kişi, kurum ve kuruluşların belirlenmesinde, Türk faydalanıcıların bu bölgede ağırlanmasında, organize edilecek seminere katılacak Bulgar hedef gruplar ile ilgilenen kişi, kurum ve kuruluşlar ve sektörlerin saptanarak davet edilmesinde rol oynayacak ve 9 ay süresince tam zamanlı olarak görev yapacaktır.

1.8.6 Projenin uygulanması için önerilen temel araçlar (ekipmanlar, araçlar...)

Projemizin uygulanması ve hedeflerine ulaşması için aşağıdaki araç ve ekipmanlar kullanılacaktır.

1 Adet Büro, 1 Adet bilgisayar, 1 adet yazıcı, 1 adet internet, 1 adet telefon

Ayrıca ortaklar ile iştirakçilerden de hizmetlerin yürütülmesi sırasında işbirliği sağlanacaktır.

1.9 Süre ve Faaliyet Planı

Projenin süresi _9_ ay olacaktır. (12 aydan uzun olamaz)

Not: Gösterge niteliğindeki faaliyet planı, gerçek tarihleri belirtmemeli; ancak basitçe "1. ay", "2. ay" vb. şeklinde gösterilmelidir. Başvuru sahiplerinin, ihtiyaten faaliyet planı takvimlerinde belirli bir zaman aralığı bırakmaları önerilmektedir. Faaliyet planı, faaliyetlerin ayrıntılı açıklamasını içermemeli, sadece başlıklarına yer vermelidir (lütfen, bunların Bölüm 1. 7'de sıralanan başlıklarla örtüşmesini sağlayınız). Faaliyet yapılmayan ay(lar), faaliyet planına ve proje süresine dahil edilmelidir.

Faaliyet planı, her bir faaliyetin hazırlık ve uygulamasına ait genel bir görüş verecek şekilde yeterli ayrıntıya sahip olmalıdır.

Faaliyet planı aşağıdaki format kullanılarak hazırlanmalıdır:

KIRKLARELİ GAZETECİLER CEMİYETİ (Sınırötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü Projesi)

1. Yıl													
	1. Yarıyıl						2. Yarıyıl						
Faaliyet	Ay 1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Uygulama birimi

Proje ekibinin oluşturulması, Proje ekibi toplantıları, Hedef gruplara yazı gönderilmesi, Tanıtım konferansı, Basın toplantıları												Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti
Tanıtım broşürün basılması ve dağıtılması, Basın toplantıları, Bilimsel ve sektörel araştırmalar, Kamuoyu araştırması, Proje ekibi toplantısı, Proje izleme gezisi												Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği
Kamuoyu araştırması, Radyo ve TV programları, Sınır ötesi işbirliğinde Medyanın rolü kitabının oluşturulması, WEB sayfası tasarımı, eğitim semineri hazırlık çalışmaları, basın toplantıları												Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, Serh Radyo ve TV yayıncılık, İstanbul Haliç Üniversitesi, Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Medya festivali hazırlık çalışmaları, panel ve konferanslar, proje izleme toplantıları, proje ekibi toplantıları,												Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği
Projenin değerlendirme toplantıları, basın toplantıları, medya eğitim semineri.												Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği

Radyo ve TV programları, bilimsel ve sektörel araştırmalar, Sektörlere, kurum ve kuruluşlara ziyaretler. Medya komite toplantıları												Kırklareli Serhat Radyo ve TV yayıncılık A. Ő. , Tunca Yambol' u Geliştirm Derneği Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti
Bilgi ve Kùltür yarışmaları, İstanbul da Medya ziyaretleri, Proje ekibi toplantıları, Kırklareli ve Edirne Basın toplantıları												Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, Tunca Yambol' u Geliştirm Derneği
Yambol toplu gezisi, Spor karşılaşmaları, Proje ekibi toplantıları												Tunca Yambol' u Geliştirm Derneği, Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti Kırklarelieli İL Spor Müdürlüğü, Yambol ve Futbol takımlar
Bilimsel ve sektörel araştırmalar, Medya festivali, Basın toplantıları, Radyo ve TV programları, Projenin tamamlanması, kapanış çalışmalarının yapılması, sürdürülebilirlik çalışmaları												Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, Tunca Yambol' u Geliştirm Derneği, Serhat Radyo ve TV yayıncılık A. Ő. Haliç Üniversitesi

2. BEKLENEN SONUÇLAR

2.1 Hedef Gruplar/Faydalanıcılar Üzerinde Beklenen Etki

En fazla 2 sayfa. Projenin aşağıdaki konularda ne gibi ilerlemeler sağlayacağını belirtiniz:

2.1.1 Hedef grupların/faydalanıcıların durumu,

Kırklareli ve Yambol sınır kentleridir. Tarih boyunca güvenlik önlemleri nedeniyle, özellikle Kırklareli ÷lke ve bölge gelişmelerden yararlanamamıştır. 1980 li yıllardan sonra dünyadaki küreselleşme hareketleri ile Türkiye ile Bulgaristan arasındaki güvenlik sınırları asgari düzeye çekilmiş, bunun yerini ekonomik, sosyal ve kültürel işbirliği almıştır. Türk ve Bulgar sınır Bölgelerindeki yerleşim alanlarına yatırım yapılmamış, bölgelerde işsizlik artmış, halk

fakir düşmüştür. Bunu fark eden AB, sınır bölgelerinin kalkınması için Üretilen projeleri finanse ederek halkın ve sektörlerin gelir seviyelerinin yükseltilmesini ve bölge insanının insanca yaşamasının sağlanmasına yardımcı olmuştur.

Yukarıda ortaya konan bölge potansiyeli çerçevesinde mevcut sorunların çözümlenmesine bölgesel düzeyde katkıda bulunmak ve teşvik edici çalışmalara örnek teşkil etmek amacıyla geliştirilen SÖM projesinde, Eğitim semineri, Medya festivali gibi bilinçlendirme çalışmalarına yer verilecektir.

Bilinçlendirme çalışmaları vasıtasıyla her iki bölgede eğitim, sanat, tiyatro, radyo ve tv gibi kültürel sektörlerle uğraşan üreticilerin, işadamlarının, üniversite mensuplarının, ilgili kurum ve kuruluşların bilgilendirilmeleri sağlanacak ve işbirliği ağlarının kurulmasına yönelik ortam hazırlanacaktır.

Yambol bölgesine düzenlenecek gezi ile, Türk üretici ve işadamları bu bölgelerde yer alan kültür sektörlerini, ekonomik ve ticari kurum ve kuruluşları görme fırsatı yakalayacak, üretim tekniklerinin yanı sıra, Bulgar tarafının tecrübelerinden yararlanma olanağı sağlayacaklardır. Söz konusu gezi, karşılıklı ihtiyaçların tespit edilmesine ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda, yeni oluşumlar yaratılmasına basamak teşkil edecektir

Medya semineri ile Sektörün yarattığı ürünlerin teşhir edilmesi sağlanacak, seminere katılan faydalanıcılar, ürünler üzerinden yola çıkarak, üretim tekniklerinin paylaşımı sağlanacaktır. Birbirleriyle tanışma imkanı bulacak firmalar, yeni iş olanaklarının temellerini atabilecek ve sınır ötesi işbirliğinin gelişmesine katkıda bulunacaklardır. Bu sayede bölgeye yatırımlar yapılacak, karşılıklı işbirliği ve ticaretin artırılmasına katkıda bulunacaktır.

Eğitim semineri ve festivale katılacak olan faydalanıcılar, söz konusu organizasyonlar çerçevesinde bir araya getirilen konusunda uzman kişiler ile tanışma imkanına sahip olacak ve ileride ortaya çıkabilecek sorunlarına yanıt bulmak amacıyla ihtiyaç duydukları her anda başvurabilecekleri bir kaynak sağlamış olacaklardır. Proje çerçevesinde dağıtılacak olan 'Sınır Ötesi Medya' kitabı vasıtasıyla, İki ülke Medyasının bütünleşmesi ve Medya köprüleri konusunda her zaman başvurabilecekleri bir kaynağa sahip olmaları sağlanacaktır. Medya sektörlerinin önemi ve avantajları ile bilinçlendirilecek olan faydalanıcılar, ekonomik yönden dış pazarlara açılmanın yanı sıra, iç pazarda ve sınırın her iki tarafındaki bölgelerde, mevcut potansiyelin değerlendirilmesine yönelik atılımlarda bulunmaları için teşvik edilecek, böylece mal ve hizmetin sınır bölgelerinde, Bulgar ve Türk pazarlarında satımına çalışılarak, sektör ürünlerine hizmetlerine talep artırılacaktır.

2.1.2 Hedef grupların ve ortakların teknik ve yönetim kapasiteleri,

'Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü' projesi kapsamında düzenlenecek olan eğitim semineri ile Medya semineri organizasyonları aracılığıyla sanayici, işadamı, tüccar ve esnaf ile diğer hedef gruplar bilinçlendirileceklerdir. Projenin planlanması ve yürütülmesi aşamasında etkin rol oynayan Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, ortak ve iştirakçilerimiz Kültür ve sektörleri ile ekonomik sektörler konularına yönelik bilgilendirme sağlanacak, sınırın her iki bölgesinde ve Bulgaristan ile Türkiye' de çalışmaları ile ilgili geniş Pazar bulacaklardır.

Eğitim ve Medya semineri gibi koordineli çalışma gerektiren bu alanlarda tecrübe sahibi olunması projemizin Cemiyetimize getireceği katkıların başında gelmektedir. Derneğimiz daha önceden böylesine geniş katılımlı bir etkinliğin içinde görev almamıştır. Derneğimiz yapılacak medya ve eğitim semineri organizasyonu ile yeni bir faaliyette bulunması ve deneyim kazanması mümkün olacaktır. Böylelikle, proje ortaklarının misyon yelpazesi genişleyecek, yeni atılımlarda bulunma isteği artacaktır.

Eğitim ve medya semineri ile kazanılan deneyimli çalışmalarla Derneğimiz, gelecekte uluslararası platformlarda daha birçok proje ve etkinliklere imza atacaktır.

2.2 Somut ıktılar

En fazla 1 sayfa. ıktılar mümkün olduğunca belirgin ve sayısal olmalıdır. Özellikle, proje kapsamında öngörülen yayınları belirtiniz.

Tanıtım Broşürleri: Proje ekibi tarafından hazırlanarak, 1500 adet çoğaltılması planlanan broşürlerin içerisinde, medya sektörlerine ve iki ülke medyasının bütünleşmesine yönelik kısa özetler yer alacak, proje hedefleri doğrultusunda yürütülecek faaliyet ve etkinliklerden bahsedilecek, katılmak isteyen kişi, kurum ve kuruluşları bilgilendirmek amacıyla, söz konusu faaliyetlerin yapılacağı mekan ve tarihler belirlenecektir. Kırklareli Gazeteciler Cemiyetimiz, Edirne TV,Haliç Üniversitesi ve Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği aracılığı ile Kırklareli ve Yambol 'da faaliyet gösteren Medya firmaları ve hedef gruplarının kurum ve kuruluşların iletişim adreslerine postalanacaktır.

' Sınır tesi işbirliğinde Medyanın Rolü' Kitapçığı: Kitap ve eğitim semineri süpervizörü ve kitap danışmanı aracılığı ile hazırlanacak olan kitapçıklar, kültürel sektörlere ve hedef gruplara ilişkin pek çok konunun bir araya getirilmesi ile oluşturulacak ve yaklaşık 1250 adet çoğaltılarak 500 adedi eğitim seminerlerinde dağıtılmak üzere kongre merkezinde, kalan miktar ise faaliyette bulunan ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara gönderilecektir.

Afiş: Proje kapsamında 4 büyük bez afiş hazırlanacak olup, festival ve seminer alanı girişlerine asılacaktır. Afişlerde eğitim semineri ve festivale ilişkin bilgiler yer alacak, halkın proje faaliyetleri ile ilgili konular hakkında bilgilenmesi sağlanacaktır.

Proje Tamamlama Raporu: Projenin son ayında, proje müdürü tarafından proje hedef ve faaliyetlerinin yanı sıra, projenin somut ıktıları, hedef kitlelerde yarattığı etkilere ilişkin tamamlayıcı rapor oluşturularak, Gazeteciler Cemiyeti'nin diğer dokümanları ile birlikte muhafaza edilecektir.

Gider Pusulası: Geçmiş aylarda yapılan harcamaların proje bütçesine uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla, gider kalemlerini ve gerekçelerini içeren finansal rapor niteliğinde olacak ve her ay muhasebeci tarafından hazırlanarak, proje müdürüne sunulacaktır.

Kültür Komitelerinin Aylık Toplantı Tutanakları: Komite yeleri, dört ayda bir üç defa toplantıda tartışılan konuları ve işbirliği çerçevesinde uygulanabilecek proje önerilerini raporlayacaktır. Toplantı sonunda toplantı tutanağı oluşturulacaktır.

Düzeltici Faaliyet Raporları: Proje takvimi uyarınca, meydana gelebilecek gecikmelerin nereden kaynaklandığı ve söz konusu gecikmenin ne şekilde telafi edilebileceği belirtilecek olup, proje takvimine uygunluğunun izlenmesinde araç olarak kullanılacaktır.

Proje izleme Tutanakları: Proje takvimi ve bütçesine uygunluğunun değerlendirilmesi, gelecek aylara ait planlamaların yapılmasına yönelik üyelerin katılımında, toplam dört toplantı yapılacak olup, söz konusu toplantı, düzenlenecek olan toplantı tutanakları ile kayıt altına alınacaktır.

Katılımcı listeleri: Eğitim seminerine katılacak olan faydalanıcılar, kongre merkezine girişinde, proje ekibi tarafından düzenlenecek olan seminer katılım formlarını dolduracaklardır. Katılım formlarının içerisinde, katılımcı adı, soyadı, iletişim adresi, çalıştığı kurum ve unvan gibi bilgiler yer alacaktır. Festival alanı girişinde ise, bilgi

bankosunda görev alacak olan yetkili personel aracılığı ile festivali ziyaret eden kişilere ait kişisel bilgiler ve iletişim bilgileri kayıt altına alınacaktır.

Davetiyeler: Kırklareli Valiliği, İstanbul ve Trakya Gazete ve Televizyonları, Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İstanbul Haliç Üniversitesi, hedef bölgelerdeki diğer kurum ve kuruluşlar, kişiler ve yetkililere eğitim seminerine katılmaları için 2000 adet bastırılacaktır.

Sınır Ötesi Medya Eğitim Semineri Sertifikası: Eğitim seminerleri bitiminde, katılımcılara verilmek üzere, Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti ve Yambol TV imzalı eğitim semineri sertifikası düzenlenecek olup, katılımcı sayısı kadar çoğaltılacaktır.

2.3 Çarpan Etkileri

En fazla 1 sayfa. Projenin sonuçlarının tekrarlanma ve genişleme olasılığını anlatınız. İstihdam yaratma ve verimlilik artışı üzerinde etkileri olacak mı?

AB, dünyanın birinci ticari ve ekonomik gücüdür. Dünya ticaret hacminin yüzde 20' sini gerçekleştirmektedir. Zengin ve fakir ülkeler arasındaki karşılıklı çıkarlar çerçevesinde, AB, üye ülkeler arasındaki serbest ticareti 50 yıla yakın bir zamandan bu yana başarıyla sürdürmektedir.

Günümüzde TV, bilgi ve eğlencenin temel kaynağıdır. Her insan günde ortalama üç saatini, film, spor haberleri ve diğer programları izleyerek geçirir. Görsel – işitsel sektör AB'ye bir milyon iş olanağı sağlar. Bu sektör büyük ticari çıkarlar ve kültürel çeşitlilik, kamu hizmetleri ve sosyal sorumluluk alanları içerir.

AB' de kültür, Dil, edebiyat, plastik sanatlar, el sanatları, mimari, sinema ve radyo yayıncılığı Avrupa'nın çok zengin kültürel çeşitliliğinin tüm dallarıdır. Farklı bölge ve ülkeleri temsil etmelerine rağmen hepsi AB' nin ortak kültür mirasına aittirler. AB bu çeşitliliği korumak ve desteklemek amacıyla, aynı zamanda diğer kültürlerle erişmeye ve bütünleşmeye çalışmaktadır.

Başka ülkelerde eğitim, öğretim ve çalışma kültürleri arası anlayışa büyük katkıda bulunmaktadır. Her yıl 100 binden fazla AB vatandaşı, farklı kültürleri tanıma imkanı sunan ve AB vatandaşı olmanın sağladığı olanaklardan faydalanmayı kolaylaştıran AB kaynaklı sınır ötesi programlardan yararlanabilmektedir. AB eğitim ve öğretim kalitesinin yükselmesini teşvik eder.

Giderek küçülen dünyada Medya sektörleri işbirliği, toplumların ve insanların birbirlerini anlamaları ve farklılık içerisinde birlikte yaşamaları için çok önemlidir. Medyanın zayıf, güçlü ve yönlendirici ayırımlarından ziyade, Medya sektörleri işbirliği desteklenerek “Evrensel Medya” olgusu daha önemlidir.

Türkiye ve Bulgaristan dünyanın en eski yerleşim merkezlerden biridir. Eşine çok az rastlanan kültürel zenginliği, binlerce yıllık tarihinin geçmişine damgasını vurmuş, çok farklı kültürleri etkilemişlerdir.

Türkiye halkı ile AB halkları kültürleri tanıtılırken aynı değerleri, ilkeleri ve hedefleri paylaşmaları projemizin zenginliğini anlatacaktır.

Yukarıdaki açıklamalar dikkate alındığında, bilinçlendirme ve teşvik edici çalışmalar sonucunda, mevcut durumun iyileştirilmesi, kültürel sektörlerin kapasitelerinin artırılması, kültürel iletişim ve bütünleşmenin, ilgili kurum ve kuruluşlarla, kişiler ve hedef grupların ekonomik kalkınmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Projemiz çerçevesinde, Türk ve Bulgar sınırının gelişmemiş bölgelerindeki AB medya hareketi ve Medya işbirliğinin harekete geçirilmesi amacıyla, seminer, gezi ve eğitim semineri gibi kültürel iletişimi ve bütünleşmeyi teşvik edecek çalışmalar yürütülecektir.

Projemizin, eğitim semineri ve medya semineri organizasyonları ile bir araya getireceği konusunda uzmanlaşmış geniş kadro vasıtasıyla yerel ve yabancı platformlarda büyük yankı uyandıracığı, bu alanda yapılması hedeflenip ertelenen bir çok çalışmayı da beraberinde getireceği düşünülmektedir. Yerel yönetimler projemizde sözü edilen üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, ilgili kurum ve kuruluşlar ve hedef grupların kültürel sektörleri ve bütünleşmeyi sağlamak amacıyla teşvik edici çalışmalar da rol alacaklardır.

Projemiz kapsamında yürütülen faaliyetler vasıtasıyla iki ülke hedef bölgelerinde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar, yeni kültürel ortaklıklar kurabilecek, ilerleyen zamanlarda mevcut kültürel Pazar paylarını genişletmeye devam edeceklerdir. Proje kanalıyla medya işbirliği ağları genişleyecek, işbirliği olanakları artacak, hedef grupların ve faydalanıcıların gelirleri artacak, böylece projenin sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

Yapılacak faaliyet ve etkinlikler vasıtasıyla medyanın sınır ötesi işbirliği programı ve medya hareketi geniş kitlelere yayılacak ve dolaylı yollardan hedef grupların ekonomik kalkınmalarına katkı sağlayacaktır.

2.4 Sürdürülebilirlik

En fazla 3 sayfa. Lütfen sürdürülebilirliğin aşağıda belirtilen üç boyutunu ele alınız:

2.4.1 Mali Boyut (faaliyetler hibe bittikten sonra nasıl finanse edilecek?)

Projenin sona ermesinden sonra, proje çerçevesinde ele alınan medya konuları bilgilerinin bulunacağı Sınır ötesi medya kitapçıkları çoğaltılacak ve proje süresince kitapçıktan edinememiş olanlar hedef gruplara, kişilere, sanayici ve işadamlarına, kurum ve kuruluşlara posta ile, diğerlerine de başvurmaları halinde dağıtılacaktır. Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, Yerel Yönetimler, İştirakçilerden Haliç Üniversitesi proje sonrası faaliyetlerden en önemli olanların örneğin kitapçıkların matbaa ücretlerini, proje faaliyetlerinden en azından birinin hibe sona ermesinden sonra da devam edeceğinin bir göstergesidir.

Proje kapsamında düzenlenecek Medya seminerinin iki ülke kültür, medya ve sanat kuruluşlarından olumlu tepkiler alması ve sınır ötesi işbirliği programını güçlenmesine katkıda bulunduğunun saptanması üzerine, benzer festivallerin gelecekte Türkiye ve Bulgaristan dışındaki ülkelerin katılımıyla düzenlenmesi planlanmaktadır. Önümüzdeki yıllarda, proje aktörlerinin ve hedef gruplarda kişi ve kurumlardan gelecek ilgi ve talep üzerine düzenlenmesi muhtemel festivalin organize edilmesinde, SÖM projesindeki festivale katılacak kültürel ve ekonomik sektörlerin sahipleri ve işadamları ile yeniden iletişime geçilerek, katılımcı portföyünü genişletmek amacıyla, söz konusu kişi ve kuruluşlardan potansiyel katılımcıların iletişim bilgileri istenecektir. Böylece gelecekte düzenlenecek festivalin hem finansmanı ve hem de katılımın çeşitlendirilmesi sağlanmış olacak, söz konusu faaliyetlerin sürekliliğini sağlamak için gereken çaba sarf edilecektir.

2.4.2 Kurumsal Boyut (oluşturulan yapılar, projeniz sona erdikten sonra da faaliyetlerin sürdürülmesine olanak sağlayacak şekilde varlığını koruyacak mı? Proje sonuçları için 'yerel sahiplenme' olacak mı?)

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, SÖM projesinin öncülük edeceği tüm yapılara yerel düzeyde sahip çıkacaktır. Proje ortağımız Edirne TV ile iştirakçımız Haliç Üniversitesi ile daha geniş kitlelere ulaştırılacaktır. Yukarıda da açıklandığı gibi, proje faaliyetlerinde en iki adedinin (bilgi kitapçıklarının çoğaltılması ve sonraki senelerde seminer organizasyonunun planlaması) devam edebilmesi için projede yer alan aktörlerin çabaları ile mali kaynak sağlanacaktır. Projenin diğer yönlerden sahiplenilmesi için de sınırın her iki tarafındaki gelişmemiş yörelerin yerel kurum ve kuruluşların bilgilendirilmesi ile faaliyetlerin devam etmesine imkan tanıyabilecek yapılara diğer yerel kurumların da katkı sağlaması beklenecektir.

Projemizin Yambol'da da sahiplenilmesi amacıyla, proje ortağımız Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği ile iştirakçimiz Yambol Ticaret ve Sanayi Odası çeşitli çalışmalar yaparak projenin sürdürülebilirliğini sağlayacaklardır. Bu anlamda Yambol'da bulunan kurum ve kuruluşların desteği istenecektir.

AB' nin finanse ettiği sınır ötesi işbirliğinin güçlenmesini ve kültürler arası iletişimin sağlanması ve devamı için proje kapsamında bulunan Kültür Komitelerinin çalışmalarına proje sonrasında da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle, komitenin faaliyetlerini ve rutin toplantılarını devam etmesi sağlanacaktır. Komite örgütlenmesinde üyeler değişebilecek fakat, komite yapılanma açısından aynı kalacaktır. Böylece komite vasıtasıyla komite üyelerinin proje sonrasında da sınır ötesi işbirliği ve kültürlerin bütünleşmesi konularında bilgi sahibi olmalarına ve yeni medya ortaklıklarının kurulmasına devam edilecektir.

2.4.3 Politik Boyut (varsa). (projenin ne tür yapısal etkileri olacak - örneğin önerilen proje; mevzuatın, kuralların, yöntemlerin v. b. gelişmesine katkı sağlayacak mı?)

Proje kapsamında düzenlenecek seminerlere atılacak ortaklık temelleri ve kurulacak işbirliği bağları, söz konusu organizasyonların medya işbirliğinde oynadığı rolün önemini ortaya çıkaracak, böylece yerel yönetimlerin ve sivil inisiyatifin iki ülke hedef gruplarını bir araya getirmek amacıyla benzer yöntemler kullanmalarını sağlayacaktır. Proje kapsamında yapılacak medya seminerinin düzenlenmesini hedefleyen bir projede yer alacak, Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti çok ciddi bir organizasyon tecrübesi edinecek olması kaçınılmazdır. Söz konusu festivalde iki ülkenin kültürel sektör işadamları bir araya gelerek işbirliği bağlarının kurulmasına Gazeteciler Cemiyetinin öncülük etmesi, Cemiyetin halen yürüttüğü faaliyetlere bir yenisini daha ekleyecektir.

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, SÖM projesi ile yükleneceği misyon, Cemiyetin teknik ve idari kapasitesini geliştirmesini yanı sıra edinilen çok ciddi bir birikim ve tecrübe sayesinde Gazeteciler Cemiyetinin ve AB ile Bulgaristan'ın adını yerel, ulusal ve küresel platformlarda duyulmasını sağlayacaktır. Böylece özgüven açısından daha kuvvetli bir yapıya sahip olacak olan Dernek sonraki yıllarda hazırlayacağı projeleri en mükemmel şekilde uygulayarak başarılı sonuçlar sağlayacaktır.

Yukarıda sayılan faaliyetler ile Kırklareli Gazeteciler Cemiyetinin elde edeceği tecrübe ve diğer kazanımlar, kurumsal kapasitemizi geliştirecek, ismimizin birçok platformda duyulmasını sağlayarak ileriye yönelik atılım yapma konusunda daha katılımcı bir yaklaşım sergilemesine neden olacaktır.

2.5 Mantıksal Çerçeve

Dosyamız ekinde sunulmaktadır.

Lütfen Başvuru Rehberi Ek-C'yi doldurun. ²¹⁶

2.6 Görünürlük Faaliyetleri

En fazla 1 sayfa. Lütfen proje kapsamındaki görünürlük faaliyetlerini açıklayınız. Lütfen görünürlük faaliyetleri için Bütçede (EK B1) 5. 8. nolu kalemde belirli bir miktar ayırmayı unutmayınız.

Projemizdeki görünürlük faaliyetleri, proje içeriğinde kapsamlı olarak açıklanmıştır. Aşağıda özet olarak sunulacaktır.

Tanıtım konferansı :Hedef kitlelere, kamuoyu ve halk ile sektörlerle projeyi tanıtmak için koordinatör tarafından projenin ilk ayında verilecektir.

Tanıtım Broşürü:Projenin ikinci ayında hazırlıklarına başlanacak ve 7. ayda da basılmış olarak seminer ve gezi ile diğer hedef gruplara dağıtılarak projenin tanıtımı ve davetiye anlamında kullanılacaktır.

‘Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü’ Kitapçığına projemizin 3. ayında başlanacak ve içindeki çok değerli bilgilerle 9. ayda hedef gruplara Kırklareli ve Yambol’da dağıtılarak yapılan çalışmalar anlatılacak ve tüm boyutlarıyla Projeyi ve AB’ nin katkılarını anlatacaktır.

Afişler :Projede yapılacak faaliyet ve etkinlikler düzenlenecek afiş ve pankartlarla halka ve sektörlerle duyurulması için şehrin uygun olan mekan ve zeminlerine asılacak ve çok yararlı olacaktır.

Eğitim semineri : Projemizin 9. ayında yapılacaktır. Seminerde projemizin içeriğinde de açıklandığı gibi, Sınır ötesi işbirliğinde ve AB’ nin tanınırlığını anlatmak için çok ciddi eğitim ve çalışmalar yapılacaktır. Tüm medya grupları seminere davet edilecek, uzman konuşmacılar davet edilecek ve AB’ nin finanse ettiği projeler ve medyanın bu konudaki yaptığı çalışmalar konuşulacak, ulusal ve uluslararası tüm medya bu çalışmayı gazete, televizyon ve dergilerinde yayınlayacaklardır.

Geziler :İki ayda bir defa olmak üzere geziler düzenlenecek, Medya komiteleri için ayrıca toplantı ve tanıtım faaliyetleri yapılacak, Projemizin 8. ayında toplu geziler düzenlenecek, tüm bu çalışmalarla iki kültür sektörlerinin işbirliği artırılarak sağlanacaktır.

Panel ve konferanslar : Projedeki çalışmalara katkı sağlamak ve hedef kitlelere ulaşılması adına uzmanları tarafından bilimsel ve sektörel anlamda panel ve konferanslar düzenlenecektir.

TV ve RADYO programları : Yambol ve Kırklareli deki ortaklarımız Kırklareli Ticaret Borsası ve Serhat Radyo ve TV tarafından bölgesel ve ulusal diğer TV kanallarını da devreye alarak programlar yapılacaktır. Programların tümü yayınlanacaktır.

WEB Sayfası çalışmaları: Projenin ikinci ayında WEB sayfası çalışmalarına başlanacaktır. Projede yapılacak tüm faaliyet ve etkinlikler dijital ortamda yayınlanacak ve hedef gruplarla yararlanıcıların projeyi izlemeleri sağlanacaktır.

Bilimsel ve sektörel araştırmalar: Projede yapılacak bilimsel ve sektörel araştırmalarla projenin analizi ve sentezi yapılacak, projenin hedeflere ulaşmasında, sürdürülebilirliğinin

²¹⁶ Açıklamaları aşağıdaki adreste bulabilirsiniz:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/gsm/documents/pcm_manual_2004_en.pdf

sağlanmasında sağlanacak sonuçlar sektörlere, hedef gruplara sayısal bilgiler sunacaktır. Böylece AB' nin dünya sistemine katkıları ve yararları Türk insanına ve sektörlere anlatılmış olacaktır.

Bilgi ve kültür yarışmaları: Eğitim çağındaki gençler, çalışan gençler, kırsal kesimdeki gençlerle oluşturulacak ekip ve gruplarla bilgi ve kültür yarışmaları yapılacak ve Ortaklarımızın TV leri kanalıyla hedef gruplar ve kamuoyu ile paylaşılacaktır.

Spor karşılaşmaları: Yambol ve Kırklareli futbol veya voleybol takımları arasında spor karşılaşmaları yapılacak, projenin tanınırlığı bu sayede sağlanacaktır. Hedeflere ulaşan ve sürdürülebilirliği olan proje hedef gruplara daha çok yarar sağlayacaktır.

3. PROJE BÜTÇESİ

Toplam proje süresi için Başvuru Rehberi Ek-B'yi doldurunuz (Ek-B1-Bütçe Dökümü). Daha fazla bilgi için Hibe Başvuru Rehberine bakınız (Bölüm 2. 1. 4). Her bütçe satırı Ek-B'de yer alan ayrı bir çalışma sayfasında gerekçelendirilmelidir (Ek-B2-Maliyetlerin Gerekçelendirmesi). **Dosyamız ekinde sunulmaktadır.**

4. BEKLENEN FİNANSMAN KAYNAKLARI

Proje için beklenen finansman kaynakları hakkında bilgi vermek için, Ek-B3-Beklenen Finansman Kaynaklarını doldurunuz. **Dosyamız ekinde sunulmaktadır.**

Lütfen Bütçenin üç ekini de EK B1, B2 ve B3'ü doldurmayı unutmayınız.

Aynı Katkılar

Lütfen aşağıda; Başvuru Sahibi, Ortağı veya başka bir kaynak tarafından sağlanan aynı katkıları (eğer varsa) belirtiniz (En fazla 1 sayfa). Lütfen aynı katkıların uygun maliyet olmadığına ve Başvuru Sahibi veya Ortak(lar)ının uygun katkısı olarak değerlendirilmediğine dikkat ediniz.

Projenin sahibi ve ortakları projenin yürütülmesi, sonuçlandırılması, hedeflerine ulaştırılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için çaba harcayacaklardır.

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, Serhat Radyo ve TV ile Kırklareli Ticaret Borsası ve Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği sahip ve ortaklar mevcut aynı varlıklarıyla projeye katkı sağlayacaklardır. Bütün bunların yanında, İstanbul Türk Basın Birliği, İstanbul Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ile Ankara Gazeteciler Federasyonu da projemize aynı katkılarını hizmet, katılım, faaliyet ve etkinlik olarak sürdürecektir.

Ayrıca, Kırklareli Yeşilyurt, Önadım ve Lider gibi gazeteler de aynı katkılarını yoğunlaştıracaklardır.

Sınırötesi işbirliği kapsamında ilk defa Medya görev alacağından, Türk ve Bulgar medyasının AB' nin finanse ettiği bu projemize ilgi ve katkıları beklenenin üzerinde olacaktır.

İştirakçi İstanbul Haliç Üniversitesi ile Yambol Ticaret ve Sanayi Odası Bilimsel ve sektörel katkıları ile aynı katkılarını da sunacaklardır.

II.

BAŞVURU SAHİBİ

1. KİMLİK

Tam Yasal Adı:	KIRKLARELİ GAZETECİLER CEMİYETİ-KIRKLARELİ
Yasal Kısaltması (varsa) :	KGC
Uyruğu:	T. C.
Yasal Statüsü²¹⁷	Dernek (Sivi, I Toplum Kuruluşu)
Resmi Adres:	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti Karaumur caddesi Yeni Belediye dükkanları No:1 KIRKLARELİ
Posta Adresi:	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti Karaumur caddesi Yeni Belediye Dükkanları No:1 KIRKLARELİ
Telefon Numarası: Ülke kodu + şehir kodu + numara	0090 288 212 54 54
Faks Numarası: Ülke kodu + şehir kodu + numara	0090 288 212 54 54
Kurum/Kuruluşun E-posta Adresi:	kirklareligazetecilercemiyeti@mynet.com
Kurum/Kuruluşun İnternet Adresi:	www.kirklareligazetecilercemiyeti.org
Bu proje için İrtibat Kişisi:	Selim Tiran
Cep Telefonları:	0090 505 875 98 99 0090 544 212 54 54
İrtibat Kişisinin E-posta Adresi:	gumus.sefer@gmail.com selimtiran@mynet.com

Herhangi bir adres, telefon numarası, faks numarası ve özellikle e-posta adresi değişikliği Sözleşme Makamı'na yazılı olarak bildirilmelidir. Sözleşme Makamı, Başvuru Sahibi ile temas kuramaması halinde bu durumdan sorumlu tutulamaz.

²¹⁷ Lütfen Başvuru Sahibinin Yasal Statüsünü, kurum/kuruluşun yasal tescil belgesinde yer aldığı şekli ile belirtiniz.

2. BANKA BİLGİLERİ

Seçilen başvuru sahipleri, Başvuru Rehberi Ek-H'deki model kullanılarak hazırlanmış ve ödemelerin yapılacağı banka tarafından onaylanmış bir mali kimlik formunu, hibe sözleşmesi imzalanmadan önce sunmak zorundadır. Bu hesap projeye özel bir banka hesabı olmalıdır.

3. BAŞVURU SAHİBİNİN BİLGİLERİ

Lütfen mali kapasitenizin ve işletme kapasitenizin gereği gibi değerlendirilmesine olanak verecek yeterli bilgi veriniz. Bu bölüm; son aşamada, başvurunuz şartlı olarak kabul edilirse ve sizden destekleyici belgeler talep edilirse, incelenecektir.

3.1 Kurumunuz/Kuruluşunuz ne zaman kuruldu ve ne zaman faaliyete başladı?

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti 13. 07. 1992 tarihinde kurulmuş ve aynı tarihte faaliyete başlamıştır.

3.2 Kurumunuzun/Kuruluşunuzun şu andaki başlıca faaliyetleri nelerdir?

Aylık olarak Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti Gazetesi adı altında bir gazete çıkarılmakta olup ücretsiz olarak dağıtımı yapılmaktadır. Bölgede ve Kırklareli de düzenlenen faaliyet ve etkinliklere katılmakta ve bizzat organize edici olmaktadır.

İstanbul ve Trakya da düzenlenen etkinliklerde görev almakta bölgesel ve sınır ötesi işbirliği projelerine yayıncı olarak katkı sağlamaktadır.

3.3 Kurumunuzun/Kuruluşunuzun yönetim kurulu/komitesinin listesi

Adı	Mesleği	Uyruğu	Görevi	Kurulduğu Yıl Sayısı
Selim Tiran	Gazeteci	T. C.	Yönetim Kurulu Başkanı	12
B.Mustafa Şumnulu	Fotoğrafçı	T. C.	Yönetim Kurulu 2.Başkanı	6
Mürvettin Geyik	Gazeteci	T. C.	Yönetim Kurulu üyesi	2
Keskin Kılınç	Gazeteci	T. C.	Yönetim Kurulu üyesi	2
Mustafa Alp	Gazeteci	T. C.	Yönetim Kurulu üyesi	6
Hatice Opak Bilgin	Haber müdürü	T. C.	Muhasip üye	4
Nilgün Uluçay	Radyocu	T. C.	Sekreter	1

4. PROJE YÖNETME VE UYGULAMA KAPASİTESİ

4.1. Benzer Proje Tecrübesi

Her proje için en fazla 1 sayfa. Bu programın kapsamına giren alanlarda, son beş yılda kurum/kuruluşunuz tarafından yürütülen projeler hakkında, her bir proje için aşağıdaki hususları belirterek ayrıntılı bilgi veriniz.

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti bu zamana kadar Sınır ötesi işbirliği kapsamında proje yürütmemiştir. Ancak AB projelerinin faaliyet ve etkinliklerine katılmıştır. Sınır ötesi işbirliği yürüten kurum ve kuruluşlara haber ve makale gibi yayınlarıyla-basın yoluyla-yardımcı olmuştur.

Derneğimiz Bölgesel ve ulusal olmak üzere bir çok projeye imza atmıştır. İstanbul'daki basın ve yayın kurum ve kuruluşlarıyla iletişim halinde olup birlikte çalışmalar yürütmektedir.

- 4.1.1 projenin amacı ve yeri
- 4.1.2 projenin sonuçları
- 4.1.3 kurum/kuruluşunuzun projedeki rolü (Lider kuruluş veya ortak) ve projeye katılım derecesi
- 4.1.4 projenin maliyeti
- 4.1.5 projeye finansman katkısı sağlayanlar (isim, katkı tutarı)

Bu bilgiler, kurum/kuruluşunuzun hibe talebinde bulunduğu proje ile aynı sektörde ve karşılaştırılabilir ölçekte projeleri yönetme konusunda, yeterli deneyime sahip olup olmadığının değerlendirilmesinde kullanılacaktır.

4.2 Kaynaklar

En fazla 3 sayfa. Lütfen kurum/kuruluşunuzun erişim imkanı olduğu değişik kaynakların ayrıntılı bir açıklamasını yapınız ve özellikle aşağıda belirtilen kaynaklar üzerinde durunuz:

- 4.2.1 Son üç yıl için yıllık gelirinizi, eğer uygunsa her yıl için, başlıca mali destekçilerin adı ve her birinin yıllık gelire katkısının oranını.
- 4.2.2 Mali Bilgiler. Lütfen aşağıdaki bilgileri, kar ve zarar hesabına ve kurum/kuruluşunuzun bilançosuna göre doldurunuz. Lütfen bu tabloda yer alan bilgilerin şu belgelerinizdeki bilgilerle uyumlu olduğuna emin olunuz: kesin hesap, kar zarar hesapları, bilançolar, yerel vergi dairesine verilen vergi beyanı. Bu bilgiler arasındaki herhangi bir çelişki, kurum/kuruluşunuzun bu hibe programından ve muhtemelen gelecekte düzenlenecek teklif çağrılarında elenmesine yol açacaktır.

Yıl	Gelirler	Net Kazanç	Toplam Bilanço veya Bütçe	Öz sermaye	Orta ve Uzun Vadeli Borçlar	Kısa Vadeli Borçlar (< 1 yıl)

2007 tahmini	7.500 YTL	50,00 YTL	9.000.YTL (Gider)	-	-	-
2006	7.029 YTL	1.534,56 YTL	5.494,44YTL (Gider)	-	-	-
2005	5.500 YTL	-300,00 YTL	5. 800,00 YTL (Gider)	-	-	-
2004	4.311 YTL	-396,54 YTL	4.707,54 YTL (Gider)	-	-	-

Üçüncü kişilerce verilen teminatlar:

Kırklareli Gazeteciler Cemiyet yaptığı etkinlik ve faaliyetlerle finansal yapısını güçlendirmektedir. Üyelerinden sağladığı aidat gelirleri ve üyelerin Cemiyete aktif katkıları Cemiyeti güçlü yapmaktadır. Bu anlamda en büyük teminatları üyeleri ve yaptıkları çalışmalarıdır.

Mali kapasiteyi ve uygulama ile ilgili diğer risk ve belirsizlikleri gösteren diğer faktörler :

‘Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü’ Projesinin yürütülmesinde, hedeflere ulaştırılmasında ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında hiçbir risk faktörü yoktur.

4.2.3 Kategorilerine göre tam zamanlı ve yarı zamanlı personel sayısını (örneğin, proje yöneticilerinin sayısı, muhasebeciler vb.) ve çalışma yerlerini belirtiniz

Proje yöneticileri:

Proje koordinatörü 1 kişi Kırklareli, Proje Koordinatörü 1 kişi Yambol, Muhasebeci 1 kişi, Genel Sekreter 1 kişi, Gazeteciler Cemiyeti : Yönetim Kurulu Başkanı + 7 kişi, Sekreter 1 kişi, Gazeteciler cemiyetinin üye çalışanları 55 kişi

Ekipman ve ofisler

1 Adet Ofis, 1 Adet Bilgisayar, 1 Adet yazıcı, 1 Adet telefon, 1 Adet internet ve Büro malzemelerinden oluşan diğer araç ve gereçler bulunmaktadır.

4.2.4 Diğer ilgili kaynaklar (örneğin; gönüllüler, iştirakçi kuruluşlar, uygulamaya katkıda bulunabilecek ağlar)

- Türk Basın Birliği-İstanbul
- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti İstanbul
- Türkiye Gazeteciler Federasyonu Ankara
- Kırklareli Yeşilyurt Gazetesi
- Kırklareli Önadım Gazetesi
- Kırklareli Lider Gazetesi
- Lüleburgaz Görünüm gazetesi
- Kırklareli Ticaret ve Sanayi Odası
- Kırklareli Ticaret Borsası

Burada vermiş olduğunuz bilgiler, kurum/kuruluşunuzun hibe talebinde bulunduğu proje ölçeğindeki projeleri uygulamaya yeterli kaynağa sahip olup olmadığının değerlendirilmesinde kullanılacaktır.

5. AVRUPA BİRLİĞİ KURUMLARINA, AVRUPA KALKINMA FONUNA (EDF) VE AB ÜYE ÜLKELERİNE YAPILAN DİĞER BAŞVURULAR

5.1 Son üç yılda Avrupa Birliği Kurumlarından ve AB Üye Ülkelerinden alınan hibeler, sözleşmeler ve krediler.

Ülke	Avrupa Komisyonu Bütçe Kalemi, Avrupa Kalkınma Fonu veya AB Üyesi Ülke	Tutar (AVRO)	Alındığı Yıl

5.2 Bu yıl içinde Avrupa Birliği Kurumlarına ve AB Üye Ülkelerine yapılan (ya da yapılmak üzere olan) hibe başvuruları.

Ülke	Avrupa Komisyonu Bütçe Kalemi, Avrupa Kalkınma Fonu veya AB Üyesi Ülke	Talep Edilen Tutar (AVRO)

Dikkat : Eğer, bu hibe başvurusu aynı zamanda Avrupa Komisyonu'nun diğer birimleri ya da Topluluk kuruluşlarına yapılmış olup, bu hibe başvurusundan sonra diğer başvurunun uygun görülmesi halinde Başvuru Sahibi Sözleşme Makamını vakit kaybetmeksizin bilgilendirmelidir.

III. BAŞVURU SAHİBİNİN PROJEYE KATILAN ORTAKLARI

1. ORTAKLARLA İLGİLİ BİLGİLER

Bu bölüm; Başvuru Rehberi, Bölüm 2. 1. 2'nin anlamına uygun olarak **her ortak kuruluş için** doldurulacaktır. Anılan bölümde tanımlanmış bulunan iştirakçilerden bahsedilmesine gerek yoktur. Ortaklarınızın sayısına göre bu tabloyu gereken sayıda çoğaltarak kullanınız.

	1. Ortak
Tam yasal adı	Serhat Radyo Televizyon Yayıncılık A.Ş.
Uyruğu	T. C.
Yasal statüsü	Radyo – televizyon – Sivil Toplum Kuruluşu
Resmi adresi	Kuyumcular Caddesi No: 20 Kat:4 KIRKLARELİ
İrtibat kişisi	Nilgün ULUÇAY
Telefon numarası	0288 214 33 65 – 0543 478 02 14
Faks numarası	0288 214 33 65
E-posta adresi	nilgunulucay@gmail.com
Personel sayısı	15
Diğer ilgili kaynaklar	Serhat FM Radyosu,Bölgesel ve ulusal radyodur.20 milyonluk İstanbul, yayın alanı içerisindedir. AB' nin finanse ettiği Sınırötesi İşbirliği Projelerinde bilgili ve deneyimlidir. Yayınlarıyla 75 milyonluk Türkiye' ye ulaşmaktadır. İngilizce ve Almanca ile Fransızca olmak üzere üç (3) dilde yayın yapmaktadır.
Teklif edilen projenin uygulanmasındaki rolü itibarı ile benzer proje tecrübesi	Serhat FM Radyosu, AB' nin finanse ettiği projeleri doğrudan yürütmemiş, yürütülen projelere yayınları, programları, haberleri ve faaliyetleriyle iştirak etmiş ve medya – fiziksel destek sağlamıştır.Özellikle sınırötesi işbirliği projelerinde bilgi ve deneyim sahibidir.
Başvuru sahibi ile işbirliği geçmişi	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti ile Serhat FM Radyosu, Sektörde ve bölgede işbirliği ve dayanışma içinde çalışırlar. İki medyanın birlikte çalışması, projenin hedeflerine ulaşmasında etken olacaktır.
Teklif edilen projenin hazırlanmasındaki rolü ve katılımı	'Sınır ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü' projesinin hazırlanmasında tam katkı sağlamıştır.
Teklif edilen projenin uygulanmasındaki rolü ve katılımı	Projemizin yürütülmesinde ve hedeflere ulaşmasında, sürdürülebilirliğinin sağlanmasında katkıda bulunacaktır.

Önemli:

Bu başvuru formu ile birlikte, takip eden sayfada verilen şablona göre ana başvuru sahibi ve her bir ortaktan alınan imzalı ve tarihli bir ortaklık beyannamesi verilmelidir. Ortaklık Beyannamesinin, ana başvuru sahibi ve her bir ortağın yasal olarak yetkili kılınmış temsilcileri tarafından imzalanması gerekmektedir.

2. ORTAKLIK BEYANNAMESİ

Önemli: Bu beyanname, her bir ortak ve Başvuru Sahibi tarafından doldurulmalıdır.

Ortaklık, Sözleşme Makamı, tarafından finansmanı sağlanmakta olan projenin üstlenilmesi konusunda iki veya daha çok kuruluşun sorumluluk paylaşımını içeren, kayda değer çapta ortak çalışma ve işbirliğidir. Projenin sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi açısından Sözleşme Makamı, tüm ortakların aşağıda belirtilen iyi ortaklık prensiplerini kabul etmesini beklemektedir.

1. Tüm Ortaklar Başvurunu Formunun Sözleşme Makamı'na teslim edilmesinden önce formu okumuş ve projedeki rollerini anlamış olmalıdırlar.
2. Tüm Ortaklar Standart Hibe Sözleşmesini okumuş ve hibe verildiği takdirde Sözleşme çerçevesinde yükümlülüklerinin neler olacağını bilincinde olmalıdırlar. Tüm Ortaklar, asıl ortak olan Başvuru Sahibine Sözleşme Makamı ile sözleşme imzalama ve projenin uygulanması ile ilgili tüm işlerde Sözleşme Makamı karşısında kendilerini temsil etme yetkisi verirler.
3. Başvuru Sahibi ortaklarıyla düzenli olarak görüşerek onları projenin durumundan haberdar edecektir.
4. Tüm Ortaklar, Sözleşme Makamı'na sunulan teknik ve mali raporların kopyalarını almalıdır.
5. Projeye ilişkin önemli değişiklik teklifleri (örneğin faaliyetler, ortaklar, vb.) Sözleşme Makamı'na sunulmadan önce tüm Ortaklar tarafından kabul edilmiş olmalıdır. Böyle bir anlaşmaya varılmadığı takdirde, Başvuru Sahibi, değişiklik tasarımlarını onay için Sözleşme Makamı'na sunarken bu durumu bildirmekle yükümlüdür.
6. Faydalanıcının merkez bürosunun projenin uygulanacağı ülkede bulunmadığı durumlarda, Ortaklar proje sonlanmadan önce proje için AB hibesi ile satın alınan ekipman, araç ve malzemelerin projenin yerel ortakları ve nihai faydalanıcıları arasında eşit bir şekilde paylaşımı konusunda anlaşmalıdır.

Sözleşme Makamı'na sunulan teklifin içeriğini okuyarak onaylamış bulunuyorum. İyi ortaklık prensiplerine uyacağımı taahhüt ederim.

Adı ve Soyadı:	Nilgün ULUÇAY
Kurum/Kuruluş:	Serhat Radyo Televizyon Yayıncılık A.Ş. Kırklareli
Pozisyonu/Görevi:	Yönetim Kurulu Başkanı
İmza:	
Tarih ve Yer:	KIRKLARELİ

BAŞVURU SAHİBİNİN PROJEYE KATILAN ORTAKLARI

3. ORTAKLARLA İLGİLİ BİLGİLER

Bu bölüm; Başvuru Rehberi, Bölüm 2.1.2'nin anlamına uygun olarak **her ortak kuruluş için** doldurulacaktır. Anılan bölümde tanımlanmış bulunan iştirakçilerden bahsedilmesine gerek yoktur. Ortaklarınızın sayısına göre bu tabloyu gereken sayıda çoğaltarak kullanınız.

	1. Ortak
Tam yasal adı	Ticaret Borsası-Kırklareli
Uyruğu	T.C.
Yasal statüsü	Sivil Toplum Kuruluşu-Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin üyesidir.(TOBB)
Resmi adresi	Babaeski-İstanbul Yolu üzeri 1.Klm. Kırklareli
İrtibat kişisi	Turhan Altıntel
Telefon- numarası	0288-214 10 13-0532 262 10 30
Faks numarası	0288-214 47 50
E-posta adresi	ktb@kirklarelib.org.tr
Personel sayısı	38
Diğer ilgili kaynaklar	Kırklareli Ticaret Borsası TOBB'ın üyesidir.1.200 sanayici,işadami,esnaf,tüccar ve çiftçi üyesi ile birlikte Kırklareli ekonomisini oluşturur.Projenin yürütülmesinde ve devamında fiziksel destek sağlayacaktır.
Teklif edilen projenin uygulanmasındaki rolü itibarı ile benzer proje tecrübesi	Kırklareli Ticaret Borsası AB nin finanse ettiği sınır ötesi işbirliği projelerinde çok deneyimli ve bilgilidir. 2005-2006 yılı döneminde, Sınır ötesi işbirliği programı çerçevesinde Bulgaristan-Yambol Ticaret ve Sanayi Odası ile ORGANİK TARIM VE HAYVANCILIK PROJESİNİ yürüterek tamamlamıştır. 2007 yılında halen Yambol Ticaret ve Sanayi Odası ile 'SINIR AŞIRI ZİRAİ TİCARET' Projesini yürütmektedir.
Başvuru sahibi ile işbirliği geçmişi	Kırklareli Gazeteciler Cemiyet ile Kırklareli Ticaret Borsası sınır ötesi işbirliği projelerinde, ulusal ve bölgesel projelerde çok önemli projelere imza atmışlardır.
Teklif edilen projenin hazırlanmasındaki rolü ve katılımı	'Sınır ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü' projesinin hazırlanmasında tam katkı sağlamıştır.
Teklif edilen projenin uygulanmasındaki rolü ve katılımı	Projemizin yürütülmesinde ve hedeflere ulaşmasında,sürdürülebilirliğinin sağlanmasında katkıda bulunacaktır.

Önemli: Bu başvuru formu ile birlikte, takip eden sayfada verilen şablona göre ana başvuru sahibi ve her bir ortaktan alınan imzalı ve tarihli bir ortaklık beyannamesi verilmelidir. Ortaklık Beyannamesinin, ana başvuru sahibi ve her bir ortağın yasal olarak yetkili kılınmış temsilcileri tarafından imzalanması gerekmektedir.

4. ORTAKLIK BEYANNAMESİ

Önemli: Bu beyanname, her bir ortak ve Başvuru Sahibi tarafından doldurulmalıdır.

Ortaklık, Sözleşme Makamı, tarafından finansmanı sağlanmakta olan projenin üstlenilmesi konusunda iki veya daha çok kuruluşun sorumluluk paylaşımını içeren, kayda değer çapta ortak çalışma ve işbirliğidir. Projenin sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi açısından Sözleşme Makamı, tüm ortakların aşağıda belirtilen iyi ortaklık prensiplerini kabul etmesini beklemektedir.

7. Tüm Ortaklar Başvurunu Formunun Sözleşme Makamı'na teslim edilmesinden önce formu okumuş ve projedeki rollerini anlamış olmalıdırlar.
8. Tüm Ortaklar Standart Hibe Sözleşmesini okumuş ve hibe verildiği takdirde Sözleşme çerçevesinde yükümlülüklerinin neler olacağını bilincinde olmalıdırlar. Tüm Ortaklar, asıl ortak olan Başvuru Sahibine Sözleşme Makamı ile sözleşme imzalama ve projenin uygulanması ile ilgili tüm işlerde Sözleşme Makamı karşısında kendilerini temsil etme yetkisi verirler.
9. Başvuru Sahibi ortaklarıyla düzenli olarak görüşerek onları projenin durumundan haberdar edecektir.
10. Tüm Ortaklar, Sözleşme Makamı'na sunulan teknik ve mali raporların kopyalarını almalıdır.
11. Projeye ilişkin önemli değişiklik teklifleri (örneğin faaliyetler, ortaklar, vb.) Sözleşme Makamı'na sunulmadan önce tüm Ortaklar tarafından kabul edilmiş olmalıdır. Böyle bir anlaşmaya varılamadığı takdirde, Başvuru Sahibi, değişiklik tasarılarını onay için Sözleşme Makamı'na sunarken bu durumu bildirmekle yükümlüdür.
12. Faydalanıcının merkez bürosunun projenin uygulanacağı ülkede bulunmadığı durumlarda, Ortaklar proje sonlanmadan önce proje için AB hibesi ile satın alınan ekipman, araç ve malzemelerin projenin yerel ortakları ve nihai faydalanıcıları arasında eşit bir şekilde paylaşımı konusunda anlaşmalıdır.

Sözleşme Makamı'na sunulan teklifin içeriğini okuyarak onaylamış bulunuyorum. İyi ortaklık prensiplerine uyacağımı taahhüt ederim.

Adı ve Soyadı:	Turhan Altıntel
Kurum/Kuruluş:	Kırklareli Ticaret Borsası-Kırklareli
Pozisyonu/Görevi:	Yönetim Kurulu Başkanı
İmza:	
Tarih ve Yer:	

III. BAŞVURU SAHİBİNİN PROJEYE KATILAN ORTAKLARI

5. ORTAKLARLA İLGİLİ BİLGİLER

Bu bölüm; Başvuru Rehberi, Bölüm 2.1.2'nin anlamına uygun olarak **her ortak kuruluş için** doldurulacaktır. Anılan bölümde tanımlanmış bulunan iştirakçilerden bahsedilmesine gerek yoktur. Ortaklarınızın sayısına göre bu tabloyu gereken sayıda çoğaltarak kullanınız.

	1. Ortak
Tam yasal adı	Tunca Yambol'u Geliştirme Derneği
Uyruğu	BG
Yasal statüsü	Sivil toplum kuruluşu
Resmi adresi	Vızrajane 35.B.7 Yambol-Bulgaria
İrtibat kişisi	Vasil Ginehin
Telefon numarası	00359-899169076
Faks numarası	00359-46665259
E-posta adresi	mgsv@abv.bg
Personel sayısı	29
Diğer ilgili kaynaklar	Projede yürütülecek faaliyet ve etkinliklere,konferans salonu,bilgisayar,projeksiyon cihazı gibi teknik araç ve gereçler ile fiziksel mekan imkanı sağlayacaktır. Tunca Yambol'u Geliştirme Derneği,AB programları ve sınır ötesi işbirliği projelerinde derin bilgiye sahip insan kaynakları vardır.
Teklif edilen projenin uygulanmasındaki rolü itibarı ile benzer proje tecrübesi	Tunca Yambol'u Geliştirme Derneği,AB programlarında ve sınır ötesi işbirliği projelerinde bilgi,kaynak,program ve haber yönünden engin tecrübesi vardır.
Başvuru sahibi ile işbirliği geçmişi	Başvuru sahibi ile AB projelerinde ve sınır ötesi işbirliği programlarında işbirliği içinde çalışmışlardır.Bu çalışmalar halen devam etmektedir.Birlikte çalışmalarını sınır ötesi işbirliğinde çok yarar sağlamıştır.
Teklif edilen projenin hazırlanmasındaki rolü ve katılımı	Projenin hazırlanmasına tam katkı ve destek sağlamıştır.
Teklif edilen projenin uygulanmasındaki rolü ve katılımı	Tunca Yambol'u Geliştirme Derneği,Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü' projesinin uygulanmasında fiziksel ve finansal destek sağlayacaktır.Projenin hedeflerine ulaşmasında ve sürdürülebilirliğinde etkili olacaktır.

Önemli: Bu başvuru formu ile birlikte, takip eden sayfada verilen şablona göre ana başvuru sahibi ve her bir ortaktan alınan imzalı ve tarihli bir ortaklık beyannamesi verilmelidir. Ortaklık Beyannamesinin, ana başvuru sahibi ve her bir ortağın yasal olarak yetkili kılınmış temsilcileri tarafından imzalanması gerekmektedir.

6. ORTAKLIK BEYANNAMESİ

Önemli: Bu beyanname, her bir ortak ve Başvuru Sahibi tarafından doldurulmalıdır.

Ortaklık, Sözleşme Makamı, tarafından finansmanı sağlanmakta olan projenin üstlenilmesi konusunda iki veya daha çok kuruluşun sorumluluk paylaşımını içeren, kayda değer çapta

ortak çalışma ve işbirliğidir. Projenin sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi açısından Sözleşme Makamı, tüm ortakların aşağıda belirtilen iyi ortaklık prensiplerini kabul etmesini beklemektedir.

13. Tüm Ortaklar Başvurunu Formunun Sözleşme Makamı'na teslim edilmesinden önce formu okumuş ve projedeki rollerini anlamış olmalıdırlar.
14. Tüm Ortaklar Standart Hibe Sözleşmesini okumuş ve hibe verildiği takdirde Sözleşme çerçevesinde yükümlülüklerinin neler olacağını bilincinde olmalıdırlar. Tüm Ortaklar, asıl ortak olan Başvuru Sahibine Sözleşme Makamı ile sözleşme imzalama ve projenin uygulanması ile ilgili tüm işlerde Sözleşme Makamı karşısında kendilerini temsil etme yetkisi verirler.
15. Başvuru Sahibi ortaklarıyla düzenli olarak görüşerek onları projenin durumundan haberdar edecektir.
16. Tüm Ortaklar, Sözleşme Makamı'na sunulan teknik ve mali raporların kopyalarını almalıdır.
17. Projeye ilişkin önemli değişiklik teklifleri (örneğin faaliyetler, ortaklar, vb.) Sözleşme Makamı'na sunulmadan önce tüm Ortaklar tarafından kabul edilmiş olmalıdır. Böyle bir anlaşmaya varılmadığı takdirde, Başvuru Sahibi, değişiklik tasarılarını onay için Sözleşme Makamı'na sunarken bu durumu bildirmekle yükümlüdür.
18. Faydalanıcının merkez bürosunun projenin uygulanacağı ülkede bulunmadığı durumlarda, Ortaklar proje sonlanmadan önce proje için AB hibesi ile satın alınan ekipman, araç ve malzemelerin projenin yerel ortakları ve nihai faydalanıcıları arasında eşit bir şekilde paylaşımı konusunda anlaşmalıdır.

Sözleşme Makamı'na sunulan teklifin içeriğini okuyarak onaylamış bulunuyorum. İyi ortaklık prensiplerine uyacağımı taahhüt ederim.

Adı ve Soyadı:	Vasil Ginehin
Kurum/Kuruluş:	Tunca Yambol'u Geliştirme Derneği
Pozisyonu/Görevi:	Yönetim Kurulu Başkanı
İmza:	
Tarih ve Yer:	27.03.2007

V. BAŞVURU SAHİBİNİN PROJEYE KATILAN İŞTİRAKÇİLERİ

1. İŞTİRAKÇİLER İLE İLGİLİ BİLGİLER

Bu bölüm; Başvuru Rehberi, Bölüm 2. 1. 2'nin anlamına uygun olarak her iştirakçi kuruluş için doldurulmalıdır. İştirakçilerinizin sayısına göre bu tabloyu gereken sayıda çoğaltarak kullanınız.

	1. İştirakçi
Tam yasal adı:	İstanbul Haliç Üniversitesi
Uyruğu:	T. C.
Yasal statüsü:	Üniversite
Resmi adresi:	Emekyemez Mah. Okçumusa Cad. Mektep sokak No:17 Şişhane-Beyoğlu/İstanbul
İrtibat kişisi:	Doç. Dr. Sefer Gümüş
Telefon numarası:	0212-2972560-115/0533-7765202
Faks numarası:	0212-2973144
E-posta adresi:	Gumus. sefer@gmail. com
Personel sayısı:	325 kişi
Diğer ilgili kaynaklar:	Haliç Üniversitesinin aynı ve nakdi kaynakları yeterlidir.
Teklif edilen projenin uygulanmasındaki rolü itibarı ile benzer proje tecrübesi :	Haliç Üniversitesi Ulusal ve Uluslar arası bir çok projeye imza atmıştır. Özellikle ERASMUS ile TÜBİTAK Projelerini sağlamada başarılı olmuştur.
Başvuru sahibi ile işbirliği geçmişi :	Kurumsal yardımlaşma ve işbirliği
Teklif edilen projenin hazırlanmasındaki rolü ve katılımı:	Haliç Üniversitesi Projenin hazırlanmasında tam katkı sağlamıştır.
Teklif edilen projenin uygulanmasındaki rolü ve katılımı.	Projenin yürütülmesinde, hedeflere ulaşmasında ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında bilimsel ve sektörel araştırma ve etkinliklerle tam destek verecektir.

Kayıt No:(Sadece resmi kullanım içindir)

V. KONTROL LİSTESİ

İLGİ: CFCU/TR 0502. 04
Bütçe Kalemi: ... Avrupa Komisyonu Genel Bütçesi 22. 020401 no. lu Kalemi
Türkiye-Bulgaristan Sınır Ötesi İşbirliği- Ortak Küçük Projeler Fonu Hibe Programı 2007
Teklif Çağrısı

(LÜTFEN BU BELGEYİ AYRI OLARAK ZİMBALAYINIZ VE BAŞVURU FORMUYLA BİRLİKTE
AYRI OLARAK ZARFA KOYUNUZ)

İDARİ BİLGİ	Başvuru sahibi tarafından doldurulacak
Başvuru Sahibinin İsmi	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti-Kırklareli/Türkiye
Uyruğu	T.C.
Projenin Başlığı	SINİRÖTESİ İŞBİRLİĞİNDE MEDYANIN ROLÜ
Yasal Statüsü²¹⁸	DERNEK
Kurum/Kuruluşunuzun Kurulma Tarihi	13.07.1992
Ortak 1	İsim : Kırklareli Ticaret Borsası- Kırklareli Uyruğu : T. C. Yasal Statüsü : Sivil Toplum Kuruluşu
Ortak 2	İsim : Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği -Bulgaristan Uyruğu : BG
Ortak 3	Yasal Statüsü : Sivil toplum kuruluşu İsim : Serhat Radyo ve Televizyon A.Ş.-Kırklareli Uyruğu : T. C. Yasal Statüsü : Radyo ve Televizyon-Sivil Toplum kuruluşu

²¹⁸ Örneğin kar amacı gütmeyen, hükümet organı, uluslararası organizasyon gibi. Lütfen, burada sözü edilen yasal statünüzü, Başvuru Formu II. 1'de bahsi geçen yasal statü durumuyla ve Kurum/Kuruluşunuzun resmi kayıt belgesi ile uyumlu olduğundan emin olunuz.

İştirakçiler 1	İsim	:Yambol Ticaret ve Sanayi Odası-Bulgaristan
	Uyruğu	:BG
	Yasal Statüsü	:Sivil Toplum Kuruluşu
İştirakçiler : 2	İsim	:İstanbul Haliç Üniversitesi
	Uyruğu	:T. C.
	Yasal statüsü	:Üniversite

PROJENİZİ GÖNDERMEDEN ÖNCE, AŞAĞIDAKİ MADDELERİN HER BİRİNİN TAMAMLANDIĞINI VE BAŞVURUNUZUN AŞAĞIDAKİ KRİTERLERE UYGUN OLDUĞUNU KONTROL EDİNİZ: (LÜTFEN BÜTÜN KUTUCUKLARIN DOLDURULDUĞUNDAN EMİN OLUNUZ)	Başvuru sahibi tarafından doldurulacak		Sözleşme Makamı tarafından doldurulacak	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
	☒		☒	
1. Bu Teklif Çağrısı için yayınlanan doğru Hibe Başvuru Formu standart formatına göre hazırlanmış ve bütün bölümleri doldurulmuştur.				
2. Proje, İngilizce veya Türkçe olarak yazılmıştır.				
3. Proje 1 asıl ve 2 suret olarak sunulmuştur.				
4. İstenen tüm belgeleri içeren bir disket veya CD-Rom eklenmiştir ve düzgün çalışmaktadır.				
5. Proje Ön Teklifi en fazla 6 sayfa olmak üzere Arial 10 puntosuyla (punto büyüklüğü Arial 10'dan küçük olamaz) yazılmıştır ve 1 asıl 2 suret şeklinde Başvuru Formu'ndan ayrı olarak konulmuş ve zımbalanmıştır.				
6. Proje süresi 12 ay (izin verilen maksimum süre) veya daha kısadır.				
7. Başvuru Sahibi, Bulgaristan tarafından, ortaklık beyannamesi ile desteklenen en az bir ortağa sahiptir.				
8. Başvuru Sahibi, ortaklık beyannamesini doldurup imzalamış ve bu beyanname Başvuru Formuna eklenmiştir.				
9. Her bir ortak ortaklık beyannamesini doldurup imzalamış ve bu beyannameler de Başvuru Formuna eklenmiştir.				
10. Başvuru Sahibinin Beyanı doldurulmuş ve yetkili kişi(ler) tarafından imzalanmıştır.				
11. Bütçe istenen formatta ve Avro cinsinden hazırlanarak Başvuru Formuna eklenmiştir.				
12. Başvuru Formunun I. 1. 3 Bölümünde ve Bütçede (Beklenen Finansman Kaynakları) MFİB'den istenen hibe tutarı ayındır.				
13. İstenen hibe tutarı 10. 000 AVRO (izin verilen asgari) veya daha fazladır.				
14. İstenen hibe tutarı 50. 000 AVRO (izin verilen en yüksek tutar) veya daha azdır.				
15. İstenen hibe tutarı, projenin toplam uygun maliyetinin % 90'ına eşit veya daha azdır (izin verilen en yüksek yüzde)				
16. Ekipman/malzeme maliyetleri projenin toplam uygun maliyetinin %20'sini geçmemektedir.				
17. Görünürlük maliyetleri ve faaliyetleri projenin bir parçası olarak öngörülmüştür.				

(SADECE SÖZLEŞME MAKAMI'NIN KULLANIMI İÇİNDİR)				
YORUMLAR:				
19. Genel İdari Giderler projenin toplam doğrudan uygun maliyetlerinin %7'sinden fazla değildir. *				
İDARİ KONTROL SONUCU:	Herhangi bir eksiklik yok	Eksiklik bulunmuştur	Ek açıklama istenecektir	
DOLDURAN KİŞİNİN ADI VE SOYADI :		TARİH:	İMZA:	

PROJENİZİ GÖNDERMEDEN ÖNCE, AŞAĞIDAKİ MADDELERİN HER BİRİNİN TAMAMLANDIĞINI VE BAŞVURUNUZUN AŞAĞIDAKİ KRİTERLERE UYGUN OLDUĞUNU KONTROL EDİNİZ: (LÜTFEN BÜTÜN KUTUCUKLARIN DOLDURULDUĞUNDAN EMİN OLUNUZ)	Başvuru sahibi tarafından doldurulacak		Sözleşme Makamı tarafından doldurulacak		
	☒	☒	Evet	Hayır	Evet
20. Mantıksal Çerçeve tamamlanmış ve Başvuru Formuna eklenmiştir.					
21. Proje Özeti, Faaliyet Planı, Bütçe ve Mantıksal Çerçeve İngilizce olarak hazırlanmış ve Başvuru Formuna eklenmiştir.					

* Kontrol listesindeki kriter, projeniz için geçerli değilse lütfen ilgili kutucuğa "geçerli değil" (GD) yazınız.

VI. BAŞVURU SAHİBİNİN BEYANI

(BU BELGE BAŞVURU SAHİBİNİ TEMSİL ETMEYE YETKİLİ KİŞİ(LER) TARAFINDAN İMZALANACAKTIR)

(LÜTFEN BU BELGEYİ AYRI OLARAK ZİMBALAYINIZ VE BAŞVURU FORMU İLE BİRLİKTE AYNI ZARFA KOYUNUZ.)

İLGİ: CFCU/TR 0502. 04
 Bütçe Kalemi: Avrupa Komisyonu Genel Bütçesi 22. 020401 no. lu Kalemi
 Türkiye-Bulgaristan Sınır Ötesi İşbirliği- Ortak Küçük Projeler Fonu Hibe Programı 2007
 Teklif Çağrısı

Başvuru Sahibi:	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti
Proje Başlığı:	Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü
Ortak(lar):	- Serhat Radyo Televizyon Yayıncılık A. Ş. - Kırklareli - Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği - Bulgaristan - Kırklareli Ticaret Borsası - Kırklareli
İstenen Hibe:	44. 852, 21. AVRO - % 90

A. Başvuru Sahibi aşağıdakileri beyan eder:

- Başvuru sahibi Başvuru Rehberi Bölüm 2. 3'te belirtilen mali kaynaklara, profesyonel yeterliliklere ve niteliklere sahiptir.
- Başvuru Formu Bölüm III. 2 de belirtilen iyi ortaklık prensiplerine uymayı taahhüt eder.
- Ortaklarıyla birlikte projenin hazırlanmasından ve yönetiminden doğrudan sorumludur ve aracı olarak hareket etmeyecektir.
- Başvuru Sahibi veya Ortakları Başvuru Rehberi Bölüm 2. 1. 1 (2)'de listelenen (a)dan (f) ye kadar olan kategorilerden herhangi birine girmemektedir.
- Projesinin şartlı olarak kabul edilmesi durumunda, Başvuru Rehberi Bölüm 2. 4'de belirtilen destekleyici belgeleri istenmesi halinde kısa sürede teslim edecektir.

Ayrıca, Başvuru Sahibi şu hususları beyan eder:

Proje sahibi Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti projenin başlatılmasından, yürütülmesinden, sonuçlandırılmasından ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasından sorumludur.

Başvuru Sahibi tarafından doldurulacak

Sözleşme Makamı tarafından doldurulacak

Evet

Hayır

Evet

Hayır

1. Başvuru Sahibi uygundur (Başvuru Rehberi Bölüm 2. 1. 1'deki kriterlere göre)				
2. Birinci Ortak uygundur (Başvuru Rehberi Bölüm 2. 1. 2'deki kriterlere göre)				
<u>Başvuru Sahibi şu hususları beyan eder:</u>	Başvuru Sahibi tarafından doldurulacak ☒	Sözleşme Makamı tarafından doldurulacak ☒		
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
3. İkinci Ortak uygundur (Başvuru Rehberi Bölüm 2. 1. 2'deki kriterlere göre) (eğer varsa) ²¹⁹				
4. Ortak uygundur (Başvuru Rehberi Bölüm 2. 1. 2'deki kriterlere göre) (eğer varsa) ²²⁰ Not: Ortak sayısı kadar satır ekleyiniz.				
5. Başvuru Sahibi, Program Bölgelerinde kayıtlıdır ve aktif haldedir ve/veya merkezi veya yasal şubeleri bu Bölgelerde kayıtlıdır.				
6. Proje, başvuru için uygun olan bir Bölgede uygulanacaktır.				
7. Proje türü uygundur.				
8. Başvuru sahibinin projeyi uygulayacak mali ve işletme kapasitesi vardır.				
9. Başvuru Sahibinin yetkili yönetim organı, bu projeyi uygulama kararı almıştır.				
10. Başvuru Sahibinin Beyanı, Başvuru Sahibi'ni temsil etmeye yetkili kişi(ler) tarafından imzalanmıştır.				
11. Başvuru Sahibi, projenin uygulanması için kanunen ilgili makamlardan alınması gereken yetki belgesi, lisans veya diğer ilgili izinlere sahiptir veya gerektiğinde bunları alacaktır. ²²¹				

B. İMZA:	
<i>Ben, aşağıda imzası bulunan ve teklif için Başvuru Sahibi kurum/kuruluştaki yetkili ve sorumlu kişi olarak, bu beyannameye verilen bilgilerin doğruluğunu onaylıyorum.</i>	
Adı ve Soyadı: Selim TİRAN Tarih:	Adı ve Soyadı: Selim Tiran Tarih:

²¹⁹ Eğer ortağınız yoksa lütfen "geçerli değil" (GD) yazınız.

²²⁰ Eğer ortağınız yoksa lütfen "geçerli değil" (GD) yazınız.

²²¹ Eğer projenizin uygulanması için herhangi bir yetki belgesi, lisans ve izin gerekmiyorsa lütfen "geçerli değil" (GD) yazınız.

Pozisyon/Görev: Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu Başkanı İmza:	Pozisyon/Görev: Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu Başkanı İmza:

(SADECE SÖZLEŞME MAKAMININ KULLANIMI İÇİNDİR)

YORUMLAR:

UYGUNLUK KONTROLÜ
SONUCU:

Uygun

Uygun
Değil

DOLDURANIN ADI VE SOYADI:

TARİH:	İMZA:

Kayıt No:(Sadece resmi kullanım içindir)

VII. DEĞERLENDİRME TABLOSU

(SADECE SÖZLEŞME MAKAMININ KULLANIMI İÇİNDİR. BAŞVURU FORMU İLE BİRLİKTE VERMEYİNİZ)

İLGİ: CFCU/TR 0502. 04 Bütçe Kalemi: Avrupa Komisyonu Genel Bütçesi 22. 020401 no. lu Kalemi Türkiye-Bulgaristan Sınır Ötesi İşbirliği- Ortak Küçük Projeler Fonu Hibe Programı 2007 Teklif Çağrısı

Başvuru Sahibi:	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti-Kırklareli
Proje Başlığı:	Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü
Ortak:	Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği -Bulgaristan Serhat Radyo Televizyon Yayıncılık A. Ş. -Kırklareli Kırklareli Ticaret Borsası-Kırklareli
İstenen Hibe:	44. 852, 21. AVRO - % 90
Tavsiye edilen Hibe:	AVRO - %,.....

	EVET	HAYIR
1. Son teslim tarihine uyulmuştur		
2. Başvuru Formu, Kontrol Listesinde (Hibe Başvuru Formu'nun V. Bölümü) sözü geçen bütün kriterleri yerine getirmektedir.		

Kontrol Listesi teyidi tarihinde/..... tarafından yapılmıştır.		
<u>KARAR 1:</u> Komite, İdari Kontrolü geçtikten sonra Değerlendirmeye alınacak Proje Ön Teklifini tavsiye etmeye karar vermiştir. (Aksi halde, nedenleri İdari Kontrol Tablosunda ve İdari Kontrol Raporunda belirtilmelidir.)		
<u>KARAR 2:</u> Komite, Proje Ön Teklifini kabul etmiş ve en iyi Proje Ön Tekliflerini seçtikten sonra Başvuru Formunun tam olarak değerlendirilmesine karar vermiştir. (Aksi halde, nedenleri Proje Ön Teklifi Değerlendirme Tablosunda- değerlendiriciler ve delegasyonlar için değerlendirme çizelgesini içerir- Proje Ön Teklifi Değerlendirme Raporunda ve başvuru sahiplerine gönderilen mektuplarda belirtilmelidir.)		
<u>KARAR 3:</u> A. Komite, mevcut fonlar içinde yer alan ve en yüksek puanlı projeler arasından şartlı olarak kabul ettikten sonra Uygunluk teyidi için projeyi tavsiye etmiştir. (Aksi halde, nedenleri Değerlendirme Tablosunda- uzmanlar ve delegasyonlar için değerlendirme çizelgesini içerir, Teknik Değerlendirme Raporunda ve başvuru sahiplerine gönderilen mektuplarda belirtilmelidir.)		
<u>KARAR 3:</u> B. Komite, Uygunluk teyidini yerine getiremeyen şartlı olarak kabul edilmiş bir proje varsa, yedek listeye koyduğu ve mevcut mali çerçeve içerisinde yer alan en yüksek puanlı projeleri Uygunluk teyidi için tavsiye etmiştir. (Aksi halde, nedenleri Değerlendirme Tablosunda- uzmanlar ve delegasyonlar için değerlendirme çizelgesini içerir, Teknik Değerlendirme Raporunda ve başvuru sahiplerine gönderilen mektuplarda belirtilmelidir.)		
3. Başvuru Rehberine (Bölüm 2. 4) göre sunulan ve aşağıda yer alan destekleyici belgeler Başvuru Sahibinin ve Ortak(lar)ının (varsa) bütün uygunluk kriterlerine uyduğunu gösterir.		
a. Başvuru sahibinin resmi kayıt belgesi ve tüzüğü veya kuruluş sözleşmesi		
b. Bütün ortakların resmi kayıt belgesi tüzüğü veya kuruluş sözleşmesi		
c. Başvuru sahibinin, serbest muhasebeci mali müşavir veya yerel vergi dairesince onaylanmış, en son mali hesap durumu (kar-zarar durumu ve önceki mali yılın bilançosu). Bilançosu olmayan yerel yönetimler ve diğer kuruluşlar onaylanmış en son kesin hesapları		
d. Başvuru Sahibinin Yönetim Organının, belgeleri imzalama yetkisi olan kişi(ler)i de belirtir şekilde söz konusu projeyi uygulamak için aldığı karar.		

e. Başvuru Sahibini temsil ve ilzama yetkili kişi(ler)in isim(ler)inin ve imzalarının noter tasdiki (belgenin aslı sunulacak). Bu kişi(ler)in yetkisi ve sorumluluğu Başvuru Sahibinin yasal tüzüğünden veya kuruluş sözleşmesinden gelmiyorsa ek olarak Yönetim Kurulu'nun veya yetkili Yönetim Organının bu kişi(ler)i yetkilendirme kararının sureti		
f. İlgili vergi dairesinden alınmış vergi kaydını ve vergi numarasını içeren belge. Başvuru sahipleri vergiden muafsa bu durumu ilgili belge ile ispatlamalıdır.		
g. Kar amacı olmayan kooperatifler için tüzüğünde, üyelere kar dağıtılmasını yasaklayan hükmün sureti veya Kooperatif Genel Kurulu'nun, gelecek 5 yıl ortaklara kar dağıtılmayacağına ilişkin kararı		
h. Belediyeler için, Sosyal Sigorta Prim borçlarını ve Vergi borçlarını ödediklerine dair ödeme planları veya 2005/8928 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca başvuru süresi sonuna kadar borçlarını yeniden yapılandırdıklarına dair kanıtlayıcı belgeler		
i. Ulusal teşkilatlar için, yerel şubenin hedef bölgelerde kayıtlı olduğunu ve kendi hesapları olan bağımsız bir birim olduğunu gösteren kuruluş belgesi		
j. Başvuru Sahibi'nin borç miktarını ve sınırını kontrol edebilmesi amacı ile MFİB'ye verilen Yetkilendirme Belgesi (Ek G'de sağlanan formatta)		
k. Ek-H'de belirtilen modelle uyumlu ve ödemenin yapılacağı banka tarafından onaylanmış mali kimlik formu		
l. Başvuru Sahibini temsil ve ilzama yetkili kişi(ler) tarafından doldurulan ve imzalanan EK l'daki modelle uyumlu Tüzel Kişilik Belgesi		
m. Projenin uygulanması için kanunen ilgili makamlardan alınması gereken yetki belgesi, lisans veya diğer ilgili izinler		
Uygunluk Kontrolütarihinde...../.....tarafından yapıldı.		
<u>KARAR 4:</u> Komite, Rehberde belirtilen kriterlere göre uygunluğunun teyidini yaptıktan sonra projeyi hibe vermek üzere seçti. (Aksi halde, nedenleri Uygunluk Teyidi Tablosunda, Uygunluk Teyidi Raporunda ve başvuru sahiplerine gönderilen mektuplarda belirtilmelidir.)		

EK-6: Proje Ön Teklif Formatı

Kayıt No:	
(sadece resmi kullanım içindir)	

PROJE ÖN TEKLİF FORMATI

Başvuru Sahibinin Adı:	KIRKLARELİ GAZETECİLER CEMİYETİ

Yasal Statüsü ²²² :	DERNEK-Sivil Toplum Kuruluşu

Proje Başlığı:	SINIRÖTESİ İŞBİRLİĞİNDE MEDYANIN ROLÜ

²²² Lütfen Başvuru Sahibinin Yasal Statüsünü kurum/kuruluşun yasal tescil belgesinde yer aldığı şekli ile belirtiniz.

Önemli Not

Proje Ön Teklifi'nde yer alan 4 bölüm, **en fazla 6 sayfada** cevaplanmalıdır. (Her Bölüm en fazla 1, 5 sayfada cevaplanmalıdır - punto büyüklüğü Arial 10'dan küçük olamaz). Bu temel koşulları sağlamayan herhangi bir Proje Ön Teklifi değerlendirilmeye alınmayıp reddedilecektir.

Lütfen Proje Ön Teklifi'ni ayrıca zımbalayınız ve Başvuru Formuyla beraber ayrı olarak zarfa koyunuz.

1. Proje Özeti Lütfen şu bilgileri sağlayınız:

1.1 **Teklif Edilen Projenin Kısa Açıklaması:** Sınır Ötesi işbirliği kapsamında, AB' nin finanse ettiği " **Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü** " projesinin, Lider Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti ile Ortak Serhat Radyo Televizyon Yayıncılık A.Ş., Ortak Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği, Ortak Kırklareli Ticaret Borsası arasında yürütülmesi planlanmaktadır. Türkiye' nin AB' ye katılım ve uyum süreçlerini daha iyi anlaması ve desteklemesi için en iyi değişkenlerden biri de MEDYA ve özellikle televizyondur. Çünkü Türker' in bilgi aldığı en önemli araçlardan biri de % 77 oranında televizyondur. Projede yapılacak faaliyet ve etkinliklerle Yambol ve KIRKLARELİ' de Radyo, TV, gazete, dergi ve yayın gibi medya sektörleri etkin ve verimli bir şekilde çalıştırılacaktır. Bu sayede sınırın her iki tarafında yatırım, üretim ve ticaret artacak, işsizlik önlenecektir. AB' nin farkındalığı, tanınırlığı ve dünya sistemindeki geleceği, Projemizle Türkiye ve tüm dünyaya anlatılacaktır.

Projenin Süresi	Projemiz 9 (dokuz) ayda tamamlanacaktır.
Projenin amaçları	Genel Amaç(lar) : -Kırklareli ile Yambol arasında sınır ötesi işbirliğini geliştirmek amacıyla basın-yayın, tv, radyo gibi kitle iletişim araçlarından yararlanmak. -Tarihi ve kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında Sınır ötesi işbirliği programından yararlanmak. -AB' nin tanınırlığını, farkındalığını ve dünya sistemine yararlarını Projemiz ile Türkiye, Bulgaristan ve Dünyaya anlatmak. -Sınır Bölgelerinde her iki bölgede de okuma yazma bilmeyenlerin kalmaması, her insanın okumasının sağlanmasını teşvik etmek. - Yambol ve Kırklareli' de İnsanlar, kurum ve kuruluşlar kendi aralarında işbirliğini güçlendirecekler, Uluslararası yatırım, üretim, finansman ve ticareti bu sayede sağlayacaklardır. -Medya projemiz sayesinde, İki ulusun insanları, sektörleri, kurum ve kuruluşları AB' yi daha iyi tanıyacaklar ve bilgileneceklerdir. -İstihdam artacak, işsizlik önlenecektir. Bu anlamda Türk insanı AB' nin farkına varacak ve destekleyecektir. Özel Amaç : -Yambol, Kırklareli, Trakya' da ve İstanbul' da Radyo, TV, basın, yayın ve medya sektörleri ile işbirliği kurulacak. -Sınır Bölgeleri güvenlik nedeniyle ekonomik gelişmişlikten yararlanamadıkları için, Projemiz ile sektörlerin ve ülkelerin yaptıkları hizmetler ve yatırımlar tanıtılacak ve iki halk ekonomik refaha ulaşacaktır. -İki ülke arasında güvenlikte sorun olmadığından, gümrüklerdeki sorunlar çözülecek ve iki ülke arasında ortak yatırım ve ticarete artış sağlanacaktır.

	-İki Bölgede de Radyo, TV, gibi istasyonların kurulması ve çalıştırılmaları teşvik edilecektir. Gazete, dergi, kitap gibi basın ürünlerinin halka ve sektörlerle ulaştırılması sağlanacak ve AB politikalar ve dünya sistemindeki önemi anlatılacak.
Ortak(lar) ve Yasal Statüleri²²³	Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği -Yambol / Bulgaristan Serhat Radyo Televizyon Yayıncılık A.Ş. -Kırklareli / Türkiye Kırklareli Ticaret Borsası -Kırklareli / Türkiye
Hedef grup(lar)²²⁴	İlk, orta, lise ve Üniversite çağındaki gençlerle, kırsal kesim gençliği, Sanayici ve işadamlarıyla, esnaf-tüccar ve çiftçiler, Kırklareli Bölgesinde kamu ve özel sektör Kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, AB politikaları hakkında bilgi sahibi olmak isteyen tüm insanlar.
Nihai Faydalanıcılar²²⁵	Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, İldeki Sivil Toplum kuruluşları, Kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları, Belediyeler, Çiftçiler, esnaf, tüccar ve sanayiciler ile Radyo, TV, gazete, dergi ve basım ve yayıncılıkla ilgili çalışanlar, kurum ve kuruluşlar.
Beklenen Sonuçlar	-Katılım öncesi süreçte sınır bölgesinde, AB politikalarının insanlara, sektörlerle, kurum ve kuruluşlara öğretilerek, AB' nin tartışmasız ve önyargısız kabulünü sağlamak. -Türk insanı AB hakkında ve özellikle kırsal kesim ve sınır bölgelerinde yüksek düzeyde bilgi sahibi olmak isteğindedir. Bu bilgi ve imkanları MEDYA projesiyle sunmak hedeflere ulaşılması ve devamlılık açısından çok önemlidir. -Sınır ötesi işbirliği ile sınırın her iki yakasında, insanların ve sektörlerin bilgi, görgü ve gelenekleri hakkında bilgilenmeleri sağlanarak, kültürlerin yaşatılması, mirasın korunması, tarihi ve kültürel sektörlerle değer verilerek ekonomik hareketlilik yaratılması ile Halkın gelir seviyesinin yükseltilmesi.
Temel Faaliyetler	-Basın toplantıları, tanıtım konferansı, tanıtım broşürü, Proje kitabının hazırlanarak basılması, Proje izleme toplantıları, Medya komite toplantıları, Panel, Konferans, TV ve Radyo çekim ve Programları, Toplu geziler, MEDYA festivali, bilimsel ve kültürel araştırmalar, müzik ve eğitim programları
Projenin kapsadığı Bölge	Kırklareli, Edirne, Tekirdağ, Yambol, Burgas, Karnobat, Varna, Şumen ve İstanbul.

Projenin Toplam Uygun Maliyeti	Sözleşme Makamından İstenen Hibe Tutarı	Projenin Toplam Uygun Maliyetinin Yüzdesi %²²⁶

²²³ Lütfen ortakların yasal statüsünü kurum/kuruluşun yasal tescil belgesinde yer aldığı şekli ile belirtiniz.

²²⁴ "Hedef gruplar" projenin amaçları çerçevesinde, projeden doğrudan ve olumlu olarak etkilenecek gruplar/kuruluşlardır.

²²⁵ "Nihai Faydalanıcılar", projeden uzun vadede, geniş anlamda, toplumsal veya sektörel boyutlarda yarar sağlayacak olanlardır.

²²⁶ 2 ondalık hanesi kullanınız.

49. 835,79. AVRO	44. 852,21. AVRO	% 90

2. İlgililik: *Lütfen aşağıdakileri açıklayınız:*

2.1 *Projeniz hedef bölgelerin ihtiyaçları ve sorunlarıyla ne kadar ilgili? Sınır ötesi işbirliği etkisini nasıl gösteriyor?*

Hedef bölgeler, her iki tarafta da ekonomilerin gelişmesinden yararlanamamışlardır. Projemiz ile yaratılacak ekonomik hareketlilik, yatırım, üretim ve ticaret ile işsizlik önlenecek ve halkın gelir seviyesi yükselecektir. Kurum ve kuruluşlar projemiz ile ziyaretler, toplantılar ve medya programları gerçekleştirecek, basın toplantıları yapılacak, basın ve yayın ürünleri gazete ve dergi gibi çalışmalar projemiz ile gerçekleştirilecek ve bu anlamda iki bölgeye de sıcak para girecektir. Halkın ve sektörlerin milli gelirden aldığı pay yükselecektir.

Projemiz ile halkın bilgisi ve AB anlayışı yükseltilecek, bu sayede AB yatırımları sınır bölgelerine yapılacaktır. Türk halkı ve sektörleriyle sınır bölgeleri katılım sürecini sorunsuz atlatacak, uyum yasalarının uygulanmasında AB' yi tanıyan kurum ve kuruluşlar sorunsuz olarak katılım sürecini tamamlayacaklardır.

2.2 *Bu proje sayesinde çözülecek problemler ve karşılanacak ihtiyaçlar nelerdir?*

- Türk tarafında yaşanan Trakya gümrüklerindeki bürokrasi gibi hizmeti aksatan sorunlar, projemiz ile alt ve üst düzeyde çözümlenmesine çalışılacak.
- İki ülke arasındaki gümrük vergileri ile yaşanan sorunların çözümü gerçekleştirilecek, bu çalışma medya ile yapılacak programlar sayesinde halkı aydınlatmakla sağlanacak.
- Radyo ve TV ile basın programlarından yararlanamayan kitlelerin, projemiz ile yararlandırılmaları sağlanacak.
- Okuma, yazma bilmeyenlerin eğitimlerinin gerçekleştirilmesi için medya programları yapılacak. Basın ve yayın ürünlerinden yararlanamayanların yapılacak çalışmalarla gazete ve dergi okumaları sağlanacaktır.
- Yapılacak bilimsel ve sektörel araştırmalarla, her iki tarafta da insanların ve sektörlerin ihtiyaçları tespit edilecek, ihtiyaçların karşılanmasındaki sorunların çözümü gerçekleştirilerek, halkların mutlu ve umutlu yaşamaları sağlanacak.

2.3 *Dahil olacak aktörler kimlerdir? (nihai faydalanıcılar, hedef gruplar)?*

Okuma yazma bilmeyenler, gazete ve dergi ile diğer yayınları okuma ve sağlama imkanı olmayanlar. Basın ve yayın organlarının işletmeleri, radyo ve TV işletmeleri ile çalışanları, sivil toplum ile kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları, Üniversite, sanayici ve işadamları ile esnaf ve tüccarlar, çiftçiler, sanatçı ve müzisyenler, Yerel yönetimler.

2.4 *Amaçlar ve öngörülen sonuçlar nelerdir?*

Türkiye' nin AB' ye katılım süreci, müzakerelerin ilerlemesi, Katılım öncesi süreçte Türkiye' nin rol ve sorumlulukları, Katılımın fırsatları ve zorlukları, Türk vatandaşlarına, günlük yaşamları üzerinde AB' nin etkilerini, " Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü " projesiyle anlatmak ve tanıtmak.

Türkiye’ de yayın yapan medyanın önemi ışığında, AB farkındalığını sınır bölgelerinde ve Trakya’ da anlatmak.

Türkiye’ nin AB’ ye katılım sürecinde, Türk izleyicileri bilgilendirmek, halkın bilgisini ve AB’ nin anlayışını artırmak.

2.5 Projenin Katma Değeri nedir (bu proje (merkezi ve yerel) yönetim faaliyetlerine ve kamu-dışı kesimin uyguladığı projelere ne gibi katma değerler sağlayacaktır)?

Yerel ve bölgesel kamu idareleri ile demokratik toplumun diğer unsurlarında kurumsal yapıların yeteneklerinin artırılmasına ve iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Projemiz ile Merkezi ve yerel yönetimlerde insan kaynağının yaratılmasını, geliştirilmesini, istihdama yönlendirilmesinin sağlanması,

Yerel yönetimlerde projemiz ile şehircilik çalışmaları artacak, vatandaşlara hizmet daha iyi götürülecek, Tarih ve kültür mirası her iki bölgede de korunarak ekonomik katma değer yaratacak. Yerel ve Merkezi yönetimin kendi içinde kurum ve kuruluşlarla arasında olan sorunların çözümüne katkı sağlayacak.

“Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü” Projesiyle Kırklareli, Edirne, Yambol, Burgas, Varna, Şumen bölgelerinde yürütülen Sınır ötesi işbirliği projelerine örnek olacak, bölgede yürütülen projelerle işbirliği yapacak, yatırım, üretim ve ihracat artacaktır.

2.6 Projenin sınır ötesi etkileri nelerdir?

Proje kapsamında, Kırklareli ve Yambol bölgelerinde bulunan hedef gruplar ele alınacak ve söz konusu hedef grupların karşılıklı fikir alışverişinde bulunmaları sağlanacaktır. Bu şekilde gelişecek sınır ötesi işbirliği bağları proje kapsamında düzenlenecek ‘Medya Festivali’ organizasyonu ile pekişecek ortak atılımların yapılması için temel teşkil edecektir.

Proje ile her iki bölgenin ekonomik ortak kalkınmasına olanak verilirken, ortak işbirliği ve karşılıklı etkileşimin sözkonusu kalkınmada oynadığı rolün önemi ortaya çıkacaktır.

Projemizin sınır bölgesine getireceği olumlu ayrıcalıklar dikkate alınacak ve sınır ötesi işbirliği projelerine halkın desteği sağlanmış olacaktır.

Sınır Bölgesinde ulusal ekonomiler çerçevesinde, her iki bölgenin coğrafi ve ekonomik durumundan kaynaklanan belli kalkınma sorunlarını aşması, sınır ötesi bölgedeki mevcut eşitsizlikleri ortadan kaldırarak ekonomik ve sosyal kalkınmanın aşamalı olarak gerçekleştirilmesinin desteklenmesi,

Sınır ötesi işbirliği ağlarının kurulması geliştirilmesi; bu ağlar ile AB’ nin daha yaygın ağlar arasında yer almasının sağlanması,

Yambol ve Kırklareli arasında yerel ve bölgesel düzeyde işbirliğinin geliştirilmesi, sınır bölgelerinin ekonomik potansiyellerinin geliştirilmesi,

3. Yöntem ve Sürdürülebilirlik: Lütfen aşağıdakileri açıklayınız:

3.1 Projenin temel faaliyetleri nelerdir?

Proje tanıtım konferansının yapılması, tanıtım broşürünün hazırlanması, “ Sınır Ötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü “ projesi kitabının hazırlanarak basılması, Medya komite toplantıları, proje izleme gezileri, proje toplu gezileri, spor karşılaşmaları, kültür ve bilgi yarışmaları, Kültürel ve sektörel araştırmaları, Radyo, TV programlarının yapılması, ulusal, bölgesel ve uluslararası yazılı ve görsel basın toplantılarının yapılması, WEB sitesinin yapılarak çalıştırılması, sergi, Kültür festivalinin programının yapılarak gerçekleştirilmesi, iki adet konferans ile bir adet panelin yapılması.

3.2 Temel uygulama ortaklarınız kimler olacaktır, onlarla ilişkiniz ne kadar sürecektir ve onların projeye katılımı nasıl olacaktır?

-Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği - Projemizin Yambol' daki faaliyet ve etkinliklerini yürütecek, Fiziksel ve finansal destek ile yayın hizmeti sunacaktır.

-Kırklareli Serhat Radyo Televizyonu Yayıncılık A.Ş., Projemize yayın desteği, fiziksel mekan ve finansal destek sağlayacaktır.

-Kırklareli Ticaret Borsası, Projemizin faaliyet ve etkinliklerine katılacak, mekan, yayın ve finansal destek sağlayacaktır.

-Ortaklarımız, Projemizin etkinlik ve faaliyetlerine tam katkı sağlayacaklar ve destek vereceklerdir.

-Günlük, haftalık, aylık ve üç aylık programlar ortaklarımıza da verilecek, bu sayede katkıları alınacaktır. Ortaklarımızla ilişkilerimiz dokuz aylık proje müddetince ve proje tamamlandıktan sonra da sürdürülebilirliğin sağlanması için devam edecektir.

3.3 Projenin sürdürülebilirliği nasıl sağlanacak?

Proje sürecinde faaliyet ve etkinliklerle projenin sürdürülebilirliğinin plan ve programları yapılacak, bu bağlamda, Projede çalışan ekibe öncelikle pasaport çıkartılarak vize alınacak, Yambol Proje ortağı ve Lider Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti ile ikinci ve 3. derecede sorumlu kişilere projenin sürdürülebilirliğinin plan ve programları ile projeksiyonları verilecek, Proje koordinatörü bu uygulamaların yapılmasını sağlayacak, sanayici ve işadamları ile çiftçiler, sporcular, gençler ve TV, radyo sahip ve çalışanları, eğitim kurum ve kuruluşları, Kültürel sektörler gibi hedef gruplar devamlılığı sağlamada proje süresindeki çalışmaları sürdüreceklere, Yazılı ve görsel basın ile desteklenecek olan bu çalışmalar etkinlik ve faaliyetlerle sürecek. Proje sona erdiğinde ortak kurum ve kuruluşlarla proje lideri finansman sağlayarak etkinlik ve faaliyetleri sürdüreceklere, böylece devamlılık sağlanacaktır.

3.4 Projenin çarpan etkisi olacak mı?

Projemizin çarpan etkisi AB, Türkiye ve Bulgaristan politikaları çerçevesinde olacaktır. Proje süresince sürdürülecek çalışmalarla çarpan etkisi yaratılacaktır ve sürdürülecektir.

AB, dünyanın birinci ticari ve ekonomik gücüdür. Dünya ticaret hacminin yüzde 20' sini gerçekleştirmektedir. Zengin ve fakir ülkeler arasındaki karşılıklı çıkarlar çerçevesinde; AB, üye ülkeler arasındaki serbest ticareti 50 yıla yakın bir zamandan bu yana başarıyla sürdürmektedir.

Günümüzde TV, bilgi ve eğlencenin temel kaynağıdır. Her insan günde ortalama üç saatini, film, spor haberleri ve diğer programları izleyerek geçirir. Görsel – işitsel sektör AB' ye bir

milyon iş olanağı sağlar. Bu sektör büyük ticari çıkarlar ve kültürel çeşitlilik, kamu hizmetleri ve sosyal sorumluluk alanları içerir.

Başka ülkelerde eğitim, öğretim ve çalışma kültürleri arası anlayışa büyük katkıda bulunmaktadır. Her yıl 100 binden fazla AB vatandaşı, farklı kültürleri tanıma imkanı sunan ve AB vatandaşı olmanın sağladığı olanaklardan faydalanmayı kolaylaştıran AB kaynaklı sınır ötesi programlardan yararlanabilmektedir. AB, eğitim ve öğretim kalitesinin yükselmesini teşvik eder.

Projemiz kapsamında yürütülen faaliyetler vasıtasıyla iki ülke hedef bölgelerinde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar, yeni kültürel ortaklıklar kurabilecek, ilerleyen zamanlarda mevcut kültürel Pazar paylarını genişletmeye devam edeceklerdir. Proje kanalıyla medya işbirliği ağları genişleyecek, işbirliği olanakları artacak, hedef grupların ve faydalanıcıların gelirleri artacak, böylece projenin sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

4. Uzmanlık ve İşletme Kapasitesi: Lütfen aşağıdakileri açıklayınız:

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti, AB' nin finanse ettiği Sınırötesi İşbirliği Projesi yürütmemiştir. Ancak 2005 ile 2006 yıllarında Kırklareli' de yürütülen 15 adet projenin çalışmalarına iştirakçi ve Ortak olarak katılmış ve bu aşamalarda etkin bilgi sahibi olmuştur. Ayrıca Ortak Kırklareli Ticaret Borsası ve Ortak Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği Televizyonu gibi sivil toplum kuruluşlarının derin deneyim ve bilgilerinden, projenin yürütülmesinde yararlanılacaktır. Bu anlamda uzmanlık ve işletme kapasitesinin yeterli olduğu inancındayız.

4. 1 Kurum/kuruluşunuzun proje yönetimi konusundaki deneyimleri nelerdir?

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti İlk defa sınır ötesi işbirliği projesi yürütecektir. Ancak, bundan önce Kırklareli ve Trakya ile ulusal birçok medya projelerine imza atmıştır.

4. 2 Kurum/kuruluşunuzun ve ortaklarınızın projenizde belirtilen konularda deneyimleri nelerdir?

Tunca Yambol' u Geliştirme Derneği : Bulgaristan' ın bölgesel televizyonudur. Avrupa Birliği' nin finanse ettiği birçok sınır ötesi işbirliği projelerine imza atmıştır. AB' nin sınır ötesi işbirliği projeleri konusunda deneyimlidir. Birçok projede lider ve ortak ile iştirakçi olarak yer almıştır. Projemizde yapılacak etkinlik ve faaliyetlerde çok önemli katkılar sağlayacaktır. İki ulusun halkını bilgilendirmede ve Türkiye' nin katılım sürecinde çok etkili olacaktır.

Serhat Radyo Televizyonu : Trakya' nın bölgesel radyo ve televizyonudur. Yayınları İstanbul' u kapsamaktadır. İstanbul ise 20 milyonluk bir dünya kentidir. Program ve yayınları ile ulusal ve uluslararası çalışmalara imza atmıştır. Sınır ötesi işbirliğinde deneyim sahibidir. Projemizde yapılacak faaliyet ve etkinliklere çok önemli katkıda bulunacak ve projemizin hedeflere ulaşmasını sağlayacaktır.

Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti : Bölgesel ve ulusal yayınları, bilimsel ve kültürel çalışmalara katkılarda bulunması, İstanbul ile iletişimli çalışması projemizin yürütülmesini ve hedeflere ulaşmasını sağlayacaktır. Bu zamana kadar sınır ötesi işbirliği projesi yürütmemiştir, ancak Kırklareli' de yürütülen AB' nin finanse ettiği sınır ötesi projelerde görev almış ve katkılarda bulunmuştur.

Kırklareli Ticaret Borsası :Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)' nin üyesidir. AB' nin finanse ettiği Sınır Ötesi İşbirliği projeleri konusunda çok deneyimlidir. Yambol Ticaret ve Sanayi Odası ile Kırklareli Ticaret Borsası arasında yürütölen, Sınır ötesi işbirliği Programları çerçevesine AB' nin finanse ettiği ORGANİK TARIM VE HAYVANCILIK PROJESİNİ 2006 yılında yürüterek tamamlamıştır. Yine Bulgaristan-Yambol ile Sınır ötesi işbirliği programları çerçevesinde 2007 yılında SINIR ÖTESİ ZİRAİ TİCARET PROJESİNİ yürütmektedir.

EK-7: Faaliyet Planı (İngilizce)

Duration and Action Plan

The duration of the action will be 9 months. (it can not be longer than 12 months)

Note: The indicative action plan must not mention real dates, but must simply show "month 1", "month 2", etc. Applicants are recommended to leave a certain amount of slack in the timetable of their action plan as a precaution. The action plan should not include detailed descriptions of activities, but just their title (please ensure that these match the titles listed in section 1.7). Any months without activities must be included in the action plan and the duration of the action.

The action plan for the first year of implementation should be sufficiently detailed to give an overview of the preparation and implementation of each activity.

The action plan must be drawn up using the following format:

Kirklareli Journalists Association (Project "The Role of Media in Cross-border Co-operation")

1 st Year														
Activity	Semester 1						Semester 2						Implementing Body	
	Month	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Building of Project Team, Project Team Meetings, Informational writings to Target Groups, Presentation Conference, Press Meetings														Kirklareli Journalists Association
Issuance and distribution of promotional brochures, Press Meetings, Scientific and Industry-specific Researches, Public Opinion Survey, Project team meeting, Project follow-up meeting														Kirklareli Journalists Association, Development Association of Tunca-Yambol
Public Opinion Survey, Radio and TV programs, Formation of book "The Role of Media in Cross Border Co-Operations", web site design, Education Seminar Preparation Studies, Press Meetings														Kirklareli Journalists Association, Serhat Rady and TV Broadcasting, Istanbul Halic University, Kirklareli City Culture and Tourism Administration

Preparation Studies for Media Fest, Panels and Conferences, Project Follow-Up Meetings, Project Team Meetings																			Kirklareli Journalists Association, Development Association of Tunca-Yambol
Project Evaluation Meetings, press meetings, media education seminar																			Kirklareli Journalists Association, Development Association of Tunca-Yambol
Radio TV Programs, scientific and sector researches, visits to industries, institutions and establishments, Media Committee Meetings																			Kirklareli Serhat Radyo and TV Broadcasting Co, Development Association of Tunca-Yambol, Kirklareli Journalists Association,
Information and Culture Contests, Media visits in Istanbul, Project team meetings, Kirklareli and Edirne press meetings																			Kirklareli Journalists Association, Development Association of Tunca - Yambol
Yambol trip, Sport events, Project team meetings																			Development Association of Tunca-Yambol, Kirklareli Journalists Association, Kirklareli city Sport Administration, Yambol and Football teams
Scientific and sector researches, media Fest, Press Meetings, Radio and TV programs, Project completion, Closing studies, Sustainability studies																			Kirklareli Journalists Association, Yambol Super vision TV, Kirklareli Serhat Radyo and TV Broadcasting Co, Halic University

EK-8: Mantıksal Çerçeve

MANTIKSAL ÇERÇEVE KIRKLARELİ GAZETECİLER CEMİYETİ (Sınırötesi işbirliğinde Medyanın Rolü)				
	Proje	Objektif Şekilde Doğrulanabilir Başarı Göstergeleri	Doğrulama Kaynak	Varsayımlar
	Mantığı		ve Araçları	
Genel Amaçlar	Projenin katkıda bulunacağı genel kapsamlı amaçlar nelerdir? Sınır ötesi işbirliğini geliştirmek amacıyla radyo,tv,basın araçlarından yararlanmak.Tarihi ve kültür mirasının korunmasında Medyadan destek almak..AB nin farkındalığını ve dünya sistemine yararlarını dünyaya anlatmak.Yambol ve Kırklareli'deki medyanın sınır ötesi işbirliğinde sektörlere ekonomik katkı sağlaması.Medya ve ekonomik sektörlerin sınır bölgelerinde yatırım ve üretim yaparak işsizliği önlemek ve kalkınmayı sağlamak.	Genel Amaçlarla ilgili kilit göstergeler nelerdir? Bu konuda yapılacak çalışmalar şöyledir.Tanıtım konferansları,Bilimsel ve sektörel araştırmalar,Televizyon ve Radyo programları,toplu geziler,seminer ve medya festivali,kitap,broşür ve diğer yayınlar.	Bu göstergeler için gerekli bilgi kaynakları nelerdir? Bu zamana kadar yürütülmüş benzer proje bilgi kaynakları, Kamuoyu araştırmaları,bilimsel ve sektörel araştırmalar,Radyo ve TV yayınları ile Yazılı basındaki haber,makele ve yorumlar.Deneyim i AB programları ve Proje koordinatörleri.	Bu tür projelerde varsayımlara yer yoktur.Proje takviminde aksama olmadan yürütülecek ve hedeflere ulaştırılarak sürdürülebilirliği sağlanacaktır.Deneyimli , AB programları ve sınırötesi işbirliği projelerinde bilgi sahibi olan uzman kişilerle çalışılacaktır.AB nin farkındalık,tanınırlık ve görünürlük gibi tüm değişkenler işlenecektir.
Özel Amaç	Projenin genel amaca katkısı olması için, hangi özel amacı başarması istenmektedir? Yambol,Kırklareli , Trakya ve İstanbul'da Radyo,tv ve basınla iletişim kurulacak,yapılan çalışma Sınır bölgesindeki sektörlerle yansıtılarak,bölgenin ekonomik yönden kalkınmasına hizmet edilecektir.	Proje amacının başarılı olduğu hangi göstergelerden açıkça anlaşılacaktır? Bilimsel ve sektörel araştırma sonuçları % 85 lerin üstüne çıktığında,radyo ve TV izleme oranları % 95 lere ulaştığında,Faaliyet ve etkinliklere katılma oranları % 70 i aştığında,Kamuoyu araştırmaları aynı sonuçları verdiğinde Proje amaçlarına ulaşmış olacaktır.	Mevcut veya derlenebilir bilgi kaynakları hangileridir? Bu bilgiyi temin için gerekli yöntemler nelerdir? Projenin başlangıcından, yürütülmesinden, ve sonuçlandırılması ile devamlılığını sağlamak adına yazılı kaynaklar, araştırmalar, cd, dvd, ve web sayfalarında kayıtlı internet ortamındaki kaynaklar derlenebilir bilgi kaynaklarıdır. Bilgilerin temini için bu kaynaklara başvurulabilir.	Söz konusu amacın başarılması için Faydalanıcının sorumluluğu dışında olan hangi faktör ve koşulların sağlanması gereklidir? (harici koşullar) Hangi riskler hesaba katılmalıdır? Projede çalışan teknik ve idari elemanlar ile part time elemanların bilgi deneyim ve iletişim noksanlıklarından kaynaklanan sorunlar. Faydalanıcının sorumluluğu dışında olan faktörler, projenin etkin ve verimli yürütülmesiyle risk ve sorun olmaktan çıkarılacaktır. Projemizde dahili ve harici koşulların, projenin etkin ve verimli yürütülmesiyle risk ve sorun olmaktan çıkarılacaktır. Projemizde dahili ve harici koşulların, projenin

				yürütülmesinde sorun yaratmaması için en etkin ve verimli çalışma yöntemi kullanılacaktır.
Beklenen Sonuçlar	Sonuçlar, Özel Amaç'ın başarılması için gerekli ve öngörülen Proje çıktılarıdır (output).	Projenin Beklenen Sonuçları vermek bakımından başarılı olup olmadığı ve/veya ne kadar başarılı olduğu hangi göstergelerle ölçülecektir?	Bu göstergeler için gerekli bilgi kaynakları nelerdir? Kırklareli Gazeteciler Cemiyeti ile Tunca Yambolu Geliştirme Derneği Supervision + TV ortaklığında yürütülen'Sınır ötesi işbirliğinde Medyanın Rolü' Projesininösterge eleri için gerekli bilgi kaynakları yukarıda sunulduğu gibidir.	Beklenen Sonuçların zamanında elde edilmesi için, hangi harici koşullar sağlanmalıdır? Proje sahibi, ortakları, iştirakçileri, projenin başlangıcından sonuçlanmasına kadar geçen tüm süreçte fiziksel ve finansal imkanlarını kullanmaları gerekir. Araştırmalar, toplantı, gezi, gibi faaliyet ve etkinlikler projenin dahili koşulları olup çevre ve hedef gruplar gibi harici koşulları sağlamada proje koordinatörünün görevi çok önemlidir.
	Projenin Beklenen Sonuçları nelerdir? (maddeleyiniz) sınırın her iki tarafında bulunan her kesimden halka AB bilincinin aşılıarak öğretilmesi,Katılım öncesi süreçte Türkiye'nin AB ye üyeliğinin ön yargısız desteklenmesi,kültürel mirasın korunmasının AB nin finanse ettiği promiz sayesinde sağlanması,Projemiz ileTürk izleyicilere,müzakere ve katılım prosesinin daha iyi anlatılması.Türk insanını ve sınır bölgesindeki halkın yüksek düzeyde bilgi sahibi yaparak AB hakkındaki önyargıların kaldırılmasını sağlamak			
Faaliyetler	Beklenen Sonuçlar'ın elde edilebilmesi için uygulanacak başlıca Faaliyetler nelerdir ve hangi sırada uygulanacaktır?	Araçlar: Bu Faaliyetleri uygulamak için gerekli araçlar nelerdir? örneğin, personel, ekipman, eğitim, etüd, malzeme, tesis gibi:Proje faaliyet ve etkinliklerinin uygulanması için Proje sahibi,proje ortakları ve hatta proje iştirakçileri Projenin takvimine uygun olarak yürütülmesi için araç,gereç,personel,fiziki mekan ve olanaklarını sağlayacaklardır.	Projedeki ilerleme hakkındaki bilgi kaynakları hangileridir?Yazılı kaynaklar,kamuoyu ile bilimsel ve sektörel araştırmalar,fotoğraflar çekilen TV ve Radyo programları,CD ler ile DVD ler, Medya komite raporları,toplu geziler ve sonuçları, ve faaliyet raporları	Projenin başlamasından önce hangi ön-koşulların sağlanması gerekmektedir?Proje takvimine uygun olarak faaliyet ve etkinliklerin sağlanması,kurum,kuruluş ve ortaklar,iştirakçiler,medya sektörleri ve hedef gruplarla koordineli çalışmaların zamanında yürütülmesi için gereken önlemler başlangıçta alınmalıdır.Diğer önlemler de proje süresince alınmalı ve projenin hedeflere ulaşması sağlanmalıdır.

	(faaliyetleri beklenen sonuclara göre gruplandırınız) Basın toplantıları, tanıtım konferansı, Broşürün basılması ve dağıtımı, Proje izleme toplantıları, Medya komite toplantıları, Panel, konferans, TV ve radyo programları, Bilimsel ve kültürel araştırmalar, Spor karşılaşmaları, bilgi ve kültür yarışmaları, müzik ve eğitim programları, Medya festivali.	Maliyetler: Proje maliyetleri nelerdir? Nasıl sınıflandırılmıştır? (Proje bütçesi dökümünde) maliyetlerin sınıflandırılması proje bütçesinde belirtilmiştir. Buna göre: idari maliyetler, personel maliyetleri, faaliyet ve etkinlik maliyetleri, genel hatlarıyla işlenmiş ve nakdi karşılıkları ayrılmıştır.		Planlanan faaliyetlerin uygulanabilmesi için, Faydalanıcının doğrudan kontrolü dışında hangi koşulların sağlanması gereklidir? Projenin başlamadan önce proje sahibinin fiziksel mekanları ve finansal olanaklarının tam anlamıyla çalıştırabilir olması gerekmektedir. Proje ekibinin eğitimli ve deneyimli olması, lider ortak ve iştirakçiler arasında projenin ve her iki tarafın koşullarının gözden geçirilmesi ve olası risk faktörlerinin planlanması gerekir.

EK-9: Bütçe Örneği

**KIRKLARELİ GAZETECİLER CEMİYETİ SINIRÖTESİ İŞBİRLİĞİNDE
MEDYANIN ROLÜ PROJESİ**

Ek- B1. Proje Bütçesi ¹	Toplam Maliyetler				
	Giderler	Birim	Birim sayısı	Birim bedeli (AVRO olarak)	Maliyetler (AVRO olarak) ²
1. İnsan Kaynakları					
1.1 Maaşlar (brüt tutar, yerel personel)³					21,050.00 €
1.1.1 Teknik	Aylık				15,650.00 €
1.1.1.1. Proje Müdürü	Aylık	9	800.00 €		7,200.00 €
1.1.1.2. Muhasebeci	Aylık	9	650.00 €		5,850.00 €
1.1.1.3. Kitap Danışmanı	Aylık	4	200.00 €		800.00 €
1.1.1.4. Festival Organizatörü	Aylık	4	200.00 €		800.00 €
1.1.1.5. Kitap ve Eğitim Semineri Süpervizörü	Aylık	4	150.00 €		600.00 €
1.1.1.5. Araştırma Görevlisi	Aylık	4	100.00 €		400.00 €
1.1.2 İdari / destek personeli	Aylık				5,400.00 €
1.1.2.1. Proje Genel Sekreteri	Aylık	9	600.00 €		5,400.00 €
1.2 Maaşlar (brüt tutar, yabancı/uluslararası personel)	Aylık				5,400.00 €
1.2.1. Yambol Proje Yürütücüsü	Aylık	9	600.00 €		5,400.00 €
1.3 Görev/seyahat gündelikleri⁴					800.00 €
1.3.1 Yurt dışı (proje personeli)	Gündelik				0.00 €
1.3.2 Yerel (proje personeli)	Gündelik				0.00 €
1.3.3 Seminer/konferans katılımcıları	Gündelik				800.00 €
1.3.3.1.Eğitmen-1	Gündelik	2	100.00 €		200.00 €
1.3.3.2.Eğitmen-2	Gündelik	2	100.00 €		200.00 €
1.3.3.3.Eğitmen-3	Gündelik	2	100.00 €		200.00 €
1.3.3.4.Eğitmen-4	Gündelik	2	100.00 €		200.00 €
İnsan Kaynakları Alt Toplamı					27,250.00 €
2. Seyahat⁵					
2.1. Uluslararası seyahat	Her uçuş için				1,300.00 €
2.1.1.Kırklareli-Yambol-Kırklareli Proje İzleme Toplantıları Katılım (1 kişi toplam 4 sefer)	Otobüs	4	50.00 €		200.00 €
2.1.2.Kırklareli-Yambol-Kırklareli	Otobüs	1	550.00 €		550.00 €
2.1.3.Yambol-Kırklareli-Yambol	Otobüs	1	550.00 €		550.00 €
2.2 Yerel seyahat	Aylık				0.00 €
Seyahat Alt Toplamı					1,300.00 €
3. Ekipman ve malzeme⁶					
3.1 Araç alımı veya kiralanması	Her araç için				0.00 €
3.2 Mobilya, bilgisayar ekipmanı					0.00 €

3.3 Makine yedek parçaları/ekipmanı, aletler				0.00 €
3.4 Diğer				0.00 €
Ekipman ve Malzeme Alt Toplamı				0.00 €
4. Yerel ofis⁷				
4.1 Araç maliyetleri	Aylık			0.00 €
4.2 Ofis kirası	Aylık			0.00 €
4.3 Tüketim malzemeleri - ofis malzemeleri	Aylık			0.00 €
4.4 Diğer hizmetler (tel/faks, elektrik/ısıtma, bakım)	Aylık			0.00 €
Yerel Ofis/proje Maliyetleri Alt Toplamı				0.00 €
5. Diğer maliyetler, hizmetler⁸				
5.1 Yayınlar ⁹				3,525.00 €
<i>5.1.1.Sınırötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü Kitapçığı</i>	Adet	1,250	1.60 €	2,000.00 €
Ek- B1. Proje Bütçesi¹	Toplam Maliyetler			
Giderler	Birim	Birim sayısı	Birim bedeli (AVRO olarak)	Maliyetler (AVRO olarak)²
<i>5.1.2.Broşür</i>	Adet	1,500	0.35 €	525.00 €
<i>5.1.3.Davetiye</i>	Adet	2,000	0.25 €	500.00 €
<i>5.1.4.Sertifika</i>	Adet	1,000	0.50 €	500.00 €
5.2 Çalışmalar, araştırma ⁹				0.00 €
5.3 Denetim maliyetleri				0.00 €
5.4 Değerlendirme maliyetleri				0.00 €
5.5 Çeviri, tercümanlar				1,400.00 €
<i>5.5.1.Sınırötesi İşbirliğinde Medyanın Rolü Kitapçığı(BULGARCA Çeviri)</i>	Adet	1	1,400.00 €	1,400.00 €
5.6 Mali hizmetler (banka garantisi masrafı, vb.)				0.00 €
5.7 konferans/seminer maliyetleri ⁹				3,300.50 €
<i>5.7.1.Eğitim Semineri Simültane Çeviri Sistemi (iki gün)</i>	Adet	2	850.00 €	1,700.00 €
<i>5.7.2.Sözlü Tercüman</i>	Adet	1	500.00 €	500.00 €
<i>5.7.3.İkram</i>	Adet	1	400.00 €	400.00 €
<i>5.7.4.Bez Afiş</i>	Adet	4	25.00 €	100.00 €
<i>5.7.5.Festival Posterleri</i>	Adet	100	3.20 €	320.00 €
<i>5.7.6.Poster Panosu</i>	Adet	4	22.00 €	88.00 €
<i>5.7.7.Festival katılımcıları için İsimlik</i>	Adet	175	1.10 €	192.50 €
5.8 Görsellik Maliyetleri				2,200.00 €
<i>5.8.1.Radyo ve TV Programı</i>	Adet	1	400.00 €	400.00 €
<i>5.8.2.Web Sayfası Tasarımı</i>	Adet	1	650.00 €	650.00 €
<i>5.8.3.Spor Karşılılaşması</i>	Adet	1	600.00 €	600.00 €
<i>5.8.4.Bilgi - Kültür Müsabakası</i>	Adet	1	550.00 €	550.00 €
Diğer Maliyetler, Hizmetler Alt Toplamı				10,425.50 €
6. Diğer				0.00 €
<i>6.1.Yambol' a gidecek Türk Katılımcıları için Vize</i>	Adet	50	45.00 €	2,250.00 €
<i>6.2.Eğitim seminerine katılacak Bulgar katılımcıların otel masrafları (50 kişi x 1 gece)</i>	Adet	50	35.00 €	1,750.00 €
<i>6.3.Festivale katılacak Bulgar katılımcıların 1 gecelik otel masrafları (60 kişi x 1 gece)</i>	Adet	60	35.00 €	2,100.00 €
<i>6.4.Karşılıklı gezi (Kırklareli-Yambol-Kırklareli) Otel ve Konaklama Masrafları</i>	Adet	50	30.00 €	1,500.00 €
Diğer Alt Toplamı				7,600.00 €

7. Ara toplam uygun doğrudan proje maliyeti (1-6)				46,575.50 €
8. Yedek akçe (ara toplam uygun doğrudan proje maliyeti olan kalem 7'nin maksimum %5'i)				0.00 €
9. Toplam uygun doğrudan proje maliyeti (7+8)				46,575.50 €
10. Genel idari giderler (toplam uygun doğrudan proje maliyeti olan kalem 9'un maksimum %7'si)				3,260.29 €
11. Toplam uygun proje maliyeti (9+10)				49,835.79 €

1. Bütçe, sadece Sözleşme Makamı katkısını değil, Projenin uygun tüm maliyetlerini kapsamalıdır. Bütçe kalemlerinden herbiri yeterince detaylandırılmalı ve kendi içerisinde anlamlı bir şekilde temel bileşenlerine ayrılmalıdır. Her bileşen için birim sayısı ve birim maliyetleri ayrı ayrı belirtilmelidir.

2. Bütçe AVRO cinsinden yapılacaktır. Toplam maliyet ve birim maliyet en yakın Euro değerine yuvarlanacaktır.

3. Eğer personel projede tam zamanlı olarak çalışmıyor ise ilgili yüzde oran konu bütçe kaleminin tanımı yanında belirtilmeli ve "birim sayısı" sütununda yansıtılmalıdır. ("Birim bedeli" sütununda değil)

4. Gündeliklerin hangi ülkede gerçekleştiğini ve geçerli gündelik miktarını belirtiniz (ki bu miktar, sözleşmenin imzalandığı tarihte Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan ölçekleri aşmamalıdır). Gündelik miktarı, konaklama, yemek ve görev yeri sınırları dahilinde yerel seyahat giderleri ile muhtelif giderleri kapsamaktadır.

5. Hareket ve varış noktalarını belirtiniz.

6. Satın alma veya kiralama maliyeti

7. Bu maliyet sadece proje faaliyetleri için kiralanmış yerleri kapsar. Proje yönetimi için kiralanmış yerler bu başlık altına girmez. Başvuru sahiplerinin ve ortaklarının olağan kira ve hizmet giderleri, 10 numaralı idari giderler bütçe başlığına girer.

8. Ayrı ayrı kalemler halinde belirtiniz. Götürü tutar kabul edilmeyecektir.

9. Burada sadece konu hizmet tamamıyla alt yükleniciye (taşeron) yaptırılıyorsa belirtilecektir.

NOT: Hibe faydalanıcısı, bu tablolarda verilen tüm finansal bilgilerin doğruluğundan tek başına sorumludur.

EK-10: Bütçe Örneği (İngilizce)

**KIRKLARELİ JOURNALISTS ASSOCIATION THE ROLE OF MEDIA IN
CROSS BORDE CO-OPERATION**

Annex B1.Budget for the Action ¹	Total Costs				
	Expenses	Unit	# of units	Unit Rate (in Euro) ²	Costs (in Euro) ²
1. Human Resources					
1.1 Salaries (gross amounts, local staff) ³					21,050.00 €
1.1.1 Technical	Per month				15,650.00 €
1.1.1.1. <i>Project manager</i>	Per month	9	800.00 €		7,200.00 €
1.1.1.2. <i>Accountant</i>	Per month	9	650.00 €		5,850.00 €
1.1.1.3. <i>Book Consultant</i>	Per month	4	200.00 €		800.00 €
1.1.1.4. <i>Festival Organizer</i>	Per month	4	200.00 €		800.00 €
1.1.1.5. <i>Book and Education Supervisor</i>	Per month	4	150.00 €		600.00 €
1.1.1.5. <i>Research Analyst</i>	Per month	4	100.00 €		400.00 €
1.1.2 Administrative/ support staff	Per month				5,400.00 €
1.1.2.1. <i>Project General Secretary</i>	Per month	9	600.00 €		5,400.00 €
1.2 Salaries (gross amounts, expat/int. staff)	Per month				5,400.00 €
1.2.1. <i>Pomoriye Project Executive</i>	Per month	9	600.00 €		5,400.00 €
1.3 Per diems for missions/travel ⁴					800.00 €
1.3.1 Abroad (staff assigned to the Action)	Per diem				0.00 €
1.3.2 Local (staff assigned to the Action)	Per diem				0.00 €
1.3.3 Seminar/conference participants	Per diem				800.00 €
1.3.3.1. <i>Educator-1</i>	Per diem	2	100.00 €		200.00 €
1.3.3.2. <i>Educator-2</i>	Per diem	2	100.00 €		200.00 €
1.3.3.3. <i>Educator-3</i>	Per diem	2	100.00 €		200.00 €
1.3.3.4. <i>Educator-4</i>	Per diem	2	100.00 €		200.00 €
Subtotal Human Resources					27,250.00 €
2. Travel⁵					
2.1. International travel	Per Flight				1,300.00 €
2.1.1. <i>Kırklareli-Yambol-Kırklareli Project Follow-up Meetings Participation (4 times per 1 person)</i>	Bus	4	50.00 €		200.00 €
2.1.2. <i>Kırklareli-Yambol-Kırklareli</i>	Bus	1	550.00 €		550.00 €
2.1.3. <i>Yambol-Kırklareli-Yambol</i>	Bus	1	550.00 €		550.00 €
2.2 Local transportation	Per month				0.00 €
Subtotal Travel					1,300.00 €
3. Equipment and supplies⁶					
3.1 Purchase or rent of vehicles	Per vehicle				0.00 €
3.2 Furniture, computer equipment					0.00 €
3.3 Spare Parts, Equipment for Machines, Tools					0.00 €
3.4 Other (please specify)					0.00 €
Subtotal Equipment and supplies					0.00 €
4. Local office/Action costs⁷					
4.1 Vehicle costs	Per month				0.00 €
4.2 Office rent	Per month				0.00 €
4.3 Consumables - office supplies	Per month				0.00 €

4.4 Other services (tel/fax, electricity/heating, maintenance)	Per month			0.00 €
Subtotal Local office/Action costs				0.00 €
5. Other costs, services⁸				
5.1 Publications ⁹				3,525.00 €
<i>5.1.1. Cultural Integration Informational Booklet</i>	Unit	1,250	1.60 €	2,000.00 €
Annex B1. Budget for the Action¹	Total Costs			
Expenses	Unit	# of units	Unit Rate (in Euro)²	Costs (in Euro)²
<i>5.1.2. Brochure</i>	Unit	1,500	0.35 €	525.00 €
<i>5.1.3. Invitation</i>	Unit	2,000	0.25 €	500.00 €
<i>5.1.4. Certificate</i>	Unit	1,000	0.50 €	500.00 €
5.2 Studies, research ⁹				0.00 €
5.3 Auditing costs				0.00 €
5.4 Evaluation costs				0.00 €
5.5 Translation, interpreters				1,400.00 €
<i>5.5.1. Cultural Integration Informational Booklet (BULGARIAN translation)</i>	Unit	1	1,400.00 €	1,400.00 €
5.6 Financial services (bank guarantee costs etc.)				0.00 €
5.7 Costs of conferences/seminars ⁹				3,300.50 €
<i>5.7.1. Training Seminar Simultaneous Translation (2 days)</i>	Unit	2	850.00 €	1,700.00 €
<i>5.7.2. Verbal Translator</i>	Unit	1	500.00 €	500.00 €
<i>5.7.3. Offerings</i>	Unit	1	400.00 €	400.00 €
<i>5.7.4. Fabric Posters</i>	Unit	4	25.00 €	100.00 €
<i>5.7.5. Festival Poster</i>	Unit	100	3.20 €	320.00 €
<i>5.7.6. Poster Board</i>	Unit	4	22.00 €	88.00 €
<i>5.7.7. name Tag for Festival Attendants</i>	Unit	175	1.10 €	192.50 €
5.8 Visibility actions				2,200.00 €
<i>5.8.1. Radio and TV Program</i>	Unit	1	400.00 €	400.00 €
<i>5.8.2. Web Site Design</i>	Unit	1	650.00 €	650.00 €
<i>5.8.3. Sport Match</i>	Unit	1	600.00 €	600.00 €
<i>5.8.4. Information-Culture Contest</i>	Unit	1	550.00 €	550.00 €
Subtotal Other costs, services				10,425.50 €
6. Other				0.00 €
<i>6.1. Visa expenses for the Turkish attendants for Pomoriye visit</i>	Unit	50	45.00 €	2,250.00 €
<i>6.2. Hotel expenses for Bulgarian Attendants for Training Seminar (50 people x 1 night)</i>	Unit	50	35.00 €	1,750.00 €
<i>6.3. Hotel expenses for Bulgarian Attendants to participate Festival (60 people x 1 night)</i>	Unit	60	35.00 €	2,100.00 €
<i>6.4. Mutual visits (Kirklareli-Yambol-Kirklareli) Hotel and Accomodation Expenses</i>	Unit	50	30.00 €	1,500.00 €
Subtotal Other				7,600.00 €
7. Subtotal direct eligible costs of the Action (1-6)				46,575.50 €
8. Provision for contingency reserve (maximum 5% of 7, subtotal of direct eligible costs of the Action)				0.00 €
9. Total direct eligible costs of the Action (7+ 8)				46,575.50 €
10. Administrative costs (maximum 7% of 9, total direct eligible costs of the Action)				3,260.29 €

11. Total eligible costs of the Action (9+10)				49,835.79 €

1. The Budget must cover all eligible costs of the Action, not just the Contracting Authority's contribution. The description of items must be sufficiently detailed and all items broken down into their main components. The number of units and unit rate must be specified for each component depending on the indications provided.
2. The budget will be established in Euro. Costs and unit rates are rounded to the nearest euro cent.
3. If staff are not working full time on the Action, the percentage should be indicated alongside the description of the item and reflected in the number of units (not the unit rate).
4. Indicate the country where the per diems are incurred and the applicable rates (which must not exceed the scales published by the E.C. at the time of contract signature). Per diems cover accommodation, meals and local travel within the place of the mission and sundry expenses.
5. Indicate the place of departure and the destination.
6. Costs of purchase or rental
7. These costs may cover only premises rented especially for the Action (implementation of activities other than the management of the Project). The normal rental and service costs of participating bodies are administrative costs and should be budgeted under heading 10 Administrative Costs.
8. Specify. Lump sums will not be accepted.
9. Only indicate here when fully subcontracted.

NOTA BENE: The beneficiary alone is responsible for the correctness of the financial information provided in these tables

EK-11: Avrupa Birliğine Üye Olma Süreci İçinde TBMM Tarafından Çıkarılan Uyum Yasaları

Birinci Uyum Yasaları Paketi

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No : 4744
Kabul Tarihi : 6.2.2002
Resmi Gazete : 19.2.2002 - 24676

MADDE 1.- 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir seneden altı seneye kadar ağır hapis” ibaresi “bir seneden üç seneye kadar hapis” olarak, üçüncü fıkrasında yer alan “15 günden 6 aya kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para” ibaresi “15 günden 6 aya kadar hapis” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2.- Türk Ceza Kanununun 312 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 312. – Bir cürmü alenen öven veya iyi gördüğünü söyleyen veya halkı kanuna uymamaya tahrik eden kimseye altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

Sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığına dayanarak, halkı birbirine karşı kamu düzeni için tehlikeli olabilecek bir şekilde düşmanlığa veya kin beslemeye alenen tahrik eden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

Halkın bir kısmını aşağılayıcı ve insan onurunu zedeleyecek bir şekilde tahkir eden kimseye de birinci fıkradaki ceza verilir.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı suçlar 311 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen araçlar veya şekillerle işlendiğinde verilecek cezalar bir katı oranında artırılır.

MADDE 3.- 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca meydana getirilen örgüt mensuplarına yardım edenlere veya terör yöntemlerine başvurmaya özendirerek şekilde örgütle ilgili propaganda yapanlara fiilleri başka bir suç oluştursa bile ayrıca bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşyüzmilyon liradan birmilyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

MADDE 4. – Terörle Mücadele Kanununun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 8. – Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak amacıyla yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda ile toplantı, gösteri ve yürüyüş yapanlar hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmedikçe bir yıldan üç yıla kadar hapis ve birmilyar liradan üçmilyar liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur. Bu suçun terör yöntemlerine başvurmaya özendirerek şekilde işlenmesi halinde verilecek ceza üçte bir oranında artırılır; mükerreren işlenmesi halinde ise, verilecek hapis cezaları paraya çevrilemez.

Birinci fıkrada belirtilen propaganda suçunun 5680 sayılı Basın Kanununun 3 üncü maddesinde belirtilen bir mevkiye vasıtasıyla işlenmesi halinde, ayrıca bunların sahiplerine ilgili mevkenin varsa bir önceki ay ortalama satış bedelinin dörtte üçü kadar ağır para

cezası verilir. Ancak verilecek para cezası hiçbir halde üçmilyar liradan az olamaz. Bu mevkutelerin sorumlu müdürlerine, sahiplerine verilecek para cezasının yarısı uygulanır ve altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

Birinci fıkrada belirtilen propaganda suçunun ikinci fıkrada yazılı mevkuteler dışındaki basılı eser ve sair kitle iletişim araçları ile işlenmesi halinde, sorumluları ve kitle iletişim araçları sahipleri hakkında altı aydan iki yıla kadar hapis ve birmilyar liradan üçmilyar liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur. Ayrıca mahkeme, ilgili radyo ve televizyon kuruluşunun bir günden yedi güne kadar yayından men'ine karar verir.

Birinci fıkrada belirtilen propaganda suçunun ikinci ve üçüncü fıkralarda yazılı kitle iletişim araçları ile işlenmesi halinde verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.

MADDE 5.- 16.6.1983 tarihli ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi madde metninden çıkarılmış, üçüncü ve dördüncü fıkraları ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Anayasanın 120 nci maddesi gereğince olağanüstü hâl ilân edilen bölgelerde yakalanan veya tutuklanan kişiler hakkında ikinci fıkrada dört gün olarak belirlenen süre, Cumhuriyet savcısının talebi ve hâkim kararıyla yedi güne kadar uzatılabilir. Hâkim, karar vermeden önce yakalanan veya tutuklanan kişiyi dinler.

Tutuklu bulunan sanık, müdafii ile her zaman görüşebilir. Cumhuriyet savcısı tarafından gözaltı süresinin uzatılmasına yazılı olarak emir verilmesinden sonra gözaltında bulunan kişi hakkında da aynı hüküm uygulanır.

MADDE 6. – 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 107 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 107. – Tutuklamadan ve tutuklamanın uzatılmasına ilişkin her karardan tutuklunun bir yakınına veya belirlediği bir kişiye, hâkimin kararıyla gecikmeksizin haber verilir.

Ayrıca, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürmemek kaydıyla, tutuklunun tutuklamayı bir yakınına veya belirlediği bir kişiye bizzat bildirmesine de izin verilir.

MADDE 7. - Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 128 inci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi madde metninden çıkarılmış ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yakalamadan ve yakalama süresinin uzatılmasına ilişkin emirden yakalananın bir yakınına veya belirlediği bir kişiye, Cumhuriyet savcısının kararıyla gecikmeksizin haber verilir.

MADDE 8. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

İkinci Uyum Yasaları Paketi

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN

Kanun No : 4748
Kabul Tarihi : 26.3.2002
Resmî Gazete : 9.4.2002 - 24712

MADDE 1. - 10.6.1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 29 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Kaymakamlığa sadece mülki idare amirliği hizmetleri sınıfından olanlar vekalet edebilir.”

MADDE 2. - A) 15.7.1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanununun Ek 1 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, milli güvenliğin, kamu düzeninin ve genel ahlakın korunması, suç işlenmesinin önlenmesi ile Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun ve Anayasanın 174 üncü maddesinin kapsamında yer alan inkılap kanunları aleyhine işlenen suçlar için, tedbir yoluyla soruşturma safhasında cumhuriyet savcılığının talebi üzerine sulh ceza hakimince, kovuşturma safhasında görevli mahkemece her türlü basılmış eserin dağıtımının önlenmesine veya toplatılmasına karar verilebilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bu eserlerin dağıtımının önlenmesine veya toplatılmasına doğrudan doğruya Cumhuriyet savcılığınca yazılı olarak karar verilebilir. Bu halde Cumhuriyet savcısı kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili sulh ceza hakiminin onayına sunar. Sulh ceza hakimi kırksekiz saat içinde kararını açıklar; aksi halde Cumhuriyet savcılığının kararı kendiliğinden hükümsüz sayılır.

Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, Cumhuriyetin temel ilkeleri ve milli güvenlik aleyhinde işlenmiş bir suçtan mahkumiyet halinde, faillerden bir veya birkaçına ait olmaları şartıyla suçu ihtiva eden mevkute veya mevkute sayılmayan basılmış eserlerin basımında kullanılan makineler ile diğer basım aletlerinin müsaderesine de karar verilir.

B) Basın Kanununun Ek 2 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Basın yoluyla işlenen ve Ek 1 inci maddede yazılı suçlardan mahkumiyet hallerinde, suç teşkil eden yazının yayımlandığı mevkutenin bir günden onbeş güne kadar kapatılmasına da mahkemece karar verilebilir.”

“Birinci fıkraya göre kapatılmasına karar verilen mevkutenin yayınına kapatılma suresinde devam edenler veya o mevkutenin açıkça devamı niteliğini taşıyan yeni mevkute çıkarılanlar bir aydan üç aya kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.”

MADDE 3. - 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 13 üncü maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İşkence ya da zalimane, gayri insani veya haysiyet kırıcı muamele suçları nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince verilen kararlar sonucunda Devletçe ödenen tazminatlardan dolayı sorumlu personele rücu edilmesi hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.”

MADDE 4. - A) 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 101 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Anayasa Mahkemesi, yukarıdaki fıkranın (a) ve (b) bentlerinde sayılan hallerde temelli kapatma yerine, dava konusu fillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin almakta olduğu son yıllık Devlet yardımı miktarının yarısından az olmamak kaydıyla, bu yardımdan kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına, yardımın tamamı ödenmişse aynı miktarı Hazineye iadesine karar verebilir.”

B) Siyasi Partiler Kanununun 102 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde; ikinci fıkrasında geçen "Cumhuriyet Başsavcılığı" ibareleri, "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı" olarak değiştirilmiştir.

"Siyasi partilerin faaliyetlerinin izlenmesi amacıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının istediği bilgi ve belgeleri bildirilen süre içinde vermeyen siyasi partiye Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ikinci bir yazı tebliğ olunur. Bu yazıda, bildirilen süre içinde cevap verilmediği ve istek yerine getirilmediği takdirde o siyasi partinin kapatılması ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için dava açılabileceği de belirtilir. Bu tebliğde bildirilecek süre içinde yine istek yerine getirilmez veya cevap verilmezse Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı o siyasi partinin kapatılması ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için Anayasa Mahkemesinde re'sen dava açabilir."

"Siyasi parti, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde istem yazısında belirtilen hususu yerine getirmediği takdirde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasa Mahkemesinde o siyasi partinin kapatılması ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için dava açar. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen iddianamenin tebliğinden itibaren otuz gün içinde ilgili siyasi parti tarafından söz konusu parti organı, merci veya kurulun işten el çektilmesi ve parti üyesi veya üyelerin partiden kesin olarak çıkarılmaları halinde, o partinin kapatılması ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için açılan dava düşer. Aksi takdirde Anayasa Mahkemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının ve siyasi parti temsilcilerinin sözlü açıklamalarını, gerekli gördüğü hallerde diğer ilgilileri ve konu üzerinde bilgisi olanları da dinlemek suretiyle açılmış bulunan davayı karara bağlar."

C) Siyasi Partiler Kanununun 103 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bir siyasi parti, bu nitelikteki filler o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zimnen veya açıkça benimsendiği yahut bu filler doğrudan doğruya anılan parti organlarınca kararlılık içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır."

MADDE 5. - A) 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 4. - Fiil ehliyetine sahip ve onsekiz yaşını doldurmuş olan herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.

Ancak:

1. Türk Silahlı Kuvvetleri ile genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları ve özel kanunlarında dernek kuramayacakları belirtilen memur statüsündeki kamu hizmeti görevlileri,

2. Affa uğramış olsalar bile;

a) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yazılı suçlardan biriyle mahkum olanlar,

b) Basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar, istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları ve resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından biriyle mahkum olanlar,

c) Türk Ceza Kanununun 316, 317 ve 318 inci maddelerinde yazılı suçlardan biriyle mahkum olanlar,

sürekli olarak,

3. a) Türk Ceza Kanununun 312 nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı suçtan mahkum olanlar hükmün kesinleştiği,

b) Kurulması yasaklanmış dernekleri kuranlar ve yönetenler ile dernekler için yasaklanmış faaliyetlerde bulunmaları sebebiyle mahkemece kapatılmasına karar verilen demeklerin yöneticileri kapatma kararının kesinleştiği

tarihten itibaren beş yıl süre ile demek kuramazlar.”

B) Dernekler Kanununun 5 inci maddesinin (6) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“6. Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde ırk, din, mezhep, kültür veya dil farklılığı veya bunlara dayanarak azınlık yaratmak ya da herhangi bir bölgenin veya ırkın veya sınıfın veya belli bir din veya mezhepten olanların diğerlerine hakim veya diğerlerinden imtiyazlı olmasını sağlamak,”

C) Dernekler Kanununun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bazı ad ve işaretleri kullanma yasağı

Madde 6. - Derneklerin, mevcut veya kapatılmış bir siyasi partinin, bir sendikanın veya üst kuruluşun, bu Kanun hükümlerine göre mahkemece kapatılmasına karar verilen bir demek veya üst kuruluşun adını, amblemini, rumuzunu, rozetini ve benzeri işaretleri ya da daha önce kurulmuş Türk devletlerine ait topluma mal olmuş bayrak, amblem ve flamaları kullanmaları yasaktır.

Dernekler, resmi işlemlerinde Türkçe kullanırlar.”

D) Dernekler Kanununun 34 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Federasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az beş derneğin; konfederasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az üç federasyonun, amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulur.

Federasyon ve konfederasyonlara ilişkin diğer hususlar hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır.

Federasyonların üye sayısının beşten ve konfederasyonların üye sayısının üçten aşağı düştüğü ve bu durum üç ay içinde giderilmediği takdirde haklarında 51 inci maddede yazılı kendiliğinden dağılma hükümleri uygulanır.

E) Dernekler Kanununun 38 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 38. - Yükseköğretim kurumlarında kayıtlı öğrenciler, ancak eğitim, öğretim, çalışma, moral, beslenme, dinlenme ihtiyaçlarının karşılanması, beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi ve öğrencilerin bu konularda kurum idaresi veya diğer kuruluşlar nezdinde temsil edilmesi amaçlarıyla öğrenci derneği kurabilirler.”

F) Dernekler Kanununun 43 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 43. - Dernekler, en az yedi gün önceden merkezlerinin bulunduğu ve faaliyetin düzenleneceği illerin valiliklerine bildirimde bulunmak şartıyla yabancı ülkelerdeki dernek

veya kuruluşların üyelerini Türkiye'ye davet edebilir ya da yabancı dernek veya kuruluşların davetlerine uyarak üyelerini veya demek üyesi olma hakkına sahip üçüncü kişileri yurt dışına gönderebilirler. Bildirimde, davetin amacı, tarihi, yeri, ilgili demek veya kuruluşun adı ve adresi ile katılacak üyelere veya temsilcilere ait bilgiler bulunur.”

MADDE 6. - A) 6.10.1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 9. - Bu Kanuna göre yapılacak toplantılar, fil ehliyetine sahip ve onsekiz yaşını doldurmuş, en az yedi kişiden oluşan bir düzenleme kurulu tarafından düzenlenir. Bu kurul, kendi aralarından birini başkan seçer. Diplomatik dokunulmazlıkları bulunan kişiler, düzenleme kurulu başkan veya üyesi olamazlar.

Tüzel kişilerin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeleri, yetkili organlarının kararına bağlıdır.”

B) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 17 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 17. - Bölge valisi, vali veya kaymakam, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı yasaklayabilir veya iki ayı aşmamak üzere erteleyebilir.”

C) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 19 uncu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bölge valisi, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla bölgeye dahil illerin birinde veya birkaçında ya da bir ilin bir veya birkaç ilçesinde bütün toplantıları üç ayı geçmemek üzere erteleyebilir.”

MADDE 7. - Aşağıdaki kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

- A) Basın Kanununun 16 ncı maddesinin beşinci fıkrası,
- B) Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi,
- C) 16.6.1983 tarihli ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 16 ncı maddesinin son fıkrası,
- D) Dernekler Kanununun 7, 11 ve 12 nci maddeleri,
- E) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 21 inci maddesi.

MADDE 8.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Üçüncü Uyum Yasaları Paketi

ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN

Kanun No: 4771
Kabul Tarihi : 3.8.2002
Resmi Gazete: 9.8.2002 - 24841

MADDE 1. – A) Savaş ve çok yakın savaş tehdidi hâllerinde işlenmiş suçlar için öngörülen idam cezaları hariç olmak üzere, 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 7.1.1932 tarihli ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile 31.8.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununda yer alan idam cezaları müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülmüştür.

Şu kadar ki,

a) Türk Ceza Kanununun 47, 50, 51, 55, 58, 59, 61, 62, 64, 65, 66, 102, 112, 451, 452, 462 ve 463 üncü maddeleri ile 7.11.1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 12 nci maddesinin idam cezasına ilişkin hükümleri,

b) Türk Ceza Kanununun 17 nci maddesi ile 13.7.1965 tarihli ve 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 19 ve Ek 2 nci maddelerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilenlere ilişkin hükümleri,

Saklıdır.

B) Bu Kanun hükümlerine göre idam cezaları müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülenler hakkında Türk Ceza Kanununun 70, 73 ve 82 nci maddelerinde öngörülen süreler iki kat, terör suçluları hakkında üç kat olarak uygulanır.

Bu Kanun hükümlerine göre idam cezaları müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülen terör suçluları hakkında Cezaların İnfazı Hakkında Kanun ile 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun şartla saliverilmeye ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bunlar hakkında müebbet ağır hapis cezası ölünceye kadar devam eder.

MADDE 2. – A) Türk Ceza Kanununun 159 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Birinci fıkrada sayılan organları veya kurumları tahkir ve tezyif kastı bulunmaksızın, sadece eleştirmek amacıyla yapılan yazılı, sözlü veya görüntülü düşünce açıklamaları cezayı gerektirmez.

B) Türk Ceza Kanununun 201 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 201/a ve 201/b maddeleri eklenmiştir.

MADDE 201/a. – Doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddî menfaat elde etmek amacıyla, yabancı bir devlet tâbiyetinde bulunan veya vatansız olan veya Türkiye’de sürekli olarak oturmasına yetkili mercilerce izin verilmemiş bulunan kimselerin Türkiye’ye yasal olmayan yollardan girmelerini veya ülkede kalmalarını, bu kişilerin veya Türk vatandaşlarının yasal olmayan yollardan ülke dışına çıkmalarını sağlamaya göçmen kaçakçılığı denilir.

Göçmen kaçakçılığı suçunun faillerine veya böyle bir suça iştirak etmeksizin, daha önce ülkeye sokulmuş veya girmiş kaçak göçmenleri, maddî menfaat elde etmek amacıyla, yasal olmayan yollarla ülkeden çıkarılmalara, yasal koşullara uymaksızın ülkede kalmalarını olanaklı kılanlara, bu maksatla sahte kimlik veya seyahat belgelerini hazırlayanlara veya temin edenlere ya da bu suçlara teşebbüs edenlere, fiilleri başka bir suç oluştursa bile ayrıca iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve bir milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezası verilir; suçun işlenmesinde kullanılan taşıtlar ve bu fiil nedeniyle elde edilen maddî menfaatler müsadere edilir.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı olan suçlar, kaçak göçmenlerin yaşamlarını veya vücut bütünlüklerini tehlikeye soktuğu veya insanlık dışı veya onur kırıcı muamele biçimlerine tâbi kılınmalarına neden olduğu hâllerde faillere verilecek cezalar, yarısı oranında; ölüm meydana gelmiş ise bir kat artırılarak hükmolunur.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı suçlar örgütlü olarak işlendiğinde faillere verilecek cezalar bir kat artırılarak hükmolunur.

MADDE 201/b. – Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla, tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden, barındıran kimseye beş yıldan on yıla kadar ağır hapis ve bir milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezası verilir.

Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girişilen ve suçu oluşturan eylemler var olduğu takdirde, mağdurun rızası yok sayılır.

Onsekiz yaşını doldurmamış çocukların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hâllerinde suça ait araç fiillerden hiçbirisine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı suçlar örgütlü olarak işlendiği takdirde faillere verilecek cezalar bir kat artırılarak hükmolunur.

MADDE 3.- A) 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun yürürlükten kaldırılmış olan 11 inci maddesi, kenar başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Türkiye'de kurulan derneklerin yurt dışındaki faaliyetleri

Madde 11.- Uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hâllerde; uluslararası faaliyette bulunma amacını güden derneklerin kurulması, bu derneklerin yurt dışında şube açması, yurt dışındaki benzer amaçlı dernek veya kuruluşlara üye olması veya bunlarla işbirliği yapması veya yurt dışında faaliyette bulunması, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır.

Yurt dışındaki bir dernek ve kuruluşa üye olmak ya da bunlarla işbirliğinde bulunmak isteyen dernek veya üst kuruluş, bu dernek veya kuruluşun statüsünün Türkçeye çevrilmiş noterden onaylı iki örneğini İçişleri Bakanlığına vermekle yükümlüdür.

Türkiye'deki derneklerin üye olduğu veya işbirliği yaptığı yabancı dernek veya kuruluşların kanunlarımıza ve millî menfaatlerimize aykırı faaliyetlerde bulunması hâlinde, Türkiye'de kurulmuş derneğin, bu yabancı dernek veya kuruluşlarla olan ilişkilerine Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla son verilir.

B) Dernekler Kanununun yürürlükten kaldırılmış olan 12 nci maddesi, kenar başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Yurt dışında kurulan derneklerin Türkiye'deki faaliyetleri

Madde 12.- Yurt dışında kurulan derneklerin, uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hâllerde ve karşılıklı olmak koşuluyla, kültürel, ekonomik, teknik, sportif ve bilimsel konularda bilgi veya teknolojilerinden yararlanılmak üzere; Türkiye'de şube açmalarına, Türkiye'de kurulmuş bulunan derneklere üye olmalarına veya bunlarla işbirliği yapmalarına, Türkiye'de faaliyette bulunmalarına, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca izin verilebilir.

Yukarıdaki fıkrada sözü edilen derneklerin, kanunlarımıza veya millî menfaatlerimize aykırı faaliyetlerde bulunması hâlinde, verilen iznin geri alınmasına Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir.

C) Dernekler Kanununun 15 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İçişleri Bakanlığınca Dernekler Daire Başkanlığında ve illerde valilikler bünyesinde derneklerin kaydolunacağı Dernekler Kütüğü tesis olunur.

Dernekler Daire Başkanlığındaki Dernekler Kütüğüne bütün konfederasyon, federasyon ve dernekler ile şubeleri ve merkezleri yurt dışında bulunan derneklerin Türkiye'de açılmış şubeleri kaydolunur.

D) Dernekler Kanununun 40 ıncı maddesinin kenar başlığı ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Millî Savunma ve kolluk hizmetlerine hazırlayıcı faaliyette bulunma yasağı

Dernekler, askerliğe, millî savunma ve kolluk hizmetlerine hazırlayıcı öğretim ve eğitim faaliyetlerinde bulunamazlar. Bu amaçları gerçekleştirmek üzere kamp veya talim yerleri açamazlar.

E) Dernekler Kanununun 45 inci maddesi, kenar başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Beyanname verme yükümlülüğü ve denetim

Madde 45.- Dernekler, faaliyetleri ile gelir ve gider işlemlerinin sonuçları konusunda, İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilen şekle uygun olarak düzenleyecekleri beyannameyi yıl sonu itibarıyla mahallin en büyük mülkî amirine verirler.

Gerek görülen hâllerde derneklerin yönetim yerleri, müesseseleri ve her çeşit eklentileri, defterleri, hesap ve işlemleri, İçişleri Bakanlığı veya buldukları yerin en büyük mülkî amiri tarafından her zaman denetlenebilir. İçişleri Bakanlığı, bu denetlemeyi Dernekler Daire Başkanlığı Personeli veya Bakanlık Teftiş Kurulu aracılığıyla; en büyük mülkî amirler, bizzat veya görevlendirecekleri memur veya memurlar aracılığıyla yaptırırlar.

Dernekler, amaç ve faaliyetleriyle ilgili olan bakanlıklarca da denetlenebilir. Denetleme sonuçları, bilgi için İçişleri Bakanlığına bildirilir.

Denetleme sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur.

Denetim sırasında, suç teşkil eden fiillerin tespit edilmesi hâlinde, ilgili mülkî amirlik durumu derhal Cumhuriyet savcılığına bildirir.

F) Dernekler Kanununun 46 ncı maddesi, kenar başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Dernekler Daire Başkanlığı

Madde 46.- Dernekler ile ilgili hizmetleri yürütmek, tüzüklerinde gösterilen amaç ve bu amacın gerçekleştirilmesi için sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları doğrultusunda faaliyet gösterip göstermediklerini, defterlerini ve hesaplarını mevzuata ve tüzüklerine uygun olarak yürütüp yürütmediklerini denetlemek üzere İçişleri Bakanlığı bünyesinde Dernekler

Daire Başkanlığı kurulur. Bu birimin kuruluş, çalışma şekli ve denetleme esas ve usulleri, İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

G) Dernekler Kanununun 62 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 62.- Dernekler tarafından tutulacak defterler ile ilgili usul ve esaslar İçişleri ve Maliye Bakanlıklarınca birlikte çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Bu defterlerin noterden onaylı olması zorunludur.

H) Dernekler Kanununun 73 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 73.- İçişleri Bakanlığınca, derneklere ilişkin iş ve işlemleri yürütmek, hizmetleri görmek üzere illerde valilikler, ilçelerde de kaymakamlıklar bünyesinde derneklerle ilgili bir birim oluşturulur.

Bu birimin illerdeki teşkilatlanması, kuruluş, görev ve yetkileri ile 15 inci maddeye göre oluşturulacak Dernekler Kütüğünün şekli, düzenleme ve kayıt esasları, İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 4. – A) 5.6.1935 tarihli ve 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 1 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Cemaat vakıfları, vakfiyeleri olup olmadığına bakılmaksızın, Bakanlar Kurulunun izniyle dinî, hayrî, sosyal, eğitsel, sıhî ve kültürel alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamak üzere taşınmaz mal edinebilirler ve taşınmaz malları üzerinde tasarrufta bulunabilirler.

Bu vakıfların dinî, hayrî, sosyal, eğitsel, sıhî ve kültürel alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamak üzere, her ne suretle olursa olsun, tasarrufları altında bulunduğu, vergi kayıtları, kira sözleşmeleri ve diğer belgelerle belirlenen taşınmaz mallar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde başvurulması hâlinde vakıf adına tescil olunur. Cemaat vakıfları adına bağışlanan veya vasiyet olunan taşınmaz mallar da bu madde hükümlerine tâbidir.

B) 8.6.1984 tarihli ve 227 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğünün Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir.

EK MADDE 3. – Türkiye’de kurulan vakıflar, amaçları doğrultusunda uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hâllerde, İçişleri ve Dışişleri bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle, Vakıflar Genel Müdürlüğünün bağlı bulunduğu Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunun izniyle yurt dışında kurulmuş vakıf veya kuruluşlara üye olabilirler.

Türkiye’de kurulan vakıfların vakıf senesinde belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere uluslararası faaliyette bulunması ve yurt dışında şube açması ile yurt dışındaki benzer amaçlı vakıf veya kuruluşlarla işbirliği yapması, İçişleri ve Dışişleri bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle, Vakıflar Genel Müdürlüğünün bağlı bulunduğu Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır.

Yabancı ülkelerde kurulmuş vakıflar, uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hâllerde, karşılıklı olmak koşuluyla, İçişleri ve Dışişleri bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle, Vakıflar Genel Müdürlüğünün bağlı bulunduğu Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunun izniyle Türkiye’de faaliyette bulunabilirler, şube açabilirler, üst kuruluşlar kurabilirler, kurulmuş üst kuruluşlara katılabilirler veya kurulmuş vakıflarla işbirliği yapabilirler.

Bu vakıflar, Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar hakkında uygulanan mevzuata tâbidir.

MADDE 5. – A) 6.10.1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yabancıların bu Kanun hükümlerine göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeleri, İçişleri Bakanlığının iznine bağlıdır. Yabancıların bu Kanuna göre düzenlenen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde topluluğa hitap etmeleri, afiş, pankart, resim, flama, levha, araç ve gereçler taşımaları, toplantının yapılacağı mahallin en büyük mülkî idare amirliğine toplantıdan en az kırksekiz saat önce yapılacak bildirimle mümkündür.

B) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Toplantı yapılabilmesi için, düzenleme kurulu üyelerinin tamamının imzalayacakları bir bildirim, toplantının yapılmasından en az kırksekiz saat önce ve çalışma saatleri içinde, toplantının yapılacağı yerin bağlı bulunduğu valilik veya kaymakamlığa verilir.

MADDE 6. – A) 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 445 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 445/A maddesi eklenmiştir.

MADDE 445/A. – Kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş olan bir kararın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiği saptandığında, ihlâlin niteliği ve ağırlığı bakımından Sözleşmenin 41 inci maddesine göre hükmedilmiş olan tazminatla giderilemeyecek sonuçlar doğurduğu anlaşılırsa; Adalet Bakanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuruda bulunan veya yasal temsilcisi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde Yargıtay Birinci Başkanlığından muhakemenin iadesi isteminde bulunabilirler.

Bu istem, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca incelenir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince saptanan ihlâlin sonuçları tazminatla giderilmiş veya istem süresi içinde yapılmamış ise reddine; aksi hâlde, dosyanın davaya bakması için kararı veren mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmaksızın kesin olarak karar verir.

B) Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 448 inci maddesine son fıkra olarak aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

445/A maddesi hükümleri saklıdır.

MADDE 7. – A) 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 327 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 327/a maddesi eklenmiştir.

MADDE 327/a. – Kesinleşmiş bir ceza hükmünün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiği saptandığında ihlâlin niteliği ve ağırlığı bakımından Sözleşmenin 41 inci maddesine göre hükmedilmiş olan tazminatla giderilemeyecek sonuçlar doğurduğu anlaşılırsa; Adalet Bakanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuruda bulunan veya yasal temsilcisi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde Yargıtay Birinci Başkanlığından muhakemenin iadesi isteminde bulunabilirler.

Bu istem, Yargıtay Ceza Genel Kurulunca incelenir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince saptanan ihlâlin sonuçları tazminatla giderilmiş veya istem süresi içinde yapılmamış ise reddine; aksi hâlde, dosyanın davaya bakması için kararı veren mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmaksızın kesin olarak karar verir.

B) Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 335 inci maddesine son fıkra olarak aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

327/a maddesi hükümleri saklıdır.

MADDE 8.- A) 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki hükümler eklenmiştir.

Ayrıca, Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabilir. Bu yayınlar, Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı olamaz. Bu yayınların yapılmasına ve denetimine ilişkin usul ve esaslar, Üst Kurulca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

B) Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (f) ve (v) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

f) Özel hayatın gizliliğine saygılı olunması.

v) Yayınların şiddet kullanımını özendirici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması.

C) Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu Kanuna aykırı olmamak kaydıyla, yayınların yeniden iletimi serbesttir. Yeniden iletime ilişkin usul ve esaslar, Üst Kurulca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 9. – A) 15.7.1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanununun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (6) numaralı bendinde geçen “bu Kanunun ek birinci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlar” ibaresi, “bu Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan suçlar” şeklinde değiştirilmiştir.

B) Basın Kanununun 21 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 21. – 9 uncu maddenin birinci fıkrası ile 11 inci madde hükümlerine aykırı hareket edenler, onmilyar liradan otuzmilyar liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

9 uncu maddenin son fıkrasına göre yayımı durdurulan mevkutenin yayınına beyanname vermeden devam edenler, yirmimilyar liradan altmışmilyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

C) Basın Kanununun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 22. – Hakikate aykırı beyanname veren kimse, fiil başka bir suç oluştursa bile yirmimilyar liradan yüzmilyar liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

D) Basın Kanununun 24 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 24. - 12 nci maddenin birinci fıkrası hükmünü yerine getirmeyenler hakkında otuzmilyar liradan yüzmilyar liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

E) Basın Kanununun 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 25. - 13 üncü maddede yazılı şart ve vasıfları haiz olmayan kimseleri çalıştıranlar, onbeşmilyar liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

F) Basın Kanununun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yukarıdaki fıkralar hükümlerine aykırı hareket edenler, yirmimilyar liradan yuzmilyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

G) Basın Kanununun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu yasağa aykırı hareket edenler, onmilyar liradan otuzmilyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

H) Basın Kanununun 34 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu defter tutulmadığı veya deftere noksan ve yanlış malûmat geçirildiği veyahut savcılıkça talep vukuunda defter ve ihtiva etmesi gereken hususlar gizlendiği takdirde mevkutenin sahibi veya onun mümessili, birmilyar liradan onmilyar liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

MADDE 10. - A) 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 8 inci maddesinin (D) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

D) Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasa düzenine, genel güvenliğe ve genel ahlâka zararı dokunacak oyun oynatılan, temsil verilen, film veya video bant gösterilen yerler ile internet üzerinden yapılan yayınlara izin verilen yerler,

B) Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 9. - Polis, millî güvenlik ve kamu düzeninin, genel sağlık ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, taşınması veya bulundurulması yasak olan her türlü silâh, patlayıcı madde veya eşyanın tespiti amacıyla usulüne göre verilmiş hâkim kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde mahallin en büyük mülkî amirinin vereceği yazılı emirle;

A) 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu kapsamına giren toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yapıldığı yerde veya yakın çevresinde,

B) Özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları veya sendikaların genel kurul toplantılarının yapıldığı yerin yakın çevresinde,

C) Halkın topluca bulunduğu veya toplanabileceği yerlerde,

D) Öğretim ve eğitim özgürlüğünün sağlanması için her derecede öğretim ve eğitim kurumlarının ve 20 nci maddenin ikinci fıkrasının (A) bendindeki koşula uygun olarak girilecek üniversite, bağımsız fakülte veya bağlı kurumların içinde, bunların yakın çevreleri ile giriş ve çıkış yerlerinde,

E) Umumî veya umuma açık yerlerde veya öğrenci yurtlarında veya eklentilerinde,

F) Yerleşim yerlerinin giriş ve çıkışlarında,

G) Her türlü toplu taşıma veya seyreden taşıt araçlarında,

Suçun önlenmesi amacıyla kişilerin üstlerini, araçlarını, özel kâğıtlarını ve eşyasını arar; suç unsurlarına el koyar ve evraki ile birlikte Cumhuriyet savcılığına tevdi eder.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlara göre suç iz, eser, emare veya delillerinin tespiti veya faillerinin yakalanması amacıyla polis tarafından yapılacak aramalar için de usulüne göre verilmiş hâkim kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, diğer kanunlarda yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmalıdır.

5680 sayılı Basın Kanunu kapsamına giren basılı eserlerin arama ve zaptı, genel hükümlere tâbidir.

C) Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 11 inci maddesinin (C) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

C) Genel ahlâk ve edebe aykırı mahiyette her türlü sesli ve görüntülü eserleri, kaydedildiği materyale bakılmaksızın üreten ve satanları,

D) Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 12. - Kanunî istisnalar saklı kalmak üzere, eğlence, oyun, içki ve benzeri amaçlı umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde onsekiz yaşından küçükler çalıştırılmaz.

Polis bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan benzeri yerlere yanlarında veli ve vasileri olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış küçüklerin girmesini meneder.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 17 nci, işyerleri hakkında da 8 inci madde hükümlerine göre işlem yapılır.

E) Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 13. - Polis,

A) Suçüstü hâlinde veya gecikmesinde sakınca bulunan diğer hâllerde suç işlendiğine veya suça teşebbüs edildiğine dair haklarında kuvvetli iz, eser, emare veya delil bulunan şüphelileri,

B) Haklarında yetkili mercilerce verilen yakalama veya tutuklama kararı bulunanları,

C) Halkın rahatını bozacak veya rezalet çıkaracak derecede sarhoş olanları veya sarhoşluk hâlinde başkalarına saldıranları, yapılan uyarılara rağmen bu hareketlerine devam edenler ile başkalarına saldırmaya yeltenenleri ve kavga edenleri,

D) Usulüne aykırı şekilde ülkeye giren ya da haklarında sınır dışı etme veya geri verme kararı alınanları,

E) Polisin kanunlara uygun olarak aldığı tedbirlere karşı gelenleri, direnenleri ve görev yapmasını engelleyenleri,

F) Bir kurumda tedavi, eğitim ve ıslahı için kanunlarla ve bu Kanunun uygulanmasını gösteren tüzükte belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirlerin yerine getirilmesi amacıyla, toplum için tehlike teşkil eden akıl hastası, uyuşturucu madde veya alkol bağımlısı serseri veya hastalık bulaştırabilecek kişileri,

G) Haklarında gözetim altında ıslahına veya yetkili merci önüne çıkarılmasına karar verilen küçükleri,

Yakalar ve gerekli kanunî işlemleri yapar.

Yakalanması belirli bir usule bağlanmış kişilerle ilgili kanun hükümleri saklıdır.

Yakalanan kişilerin kaçması veya saldırıda bulunmasının önlenmesi bakımından kişinin sağlığına zarar vermeyecek şekilde her türlü tedbir alınabilir.

Yakalanan kişilere, yakalama sebebi herhalde yazılı ve bunun mümkün olmaması hâlinde sözlü olarak derhal; toplu suçlarda ise en geç bu kişiler hâkim huzuruna çıkarılıncaya kadar bildirilir.

Kişinin yakalandığı, istediği kanunî yakınlarına derhal bildirilir.

Yakalananlardan,

A) Uyuşturucu madde kullanmış olanlar ile sarhoş olanların,

B) Zor kullanılarak yakalananların,

C) Haklarında suç soruşturması yapılacak olan şüpheli ve sanıkların,

Yakalanma anındaki sağlık durumları tabip raporuyla tespit edilir.

Yakalanan kişilerden suç işlediği şüphesi altında olanlar adlî mercilere sevk edilir. Haklarında ıslah veya tedavi tedbiri alınması gerekenler, ilgili kurum yetkilileri tarafından teslim alınır. Yakalama sebebi ortadan kalkanlar derhal serbest bırakılır.

F) Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ek Madde 1. - Umumî veya umuma açık yerler ile umuma açık yer niteliğindeki ulaşım araçlarında, gerçek kişi veya topluluklar, mahallin en büyük mülkî amirine, en az kırk sekiz saat önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle, oyun ve temsil verebilir veya çeşitli şekillerde gösteri düzenleyebilir.

Bunlardan, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne, Anayasal düzene veya genel ahlâka aykırı olduğu tespit edilenler hakkında mahallin en büyük mülkî amiri tarafından derhal Cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunulur.

Birinci fıkra uyarınca yapılacak bildirimde oyun veya temsile katılan yönetici ve diğer kişilerin kimlik, ikametgâh ve tâbiyetleri belirtilir.

MADDE 11. - A) 14.10.1983 tarihli ve 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanununun adı "Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmiştir.

B) Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanununun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1. - Bu Kanunun amacı, eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller, yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okullar ile Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğreniminin tâbi olacağı esasları düzenlemektir.

C) Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine aşağıdaki hükümler eklenmiştir.

Ancak, Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi için 8.6.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu hükümlerine tâbi olmak üzere özel kurslar açılabilir. Bu kurslar, Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı olamaz. Bu kursların açılmasına ve denetimine ilişkin esas ve usuller, Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 12. - Aşağıdaki kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

A) Dernekler Kanununun 39, 47 ve 56 ncı maddeleri,

B) Basın Kanununun 31 ve ek 3 üncü maddeleri,

C) Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 11 inci maddesinin son fıkrası,

D) 6.6.1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun Geçici 1 inci maddesi.

GEÇİCİ MADDE 1. - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 1 inci maddenin (A) fıkrası kapsamına giren suçlardan dolayı haklarında idam cezası verilen hükümlülerin dosyalarından;

a) Henüz Yargıtaya gönderilmemiş veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunanlar ile daha önce Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilmiş olanlar hükmü veren mahkemece,

b) Yargıtayda bulunanlar ilgili ceza dairesince,

Acele işlerden sayılmak ve Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi dikkate alınmak suretiyle karara bağlanır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan dosyalar, gelişlerindeki usule uygun olarak Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir ay içinde hükmü veren mahkemeye geri gönderilir.

Askerî mahkemeler, Askerî Yargıtay Başsavcılığı ve Askerî Yargıtayda bulunan dosyalar hakkında da bu madde hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. - Bu Kanunun 6 ve 7 nci maddeleri, bu maddelerin yürürlüğe girdiği tarihten sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurular üzerine verilecek kararlar hakkında uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3. - Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde yürürlüğe konulur.

Yürürlük

MADDE 13. - Bu Kanunun 6 ve 7 nci maddeleri, bu Kanunun yayımı tarihinden bir yıl sonra, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Dördüncü Uyum Paketi

ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN

Kanun No: 4778

Kabul Tarihi : 2.1.2003

Resmî Gazete: 11.1.2003 - 24990

MADDE 1. - 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 245 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

243 üncü madde ile bu maddede yazılı suçlardan dolayı verilen cezalar, para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilemez ve ertelenemez.

MADDE 2.- 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 316 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen tebliğname taraflara ilgili dairece tebliğ olunur.

MADDE 3. – 5.6.1935 tarihli ve 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 1 inci maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Cemaat vakıfları, vakfiyeleri olup olmadığına bakılmaksızın, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün izniyle dinî, hayrî, sosyal, eğitsel, sıhî ve kültürel alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamak üzere taşınmaz mal edinebilirler ve taşınmaz malları üzerinde tasarrufta bulunabilirler.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün bağlı bulunduğu Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 4. – 15.7.1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanununun 15 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Mevkute sahibi, mesul müdür ve yazı sahibi haber kaynaklarını açıklamaya zorlanamaz.

MADDE 5. – 1.7.1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

EK MADDE 1. - Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına dayanılarak yapılacak ödemeler ile dostane çözüm bağlamında yapılacak ödemelere ilişkin olarak düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden istisnadır.

MADDE 6. - 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Siyasî partiler, partiye üye olma yeterliğine sahip en az otuz Türk vatandaşı tarafından kurulur.

MADDE 7. - Siyasî Partiler Kanununun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinin (2), (3) ve (5) numaralı alt bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

2. Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

3. Taksirli suçlar hariç beş yıl ağır hapis veya beş yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar,

5. Terör eyleminden mahkûm olanlar,

MADDE 8. - Siyasi Partiler Kanununun 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasında geçen "ikimilyar liradan fazla kıymette aynî veya nakdî bağışta bulunması" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya yayınları kullandırması" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 9. - Siyasî Partiler Kanununun 98 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Siyasî partilerin kapatılması davalarında kapatılmaya karar verilebilmesi için beşte üç oy çokluğu şarttır.

MADDE 10. - Siyasî Partiler Kanununun 100 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Anayasada yazılı nedenlerle Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bir siyasî partinin kapatılması davasının açılması;

- a) Re'sen,
b) Bakanlar Kurulu kararı üzerine Adalet Bakanının istemiyle,
c) Bir siyasî partinin istemi üzerine,

Olur.

MADDE 11. - Siyasî Partiler Kanununun 102 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında geçen "kapatılması ya da" ibareleri madde metninden çıkarılmış ve maddenin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Siyasî parti, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının bu istemlerine karşı Anayasa Mahkemesine itiraz edebilir.

MADDE 12. - Siyasî Partiler Kanununun 104 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, söz konusu hükümlere aykırılık görürse bu aykırılığın giderilmesi için ilgili siyasî parti hakkında ihtar kararı verir. Bu yazının tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde aykırılık giderilmediği takdirde, Cumhuriyet Başsavcılığı o siyasî partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için Anayasa Mahkemesine re'sen dava açabilir.

MADDE 13. - Siyasî Partiler Kanununun 111 inci maddesine (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (d) bendi eklenmiştir.

d) 104 üncü maddeye göre verilen ihtar kararının gereğini yerine getirmeyerek partiyi Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakan sorumlular ile Devlet yardımından faydalanmayan siyasî partilerin sorumluları hakkında üç aydan altı aya kadar hafif hapis cezası,

MADDE 14. - 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 7 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Yukarıda yazılı haller dışında, bir ilin veya seçim çevresinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde, boşalmayı takip eden doksan günden sonraki ilk Pazar günü o seçim çevresinde ara seçim yapılır.

MADDE 15. - 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 11 inci maddesinin (f) bendinin (1) ve (3) numaralı alt bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1. Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

3. Terör eylemlerinden mahkûm olanlar,

MADDE 16. - Milletvekili Seçimi Kanununun 39 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "altmışıncı günü" ibaresi "doksanıncı günü" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17. - 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 5. - Anayasada belirtilen Cumhuriyetin temel nitelikleri ile 174 üncü maddesinde belirtilen inkılâp kanunlarının korunması hükümlerine, millî güvenliğe ve kamu düzenine, genel sağlık ve genel ahlâka aykırı olarak; Türkiye Cumhuriyetinde ırk, din, mezhep ve bölge farklılığı veya bunlara dayanarak azınlık yaratmak ve Türkiye Cumhuriyetinin üniter Devlet yapısını bozmak; Atatürk'ün kişiliğini, ilkelerini, çalışmalarını veya anılarını kötülemek veya küçük düşürmek ya da başkalarının hürriyetlerini kısıtlamak amacıyla, dernek kurulamaz.

MADDE 18. - Dernekler Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Dernekler, Türkiye Cumhuriyetinin resmî kurumlarıyla yazışmalarında Türkçe kullanırlar.

MADDE 19. - Dernekler Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Fiil ehliyetine sahip gerçek ve tüzel kişiler derneklere üye olabilirler.

MADDE 20. - Dernekler Kanununun 18 inci maddesinin beşinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

Tüzel kişinin üye olması hâlinde, yönetim kurulu başkanı veya temsille görevlendireceği kişi oy kullanır. Bu kişinin başkanlık veya temsil görevi sona erdiğinde, tüzel kişi adına oy kullanacak kimse yeniden belirlenir.

MADDE 21.- Dernekler Kanununun 44 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 44.- Dernekler tarafından yapılan bildiri, beyanname ve benzeri yayınlar, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin temel niteliklerine ve 174 üncü maddede sıralanan inkılâp kanunlarının korunması hükümlerine aykırı; Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozucu mahiyette veya suç işlemeye, ayaklanmaya, isyana teşvik edici bir nitelik taşıdığı veya Devletin gizli belgelerini açıklamak, Atatürk'ün kişiliğini, ilkelerini ve çalışmalarını küçük düşürmek ve kötülemek veya başkalarının şöhret ve haklarına, özel ve aile hayatlarına tecavüz etmek amacına yönelik bulunduğu takdirde, mahallin en büyük mülkî amirinin emriyle toplattırılabilir. Mahallin en büyük mülkî amiri bu kararını yirmidört saat içinde asliye ceza hakimliğine bildirir. Hâkim, mülkî amirin bu kararını en geç kırksekiz saat içinde inceleyip karara bağlar. Bu süre içinde bir karar verilememesi halinde, mahalli mülkî amirin kararı hükümsüz sayılır.

Yukarıdaki hüküm siyasi partiler hakkında uygulanmaz.

MADDE 22.- 18.1.1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Milletvekili Seçimi Kanununun 7 nci maddesinin son fıkrası gereğince yapılan seçimler hariç, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler organlarına veya bu organların üyeliklerine ilişkin genel veya ara seçimler, milletvekili genel veya ara seçimleri ile birleştirilir.

MADDE 23. - 1.11.1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1. - Bu Kanunun amacı, Türk vatandaşlarının ve Türkiye'de ikamet eden yabancılardan kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma haklarının kullanılma biçimini düzenlemektir.

MADDE 24. - Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 2. - Bu Kanun, Türk vatandaşları ve Türkiye'de ikamet eden yabancılardan tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi ile idarî makamlara yapılan dilek ve şikâyetler hakkındaki başvuruları kapsar.

MADDE 25. - Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkraya eklenmiştir.

Türkiye'de ikamet eden yabancılardan karşılıklılık esasını gözetilmek ve dilekçelerinin Türkçe yazılması kaydıyla bu haktan yararlanabilirler.

MADDE 26. - Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 4. - Türkiye Büyük Millet Meclisine veya yetkili makamlara verilen veya gönderilen dilekçelerde, dilekçe sahibinin adı-soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması gerekir.

MADDE 27. - Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 7. - Türk vatandaşlarının ve Türkiye'de ikamet eden yabancılardan kendileri ve kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri konusunda yetkili makamlara yaptıkları başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlemin safahatı hakkında dilekçe sahiplerine en geç otuz gün içinde gerekçeli olarak cevap verilir. İşlem safahatının duyurulması halinde alınan sonuç ayrıca bildirilir.

MADDE 28. - Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 8. - Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilen dilekçelerin, Dilekçe Komisyonunda incelenmesi ve karara bağlanması altmış gün içinde sonuğlandırılır. İlgili kamu kurum veya kuruluşları Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonunca gönderilen dilekçeleri otuz gün içinde cevaplandırır. İnceleme ve karara bağlamanın esas ve usulleri Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde gösterilir.

MADDE 29. - 5.12.1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Komisyon, başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlem hakkında başvuru sahibine en geç altmış gün içinde bilgi verir.

MADDE 30. - 22.11.1990 tarihli ve 3682 sayılı Adlî Sicil Kanununun 5 inci maddesinin kenar başlığı "Adlî sicil bilgilerini verebilecek merciler ve küçükler hakkında uygulanacak esaslar" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkraya eklenmiştir.

Onsekiz yaşından küçükler hakkında adlî sicile geçirilen bilgiler; ancak, soruşturma ve kovuşturma konusu olan işler sebebiyle Cumhuriyet savcıları ve mahkemelerce veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği seçimleri ile ilgili olarak yetkili seçim kurullarınca istendiği takdirde verilir. Bu bilgiler başka herhangi bir iş ve konu için kullanılamaz.

MADDE 31. - Adlî Sicil Kanununun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 8. - Cezanın çekildiği veya ortadan kalktığı veya düştüğü tarihten itibaren;

a) Kabahatten mahkûmiyet halinde, diğer bir cürüm veya kabahatten dolayı bir yıl içinde,

b) Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüyeye kullanma ve dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile beş yıldan fazla ağır hapis ve hapis cezasına mahkûmiyetler on yıl içinde,

c) Beş yıl veya daha az ağır hapis veya hapis veya ağır para cezasına mahkûmiyet halinde diğer bir cürümden dolayı beş yıl içinde,

d) (b) bendindeki suçlara mahkûmiyetlerin; suçu işlediği zaman onsekiz yaşını doldurmamış olan küçükler hakkında verilmesi halinde diğer bir cürümden dolayı beş yıl içinde,

e) (c) bendindeki suçlara mahkûmiyetlerin suçu işlediği zaman onsekiz yaşını doldurmamış olan küçükler hakkında verilmesi halinde diğer bir cürümden dolayı iki yıl içinde,

Evvelce verilen ceza cinsinden bir cezaya veya daha ağır bir cezaya mahkûm olunmadığı takdirde ilgilinin, Cumhuriyet savcısının veya Adalet Bakanlığı Adlî Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünün talebi üzerine hükmü veren mahkemece veya talep edenin bulunduğu yer asliye ceza mahkemesince duruşma yapılmaksızın adlî sicildeki kaydın çıkartılmasına karar verilir. Ertelenmiş olan hükmün esasen vaki olmamış sayıldığı hallerde ise, bu tarih esas alınır. Bu kararların bir örneği Adalet Bakanlığı Adlî Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne gönderilir.

Kanunlarda yapılacak değişiklikler sonucu suç olmaktan çıkarılan veya idarî nitelikte cezaya dönüştürülen suçlarla ilgili bilgiler Adalet Bakanlığı Adlî Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne re'sen adlî sicil kayıtlarından çıkartılır.

MADDE 32. - 15.12.1990 tarihli ve 430 sayılı Olağanüstü Hal Bölge Valiliği ve Olağanüstü Halin Devamı Süresince Alınacak İlâve Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Hükümlü veya tutuklular, olağanüstü hal ilânına neden olan suçların soruşturulmasında ifade alma, yer gösterme, yüzleştirme, teşhis ve tıbbi muayene için Olağanüstü Hal Bölge Valisinin teklifi üzerine, yetkili Cumhuriyet Başsavcısının talebi ve hâkimin kararı ile, her defasında dört günü geçmemek üzere ceza infaz kurumu veya tutukevinden alınabilir. Bu süre hükümlülük veya tutuklulukta geçmiş sayılır. Hâkim, her defasında karar vermeden önce hükümlü veya tutukluyu dinler. Hükümlü veya tutuklu ceza infaz kurumu veya tutukevinden alındıktan sonra da yasal konumunun gerektirdiği haklardan yararlanır. Ceza infaz kurumu veya tutukevinden ayrılış ve dönüşlerinde hükümlü veya tutuklunun sağlık durumu doktor raporu ile tespit edilir.

MADDE 33. - 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanununun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddeleri ile 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında açılacak soruşturma ve kovuşturmalarda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

MADDE 34. - 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 91 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 91. - Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere uluslararası faaliyette ve işbirliğinde bulunabilirler, yurt dışında şube açabilirler ve yurt dışında kurulmuş dernek veya kuruluşlara üye olarak katılabilirler.

MADDE 35. - Türk Medenî Kanununun 92 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 92. - Yabancı dernekler, uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hallerde ve karşılıklı olmak koşuluyla Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının izniyle Türkiye'de faaliyette ve işbirliğinde bulunabilirler, şube açabilirler, üst kuruluşlar kurabilir ve kurulmuş üst kuruluşlara katılabilirler.

MADDE 36. - Bu Kanunla değiştirilen Türk Medenî Kanununun 92 nci maddesi hükmü, dernek ve vakıf dışındaki diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşlar hakkında da uygulanır.

MADDE 37. - 7.11.1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 34 üncü maddesi, 16.6.1983 tarihli ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrası, 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 11 ve 12 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 38. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 39. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Besinci Uyum Yasaları Paketi

ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN

Kanun No: 4793

Kabul Tarihi : 23.1.2003

Resmi Gazete: 4.2.2003 - 25014

MADDE 1. - 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 445 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki 11 inci bent eklenmiştir.

11 - Hükmün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması.

MADDE 2. - Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 447 nci maddesine aşağıdaki üçüncü fıkra eklenmiştir.

445 inci maddenin birinci fıkrasının 11 inci bendinde yazılı sebepten dolayı iadei muhakeme müddeti Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıldır.

MADDE 3. - 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 327 nci maddesine aşağıdaki 6 ncı bent eklenmiştir.

6- Ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş

kararıyla tespit edilmiş olması. Bu halde, muhakemenin iadesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir.

MADDE 4. - 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 82 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 82. - Bu Kanunun 43 üncü maddesine veya 45 inci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarındaki zorunluluğa uymayanlar, 64 üncü maddenin ikinci fıkrasında öngörülen bildirim yapmayan veya Bakanlıkça belirtilen sürede taşınmaz mallarını paraya çevirmeyenler birmilyar liradan üçmilyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

MADDE 5. - 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 445/A maddesi, aynı Kanunun 448 inci maddesinin son fıkrası, 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 327/a maddesi, aynı Kanunun 335 inci maddesinin son fıkrası ile 3.8.2002 tarihli ve 4771 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun geçici 2 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. - Bu Kanunun 1 ve 3 üncü maddeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararları ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurular üzerine verilecek kararlar hakkında uygulanır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kesinleşmiş olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına ilişkin muhakemenin iadesi istemleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılır.

MADDE 6. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Altıncı Uyum Yasaları Paketi

ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN

Kanun No : 4928

Kabul Tarihi : 15.7.2003

Resmi Gazete : 19.7.2003 - 25173

MADDE 1. - 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 453 üncü maddesinde yer alan "dört yıldan sekiz yıla kadar" ibaresi "sekiz yıldan oniki yıla kadar" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2. - 5.6.1935 tarihli ve 2762 sayılı Vakıflar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. - Cemaat vakıfları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onsekiz ay içinde 1 inci maddenin yedinci fıkrası uyarınca tescil başvurusunda bulunabilirler.

MADDE 3. - 26.4.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 55/A maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Özel radyo ve televizyonlarla yayın

Madde 55/A. - Seçimlerin başlangıç tarihinden oy verme gününün bitimine kadar özel radyo ve televizyon kuruluşları, yapacakları yayınlarda 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon

Kanununun 5, 20, 22 ve 23 üncü maddeleri ile 31 inci maddesinin ikinci fıkrası hükümlerine tâbidir.

Yukarıdaki fıkra hükümlerine göre özel radyo ve televizyonların yayın ilkelerinin belirlenmesinde, Yüksek Seçim Kurulu görevli ve yetkilidir.

Yapılacak yayınların yukarıdaki esaslara uygunluğunun gözetim, denetim ve değerlendirilmesinde, ülke çapında yayın yapan özel radyo ve televizyonlar için Yüksek Seçim Kurulu; bunun dışında yayın yapan özel radyo ve televizyonlar için yayının yapıldığı yer ilçe seçim kurulları görevli ve yetkilidir.

İlçe seçim kurullarının verdiği kararlara karşı, yirmidört saat içinde il seçim kurullarına itiraz edilebilir. İl seçim kurulu kararları kesindir.

Ülke çapında yayın yapan özel radyo ve televizyonların hangileri olduğunu belirlemeye Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir. Yüksek Seçim Kurulunun buna ilişkin kararı Resmî Gazetede yayımlanır.

MADDE 4. - 298 sayılı Kanununun 149/A maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Özel radyo ve televizyon yayınlarına ilişkin suçlar

Madde 149/A. - Bu Kanununun 55/A maddesine ve Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen esaslara aykırı olarak yayın yapılması halinde, ülke genelinde yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarını Yüksek Seçim Kurulu, yerel yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarını ise yayının yapıldığı yer ilçe seçim kurulu uyarır veya aynı yayın kuşağında açık bir şekilde özür dilemesini ister. Bu talebe uyulmaması veya aykırılığın tekrarı halinde, Yüksek Seçim Kurulu veya yayının yapıldığı yer ilçe seçim kurulunca, ihlâlê konu programın yayını bir ilâ oniki kez arasında durdurulur. Aykırılığın tekrarı hâlinde, ülke genelinde yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarının yayınlarının Yüksek Seçim Kurulunca beş günden onbeş güne kadar durdurulmasına, yerel yayın yapan özel radyo ve televizyonların yayınlarının ise yayının yapıldığı yer ilçe seçim kurulunca üç günden yedi güne kadar durdurulmasına karar verilir.

Bu kararlar ilgili en yüksek mülkî amirlerce derhâl yerine getirilir.

Birinci fıkra hükmüne göre hakkında yayın durdurulması kararı verilen özel radyo ve televizyon kuruluşlarının sorumluları, onmilyar liradan seksenbeşmilyar liraya kadar, yerel yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarının sorumluları, üçyüzellimilyon liradan dörtmilyar liraya kadar ağır para cezasıyla, yetkili mahkemesince cezalandırılır. Tekerrürü halinde bu cezalar üç misli olarak uygulanır. Bu fıkraya göre verilecek cezalarda Türk Ceza Kanununun 119 uncu maddesi uygulanmaz.

MADDE 5. - 5.5.1972 tarihli ve 1587 sayılı Nüfus Kanununun 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ancak ahlâk kurallarına uygun düşmeyen veya kamuoyunu inciten adlar konulmaz, doğan çocuk babasının, evlilik dışında doğmuş ise anasının soyadını alır.

MADDE 6. - 6.1.1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 53 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasına aşağıdaki (ı) bendi eklenmiş ve (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

ı) Hükmün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâlî suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması.

Yargılamanın yenilenmesi süresi, (1) numaralı fıkranın (h) bendinde yazılı sebep için on yıl, (1) numaralı fıkranın (ı) bendinde yazılı sebep için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl ve diğer sebepler için altmış gündür.

MADDE 7. - 2577 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. - 53 üncü maddenin (1) numaralı fıkrasının (ı) bendi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararları ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurular üzerine verilecek kararlar hakkında uygulanır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kesinleşmiş olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına ilişkin yargılamanın yenilenmesi istemleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılır.

MADDE 8. - 16.6.1983 tarihli ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 16 ncı maddesinin başlığı "Yakalama ve tutuklama" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9. - 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununda yer alan "cami" ibareleri "ibadet yeri" olarak ve ek 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ek Madde 2. - İmar planlarının tanziminde, planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçları göz önünde tutularak lüzumlu ibadet yerleri ayrılır.

İl, ilçe ve kasabalarda mülkî idare amirinin izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla ibadethane yapılabilir.

İbadet yeri, imar mevzuatına aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez.

MADDE 10. - 23.1.1986 tarihli ve 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanununun 3 üncü maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

b) Denetim: Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, genel ahlâk ve genel sağlığa ve kamu düzenine uygunluğu yönünden bu Kanunda tanımlanan eserlerin yetkililerce incelenmesini,

MADDE 11. - 3257 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinde geçen ", Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 12. - 3257 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Bakanlık veya mülkî idare amirlerince yapılacak herhangi bir denetim sonucunda eserin Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, genel ahlâk ve genel sağlığa ve kamu düzenine aykırı bulunması hâlinde hâkim kararı ile, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ise, Bakanlık veya mülkî idare amirinin yazılı emriyle eser yasaklanır ve kanunî takibat açılır.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca yetkili mercilerce verilen kararlar, yirmidört saat içinde yetkili sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde karar kendiliğinden kalkar.

MADDE 13. - 22.11.1990 tarihli ve 3682 sayılı Adlî Sicil Kanununun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Özel kanun hükümleri saklıdır.

MADDE 14. - 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ayrıca, kamu ve özel radyo ve televizyon kuruluşlarınca Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabilir.

MADDE 15. - 3984 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin dördüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Mahallî yayınları izlemek için gerekli görülen yerlerde halen mevcut kadrolardan bölge teşkilâtı oluşturulabilir.

MADDE 16. - 3984 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki "yedinci günden itibaren" ibaresi "yirmidört saat içinde" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17. - 3984 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 10. - 4 üncü maddenin birinci fıkrasında öngörülen yönetmelik bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren dört ay içinde Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca hazırlanarak yürürlüğe konulur.

MADDE 18. - 3.8.2002 tarihli ve 4771 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun 1 inci maddesinin (A) fıkrasının birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Savaş ve çok yakın savaş tehdidi hallerinde işlenmiş suçlar için öngörülen idam cezaları hariç olmak üzere 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 7.1.1932 tarihli ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, 31.8.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu ile 17.2.2000 tarihli ve 4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanununda yer alan idam cezaları müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülmüştür.

MADDE 19. - Aşağıdaki kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

a) 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 462 nci maddesi,

b) 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 8 inci maddesi,

c) 18.11.1992 tarihli ve 3842 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 31 inci maddesinin birinci fıkrası.

MADDE 20. - 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1 inci maddesinin kenar başlığı "Terör ve örgüt tanımı" şeklinde, birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.

İki veya daha fazla kimsenin birinci fıkrada yazılı terör suçunu işlemek amacıyla birleşmesi halinde bu Kanunda yazılı olan örgüt meydana gelmiş sayılır.

MADDE 21. - 3713 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 10. - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 3713 sayılı Kanunun 8 inci maddesi kapsamına giren suçlardan dolayı;

1. - Yürütülen hazırlık soruşturmalarında Cumhuriyet savcılıklarınca takipsizlik kararı verilir.

2.- a) Haklarında kamu davası açılmamış tutuklu sanıklar Cumhuriyet savcılıklarınca,

b) Haklarında kamu davası açılmış tutuklu sanıklar ilgili mahkemelerce,

Salıverilirler.

3.- a) Henüz Yargıtaya gönderilmemiş veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyalar hakkında hükmü veren mahkemece,

b) Yargıtayda bulunan dosyalar ilgili ceza dairesince,

c) Cezaları infaz edilmekte olan hükümlülerin dosyaları hükmü veren mahkemece,

Acele işlerden sayılmak ve Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi dikkate alınmak suretiyle karara bağlanır.

MADDE 22. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 23. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Yedinci Uyum Yasaları Paketi

ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN

Kanun No : 4963

Kabul Tarihi : 30.7.2003

Resmî Gazete : 7.8.2003 - 25192

MADDE 1.- 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bir seneden" ibaresi "altı aydan" şeklinde ve son fıkrası da aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tahkir, tezyif ve sövme kastı bulunmaksızın, sadece eleştirmek maksadıyla yapılan düşünce açıklamaları cezayı gerektirmez."

MADDE 2. - 765 sayılı Kanunun 169 uncu maddesinde yer alan "eder veya her ne suretle olursa olsun hareketlerini teshil " ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 3. - 765 sayılı Kanunun 426 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bilim ve sanat eserleri ile edebî değere sahip olan eserler bu madde kapsamı dışındadır."

MADDE 4. - 765 sayılı Kanunun 427 nci maddesinin ikinci fıkrasında geçen "ve imha" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 5. - 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

"EK MADDE 7. - 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddelerinde yazılı suçları işleyenler hakkında soruşturma ve kovuşturmalar acele işlerden sayılır, öncelik ve ivedilikle ele alınır. Bu suçlarla ilgili davalarda duruşmalara zorunluluk olmadıkça otuz günden fazla ara verilemez, bu davalara adli tatilde de bakılır."

MADDE 6. - 25.10.1963 tarihli ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Askerî Ceza Kanununun 58 inci maddesinde yazılı suçların, barış zamanında asker olmayan kişiler tarafından işlenmesi hâlinde, bu suçlara ilişkin davalar askerî mahkemelerde görülmez."

MADDE 7. - 21.2.1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

"EK MADDE 12. - Türkiye Büyük Millet Meclisi araştırma, soruşturma ve ihtisas komisyonlarının kararına istinaden Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının talebi üzerine Sayıştay, talep edilen konuyla sınırlı olmak kaydıyla denetimine tâbi olup olmadığına bakılmaksızın özelleştirme, teşvik, borç ve kredi uygulamaları dahil olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarının hesap ve işlemleri ile aynı usule bağlı olarak, kullanılan kamu kaynak ve imkanlarından yararlanma çerçevesinde her türlü kurum, kuruluş, fon, işletme, şirket, kooperatif, birlik, vakıf ve dernekler ile benzeri teşekküllerin hesap ve işlemlerini denetleyebilir. Denetim sonuçları, ilgili komisyonlarda değerlendirilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Silâhlı Kuvvetlerin elinde bulunan Devlet mallarının denetlenmesi, millî savunma hizmetlerinin gerektirdiği gizlilik esaslarına uygun olarak yapılır. Bu denetimin yapılmasına ilişkin esas ve usuller, Genelkurmay Başkanlığının ve Sayıştayın görüşü alınmak suretiyle Millî Savunma Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca kabul edilen "GİZLİ" gizlilik dereceli bir yönetmelikle düzenlenir.

Sayıştay Birinci Başkanı, Sayıştay Kanunu gereğince yapılacak denetimler sırasında gerekli görmesi halinde, meslek mensuplarıyla birlikte Sayıştay dışından uzman çalıştırmaya yetkilidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinden gelen denetim taleplerine Sayıştayca öncelik verilir. Bu taleplerin Sayıştayca ne şekilde karşılanacağına ilişkin esas ve usuller ile Sayıştay dışından Birinci Başkanca uzman görevlendirilme esas ve usulleri Sayıştayca düzenlenecek yönetmeliklerde tespit edilir.

Cumhurbaşkanlığı bu madde kapsamı dışındadır."

MADDE 8. - 7.11.1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında geçen "15" ibaresi "18" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9. - 23.4.1981 tarihli ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanuna ekli (1) sayılı cetveldен "Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri;" ibaresi çıkarılmıştır.

MADDE 10. - 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 1 inci maddesinde geçen "en az yedi gerçek kişinin" ibaresi "gerçek veya tüzel en az yedi kişinin" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11. - 2908 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 4. - Fiil ehliyetine sahip ve onsekiz yaşını doldurmuş olan gerçek kişiler ile tüzel kişiler, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.

Ancak;

1. Türk Silâhlı Kuvvetleri ile genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları ve özel kanunlarında dernek kuramayacakları belirtilen memur statüsündeki kamu hizmeti görevlileri sürekli olarak,

2.a) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yazılı suçların birinden mahkûm olanlar,

b) Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs, kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

c) Türk Ceza Kanununun 316, 317 ve 318 inci maddelerinde yazılı suçlardan biriyle mahkûm olanlar,

2 yıl süre ile,

3) Kurulması yasaklanmış dernekleri kuranlar ve yönetenler ile dernekler için yasaklanmış faaliyetlerde bulunmaları sebebiyle mahkemece kapatılmasına karar verilen derneklerin yöneticileri kapatma kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl süre ile,

Dernek kuramazlar."

MADDE 12. - 2908 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin (3) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"3. Dernek kurucularının ad ve soyadları veya unvanları, meslek veya sanatları ya da faaliyet konuları, ikametgâhları ve tâbiyetleri,"

MADDE 13. - 2908 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "doksan" ibaresi "altmış" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 14. - 2908 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve beşinci fıkrasında yer alan "bu Kanunun 39 uncu maddesinde gösterilen derneklere," ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

"Diğer kanunların derneklere üye olamayacaklarını belirttiği kişiler ile ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri dernek üyesi olamazlar."

MADDE 15. - 2908 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "39 uncu maddeye göre" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 16. - 2908 sayılı Kanunun 31 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi madde metninden çıkarılmış ve ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu yazıda, kurucuların adı ve soyadı, baba adı, doğum yeri ve tarihi, unvanı, meslek veya sanatı, faaliyet konuları, ikametgâhı ve tabiiyeti ile şube merkez adresinin bildirilmesi ve yazıya dernek tüzüğünden iki örnek ile yetki belgelerinin eklenmesi zorunludur."

MADDE 17. - 2908 sayılı Kanunun 38 inci maddesinde yer alan "dinlenme" kelimesinden sonra gelmek üzere "sanat, kültür, bilim" ibareleri eklenmiştir.

MADDE 18. - 6.10.1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 15 inci maddesinde geçen "otuz" ibaresi "on" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19. - 2911 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde yer alan "otuz" ibareleri "on" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20. - 2911 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin başlığı "Toplantının ertelenmesi veya bazı hâllerde yasaklanması" olarak ve madde metninde yer alan "yasaklayabilir veya iki ayı aşmamak üzere erteleyebilir." ibaresi "bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde yasaklayabilir." şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21. - 2911 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin başlığı "Erteleme veya yasaklama kararının tebliği" olarak ve maddenin birinci fıkrasında geçen "yasaklanan veya ertelenen" ibareleri "ertelenen veya yasaklanan", "yasaklama veya erteleme" ibaresi "erteleme veya yasaklama"; ikinci fıkrasında geçen "yasaklanabileceği veya ertelenebileceği" ibaresi "ertelenebileceği veya yasaklanabileceği" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22. - 2911 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin başlığı "İl veya ilçelerde bütün toplantıların ertelenmesi veya yasaklanması", maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "üç" ibaresi "bir" şeklinde ve birinci fıkranın ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Valiler de aynı sebeplere dayalı olarak ve suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde ile bağlı ilçelerin birinde veya birkaçında bütün toplantıları bir ayı geçmemek üzere yasaklayabilir."

MADDE 23. - 14.10.1983 tarihli ve 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin (a) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"a) Eğitim ve öğretim kurumlarında, Türk vatandaşlarına Türkçeden başka hiçbir dil, ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Ancak, Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi için, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu hükümlerine tâbi olmak üzere özel kurslar açılabilir; bu kurslarda ve diğer dil kurslarında aynı maksatla dil dersleri oluşturulabilir. Bu kurslar ve derslerde, Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı öğretim yapılamaz. Bu kursların ve derslerin açılmasına ve denetimine ilişkin esas ve usuller, Milli Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."

"c) Türkiye'de eğitimi ve öğretimi yapılacak yabancı diller, Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilir."

MADDE 24. - 9.11.1983 tarihli ve 2945 sayılı Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 4. - Millî Güvenlik Kurulu, 2 nci maddede belirtilen millî güvenlik ve Devletin millî güvenlik siyasetine ilişkin tanımlar çerçevesinde Devletin millî güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili konularda tavsiye kararları alır ve gerekli koordinasyonun sağlanması için görüş tespit eder; bu tavsiye kararlarını ve görüşlerini Bakanlar Kuruluna bildirir ve kanunlarla verilen görevleri yerine getirir.

Başbakan, Millî Güvenlik Kurulunun tavsiye kararlarının ve görüşlerinin değerlendirilmek üzere Bakanlar Kuruluna sunulması ve Bakanlar Kurulunda kabulü halinde bu tavsiye kararlarının uygulanmasının koordinasyonu ve izlenmesi için bir başbakan yardımcısını görevlendirebilir.

MADDE 25. - 2945 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kurul, iki ayda bir toplanır. Gerekğinde Kurul, Başbakanın teklifi üzerine veya doğrudan Cumhurbaşkanının çağrısı ile de toplanır."

MADDE 26. - 2945 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Genel Sekreterliğin görev ve yetkileri

Madde 13. - Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği;

a) Millî Güvenlik Kurulunun sekreterlik hizmetlerini yürütür,

b) Millî Güvenlik Kurulunca ve kanunlarla verilen görevleri yerine getirir."

MADDE 27. - 2945 sayılı Kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 15. - Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Başbakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır. Söz konusu atanmanın, Türk Silâhlı Kuvvetleri mensupları arasından yapılmasının öngörülmesi halinde Genelkurmay Başkanının olumlu görüşü alınır."

MADDE 28. - 2945 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 4. - Bu Kanunla 9.11.1983 tarihli ve 2945 sayılı Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununda öngörülen düzenlemelere uygun olarak, 2945 sayılı Kanunun 21 inci maddesinde gösterilen esaslar çerçevesinde bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde yönetmelik çıkarılır."

MADDE 29. - 8.6.1984 tarihli ve 227 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ek Madde 3. - Türkiye'de kurulan vakıflar, amaçları doğrultusunda uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hallerde, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışında kurulmuş vakıf veya kuruluşlara üye olabilirler.

Türkiye'de kurulan vakıfların, vakıf senedinde belirtilen amaçlarını gerçekleştirmek üzere uluslararası faaliyette bulunması ve yurt dışında şube açması ile yurt dışındaki benzer amaçlı vakıf veya kuruluşlarla işbirliği yapması, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının iznine bağlıdır.

Yabancı ülkelerde kurulmuş vakıflar, uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hallerde, karşılıklı olmak koşulu ile, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle, İçişleri Bakanlığının izniyle Türkiye'de faaliyette bulunabilirler, temsilcilik kurabilirler, şube açabilirler, üst kuruluşlar kurabilirler, kurulmuş üst kuruluşlara katılabilirler veya kurulmuş vakıflarla işbirliği yapabilirler.

Bu vakıflar, Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar hakkında uygulanan mevzuata tabidir."

MADDE 30. - 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yukarıdaki fıkra uyarınca oluşturulan örgüt mensuplarına yardım edenlere veya şiddet veya diğer terör yöntemlerine başvurmayı teşvik edecek şekilde propaganda yapanlara fiilleri başka bir suç oluştursa bile ayrıca bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşyüzmilyon liradan bir milyara kadar ağır para cezası verilir."

MADDE 31. - 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında geçen "en az yedi gerçek kişinin" ibaresi "gerçek veya tüzel en az yedi kişinin" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 32. - 4721 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "gerçek kişi" ibaresinden sonra gelmek üzere "ile tüzel kişiler" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 33. - 4721 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinde yer alan "altı ay önceden" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 34. - 4721 sayılı Kanunun 82 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Tüzel kişi adına oy kullanacak kişi hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır."

MADDE 35. - Aşağıdaki kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

a) 7.11.1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin son fıkrası,

b) 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrası, 31 inci maddesinin son fıkrası ve 83 üncü maddesi,

c) 9.11.1983 tarihli ve 2945 sayılı Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununun 9, 14 ve 19 uncu maddeleri,

d) 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrası.

GEÇİCİ MADDE 1. - Bu Kanunun 7 nci maddesinde düzenlenmesi öngörülen yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde çıkarılır.

MADDE 36. - Bu Kanunun 7 nci maddesi yayımı tarihinden altı ay sonra, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer

MADDE 37. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ÖZGEÇMİŞ

3 Temmuz 1980 tarihi, Trabzon ili Of ilçesi doğumluyum. İlkokulu İstanbul ili Üsküdar ilçesinde, ortaokulu Bursa ili Kemalpaşa ilçesinde ve liseyi İstanbul ili Kadıköy ilçesinde tamamladıktan sonra, 1999 yılında Beykent Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans eğitimime başladım. Bu bölümü 2004 yılında tamamladıktan sonra aynı üniversitenin Uluslararası Ekonomik ve Politik İşletmecilik bölümünde yüksek lisans programına kaydoldum. Çalışma hayatına dış ticaret sorumlusu olarak özel bir şirkette başladım. Daha sonra bir bilgisayar şirketinde proje sorumlusu olarak görev aldım. Şu an çalışmıyorum.

Yabancı dilim İngilizcedir.

Özel ilgi alanım, seyahat, her türlü araştırma, sosyal ve kültürel faaliyetlerdir.

Aday: Sibel Gedik